

هەریمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پروژۆکۆلەکان

75

سالی / 2011 – بەرگی حەفتاو پینج

چاپی یەكەم / سالی 2012

له بلاوگراوهکانی پەرلهمانی کوردستان - عێراق

ناوی کتیب: پرۆتۆکۆلهکانی سالی (2011) ی پەرلهمانی
کوردستان - عێراق
به‌رگی: 75
چاپی یه‌که‌م: 2012
تیراژ: 250

پیداچوونه‌وه: محمد حسن رۆژبه‌یانی

نه‌خشه‌سازی: سنوبر صابر حسن

ئینصات کردن: سروه هادی، شرمین خدر، سازان سلیم، تارا رشاد، نه‌ورۆز شیرزاد،

گزه‌نگ ابراهیم.

ژماره‌ی سپاردنی به‌کتیبخانه‌ی نیشتمانی ههریمی کوردستان:

پریست

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (19) خولی سییه می هه لێژاردن – دوو شه ممه 2011/12/26 ن 5

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (20) خولی سییه می هه لێژاردن – سی شه ممه 2011/12/27 ن 65

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (21) خولی سییه می هه لێژاردن – چوار شه ممه 2011/12/28 ن 109

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (22) خولی سییه می هه لێژاردن – پینج شه ممه 2011/12/29 ن 249

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژماره (23) خولی سییه می هه لێژاردن – شه ممه 2011/12/31 ن 343

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۇلى دانىشتىنى ژمارە (19)

دووشەممە رېكەوتى 2011\12\26

خولى سىيەمى ھەلبۇزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (19)

دووشەممە رېكەوتى 2011/12/26

كاتژمىر (11) ى پېش نيوپروۆى رۆزى دووشەممە رېكەوتى 2011/12/26 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكاپەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جېگىرى سەرۇك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (19) ى خولى سېيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (19) ى خولى سېيەمى ھەلئىزاردن له كات (11) ى پېش نيوپروۆى رۆزى دووشەممە رېكەوتى 2011/12/26 دا بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر بانگھېشت كردنى بەرپىز وەزىرى دارايى وئابووورى، بەمەبەستى وەلامدانەوھى پرسىارەكانى ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان.

2- گفتوگۆكردنى ئەم پېشنىارە ياسايانەى خوارەوھ:

أ- پېشنىارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىە تايبەتيةكان لەھەريمى كوردستان.

ب- پېشنىارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىە تايبەتيةكان لەھەريمى كوردستان

ج- پېشنىارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پېداوويستىە تايبەتيةكان لەھەريمى كوردستان.

د- پېشنىارى ياساى مافەكانى كورتەبالاكان لەھەريمى كوردستان.

ھ- پېشنىارى ياساى تايبەت بەكورتەبالاكان لەھەريمى كوردستان.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھربان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنەكەمان دەكەينەوھ، خولى سېيەمى ھەلئىزاردن، سالى سېيەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژماره (19) ى دانىشتن (19)، رۆزى دانىشتن 2011/12/26، بەرنامەى كار بە پىيى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى (1992) ى پەرلەمانى كوردستانى عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره (19) ى ئاسايى خولى سېيەمى ھەلئىزاردن له كات (11) ى پېش نيوپروۆ، رۆزى دوو شەممە رېكەوتى (2011/12/26) بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر بانگھېشت كردنى بەرپىز وەزىرى دارايى وئابووورى، بەمەبەستى وەلامدانەوھى پرسىارەكانى ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان.

2- گفتوگوکردنی ئەم پێشنياره ياسايانهى خوارهوه:

- أ- پێشنيارى ياساى مافهكانى كه مئه ندامان و خاوهن پيداويستيه تايبه تيه كان له ههريمي كوردستان.
 - ب- پێشنيارى ياساى گرنگيدان به كه مئه ندامان و خاوهن پيداويستيه تايبه تيه كان له ههريمي كوردستان
 - ج- پێشنيارى ياساى چاوديري كردن و شياندى خاوهن پيداويستيه تايبه تيه كان له ههريمي كوردستان.
 - د- پێشنيارى ياساى مافهكانى كورته بالاكان له ههريمي كوردستان.
 - ه- پێشنيارى ياساى تايبهت به كورته بالاكان له ههريمي كوردستان.
- ئىستا له سههر برهگهى يه كه ميه بهرنامه كه مان بهردهوام ده بين، بهردهوام بوون له سههر بانگهيشت كردنى بهرپرز وهزيرى دارايى وئابوورى، بهمه بهستى وهلامدانهوى پرسيارهكانى ئه ندامانى په رله مانى كوردستان. دياره ليزه وهستا بووين، ريزدار شقان احمد، فهرموو.

بهرپرز شقان احمد عبدالقادر:

بهرپرز سهروكى په رله مان.

به خير هاتنى جهنابى وهزير ده كه م، من پينج پرسيارم بو جهنابى وهزير ههيه، پرسيارى يه كه م: له سههر منحهى زهواج كه پارسال له م په رله مانه وه برپارماندا و بوو به ياسا، برهگه يه كه له برهگه كانى ميزانيهى ئه مسال كه ئيقرارمان كرد منحهى زهواج بوو، ئەم منحهيه به شيوه يه كه موكوپى يان بلنيم به سهقه تى جيبه جي كرا به حه قيقهت، كۆمه ئيك كور و كچى شه هيد ناگرته وه له م حاله تانه دا: 1- ئه وانهى له ده ره وهى ههريمن، ئه وانهى له ناوچه دابراوه كانن، كه وا له داداكانى ئه وى عه قدى زهواجيان ههيه، 2- ئه و كچ و كوربه شه هيدانهى كه مي رد به ئه جنه بى ده كه ن، يان ئه جنه بيه ك دينن، يان له ده ره وهن، يان ئه وانه شى كه خه لكى كوردستانى توركيا و ئيران و سوريان، كه كۆمه ئيك شه هيدمان ههيه له و حاله تانه، من ده پرسم بوچى ئەمه جيبه جي نه كراوه؟، ئه و برهگه زور وازحه بو كور و كچى شه هيدان، پرسيارى دووم: له سالى 1998، له ههردوو ئيدارهى ههولير و سليمانى دوو برپارى ئه نجومه نى وهزيران به دوو شيوه جيبه جي كران، له سليمانى برپارى ئه نجومه نى وهزيران مو تله قه ن هه موو ئه وانهى كه قه رزى خانووبه ره و كشتوكاليان هه بوو، عه فو كران، به لام له ههولير به پي برپارى ئه نجومه نى وهزيران ته نها ئه وانهى كه له موجمه عاتى سه كه نى بوون يان ئه وانهى كه موچه يان له ناو رزيم بوو و شه هيدش ئيعفا كران، ليزه دا غوبنيك ده كه ويته سه ر ئه و خه لكه، من پار سال ئەم پرسياره م ته و جيبهى جهنابى وهزير كرد، به حه قيقهت قه ناعه تى پينه كردم، بويه كرده وه به پرسيار دووباره، چونكه زور به وردى به دوا داچوونم كرد كه حه قيقه ته كه م بو ده ركه وت، كه ئه مانه ي باسى ده كه م، ته نها شه هيد ئيعفا كران به ده يان دايك و باوك و خيزانى شه هيد ئەم قه رزه يان ئيعاده كرده وه، بو بانقه كانى كوردستان كه بانقى كشتوكالى و خانووبه رهن، بو ئەمه له سههر خيزانى شه هيد جيبه جي بكرت؟، بو ئه وانهى كه ديل بوون و كوژراوى رزيم بوون، هه ر هه موويان چوونه بابى شمولى ئەم برپاره وه، برپاره كانيش لاي منه هه موويان، به دو كيمي نت، پرسيارى سييم: به شيوه يه كه تى تر من پرسيار ده كه م هه رچه نده جهنابى وهزير جوابى كاك دلشادى دايه وه له سههر

مەسیری ئەو بېرە پارەییەى که له بودجەى وهبەرھێنان دەمینیتهوه بۆ سالی دارایی، که دەچیتە حسابیک لەم پەرلەمانەوه بپارمان بۆ داوه، مەسیری ئەم بېرە پارەییە من له نەتیجەى پرسیارەکه تیگەشتم که له 50% جیبەجی گراوه، که 30% بودجەى وهبەرھێنان بووه، کهواته 15% ی بودجەى وهبەرھێنان جیبەجی گراوه، ئەوهی تر دەچیتە سەر بودجەى تەشغیلی که ئەگەر وایه ئەمە یاسایه، جەنابی وەزیر لەوهلامی چەند پرسیاری خوشک و بریانی و تی ئیمە یاسا جیبەجی دەکەین، ئەگەر ئەمە یاسایه، جەنابی وەزیر لەوهلامەکهیدا وتی ئەمە داھاتە، وه داھاتی وەزارتەو هەرچی لەسەری سال دەمینیتهوه بەشیوهی داھات ئەوان خەرچی دەکەن، لێرەدا دیسان دەلیم بۆچی یاساکە جیبەجی نەکرا؟، لەبەرەمبەری ئەوهی که لەچەند پرسیاری ئەندامانی بەرپز دووبارەمان کردەوه بپاریکی ئەنجومەنی وەزیران جیبەجی گراوه، بەلام یاسایەک جیبەجی نەکراوه، ئەمە قووە قانونی بپاریکی ئەنجومەنی وەزیران لەگەل یاسایەک، که بەتایبەتی ئەمانە یاسا ناسن ئەم خوشک و بریانی، دەزانن ئەمە فەرھێکی زۆر زۆر گەورەى هەیه، پرسیاری چوارەم: ئیمە وەکو لیژنەى پێشمەرگە و ئەنفال و جینۆساید، چووینە خزمەتی جەنابی وەزیر لەوهزارت، لەسەر مووچەى برا پێشمەرگەکانی کوردستان، لەو وەختەدا ئیشارەتی ئەوهی داینى که مووچەى 8 لیوا ئامادەیه، ئەم 8 لیوايه، بەرپزتان ئاگادارن 4 لیواى یەکەم، لەپاش مانگی 6 جیبەجی بوو و مووچەیان وەرگرت، لەدوای شەش مانگ، یەعنى شەش مانگی یەکەم مووچەیان وەرنەگرت، 4 لیواى دووهم هەر مووچەیان وەرنەگرتوو، چونکە دروست نەبوون، من دەپرسم مەسیری ئەم بېرە پارەییە چی بەسەر دیت، که دەکاتە مووچەى 18 مانگ؟، پرسیاری پینجەم: له قەرزی عەقاری ئەوانەى که دانیشتوانی کۆمەلگا زۆرە ملیکانن، بەمۆستەفید حساب گراون که وەختی خۆی قەرزی عەقارییان وەرگرتوو، زیاتر له 25 سال لەمەوبەر بووه، بړیک پارەیان وەرگرتوو، که نازانم چەندە بەس دەزانم شتیکی وا نەبووه، یەعنى زۆر نەبووه، لەگەل ئەویدا ئەو دانیشتوانەى که له کۆمەلگا زۆرە ملیکانن ئەوانە بەویستی خۆیان نەهاتووئەتە ئەو جیگایه، بۆ بە مۆستەفید حساب بکړین؟، که من ئەوه بەحەق نازانم، بۆیه داوا لەجەنابی وەزیر دەکەم که تەوزیجی پێویستمان بداتى، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ببورن ئیمە بەخێرھاتنی جەنابی وەزیر دەکەین، کاک شیخ باييز و بریکاری وەزارت کاک رشید تاهر، لەگەل کاک سەعد ریکخەری نیوان پەرلەمان و ئەنجومەنی وەزیران، زۆر زۆر بەخیر بێن، ئیستاش جەنابی وەزیر فەرموو بۆ وەلامدانەوهی پرسیاری ئەندامانی بەرپز.

بەرپز شیخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

خوشک و بریانی، ئەندامانی پەرلەمان، بەراستی پرسیارەکان گرابوون و ئیمەش وەلاممان داووئەوه لەلای خۆمانەوه، بەلام شەرحەکان شتی تری تیکەوت، ئیستا شەرحەکان لەپرسیارەکان زیاترە، من داواى لێبووردن دەکەم ئەوه حەقی خۆتانە، بەس حەقە مۆراعاتی ئیمەش بکەن، بەنەیسبەت پرسیاری یەکەم: لەیاسای

ژماره (17) ی سالی 2010 ی پەرلەمانی کوردستاندا هاتووو که پێشینهی هاوسەرگیری، تەنھا بۆ هاوولاتیانی هەریمی کوردستان دەبیّت، بەلام هاوکاری کوپ وکچی شەهیدان بەپێی رێنماییەکانی دەزگای شەهیدان سەرف دەکریت بۆیان، بەنەیسەت رێنماییەووە ئێمە ئەو رێنماییەکی دەری دەکەین ئسولێ خۆی هەیه، لەسەر یاساکە دەردەچیت ئێمە لەخۆمانەووە دەری ناکەین، لیژنەیهکی هاوبەش دادەنیشیت، تۆ بلی ئێمە دانیشتەین لەوەزارەتی دارایی بۆ ئەووەی زەرەر لەهاوولاتیانی خۆمان بەدەین، ئەو رێنماییانە وەکو پێویست دەرنەکەین، بەلام تۆ یاسا جێبەجێ بکەیت ئەووە هەر کۆمەڵێکی تێیدا مەغدور دەبیّت، زەرەرمەند دەبیّت، وە هەر وەها رێنماییەکانیش، ئێمە ناتوانین رێنمایی بۆ هەموو تاکێک دەربکەین، ئێمە رێنمایی بە گشتی دەردەکەین، لەبەر ئەووە عامی خەلک سوودمەند دەبیّت، بەنەیسەت پرسیاری دوووم: ئەووە حەتمەن بەعزی شت هەیه هێشتا نەهاتوو، با حساباتی خیتامی بیته بەردەستتان، ئەو وەختە هەموو شتیکتان بۆ ئاشکرا دەبیّت، پرسیاری سییەم: وەلاممان داووتەووە، پرسیاری چوارەم: ئەو بەبەتە پەيوەندی بەسەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانەووە هەیه، وەللا منیش لەگەڵ جەنابتەم ئەلێم ناعەدالەتە، بەلام ئەووە لەکاتی خۆی ئێمە شتیک کە یاسای پێ دەرنەچوو بیّت، ئەووە لەسەر یاسا کۆنەکە دەپۆین، دەسەلاتی ئێمە نیە، مەفرۆزە ئەمریک لە ئەنجومەنی وەزیرانەووە یان لە یەکیک لە برگە یاساکاندا بلیت ئەووەش عەفو دەکریت، یەعنی من بەراستی حەزەکەم ئەوانە جەنابتان پێش ئەووە حەقە دیراسە ی بکەن، ئینجا بیخەرە ئەستۆی ئێمە، وەلامی پرسیاری پینجەم: داوا کراوە لەئەنجومەنی وەزیران بۆ ئەو مەبەستە، تا ئیستا وەلاممان نەدراووتەووە، بەنەیسەت لیواکان کە باس دەکریت، بەلێ ئەووە وایە، بەلام ئەووە بەنەیسەت ئەو پرسیارە کە بۆ جێبەجێ نەکراوە، ئەووە عیلاقە ی بەوەزارەتی پێشمەرگەووە هەیه، بەنەیسەت پارەکەووە، ئەمە ئسلوبیکە کەمن پیم سەیرە کە دەلێن چی لێهاتوووە؟ ئی خۆ پارەکە چی لی دیت ئەووە و ئاخیر دیتەووە بەردەستی ئێو، چی لی دەکەین؟، دەپخۆین؟، ئە ی دزین؟، حەتمەن پیم چاکە نەختیک بە ئسلوبیک تر باسی بکەن، بلین ئەو پارەیه شوین و رێگاکی بۆ کوی چوو؟، چیمان لیکرد، وەللاهی ئەووە خۆش نیە، ئیستا حساباتی خیتامی دیتە بەردەست بەرپزتان بۆتان دەردەکەوویت ئەو وەختە حسابمان لەگەڵ بکەن، تەحقیقمان لەگەڵ بکەن، بماندن بە مەحکەمە، ئەو وەختە حەقی خۆتانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، وەللا بۆ پەرلەمانتارە بەرپزەکان ئەو ناعەدالەتیە کە جەنابی وەزیر باسی کرد، داوا لە هەمووتان دەکەین وەکو سەرۆکایەتی بەدواداچوونی بۆ بکەن، بۆ ئەووەی ئەو ناعەدالەتیە نەمی نیت، بزانین ئەو ناعەدالەتیە چۆن چارەسەر دەکەین؟، بەنەیسەت ئەو پرسیارەش کە ئەو بەرپزە کردی، ئەلێت چی لێهاتوووە؟، با سنگتان فراوان بیّت، دەقیق بلین ئەووەندەیهو لەوییه، جەنابت تەعقیبت هەیه کاک شقان؟، فەرموو.

بەرپز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وئلا من تەسەۋرەم نەكرد جەنابى ۋەزىر بەۋ شىۋەيە ۋەلامم بىداتەۋە..

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە بى تەعلىق، ھەرچۇن ۋەلامم بىداتەۋە ھەقى خۇيەتى، دىفاعى لەخۇى كىردوۋە، جەنابت تەعقىبى پىرسىارەكەت بىكە، تكايە، فەرموو.

بەرپىز شىشان احمد عبدالقادر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من چاۋەرپى ۋەلاممى ۋازحترم دەكرد، چۈنكە ئەمە ھەموۋى دۇكۆمىنتە لەبەردەستىدا، ھىج شتىك لەخۇرا نەھاتوۋە، خالى پىنچەمم نەبىت ئەۋانى تىرى ھەموۋى ۋەسائىقن لەبەردەستىدان، من دوايى ئەم دۇكۆمىنتانەتان ئاراستە دەكەم، ۋەختى خۇشى ھەندىكىانم بە پىرسىار تەۋجىھ كىردوۋن، ۋەلاممىان نەدامەۋە، بۇيە مەجبور بووم دووبارە پىرسىار بىكەمەۋە، يەنى ئەمە بەھەقىقەت لادانە لەياسا، جىبەجى نەكردنى ياسايە، ھەر ئەۋەندە دەلىم، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبىانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەر مەۋزوعىك لەۋ بابەتە ھەيە كە ۋەلاممەكانى روون نىە، بە پىرسىارى رەسمى جارىكى تر ئاراستەمانى بىكەنەۋە، ئىمە ۋەلاممەتان دەدەينەۋە، پىشىلكردنى ياسا بەنىسبەت ئىمەۋە نەكراۋەۋە ناپكەين، ئەگەر لەشۋىنىكىدا شتىك كرابىت ئەبىت سەھو بىت، ئەگىنا بە حىساب بىت ئىمە دانىشتوۋىن بەس بۇ ئەۋەى پىشىلكردنى ئەم ياسايانە بىكەين، بەراستى ئەمە لەۋ رۇژەۋە چەندىن جارى ئەۋەمان پى دەلىن، تۇ كە دەلىت پىشىلكردنى ياسايە، جارى يەكەم: دەبىت ئەۋە بەدواداچوون و تەحقىقى بۇ بىكرىت، چۇن من پىشىلى ياسام كىردوۋە؟ با بىن تەحقىق بىكەن لە ۋەزارەتەكەم، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ئەۋە راستە ئىتىھام لەناۋ پىرسىار ناپىت، تكايە ئەتوانن پىرسىارەكە بىكەن، جوابى ۋەزىرتان ۋەرگرت، ئەگەر قەناعەتتان نەبوۋ ئەتوانن بەدواداچوون بىكەن، ئىنجا رىگاي تر ھەيە بۇ ئەۋەى بىگەپت بە ھەقىقەت، كە بەۋ شىۋەيە يان نا؟، ئەگىنا لەناۋ پىرسىار با ئىتىھام نەبىت، رىزدار زكىە سەيد صالح، فەرموو.

بەرپىز زكىە صالح عبدالخالق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من سى پىرسىارم ھەبوۋ، پىرسىارى يەكەمم سەبارەت بەۋ ھەقتى مىليارەى كە لەياساى بودجەى ھەرىمى كوردستان لە سالى 2011 ھاتىە تەرخان كىرن، بۇ ناۋجەيا داپراۋ، بىرى ئەۋ ھەقتى مىليار بوۋە ھاتىە

بەرسف دان، پرسیاری دوووم، سەبارەت بە بیمەى بیکاریى کو بپارایا ئەنجومەنى وەزیران، جەنابى وەزیرى ژى ئامازەى بەهەندى دا کو پتر ژ حەفتى ملیارا هاتیه تەرخان کرن بو فى یەکى، ئەف بره پاره ژى هاتیه سەرف کرن بو پارىزگەها سلیمانى، هەندى ئەزبزانم نە لەهەولپىرى و نە لە دەوکى ئەف پاره نەهاتیه سەرف کرن کو نە ئەگەر چنە، پرسیارا سى ژى سەبارەت بە فى دوو سەد ملیارى هی پشتهفانیا ئەحزاب و ریکخراویت ئى کۆمەلگا مەدەنى هاتیه دانان ل یاسای حکومەتا هەریمی کوردستانى ل سالى 2011 مە دفتى بزانی چەند پاره بو فان ریکخراوا هاتیه تەرخان کرن؟ زۆر سپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەریز شیخ بابیز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو پرسیارانەمان هەمووی وەلام داووتەو، سوپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

تەعقیبت هەیه زەکیە خان؟، فەرموو.

بەریز زکیە صالح عبدالخالق:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

پرسیاری یەکەم جوابی درایەو، بەس پرسیاری دوووم و سینیەم جوابی نەدراووتەو، لەسەرەتاو تا ئیستا من گویم گرتوو، بەس کەس ئەو پرسیارەى نەکردوو، بەلکو بو ئەحزاب بی، بەس بو ریکخراوی کۆمەلگای مەدەنى نەکراو، بۆچی بو دەوک و هەولپىر سەرف نەکراو ئەو بیمەى بیکارییە؟، سوپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابى وەزیر فەرموو.

بەریز شیخ بابیز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

دوو بارە ئەگەر ئەوانەى لیره دانیشتون ئەو شاھیدیەم بو بدن، ئەمانەمان هەمووی وەلام داووتەو دياره تەسجیلیش کراو، سوپاس.

بەریز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار سەرگول رضا، فەرموو.

بەریز سەرگول رضا حسن:

بەریز سەرۆکی پەرلەمان.

من چەند پرسیاریکم هەیه، یەکەم: ئیمە زۆرجار باس لەو دەکەین کە ئاسەواری دوو ئیدارەیی لەم کابینەیهدا دياره، بەتایبەتى لەکاروبارەکانى وەزارەتى داراییەو، کاتیك کە یاسایەك دەر دەچیت ئیلتیزامی

ياسايى تىدايه، لەدواى دەرکردنى رېنماييەگە لەلايەن وەزارەتەو دەبينىن لەهەموو پارىزگاگاندا لەيەك كاتدا جىبەجى ناکریت، وەكو ئەوئەوى پېشت زەکیە خان باسى کرد بيمەى بىكارى لە سلیمانى جىبەجى كراوه، بەس لە هەولێر و دەوێك جىبەجى نەكراوه، ئەو زیادەشى كە بۆ هیزەکانى ناوخۆ و پاسەوانەکان هەيه، لەهەولێر جىبەجىكرا، بەس لە سلیمانى دواى ماوهیەكى زۆر ئینجا سەرف کرا، پرسىارەكەى من لەوهدايه، جەنابى وەزیر ئەو رۆژەش زۆر باسى لەوکرد كە من جەندین نووسراوم کردووہ بۆ يەكخستنهوئەوى وەزارەتى دارايى و بىزارى خوێ دەرپرې لەو بابەتە، بەرپاى من باشترايە بۆ وەزیرى دارايى كەزۆرجار خوێ ئەوئەوى دەرپرېوہ كە دەلێت من وەلامم دەست ناکەوێت، كە دەلێت ئەم كیشانەم هەيه لەوەزارەتدا، باشترايە دەست لەكار بکیشیتەوہ، هەم بۆ ئەوئەوى ئىسپاتى بکات كە ئەو قبولى نیه ئەو دوو ئىدارەيیه، قبولى نیه كە ياسا دەرچووہ بۆ وەزارەتى دارايى، بەلام تا ئیستا جىبەجى نەكراوه، پرسىارى دووہ: ماددەى 24 لە ياساى بودجەى سالى 2011 باس لە يەكخستنى ئەو دەزگایانە دەكات كە يەکیان نەگرتۆتەوہ، ئیمە ماددەيەكمان دانا لە بودجەى سالى 2011، راستە يەكگرتنهوئەوى ئەو دەزگایانە جەنابى وەزیر ئىشارەتى پيدا كە لە سەلاحيەتى ئەوان نیه، ئەبێت برپارىكى سياسى دەرېچیت بۆ يەكگرتنهوئەوى، بەلام ئەوئەوى لەسەرشانى ئیمەيه بەپى ئەو ماددەيه، ديارى كراوه لە بودجەدا كە ئەگەر يەکیان نەگرتەوہ ئەبێت مانگى تشرینى سالى 2011 بودجەكەيان رابگریت، ئایا ئەو ماددەيەى جىبەجى کردووہ كە خوێ زۆر جار باس لەوہ ئەكات؟، كە دەلێت ئیمە لەهەموو حالەتیکدا ئەبێت ياسا جىبەجى بکەین، پرسىارەكەم لێردا ئەوئەويه، پرسىارى سىيەم: ماددەى 21 لە ياساى بودجەى سالى 2011 باس لەوہ ئەكات ئەگەر سەرۆكى فەرمانگەى يەكەى خەرجکردن حساباتى خیتامى لەكاتى خویدا ئامادە نەکرد، رەوانەى لیکۆلینەوہ دەكریت، ئیمە هەموومان دەزانین حساباتى خیتامى دواكەوتووہ لە هاتنى بۆ پەرلەمان، ئایا ئەو ئىجرائاتەى کردووہ، لەگەڵ ئەو يەكە حسابانەى كەسەر بە وەزارەتى دارايیە؟، پرسىارى چوارەم: ئەو رېنماييانەى كە هەيه، كە زۆرجار دەرەكریت لەوەزارەتەوہ بۆ ئاسان جىبەجىکردنى ياساگان، ئیمە زۆر باسى ياساى پيشینەى هاوسەرگيريمان کرد، ئیمە خویمان شایەتى ئەوئەوى كە ئەم ياسايە جگە لەچوار رېنماييى، رېنماييەكیش دەرچووہ بۆ رۆونکردنهوئەوى، ئایا ئەمە بۆ ئاسانکردنى جىبەجىکردنى ياساگەيه؟، يان بۆ ئالۆزکردنیەتى؟، لەكاتیکدا كە لەوەزارەت رابوێژكارى ياسايى هەيهو يەكەى ياسايان هەيه، پيوسته باش دىراسەى ياساگە بکریت ئینجا رېنماييى بۆ دەرېچیت، چونكە ئیمە وەكو ئەندامانى پەرلەمان و زۆریەى لیژنەکان لەگەڵ دەرکردنى ئەو رېنماييانە زۆر ماندوو بووین، تا بۆ هاوولاتیان رۆونکردنهوہ بەدین كە ياساگە بەم شیوئەيه، ئەبوايه رېنماييەگە بۆ ئاسانکردنى ياساگە بوايه، نەك بۆ ئالۆزکردنى، پرسىارىكى تریشم هەيه لەسەر بانكى وەرگا، كە خویمان دەزانین ئیستا لقی هەيه لە كوردستان، ئەصلەكەى لە بەغدايه، ئایا وەكو وەزارەت ئەوان چ ئەركیكىان خستۆتە سەر ئەم بانقە لەكاتیکدا رېژەيهكى زۆر لە هاوولاتیان پارەيان لەو بانقەدا فەوتاوہ؟، پرسىارى پینجەم: يەكخستنهوئەوى مووچەى فەرمانبەرانى هەریم كەزۆر پرسىار ئاراستەى وەزیر کرا، وە راست کردنهوئەوى مووچەكە كە بۆ

فەرمانبەرانی سلیمانی بو، که ئەویش چەندین پڕینمایى بۆ دەرچوو، ئیستا که کۆمەڵیک توێژ ھەیه وەکو مامۆستایانی خانەنشین، که لەوکاتەدا لە وەزیفەدا بوون و ئیستا خانەنشین کران، که ئەوان سەردانی نووسینگەى سلیمانیان کرد، زۆریەى ئەندامان لە لیژنەى پەرورەدا باسیان لەوکرد، که ئەوان پێویستە بەپێى یاسا ئەو قەرەبوو وەرگیرنەو، بەرپز وەزیر لەوئامى پرسیاریکدا باسی لەو کرد که نووسراویکمان کردوو بۆ ئەنجومەنى وەزیران مووچەگەیان راست بووئەو بەس قەرەبوویان وەرئەگرتوو، بەلام باشتر وایە لەو پڕینمایىدا ھەر دوو بابەتەگە بەیەك پڕینمایى دەرچیت بۆ ئەوئەوانیش لەو مافەى خۆیان بى بەش نەبن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزیر، فەرموو.

بەرپز شیخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ھەموو پڕینمایىك لەووزارەتى دارایی بە ئیمزای وەزیر دەرئەچیت، بەلام ئەگەر بیست و لەیەكێك لە دائیرەکاندا جیبەجى نەکریت وەکو خۆى، ئەو ئەو دائیرە مەفرۆزە لیکۆلینەوئەیان لەگەڵ بکریت، لەلایەن وەزیری پەيوەندیدارەو، بەنيسبەت پرسیارى دووم وەلام دراوئەو، بەنيسبەت سییەم ھەتاکو ئیستا فەترەى حساباتى خیتامى 2011 نەھاتووہ که ھات ئەو کاتە ھەموو شتیک دەرئەگەوئیت، پرسیارى چوارەم: دیارە ھەموو پڕینمایىك یان ھەموو یاسایەك که دەرئەچیت و دیتە حالى جیبەجىکردن، خەلەلى تیدا دروست دەبیست بمانەوئیت یان نەمانەوئیت، ئەو خەلەلانە بەیاسایەكى مولحەق چارەسەر دەرئیت، یاخود بە پڕینمایى، ئیمە چەندە پڕینماییمان دواى ئەو پڕینماییانە دەرکردوو، خۆ ئەو پڕینماییانە بۆ پوونکردنەوئە زیاتر، بۆ ئەوئەبتواندريت یاساکەو پڕینمایىکان وەکو خۆى جیبەجى بکریت، وەلامى پرسیارى پینچەمیش دراوئەو، بەنيسبەت بانقى وەرکا بەراستى من نەمبىنى لەناو پرسیارەکاندا بانقى وەرکا بانقىكى ئەھلیە، تووشى ئیفلاس بوون بوو، ئەو پەيوەندى بە بانقى مەرکەزى بەغداوہ ھەیه، لەوئى ئیجازەى مەرکەزى وەرگرتوو، وە لقی لە سلیمانى و ھەولیر و دەوک ھەیه، ئیلتیزاماتى ھەیه بەنيسبەت ھاوولاتیانەو بەپێى ئەو ئیلتیزاماتەى که داوئیتى بە بانقى مەرکەزى بەغداد، وە ئیستا کیشەکانیان بەنيسبەت فەرمانبەرانەو ئیستا لەحەلکردنایە ئەوئە من ئاگاداربم، ھەتاکو ئیستا لەلایەن حکومەتەوہ ھەندى قەرەبووى فەرمانبەران بەنيسبەت خانەنشین و مووچە خۆرانەوہ کراوئەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابت تەعقیبت ھەیه سەرگۆل خان؟، فەرموو.

بەرپز سەرگول رضا حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنەسبەت پەرسىياري دوووم كە جەنابى دەئىيىت وەلام دراوتەو، مەن ئاگادارم كە كەسكى تر ئەو پەرسىياري كەرد، بەس جەنابى بۆي پوون نەكردىنەو كە ئەو ھەنگاوانەى ئەو وەكو وەزارەت چىيە بۆ ئەوئى ئەم ماددەيە جىيەجى بىكرىت؟، كەلەسەر وەزارەتى داراييە، باسى لەوئى داوہ بەس ھەولەكەى پوون نەكردەو، وتى پىم و تراوہ كە ئەگەر ئەو بەكەيت خۆت بەرپەرسى لە نەتىجەكەى، يەئنى ئەمانەوئىت بزائىن ئەو رىگىرييەى كەبۆ ئەو دروست كراوہ، لەكوئوپەيە؟، وەكو پەرلەمان ھەقمانە كە بزائىن رىگەرەكانى بەردەم وەزارەتەكان چىيە؟، سەبارەت بە پەرسىياري يەكەمىش ئەوئى بىمەى بىكارى، ھەر وەلاممان وەرنەگرت كەبۆچى بۆ ھەولپەر و دەوئى سەرف ناكرىت؟، سوپاس.

بەرپەرسى سەرئوكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپەرسى شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپەرسى سەرئوكى پەرلەمان:

وئەلا مەن جارىكى تەرىش دەئىم وەلاممان داپەو و تەسجىلش كراوہ، خۆ ئەگەر بىت و بەنەسبەت ئەوئى كە دەئىت وەزىرى دارايى با ئىستىقالە بىكات، مەن بەراستى پىم وايە با پەرلەمان بىگاتە نەتىجە بەنەسبەت ھەولەدانى خۆى بۆ جىيەجىكەردنى ياساكەى، ئەگەر بىت و ئەو وەختە پەيوەندى بەمنەو ھەبىت، مەنىش ئىستقالە كەردەم زۆر ئاسانە، سوپاس.

بەرپەرسى سەرئوكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار ئاشتى عزيز، فەرموو.

بەرپەرسى ئاشتى عزيز صالح:

بەرپەرسى سەرئوكى پەرلەمان:

مەن چوار پەرسىيارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كەردبوو، يەككىيان سەبارەت بە بودجەى تەخمىنى لەرپۇژانى پىشووئەردا، جەنابت وەلامى پەرسىيارىكت داپەو سەبارەت بە بودجەى تەخمىنى، بەس ئەوئى كە پەيوەندى بە پەرسىيارەكەى مەنەو ھەيە، يەككىك لەو پەرسە ھەئاسراوانەى كە كىشەى بۆ ھەرىمى كوردستان دروست كەردو، تەخمىن كەردنى بودجەيە، لەجارى پىشووودا جەنابت وەلامت داپەو، كە مەرج نىيە بودجەى تەخمىنى ھاوشىوہ بىت لەگەل بودجەيەكدا كە دەركەوتەيە، بەلام بودجەى تەخمىنى بەلايەنى كەمەو ئەبىت نەزىك بىت لەو دەركەوتەو داھاتە راستەقىنەى كە ھەيە، ئەبىنەت كەمەن بە نەمۇنە لە پەرسىيارەكەمدا داھاتى وەزارەتى كارەبام بە نەمۇنە ھىناوئەتەو كە لەسائى 2010 بودجەكەى بە 115 مىليار دىنار تەخمىن كراوہ، بەلام لەشەش مانگى يەكەمى سائى 2011دا 28 مىليار تۆمار كراوہ، كە كەرەتى سائەكەى بىكەن نەزىكەى 59 مىليار دەكات، ئەم تەخمىنە لەگەل دەركەوتە راستەكەدا فەرقىكى زۆرى ھەيە، بزائىن تاكەى وەزارەتى دارايى تەخمىنەكانى دوور ئەبىت لەدەركەوتە راستەقىنەكان، پەرسىياري دوووم: سەبارەت بە عائىداتى ئىتىجادىيە، وەكو دەزانىن عائىداتى گومرگى بەعائىداتىكى ئىتىجادى ئەژمار دەكرىت،

بەلەم بەعائىداتى زەربىيى مەھەلەلەيەك ھەيە لەھەرىمى كوردستانەو ھە بە عائىداتىك و بەداھاتىك بۇ ھەرىمى كوردستان ئەزمەر بىكرىت، ئايا ئەمە بەتەنھا بە سەرپىيى و بە شىۋەيەكى شەفەوى لەگەل ھۆكۈمەتى ئىتتىھادىدا بەكلا كراوتەو ھە بە عائىداتى زەربىيى تايبەت بىت بەھەرىمى كوردستان؟، يان ئەمە مەسەلەيەكى رېكخراو ھە نووسراو و دۆكۆمىنت يەكلايى كراوتەو، ھەكو ئەزانىن ئەگەر تەوازنى ھىزەكان لە عىراقدا تىك بچىت، ئەگەر ئەم شتانە نەكرابىت بە دۆكۆمىنت و بەياسا رېك نەخرابىت ئەو ھەرىمى كوردستان بە عىراكدا ھەرىمى كوردستان، پىرسىيارى سىيەم: ئەو ھەيە بە پارەيەكى بلۆك كراو ھەيە بە لەلەيەن ھۆكۈمەتى ئىتتىھادىيەو لەسالى 2008 بانگەشەي بۇ كىردو ھە دەستى بەسەردا گرتو ھە، لەبەر ئەو ھەيە بەو پاساوى بە ھەرىمى كوردستان ژمارەيەكى زۆر لە پىرۆژەكانى جىبەجى ئەكات بە بەراورد كىردن بە ناوچەكانى تىرى عىراق، ئەمە پاساۋەكەيەتى لەسالى 2009 بەتەھدىد نىزىكەي 163 مىليار دىنارى ھەرىمى كوردستانى بلۆك كىردو ھە، ئايا ئەم دوو پارە بلۆك كراو ھە سالى 2008 و 2009 بۇ كۆي رۇشتو ھە؟، لەكۆيى بودجەدا بەكار تان ھىنا ھە؟، بە بابەكانىمان بۇ ئاشكرا بىت، سەبارەت بە پىرسىيارى چوارەم: بەرپىزىت لە رۇژانى پىشودا باست لەو پارانە كىرد، بە ھىشتا ھەكو ھەرىمى كوردستان دەستمان نەكەوتو ھە، ھەكو پارەيى مەنافىزى ھەدودى و پارەيى پىرۆ دۆلار و كۆمەللىك داھاتى تىر بە ئەبوايە لە ھۆكۈمەتى ئىتتىھادىيەو بە ھەرىمى كوردستان بەگەرپىتەو ھە؟، بەلەم ئايا مىكانىزىمان چىبە بۇ ئەو ھەيە بە ئەم پارانە بەگەرپىتەو ھە؟، بەتايبەت كۆمەللىك مەسەلە ھەيە، بە پەيوەندى ھەيە بە ژيانى خەلگەو ھەكو كىرپىنى سووتەمەنى بۇ وپىستگەكانى كارەبا، بە ئىستا گىرفتى بۇ خەلگە دىرۇست كىردو ھە، ئىو ھەش ئەللىن ئەم پارانە نەھاتو ھە، ھەرو ھە كۆمەللىك ئىمتىيازات ھەيە بە فەرمانبەرى ھۆكۈمەتى ئىتتىھادى سوودمەند بوون لىيى لەوانە ھەگىرتى نىزىكەي 100 مووچە بەسەر يەكەو ھە، بەتەنسىق لەگەل بانقى مەركەزى عىراقىدا، ئايا ئىو پىلان تان چىبە لە 2011 دا بە فەرمانبەرىكانى كوردستانىش ئىستىفادە لەو سوودانە بەكەن؟، بە ھەزىرى مالى عىراقى بەخىشويەتى بە فەرمانبەرىنى خۇي، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپىز جەنابى ھەزىر، فەرمو.

بەرپىز شىخ بايىز تالەبانى (ھەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ھەلامى پىرسىيارى يەكەمەو ھە، كارەبا لە سالى 2011 دىار كراو ھە، لەياساكەدا پەسەند كراو ھە، مەن ئەمەو پىت مەسەلەيى كارەبا باس بەكەم، ئەو ھە بوو سالى 2011 باس لەو ھەكارا بە ئەبىت كارەبا ئىراد و مەسەرفى دىار بىت، ئىمە ئەو پارەيى بە دىارىمان كىردو ھە، بۇ ئەو ھەيە جىوابى پىرسىيارەكەي دواترىشى بەدەمەو ھە، بە جەنابى پىرسىيارى كىردبوو، لەگەل ئەو پارانە تىردا ھىچى تەھەقۇقى نەكىردو ھە، پىرۆ دۆلار نەھاتو ھە، مەنافىزى ھەدودى نەھاتو ھە، پارەيى كارەبا تا ئىستا تەھەقۇقى نەكىردو ھە، ئەمە شتىكە ھەموو ھەفدەكانى ئىمە لە ھاتو ھەجىيان، لەھەولدىانىان ئەم مەوزو ھەنە بەراستى نەك لە ئىستا لەكابىنەي پىنچەمدا چەندەھا

چار سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران خۆی بەشەخصی چوووتە بەغداد، هاتوووتەو، وەفد چوو، هەرودها لەکابینە شەشەمیش ئەم مەوزوعە دیت و دەپوات، تا ئیستا ئەمانە تەحەقوقیان نەکردوو، کە تەحەقوق نەکات و ئەم پارانە نەبیت بەتەجەز سەرف دەکریت، لەبەر ئەوە هیشتا مەوزوعەکان ماوه و من ناتوانم تا ئەم کاتەش بلیم ئەوە نزیکە شەش تا حەوت پۆژی ماوه بلیی لەم چەند رۆژەدا تەحەقوق بکات، خوا بکات، بەس من باوەرناکەم ئەوە ببیت، بەنەیسەت پرسیاری دووم، لەدەستووری عێراقی 50 ماددە هەیە پێویستی بەبەریارو سیستمە، تا ئیستا ئەنجام نەدراوه، کە یەکیک لەوانە داھاتی گومرگ و زەربەییە، تا ئیستاش لە عێراقدا زەربەو گومرگ بەیەک نەوع وەردەگیریت، تا ئیستا بپاری لێ نەدراوه یەعنی ئیستا ئیمە لێرە لە پەرلەمان دەئیت، ئەگەر بەتەنھا گومرگ پارە بیت و بگەریتەو بۆ حکومەت مەنافزی حدوودی وا خۆیان دەیگێرنەو، بەلام ئەوانی تر ناگەریننەو، نابیت بگەریتەو، بەلام ئەوان بە مەقاسە هەمووی هەر ئەپرن، لەسەری ساڵدا دەپرن لە ئیمە، وەلامی پرسیاری سییەم گەرپاوتەو داخڵی مەواژەنە سالی 2010 کراوه، بۆ کەمکردنەوێ عەجز ئەو 263 ملیارە هی سالی 2008 بوو، لە 2008 داوامانکرد لەم پەرلەمانە من باسم کرد، وتم ئیمە نەفسی موعانامان هەبوو، وتیمان پارەیکەمان هەیە لیمان بپاوه، پارەکە لە سالی 2009 داخڵکراوتەو، لە جەدوولەکانی وەزارەتی مالیهی عێراقیدا دەستنیشان کراوه، ئیزافەیی سەر مواژەنە کراوه، لە حساباتی خیتامی سالی 2009 ئەگەر نوسختان لەلا هەیە ئەوە مەعلومە ئەوێ تێدایە، وەلامی پرسیاری چوارەم، لە بودجەیی سالی 2011، 350 ملیار دینار تەرخانکراوه، بەلام تا ئیستا هیچی وەرنەگیراوه، لەسالی 2012، عێراق تەنھا بپری 42 ملیار دیناری داخڵی بودجە کردوو، یەعنی پار هیچی نەداوه بەنەیسەت پترۆ دۆلارەو، ئەو 350 یە کە ئیمە داخڵمان کردوو نەیداوه، ئەمسال خۆی بەبی ئەوێ ئیمە ناگامان لێی بیت 42 ملیاری داخڵی مواژەنەکە کردوو، کە ئەچوو بۆ پەرلەمان بۆ ئەوێ موصادەقەیی لەسەر بکریت، بی ناگاداری هەریم، وە بەبەردەوامی بەدواداچوون دەکەین بۆ وەرگرتنی پارەیی پترۆ دۆلارو پارەیی مەنافزی حدوودی، هەرودها هەولێکی زۆر دراوه لەگەڵ بەغداد بۆ کردنەوێ فەرعی بانق، بەنەیسەت کردنەوێ فەرعی بانقەو، ئەوە وەختی خۆشی شەرەم کرد، ئەو کاتە وەزیری مالیهی پێشووی عێراقی خۆی هاتە ئێرە، ئیمە لەو کاتەدا قسەمان لەگەڵ کرد وەعدی پێداین کە فەرعی بانقی رەشید و رافیدەین بکاتەو لە هەولێر و سلیمانی و دەوک، یاخود هەر هیج نەبیت لە هەولێر بیکاتەو، بۆ ئەوێ بتوانیت تەصنیفی هاوولاتیانی کوردستان بکات وەکو عێراق، ئەوە بوو نەگرا ئیمە کیتابمان نووسی و ئەنجومەنی وەزیرانیش داوای کرد، هاتەو مەسەلەیی ئەمسال لەگەڵ وەزیری مالیهی عێراق قسەمان کرد، ئەویش رۆشت دياره هەولەکانی هەر وەك خۆی مایه وەو بۆمانیان نەکرد، ئیمە هەر بەردەوام بووین لەرێگای ئەوانەیی خۆمان کە هاتووچۆی بەغداد دەکەن، موعەقیبن و ئیشەکانمان دەکەن لەوێ، وە فیعلەن ئیمە برادەرێکمان هەیە مودیر عامی بانقە لەلای ئیمەییە، ئەو مودیر عامی بانقە زۆرجار کە موحافزی بانقی مەرکەزی دەچیتە ئیجازە ئەو ئەبیت بەوکیل، ئیستا داوای کردوو بەرەسمی نووسراوەکانمان لایە، داوای کردوو لە وەزارەتی دارایی ئەئیت کوردستان داوای ئەمە ئەکات وەزارەتی دارایی عێراق پەئیتان

چیه؟، ئەمەش تازەییە چاودەرپی ئەوە ئەکەین بزانی ئەوە مەوزوعە چۆن دەبییت، کیتابەکانیشم لایە، ئیمە
هەر لەهەولداین بەبێ ئەوەی وەستابین لەسەر ئەوە مەوزوعە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ناشتی خان، تەعقیب هەیه؟، فەرموو.

بەرپز ناشتی عزیز صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تەعقیبی یەکەمم ئەوەیە کە جەنابت دەلییت تەنسیق هەیه، لەگەڵ وەزارەتی مالیەدا، بیدایەتی
پرسیارەکەشم لەوە کرد کە ئایا ئەمانە بەشیوەی شەفەهی هەیه ئەم تەنسیقانه لەگەڵ وەزارەتی مالیە، یان
بەدۆکۆمێنت و نووسراو هەیه؟، یان بەتەعلیمات رێک دەخرییت تادواتر گرفت دروست نەکات بۆ
کابینەکانی تری هەریمی کوردستان؟، دووم: سەبارەت بە بانقەکان، بانقی رەشید بەو ناوە هەیه لەهەریمی
کوردستان، یەعنی چی رێگرە کە ئەو تەنسیقه دروست و تەواوە نەکریت؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆک پەرلەمان:

جەنابی وەزیر، فەرموو.

بەرپز شیخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بانقی رەشید و رافیدەین ئیمە لەسەر ئیتیفاق بووین ئیستا نەمان، ئەمرمان پێ دەرکردوو، چونکە ئەوە
بەغداد بەموگی خۆی دەزانیت، ئەو دوو ناو، وەک ناو نەک وەک ئەوەی کە حصەو حەق وئیمتيازاتی
هەبیت لەسەر ئەو بانقانه، چونکە مەسەلەى حساباتی بانق هەمووی حساباتی ریح و خەسارەیه، لەکاتی
خۆیدا کە عیراق ئیداراتی سەحەب کردوو، ئەوان هیچ پارەیهکیان لە بانقەکانی ئیمەدا نەهیشتوو،
تەنانەت حەقی هاوولاتیشت چەند بوو بەدوووانە، ئیمە لەسەر حسابی کوردستان، ئەگەر بگەرێتێتەو سەر
حساباتی بانقەکان لەسەر حسابی کوردستان و میزانیەى کوردستان پارەى قەرزی خەلگمان هەمووی
دایەو، لەبەر ئەوە ئەو دوو ناو نەماو بەنسیبەت ئەوەی کە ئەو موستەمسەکاتانەى کەهەیه، ئەو
سیستەمانەى کە هەیه، سیستەمان مەوجودن بە تەحریریش هەیه، بە شەفەهیش قسەکان لەسەری
کراو، ئیستا بەعزیک شت هەیه، ئیستا لێرە من کەهاتووم نەمزانیو کە هەندێ پرسیار هەیه، وادەکات کە
پرسیاری تری لێ پەیدا ببییت، هەندێ شت هەیه پێویست بەو ئەگات لەوەزارەتی مالیەیه، جەنابتان یان
تەشریف بفرمووین یان بانگم بکەنەو بڵین بۆ فلان مەبەست وەرە لێژنەکەمان یان بەنووسین بۆمان
بنیڕن، ئیمە نامادەین وەلامی هەموو شتیەک بەدەینەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، تىكايە بەس ئەو پىرسىيارانەى كە كراوۋ بە نووسراو داوتانە بە ئىمە، تەنھا وەلامى ئەو پىرسىيارانە دەداتەوۋە جەنابى وەزىر، خارجى ئەوۋ دەتوانن وەختىكى تر بەنووسراو يان بانگى بىكەينەوۋە، رېزدار نەرىمان عبدالله، فەرموو.

بەرپىز نەرىمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من سى پىرسىيارم ھەيە لەجەنابى وەزىر، يەكەم: لە ياساى بودجەى ژمارە (1)ى سالى 2010، لەماددى (24)بىرگەى دوووم، ھەرۋەھا لە ياساى ژمارە(6)ى سالى 2011 لە ماددى (29) ھاتوۋە كە پىويستە مووچەى خانەنشىن كراوۋەكانى ھەرىمى يەكسان بىرئىتەوۋە بەھاوتاكانيان لە حكومەتى فېدېرال، پىرسىيارەكەى من ئەوۋەيە بۇچى تا ئىستا ئەم دوو بەندە ياساىيەتان جىبەجى نەكردوۋوۋە مووچەى خانەنشىنانى كوردستانن يەكسان نەكردوۋوۋە؟، لەكاتىكدا دوو ياساىيە دوو سالىشى بەسەردا تىپەپىوۋە، ئەمە نەكراوۋە ئەمە يەككە لە پىرسىيارەكان، چونكە جىاوازييەكى زۆر ھەيە لەنىوان مووچەى خانەنشىن كراوۋەكان، ھەندى لەخانەنشىن كراوۋەكانى كوردستانىش لەناو خۇياندا جىاوازيى مووچەيان ھەيە، بۇ نىمۇنە ئەوانەى كە ئىستا خانەنشىن بىرئىن، ئەگەر فەرمانبەرىكى ئاساىيە وەربىگرىن، پۇلىسىكى ئاساىيە وەربىگرىن، ئىستا بەقەدەر عەقىدىكى يان لىوايەك لەھى جاران مووچەى خانەنشىنى وەردەگرىت، بۇيە ئەمە نايەكسانى تىدايە، تىكايە پىوونىكردنەوۋەمان بىدەنى، پىرسىيارى دوووم: لە ياساى بودجەى سالى 2011دا لەماددى (24) وا ھاتوۋە كە پىويست بوو ھەموو ئەو دەزگاپانەى كە يەكسان نەگرتتەوۋە يەك بىگرنەوۋە بوودجەكەيان يەك بىرئىت، ئاشكرايە تا ئىستا ھىچيان بە فىعلى يەكسان نەگرتتەوۋە، تەنانەت ھەندى ياساشمان بۇ دەركردوۋون، تەنھا بەپىوۋەكەش نەبىت، دەنا يەكسان نەگرتتەوۋە وە بوودجەشيان جىايە، بۇ نىمۇنە وەك ئاسايش، دەزگا ھەوالگىرەكان، چاودىرى داراىى، مىن وچەند دەزگاپانەى تر، ھەرۋەھا وەزارتەكەى بەرپىزىستان، وەك جەنابىشت دانت پىدانان، بەفىعلى يەكسان نەگرتتەوۋە، ئەوۋ بەپىي ياسا موخالەفەيە، پىويست بوو جەنابىتان بودجەى ئەمانەت ھەموۋى رابىگرتايە، بەخۇشتانەوۋە، ئەوۋەتان نەكردوۋوۋە، تەنھا ئەبوايە مووچەكەتان پى بداناىە، ئايا بۇ بوودجەكەيانن پانەگرتتەوۋە؟، بەوۋەزارتەكە خۇشتانەوۋە تا بىتتە پالە پەستۇيەك وزەختىك بۇ يەكگرتنەوۋەى ئەم دەزگاپانە، بەپىي ئەمە بوو بە نەخۇشىيەكى زۆر گەورە لە ھەرىمى كوردستاندا كە يەك ناگرنەوۋە، پىرسىيارى سىيەم: بەپىي ياساى بودجەى ژمارە(6)ى سالى 2011 لە ماددى(21) كە ھەر سەرۋك و فەرمانگەيەكى خەرجكردن لەپىشكەش كىردنى حسابى خىتامى فەرمانگەكەى دوا بىكەوئىت دەبىت پىوۋەپىوۋى لىكۆلىنەوۋە بىرئىتەوۋە، بەپىي ياسا ئەمە تا مانگى تىشرىنى 2011، بەپىي ياسا ئەمە دانراوۋە كە نامازەم پىكرد، ئايا تا ئىستا كەستان پىوۋەپىوۋى لىكۆلىنەوۋە كىردوۋەتەوۋە لەدواكەوتنى حسابى خىتامى لەم بواردە؟، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارابى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ۋەللا لەلای من نووسراۋە ئەو پەرسىارەمان ھەمووى جواب داۋەتەۋە، بەلام بەخو من تەنھا لەسەر ئەۋەيان تەئكىد دەكەمەۋە، ئايا من ئەتوانم بودجەى ئاسايش رابگرم، ئىتر جوابەكەى لەلای خۆتانە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقبت ھەيە كاك نەريمان؟، فەرموو.

بەرپىز نەريمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لىرە كەدانىشتووین لە يەكئى لەدەزگا گرنگەكانى ھەريمى كوردستانىن، حكومەتى ھەريمى كوردستانىش بەھەمان شىۋەيە دەزگای جىبەجى كارە، ئەو ياساينەى كە لىرەۋە دەردەچىت مولزەمە كە جىبەجى بكات، كە جىبەجى ناكريت ھەر كەسىك بىت، لە ھەر ئاستىكدا بىت، تۆ بەرپىسار نىت بەلگو خۆيان بەرپىسارن، ۋەكو جەنابى ۋەزىر باسى كرد لەكۆبوونەۋەى پىشووتردا، وتى من ھەرپەشەم لىكراۋە ئەگەر بىت و شتىك پووبدات تۆ بەرپىسارى، ئەو كەسە بەرپىسارە كە نەيكردوۋە، جەنابت بەپىي ياسا دەبىت بىكەيت، ئەگەر لىپرسىنەۋەش ھەبىت جەنابت بەرپىس دەبىت كە نايكەيت، نەك ئەو كەسەى كە بەتۆى وتوۋە نايكەين، ئىمە مووچەۋە بودجەكانيان رابگريت لەياساكە، بەس تەنھا ميزانىەكەيان رادەگىريت، بۆيە ۋەكو سزايەك پىويستە بكرىت تا جىبەجى دەكەن، ھەر پووداۋىك ھەبىت بەپىي ياسا ئەوان بەرپىسارن نەك جەنابت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارابى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىم وايە پىداۋىستىەكان زەرۋورى ترن بۆ ئاسايش نەك مووچەكە، مووچەكە رەنگ ھەيە ئەو فەرمانبەرانەۋە تەنھا ئەوان زەرەر دەكەن، بەلام كەپىداۋىستيان بۆ سەرف نەكەيت و ئەوانىش ئىشەكانيان جىبەجى نەكەن، ماناى وايە زەرەر لەھەموو كوردستان دەدات، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار جمال تاھىر، فەرموو.

بەرپۇز جمال طاھر ابراهيم:
بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پرسیارم ھەبوو، پرسیاری چوارەم ۋەلامی درایەو، تەنھا سى دەمىنیتەو، یەگەم: تا 6/30 2011/ گۆزمەى خەرچکراو لەسەر بودجەى ۋەگەر خستىن چەندە؟، ئەمە بە ژمارە پىووستە جواب بدیتەو، پرسیاری دوووم: گۆزمەى تەمويل کراو لە پرۆژە بەردەوامەکانى سالى 2011 چەندە؟، ۋەرپۇزەى لەکۆى گشتى تەرخانکراوى 2011 چەندە؟، ھەم رەقەم ھەم نەسبە، پرسیاری سىيەم: گۆزمەى تەمويل کراوى پرۆژە پىشنيارکراوکانى سالى 2011 چەندە؟، ۋەرپۇزەى تەرخانکراوى 2011 چەندە؟ زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەرپۇز شىخ بايز تالەبانی (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من ۋەلامى ئەم پرسیارانە دەدەمەو، ديارە ئەو رۆژە جەنابى كاك دئشاديش ھەمان پرسیاری کرد، بەس ئەو نىستا نامادى، بەنەسبەت پرسیاری یەگەم: چوار تريليون 524,075 مليون ديارە، ئەو پارەگەيە، بەنەسبەت پرسیاری دوووم: 1 تريليون و 100 مليار و 121 مليون ديارە، تا 2011/12/20 رپۇزەى خەرچ کراو كە دەكاتە لە 50٪، پرسیاری سىيەم: ئەو پرسیارە پەيوەندى بەو زارەتى پلاندا نەو ھەيە، ئەبىت لەوان بپرسن، پرسیاری چوارەم: ئیمە 250 مليون دۆلار ھاتە ئیرە، پرۆژەى لەسەر ئیعلان کرا، 250 مليون دۆلار پىشنيستاكە لەبەردەستى ۋەزارەتى پلاندا نەو، ئەو كە ئیمە مەلوماتمان ھەيە، ئەو دوو ژمارەيە لە حسابەگەدا مەوجودە حسابى یەگەم تەصفیە بوو بۆ پرۆژەگان، خۆتان مصادەقەتان کرد، حسابى دوووم نىستا ئىشى تیدا دەكەن، لەلای ۋەزىرى پلاندا نەو، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك جمال تەعقيب نى، باشە رپۇزدار پەيمان عزالدين، فەرموو.

بەرپۇز پەيمان عزالدين عبدالرحمن:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پرسیارم ھەيە، پرسیاری یەگەم: ھەندى لە ھاو رپۇيانم کردوويانە سەبارەت بە مووچەى خانەنشینی و لپىرینی فەرمانبەران، كە مووچەى خانەنشینی فەرمانبەران سالانە لە بودجەى ھەريمی كوردستاندا بوونى ھەيە لە خانەى مووچەدا، مانگانەش لە ئیدارەى سلیمانى لە 7٪ لە فەرمانبەران و لە 12٪ بەشە بودجەى سلیمانى دەبدریت، لە ھەولیریش لە 7٪ فەرمانبەران دەبدریت، بەلام لە 12٪ بەشە بودجەى ئیدارەى ھەولیر نابدریت، پرسیارەگەم ئەو ھەيە، كە مەفروزە ئەو پارەى كە دەبدریت بەو ھەولیر و سلیمانىشەو، لەصندوقى خانەنشینییدا بپت، رەنگە جەنابى ۋەزىرى بلیت ۋەك ۋەلامى دانیشتنى

ئىدارەى سلىمانى لى 7% بى 12% بىراو، لى ھەولپىر 7% بىراو، بىلام لىھەموو ھالەتلىكىدا ئەو مەسەلەھىكى ھسابىيە، ئەھپتەو ناو داھات وھ تەقاعدى لى داھات سەرف دىكرىت، باسى صندوق دىكرىت، صندوق خۇى عىبارتە لى ھساب، بىلام كەناوت لىنا صندوق، ئەو صندوقە ئەبىت ياساى تايبەتى خۇى ھەبىت، لىمانگى 8 دا ئەو بوو باسەم كىرد، لى عىراقدا ئەو صندوقە دانراو، لى عىراقلىشدا جاران پارەكە ئەرۇشىت بو تەقاعدى عامە لىوئى تەسەروپى پىو دىكرا، ئىستا وھزارەتى داراىى ئەركى پىدانى خانەنشىنى گىرتوتە ئەستوى خۇى تا ئەو رۇژەى كە صندوقەكە دادەندىرت، وھ ياساى پى دىردەھپت ئەو پارەيە، لى پارەى وھزارەتى مالىيە ئەروات، خۇ بى عەكسەو وھزارەتى مالىيە بىھىچ شىوھىيەك سوودمەند نىە لىو پارەيە، چىونكە ئەوانەى كە خانەنشىن دىكرىن زۇر زىاتىرن لىو پارەيەى كە بى ئىستىقتاع ھاتوو، پارەكەش مەو ھوودە ھەمووى قىودى ھسابى پىكراو، بىعزىكى عەكس كراوئەو ئەوانە ئمورى ھسابىن، ئەگەر موھاسبىيە بىرەكەن لىرە بن، ھەتمەن لىناو پەرلەماندا ھەيە، ئەوان دىزانن من چى دىللىم، مەو ھوودە ئەوانن بىن ئەككىد بىكەنەو لىپارەكە، كەو ھوودەكەى لىكوپىيەو لىكوئى نىە؟، بىنىسبەت پىرسارى دووھ: ئىمتىازاتى زىندانى سىاسى لى 10/27 بو ئىمە لى ئەنجومەنى وھزىرانەو دىرچوو، ئىستا گەشتووئە ئىمە مانگى 11 يە، ئىستا خەرىكى تەعلىماتن و وھزارەتى تايبەتلىمەند ئەو رۇژە برادەرىكى تر ھەر پىرسارى كىرد، وتى ئەكرىت خۇيان داوا بىكەن، نەخىر، خۇيان نىن كاكە لىو وھزارەتى شەھىدان و ئەفالىكراوھكان مودىرىيەتلىك ھەيە بىناوى مودىرىيەتى زىندانى سىاسى، مەفرۇزە ئەوانىش بىن و داواى ئىقتىراحاتى خۇيان بىكەن، و بزىانن رىنماىى چۇن دىردەھپت، وھزارەت تايبەتمەندى خۇى ئەنىرىت بو ئىمەو ئەللىت ئىمە دىمانەوئىت رىنماىيەكان بىم شىوھىيە بىت، ئىمەش دىنن دايدەرىپىزىنەو بى نامادىبونى نوپىنەرى ئەوان، ئىمە ئىستا چاوپروانى ئەوھىن و خەرىكىن رىنماىيەكە دىر بىكەن، بىپشتىوانى خواى گەرە، لىسالى تازەو دىست پىدەكات، وھ ئەو ماناى ئەو نىە كە زىندانى سىاسى مافىكى ھەبىت، ئىمە بوپە دىخەپنە مانگى 1 ي ئەمسال تا بىوانىن لىو پارەيەى پىشووى وھزارەتى داراىى ئىستىقادە بىكات، نەخىر مافى چەند بىت بىپى ياساكە وھرى دىكرىت، خەرج كىردى مووچەى ئەو كادىرانەى كە ھىزبىن و ئىجالەى عەسكەرى كراون، بى پلەى عەسكەرى خانەنشىن كراون، من لىرەدا دىمەوئىت ئەو بلىم ھەر مەسەلە پارتى و يەكلىتى نىە، ھەموو ھىزبەكانە، شىوعىيە، شىسىالىستە، زەھمەتكىشانە، گۇرپانە، ناوھكان ھەمووى مەعلومە، لىناو لىستەكەدا ھەيە و لىستەكەش مەو ھوودە، بىلام ئەو ئىستا بىپى ئەو ياساىە مومكنە لى ھەندى شوپن زىاتىر بىت و لىھەندىكى تر كەم دىكات، بىلام لىھەموو ھالەتلىكىدا ئەو ئىستا ئەمەرەو بىنىسبەت ئىمەو ھاتوو، ئىمە ھەرەكو وتم قاننىم بىصرفىن بو مان ھاتوو، بىلام مومكنە بىيانى ئەمەرەكە بوەستىندىرت ئەو دىوہستىنن و بلىن تەمشىيەى بىكەن، دىكەن، ئىستا لىھالەتى چىبەجىكردندايە، سوپاس.

بىرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس، پەيمان خان، تەعقىبىت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپۇز پەيمان عزالدین عبدالرحمن:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنەسبەت پرسیاری یەكەم و سێیەم تەعقیب ھەیه، پرسیاری یەكەم ھەو ھەو بوو كە ئەم ژمارەیه ھەو پارەى كە ئەبەردی، مەبەست ھەو نیه كە ھەر یەكێكمەن بزانی چى لیدەكەن؟، ئەمە پەقەمە مەفرۆزە دیاری بكریت یەك و یەك ئەگاتە دوو، ئەبیت لەناو بودجەدا بوونی ھەبیت، كە ئیمە ھیچ سالیك نە لەناو داھاتدا نە لەناو سەرفیاتدا نەئەزانین چەندە؟، ئەكریت ئیستا جەنابت پیمان بلێی چەندە؟، بەنەسبەت پرسیاری سێیەمیش پرسیارەكەى من لەسەر ھەو ھەو، ئەگەر پارتى ویەكیتی كەردبیتیان ئیشیكى خراپە، ئەگەر گۆران ویەكگرتوو كەردبیتیان ئیشیكى باشە، قسە لەسەر ھەو ھەو بوو كە ئەمە چەند كاریگەرى ھەیه لەسەر بودجە؟، ھە چەند تەئسیر ئەكات لەسەر كورت ھینان؟، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپۇز شیخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنەسبەت پرسیاری یەكەم: دەربارەى ھەو كە ھەو ژمارەیه، بەراستی لەھالەتى وادا ھەقە پەرلەمانى بەرپۇز موحاسبیان ھەیه، ئەگەر موحاسبیشان نیه ئیستیعانە بكەن بە پەقەبەى مالی یان ئیستیعانە بكەن موراقتبىكى حساباتى یاسایى، یەك رۆژ دەتوانیت سەجەكانى وەزارەتى دارایی لە سلیمانى و ھەولیر بۆ یەك رۆژ كۆتایى بۆ بەینیت، بەس وەللا من ئیستا پیم ناکریت و ناکریت من لەناو ئەم ھۆلەدا بيم سەنەدیكى قەید بنووسم بلیم ھەو لە حسابى صندوقەو بۆ حسابى خانەنشینی، ئەمە مەوزوعىكى فەنیە، بەس بۆ ھەو پەرلەمان دلتیا بیت كە پارەكە ماوە یان خوراو، ئەگەر مابیت ھەو پیتان دەلتیت چوووتە كوێى داھاتەو، لەناو داھاتیشدا خانەنشینیەكە سەرف دەكریت، بەنەسبەت ھەو تری كە دەلتیت كاریگەرى ھەیه لەسەر كورت ھینانى بودجە، بە تەئكید ئیستا ھەو پارانەى كە زیادكراون بە عەسكەرى تەقاعود بوون ھەمووی پارەكانیان زیاترە لە ئیستا، بەتەئكید ھەو پارەى ئیستا زیاترەو كاریگەرىشى دەبیت لەسەر بودجە، بەلام كاریگەرییەكەى ئەگەر بەنەسبەت ھەو بگریت لەگەل ھەندى شتى تر، پەنگە ئەمەیان كەمتر بیت، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابی وەزیر بەتەئكید پەرلەمان حساباتى زۆر بەھیزی ھەیه، ھە تەدقیقى ھەیه لەھەموو بابەكانى ئصولی دارایی لە پەرلەمانى كوردستان ھەیه، بۆ ئاگادارى بەرپۇزان، ریزدار علی حسین محمد، فەرموو.

بەرپۇز علی حسین محمد:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

جەنابى ۋەزىر ۋەك بەرپىزتان ئاگادارن ئىمە لەسەرۋبەندى كۆتايى سالى 2011داين، چوار پىرسىيارم ھەيە، ھەز دەكەم بەرپىزىيان موقارەنەيەك بىكات لەۋەللامى پىرسىيارەكانم لەبەينى سالى 2010 و 2011، پىرسىيارى يەكەم: ۋەك بەرپىزىشيان دەزانن بە ھوكمى ئەۋەدى كە ۋەزارەتى دارايى پارەدى ھوكومەتى لايە، ۋە ياساۋ رېنمايىيەكان دەلئىن ھەر پىرۋژەيەك لەسەرۋوى 50 مىليۇن دىنار بىت، دەبىت بىخىرئىتە تەندەر، ھەزدەكەين بىزانىن رېژەدى چ نىسبەتئىك كەم بوۋەتەۋە لە بەردەۋامى سىياسىيەتى راستەۋخۇ بۇ پىرۋژەكان؟، كەزۇر لەۋ گوزمەدى دىيارى كراۋە زىاترە، پىرسىيارى دوۋەم: تا ئىستا 90% قۇناغى تەندەر بۇ پىرۋژەكان لەپارىزگا دەكرىت، واتە لە ئىجالەۋە تا ئىستىلام، ھەر ھەموۋى لە پارىزگا دەكرىت، دەۋرى دارايى بەرپىزىيان لەۋ بارەيەۋە چۇن ھەللى دەسەنگىنن بۇ سالى 2011؟، پىرسىيارى سىيەم: كىشەيەك ھەيە ھى زۇرى حساباتى جارى و دابەش نەكرىنى ئەۋ حساباتە بەپىي تايىبەتمەندى خۇيان، ئەم ژمارە حسابانە لەسەر بىنەماى تايىبەت دابەش نەكران، ھەز دەكەين جەنابىيان بىفەرموون تا ئىستا چ رېكارىك گىراۋەتەبەر بۇ چارەسەركرىنى ئەۋ دۇخە؟، پىرسىيارى چوارەم: مەسەلەى پىدانى مېنخە، كەلەپىگى ۋەزارەتى دارايى و تەنانەت ئەنجومەنى ۋەزىران و لايەنەكانى تىرىش دەبەخىرىت، بۇيە لايەنى داۋاكار ھاۋاكتىش لەگەل تەمويل، بۇ ھەمان مەبەست كە ھەندىچار يەك دەگرنەۋە، واتە بۇ پىرۋژەيەك ھەم تەمويل ھەيە، ھەم مېنخەش ھەيە، تا چ رادەيەك لەسالى 2011، ئەم دىاردەيە بىنپى كراۋە؟، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەنىسبەت پىرسىيارى يەكەم: تەنقىز مېاشر تا سنوورى 100 مىليۇن دىنار لەدەسەلاتى ۋەزىرى تايىبەتمەندە، لەۋ برە زىاتر لەپىگى ئىعلانەۋە جىبەجى دەكرىت، بەنىسبەت پىرسىيارى دوۋەم: بەللى ئىمە وتەمان پىشتر باسمان كىردوۋە كە ئەۋە بەدوۋ شىۋەى جىاۋاز دەكرىت، لەلايەك لەلايەن ۋەزارەتەكان خۇيانەۋە، لەلايەكى ترەۋە لەلايەن پىرۋژگاۋە، بەلام لەھەردوۋ لاکەۋە نوپنەرى ۋەزارەتى دارايى ئامادە دەبىت، بەتايىبەت لەئامادەكرىنى پىرۋسەى تەندەردا، پىرسىيارى سىيەم: ھەموۋ فەرمانگەيەك دوۋ حسابى ھەيە، حسابى تاك، حسابى جارى، حسابىك بەدۇلار، حسابىك بەدىنار، بەعزىك جارى ۋا پىۋىست دەكات ۋەزارەت چەند حسابىكى تىرىشى ھەبىت، حسابى تايىبەت، زۇر ۋەزارەت ھەيە كە ئىستا رەنگە سى تا چوار حسابى تىرىشى ھەبىت، بەلام ئەۋە ھەر حسابىك سىجالاتى خۇى ھەيە، ۋەسلى خۇى ھەيە، موستەنەداتى خۇى ھەيە، مېن پىم وايە تا ئىستا حالەتئىكى ۋا روۋى نەداۋە كەتئىكەلاۋ بىت، بەنىسبەت پىرسىيارى چوارەم: بەللى كار لەسەرى كراۋە بەجىدى، ئەم حالەتە چەند سالىكە ئىمە دەرگمان پىي كىردوۋە، ۋە ئىشى لەسەر دەكەين ئىستا زۇر شت ھەيە داخلى كۆمپىوتەرمان كىردوۋە، زۇر شتىش ھەيە ئىستا ئەنجومەنى ۋەزىران خۇى

بېرىرى پى دەركردووه، مەسەلەن دەئىت ئەمە تەنھا لە مالىه سەرف بىرىت، يان تەنھا لەفلا نە شوپنە سەرف بىرىت، بۇ ئەوئى ئەو تىكەلاو بوونانە دروست نەبىت، بەئى شتى وا ھەبووه، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار عبدالله محمد امين:

بەرىز عبدالله محمد امين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پىرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كىرەبوو، پىرسىارەكان بەجۆرىك لەجۆرەكان ئاراستەى كران، بەلام وەلامەكانيان زۆر موقنىع نەبوون، بۆيه من بەجۆرىكى تر ئاراستەى دەكەمەوه، پىرسىارى يەكەم: سەبارەت بەدواكەوتنى بودجە، لەراستىدا سالانە ئەو بووه بەعادەتلك و دووبارە دەبىتەوه، لەكاتىكدا كە بودجە تەقدىرىيە، من تەئىدى برادەران كاك دكتۆر ئاراس و كاك عبدالسلام دەكەم، كەباسيان لەو كىرە پىوېست ناكات ئەمە ھەموو سالىك دووبارە بىتەوه، بەم شىوئە بىت بە وىنەيەكى ناشىرەن لەسەر حكومەتى ھەرىم، بەراستى من ئەم دووبارە بوونەوئەيە لە دواكەوتنى بودجە وا دەبىنم كەمەبەستدارە، ئەگەر مەبەستدار نىە بۆچى دووبارە دەبىتەوه؟، پىرسىارى دووم: سەبارەت بەداهاتەكانى ھەرىمى كوردستانە، ئايا ئەم داهاتانە ھەموويان لەشوپنە جىاوازەكان دەچىتە بودجەوه يان نا؟، وە سەبارەت ئەو فائىدانەى كە لەبانقە حكومىەكانەوه دەدرىت، ئەو فائىدانەى كە دەچىتە سەر قەرزەكان، ئەگەر بەلىستىك پىمان بەدرىت من بۇ خۆم پىشتر نەمدىوه، ئەگەر بەدرىت سوپاستان دەكەم، پىرسىارى سىيەم: سەبارەت بە كورتەپىنان لە بودجەدا، ئايا كورتەپىنان لەبودجەدا ھۆكارەكەى چىە؟، ھىچ پووداوىكى سىروشتى وا پووداوه، ئەگەر لە ئايندەدا خوانەخواستە پووداوىكى سىروشتى پوودات وەزارەتى داراىى و ئابوورى پلانى چىە؟، چۆن پووبەرووى ئەم حالەتە دەبىتەوه؟، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى داراىى و ئابوورى):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە بەنىسبەت ئەوئى كە مەسەلەى بودجە ھەموو سالىك دواكەوتىت، وەلەو من جوابى ئەوئەشم داىەوه، ئىستاش دەئىم، ئەگەر مەسەلە فەرقى (500)ملىون دىنار بىت، بەئى ئىمە دەتوانىن يەكسەر بلىين بودجەكە بەتەخمىنى، ئەگەر فەرقەكە مىليارىك بىت، 2 مىليار بىت ھەر موشكىلە نىە، 10 مىليارىش بىت ھەر موشكىلە نىە، 100 ىش بىت ھەر ئەئىم موشكىلە نىە، بەلام ئىستا لەمانگىكدا فەرق ھاتوو بە 3 ترىليون، ھەر جارى ترىليونىك داگىراوه، ئايا من ئەتوانم تەخمىن بۇ سى ترىليون ئىھمال بكەم و يەكسەر بىم بودجەيەك دابىنم لەسەر ژمارەكەى پىشووتر، ياخود ژمارە ھەر بە نەزەرى ئىعتىبار وەرنەگرم، لەپر تەماشى دەكەم يەك ترىليون دىنار بەنەقس دىت، يان يەك ترىليون بەزىادە دىت، يەك ترىليون بە زىادە

بیت چۆن عیلاج دەگریت؟، تەبیبی ئەوە ئیمە بەتایبەتی حەقی ئەوەمان نیه میزانیە ی ئیزافی بکەین، باشە ئەگەر بیت و بەزێادە بیت، ئەوە لەوانە یە ئاسانتر بیت بتوانم بیهینمەو بەرلەمان و جاریکی تر بەرلەمان لەسەری کۆبیبیتەو بەهەمان شیو ئیقراری بکات، خۆی تەخمینە هەرودەگو جەنابیش دەلییت، بەئێ تەخمینە، بەلام تەخمین ئەبیت نزیك بیت لەواقیعەو، وە ئیلا من ئەوێ کە وەزارتەکان داوای دەکەن دەفاتی ئەوێ کە هاتوو بەرلەمان و بو وەزارتە مالیه، ئیستا ئەگەر بیت و سەیری ئەو رەقەمانە بکەین ئیمە چەند دامانگرتوو لەگەڵیانداو ئیتیفاقمان کردوو ئەصلی مەسەلەکەو رەقەمانە پێیان وتوو، وەرە ئەم رەقەمانە تەوزیع بکەین، بەلام ئەگەر وەزارتەکان لەگەڵ وەزارتە داراییدا لەسەر رەقەمانە تریب کە نەتوانین نزیکی بکەینەو، ئەوە زۆر خراپە کە بیت بەرلەمان، لەسەر ئەوێ کە ئیو بریاریکمان بو بدن و بیکەن بە بریار، بلین بەتەخمین وەری بگرن و بیبیرن، ئیمەش وەعدتان دەدەین بەتەخمین وەری ئەگرین و ئەینیرین بەبێ ئەوێ لەمانگی 10 بهیئین بگاتە مانگی 11، بو ئەوێ کە ئەو شکەش نەمینیت کە ئیمە میزانیە کە داوێ خەین، ئینجا مەسەلە ی کورت هیئان بەنیسبەت ئەوێ کە دەلیین، جاری یەکەم ئەو کورتھیئانە ی کە پیمان دەلیین پترۆ دۆلار لەهەموو شاریکدا لەهەموو پارێزگایە کدا وەرگیرا، هەتاکو ئیستا هی کوردستانیان لەبەر ئەوێ کیشەمان هەیه بەنیسبەت نەوت و غاز، هەتا ئیستا هی سالی پار دەستنیشان نەراو، ئەمە 350 ملیارە، ئەمە چۆن نابیتە کۆسپ، ئیمە لەداھاتدا حسابمان بو کردوو، مەنافزی حدوودی، بەراستی خۆیان بریارەگیان دەرکردوو، کە مەنافزی حدوودی سالی پارو ئەمسال دەبیت داخل بکریت، وە ئەئین بە ئیمە ئەو پارە ی خۆتانە، ئیمە نەمانشاردۆتەو، هاتووین داخلمان کردوو ئیستا پێیان نەداوین کیشە ی بو دروست دەکەن، بەرپزیشتان ئاگاتان لەو کیشانە ی کە دروستی دەکەن، هەرودە عەجزی وەزارتە ی پێشمەرگە، ئە ی ئەو عەجزە خۆتان لێرەو موصادەقەتان نەکردوو، ئە ی بەچی پر دەبیتەو، ئیو جەنابتان ئیستا ئەو موازەنە ی سالی 2012 دیتە ئیرە، ئەگەر عەجزی لەگەل بوو فەرموو عەجزە کە لابەرن، ئیمەش دین رەقەمانەکان هەر لێرە دانەگرین و ئەیخەینە سەر ئەو رەقەمانە ی ئیوێ موصادەقە ی دەکەن، ئیمەش بەپێ ئەو سەرف دەکەین، لەکوێ وەستا ئیمەش دەووستین، یەعی ئەم مەوزوعانە بەراستی لەدەسەلاتی ئیمەدا نیه، ئەمە شتیکی و موشکیلە ی کە هەیه، بوونی هەیه، عیلاجە کەشی هەتا ئیستا بەو نەوعە کراو، عیلاجی کورتھیئان وە ی ئەوێ کە نزیك بیت ئیلا ئەوێ کە رەقەمانە ی عیراق زوو بزانی و پارەکانمان هەمووی وەرگیرینەو، بتوانین ئیکتیفا بکەین بەو پارانە ی کە ئەتوانین سەرفی بکەین و لەو زیاترمان لی داوا نەکریت لە وەزارتەکانەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان:

سوپاس، تەعقیب هەیه؟، فەرموو.

بەرپز عبدالله محمد امین:

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان.

بەو شېۋەى كە جەنابى ۋەزىر ناماژەى پېكىرد، ئەگەر بېت و لەپەرلەمان جەختى لى بىكرېتەۋەو نامادە بىكرېت، ئەوان ئىستىعدادىان ھەيە لەكاتى خۇيدا بودجە بەيئەنە پەرلەمانەۋە، ئايا ئىستا تۆپەكە لە ساحەى پەرلەماندايە؟، ئىھمالىيەكە لە ۋەزارەتە يان لە پەرلەمان؟، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپىز شېخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارابى و ئابوورى):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەللاھى من لە مەصلەحتەى عامى دەزانم، ئەۋە بۇ مەصلەحتەى عامە نە ئىھمالى پەرلەمانە نە ھى ۋەزارەتەشە، بەراستى ئەمە تا ئىستا بەم شېۋەى ھاتوۋە، يەئنى ئەمە شتىكى غەرىب نىە بە نىسبەتى ئەۋ شۆيئانەۋە، كە تەنھا داھاتيان ھەيە، داھاتى ئىمە تەنھا حكومەتى عىراقى دەينىرېت، ئىمە دەستكارى ئەۋە ئەكەين ھى ئەۋ بابانەى كە ئەوان دايانناۋە، ئەگەر نا ئەوان خۇيان لەۋى تەۋزىعەشيان كىردوۋە، چى بۇ موۋچە بېت، چى بۇ سىلەع بېت، چى بۇ مینەح و تەبەرۋەت بېت، بەلام زروفي ئىمە لە كوردستان پىۋىست بەۋە ئەكات جارىكى تر بېتەۋە بۇ پەرلەمان و ئەبېت بېتەۋە پەرلەمانى خۇمان و ئەۋىش دەستنىشانى ئەۋ شتانه بكات، ئىلا ئەگەر ئىمە بەپى قسەگانى ئەۋان بکەين ئەصلەن مىزانىەكەمان زۇر ۋىران ئەبېت، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار عومەر ھەورامى، فەرموو.

بەپىز عمر صدىق ھەورامى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەخېرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، من شەش پىرسىارم ئاراستەى بەپىزىان كىردىۋو، پىرسىارى يەكەم: ئەمسال حكومەتى ھەرىم قەرەبوۋى فەرمانبەرانى خۇى كىردەۋە، كە لە ئەنجامى ھەئەى ژمىرىارى و رېنمايى رۋىدابوۋ، بەلام تا ئىستا ئەۋ خانەنشىنانەى كە خزمەتەيان ھەبوۋە لەۋ ماۋەيەى كە قەرەبوۋ دەيگرېتەۋە، قەرەبوۋى دارابى نەكرانەتەۋە بۇ؟، ئەم پىرسىارم بەجۇرېك لە جۇرەكان ۋەلام دراىەۋە، پىرسىارى دوۋەم: بىرى چەند پارە خەرچىراۋە لەۋ 70 مىليارەى كە لەياساى بودجەى سالى 2011 ماددەى سىيەم بىرگەى چوارەم بۇ ناۋچە دابراۋەكان تەرخانكرابوۋ، ئەۋ پىرۋزانە چىن و چەندن؟، بەپىز جەنابى ۋەزىر ئەگەر ھەر ۋەكو خۇى پىرسىارەكە ۋەلام بدەيتەۋە سوپاست دەكەم؟، پىرسىارى سىيەم: بەپى ماددەى 15 لە ياساى بودجەى سالى 2011، بىرى 200 مىليار تەرخانكرابوۋ بۇ پالېستى حزب و رېكخراۋە

ناحكوميەگان، ئايا تا ئىستا چەند لەو بېرە پارەيە خەرجكراو، پرسىياری چوارەم: ھەرۆھكو لە ماددەى 14 ى ياساى بودجەى سالى 2011 ھاتوو، وەزارەتى دارايى پابەند دەبىت بە پالپشتى پرۆژەگانى كشتوكالى و پيشەسازى وگەشتوگوزار تا ئىستا چەندتان خەرج كرددوو، بۇ ھەر يەككەك لەم كەرتانە؟، واتە پالپشتى لەم كەرتانەدا چەند بوو تا ئىستا؟، دوو پرسىياری كۆتاييم پەيوەندى بە كۆتايى سائو ھەيە، لەبەر ئەو ى ئىمە 12/15 مان تىپەراندوو ەيە من ئەم دوو پرسىيارە دەكەم، پرسىياری پىنجەم: ئايا تا ئىستا موناقلە لە ھىچ حسابىكى تەرخانكراوى بودجەى سالى 2011 كراو، ئەگەر كراو ى موناقلە لەگان چەندن؟، وە برى موناقلە لەگان چەندە؟، پرسىياری شەشەم: پيشىبىنى دەكەن عجزى ھەريىمى كوردستان بۇ سالى 2011 چەند بىت؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوو):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئلامى پرسىياری يەك و دوو و سى و چوار دراوئەتەو، وئلامى پرسىياری پىنجەم: 810 موناقلە لەمان كرددوو لە وەزارەتى دارايى، بىجگە لەو موناقلە لەنەى كە لە وەزارەتەكانىش كراو، پرسىياری شەشەم: تا ئىستا نەمانتوانيو دەستنىشانى ميزانىە بكەين، ئىستا ناتوانين عەجزى ميزانىە ديارى بكەين، لە حساباتى خىتاميدا بە تەواوئەتى بەديار دەكەوئىت، يەعنى ھەندى شت ھەيە ئەو ى كە بەرپىزتان پرسىيار دەكەن زۆر بەى زۆرى لە حساباتى خىتاميدا دەردەكەوئىت، ھەرۆھكو وتمان موزەنە خۆى حسابىكى خىتامى نىە بە فىعلى جى سەرفكراو، حسابىكى تەخمىنىە، لەبەر ئەو ى پرسىيارانە رەنگ ھەيە، ئەگەر لە حساباتى خىتاميدا بپرسرئىت كەس نەتوانئىت بەھىچ شىوئەيەك جوابى نەداتەو، بەلام ئىستا من ناتوانم جوابى ھەندىك لەو پرسىيارانە بەدەمەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عومەر تەعقىبىت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز عمر صدىق ھەورامى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەدانىشتنەكەى پيشوو ھەمووى ئامادەبووم، پرسىياری دوو بەھىچ شىوئەيەك وئلام نەدراوئەتەو، ئەو 70 مليارە، نەبەرەكەى وئراو نە پرۆژەكانىش ديارى كراون، كە چەند پرۆژە بوون بۇ ناوچە داپراوگان، لەسەر پرسىياری شەشەمىش، من وتوومە پيشىبىنيتان، ناليم بەفىعلى چەند عجز ھەيە؟، چونكە ئىمە پيشىبىنى موخەتەتمان ھەيە، ئىمە لەپەرلەمانى كوردستان مصادەقەمان لەسەر ئەمە كرددوو، من ئەلیم پيشىبىنى ئيو وەكو وەزارەت، ئايا ئەو عجزەى كە دەبىت نزيك لەو كەم ئەبىت يان نزيكتر ئەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەرپىز شېخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۇ تا ئىستا موازەنە لاي ئىمە تەواو نەبووۋە تا بزانم چەند پېشېبىنى دەكەين بەنېسبەت عجزوۋە، بەنېسبەتە 70 مىليارەكەشەۋە، ۋەللاھى خويىندەمەۋە جۋابى ۋەلامىكى پەرلەمان بوو، جۋابىش دراىەۋە، داۋمانەتە ۋەزارەتى پلاننانان و ئەۋىش تەۋزىعى كىرۋوۋە ئىشى تىدا دەكەن، ئەۋ پىرسىارە بەرەسمى ئەگەر پىرسىار بکەن لەۋەزارەتى پلاننانان جۋابتان دەداتەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لاى ئىۋە پارەيان بۇ بىردوۋە، باشە سوپاس، پىزدار عبدالله مەلا نورى، فەرموو.

بەرپىز عبدالله محمد نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو پىرسىارم ھەبوو، ۋەلامى دانەيەكەنم ۋەرگرتۋتەۋە، تەنھا يەككىيان ماۋە، بەپىي ياساى بودجەى ئەمسال واتە 2011، لەماددەى 17 بىرپاربوو سىندوقى داھاتە نەۋتەيەكان دابمەزىت، ديارە ھەموومان دەزانين دانەمەزراۋە، بەلام لەبەرامبەردا لەمانگى 10 و 2010/11 كۆمەللىك حساب كراۋتەۋە، ۋەكو بەدىللىك بۇ سىندوقەكە، كە 7 حسابە، لەلاى منە كىتابەكان، حسابىكىيان بۇ گەپاندەۋەى ئەۋ بىرە پارانەى كە لەبانقى (h.s.b.c) دانراۋە، حسابىكى تىران بۇ ئىداغ كىردنى سەرچەم قازانجەكانى ھەرىمە لە گىبەستە نەۋتەيەكان، واتە ئىمزا كىردن و بەرھەم ھىنان و كىرى زەۋى، حسابىكى تىران بۇ پاراستنى دامەزراۋەكانى گازو نەۋتە، حسابىكى تىران بۇ پالپشتى كىردنى خويىندكاران ۋەرخساندىنى كارە بۇ لاۋان، حسابىكى تر پاراستنى ژىنگەيە، حسابىكىش بۇ رىپىدراۋەكان لەپاستىدا نازانم ئەۋە چىە؟، لەگەل حسابىكى تر كە بە ئىمزاى جەنابى ۋەزىر، لە بانقى منارەيە، كۆى ئەم حسابانە، بەپىي ماددەى 40 لە ياساى نەۋت وغازى ھەرىمى كوردستان لەپىرۋسەكانى نەۋتدا ھەۋت نەۋع باج ۋەردەگىرەت، كۆى ئەۋ حسابانە چەند پارەى تىدايە؟، لەگەل ئەۋ باجەدا چەند؟، چەندى خەرجكراۋە؟، بۇچى خەرجكراۋە؟ ھىوادارم بەرەقەم ۋەلامم بىداتەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شېخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىرسىارەكانى كاك عبدالله بەم شىۋەيە ھاتوۋە، بۇ/ بەرپىز ۋەزىرى دارايى پىرسىار، يەكەم: داھاتى سامانە سىروشتىەكان ھىچى تىر لەگەلدا نىە، دوۋەم: داھاتى گومرگ و داھاتى پىدان، ژمارە بە ئۆتۆمبىل، ئىتر

ھىچى تىرى لەگەل نىيە، سىيەم: بىرى ئەو پارەى كە بۇ دامەززاندىنى 25 ھەزار فەرمانبەر دائىراۋە لەسالى 2011، چەندىتى بەكار ھىنانى، بەس لە پىرسىيىرى سىيەمدا باسى ئەو ۋەكەت چەندىتى بەكار ھىنانى، تەبىئىي ئىمە پىمان واپە پىرسىيىرى يەكەم داھاتى سامانە سىروشتىيەگان جىوابم داپەوۋە كە چۈن حسابى 24 كىراۋەتەوۋە، چۈن حسابىكى تر بە دىنار كىراۋەتەوۋە، يەككىتى تىرىش بەدۇلار، بىجگە لە 24 كە، كە چۈن ھاتوۋە بەنىسبەت موشتەقاتەوۋە، ئەو تىرىش كەھاتوۋە ئەوانەم ھەموۋى باسكىرد، بەلام ۋەلامى پىرسىيىرى دوۋەم: ئىمە ئەوۋەندە تەئكىد ناكەپنەوۋە كەداھات بە موھاسەبە 37 ۋەرنەگىرىت، ئەوۋىش ۋەسلى ئىستىلامە، ۋەسلى قەبىزە، لەتۇمارگاندا تەسجىل ئەگىرىت، ھىچ شتىك نىيە لە تۇمارگاندا تەسجىل نەگىرىت، لە كۆتايى سالىدا، ئەگەر ئەم پىرسىيىرىمان لى بىكات بەرپەسى ئىمە جىوابى دەدەپنەوۋە، بەلام ئىستا ئەم ژمارانە لەو صندوقەداپە ئىمە ناتوانىن بۇ ئىستا جىوابى بدەپنەوۋە، بەتايبەتتى لەپىرسىيىرىكەنىشىدا نەھاتوۋە، ئەو ھەموۋى صندوقەى كە جەنابى باسى كىرد، پىرسىيىرى سىيەم: ئىمە ۋەلاممان داۋەتەوۋە، بەنىسبەت دامەززاندىنى 25 ھەزار فەرمانبەرەكەوۋە، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عبدالله تەعقىبىت ھەپە،؟ فەرموۋ.

بەرىز عبدالله محمد نورى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من دوو پىرسىيىرىمانم تەرك كىردىبوو تەنھا پىرسىيىرى يەكەم ۋەلامم دەوۋىت، ئەوۋىش ۋەزارەتى دارايى يەعنى ۋەزارەتى رەقەم بەرپاستى، يەعنى جەنابى ۋەزىرى دارايى بەدوۋى سىفەت ئەركى ياسايپەتتى كەۋەلاممان بداتەوۋە، يەكەم: بەو پىيەى كە ۋەزىرى دارايپە، كە ۋەزارەتەكەى لە ژمارە پىكەتەوۋە، دوۋەم: بەو پىيە ئەندامى ئەنجومەنى ھەرىمىيە، دوۋىش يەك بابەت ھەپە من دەمەوۋىت تەئكىدى لى بىكەمەوۋە، ئەمە دوو سالى، بەدوۋى ھىكايەتتى بىرى پارەگانەوۋەم، ئەمپۇ جارىكى تر دەستەم نەكەوت، ئەم ۋەلاممانەم دەزانى، بۇپە ھىوادارم بە رەقەم ۋەلاممان بداتەوۋە، ئىشكالكە لىرەداپە، من داھاتى سامانە سىروشتىيەگانم دەوۋىت كە لەبرى صندوقى سامانە سىروشتىيەگان 7 حساب كىراۋەتەوۋە، بىرى ئەو پارانە چەندە؟، چەندى خەرجىراۋە؟، چەندى ماۋەتەوۋە؟، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىمە لەكۆتايى سالىدا دەتوانىن ئەو داھاتانە بزانىن، بەلام بۇ ئىستا ھەندى تەسۋىيە قەيدى ھەپە خۇپان دەتوانن بىكەن، پىش ھەندى سلفىيان ھەپە تا تەسۋىيە بىكەن، ئىستا دەتوانن پىرسىيىرىكە بۇ ئەم ھالە لەۋەزارەتى سامانە سىروشتىيەگانى بىكەن، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بۇ تەۋزىح مەبەستى كاك عبدالله ئەۋەيە، دوو داھات ھەيە، ئىستا چەند داھاتمان لەو سندوقانەدا ھەيە، يەنى رەنگە مانگىكى تر زياد بىت، بەلام ئىستا چەندە مەبەستى ئەۋەيە، فەرموو.

بەرپز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپپى ياساى ئسولئى محاسبات ئىمە ناچىنە ناو حسابى ۋەزارەتەكانەۋە خۇيان مەسئولن لەو ۋەزارەتانە، لە سەحب و لە ئىداعىش، راستە من ئەندامى ئەنجومەنم بەس تاكو ئىستا ئەۋەم ۋەرنەگرتوۋە كە بلىم ئەمپۇ ئەۋەندە داھات ھەبوۋە، ئەۋەندەشى سەرف ھەبوۋە، جارىكى تر دەگەرپمەۋە بۇ ئىستا لەۋەزارەتى سامانە سروسىتەكان بېرسن لەدۋاى سەرى سال ئىمە ئامادەين جوابتان بەدەينەۋە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پزدار ئامىنە زكرى، فەرموو.

بەرپز امىنە ذكري سعيد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من شەش پرسیاریت ھەبوون، بەس سى ژ وان ھاتىنە كرن، ئىك ژ وان نەھاتىە جواب دان، ب بېرارا ئەنجومەنى ۋەزىران 150 ھەزار دینار ۋەك بىما بى كاری، بۇ دەرچویى زانكو و پەیمانگەھا ھاتىە خەرج كرن، ھەتا نوکە جەنابى ۋەزىرى مە بەرسف نە ۋەرگرتیە بۇچى بۇ ھەولیرۆ دەۋكى ئەف گۆزمە نەھاتىە مەزاختن 6619 فۆرمیش چوینە بەردەستى ۋەزارەتى دارايى، ھەتا نوکە بۆمەیا بەرسفەكا روون و ئاشكرانەبىە، كا بۇچى بۇ دەۋك و ھەولیر نەھاتىە مەزاختن، بۇچى ھەتا نوکە دەرمانلین پىشمەرگەيى بارەگا ھىستا ۋەكى خۇ ماينە، ئەم زانین ژياناوان مەترسىدان، شەف و پۆژى شۆل كەن، بەس ھەتا نوکە پىشمەرگەيىت بارەگاىپت حزبى و يىت بەرپرسا پارى وان جوداھيى تىدا ھەى ھەروەسا مووچەى فەرمانبەرى حكومەتى ۋەكى يىت ھاوتايىت وان لە حكومەتى عراقى فیدرال نەھاتىنە كرن، ل گۆر ماددەيى ياسا (28) ئو ياساى (30) بودجەى 2011 كو پىتقى بوو يەكسانى د موچىت وان ب ھاتبانە كرن، پىقە بەرىا كۆچ و كۆچبەرا ل دەۋكى سال 2007 ھاتىە دامەزراندن، سەر ئاستا پارىزگاھا دەۋكى شۆلى خۇ دكەت، 21 ھەزار كۆچبەرا شەرا تىرۆرى، ھەروەسا 15 ھەزار فەگەرا ژ ئىرانى و توركيا و ئەوروپا، ھەروەسا 1200 خىزان پىنج كەمپا، ۋەكو پۆژ ئاوا باكورى كوردستانى تىدادژى سەر پىقەبەرىپىقە، لى ھەتا نوکە ئەف پىقە بەرىا، گریدايە ب پىقەبەرىا ھەولیرپىقە، پرسىارا من ئەفەيە، بۇ پىقەبەرىا دەۋك و سۆران سەر بە پىقەبەرىەكى بن، كو ژ لايى ئىدارى و قانونىقە ھەمان سەلاحىت ھەنە نە پتر، بۇ پىقەبەرىەكا سنوورى كاری وان، ئەز زانم ئىحتىمالە جەنابى ۋەزىر دىپىژىت ئەف پىقەبەرىا گریدايە ب ۋەزارەتا ناخۇفە، بەس موشكىلە پىقەبەرىا موشكىلا يا پارەيە، يا ژمىرىارىە، ژبەر ھندى من دقیت جابەكا روون و ئاشكرا سەر ئەفى بۆمە ھەبى، بۇچى پىقەبەرىەكا سنوورى كاری وان ھاتىە بەرفرە

وئلا ئەوانەى كەمن جواپم دانەو و نووسراون، يەك، دوو، سى، پىنج وەلام دراوئەتەو، چوارىش ئىستا، وەلامم داىەو، شەش، ئىستا وەلامى ئەوئىشم داىەو، بەلام ئەگەر شتى تر ەىە با بەنووسىن بۆم بنىرن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەخىر شتى زىادە نابىت، ئەوئى لەناو پرسىارەكاندا ەىە تەواو، ئامىنە خان، تەعقىب ەىە؟، فەرموو.

بەرپىز امىنە زكرى سەيد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

پرسىارا منا سىيى، ەىچ پەرلەمانتارەكى ناھىتە بىرا من كو پرسىار كرى سەبارەت پارەى پىشمەرگەھىت بارەگا، ەەتانوكە پارەيى وان تەعدىل نەبوو، پىشمەرگەيى پارەگايى حىزبى ەەتا نوکە 300 ەزارى وەردگرن، يەئنى بۆ ئەو گرىداىە سەر يەكا فەرمانگاھىا يا زىرفانیا پىتقىە پارە ۋى وان بەاتبا تەعدىل كرن، ئەو ەك، دوو، سەبارەت پرسىارا من يا رىقەبەرىا كۆچ و كۆچ بەرا، يەئنى ب راستى ئەز تىناگەھم سىاسەتا حكومەتى ەرىمى كوردستانى بەرامبەر پارىزگەھا دەۆكى چىە؟، ئەز تىناگەھم، جارن دبىنن ەندەك تەعامول گەل پارىزگەھا دەۆكى دىتە كرن وەكى فەزايەكى، ئەو نەكىشەى يەكىكە، وەزىرى دارايى خۇيا دگەل مە رىنىشتبوىا خارى كو ئەفە كىشا چەندىن ئىدارەىە، بۆ نمونە زانكۇيا دەۆكى، زانكۇيا زاخۇ، يەئنى موشكىلامە گەل وىيە ئەو تەعامولە وەكو دگەل ەولپرو سلىمانى دىتەكرن، دگەل دەۆكى نابىتە كرن، جەنابى سەرۆكى پەرلەمانى، بۆ؟، يەئنى ئەگەر مەسەلە لامەرگەزىتە بۆ خەرچ كرنا پارە بۆ زانكۇيا سلىمانى و ەولپرا دىتە كرن، بۆ بۆ زانكۇيا دەۆكى و زاخۇ نابىتە كرن؟، بەرپىز كاك رشىد ەەتا وەعدى ەندى ۋى دا كو بنقىسىن ئەگەر بچىتە بەر دەستى وان دى چارەسەرگەت، نە بتنى ئەف رىقەبەرىەىە، ئەف رىقەبەرىا بەرگرىتن من ئامازەيى دا ەندى 21 ەزار كۆچبەرى شەرى تىرۆرى، 12 ەزار فەگەرئى ئىرانى و توركىا و ەروەسا ئەوروپا، ەروەسا 1200 خىزان كو پىنج كەمپان فەنە، باكور و رۆز ئافايى كوردستان يى سەر رىقەبەرىى فە، رىقەبەرىا سۆران و رىقەبەرىا دەۆكى ەەتا نوکە يا كار دكەت، ژمارەى وان دىار نىنە، يەئنى بەراستى ئەفە بۆمە وازح بىتن بۆچى تەعامولى حكومەتا ەرىمى دگەل پارىزگەھا دەۆكى فى شىو، دى ئەفە بۆمە بىتە بەرسف دان، يا دى تر ۋى پرسىارا منا شەشى، مەسەلەى دابەش كرنا مووچەيى، نمونە ئەز دەينم، يان ۋى رىقەبەرىا كۆچبەرا گۆتەمن، ئەگەر ئىضاد وەكو مە بقتىن دەۆكى بچىتە ئامىدى يان بچىتە ئاكرى، پىتقىا ئەم بىنە ەولپرى، ەەتا ئەو بۆمە ئىمزا بكەن و پارە سەرف بكەن، پىشى ەەنگى وان بچىنە ئىفادى، بۆ؟، بۆ ھۇسا نەبى؟، بۆچى رىقەبەرىەك سەر رىقەبەرىەك بى، ب خۇ رىقەبەرىا گىشى كا كو ژمىرىارى نەبى، پرسىارا منا شەشى، مەسەلەى دابەش كرنا بودجىدا، رىقەبەرىا گىشى نزانى كو بەشى وەزارەتا وى چەندە، نزانىتن ئايا تەعامولى وى دابەش كرنا بودجەى مەزاختن ل گۆر سەرجمى ئاكنجىا دىتە كرن، يان ۋى ەمى ب كەىفا خۇ دىتە كرن، رىقەبەرىا گىشى رەوشەنبىرى، جەنابى رىقەبەرىا وىرئ ئامازەدا من، بەرپىز عادل حسن گۆتە من، ئەم دچىنە وەزارەتا دراىى فەرمانبەرەكى وەزارەتا دارايى دى دگەلە موناقەشى دەكەت، ل گەل ەندى گەل مە بازارى دكەت، ئەم دمىنىتە سەر زىرەكىا من كو چەند پارەيى دشىم بۆ رىقەبەرىا خۇ دەينم، ئەگەر ھۇسابى ب راستى كارەساتە، مە ياسايەك ەەى دف وى ياسايى تەعامول دگەل بىتە كرن، دى شەفافیەت ەبى، فى گۆر سەرجمى ئاكنجى ەەر پارىزگەھى بىتن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شېخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۇزگە رېڭا بىدرايە كاك رەشىد جۈابى بىدرايەتەۋە، لەبەر ئەۋەدى كە يەكەم ۋەكىلى ۋەزىرى دارايى خۇى خەلكى ناۋچەكەيە، ئىتر نازانم ھىچى ھەيە لەگەل دھۆكدا يان نا؟، بەخو من ھىچم نىە لەگەلئان، ئەۋە مەعقولىش نىە بەراستى، ئەۋەشى كەباسى كىرد ئەۋە پەيوەندى بە ۋەزارەتى ناۋخۇۋە ھەيە، ھى پىشمەرگە، ئەۋە ھەموو كەسىكىش ئەزانىت ئەۋە لە ۋەزارەتى ناۋخۇيە، ۋەللأھى ئىمە لە ۋەزارەتى ناۋخۇۋە پىيان وتووين و نوپنەرىشيان ئامادە بوۋە بۇ دانانى ئەۋ رېنمايىانە، ئىستا من پىم سەپىرە كە دەلئىن ۋەزارەتى دارايى، خۇ پارە سەرف نەكردن لەۋەزارەتەكان يان دائىرەكان ماناى ئەۋە نىە كە ۋەزارەتى دارايىيە ئەۋ ئىشە ئەگات، ئىمەين كە فەرمانبەر زۇر دائىنەين بۇ دائىرەيەك لە دھۆك، غەير ئەۋان لە زمنى ۋەزارەتەكەى خۇيان ئەتوانن نفل بىكەن يان داۋاى تەعەين بىكەن، كە تەعەين نەبوۋ ئەتوانن بە عەقد داۋا بىكەن، ئەۋە ھەموۋى عىلاقەى بەۋەزارەتەكانى خۇيانەۋە ھەيە، بەس ماناى ئەۋە نىە كە كەسىك موشكىلەى دارايى ئەبىت عانىدى ۋەزارەتى دارايى بىت، ئىمە تەمۋىلەكە دەدەين ئىتر ۋەزارەتەكە خۇى بەرپىرسە، بەس كە ئىمە تەمۋىلمان نەكرد ئەۋە ئىمە مەسئولن، ئەگەر مەۋزوعەكە عىلاقەى بە خودى ۋەزارەتى دارايىيەۋە ھەبىت ۋەكو دائىرەيەك كە ئىستا دەلئىن ئەۋ دەرمالانە نىە يان نەتانداۋە لەۋى، بەلئى ئىمە ئەگەر تەقسىرمان تىدا كىردبىت ئەۋە ئىمە مەسئولن، لەبەر ئەۋە من پىم وايە ھەموۋى عىلاقەى بە ۋەزارەتى تايىبەتمەندى خۇيەۋە ھەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز پەيام احمد، فەرموو.

بەرپىز پەيام احمد محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىيارە من چۋار پىرسىيارم ھەبوۋ، دوو پىرسىيارى ۋەلام دراۋەتەۋە، يەكەم: دىيارە دەرمالەى چاكسازى بۇ فەرمانبەرانى گرتوۋخانەكان، لە عىراقدا 450 ھەزار دىنارە لە سالى 2007 تەۋە ئەۋ پارەيان بۇ سەرف دەكرىت، كەچى لە كوردستاندا ئەۋ فەرمانبەرانە 100 ھەزار بۇ چاۋدېرەكان سەرف دەكەن و بۇ پاسەۋانەكاننىش 230 ھەزار سەرف دەكەن، ئەۋ جىاۋازىيە چىە؟، تكام وايە بەرپىز جەنابى ۋەزىر ۋەلامم بىداتەۋە بۇچى ۋەكو بەغداشى لى نەھاتوۋە؟، پىرسىيارى دوۋەم: ئەۋ 200 مىليار دۆلارەى كە بۇ ئاۋەدانكردنەۋەى گەرمىيان خەرجكراۋە، ئايا چەند بەرپىزىيان ئاگايان لىيە كە چۇن سەرفكراۋە؟، چىشى لى بەسەرھاتوۋە؟، چۈنكە لە گەرمىياندا ئەۋ پارەيە ونە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەنسىبەت گرتووخانەكانەۋە، ديارە گرتووخانەكان لە ھەرئىمدا سەر بە ۋەزارەتى كاروبارى كۆمەلەلەيتە، بەلام لە عىراقدا سەر بە ۋەزارەتى دادە، لەگەل دەرچوونىدا ياساى 22ى سالى 2008 ھىچ دەرمالەيەكى دەرەۋەى ياساگە نەماۋە، ئەو 100 ھەزار دىنارەش بە بىرپارى ئەنجومەنى ۋەزىران خەرج دەكرىت، ئىمە ھەرچىەك كە خەرجمان كرىبىت جىاۋازى ھەبىت، ئەو بەرپارى ئەنجومەنى ۋەزىرانە، لەسەر ئەو رەقەمانەى كە سەرفى بگەين، ئەۋەى من ئاگام لىيەتى تا ئىستا يەك، دوو جار جەنابى ۋەزىرى كاروبارى كۆمەلەلەيتە ئەم مەسەلەى ھىناۋەتە ئەنجومەنى ۋەزىران، ۋە داۋاشى كرىۋە كە داخلى بەرنامەگە بىت، مەۋزۋەگە لەلەى ئىمەۋە نىە، چونكە لە ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋەيە ھەر خۆيان ئەۋەيان دەستىشان كرىۋە، باس لەۋە كراۋە گوايە خەرجكردى پاداشتى وشكە سالى ئايا بە ئاگادارى ۋەزارەتى دارايى بوۋە، نەخىر بە ئاگادارى ئىمە نەبوۋە، خۆيان لەلەين خۆيانەۋە كرىۋەيانە، ۋەلامى پىرسىارى چوارەم: ئەو بىرە پارەيە پەيۋەندى بە ۋەزارەتمەنەۋە نىە، بەلگۈ پەيۋەندى بەسەرۋكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە ھەيە، ۋە بىرەكە بەدىنارىش نىە 100 مىليۇن دىنارىش نىە 200 مىليۇن دۆلارە، ۋە لىزنىەيەكى تايبەت ھەيە لە ئەنجومەنى ۋەزىران پارەگەش ھەر لەلەى خۆيانە لە مىزانىەى ئىمە نەبوۋە، ئىمە ۋەكو ۋەزارەتى دارايى ئاگامان لىيە نىە، نە لە دوور نە لە نىكەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تەعقىب ھەيە پەيام خان؟، فەرموو.

بەرپىز پەيام احمد محمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئىستا من وتم 200 مىليۇن دۆلار، نەك دىنار، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەنۋوسىن دىنارت نووسىۋە، پەيام خان، زۆر سوپاس، پىژدار عونى كمال بەزاز، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من ھەشت پىرسىارم ئاراستەى جەنابى ۋەزىر كرىۋو، لەۋانە ۋەلامى شەش پىرسىارىان دراىەۋە، تەنھا دوو پىرسىارم ماۋە، يەكەم: ئايا بۆچى ياساى ژمارە (36)ى سالى 2004، ياساى خانەنشىنى خاۋەن پلە بالاكانى ھەرپىمى كوردستان كە ئەۋانە بە پلەى راپوژكارو شارەزاۋ بىركارى ۋەزارەت و پارىزگار و بەرپۆۋەبەرى گشتى و سەرۋكى زانكۆ و پەيمانگا تەكنىكەكان و مامۇستايانى زانكۆ جىبەجى ناكرىت، بەتايبەتى ماددەى 11ى ياساگە، ئەۋانەى لەلەين حكومەتى ھەرپۆۋە بەر لەدەرھىنانى ئەم ياسايە، خانەنشىن كراۋن، بەر ماددەى

يەكەمى ياساگە كەوتوون و حوكمەكانى ئەم ياسايە دەيانگريٽتەو، وە مووچەكانيشيان لەرپۇژى دەستبەكاربوونى ئەم ياسايەو ھەمواردەكرٽ، سەرەپاي ئەووى كە ئەنجومەنى وەزيرانى ھەرئيمى كوردستان رٽساو رٽنمايى تايبەت بەجيبەجى كوردنى ياساگەى دەرکردوو، بەلام ئايا بۇچى جيبەجى ناكريٽ؟ پرسىارى دوووم: ئايا بۇچى برپارى پەرلەمانى كوردستان ژمارە 21 كە لەرپۇژى 1997/10/5 دەرچوو، سەبارەت بە دەرمانەى ھەلگرانى بەكالۆريۇس لە ياسا لەدامودەزگاكانى حكومت جيبەجى ناكريٽ؟ لەكاتيكدە دەبيٽ ياسا و برپارەكانى پەرلەمان وەكو خۇى جيبەجى بكرٽ، لەپيناو چەسپاندى سەرودى ياسا، سوپاس.

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپٺ شٽخ بايز تالەبانى (وەزيرى دارايى و ئابوورى):

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ياساى ژمارە(36)، ئەم ياسايە ئىستا كارى پٺدەكرٽ، راستە موخابەرەت ھەبوو لەنيوان وەزارەتى دارايى و پەرلەمان وئەنجومەنى وەزيراندا، ئىستا وەزارەتى دارايى جيبەجى دەكات وەكو خۇى، بەنيسبەت ئەو پرسىارەى كە (500)دينار وەختى خۇى برپار دراوو بۇ ھەموو ياساييەك لە ھەموو دەوائريكى ئەم ھەرئيمە سەرف بكرٽ، ئەو ياسايەى كە تازە ھات ئەوانەى ھەموو ئيلغا كرددوو، نەك ئەو (500)دينارە، چەندەھا پارەى ترى دەرمانە ھەبوو ئەوانە ھەمووى گرتەو، چونكە ئەو ياسا تازە كەھات ئيمە بەو كە دەكەين، كەھەمووى دەستنيشان كرددوو دەرمانەى بروانامە، شوٺنى جوگرافيا، ترسناكى ئەوانە ھەمووى سەرف دەكەين، بۇيە كارى پٺ ناكەين، سوپاس.

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عونى تەعقيبت ھەيە، فەرموو.

بەرپٺ عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان.

برپارى ژمارە (21)ى سالى 1997، ھەتا ئىستا ئيلغا نەكراوئەتەو، يان دەبيٽ ئيلغا بكرٽ يان دەبيٽ كارى پٺبكرٽ، زۇر سوپاس.

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپٺ شٽخ بايز تالەبانى (وەزيرى دارايى و ئابوورى):

بەرپٺ سەرۆكى پەرلەمان.

بۇچى لە ھەولپىر و دەھۆك جىبەجى نەكراوھ؟، چونكە تەعینەكە تەواو نەبووھ، ئىستا وابزانم تەواو بووھ، مەرھەلەى ئەخیرە، كە تەواو بوو ئەوانىش دەدرىت، پرسىارى شەشەمى دەلىت پىويستە ناوى پرۆژەكان دىارى بكرىت وەزارەتى پەيوەندىدار دەستنىشان بكرىت، بەنسىبەت پرسىارى چوارەم: ئەوھ رەزامەندى لەسەر درا، لەرپىگای لىژنەى تايبەت سەر بە لىژنەى ئۆلۆمپى كوردستانە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

عەزىمە خان تەعقىبەت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز عەزىمە نەجەم الدىن حەسەن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەنسىبەت دەرمالەى مەقتوع، منىش دەلىم دەرمالەى مەقتوعە لە بەغداد، بەلام لىرە كراوھ بە دەرمالەى پىشەيى، دەرمالەى پىشەيى لە مامۇستادا لە شەش مانگى يەكەمدا ھەر نابرىت، بەلام لىرەدا نە دەرمالەى پىشەيى نە ھى مەقتوعىشە، ئەگەر مەقتوع بىت وەكو ئەوھى بەغداد سەرف بكرىت، ئەوھ (150)ھەزار دىنارەكە سەرچەم مامۇستايانى كوردستان دەگرىتەوھ، ئەگەر دەرمالەى پىشەيش بىت ئەوھ لە شەش مانگى يەكەم ھەر دەبىت بدرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

يەكەم: دەرمالەى پىشەيى خۆى ھەر نابردىت، دووھم: چونكە دەرمالەيەكە سىفەتى دەيموومەى ھەيە، نەك شەش مانگ بدرىت، دواى ئەوھ دەرمالەى پىشەيى شمولى ھەموو فەرمانبەرىك ناكات، شمولى ئەو فەرمانبەرانە دەكات كە برۋانامەيان ھەيە، دەرمالەى برۋانامەيە، بۇيە ئەو مەقتوعەى كە ھاتووه، يەعنى بۇ ئەوھيە تۆ ئەوھ جيا بکەيتەوھ كە بەھىج شىۋەيەك نابىت تۆ فەرق بکەيت لەنپوان فەرمانبەراندا، بلىت ئەو 50 ھەزارى دەدەمى وئەوى تر 100 ھەزارى دەدەمى، دەرمالەى مەقتوعە بۇ ھەمووى (150) ھەزار دىنارە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار عمر عبدالرحمن على، فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالرحمن على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

من يەك پرسىارم ھەبوو لەجەنابى وەزىر، سوپاسى وەلامدانەوھەكانى جەنابى وەزىر دەكەم و ئەو رۋونكردنەوانەى كەداى لەسەر پرسىارەكان، پرسىارەكەى من وەلام دراىەوھ، تايبەت بوو بە ياساى ژمارە (11)ى سالى 2011، ماف و ئىمتىيازاتى زىندانىانى سىاسى، بەلام جەنابى وەزىر نامازەى بەوھدا كە ھىشتا

تەئەللىماتى پىي دەرئەچووه، ئەو ياسايە بەژمارە(133)ى وەقائىعى كوردستان لە 2011/8/15 تەعمىم كراوه بەسەر ھەموو دامودەزگاگاندا، لەماددەى 9 باس لەو دەكات لەسەر سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران و ھەموو لايەنە پەيوەندىدارەكانە كە ئەو ياسايە جىبەجى بىكەن، وەلامم وەرگرتۆتەو، بەلام داواكارم لەجەنابى وەزىر پەلە لە تەئەللىماتەكەى بىكەن بۆ ئەووى ئەو ياسايە بچىتە بوارى جىبەجى كوردنەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەئى، راست دەكات كاك عومەر بەس ئىمە دائىمەن چاوپرۆ دەكەين كە لە ئەنجومەنى وەزىرانەو بۆمان بىت، ئەو وایە، لەبەر ئەو لامان ھەيە لە 10/27 صادىر بوو لە ئەنجومەنى وەزىران و تەعمىم كراوه، بەپشتىوانى خواى گەورە ئىستا ئىشى تىدا دەكەين، بەزووترىن كات ئەو جىبەجى دەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

داوا لە لىژنەكانى پەرلەمان دەكەين بەدواداچوون بىكەن، چونكە 4 مانگ دواكەوتنى ئەو دەبىت پەلەى لى بىرئىت، كاك عومەر تەعقىبەت ھەيە؟، باشە سوپاس، دكتور احمد وەرتى، فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(وہرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى جەنابى وەزىر دەكەم، من سى پرسىارم ھەيە، ئەگەر وەلام دراونەتەو ئەو باشە، چونكە بە نووسىن ھەمە بەس دەپخوینمەو، يەكەم: وەزارەتى دارايى و ئابوورى ھەرىم پرايگەياندوو كە بودجەى گشتى عىراق، بەرپىزەى لە 22% و بودجەى گشتى ھەرىم لە 12% زيادى كردوو، كە ئەمەش برىكى كەم نىە، پىتان وایە كە ئەمسال كورتهپنان لە بودجەى ھەرىمدا پروونادات و قەرەبووى كەموكوپرەكانى سالى پابردوو پى دەكرىتەو، ئەگەر كورتهپنان پروودەت چەند دەبىت؟، وەك وەزارەت پلاننان چىە بۆ بودجەى سالى 2012، پرسىارى دووم: كورتهپنان بەبىانووى بودجەى پىشمەرگە ھەموو سالىك لە بودجەى گشتى ھەرىمدا پروودەت و گلەيى لە حكومەتى ئىتىجادى دەكرىت، كە ئەم مەسەلەيە چارەسەر ناكات، كە دەبىت ئەو بودجەيە لە وەزارەتى بەرگرى عىراقەو وەكو بەشيك لە بودجەى سىيادى بدرىت بەس ئەو نايدات بە ھەرىم، پرسىارەكە ئەوہيە، بۆچى ھىچ رىگەيەكى تر ناگرنە بەر بۆ

بەدەستەھىنەن ئۇ بۇدجەيەيەو فشار خستەسەر حكومەتى ئىتتىھادى؟، تەنھا لەكاتى ھاتنى بۇدجەدا ئەم مەسەلەيە دەورۇژىندىرئىت، پرسىيارى سىيەم: لە پرۇژە ياساى بۇدجەى سالى 2011دا ھاتوۋە، كەمووچەى ھەموو فەرمانبەرانى ھەرىم لەگەل ھاوتاكانيان لە حكومەتى فیدرالى يەكسان بكرىت، بەلام تا ئىستا ئەمە نەكراۋە؟، بۇچى؟، خۇشتان لە دىمانەيەكدا دان بەوۋەدا دەننن كە ھىشتا دوو جۇر سىستىمى خانەنشینی لەھەرىمدا ھەيە، لە سلىمانى لە 7% بۇ لە 12% يە كە براۋە لە حسابىك دانراۋە، بەلام لەھەولپىر لە 7% براۋە لە حسابىك دانراۋە، بەرپۇۋەبەرايەتەكى گشتىش لەوۋەزارەتى دارايى و ئابوورى ھەيە بەپىي ياساى ژمارە (5)ى سالى 2010ى ۋەزارەتى دارايى و ئابوورى، كە ئەركى جىبەجىكردىنى ياساكانى خانەنشینی و ھەژماركردىنى خزمەتى كارمەندانى ھەرىمە لە فەرمانبەرو سەربازو ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، بەم شىۋەيە چۇن مامەلە لەگەل دوو سىستىمدا دەكەن و بۇچى تا ئىستا يەك نەخراۋە؟، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ديارە ئەمە لەناو پرسىيارەكاندا نىە كەبۇ من ھاتوۋە، ئەمەش يەككە لەو پرسىيارانەى كەبەمنيان داۋە، بەلام بەھەرحال من ۋەلامت دەدەمەۋە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئەتوانى ۋەلام نەدەيتەۋە مادام لەناو پرسىيارەكان بۇ جەنابت نەھاتوۋە، بەرپەسى ھەر پرسىيارىك ھات ۋەلام بەدوۋە ئەگەرنا ئەتوانى ۋەلام نەدەيەۋە، چونكە ناۋى ھەيە لىرەدا بۇيە ناۋىم خويىندەۋە، فەرموو دكتور ئەحمەد.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەراستى من ۋاھەست دەكەم كە لەدانى پرسىيار بەۋەزىر ھەندى قەيد لەسەر ئەندامى پەرلەمان دەدەندىرئىت، من لەدانىشتىنى پىشوو دام بەۋەزىرى دارايى خۇى ۋەرىگرت وتى من دەيخويىنمەۋە، يەعنى 5 رۇژ بەسەر ئەو ماۋەيەدا تىپەرىپوۋە، لەماۋەى 5 رۇژدا ۋەزىر ناتوانىت ۋەلامەكان نامادە بكات، ۋە رۇژى دواترىش دۋاى مەۋەيدەكە ئىمە لەپەرلەمان نەبوۋىن پرسىيارەكانمان گەيانندە بەرپۇۋەبەرايەتى كاروبارى پەرلەمان، ۋە مۇرىشى لەسەر دراۋە بەس نەيانگەياندوۋە بۇ ئىمەيان گەپاندەۋە، من ۋا ھەست دەكەم كە بەرپەۋى ناوخۇ ئەو جۇرە قەيدانەى فەرز نەكردوۋە بەسەر ئەندامى پەرلەمان بەراستى، لەدانى پرسىيار بەۋەزىر، دۋاپىرارىش بۇ خۇتانه، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك فرسەت فەرموو ۋەلامى بەدوۋە.

بەرپىز فرست احمد عبدالله/سكرتېرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزى من ئەو قەيد نىيە، ئازادى ئەندامانىش بەو تىك ناچىت، ھەر ئىشىكى ناو پەرلەمان مەفرۇزە مونەزەم بىت، وا تەنزىمان كرد كە ماوئىيەك دابنىين كە جەنابى وەزىر داراىى و ئابوورى بىت يان ھەر وەزىرىكى تر بىت، فرىا بىكەوئىت كە مەلوماتەكە بۇ خۇى ئامادە بىكات و وەلام بىداتەو، ئەگەر برادەران خارجى ئەو ماوئىيە، پرسىارەكانىان پىشكەش كرد، وە ئىلتىزامىان بەكاتەو نەكرد، بەرپىزى من نابى عاجز بىن و بەو شىوئىيە تەفسىرى نەكەن كە ئەو قەيدە لەسەر حورپەتىان و لەسەر ئازادى ئەندامى پەرلەمان، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار شىرزاد حافظ، فەرموو.

بەرپىز شىرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پرسىارم ناراستەى جەنابى وەزىر كەردبوو، دىارە من جوابەكانىم بە كورتى دەوئىت، پرسىارى يەكەم: بۇچى مووچە زىادەكەى پاسەوانان سەرف ناكىت؟، تا ئىستا سەرفىان نەكردوو، لەناو پاسەوانەكاندا شتىكى وا بلاو بوئەو كەگوايە ئەو بەرپىرسانەى كە پاسەوانەكانىان زىادە خويان نايهئىلن، ئەو بىكرىت لەووزارەتى ناوخو، پرسىارى دووم: لەھەر شوئىنىك بەجۇرىك نەفەقاتى خواردىان لى دەبىردىت، لەشوئىنىك 60 ھەزار، لەشوئىنىكى تر 20 ھەزار، لەشوئىنىك ھەر ناياندىت، ئەو ھۆكارەكەى چىە؟، پرسىارى سىيەم: پىشىنەى خانووئىرە راگىراو، كە خەلگىكى زۇر ھەيە و قەرزىكى زۇرىان كەردوو، بۇ ئەوئى خانووئىرە بىكەن، تا ئىستا راگىراو چاوپىن نازانن چى بىكەن، پرسىارى چوارەم: پىشىنەى ھاوسەرگىرى بۇ مندالى كەمئەندامانى سەنگەر بەگوىرەى ياساى ژمارە(34)ى سالى 2007، ئەبىت وەكو مندالانى شەھىد بىت، لىرەدا بەوازحى ياساكە باسى دەكات، لەمادەى پىنچەم، پىشمەرگەى زىرپەفانى كەمئەندام كە حوكمەكانى ئەم ياسايە دەپىرئەو بەشەھىد تۆمار دەكرىت، ئەگەر كۆچى دواىى كرد، ئەو شەھىدە، بۇيە ئىمە ئەوئىمان داناو كاتى خۇى لەياساى بودجەدا بە تەعلىماتى وەزارەت بوو تەعلىماتى پى دەركردوو، لە دوومدا ئەلئىت لەكاتى خزمەتىاندا بەھەر ھۆيەك تووشى كەمئەندامى و پەككەوتەيى بوو، ئەو دۆسىيەكەى دەنئىردىت بۇ وەزارەتى كاروبارى شەھىدان، يەئنى ھەر لەوئىش بەشەھىدى زىندوو حسابە، لەمادەى حەوتەمدا خالى خوارەم دەلئىت مافى فىركردنى بەخۇرايى لەھەموو قۇناغەكانى خويئىندا بۇ ھاوسەرو مندالەكانى ھەيە، كەوابىت بۇ مندالەكانى ئەوئىش دەبىت بىگىرئەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپز شېخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):
بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەری ئازوو قەعیلاقەیی هەبە بە وەزارەتی ناوخواوە، ئەو شتانه هەمووی پەبوەندی بەوانەو هەبە، 60ی بەو داو، 50ی بەو داو، یاسای مۆتەفاوت دەرچوو بەعزیک جار، ئیستا ئەو یاسایانە بەدەل ئەرزاق وەردەگیریت، مەفرۆزە هبچ شتیکی تر سەرف نەکریت، ئەگەر سەرف دەرکریت ئەو وەزارەتی ناوخوا مەسئولە لەو سەرفانە ئەویش مەسئولە لە بەری ئەو سەرفانە، ئەگەر لییان بپرسن جواب دەدەنەو، باس لەو ئەکریت کەگواپە ئیمە ئیستا هەندئ شت هەبە ران گرتوو، وەکو هاوسەرگیری و خانووبەرە، نەک ئەو سولەفی تریش ئەمپۆ چەندی مانگە مەن یەک پرسیار دەرکەم، بزانی عیراق لەکەبەو ران گرتوو، ئیمەش لەکەبەو ران گرتوو، عیراق لە 15ی مانگەو ران گرتوو، ئیمە لە 20ی مانگەو، ئەمە سەری سائە، ئەمە یاسایە، یاسای ئسولئ موحاسەباتە، ئەمە بۆکاتی دەبیت رابگیریت هەتا حساباتی خوا م تەسویە دەرکەین، وە لەدوای 1/2 جاریکی تر دەست پیدەکاتەو، بەنەزمیکی تر کە یاسا رینگای داو، ئەو جارەش 1 تەقسیم 12 سەرف دەرکریت، هەتا موصادەقەیی میزانیه دەرکریت، یەعنی ئەمە یاسایەکە ئیمەش لەسەری دەرۆین وەکو عیراقیش لەسەری دەرۆات، هەموو دەرۆتەتیکیش لەسەری دەرۆات، ناتوانین ئیمە ئیستا سەرف بەکەین تا ئەوکاتەیی کەسەری سائیش دیت، پرسیاری چوارەم: پئشینەیی هاوسەرگیری بۆ مندالانی کەمئەندامانی سەنگەر، ئەمە دیارە ئەم مەزوعەمان نووسیو بۆ ئەنجومەنی وەزیران، ئەلین لەلایەن سەرۆکیەتی ئەنجومەنی وەزیرانەو وەلام دراوئەو، بەپپی یاسا تەنھا کور و کچی شەهیدان وئەنفالکراوکان دەرگرتەو، بەلام کەمئەندامانی سەنگەر ناگرتەو، ئەگەر بیت و بیگرتەو، ئەو ئیستا مەن لەگەل کاک رەشید قسەم کرد، ئیمە ئەرۆینەو جاریکی تر تەئکیدئ لئ دەرکەینەو، مومکینە ئەوانیش لەسەر سەهو بن، ئەنجومەنی وەزیران جوابیان دەدەینەو ئەگەر وابیت ئەو مەشمولن، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک شیرزاد تەعقیب هەبە؟، فەرموو.

بەرپز شیرزاد عبدالحافظ شریف:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

مەن جوابەکانم قبولە، بەلام ئەو کەمئەندامانی سەنگەر، ئەگەر لەگەل ئەنجومەنی وەزیران قسە دەرکەن، ئەو ئیشارەت بەو یاسایە بەدەن کە هەبە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز شېخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەلئ باشە ئیمە ئیشارەت بەو دەرەین و وەلامی ئەنجومەن دەدەینەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار تارا تحسین ياسين، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ياسين(ئەسەدى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پرسىيارەكەى من لەوودا خۆى دەبىنىتەوہ كە ھۆكارى سەرف نەكردنى سولفەى كۆتايى بۆ ئەو بەلئىندەرانەى صندوقى نىشتەجىبوون، كە دەزانين 14 پرۆژە ھەيە، كە دەست نىشان كراوہ، تا ئىستا زۆرى بلئىن بە وەجىبە وەجىبە دەزانين كە سەرف دەكرىت، كە دەگاتە كۆتايى ئەم پرۆژانە بۆ نموونە چەند پارەيەكيان دەويت لىردا لە دەستەى وەبەرھىنانىش بەراستى تەحقيقم كردووہ، كە ئاخىر كىتابىشان ھەر لە 2011/12/7 بووہ، كە داوادەكەن ئەوانەى كە لە 100% تەواو بووہو كۆتايىيە بۆچى سەرفى ناكەن، كە سەرفىشى دەكەن بۆچى بەشىوہى قەترە قەترە سەرف دەكرىت، كە پارەيەكى زۆر كەم وا لە بەلئىندەركان دەكات كە دووجار قەرزاز بن، جارىك قەرزازى ھاوولاتى جارىكيش ھى حكومەت، چونكە ئەوان بۆ ئەوہى پرۆژەكە نەوہستىت، كارەكە ئەكەن بۆ ئاسانكارى و بۆ ئىشەكان كە بەرپىكوپىكى ببىت، لەبەرچى؟، حەزەكەم وەزارەتى دارايى پروونكردنەوہيەكەم پى بدات، بۆچى ئەو برە پارەيەى كە دەبىت لەكۆتايىدا تەواو بۆ بەو شىوہى تەقتىرە دەيانداتى؟، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وہزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئىمەوہ وەك وەزارەتى دارايى، ھىچ سولفەيەك كە ھاتبىتەلامان رامان نەگرتووہ، كە باسى قەترە، قەترە دەكرىت بەراستى ئىمە خۇمان قەترە، قەترە لە عىراق وەرى دەگرين، بەلام قست، قست تەوزىعى دەكەين، لەبەر ئەوہ حەزەكەم جەنابتان بزائن، كەئايامن تا ئىستا چەندجارم باس كردووہ، ھەموو مىزانىيەى مانگىك بە شەش جار وەردەگرين، قەت لە سىچار كەمتر وەرمان نەگرتووہ، يەئنى حەزەكەم ئەوہ بزائن، ھەر جارىك شتىك، جارىك مووچە، جارىك پارەى تەشغىلى، جارىك بەشىك لەپارەى ئىستىمارى، جارىك بەشىكى تر لە پارەى ئىستىمارى، بۆيە ئىمە لىرەوہ ئىعلانى دەكەين، تا ئىستا يەك كەس سولفەى نەماوہ لەوہزارەتى دارايىدا، ئەگەر ھەيە لەلای جەنابتان موراجەعەيان پىتان كردووہ، تكام وايە بىنيرن بۆلای من، ئەو كاتە من حساب لەگەل ھاورپىكانى خۆم دەكەم، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تارا خان تەعقىب ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ياسين(ئەسەدى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

جەنابى ۋەزىر ئىمە لېرە دەزانىن كە جەنابتان 14 پىرۋەتان ھەيە، تەنھا 2 پىرۋە تەۋاۋ بوۋە لە 100% ئەۋانى تىرى ۋەگو ناشتى و ژيانى نوئ، زىلان، منارە، زۆرى تىرىش ماۋە، ھەمان كىشەيان ھەيە، ئەمە بەتەلەفۇناتىكى زۆر وتەعقىبىكى زۆرى خۇمان لەلایەن ئەو بەلئىندەرانە، كەئەوانە بۇ مەسلەھەتى مىللەتەكەمان ئىش دەكەن، ياساى ۋەبەرھىتانە كە حكومت صندوقى نىشتەجىبوونى داناۋە بەشىك خۇى ھاۋكارىيان دەكات، بۇ ئەۋەى ئەو ئاۋەدانكردنەۋەيە دەبىت، كۆمەلگايە بۇ ھاۋولاتيان بەپارەيەكى تايبەت دەكرىت، بۇچى لەۋىدا ئەبىت، عەرقلەكە ئەۋەيە ئەۋان بۇ نەۋنە 7 مىلياريان پىۋىستە يان 7 مىليۇنيان پىۋىستە؟، ئەۋان يەككىك دەكەن، ئەو يەكەش 4 پىرۋە داۋاى دەكات ۋاى لىدېت ھەر يەكە 200 بە 200 ۋەردەگرن كە ئەنەۋو خىرىك دەكرىت بەو بەلئىندەرانەى كە ئەۋان خۇيان دەبىت كارەكە بۇ بەرژەۋەندى ھاۋولاتى دەكەن، ھەمووشمان دەزانىن كە بۇ بەرژەۋەندى ھاۋولاتىيە، ئەلبەتە من نازانم ۋەزارەتىش مەبەستى چيە؟، لە يەكجارى گرتنەۋەى لە كاك رەشىد و جەنابى ۋەزىرىش دەپىرسەم، چونكە داۋاكان بەو دوو ناۋە ھاتوۋە، كەۋەستاندىك ھەبوۋە، بە بەلگەش لەلامان ھەيە، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من جارىكى تر تەئكىد دەكەمەۋە، لە غەپىرى ئەۋە لە ۋەزارەتى پلاندىان و ۋەبەرھىتان بىرسن، بەلام ئىستا ئەگەر ھەيە ھەر ئەمىرۇ من چوۋمەۋە بۇ ۋەزارەت زەحمەت نەبىت تۇ بۇم بنىرە، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار پەيمان عبدالكرىم، فەرموو.

بەپىز پەيمان عبدالكرىم عبدالقادر:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من چۋار پىرسىارم ئاراستەى بەپىز جەنابى ۋەزىر كىرەبو، پىرسىارى يەكەم: سالانە داۋا ئىعلان كىردنى قىبولى خۇيىندكاران لە زانكۆ و پەيمانگان، بۇتە مۇدېل كە ئەۋە دووسالە بەھەزاران قوتابى دەمىننەۋە، لەسەر كىشەى سالى 2010 بۇ 2011، سەرۋكى ھەرىم بانگېشى ۋەزىرى خۇيىندى بالاي كىرد، كە ئەو كىشەيە تا رادەيەك بتوانن چارەسەرى بىكەن، ئەۋە بوۋ ھۇى سەرەكى لە ۋەرنەگرتنى ئەۋە ژمارە بەرچاۋە كەخۇى لە 10 ھەزار تا 15 ھەزار خۇيىندكار دەدات، ديارە ئەۋە بۇ نەبوونى بودجەى پىۋىست دەگەرپىننەۋە، بۇيە سەرۋكى ھەرىم، ئەمىرى كىرد لەسەر ئەنجومەنى ۋەزىران كە 3 مىليۇن دۆلار سەرف بىكرىت بۇ ئەۋمەبەستە، ئەۋەى كە زانىارىمان ھەيە، ھەر لەلایەن ۋەزارەتى خۇيىندى بالاۋە كە بەگۋىرەى نووسراۋى ژمارە (52) كە لە 2011/5/22 دەرچوۋە، ئەنجومەنى ۋەزىران ئەمىرى كىردوۋە بەسەرفكىردنى ئەۋە بىرە پارەيە، بەلام لەۋەزارەتى دارايى عەرقلەلەى تىكرارە، بۇيە ھەمان كىشە بۇ ئەمسالىش دووبارە

بووئەتەو، وەزىرى خويىندى بالا ئىمتىناعى كرد كە يەك خويىندىكارى تر وەرگىرىت، چونكە هېشتا بودجەكەى پارى بۇ سەرف نەكراو، پرسىارى دووم: بىگومان هەتا ئىستا جىاوازيبەكى زۆر هەيە لەنىوان مووچەى فەرمانبەر و مامۇستايانى هەر سى پارىزگاگەى كوردستان بە ئىدارەكانىشەو، ئەو لە خىلالى پرسىارى رۇزانەى زۆربەى مامۇستايانە، جا نازانم وەزارەتى دارايى چارەسەرەكەى لەلایە؟، داواى پىداچوونەوئەيەكى سەرتاسەرى دەكەين...

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تکايە پرسىارەكەت بخويىنەرەو، چونكە زۆرن دەيانەوئىت قسە بکەن، فەرموو.

بەرپىز پەيمان عبدالکريم عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئايا وەزارەت ج هەنگاويك دەئىت بۇ چارەسەرکردنى ئەو كىشەيە، چونكە بەرپاستى چاكردەوئەى مووچە لەلای ئىمە نيە، دەبىت خويان ئەو وەلام بەدەنەو بۇ ئەو خەلكە، پرسىارى سىيەم: هەر سەبارەت بە ياساى ماف و ئىمتىيازاتى زىندانىانى سىياسىە، بىگومان وەلامەكانم وەرگرتەو، بەلام ئەوئەى زانىاريم هەبىت هەر لە رۇزانەگان خويىندەو، كە لە وەزارەتى شەهيدان وئەنفالكراوەگان بەرپۆبەرايەتيەك هەيە، ئەوانە ئىعلانيان كوردبوو كە سەيارە دىنن بۇ زىندانىان بە نرخىكى ديارىكراو، يەئنى ئەو شتانه كراو، چەند هەنگاويك نراو، بەلام ياساكە كە خودى ياساكە لە پەرلەمان دەرچوو و لەگەل سەرۆكى هەرپم راستىندرا، ئەو جىبەجى نەكراو، شتىكى ترە جىبەجى دەكرىت، نازانم ئەوان ج ئاگادارىيەكيان هەيە، پرسىارەكانى ترىشم وەلاميان درايەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى ئايا ئىمە دەتوانين برپارى ئەنجومەنى وەزىران پىشىل بکەين يان جىبەجى نەكەين؟، من پىم وايە ئەو مەعقول نيە بەو شىوئەيە، ئىمە ئەمسال كەداوايان كوردوو، لەياساكەدا هاتوو دەئىت تواناسازى دەبىت بەرپۆبەى بەرىت، بەلام پارەيەكى دياركراوى بۇ دانەنرابوو، بەس لەسەر ئەوئەشەو لە ئىحتىياتى خۇمان 70 مليارمان پىداون، هىچ شتىك لەلای ئىمە نەوئەستاو، ئەو مەوزوعە ئىمە پارەگەمان پىداون، ئەتوانن لە ئەنجومەنى وەزىران بىرسن، ئەو بۇنەكراو ئەوئەى تر بۇ كراو، ئىمە لەسەرمان تەمويلەو كوردووئە، بەئىسبەت زىندانى سىياسىەو، بەرپاستى زىندانى سىياسى موافقەتەمان بۇيان كوردوو، ئەوئەى كە هاتوو بەئىسبەت ژمارەى سەيارەو، ئەوان هاتنەلای من و ئىشەكەيانمان جىبەجىكردوو، پرسىارى سىيەم، بۇ جىبەجىكردنى ئەو ياسايە داواى پارەى تەرخانكراو لەسەر بودجەى سالى 2012، لەكاتى خويدا گفتوگوى لەسەر دەكرىت، تەبىعى ئەو بەئىسبەت پرسىارى سىيەم، ئىمە ئەوانەى كەهاتووئەتەلامان

هه موومان جيبه جيكر دووه، ئيجرانا تيشمان له سهر كردووه، هيچ شتيكيش نيه كه ئيهالمان كردبئيت، مهسه له ي صندوقى خانه نيشينى وه لالا بپرسن له به غدا له مانگى 8 كراوه، هى ئه مسال، ئيستا خو ئه بئيت ياسايه كى بو ته نزيه بكريت، ئه نجومه نى وه زيران بينيريت بو په رله مان و بريارى بو دهر بچيت، دوا فلسى فه رمانبه ران له 7% ته كه، كه لئى براوه، دوا فلسى مه وجوده، دوا فلسيشى كه حكومهت خو ي له 12% ي له پارهى خو ي دهيدات ئه وپيش ده خاته سهرى ئينجا به شى ته قاعود دهكات، بويه حكومهت زهره ريه تى، سوپاس.

بهريز سهرۆكى په رله مان:

تكايه با ئه وه روونبكريته وه كه حكومهت له پارهى خو ي له كوئى ئه يهينيت غه ير له پارهى ئه و بودجه يه ده بئيت، ئه گهر روونتر بكريته وه، فه رموو.

بهريز شيخ بايز تاله بانى (وهزيرى دارايى و ئابوورى):

بهريز سهرۆكى په رله مان.

مه به ستم ئه وه يه كه له پارهى وهزاره تى ماليه دهيدات، كه هيه، له 7% له فه رمانبه ركه ده برديت، حكومهت خو شى له 12% ده خاته سهرى، به لام نه خراوته ناو صندوقيكه وه، يه كه م: صندوقه كه ئيستا وجودى نيه، دووم: به لام وهزاره تى ماليه هه موو ئه و ئيلتيزاماته ي خستوته ئه ستوى خو ي كه فه رمانبه ركه ته قاعود دهكات، جارانيش به هه مان شيوه بووه، به لام به رپوه به رايه تى خانه نشينى گشتى ئه و ئيشه ي ئه كرد، ئيستا له كوردستاندا وهزاره تى دارايى ئه و ئيشه ئهكات، سوپاس.

بهريز سهرۆكى په رله مان:

سوپاس، په يمان خان ته عقيبت هيه؟، فه رموو.

بهريز په يمان عبدالكريم عبدالقادر:

بهريز سهرۆكى په رله مان.

هه ر ئه و صندوقه، چونكه خو م له ليژنه ي كاروبارى كو مه لايه تيم، ته به عن ئه و برادرانه ي وهزاره تى كاروبارى كو مه لايه تى وتيان ئه و صندوقه بوونى نيه تا ئيستا من له وهدا له گه ل جه نابتم، به لام پيوسته ئيمه خيرا بكه ين له تايبه تمه ندى كردنى ئه و صندوقه، وا بكريت كه ئه و پارهيه حكومهت ته مويلى بكات، كه وره ي بكات، نه ك بچووك بكريت وه، ته نانهت ئه و فه رمانبه رانه شى كه ئيشى له سهر ده كه ن، مافى ئه وه يان نيه كه راتبه كه شيان له و پارهيه بيت، به لام به نيسهت پرسيارى يه كه مم، كه باسى ئه و بره پارهيه م كرد كه سهرۆكى هه ريم په يمانيداوه سهرف بكريت، ئه وه مه به ستم توانساوى نيه، مه به ستم ئه و بره پارهيه كه بو جيگا كردنه وه ي ژماره يه ك بوو كه نزيكه ي 3 هه زار خو يندكار بوون، له په يمانگانى هه ريمى كوردستان، ئه وه له سالى پار بريارى له سهر درا، سوپاس.

بهريز سهرۆكى په رله مان:

سوپاس، جه نابى وهزير فه رموو.

بهريز شيخ بايز تاله بانى (وهزيرى دارايى و ئابوورى):

بهريز سهرۆكى په رله مان.

ئەگەر مەزۇوعەگە مەسەلە ئىستىعاب بېت ئەو ۋەزارەتى خويندىنى بالا ئەو ئىشوكارانە جىبەجى دەكات، ئىمەش ۋەك دارايى لەھىچ كاتىكدا رېنگر نەبووین، نە پار نە ئەمسائىش، ۋەزارەتى خويندىنى بالا بۇ ئىستىعابى ھەموو ئەوانەى كە بۇ ۋەرگرتنىان لە كۆلېز و پەيمانگانا ئىمە ئامادەين پارەيان بۇ تەرخان بگەين، ئەگەر نەشمان بېت لە ئىحتىياتى بېت يان لە شوينىكى تر پارەيان بۇ دابىن دەكەين، چونكە مەسەلەى خويندىن ۋەك مەسەلەى تر نىە، سوپاس.

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار دكتۇر بەشېر خلیل، فەرموو.

بەرپز د. بشېر خلیل توفىق:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

دوای بەخىرھاتنى ميوانە بەرپزەكان پرسىيارەكانم ئەمانەن، يەكەم: بەرپزتان بۇ تا ئىستا نەتانتوانيوە كارەكانى ۋەزارەت لە ھەولېر وسلېمانى يەك بخەن، بۇ نمونە گرېبەستەكانى ۋەزارەتى ئەوقاف، لەسەرەتاي سائەو پەسەند دەكرا، بەپېچەوانەو ھى سلېمانى زۇر دواكەوت، لە سائى 2011 مەبەستەم، پرسىيارى دوووم: لەكاتى كۆبوونەۋەكانى ۋەزارەتتان لەگەل ۋەزارەتەكانى تر، بۇ دانانى پلانى بودجەى ۋەزارەتەكان بۇ بودجەى سالانە، لەپاش ئەو ھى كە ئىتىفاق دەكرېت لەسەر مەبلەغىكى دىيارىكراو، زۇربەيان گلەيى ئەو دەكەن كە پاش رېككەوتنى ئەو ئىتىفاقە ئىنجا ھەم دىسان دەستكارى دەكەن، ۋە مەقاسەيەكى زۇرى لى دەكرېت، پرسىيارى سىيەم: ئايا ئەگەر دەسلەتاي ۋەزارەتەكان زىاتر بكرېت لە خەرچ كرنى بەشە بودجەكانى خۇيان، بەشيوەيەكى راستەوخۇ بى ئەو ھى لە ھىچ شتىك بگەرپنەو ۋەزارەتى دارايى رۇتەين وگرفتى ۋەزارەتەكان كەمتر ناكاتەو، پرسىيارى چوارەم: زۇربەى ۋەزارەتەكان بەشكى كەم لە بودجەكەيان خەرچ دەكەن، ديارە ھۇيەكانىش ئاشكران، ئەو بەشەى كە دەگەرپتەو بۇ حكومەت، بۇ نابىتە مودەوەر بۇ سائى داھاتوو، يان چى لى دېت؟، پرسىيارى پىنچەم: بۇ لەكاتى زىادكردى مووچەو دەرمالەى فەرمانبەران موپراعاتى ئەو ناكريت كە مامۇستايانى ئايىنى كاتى دەوام كرنىان لە مزگەوتەكان لە فەرمانبەرانى تر زىاترە؟، زۇر سوپاس.

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپز شېخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

لەسەر ۋەلامدانەۋەى دكتۇر بەشېر، بەراستى بەنسىبەت سلېمانى و ھەولېرەو ھەردووكى بە ئىمزاى من رۇشتوو، فەرمانەكە من دەرمكردوو، ئەگەر من مەخصەدېك ھەبېت لە ھەولېر يان لەسلېمانى ئەو مەخصەد نىە، يەكەم: ئەگەر بگەرپتەو سەر ئەو ۋەلىيات دەبىنى موافقەتەكەى سلېمانى زۇر تەئخىر بوو، بۇچى لەبەر ئەو ھى 487 كەس بەيەك قەلەم يەك كىتابىان ئەو ۋەندە عەقدىان ھەبوو؟، ئەوانە

موشكىلەيان ھەبوو موراسەلات ھەبوو لەنيوان دارايى و ئەنجومەنى وەزيراندا، چونكە ھەندىكى زۆريان دوو مووچەيان ھەبوو، وەختى خۆى تەقاعود بوون ئىستا دەوام دەكەنەو بە عەقد، بەلام لەسەر ئەوھشەو خۆى ئىمە لەگەل ئەوھداين كە ئىشوگارى مامۇستايانى ئايىنى پىرۆزە پىويستە بىكرىت، پىويستە ھەموو كەسىك لەخزمەتياندا بىت، كە باسى ئەو دەكرىت ئەلئىت ئەو پارانەى كە دادەندىت ئىتيفاق بىكرىت لەگەل وەزارەتەكان بەلئى ئەو ھەراستە ئىمە دايدەگرىن، بۆچى دايدەگرىن، ئىمە ئىشەكانمان كۆتايى پىھينا لەسەر ئەساسىك؟، دوایى پارەكە بوو بە 140 دوایى بوو بە 117، ئەم پارانە ھەموو ھەرجارەو يەك تریليۇنى فەرق كىردو، بۆیە مەجبور بووین كە ھەموو جارىك پارەكان دابگرىن، كە دامانگرت لەلای خۆمانەو بەنيسبە دايدەگرىن، كە دامانگرت ئەوان گلەى دەكەن؟، بۆچى چونكە ئەمەيە خۆى مەسەلەى كىشەى ئىمە لەدانانى موازەنەدا، كە موازەنە دادەنئىن؟ ئەمپرۆ لەگەل وەزارەتەكان ئىتيفاق دەكەين بۆ بەيانى دەبينىن داگىرا، تا ئىستا سى جار داگىراو، ھىشتا لەپەرلەمان موصادەقەى لەسەر نەكراو، نازانين ئايا لە پەرلەمان جارىكى تر دايدەگرىن يان نا؟، زىادى دەكەن يان كەمى دەكەن؟، بەنيسبەت ئەوھى كە دەسەلات بۆ وەزىرەكان بىت، ئىمە لەگەل ئەوھداين من وەك وەزىرى دارايى، ھەروھە ھەفالىەكانىشم لەوھزارەت، كە دەسەلاتىكى زۆر لەلای وەزىرەكان بىت، ئەگەر لەلای وەزىرەكان بىت رەنگە ئىشەكانىشيان باشر بىروا تەپشەو، ئەو نەبىت كە ئىمە رىگر بىن، تا ئىستا ئىو بە 250 مىيۇن دۆلار دەسەلاتان پىدابوون راستەوخۆ كىردتەن بە 350، فەرمو ئەمجارەش لە 2012 زىادى بىكەن، ئىمە ھىچ كىشەيەكمان نىە بەنيسبەت ئەوھو، بەنيسبەت ئەوانى تىشەو كەگوايە پارە دىت و سەرف ناكىرت، ھۆيەكانى مەعلومە، من پىم وايە كەھەموو پارەيەك بە زەوابت سەرف دەكرىت، زەوابتى حەق و زەوابتى ئەصلى، نەك زەوابتى ئىزعاچى، ئەو ئەگەر مەسەلە ئىزعاچى بىت ئەو شتىكى مەقصودە بۆيە وايە، ئەگەر ئەو مەوزوعانە زەوابتى ئىعتىادى و حەق بىت ئەو دەبىت بەوشىوھىە بىت بەو زەوابتانە بىت، ئەو پارانەش كە دەمىنئىتەو دەبىت بە ئىراد بۆ وەزارەتى دارايى، سالى داھاتو موازەنە ئەگەر عەجز ھەبىت پىى پىر دەكرىتەو، بەتەئكىد ھەموو سالىكىش عەجز ھەيە، سوپاس،

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقىبت نىە؟، باشە رىزدار پىشەوا توفىق، فەرمو.

بەرىز پىشەوا توفىق مەغىد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پىرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كىردبوو پىرسىارى يەكەم: لەسەر فرۆشتنى موشتەقاتى نەوتە، بەقەولى وەزىرى سامانە سىروشتىەكان، قسەى من لەسەر داھاتى سامانە سىروشتىەكان نىە بەگشتى، چونكە دئنىام كە ئەو كەس نايزانئىت بەرىزىشت نايزانى، ئايا لەسالى 2011، فرۆشتنى موشتەقاتى نەوت پارەكەى چەند بوو، بە رەقەم ئەگەر زانىارىتان ھەبىت بماندەيتى، ئەو برەش چۆن دابەشكراو، باست لەوھەكرد كە ئەو برە لەرىگەى وەزارەتى پلاننانانەو دابەشكراو، پىوھرىش بۆ ئەو ئىدارەى سلىمانى و

گەرمیان ھەروەھا ئیدارەى ھەولپىر و دەھۆك، ژمارەى دانىشتوان پېوەر نەبوو ھە بۆ دابەشكردىنى، كە ئەمەش خۆى لەخۆيدا پرسىيارىكە؟، پرسىيارى دووم: حكومەتى عىراقى برىارى داو كە قەرەبووى ئەو خىزانانە بكاتەو كە بەھۆى سىياسەتەكانى رژیىمى پىشووى بەعس راگوپزان، كە ھەر خىزانىك برى 10 ملیون دىنارىان پى بدات، ئەوانەى كە لە سالى 1968 تا سالى 2003 راگوپزان، ديارە ئەمە برىارىكى باشە، بەلام پرسىيارەكەى من ئەوھى، ئايا ئىو ھەكو وھزارەتى داراىى و ئابووورى ئاگادارى ئەو برىارەن زانىارىتان ھەىە لەو بارەو؟، ئەگەر ھەتائە پىمان باشە بىخەنە روو، پرسىيارى سىيەم: برى 70 مليار دىنار كەزۆر باسكرا، بەلام من تا ئىستا وھلامم وھرنەگرتەو، پرسىيارەكەى من ئەوھىە كە برى ئەو 70 مليار دىنارە، وھلامت داىو ھەكو وھزارەتى پلاندىنان پەىوھندى پىو ھەىە، دەرختەو ئىعلام و ئاگادارى پەىوھستە بە ئەوان، بەلام وھلامى ئەوھت نە داىنەو بەرھەم برى ئەو پارەى كە جەنابتان سەرھتان كرددو ھە بۆ پرۆژەكان چەندە؟، لەو 70 مليار دىنارەى كە ئەو ھە سال كۆتايى پىھات، ئەگەر رھەمتان لاىت، پرسىيارى چوارەم: پرسىيارىكە ھى فەرمانبەرانى ئىدارەى كوونى سلیمانىە، سەرھەمى دوو حكومەتى، زۆربەى وھزارەتەكانى حكومەت لە ئىدارەى سەوز لە سالى 1996 رھنگە پرسىيارىك ھەبىت بلین لەوكاتەو تا ئىستا بۆچى ئەو پرسىيارە نە كراو، پرسىيار كراو بەدواداچوونىش كراو، بەلینىان پىداون كەبۆيان سەرھ بكن بەس سەرھ نەكراو، دواچار چوون پەنايان بۆ دادگا بردو، بەلام بەھوكمى ئەوھى كە دادگای ئىدارى نەبوو وھلامىان نەدراوھتەو، مووچەى مانگى 7 و 8 يان وھرنەگرتو، لەسالى 1996 زۆربەى وھزارەتەكانى ئىدارەى سلیمانى و گەرمیان، ئايا بەرپزتان وھكو وھزارەتى داراىى ئاگادارى ئەوھن؟، ئەگەر ئاگادارن ئىستا ئەوان داواكارن كە ئەو مووچەيان بۆ سەرھ بكرىتەو، ئايا سەرھ دەرگرتەو؟، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وھزىر فەرموو.

بەرپز شىخ بايز تالەبانى (وھزىرى داراىى و ئابووورى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزى من بەنىسبەت ئەوھى نەوت دوو تا سى جار وھلامم داىو، بەس دىسان دەلیم 250 ھاتە پەرلەمان موصادەقەى لەسەر كراو رۆشت، ئىستا 250 ملیونى تر ھاتووھتە ناو صندوقەكەيانەو كە ئىمە ئاگامان لىيەتى ھى موشتەقاتى نەوتە، ئەویش چووھتە وھزارەتى پلاندىنان بۆ ئەوھى كە ئىستا پرۆژەى لەسەر دابىن و ئىشى لەسەر دكەن، تەوزىع كرددنىشى ھەر لەوھزارەتى پلاندىنان دەبىت، پارەكەشىان حازرە لە صندوقەكەداىە، بەنىسبەت ئەو 10 ملیون دىنارە بەرپزى ئىمە وھكو وھزارەتى داراىى ئاگامان لىى نىە، بەنىسبەت 70 ملیونەكەو، ئىمە لەسەرمان بوو كە پەرلەمان برىارەكەى دەركردو، 70 ملیونەكەمان بە ئەمرى رەسمى تەخصىص كرددو، بەرھوووى وھزارەتى پەىوھندىدارمان كرددتەو كە وھزارەتى پلاندىنانە، ئەویش تەوزىعى كرددتە سەر پارىزگاگان، ئەبىت بىرسىت لىيان كە تا ئىستا

چەندىيان سەرفىر دوو، نەتىجەگەنى تا ئىستا بۇ ئىمە نەھاتووتەو، لەلای ئىمەو تەخىصىس كراو، دانراو پارەگەى لە حساباتى ئىمەدا نەماو، يەنى لای خۇيان مەوجودە، بەنسىبەت دوو مووچەى مانگى 7 و 8 ى سالى 1996، بەللى وەللا واپە منىش خۇم يەگىكم لەوانەى كەئەو مووچەىم وەرنەگرتوو، ئەو تە ئىستا موافقەتەى لەسەر نەھاتوو، كەى هات چ لەرپىگى دادگای ئىدارىيەو بىت يان ھەر دادگایەكى تر و دەرەجەى قەتەى وەرىگىت ئەو جىبەجى دەگرىت، ياخود ئەنجومەنى وەزىران برىارى پى بدات يان بەرپىزتان برىارى پى بدن، ئەو سەرف دەگرىت و ئىشى لەسەر دەگرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك پىشەوا تەعقىبەت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز پىشەوا تۇفيق مەغىد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جەنابى وەزىر باست لەو دەگرىت لە پرسىارى يەكەم وەلامى ئەووت نەدامەو كە پىوەر بۇ دابەشكردنى ئەو پارەى كە دىتە بەردەستى ئىو لەگەل وەزارەتى پلاننانان ژمارەى دانىشتوانە، بەلام ھەر خۇت لە دانىشتنى پىشوو باست لەو دەگرىت كە 57 بە 43 يەكەيە، ئايا ئەمە پرسىارە تاكەى ئىمە رزگارمان دەبىت لەو كە ژمارەى دانىشتوان نابیته پىوەر؟، بەنسىبەت 10 ملیون دىنارەكەش ئايا ئەگەر حكومەتى عىراقى برىارىك دەرېكات بۇ قەرەبوو كەردنەو ئەو خىزانانەى كە لەگوردستان ھەيە، ديارە ئەمەش بابەتەكە بابەتى ماددى تىدایە كە بىرە پارەكەيە، ناكىت مەسەلەن بە ئاگادارى ئىو ئەو پارەيە لەج رېگەيەكەو دابەشەدەگرىت، ئەگەر چى من دوئىنى شەو گوئىستى ئەو بووم كە جارى سەرەتايە وەكو كارەكە؟، بەنسىبەت 70 ملیارەكەش وەلامت نەدامەو كە سەرفەكە ئىو دەيكەن يان پارەكەتان ھەمووى خستوتە حسابى وەزارەتى پلاننانان ئەوان ئەمە بەسەرف دەكەن، بەنسىبەت پرسىارى چوارەم: بەراستى نازانم تۇ ئەگەر بۇيان سەرف دەكەن ئىو ئەنجومەنى وەزىران و وەزارەتى دارايى، حەقى خۇيانەو پىويست بەو ناكات كە پەرلەمان برىارى بۇ دەرېكات، پىويست بەو دەكات حەقى خۇيان بەدەنەو بە ئەمرىك ئىو لە ئەنجومەنى وەزىرانەو بۇيان سەرف بەكەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ئەو كەباس لەو دەگرىت 43 بە 57 ەكەى ھەرىمى كوردستان ئىستا جىاوازە لە تەنمىەى پارىزگاكان ئەو بە پىي كەسافەى سوكانى سەرف دەگرىت، سەرفىش ھەر بەو شىویدە كراو، بۇيە تەماشە دەكەين كە جىاوازە ئەو نىسبەتە لەگەل 43 و 57 ەكەدا، ئەو ھەر خۇى لە شوئىنى خۇيەو وادىت، 43 بە 57 ەكە ئىتيفاقى ئىرەيە، وەختى خۇى ئىتيفاق كراو لەسەرى بەپىي برىارىكى نىودەولتەى ھى نەوت

بەرامبەر بەخۇراڭ، بەنيسبەت 70 مليۇنەكەش وەللاھى كاكە ئىمە تەخىصىمان كىردوۋە پېمان داۋن، ئەو دابەشىكىردوۋە مەفروزە ئىستا ئىشى تىدا بىكەن، ئىمە لەسەر ئەۋەپە كە ئىستا جەنابت وات فەرموو، من ئىستا بىچمەۋە نووسراۋىك دەنووسم بۇ ھەردوۋىلايان و ۋەلامىشتان دەدەمەۋە، كە ئەئىم چىتان كىردوۋە گەشتوۋن بەكۆي؟، بەلام من پىم واپە لەسەرى سالدا خۇيان ئاگادارمان دەكەنەۋە كە چى كراۋە؟، لەھەردوۋە حالەتەكەدا ئاگادارتان دەكەمەۋە، ئەۋەى 2 مانگ موۋچەكە، ئەمە مەۋزوعىكە من ناتوانم ئەۋە ۋەزارەتى داراىى ئەو دەسەلاتەى نىە كە لەخۇپەۋە بتوانىت ئەۋە سەرف بىكرىت، ۋەختى خۇى كە پراگىراۋە سەرف نەكراۋە، ئىستا چەندەھا چارە كىتاب نووسراۋە بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران، مەۋزوعىكە كەچوۋە ئەنجومەنى ۋەزىران، كە چوۋە دادگا، ئەم مەۋزوعانە لەدەسەلاتى ۋەزارەتى دارايدا نامىنىت، ۋەزارەتى دارايش ھەر خۇى ئەو دەسەلاتەى نىە، لەبەر ئەۋە ئىمە چاۋەرپى ئەنجومەنى ۋەزىران دەكەين يان ھى مەككەمە دەكەين، ياخود پەرلەمان، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار شلىر مى اللىن صالح، فەرموو.

بەرپىز شلىر مى اللىن صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىرسىارى من سەبارەت بەو پىنمايەى ۋەزارەتى داراىپە تايبەت بەچۇنىەتى سەرفىردن، بەپى ھەندى فەصل و ماددەۋە ئەو شتانە، ھەندى كىشە دروست دەكات، بۇ نەۋنە لەۋەزارەتى پەرۋەردە، لەخولى راھىنانى مامۇستاياندا، چەند سالە ئەو خولە بەپى جەدۋەلىك دادەپىزىت، كە لەۋەزارەتى داراىى بەپى پىنمايەكەى ئەۋان دانراۋە، پارەى راھىنەر و ھاتوچۇى مامۇستا، بەتايبەتى پارەى ھاتوچۇى مامۇستا پارەپەكى زۇر زۇر كەمە، چەند سالە ھەر نەگۇراۋە، كاتىك كە ھاتوچۇ پارەى زۇر كەم بوۋ، ستاندرىك دانراۋە نازانم 5 ھەزار بۇ مامۇستا سەرف دەكرىت، ئىستاش ھەر ئاۋاپە، لەگەل ئەو ھەموو گۇرانكارىيەى كە بەسەر ھاتوچۇدا ھاتوۋە، مەسەلەن تەكسى گران بوۋ، ئەو پارەپە بەش ناكات، لەۋەش گىرنگىر سەبارەت بەخولى راھىنانى مامۇستايانى پەرۋەردەى تايبەت، مامۇستايانى پەرۋەردەى تايبەت، كە تايبەتمەندى خۇى ھەپە، راھىنان بەپى ئەو پىنمايەنە لەخولەكانيان زۇر كىشەى ھەپە، چارى وا ھەپە راھىنەرەكە بىانە، موتەرجمى پىۋىستە پارەى ۋەرگىرەكە سەرف ناكىت، بەپى ئەو جەدۋەلە، كەلوپەل دىت لە دەرۋە مەسەلەن پىرۇگرام ھەپە لەدەرۋە دىت تايبەتە بەو خولە، ئەۋىش دىسان پارەى بۇ سەرف ناكىت، زۇرچار خۇم لەۋەزارەتى پەرۋەردە بووم كىشەمان ھەبوۋە بە تەبەرۋە پارەى پۇست وپەرىد، پارەى ئەو پىرۇگرامەمان كۇكرىدۇتەۋە، لەبەر ئەۋەى سىستىمى ۋەزارەتى پەرۋەردە گۇرانكارى بەسەردا ھاتوۋە، زۇر بەرنامەى تايبەت ھاتوۋەتە ئاراۋە، بەرنامەى تازە ھەپە لەناۋ سىستەمەكە، بۇپە ئەو پىنمايە پىۋىستى بە گۇرانكارى ھەپە، ئىنچا نازانم لە پلانناندا ھەپە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تکايه پرسيارهکەت بخوینەرەو، بۆ ئەوەی کاتەکەش نەرۆات ئەو پرسيارەى کە لێرە وەستاو وەزیر موکەلەفە کە وەلامى باداتەو، چونکە ئەو تەسجیل دەبیت و دەچیتە پڕۆتۆکۆل، بۆیە پرسيارهکەت بخوینەرەو تکايه، فەرموو.

بەرپز شلیر محى الدين صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

ئەم سیستەم گۆراو شتی زۆری پێویستە بەرنامەى تازە هاتوووتە ناو پەروردهو، بۆیە رینماییهکان پێویستە چاوی پێدا بخشیندریتەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز شیخ بايز تالەبانی (وەزیری دارایی و ئابووری):

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

بەرپز ئیمە ئەو شتانە بەنسیبەت پارەى سەرفیاتی خولەو، یان هەر سەرفیاتی بۆ ئەو شتانە، پێویستە وەزارەتى تایبەتمەند خوێ ئیقتراح بکات، لەگەڵ ئیمەدا بە ئیتیفاق ئەبیت، هەر شتی بەو شیوێهە هاتبیت ئیمە پەسەندی دەکەین، هیچ وەختیک ئیهمال نەگراو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس، ریزدار عبدالرحمن حسین، فەرموو.

بەرپز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

پیشەکی بەخێرهاتنی جەنابی وەزیر دەکەم، من سێ پرسيارم ئاراستەى جەنابی کردوو، پرسيارى یەگەم: لەکاتی گفتوگۆی بودجەى سالی 2011، بەکۆى دەنگ ئەندامانى پەرلهمان بپاریاندا کە صندوقیک دروست بکات بۆ تەدویر کردنی پارە....

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

تکايه شەرح مەکە ئیستا شلیر خانیشم راگرت، سێ پر سیارت هەیه بیخوینەرەو با تەواو بیت، چونکە ئەویش هەر جوابی ئەو دەداتەو، فەرموو.

بەرپز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

هەر ئەو پرسيارهیه ئەبیت بزانیت من لەکۆى وتوویمە دروست کردنی صندوق حەقە...

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

تکايه ئیتر هیچ کەسیک پرسيار شەرح ناکات، بیخوینەرەو تەواو، فەرموو.

بەرپز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

پرسىياري يەكەم: ئىيمە لە بودجەدا بىرپارمان داوہ كە صندوقىك دروست بىكرىت بۇ تەدوويرى پارەى ئەو پروژانەى كە نايەنە بواری جىبەجى كرىن، ئايا ئەو صندوقە دروست كراوہ، لە بودجەى ئەمسال دىتە بەردەم پەرلەمانتاران يان نا؟، پرسىياري دووم: بۇچى بۇ پارەى پۇلىسى فرياكەوتن ئەو زيادەى وەرئەگرتووە تا ئىستا؟، زۇر گلەيى لە ئىيمە دەكرىت، تەلەفۇن بۇ ئىيمە دەكەن ھەندىك وەرى گرتووە ھەندىكى تر وەريان نەگرتووە؟، پرسىياري سىيەم: مامۇستاي مۇلەتى داىكايەتى و مۇلەتى خوئىندىن كە ئەو زيادەى 150 ھەزارەيان وەرئەگرتووە، بۇچى پىيان نەدراوہ؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابووورى):

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئىيمە ھەر سىكىمان جواب داوہتەوہ، سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، كاك عبدالرحمن تەعقىبىت ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

راستە جوابى دايەوہ، بەس وەلامەكەى وازح نەبوو، بەتەواوى وەرم نەگرتووە جوابەكەى، پىشم وايە ھىچ ئەندام پەرلەمانىك بەتەواوى جوابى وەرئەگرتووە، يەككىك لەوانە ئايا ئەم صندوقە ئەمسال دىتە ناو پەرلەمان يان نا؟، پرسىياري سىيەم: مامۇستايەك مۇلەتى داىكايەتى ھەيە، كە سۇزان خان و ھازە خان و كاك عومەر زۇر بەوازحى باسيان كرىد، خۇى داواى دۇكۇمىنتى كرىد، من لىرە بۇم ناردووە لە رۇزى چوار شەممەوہ، ئايا خوئىندويەتەوہ يان نا؟، موافقەتى كرىدووە كە دەبىت يان نا؟، چۇن لەوہزارەتى پەرورەدى عىراقى موافقەتى كرىدووە كە ئەو خانمەى كە داىكايەتى ھەيە، يان ئەو مامۇستايەى كە ئىجازەى دىراسەى ھەيە، 150 ھەزارەكەى بۇ سەرف بىكرىت، بەلام لىرە رىنمايى دەركردووە كە سەرف نەكرىت، ئايا بۇ ھەر رىنمايىەكى وەزارەتى دارايى دەرى بىكات بۇ ئىيمە سەد كىشە دروست دەكات، بۇ خۇيان و بۇ ئىيمەش وەك ئەندام پەرلەمان كە خەلك تەلەفۇنمان بۇ دەكەن وپرسىيار دەكەن، بۇ رىنمايى بە رىك و پىكى دەرناكەن تا رەزامەندى خەلكى بىت و ھەموو ئىستىفادەى لى بكن، ھىچ گلەيىەكىش نەبىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارايى و ئابووورى):

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ھىچ رېنمايىھەك نىھ كە گلەيى لەسەر نەبىت، ھەموو رېنمايىھەك گلەيى لەسەر، چۈنكە ئەوھى كە جەنابتان دەيلىن بەدلى ھەرھەموو كەسىك بىت ئەوھ رېنمايى ۋا نابت، رېنمايى لەسەر ياسا دەردەچىت، مەرجىش نىھ ئەو ياسايە بۇ ھەموو تاكىك سوودمەند بىت، گرنگ ئەوھىيە بۇ زۆرىيە زۆرى خەلك سوودمەند بىت، بەلام زۇرجار كە تۇ بتەوئىت كە ھەموو كەسىك مەشمول بىت بە ياسايەك، تۇ خۇت تووشى بەرپرسىيارىتى ياسايى دەبىتەوھ، ئىمە وھكو وھزارەتى دارايى خۇ نايەين تەعلىمات دەربكەين بە دلى ھەموو كەسىك بىت، ئىمە دىين ياساكە چۇن بىت تەفسىرى دەكەين، تەفسىرى ياساكە دەكەين بە پىي ياسا وئەنزىمەى موتەبەع، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار صباح بيت الله، فەرموو.

بەرپىز صباح بيت الله شكرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى جەنابى وھزىر دەكەم، شەش پرسىيارم ھەيە بۇ جەنابى وھزىر، يەكەم: لە بودجەى ھەرىمى كوردستان بۇ سالى 2011، 10 مليار دىنار تەرخان كراوھ بۇ ھاوكارى ئاوارەكانى ئېران و توركىيا، بەلام تا ئىستا نەچووتە بوارى جىبەجى كىرەنەوھ، سالىش بەرەو تەواو بوون دەچىت، بۇيە ھۇيەكەى چىھ؟، پرسىيارى دووھم: لە 10% لە مووچەى پەرلەمانتاران و پلە تايبەتەكان كەمكرايەوھ بۇ صندوقى شەھىدان، ئايا گوژمەى ئەم پارەيە چۇن و بەج شىوھىك سەرف دەكرىت؟، پرسىيارى سىيەم: چەندىن پرۇژە لە 2011 موافقەتەى لەسەر كراوھو گوژمەى بۇ تەرخانكراوھ، بەلام نەچووتە بوارى جىبەجى كىرەنەوھ؟، بۇ نموونە پرۇژەى ئاوى ئاكرى، پرسىيارى چوارەم: چارەسەر نەكردنى كىشەى نەدانى سولفەى خانووبەرە لە گوندەكانى سنوورى شارەوانىھەكان، ھەرۇھا لە ناحىھەكان ئەوانەى كە تا ئىستا تاپۇيان نىھ، ئايا وھزارەت ھەنگاويكى ھەيە بۇ چارەسەر كىرەنەى ئەم كىشەيە؟، پرسىيارى پىنجەم: ھەندى لەگەرەكى شارەكان لە بنەرەتدا كە دروست كراون، تەصمىميان وايە كە زەوييەكانىان لە 100 مەتر كەمترە، بۇ نموونە دوو گەرەكى شارى ئاكرى و ھەرۇھا ھەندى ناوچە لە سنوورى ھەورامان، كە سولفەى عەقارى شموليان ناكات، ئايا ناكرىت ئەمانە ئىستىسنا بكرىن؟، پرسىيارى شەشەم: پتر لە 3 ھەزار خانەنشىن لەسنوورى ھەردوو قەزاي ئاكرى و بەردەرەش ھەيە، ئايا زەرورى نىھ كە بىكەيەكى خانەنشىنى بكرىتەوھ، بۇ ئاسان كىرەنەى كارەكانىان؟، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وھزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وھزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىياري يەكەم و دووم وەلام دراوتەتەو، پرسىياري سىيەم كە دەئىت چەندىن پرۆژە لە سالى 2011 موافقەتەى لەسەر كراو و گوژمەى تايبەتەى بۆ تەرخانكراو، ئەو لە وەزارەتەى پلاندا نانەو كەدەيتەو لە ميزانىيەى تەخمىنيدا ئەمسال، ئەو كاتە ئەو پرسىيارە بكرىت باشتر، چونكە ئەوان باشتر دەزانن، بەنيسبەت چارەسەر كەردنى كيشەى نەدانى سولفەى خانووبەرە، ئەوانە هە مووى كە پەيوەندى بە 100 مەتر يەو هەبىت يان كەمتر، يان زياتر، ئەوانە عىلاقەى بە وەزارەتەى شارەوانىيەو هەيە، ئىمە كە زەوابتەكانى ئەنجومەنى وەزيرانمان بۆ هاتوو، ئەوانەمان جىبەجى كەردوو كە كى مەشمولە بە سولفەى عەقارى؟، ئىتر ئەوانە كە چۆن ئەبىت ئىفرازيان بۆ كرابىت، ئەبىت تاپۇيان هەبىت، لە حەرەمى ديدا بىت، لەدەرەووى دىكە نەبىت، ئەو زەوابتەنە كە لە 100 مەتر كەمتر نەبىت، ئەوانە هەمووى پيشنىياري وەزارەتەى شارەوانىيە بۆ ئەنجومەنى وەزيران و لەوئىشەو بۆ ئىمە هاتوو تەو ئىمەش لەرپى خۆمانەو وەكو دارايى زەوابتمان پىي دەر كەردوو، بەنيسبەت ئەو 4هەزار خانەنشينەى لەسنوورى قەزاي ئاكرين، ئەمە لە مەرحەلەى دىراسەو برىاردايە ئىستا، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك صباح تەعقبت هەيە؟، باشە سوپاس، رىزدار صبيحە احمد، فەرموو.

بەرپىز صبيحە احمد مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من شەش پرسىيار ئاراستەى جەنابى وەزىر دەكەم، تەمەنا دەكەم كە وەلامى پرسىيارەكانەم بداتەو، هەرچەندە بەنيسبەت پرسىياري يەكەمەم براى بەرپىز كاك صباح ئىشارەتەى پيدا، بەرپىز وەزىرى دارايى وتى وەلامى ئەو پرسىيارەم داوتەتەو، هۆى ئەووى كە من ئەو پرسىيارە دووبارە دەكەمەو، لەبەر خاترى ئەوويە كە ئەو ئاوارانەى كە لە ئىران و توركيا گەراونەتەو، دەتوانم بلىم كە زۆربەى هەرە زۆرى ئەم خانەوادانە لەسنوورى سۆران و مىرگەسور و پەواندوز نىشتەجىن، پۆژانە خەلكى ئەم دەفەرانە ئەم پرسىيارە ئاراستەى ئىمە دەكەن، بۆيە بەگرنكى دەزانم وەزىرى دارايى سەبارەت بەم 10 مليار دىنارە پرونكەردنەوويەكى سەرىح بدات، ئەم پرسىيارە تەركى تيدا نەبىت، بەنيسبەت پرسىياري دووم: ئەو برە زيادە مووچەيەيە كە بۆ هيزەكانى ناوخۆ سەرفكراو، بەلام تا ئىستا بەشيك لە پيشمەرگەكانى هيزى ناوخۆ ئەم برە زيادەيان وەرنەگرتوو، ئايا ئەو كيشەيە چارەسەر دەكرىت يان ناكرىت؟، تەمەنا دەكەم لىرە وەزىرى دارايى جوابى ئەم پرسىيارە بە سەراحتەى بداتەو، پرسىياري سىيەم: لەكاتى موناقتەشەكەردنى بودجەى سالى 2011، برىار درا كە صندوقىك دابندرپت بۆ ئەو برە پارەيەى كە دەمىنپتەو لەو پرۆژانەى كە جىبەجى نەكران، لە بودجەى سالى 2011 تەبعەن پارەيان بۆ تەرخان كراو، ئايا ئەو برە پارەيە دەچىتە ناو ئەو صندوقە؟، ئايا جەنابى وەزىر ئەو صندوقە دانراو؟...

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تكايە نەسى پىرسىيارەكەت بىكە، زىياتر شت مەخوئىنەرەو، پىرسىيارەكە لەبەردەستى مندايە، وەكو خۆى بىخوئىنەرەو، چونكە جەنابى وەزىر خۆى بۇ ئەو پىرسىيارە ئامادە كىردو، ئەو پىرسىيارەى بەنووسىراو بۆى چوو، ئەوئىش لەگەل پراوئىزكارەكانى بەوردى وەلامى وەرگرتوو، تەنھا وەلامى ئەوئەتان دەداتەو، خۆ كۆمپىوتەر نىە شتى تر وەلام بەداتەو، تكايە تەنھا ئەوئەى كە نووسىراو، زىياتر نا فەرموو.

بەرپىز صبىجە احمد مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت پىرسىيارى چوارەم: كە لەبارەى ئەو لە 10%ى مووچەى پەرلەمانتاران و پلە تايبەتەكان بوو كە كەم كراوئەتەو، ئەو پىرسىيارە دىسان كاك صىباح كىردى، بەلام وەلامى نەدايەو...

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

خوشكى من ئەوئەى كاك صىباح لەناو پىرسىيارەكەى نەنووسىراوو، بۆىە وەلامى نەدرايەو، جەنابت وەك ئەندامى پەرلەمان پىرسىيارى خۆتت نووسىو و تەنھا ئەوئەش وەلام دەدرايەو كە نووسىوئە، فەرموو.

بەرپىز صبىجە احمد مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت پىرسىيارى چوارەم: كە لەبارەى ئەو لە 10%ى مووچەى پەرلەمانتاران و پلە تايبەتەكان بوو كە كەم كراوئەتەو، كە بىرپار بوو بۇ صىندوقى شەهيدان تەرخان بىكرىت، ئەگەر بەرپىز جەنابى وەزىر پوونكردنەوئەىكى لەسەر ئەم بابەتە هەيە پىمان بەدات مەمنون دەبىن، پىرسىيارى پىنچەم: لە ياساى بودجەى ژمارە(6)ى سالى 2011، ماددەى سىيەم، بىرگەى سىيەم 100 مىليار دىنار تەرخان كرا بۇ قەزاو ناحىە زىان لىكەوتوو سىنوورىەكان و ئەوانەى كە لە پابردوو بەزۆر كۆچيان پىكراو، ئايا ئەم بىرە كەشتووئە ئەو ناوچانە يان نا؟، بۆچى؟ پىرسىيارى شەشەم: ئايا هىچ پارەيەك سەرفىكراو بۇ قەرزەكانى كشتوكالى و پىشەسازى؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (وەزىرى داراىى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وئەللا گشت پىرسىيارەكانم جواىداوئەتەو، با پەرلەمان شەهيدىم بۇ بەدن، بەس دووبارە جواىى دەدەمەو، لە بودجەى سالى 2011دا 10 مىليارەكە تەخصىصمان كىردوو، 5 مىليارىشى سەرفىكراو، رەقەم و تەئرىخى كىتابەكەش حازرە، لەداراىى هەيە، ئەو بەكاك رشىدم وت بۆيان بنىرى، بەنىسبەت دووم: ئەو زىادەى بۇ مووچەى هىزەكانى ناوخۆ،

وتم ئەو پەيوەندى بە وەزارەتى ناخۇۋە ھەيە، سېيەم: صندوقىك دانراوہ كە باسماں كىرد ئەو صندوقە يەكەم صندوق نىە، بەلام حسابەكە مەوجودە كە وتت صندوق دەبىت ياساى پى دەرىجىت، حسابەكە ھەيە ئىمەش ئىلتىزامان كىردوۋە بە حسابەكە، لە 10% مووچەى پەرلەمانتاران و پلە تايبەتەكان ئىستا لە بەرپىزان ئەو پارەيە دەپن، مەوجودە حساباتى پەرلەمان لىي بېرسن، كە ئەروات بۇ حسابىك حسابەكە تابىعە بە وەزارەتى شەھىدان، لەياساى بودجەى ژمارە(6)ى سالى 2011 ماددەى سېيەم، 100 مىليار دىنار تەرخانكراپو بۇ قەزاو ناحىەكان وەللأھى جوابم داىەوۋە كە چۆنە؟، نىسبەكانىش چۆن تەوزىع كراوہ؟، بەكتابى رەسمىش وەلامى پەرلەماننمان داوۋتەوۋە، ئايا ھىچ پارەيەك سەرفكرراوہ بۇ قەرزەكانى كشتوكال و پىشەسازى؟، ئىمە دەلىين بۇ كشتوكال 39 مىليار دىنارمان سەرفكردوۋە؟، بۇ پىشەسازىش 700 مىليۇنمان سەرفكردوۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، صبىحە خان تەعقىب ھەيە؟، باشە سوپاس، رپىزدار قىان عبدالرحىم، فەرموو.

بەرپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىارى يەكەم: دەربارەى دروستكىردنى خانوۋى كەسوكارى شەھىدانە، لە پرۇژە پىشنىيازكراوہكانى سالى 2010 موصادقە كراپو، لەسەر 21 مىليار و 600 مىليۇن، ئەوۋى وەكو خۇم بەدواداچوونم بۇ كىردىت، لەو 21 مىليار و 600 مىليۇنە، داۋى ئەوۋى كە خانوۋەكان دروست نەكران، دابەشكرا...

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

قىان خان، تكايە بەس پرسىارەكانت بخوئىنەرەوۋە، چونكە ئەو جوابى خۇى حازركىردوۋە، بۇيە تەنھا پرسىارەكانت بخوئىنەرەوۋە، فەرموو.

بەرپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوكاتە وتيان پرسىارەكان بەكورتى بىت، من ئەگەر ئەمەم بنووسىايە دەبوو بەيەك مەلزەمە، تەنھا روونى دەكەمەوۋە..

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

با ئەمجارە بەكورتى بىت جارىكى تر بە ئارەزوۋى خۇت بىنووسە، فەرموو.

بەرپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەس ئەوۋەندە دەلىم لە كاتى دابەشكىردنى ئەو پارەيەدا 9 مىليۇن كەمتر دراوہ بە كەسوكارى شەھىدان، ئايا وەزارەتى دارايى عىلمى ھەيە بەوۋى كە وەزارەتى شەھىدان لەو 36 مىليۇنەى كە بەشى ھەر خانوۋىيەكە بۇ 21 مىليۇن، تەنھا ئەو 9 مىليۇنە روونكىردنەوۋەم دەوئىت، بەنىسبەت صندوقى شەھىدان، وەزىرى بەرپىز دەلىت دەبىت ياساى ھەبىت، بەلام صندوقى وەزارەتى شەھىدان لە ياساى ژمارە(38)ى سالى 2007 ياساى ھەيە، لە 2008 رپىنمايى بۇ دەرچوۋە، ئەم صندوقە من خۇم دەزانم برىك پارەى تپدايە، كە بۇ بنىادنانى

پروژەيە بۇ كەسوكارى شەھيدان، بەلام تا ئىستا ئەم صندوقە نەلە حسابى خىتامى نە لە بودجەى سالانە ئىمە زانيارىمان لەسەرى نىە، بەنىسبەت صندوقى پاراستنى ژىنگە، بەنىسبەت 100 مىليار كەدانراوہ بۇ پروژە خزمەتگوزارىيەكانى قەزاو ناحىە سنوورىيەكان، پرسىيارى من لەوہدايە، كە ھەر دەقى ماددەكە بخوڭىتەوہ دەزانىت كە تەنھا ئەو قەزاو ناحىانە دەگرىتەوہ كە سنوورىيەكانن، ئىستا بۇ نموونە قەزاى پشتدەر وەربىگرم 5 قەزاو يەك ناحىيە، ناوہندەى قەزاكە..

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تكايە شەرحى مەكە، ئسولئ ئەم دانىشتنانە ئەوہىە كە ئەو پرسىيارانەى كە بەنووسراو ھەيە، تەنھا وەلامى ئەوہ دەدرىتەوہ، ئەگەر تەفسىرى تەرت ھەيە ئەوہ بۇ جارىكى تر، بۇيە با كات لە كەس نەگرىن، فەرموو.

بەپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆربەى قەزاكان پروژەيان بەرنەكەوتووہ لە قەزاو ناحىە سنوورىيەكان، ھۆكارى ئەمە چىە؟، پرسىيارىكى ترم، يەك نەگرتنەوہى وەزارەتى دارايىە، راستە ئەمە وەلام دراوتەوہ، بەلام جگە لەيەك نەگرتنەوہ كۆمەلئىك ماددەش لەپروژە ياساى بودجەى سالى 2010 و 2011 دا جىبەجى ناكرىت، ئەگەر وەزارەتئىك خوى ياساكان جىبەجى نەكات ئەبىت پەرلەمان پەنا بەرىت بۇ كوڭى تر كە ياساكانى جىبەجى بكرىت؟، پرسىيارىكى تر، بەنىسبەت وەزارەتى مافى مرۇفا، كە كاتى خوى ھەلوەشاوتەوہ ئىستاش بووہ بە دەستەيەك، ئەم دەستەيە لەماوہى ئەم سال و نيوەدا، 6 مىليار و 600ملىوئى سەرفكردووہ، بەبى ئەوہى ھىچ كارىكى فەرمى ھەبىت، ئايا لەسەر چ بنەمايەك ئەم پارەى بۇ دانراوہ؟، يەككىكى تر لەپرسىيارەكانى ترم، باس لە بەرپوہبەرايەتى خانەنشىنيەكان دەكەم، كە 37 مىليوئ و نيو وەكو خانەنشىنى لەبەرپوہبەرايەتى خانەنشىنيەكانى سلئمانى ئەدرىت بەخەلك، بەلام لەسەر بنەماى تەزكىەى حزبى دەبىت، ئايا تۆ لە بەرپوہبەرايەتىكى حكومى ئەم پارەيە بەدەيت، چ پىويست دەكات بە تەزكىەى حزبى ئەم پارانە بەدەيت؟، پرسىيارىكى ترم، لە بودجەى سالى 2011 لە مەوجوداتى نادارايى 41 مىليار بۇ كرىنى ھۆيەكانى گواستەوہ تەرخانكراوہ، لەناو ئەوہشدا 5 مىليوئ بۇ كرىنى سەيارەى مواصەفات خاصە و 280 مىليوئنىش بۇ كرىنى فرۆكەيە، نازانم ئەم ژمارەو جوڭرى سەيارەو فرۆكانە بە 5 مىليوئ و 280 مىليوئ نازانم چ جوڭرىكە؟، پاشان 49 مىليار لە بودجەدا دانرا بۇ يەكەى نىشتەجىبوون، تا 2011/9/19، وەزىرى بەپىز وتى ئەم پارەيە تا ئىستا وەزارەتى ئاوەدانكردنەوہ داواى نەكردووہ، ئايا تا ئىستاش ئەم پارەيە ھەر لەوہزارەتە؟، يەككىك لە پرسىيارەكانى ترم، بەنىسبەت ياساى تەئىمىنى ئىلزامىيە، كە بەپىي ياسا كارپىكراوہكانى ھەرىمى كوردستان ياساى ژمارە(59)ى سالى 1980، ياساى تەئىمىنى ئىلزامى پىويست بوو كە كۆمپانىيەك دروست بكرىت لەپىناو بەرژەوہندى ھاوولائىيان، لەكاتى رووداوہكان يان كارەساتى ئۆتۆمبىلدا، ئايا تا ئىستا ئەم كۆمپانىيە دروست كراوہ؟، يان چى بەسەرھاتووہ؟، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز شىيان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى 280 مىليۇنەكە ئەۋە وەللامم وەرنەگرت بە نىسبەتى كرىنى فرۆكە، وەزارەتى مافى مرۇقىش كە ئىستا بوۋە بە دەستەيەك و ئەم مەبلەغە پارەى سەرف كىرەۋە بە بى ئەۋەى هېچ كارىكى فەرمى ھەبى و ئەمىش بە ھەمان شىۋە هېچ زانىارىيەكەم وەرنەگرت لەسەر ئەمە، بە نىسبەت دروست كىردنى خانوۋى شەھىدان ئەۋان دەلئىن ئىمە ھەماھەنگىمان ھەيە لەگەل وەزارەتى دارايى و ئەنجومەنى وەزىران بۆيە كىرەۋەمانە بە 27 مىليۇن، من دەمەۋى يەئنى وەزىرى دارايى ئەۋەمان بۆ روون بىكاتەۋە لەسەر چ بىنەمايەك دەكرى بەۋەندە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوۋرى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ۋەللأھى بە نىسبەتى فرۆكەۋە لە وەزارەتى گەياندن بېرسن من نازانم ئەۋان فرۆكەيان بۆ چىيە و تەبىيى مەعلومە بۆچيانە، بەلام ئەۋە عىلاقەى بە ئىمەۋە نىيە، جارىكى تىرش دەيلىم ئىمە تەمۋىلە ئىشمان، ئىشمان تەمۋىل كىردنە، پارە دانە، ئەۋە بە نىسبەتى ئەۋەى كە ھەماھەنگىيەك ۋەللأھى من هېچم ئىستا لە خەيال دا نىيە بۆ ئەۋ ھەماھەنگىيە، بەلام ئەگەر بۆمان بىنوسن ۋەلامتان دەدەينەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار نەسرین جمال مصطفى، فەرموو.

بەرپىز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز جەنابى وەزىرى دارايى، ديارە من چەند پرسىارىكم ئاراستەى جەنابى كىرەۋە، پرسىارى يەك و دوو و پرسىارى ھەوت دا پرسىارى ئى ناكەمەۋە لەبەرئەۋەى ئەۋ پرسىارانە يەكەيان تايبەت بوو بە 75 ۋەرقەكەى گۈندىشىنان، پرسىارى دوۋەم سەبارەت بە 25 ھەزار دامەزاندنەكە بوو، پرسىارى 7 لەسەر حسابى خىتامى بوو، ۋەلامم ۋەرگرتوۋەتەۋە، ھەرچەندە ۋەلاممەكە ئىتر باۋەرھىنەر بىت يان نا، ئەم پرسىارانە پرسىارى تر خۆى لە ۋەلاممەكانى جەنابى وەزىردا كۆمەللى پرسىارى تر دەھىنئىتە ئاراۋە، پرسىارى سىيەم لەسەر مەسەلەى سىندوقى خانەنىشىنە، كە جەنابى چەندىن جار ۋەلاممە دايەۋە، بەلام ھەر لە ۋەلاممەكانى خۆيەۋە من كەۋتوۋەمەتە پرسىارىكى تر كە تازە بە تازە لە 11/29 دا جەنابتان بە ئىمزاى بەرپىز وەزىر فەرمانىكى تىرتان دەر كىرەۋە سەبارەت بە خانەنىشىنى، ئەۋ مەسەلە خانەنىشىنىيە كە جەنابت ۋەلاممە داۋەتەۋە لەگەل ئەۋ فەرمانە تازەيە تەناقوزىك دروست دەكات، بۆيە داۋاكارم بۆم روون بىكەيتەۋە، پرسىارى چوارەم، ديارە ئەمە بە فەرمى من لە رپى پەرلەمانەۋە ئەۋ پرسىارەم ئاراستەى

جەنابىت كىردوۋە، بەللام تاۋەكو ئىستا ۋەلامم ۋەرنەگرتوۋەتەۋە ئەۋىش لەسەر جى بەجى كىردنى ماددەى 3 بىرگەى 6 لە بودجەى 2011 ديارە بىرى 35 مىليار دىنار تەرخان كرا بۇ مەبەستى ھەلئىژاردنەكانى پارىژگا ئايا ئەم سى و پىنچ مىليار دىنارە تەدوۋىر دەبى بۇ سالى داھاتوو بۇ كاتى ھەلئىژاردن ياخود نا؟ ئەگەر لىي خەرچ كراۋە بۇ چ مەبەستىك لىي خەرچ كراۋە؟ پىرسىارى پىنچەمەم ماددەى 15 لە بودجەى سالى 2011 بىرى 200 مىليار دىنار دانرا بۇ بودجەى حىزب و رىكخراۋەناھكومىيەكان، بىرپار بوو بودجەى حىزب و رىكخراۋەكان جيا بىرئىتەۋە، ئايا ئەم بودجەىە جيا كراۋەتەۋە؟ ئايا حىزبەكان بودجەىان بىردوۋە بە تايبەتەى؟ يەئنى چەندىك بودجەىان بىردوۋە بە تايبەتەى ھەردوو حىزبى دەسەلاتدار پارتى و يەكئىتى، يەئنى بە رەقەم دەمەۋى بزانم بۇ ھەردوو حىزبەكە چەند سەرف كراۋە؟ بە تايبەتەى ئەم دوو حىزبە، پىرسىارى شەشەمەم، لە بودجەى 2011 لىژنەى شەھىدان پىشنىارى كىرد كە دەرمالەى منال و ژنى شەھىد زىاد بىرئىت و بىرئىتە سەر موۋچەكەيان، ئايا ئەم پىشنىارە بەرپىز پەرلەمانى كوردستان ئاراستەى ۋەزىرى دارايى كىردوۋە ياخود نا؟ ئەگەر ئاراستەى كىردوۋە چ ھەۋلىك دراۋە بۇ جى بەجى كىردنى ئەم پىشنىارە و، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز شىخ بايز تالەبانى (ۋەزىرى دارايى و ئابوورى):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەلای من ئەۋەى كە نووسراۋە پىرسىارى 1 و 2 و 3 ۋەلام دراۋەتەۋە، پىرسىارى چوارەم بىرى 3 مىليار دىنارى لى خەرچ كراۋە بۇ ئىنتىخابات لە ۋەزارەتى پەيوەندار بىرسن كە بۇچى خەرچ كراۋە ئەۋىش ۋەزارەتى ناوخۇيە، ئىستاش داۋاى مەبلەغىكى تىران كىردوۋە، ۋەلامى پىرسىارى پىنچەم دراۋەتەۋە، پىرسىارى شەشەم ۋەلامى لای ۋەزارەتى پەيوەندارە، ۋەلامى پىرسىارى 7 حساباتى خىتامى ماۋەى ماۋە، بۇ سالى 2011 بەلام ئەگەر مەبەست لە خىتامى 2010 يە نىردراۋە بۇ پەرلەمان و ئىستا لە دىۋانى چاۋدىرى دارايىيە، ئەمە ۋەلامى پىرسىارەكانە بە نىسبەتى ئىمەۋە، ئەۋانەى تر ۋەلام دراۋەتەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقىبىت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەرپىز جەنابى ۋەزىر، من ئەم پىرسىارەى خۇم كەۋتم ئەۋەى مەسەلەى سىندوقى خانەنىشىنەكە وتم ۋەلامت داۋەتەۋە، بەلام ھەر بە تازەترىن نووسراۋ كە ژمارە 22901 لە 2011/11/29 بە ئىمزىا بەرپىزتان دەلئ لە خستەى بودجە 17% ى خانەنىشىن لابرئىت، ئەمە ئا لىرە ئەم پىرسىارە دىتە ئاراۋە لە داھاتوو دا ئەم 17% يە لە فەرمانبەران نابردئىت، ۋە ياخود ئەم پارەيە بەراستى ھىنەكەى لەۋەيە ئايا ئەم

سندوقه که دروست نهکراوه سه به به که یه نه وه یه که نه و پارهی که لایریت نه بریت سندوقه که دروست نهکراوه یان پارکه بو کوئ چوو؟ نه مه یه که دووم شت له سهر مه سه له ی بودجه ی حیزبه کان به لئ جه نابت له جه لسه ی پیشوو تر دا جوابت دایه وه که نه نجومه نی وه زیران به لیستیک ریزبه ندیان کردوو و بودجه که سهر ف ده کریت، به لام من به ته حدید جه نابی وه زیری دارایی نه مه وئ پیم بلئی به ته حدید ههر حیزبیک چه ند له و 200 ملیاره ی بهرکه وتوو یه عنی ناکریت نیمه نه ندای په رله مانین، نه مه په رله مانی کوردستانه، نه وه داهاتی خه لکه، ناکریت به لیستیک بلئیت نه وه وه وریگرتوو، من دمه ویت بهر په فم پیم بلئیت سهرجه م حیزبه کان چه ندیان بهرکه وتوو، به تایبه تی یه کیتی و پارتی، زور سوپاس.

به ریز سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، جه نابی وه زیر فهرموو.

به ریز شیخ بابز تاله بانی (وه زیری دارایی و ئابووری):

به ریز سهرۆکی په رله مان.

به نیسه بت نه و کیتابه ی که نه و ده یخوئنیته وه، نه وه برپاریکی ته سویه یه، ته سویه یه کی قه یدمان کردوو، نیمه به دوو نیزام نیشمان کردوو، لیره له 7٪ مان برپوه، له سلیمانیش له 7٪ مان برپوه، له 12٪ مان نیزافه کردوو، نه وه نه صلن هیچ ته ناقوزی نه، له گه ل قسه کانی مندا، نه وه مانای وایه که فیعلن نیمه نیسه که مان وا کردوو، نیستا نیزافه ی داهاته که مان کردوو، له هیچ کاتیکدا ههروه کو وتم نیزافه ی پارهی وه زارته ی مالیه ده کریت، له هیچ کاتیکدا جاریکی تر هیچ فهرمان بهرک پارهی تری لی نابردریت، که له 7٪ ی لی دهبردریت، به نیسه بت حیزبه کان من جارکه ی تریش وتم، نیوه نه و مه وزوعه ده توانن له په رله مانه وه به نووسراویک ئاراسته ی نه نجومه نی وه زیرانی بکه ن، نه ک وه زارته ی دارایی تا وه لامتان بدریته وه، سوپاس.

به ریز سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، ریزدار فهرمان عزالدین محمود، فهرموو.

به ریز فهرمان عزالدین محمود:

به ریز سهرۆکی په رله مان.

من سی پرسیارم کرد بوو، ههر سیکیان وه لامیان درایه وه، به لام پرسیاریکی ترم ناماده یه، نه گهر نه مر بقهرموون ده یکه م، باشه، سوپاس.

به ریز سهرۆکی په رله مان:

سوپاس، ده ستت خوئ بیت، ریزدار ئاواز عبدالواحد خضر، فهرموو.

به ریز ئاواز عبدالواحد خضر:

به ریز سهرۆکی په رله مان.

جەنابى دەگەين، و لە دانىشتنىكى تردا وەلامى دەدرېتەوه، دانىشتنى سەبەى سەعات 11 دەبېت، كە بەردەوام دەبين لەسەر بەرنامەى كار، جەنابى وەزىر ئەگەر قسەيەكت هەيه، فەرموو.

بەرپز شېخ بايز تالەبانى (وەزىرى دارابى و ئابوورى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان، سوپاستان دەكەم بۆ پرسىارەكان، هەر پرسىارىكيش كەوازح نەبېت لەلاتان، ئەووش ئەگەرپتەوه بۆ ئەوهى كە هەندىك لە پرسىارەكان، پەنگ هەيه ئىمە ماوەمان زۆر نەبوو تا باش وەلام بەدەينهوه، بەس ئەگەر پرسىارتان هەيه، ئىمە ئامادەين بۆمان بنېرن، لەوێوه وەلامتان دەدەينهوه، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەپشتىوانى خواى گەوره لێره لەگەڵ ئەندامان زۆر يەكترى دەبينن، گشت وەزىره بەرپزەكان دووباره بەخېر بېن كۆتايى بەدانىشتنەكەمان دەهېنين تا سەبەى سەعات 11 بەخواتان دەسپېرم..

محمد قادر عبدالله(د.كمال كەرکووكى)

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

د. ارسلان بايز اسماعيل

جېگرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

فرست احمد عبدالله

سكرتېرى پەرلەمانى

كوردستان - عێراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتى ژمارە (20)

سى شەممە رېكەوتى 2011\12\27

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتوكولى دانىشتىنى ژماره (20)

سى شەممە رېكەوتى 2011/12/27

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرۇى رۇزى سى شەممە رېكەوتى 2011/12/27 پەرلەمانى كوردستان -
عېراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى

بەرپىز د. ارسلان بايز اسماعيل جىگىرى سەرۆك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانیشتنى ژمارە (20) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامە ى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگە (1) ى ماددە (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستە ى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانیشتنى ژمارە ى (20) ى خولى سىيەمى ھەلئبژاردن لە كات (11) ى پىش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رىكەوتى 2011/12/27 دا بەم شىوہىە بىت:

1- گفتوگو كوردنى ئەم پىشنيارە ياسايانە ى خواروہ:

- أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەم ئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.
- ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كوردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانیشتنەكەمان دەكەينەوہ، خولى سىيەمى ھەلئبژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژمارە ى دانیشتن (20)، رۆژى دانیشتن 2011/12/27، بەرنامە ى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگە ى (1) ى ماددە ى (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستە ى سەرۆكايەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامە ى كارى دانیشتنى ژمارە (20) ى ئاساى خولى سىيەمى ھەلئبژاردن لە كاتژمىر (11) ى پىش نيوەرۆ، بەلام دواكەوت بو كاتژمىر (11:30) ى پىش نيوەرۆى رۆژى سى شەممە رىكەوتى 2011/12/27 بەم شىوہىە بىت:

1- گفتوگو كوردنى ئەم پىشنيارە ياسايانە ى خواروہ:

- أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەم ئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.
- ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كوردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.
- ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالآكان لە ھەرئىمى كوردستان.

بەخىرھاتنى رىزدار ئاسۆس خان وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى و بەرپىز كاك سەعد رىكخەرى نيوان پەرلەمان و حكومەتى ھەرئىمى كوردستان دەكەين، زۆر بەخىرھاتن، ئىستا داوا لە لىژنە ى ياساى و

ليژنەى دارايى و ليژنەى كۆمەلەيەتى دەكەين كەرەم بىكەن بۇ شوپىنى خۇيان، فەرموون ليژنەى ياسايى كەرەم بىكەن.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

سەرەتا ليژنەى ياسايى و ليژنەكانى تىرى پەرلەمانى كوردستان پشتگىرى لە ھەر پرۆژە ياسايەك دەكات كە لە بەرژەوھەندى كەمئەندام و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان بىت و، لەبەر گرنگى بابەتەكە پىنج پرۆژە پىشكەشى پەرلەمان كراوتەو، يەكيان لەلەيەن حكومەتەو، چوارشيان لەلەيەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمانەو، ئىمە ھەرسى ليژنە لەسەر مەنصەينە، وا بە باشى دەزانين دەرفەتەيكمەن بىرپىتى، بۇ ئەوھى راپۆرتىكى ھاوبەش پىشكەش بىكەين و، سوود وەرگىرين لە كات، بەتايبەتى خولى پەرلەمان لە تەواو بوون دايە، سەرى سالىش نزيك بۆتەو، ھەتا بتوانين لە ماوھەيكى نزيكدا ياساكە دەربىكەين بۇ بەرژەوھەندى ئەو شەرىحانەى لە كوردستاندا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

رەئىتان ليژنەى دارايى و ئابوورى.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەپراستيدا ئەو ئەركەى كەوا لەلەيەن بەرپىزانەو دەربارەى ئەو پرۆژە ياسايانە بۇ ليژنەى دارايى و ئابوورى، بەنيسبەت ليژنەى دارايى و ئابوورىيەو، تەنھا يەك نووسراوى بۇ ھاتووە، كە پرۆژە ياسايەكى لەگەلدايە، ئەو پرۆژە ياسايەى كە بە نووسراوى ژمارە (ك849) لە 2010/11/10 دەربارەى دەقى پرۆژە ياساي مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەريمى كوردستان- عىراق ھاتووە بۇ ئىمە، كە لەلەيەن ژمارەى ياسايى ئەندامانى پەرلەمان پىشنيار كراو لە دانىشتنى ژمارە (12)ى رۆژى دوو شەممەى رىكەوتى 2010/11/8، لەكاتى خۇيدا ئىمە راپۆرتمان لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە نووسىو، چوار پرۆژە ياسايەكەى تر كە بەرپىز كاك عەونى ئىشارەتى پىدا، لەپراستيدا بەشپوھەيكى فەرمى ئاراستەى ئىمە نەكراو، تەنھا راپۆرت ئىمە ھەمان بىت لەسەر ئەو پرۆژە ياسايە كە ئىستا ئامازەم پىدا، لەبەر ئەوھە من پشتگىرى لە بۆچوونەكەى كاك عەونى دەكەم لە ليژنەى ياسايى، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

راسته پرۇژەيەك كە ئەو ئىلتىزامى ماددى زۇرى تيا ھەبوو تەحويلى لىژنەكەتان كرا، ئەوانى تر پەيوەندى بە كاروبارى كۆمەلەيەتى و لىژنەى ياسايش بۇ دارپشتنەودى لە رووى ياساى ئاراستەيان كراو، كاك عبدالسلام لىژنەى كۆمەلەيەتى رەئى ئىو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۇر سوپاس، بەراستى لىژنەى ئىمە راپۇرتەمان نووسيوە دەربارەى ھەر پىنج پرۇژە ياسا، كاتى خۇى ھەستمان دەرە ھەندىك لىرە لەوئ ياساكان موتەكامل نىنە، پاش گەيشتنى پرۇژەى حكومەت، ئىمەش پىمان باش بوو لەگەل لىژنەى ياساى بەتايبەتى، لىژنەى دارايش ھەبىت، پىكەوۋە دانىشىن لە يەك ياسا ھەول بەدەين، ئەوۋى مەبەستە بۇ خزمەت كرنى كىشەى خەلك ياساىەكى رىك و پىك دەرېكەين، بۇيە ئىمە ئەو پىشنيارە پەسند دەرەين، سەرەراى ئەوۋش ھەر خوشك و برايانى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىز بزەن ئىشكالىيات ھەر دەمىنىت، ئايا ياساكە بۇ مەوۋەقەين بىت، يان بۇ خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان بىت؟ ھەندىك توپىزى تر ھەيە ياساى تايبەتى بۇ ھەبوو، ئايا بخوئىنەوۋە ئەو ياساىە، يان نا؟ بۇيە منىش تەسەر دەرەم ئەم كۆبوونەوۋە موشتەرەكە زۇر گرنگە بە راپۇرتىكى ھاوبەش دىين، بەلكو تەواوى بکەين و پەسندى دەرەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەك پرۇژەكان دەرپتە يەك پرۇژە، پرۇژەكان ھەر بۇ خۇيان پرۇژەن، بەلام ئەو لىژنەنە دەتوان راپۇرتى ھاوبەشتان ھەبىت، كاك كاردۇ نوقتەى نىزامى ھەيە، فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىموايە ھەندىك پرۇژە بۇ توپىزىكە، يەعنى ئەھمىيەتىكى گەرەى ھەيە لە رىكخستنى مافيان بە ياسا، دوو سالە پىشكەش كراو، يەعنى ئەمە جىگاي پرسيارە لىژنەكان تاكو ئىستا نەمانتوانى بىت ئەم پرۇژانە رىك بخەين، ئەوۋە سەرەراى ئەوۋش لىرە ئىمە دەتوانىن ئىستا موناقتەشەى بکەين، بۇ ئەوۋى بلىين راپۇرتە موشتەرەكەو يەكخستنىان بىدەينەوۋە لىژنەكان بە موشتەرەكى راپۇرتى كۆتايى بنووسن سەبارەت بەوۋە، چونكە دواخستنى، ئىمە لەبەردەم كۆتايى ھىنانى وەرزی ئەم خولەين، دوو مانگى تر لە يادى خۇيان يەككە لە گەلەيەكانيان بى بەش كرنى مافيان و بەرپرسيارىەتى پەرلەمان لەبەرەمبەر خاوەن پىداويستىەكان دەرەچوونى ئەو ياساىەو كەمتەرەخمى ئىمەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، كاك عەونى موداخەلەى ھەيە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە نەمانوئىستوۋە دوا بىخىرىت بۇ پاش پىشۋى پەرلەمان، ھەرچەند سەعاتىك دەرۋەتەمان بدەنى، ئىمە دەتوانىن راپۇرتىكى ھاۋبەش پىشكەش بىكەين و كەموكورتىەكان چارەسەر بىكەين، ھەر ئەگەر ئىمەكان بوو ئەمپۇ ياساكە تەۋاۋ بىكەين، بەس چۈر، پىنج سەعات دەرۋەتەمان بدەنى، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

جارىكى تر دىئەنەۋە سەر ئەۋەى كە چەند ياساىەك پىشكەش دەكرىت بۇ يەك مەبەست، ئاساىيە، مافى ئەندام پەرلەمانە بەپىي ئەۋ تىروانىنەى خۇى ئەۋ ياساىە، بەلام لە ھەمان كاتدا حكومەتىش ياساىەكى ناردووۋ بۇ ھەمان مەبەست، دواخستەنەكە، ئىمە لەكاتىكدا لەگەلىدا دەبىن تەئجىلەكە لە ئەمپۇ تىپەر نەكات، ھەتاۋەكو سەعات (5)ى ئىۋارە دانىشتەكە دەست پى بىكاتەۋە، بە مەرجىك راپۇرتىكى موشتەرەك دروست بىت، ئەمپۇ ئەندامان راي خۇيان بدەن لەسەر ئەۋ راپۇرتە موشتەرەكەۋ لە جەلسەى داھاتوۋدا دەنگ بدەين لەسەر ئەۋ راپۇرتە كۆتايىە، بەلام تەئجىل بىكەين بۇ دواى خول، بەراستى ناكرىت تەنھا ئەمپۇ تاۋەكو سەعات (5)ى ئىۋارە، ياخود (6)ى ئىۋارە، جەنابى ۋەزىرىش دەبىت ئاگادار بىت، چونكە پىمۋايە ئەمپۇ ئاگادار كراۋتەۋە، ھەر پىش جەلسەكە، نوسخەى راپۇرتەكەشى لەلا نىيە، ئەۋەى لىژنەى ياساىى نووسىۋىەتى، جارىكى تر دەگەپمەۋە سەر ئەۋەى كە بلىم ئىمە ياساكانمان لە پەرلەمانى كوردستان كە پىشكەش دەكرىت، پىۋىستە راي لىژنەى موختەس بە ھەند ۋەربىگرىت لە پىشدا، دواى ئەۋە لىژنەى ياساىى كاروبارەكانى ياساىى خۇى رىك بىخات لەسەر ئەۋ ياساىە، بەلام دەبىنەن ھەموو جارىك ھەمان كىشەمان توۋش دەبىتەۋە، راپۇرتى لىژنەى ياساىى عەرزو ئاسمانى فەرقە لەگەل لىژنەى موختەس، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەنىسەت حكومەت، ئىمە ئاگادارمان كىردۆتەۋە، راپۇرتەكە خۇىندەۋەى بۇ كراۋە، نوسخە بۇيان چوو، لە لىژنەكان دانىشتوۋنە، ئەۋە رىكخەرى نىۋان حكومەت و پەرلەمان تەشرىفىان لىرەيە، بەرنامەى كار ئەمە ھى ئەمپۇ نىيە داماننا بىتن، لە جەلسەكانى پىشەۋە، پىش ئەۋەى بانگى ۋەزىرىش بىكەين ئەۋ بەرنامەيە ھەبوۋە، دەبىت حازرى خۇيان ھەبىت، راستە، رەنگە سوۋ فەھمىك ھەبىتن، كاك عومەر عبدالعزىز كەرەم بىكە.

بەرپىز عمر عبدالعزىز بەاءالدىن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

نازانم ئەم گىرقتە ھەموو جار بۇ دووبارە دەبىتتە، ئىستا ئىمە ئەوۋى حكومت (11) مانگە نىردراوھ بۇ پەرلەمان، ئەوۋى پىشتىرىشىان خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتەكان سال و نىۋىكە ناردراروھ، يەئنى مانىع چىيە ئەم لىژنە بەرپىزانە مانگى وا ناكەن راپۇرتى لىژنە بىنن، بۇ لەناو ھۆلى پەرلەمان ھەموو جار ئەمە دووبارە دەبىتتە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك ئاراس فەرموو.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

ھەز دەكەم ئامازە بە خالىك بەدەم، دەربارە ئەو نووسراۋى بۇ ئىمە ھاتوۋە، تەنھا يەك پرۇژە ياسامان بۇ ھاتوۋە، پىشتىر ئامازەم پىدا بە ژمارە (ك849) لە 2010/11/10، دواتر لىژنە دارايى و كاروبارى ئابوورى بە كۆنۋوسى ژمارە (44) لە 2011/1/16 راپۇرتى خۆى نووسيوۋ بەبى ھىچ جۇرە دواگەوتنىك، تەنھا.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ئىستا كاك دكتور ئاراس لەسەر ئەوۋىيە، ئەم بەرپىزانە داوايان كىرد چەند سەعاتىك دوا بخرىت، موشكىلەكە ئەوۋىيە، ئىستا موناقتەشە راپۇرتەكە ناكەين، جەنابت گوتت لەگەللىن، وا نىيە؟ بەرپىزان، دانىشتنەكە دوا دەخەين بۇ سەعات (5:30) ى ئەمپۇى ئىۋارە، ئەمپۇش بەردەوام دەبىن لەسەر موناقتەشە، تەواۋى دەكەين، تاكو سەعات (5:30) ئىۋارە، داوا لە ھەرسى لىژنەى موشتەرەك دەكەين لەگەل جەنابى ۋەزىر پىكەۋە كىشەكانتان تەواۋ بكەن، تكايە جارى تر شت مەھىننەۋە بۇ ناۋ قاعە، پىش ئەوۋى بىتە ئىرە چارەسەرى بخرىت، خوا ئاگادارتان بىت.

دانیشتنی دووهم

به پریز سه رۆکی په رله مان:

به ناوی خوای گه وره و میهره بان.

به ناوی گه لی کوردستان، به رده وام ده بین له سه ر دانیشتنی ژماره (20)، که نه مرۆ پێش نیوهرۆ بوو، له بهر ئیش و کاری لیژنه په یوه ندیداره کان، که داوایان کرد بوو دوامانخست، ئیستا کاره کانیان ته واو کرد، بویه تاکو ئیستا ئینتیزارمان کرد، دووباره به خیرهاتنی ریژداران ئاسۆس نجیب و کاک سه عد ده کهین، زۆر به خیرهاتن، داوا له لیژنه ی یاسایی و دارایی و کۆمه لایه تی ده کهین که ره م بکه ن بو شوینی خو یان، فه رموون لیژنه ی یاسایی که ره م بکه ن.

به پریز عونی کمال سعید به زاز:

به پریز سه رۆکی په رله مان.

به پریزان نه ندامانی په رله مان.

ئیمه هه رسێ لیژنه ی کاروباری یاسایی و لیژنه ی کۆمه لایه تی و لیژنه ی دارایی و ئابووری په رله مانی کوردستان کۆبوونه وه یه کی هاوبه شمان نه نجامدا، به ئاماده بوونی ریژدار وه زیری کارو کاروباری کۆمه لایه تی هه ری می کوردستان، له نه نجامی گه فتوگۆیه کی تیرو ته سه ل توانیمان راپۆرتێکی هاوبه ش ئاماده بکهین، ئیستا به زمانی عه ره بی بو تان ده خوینمه وه:

الی / رئاسة برلمان كوردستان - العراق

م/ تقرير مشترك

عقدت اللجان الشؤون القانونية، ولجنة الشؤون الاجتماعية والعائلة والطفل، ولجنة المالية والاقتصاد اجتماعاً مشتركاً بتاريخ 7/بهفرانبار/2711 كوردي المصادف ليوم 2011/12/27 ميلادي، لدراسة مشاريع القوانين الخمس، وكالاتي:

- 1- مشروع قانون (الاهتمام بالمعوقين واصحاب الاحتياجات الخاصة) المقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في جلسة البرلمان رقم (7) في 2010/5/5.
- 2- مشروع قانون (رعاية المعاقين في اقليم كوردستان - العراق) المقدم من قبل مجلس الوزراء الى برلمان كوردستان بالكتاب المرقم (15984) في 2010/12/28 والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية رقم (4) في 2011/10/3.
- 3- مشروع قانون خاص ب(قصار القامة) المقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته رقم (21) في 2011/6/29.
- 4- مشروع قانون (حقوق قصاري القامة) المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته رقم (21) في 2011/6/29.

5- مشروع قانون (حقوق المعوقين وذوي الاحتياجات الخاصة في إقليم) والمقدم من قبل العدد القانوني لأعضاء البرلمان، والمحال الى اللجان بعد القراءة الاولى له في الجلسة رقم (12) في 2010/11/8.

وبعد دراسة المشاريع نقترح مايلي:

اولاً: دمج المشاريع الخمسة في مشروع واحد، وجعل المشروع المقدم من قبل مجلس الوزراء اساساً للمناقشة مع الاستفادة من الافكار الواردة في المشاريع الاخرى المشار اليها.

ثانياً: هناك رأيان بشأن العنوان:

الرأي الاول: تقترح تسمية القانون بـ(قانون حقوق وامتيازات ذوي الاحتياجات الخاصة)، نظراً لأن المشاريع الخمسة تتضمن حماية حقوق ذوي الاحتياجات الخاصة ومنحهم امتيازات.

الرأي الثاني: (قانون حقوق وامتيازات المعاقين في إقليم كردستان).

ثالثاً: بالنسبة لـ(المادة الاولى) من المشروع نقترح ان تتضمن المادة الاولى تعريف بعض المصطلحات والتعابير ذات الصلة المباشرة بالقانون، وكالاتي:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الآتية المعاني المبينة ازائها لأغراض هذا القانون:

1- الاقليم: إقليم كردستان - العراق.

2- الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.

3- الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.

4- المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

5- الرئيس: رئيس مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

6- المعاق: هو الشخص المصاب بعجز دائم كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية او النفسية او العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية.

7- بطاقة المعاق: هي الهوية الشخصية الخاصة التي تعرف المعاق وتصدر عن الوزارة، والتي تخوّل حاملها التمتع بالحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

8- التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم على الاندماج بالمجتمع.

9- مراكز التأهيل: هي المراكز التي يتم فيها أيواء المعاقين الذين لا يجدون من يرعاهم المصابين بالاعاقات الشديدة وتأهيلهم وتشغيلهم فيها حسب قدراتهم.

رابعاً:- بالنسبة لـ(المادة الثانية) نؤيد ما ورد في المشروع المقدم من قبل مجلس الوزراء، بالشكل الآتي:

يهدف هذا القانون الى:

أولاً: تعزيز وحماية وكفالة جميع الاشخاص المعاقين وضمان تمتعهم، على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الانسان والحريات الاساسية وتعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.
ثانياً: احترام كرامة المعاقين واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم واستقلاليتهم.
ثالثاً: إحترام القدرات المتطورة للأطفال ذوي الاعاقة وإحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.
خامساً: بالنسبة لـ(المادة الثالثة): هناك رأيان، احدهما يرى حذف المادة والآخر يرى الابقاء عليها:
يصنف المعاقون:

أولاً: حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1- المعاقون بدنياً.

2- المعاقون عقلياً.

ثانياً: حسب قدراتهم على العمل كلياً:

1- المعاقون غير القادرين على العمل كلياً.

2- المعاقون غير القادرين على العمل جزئياً.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية وتأهيل المعاقين)

سادساً: بالنسبة لـ(المادة الرابعة): نقترح مايلي:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم، ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم، ويترأسه الوزير، ويكون بعضوية ما يأتي:

أولاً: مدير عام الرعاية والتنمية الاجتماعية في محافظات الاقليم.

ثانياً: ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً: للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور اجتماعات المجلس.

رابعاً: للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

سابعاً:- بالنسبة لـ(المادة الخامسة)، نقترح الصياغة التالية لمهام المجلس:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات و وضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.
ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهرين وللوزير دعوته للأجتماع عند الاقتضاء.
ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم أعمال المجلس ومتابعة أعمالها.
رابعاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل اشخاص المعاقين وتخصص لها ميزانية ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها للمجلس او اية ايرادات اخرى. ويتم تنظيم ذلك بنظام.
ثامناً: بالنسبة لـ(المادة السادسة)، نقترح الابقاء على المادة كما هي، وبالشكل التالي:
" تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، أو توفير دور الأيواء المناسبة لهم "

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرله مان.

تاسعاً: بالنسبة لـ(المادة السابعة)، نقترح ما يلي:

تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصاً لكل معاق بغض النظر عن أي مصدر آخر للدخل، ويحتسب على النحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يستحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم.
ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالآتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز
65

عاشراً: بالنسبة لـ(المادة الثامنة)، نؤيد المادة بالشكل الآتي:

استثناء من احكام قانون الخدمة المدنية ونظام الاجازات، تستحق الموظفة المعاقة، اجازة خاصة براتب تام لا تحتسب من اجازاتها الاخرى، اذا كانت حاملاً، واوصت اللجنة الطبية المختصة ان حالتها تتطلب ذلك.
حادي عشر: بالنسبة لـ(المادة التاسعة)، نؤيد المادة:

المادة (9): التفرغ لرعاية المعاق

كل شخص تفرغ أو قام أو التزم برعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالآتي:
أولاً: اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الغموظف في الإقليم، لرعاية المعاقين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة، يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتباً يعادل نسبة (150%) للحد الأدنى لراتب موظف في الاقليم لرعاية معاقين إثنين.

ثالثاً: لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.
رابعاً: تجدد إجازة التفرغ سنوياً.

الفرع الثاني

حق المعاق في التربية والتعليم

ثاني عشر: بالنسبة لـ(المادة العاشرة)، نؤيد ما ورد في المشروع، بالشكل الآتي:
لكل شخص معاق الحق في التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

ثالث عشر: بالنسبة لـ(المادة الحادية عشرة)، نقترح الغاء الفقرة (2) من المادة، واعادة صياغة المادة بالشكل الآتي بعد تغيير تسلسل الفقرات:
على الحكومة:

- 1- تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.
- 2- الاهتمام بتربية الاطفال من ذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الثالث

التأهيل والعمل

رابع عشر: بالنسبة لـ(المادة الثانية عشرة)، نؤيد المادة، وبالشكل الآتي:
يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

خامس عشر: بالنسبة لـ(المادة الثالثة عشرة)، نقترح حذف الفقرة (ثانياً) من المادة والاكتفاء بالفقرة (أولاً)، وكالاتي:

تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

سادس عشر: بالنسبة لـ(المادة الرابعة عشرة)، نؤيد المادة كما هي:

تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

سابع عشر: بالنسبة لـ(المادة الخامسة عشرة)، نقترح الغاء المادة.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل والبيئة المؤهلة

ثامن عشر: بالنسبة للمواد (المادة السادسة عشرة والمادة السابعة عشرة)، نقترح دمج المادتين، وبالصيغة الآتية:

للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق والقطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

تاسع عشر: بالنسبة لـ(المادة الثامنة عشرة)، نؤيد المادة بالشكل الآتي:

تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية التقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص من ذوي الاحتياجات الخاصة.

عشرون: بالنسبة لـ(المادة التاسعة عشرة)، نؤيد المادة كما هي:

على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور لذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

الفرع الخامس: تقترح اللجنة حذف عبارة (حق المعاق) في عنوان الفرع الخامس.

الفرع الخامس

الرعاية والخدمات الصحية

حادي والعشرون: بالنسبة لـ(المادة العشرون)، نؤيد المادة، بالشكل الآتي:

تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

ثاني والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الحادية والعشرون)، نؤيد المادة كما هي:

تعمل الحكومة على تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

ثالث والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثانية والعشرون)، نؤيد اللجان المادة كما هي:

تعمل الحكومة على توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين.

بهريز د. رؤزان عبدالقادر دزيمي:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترفيه

رابع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثالثة والعشرون)، نؤيد اللجان المادة، وكالآتي:

تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

خامس والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الرابعة والعشرون)، تؤيد اللجان المادة، وكالآتي:

على الحكومة دعم مشاركة ذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.

سادس والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الخامسة والعشرون)، نقترح حذف العبارة الاخيرة من المادة، وبالشكل الآتي:

يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية (الحكومية).

بالنسبة لعنوان (الفرع السابع): تقترح اللجنة حذف كلمة (بالمعاق) في عنوان الفرع:

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة

سابع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة السادسة والعشرون)، نقترح الغاء هذه المادة.

ثامن والعشرون:- بالنسبة لـ(المادة السابعة والعشرون): نقترح الغاء هذه المادة.

الفصل الرابع

(احكام عقابية)

تاسع والعشرون: بالنسبة لـ(المادة الثامنة والعشرون)، نقترح الغاء هذه المادة.

ثلاثون: بالنسبة لـ(المادة التاسعة والعشرون)، نؤيد المادة كما هي:

يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250.000) مائتان وخمسون الف دينار او بأحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلتزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات.

وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1.000.000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال إلحاق ضرر بالمعاق.

الفصل الخامس

(احكام ختامية)

حادي والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الثلاثون)، تؤيد اللجان المادة بالشكل الآتي:

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم في المجتمع.

ثانياً:- للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين.

ثاني والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الواحدة وثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون، الحد الادنى لما يتمتع به ذوي الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم.

ثالث والثلاثون:- بالنسبة لـ(المادة الثانية والثلاثون)، نقترح حذف الفقرة (أولاً) والاكتفاء بالفقرة ثانياً، وكالاتي:

المادة (32):

على الوزير إصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ احكام هذا القانون.

رابع والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الثالثة والثلاثون)، نقترح اعادة صياغة المادة بالشكل الآتي:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

خامس والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الرابعة والثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

لايعمل باي نص يتعارض مع مباديء واحكام هذا القانون.

سادس والثلاثون: بالنسبة لـ(المادة الخامسة والثلاثون)، تؤيد اللجان المادة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تأريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان).

"الاسباب الموجبة"

لاتخاذ التدابير اللازمة لمساعدة المعاقين للاندماج النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والتأهيل والعمل على ازالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي ادت الى حرمانهم من الحقوق والحريات. ومنحهم امتيازات مادية ومعنوية اضافية وانسجاماً مع التشريعات المتعلقة بالمعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ومن اجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة الى شريحة من شرائح المجتمع، فقد شرع هذا القانون.

راجين التفضل بالاطلاع وعرض التقرير المشترك على البرلمان للمناقشة وابداء الرأي المناسب بصدده. مع التقدير....

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا بۆ ئەسلى ئەو مەشروعەى كە وەرتانگرتوو، ماددە بە ماددە، بۆ ئەوەى گشت ئەندامە بەريزهكان رهئى خويان لهسهري بدهن، نوقتەى نيزاميت ههيه؟ فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

يهك ئيشكاليهت ههيه، لي رهش ئيشارهت كراوه، ناوى ياساكه، ئەگەر بهريزتان موافق بن، ريگا بدهن ئەوه موناقيه بهكەين، يانيش رهئيتان ماددە به ماددە بيئت، كهيفى خوتانه، سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

به تهئكيد لهناوهوه ديينه خواري، فهرموو سوژان خان.

بهريز سوژان شهاب نوري:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

دهبيت له ئەوه ئەوه دەنگ بدهين لهسهري ئەوهى كە ئەم راپورتە ببيته ئەساس، ياخود نا، چونكه پينج مەشروع بووه كە تەقديم كراوه، ئەوه بكرپته ئەساس، بۆ ئەوهى ئيمه موناقيه شاتمان لهسهري ئەوه راپورتە بيئت، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپراستى ئەگەر بە كوردىش پىمان بىدەن باشە، ئەو تەنيا بە عەرەبىيە، پىمان باشە بە كوردىش بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك حەمە سەعدى فەرموو.

بەرپىز حەمە سعيد حمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايه كورته بالاو كەمئەندام لە يەك جياوازن، كورته بالاو كەمئەندام نىيە، ئەو يەك. دووھ/ ئەمە ناوەرۆك و ماددەكان و بېرگەكانى ئەم راپۆرتەى كە دارپۆتراوھ ھەمووى بۆ كەمئەندامە، واتا كورته بالاو ناگرىتەوھ، بۆيە پىموايه ئەو سى پرۆزەيەى كەتايبەتە بە كەمئەندام ئەو سى پرۆزەيەى بکەين بە يەك پرۆزەو، ئەمە بکەين بە ئەساس، دواتر پرۆزەيەى تر نامادە بکرىت بۆ كورته بالاو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(ومرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە راپۆرتەكە ديارە پرۆزەى حكومەتى كوردوھ بە ئەساس، بۆيە پىموايه لە موناقلەشە كوردنا پرۆزەى حكومەت بکرىتە ئەساس، لەبەر ئەوھى ھەندىك ماددە لىژنەى ھاوبەش تەئىدى كوردوھ و ھكو خۆى ھىشتووئەتەوھ نەيھىناوئەتە ناو راپۆرتەكە، بۆيە پىموايه پرۆزەكەى حكومەت بکرىت بە ئەساس و دواتر موناقلەشە بەو شىوئەى بەردەوام بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك كاردۆ فەرموو.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايه لەبەر ئەوھى ئەمە پىنج پرۆزەيەو كراوئە يەك پرۆزە، بە ئىعتىماد لەسەر پرۆزەى حكومەت، بۆيە ئەگەر بمانەوئەت بىكەينە ئەساس، پىويستە لە پەرلەمان پەسندى بکەين، ئەمە خاىلىكىان. خاىلىكى تىرىش، ئەوئەى ئەگەر قسە لەسەر ناوئەكە بىت، ھكو ئەو ھەفائە باسى كورد، ئەمە خۆى پىنج پرۆزەيە كە پەيوئەندى بە كورته بالاوئە، ئىعتىماد لەسەر پرۆزەى حكومەت كراو، كراو بە يەك پرۆزەى

ئەساسى، لەبەر ئەو ئەگەر بېتە سەر موناڧەشە كردن من ناوڧەكە بە ئەساس دەبىنم، چونكە پېمواپە ناوى خاوەن پېداوويستىيە تايبەتەكان تەعبىرىكى راست و دروستتر لە پېداوويستىيەكان و، ناوەرپۆك و ئەسبابى موجىبەى ئەم ياسايە بىخوینەو، بۆ ھەموو كەمئەندامىكە بە كورتە بالاڧشەو، بۆيە ئەبى ياسايەك بېت گشتگر بېت بۆ ھەموو لايەك بېت، پېمواپە باشتەر لەوھى كە پارچە پارچەى بكەين، سوپاس.

بەرپېز سەرپۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك برھان فەرموو.

بەرپېز برھان رشيد حسن:

بەرپېز سەرپۆكى پەرلەمان.

بەرپراستى وەكو رەئى خۆم ئەم پرۆژەيە زۆر بى عەيبەو بەبى عەيبى لىژنەى قانونى ئامادەى كردوو، يەعنى دەربارەى ئەوھى ئىحتىياجاتى زەوى حاجە پېويستى تايبەتى، بەرپراستى ئەمپرۆ موستەلەحى شائىع لە دنىادا خاوەن پېداوويستى تايبەتەى، لەبەر ئەوھى موستەلەحىكى شموليتەر لە معەوھق، ھەمووى دەرگريتەوھ تالاسىما، پىرو پەككەوھتە دەرگريتەوھ، بۆيە پېويستە ئەو عىنوانەى يەكەمى خۆى بىمىنيت.

دووھم/ ئەگەر وەكو خۆى نەمىنيت بە معەوھق، ئەوھ دەبىت پەرلەمان سالىكى تر، تاوھكو ياسايەكى تر دەرەكات، بەرپراستى كاتى پەرلەمان خەلەلىكى ترى كە دەرگريت چاك بكرىت لە ماددەكانى تردا تەنھا معەوھق دەلېت ئەم شتانە شمول دەكات، دەبىت ئەو معەوھقە ئىزافەى خاوەن پېداوويستىيە تايبەتەكان بكرىت و، سوپاس.

بەرپېز سەرپۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپېز سۆزان شھاب نورى:

بەرپېز سەرپۆكى پەرلەمان.

وابزانم لە ناوەرپۆكى بابەتەكە دەرچووین، بىين موناڧەشە لەسەر عىنوان بكەين، لە پېشدا دەبىت ئىمە يەككەى لە پرۆژەكان بكەينە ئەساس، ياخود دەنگ بەدەين بۆ ئەم راپۆرتە، ئىتر ئەوھى حكومەت ناردووويەتى بكرىت بە ئەساس، لەبەر ئەوھى وەجھەت نەزەرى حكومەتېشى تىايەو، ئەو راپۆرتەش پالېشتى بېت، ئەوھ خەل بوو.

بەرپېز سەرپۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ گشت ئىوھى بەرپېز، ئىستا كى لەگەل ئەوھى ئەو پرۆژەيەى حكومەت بېتە ئەساس، تىكايە دەستى بەرز بىكاتەوھ؟ زۆر سوپاس، لەناو لىژنە بوو بە ئەساس، بەلام پېنج مەشروع تەقدىمى پەرلەمان كراوھو خویندەوھى بۆ كراوھو، تەحويلى لىژنەكان كراوھ، ئىستا با رەئى بەرپېزان وەربگرين، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەوھ؟ يەك كەس لەگەلدا نىيە، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، ئىستا پرۆژەكەى حكومەت بوو ئەساس، ئىستا لەناوى پرۆژەكەوھ دىين، ئەمپرۆ بە كەيفى خۆتان موناڧەشە دەكەن، چونكە

تەسۋىت ناكىرىت، تاكو ئەو شوپنەي دەچىن ھەر بەرپىزىك كە ناۋى دەنووسىت و كات تەھىد دەكەين، چونكە ئەگەر تەھىد نەكەين زۆر دەروات، ھەر بەرپىزىك بۆي ھەيە سى دەقىقە قسە بكات، ئىستا ئەوانەي دەپانەوئىت لەسەر ناۋى پرۆژەكە قسە بكەن، ناۋيان دەنووسىن، لەلای دكتور ئەحمەدەو دەست پى دەكەين، چونكە نوقتەي نىزامىيەكەي بەيانى لەبىرم چوو وەرم نەگرت، كەرەم بكة، فەرموو، ئەم رىزادارانە دەپانەوئىت موداخەلە بكەن، رىزاداران (د.احمد وەرتى، ھازە سلیمان، ئەفەين عمر، سۆزان شەھاب، برھان رشید، كاردۆ محمد، ئاشتى عزیز، پەيمان عبدالكريم، رىياز فتاح، پەيام احمد، پەروين عبدالرحمن، جمال طاھر، بەفرين حسين، ژيان عمر، سالار محمود، سميرە عبدالله، شقان احمد، شلىر محى الدين، سيويل عثمان، شىرزاد عبدالحافظ، ھاوراز خۇشناو، ناسك تۇفيق، فاضل بەشارەتى، دلير محمود)، كەسى تر ماوہ قسە بكات؟ عبدالسلام بەروارى، پىش ئەوہى بچىنە ناو موناقتەشەكە، رەئى رىزادار وەزىرى كاروبارى كۆمەلەيەتى، كاك د.حسنيش ناۋى ئەنووسىن، فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب / وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەيەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سەرەتا ئەمەوئى سوپاستان بكەم، لەبەر ئەوہى ئەم پرۆژە ياسايە ھاتۆتە ناو بەرنامەي كارى پەرلەمانەوہ، ئەوہى ئىستا بۆتە كەم و كوپى ياخود ئەوہى كە تاوہكو ئىستا بۆمان نەكراوہ، كە بەپىي پىويست خزمەتى كەم ئەندامان بكەين، نەبوونى پرۆژە ياسايەك، يان نەبوونى ياسايەك بووہ، كە مافەكانيان ئەپارىزىت، وەكو ئەنجومەنى وەزىران و كەرتى تايبەت، بتوانين خزمەتگوزارى پىشكەش بە كەمئەندامان بكەين، سەبارەت بە پرۆژە ياساكان ئەوہى كە ليرەيە، سى پرۆژەيە، كە تايبەتە بە كەمئەندامان، دوو پرۆژەشە كە سەبارەت بە كورته بالاكان، پىشگىرى ھەر پرۆژەيەك دەكەين كە مافى كەم ئەندامان بپارىزىت، مافى كورته بالاكانىش بپارىزىت، ئەوہى كە لە ولاتان ھەيە، كوتەبالاكان خۇيان خاوەنى پرۆژە تايبەتتىكى خۇيانن، كەم ئەندامانىش بە تايبەتى خاوەنى پرۆژەي خۇيانن، سەبارەت بە ناوہكە، ئىمە راي رىكخراوى زۆربەي كەمئەندامانمان وەرگرتووہ، كە ناۋى ياسا كە پاراستنى مافى كەمئەندامان بى لە ھەرىمى كوردستان، بۆيە پىم باشە ناوہكە بەم شىوہيە بى، لەبەر ئەوہى ئىمە راي رىكخراوہكانمان وەرگرتووہ، ھەر پرۆژەيەكەش جگە لەو پرۆژەيەي كە لە ھكومەتەوہ ھاتووہ بۆ پەرلەمان، ئىمە ئەتوانين ئىستىعانەي پى بكەين، ئەتوانين سوود لە پىشنيارەكان ئەوانەي كە لە پرۆژەكەدا ھەيە سوودى لى وەرگىرىن، بەلام ئەوہى كە مەمولى و ئەوہى كە ئىستا لە ولاتانى تر ھەيە، كەمئەندامان خۇيان بە تەنيا خاوەن پرۆژەي خۇيانن، كە مافيان ئەپارىزىت، كورته بالاكانىش خاوەن پرۆژەي خۇيانن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، تەكايە ئىلتىزام بە كات بكەن، سى دەقىقە، چونكە زۆر بەرپىز ئەپانەوئى قسە بكەن، سى دەقىقەتان ھەيە، رىزادار د.احمد وەرتى، فەرموو.

بەرپۇز د.احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ناوى ياساگە من لەگەل ئەودامە كە ناوى ياسايەگە، ناوى ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن پىداويستى تايبەت بى، ئەمەش لەبەر دوو ھۆ، يەكەمىيان لەبەر رەچاوكردنى بارى دەروونى و كۆمەلایەتى كەم ئەندامان، كە خۆشيان واين پى باشترە كە بە ناوى خاوەن پىداويستى تايبەت ناو بندرین، ھەرچەندە ئىستا ئەو كۆمەلانىش كە ھەن بەناوى كەمئەندامانەو زۆر ئاسايى بوو، ياساكانىش كە لە عىراق و كوردستان ھەن، بەناوى كەمئەندام ھاتوون، بەلام من پىموايە بە ناوى خاوەن پىداويستى تايبەت بى باشترە، ئەمە يەكەم، دووم، ئەم راپۆرتە پىرۆژەكانى كورته بالاكانىشى لەخۆ گرتوو، تا ئىستا چارەنووسى پىرۆژە ياساى كورته بالاکان يەكلا نەبۆتەو، كە ئايا ئىمە فىعلەن لىردا جىگەى دەكەينەو، يان وەكو جەنابى وەزىر ناماژەى پىيدا جىابىت بە ياسايەگى سەربەخۆ، ئەگەر لەگەل ئىرە جىگەى بکەينەو، بىگومان لەگەل ئەو زاراوہى ناگونجىت كە پى ئەلئىن كەم ئەندام، بەلگو ئەلئىن خاوەن پىداويستى تايبەت كە ئىمە پىناسەيەگى بۆ بکەين، لىرە كورته بالاكانىش جىگەيان بۆ بکەينەو، ئەگەر لە ياسايەگى سەربەخۆ كورته بالاکان جىگەيان بۆ بکەينەو، دەگرى لىرە ياساگە بەناوى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامانىش بىت، بۆيە من لەبەر ئەم دوو ھۆيە پىم باشە ناوى ياسايەگە (حقوق و امتيازات احتياجات الخاصة) ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن پىداويستى تايبەتەگان بىت، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۇز سكرتيرى پەرلەمان كاك فرست مداخلەيەگى ھەيە كەرەمكە.

بەرپۇز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

26 كەس لە بەرپۇزان ناوى خۇيان نووسيو، باسى دوو عنوان بکەن، يان خاوەن پىداويستى تايبەتەگان بىت، يان كەم ئەندام، بەرەئى من دوو كەس دىفاع لە عنوانى ئەوہل بکەن، دوو كەس دژ بن، تەسويىتى لەسەر بکەين، چونكە 26 كەس ماناى وەيە سى سەعاتى تر ھەر نىقاش لەسەر عىنوانەگە ئەگرىت، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

مەوزوعەكە روونە، بەلام تەسويىتى بۆ نيە، با ھەر كەس رەئى خۆى بدات، موداخلەت ھەيە فەرموو.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

تەسەر دەكەم ئىمە ئىتىفاقمان كرد كە رەئى دووم بى، موناقەشەى بابەتەگان بکەن، پاشان رەئىەگان كۆ بگرىتەو، لە كۆبوونەوہيەگى ھاوبەشى تر بىين و لەسەر ئەساسى ئەو رەئىانە، پىرۆژەى نيھائى تەقدىم بکەين و ئەوگاتە يەك و دوو دژو تەسويىت بکەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكايە تىكرار زۆر نەبى، ھەر نەبى تىكرار ئەگەر بىكرىت، رېزدار ھازە سلىمان، فەرموو.

بەرپىز ھازە سلىمان مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەربارەى ناوى ئەو ياسايە بەرپاستى من پشتىگىرى لە بەرپىز ۋەزىرى كارو و كاروبارى كۆمەلەپەتى دەكەم، بەۋەى كە بەرپاستى ئەو پىنج پىرۋەيە، مەسەلەى كورته بالاكەن زۆر فەرقى ھەيە لەگەل ئەۋانەى كە كەمئەندامەن، بۆيە بەرپاستى ناكىرى مەسەلەى كورته بالاكەن لەناو ئەو ياسايەدا جىگەى بىكرىتەۋە، دوو، دوو شەخسەن كە جىاۋازيان ھەيە زۆر لە تەگۋىنى جەسەدىان، ھەر تەعريفىش كراون بەرپاستى، ھەر يەكەۋ تەعريفىكى خۇى ھەيە، بۆيە بەرپاستى پىشنىارىش دەكەم كە ئەگەر ئەۋە تەنھا بۇ كەمئەندامەن بىت، يان خاۋەن پىداۋىستىە تايەتەكەن بىت، ناوى ياسايەكە بەۋ شىۋەيە بىت (رعايە و تاهىل ذوى الاحتياجەت الخاصة) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

رېزدار ئەقىن عمر كەرەمكە.

بەرپىز ئەقىن عمر احمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ھەلپەتە من لەگەل رەئى دوھەم، كە ئەللى (قانۇن حقوق امتيازات المعاقين في اقليم كوردستان) لەبەر دوو ھۆكار، يەكەمىان لەبەر ئەۋەى ئىمە ئەسلەن ئەزانىن ئەم ياسايە ئەۋ مەۋادانەى كە تىايە، بەھىچ شىۋەيەك باسى (ذوى احتياجەت خاصة) ناكەت، بەلگە زىاتر باسى موعەۋەق دەكەت، ھەر لە تەعريفەكەيەۋە تاۋەكو ھەموۋى، ھىچ ماددەيەك لە ماددەكانى فەرق ناكەت، (ذوى الاحتياجەت الخاصة) چونكە جىاۋازن، كەم ئەندامەكانىشيان معاقىب خۇيان جودان، ھۆكارى دوۋەم ئەۋەيە، ئىمە پىرۋە ياساى ئەنجومەنى ۋەزىران كە بۇ پەرلەمان ھاتوۋە بە كتابى ژمارە (15984) لە 12/28 كىردمان بە ئەساس، كە ئىمە ئەۋ ياسايەمان، ئەۋ پىرۋەيەمان كىرد بە ئەساس، كەۋاتە خۇى ئەساسەن ناوى (رعايە المعوقين) ماددەكانىشى باسى چۇن حقوق و ئىمتيازات بۇ معەۋەق دابىن ئەكەى، نەۋەك بۇ (ذوى الاحتياجەت الخاصة) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار سۆزان شەھاب كەرەمكە.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پشتىگىرى راي ۋەزىر دەكەم، كە ياساى كەمئەندامەن بىت، دەنگىشمان دا ئىستا بۇ ئەۋەى پىرۋەى حكومەت بىتتە ئەساس، پىرۋەى حكومەتىش (رعايە المعاقين في اقليم كوردستان)ە، من ھەز دەكەم بۇ ئەۋ

بەرپزانهى كه باسى (ذوى الاحتياجات الخاصة) ئەكەن، حەز دەكەم كه چەند نموونەيەكيان بۇ بېنەمەو، بۇ ئىحتىياجى خاسە چيە، ئەوانەى مەشاكىلى نوتقىان هەيە، ئەوانەى ئىكتىئاب و تەخەلوفى عەقلىان هەيە، ئەوانەى ئىنتىوائىيەو شىزۆ فرىنبايان هەيە، ئەوانەى ئىرھاقى موزمىيان هەيە، ئەوانەى مۆتەلازىمەى داو، ئەوانەى كه لاى خۆمان پىي ئەلئىن مەنگۆلەكان، ئەوانەى داى كرۆنىان هەيە، ئەوانەى داى فىلىان هەيە، ئىدىمان، حالەتى ئىدىمان ئىستا بوو بە (ذوى الاحتياجات الخاصة) چونكە تۆ ئەبى ئەو كەسە هىنىكى تايبەتى پى بدەى، ئىهتیمامىكى تايبەتى پى بدەى، بۇ ئەوەى بتوانىت تەئھىل بىي لەناو ئەو زىانە، بەردەوام بى بۇ زىان، ئۆتىزم، ئەوانەى هەمووى بە (ذوى الاحتياجات الخاصة) يە، كەواتە لە ئەسلا لە هەموو دونيا هىنراو و كراو بە دوو بەشەو، ئەوەى كه موعاقە لەرووى جەستەيەو كه ناتوانىت بەردەوام بى لەكارى رۆزانە، ئەوانەى ئىحتىياجى خاسە، حەز دەكەم ئەوانەى كه بچنە سەر پەيجى (UN) لەوى سەيرى بكەن، ئەوانەى (ذوى الاحتياجات الخاصة) چۆن تەسنىف كراو، ئەوانەى موعاقىن چۆن تەسنىف كراو، لەوى بەدەر كه لە دونيا مەعمولى پى كراو، لە ستانداردەكانەو، ئەمە سەبارەت بە موعەوہقەكان، ئەوەى كه كورته بالاكانىش، ئەو بەرپز وەزىرىش ئىشارەتى پىيدا، لەدوايى ياسايەكى تايبەت ئەوەى كه هاتوو ئەو دوانەش رىك دەخەين، بەيەك ياسا دەرى دەكەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار برهان رشيد كەرەمكە.

بەرپز برهان رشيد حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز ئىمە كه داوا دەكەين ياسايەكە، بۇ مەوہقىش بى و بۇ خاوەن پىداويستى تايبەتەش بى، هەلبەتە دوو حىكمەتى تىايە ئىمە داوا دەكەين، حىكمەتى يەكەم ئەوہىە كه تەنھا كەمئەندام پىويستى بەهاوكارى دوروبەرو دەولەت نىە، تازەترىن تەعريفى دەولەتەش، دەولەتى لىبرال دوو ئەركى هەيە، تەنزىمى دەولەت و دىفاع لىي، لەگەل تەقدىمى خەدەمات، خاوەن پىداويستى تايبەتى وەكو موعەوہق و كەم ئەندام پىويستى بەهاوكارى خىزانى و دەولەت و حكومەت هەيە، لەبەر ئەوەى كورته بالاش خاوەن پىداويستى تايبەتە، كەم عەقلىش خاوەن پىداويستى تايبەتە، تالاسىماش خاوەن پىداويستى تايبەتە، ئەمانە خىزانەكانىان گىريان خواردوو بە دەستىانەو، باوكە ئىش ناكات خزمەتى ئەمە ئەكات، داىكە ئىش ناكات خزمەتى ئەمە دەكات، يەعنى حالەتەكيان هەيە، حالەتەكى ئىنسانىە، ئەم مەوزووعە دوورە لە سياسەت، مەوزووعىكى ئىنسانىە، كەم لەبەر ناحىەى ئىنسانىەكەى پشتگىرى دەكەم، بۇ ئەوەى بتوانىن هاوكارى هەموو ئەوانە بكەين كه پىويستى تايبەتەيان هەيە، ئەوانەى كه تالاسىمايان هەيە بەراستى وەزەيك تىان هىچى لە كەمئەندام ئەمتر نىە، سەبەبى دووهمىشى كه ئىمە داواى دەكەين، خاوەن پىداويستى تايبەتى شمول بكات، بەرپز سەرۆكى پەرلەمان، ئىمە سالىك و شەش مانگمان ماوہ بۇ پەرلەمان، ئەگەر بە حىساب حىسابى بكەيت، 120 كۆبوونەوہمان نەماوہ وەكو جەلسە، بە قەلەم و وەرەقە حىسابى بكە 120 كۆبوونەوہمان

نەماو، ئايا ئىمە لەمانگى 11 ى 2009 ئەم مەشروعە تەقدىم گراو، بە دوو سال گەشتووینەتە ئىرە، چەندەھا مەشروعى گىرنگ ھەيە ھەك بە دەستھىنانى زانىارى، ھەك نەھىشتىنى ئىجتىكار، ئايا ئەكرىت ئىمە سالىكى تر مەشغول بىن بۇ كورتە بالاو بۇ خاوەن پىداويستى تايبەت، تالاسماو ئەمانەى دەربكەين، چى تى ئەچىت مەشروعەكە ناوھەكى كەمئەندامىش بى و خاوەن پىداويستى تايبەتەش بىت، تەنھا ئەو ماددانەى كە باس دەكرىت، موبەرر ئەوھىيە تەنھا ناوى معوھوق ھاتوو، ئەتوانىن بلىين (معوق وذوى الاحتياجات الخاصة) بەراستى بەمە خزمەتتىكى گەورەمان بەو عائىلە ھەزارانە كىردوو، كە زەللىن بەدەست ئەو ئەفرادانەى عائىلەكەيانەو كە ئەم حالەتەيان ھەيە، من زۆر سوپاستان دەكەم ئەمە ناحىيەكى ئىنسانىيە، بۇيە داوا دەكەم پشتگىرى بكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان:

سوپاس، رېزدار كاردۇ محمد كەرەمكە.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان.

من پىموايە ئەگەر ئىمە تەماشايەكى شارستانىش بكەين، يان ئىنسانىيە تەماشايە بكەين، لە رووى واتاشەو ىەكىك لە ھۆكارەكانى بەكارھىنانى كەمئەندام، بۇ گىرپانەوھى ئەو خەلگانەى كە خاوەن پىداويستىن، يان كىشەيان ھەيە، تۆ يەكسەر پىي دەلىي كەمئەندام، ئەمە كىشەيەكى ساپكۆلۆژى بۇ دروست دەكەى لەوھى بلىي ئەمە خاوەن پىداويستى تايبەتە، ھەول دەدەين ئەو پىداويستىيە دابىن بكەين ھەكو ئىنسانىيى ئاسايى لە كۆمەل بتوانىت رۆلى خۆى بىينىت، ئەمە خالىكىيان كە دەبى لەبەرچاوى بگىرىن، خالىكى تر ھەيە، كە ئايا ئەم ياسايە لەناوھپۆك يان ھەكو ھەزىرى كاروبارى كۆمەلایەتى باسى دەكات، بە تەعمىلات ئىستا دابىنى پىداويستى ھەموو ئەو خەلگانە ناكەن كە دەيان گىرپتەو، كە خاوەن پىداويستى تايبەتن، چى تىايە كورتە بالاو ئەو تايبەتەندىيە ھەيە، ئىمە پىرۆژەيەكى تايبەتى بۇ دىارى بكەين، چىيە ئەم خالەى لە بوارى ھەرزى، لە بوارى ھەزىفى، لە بوارى تەندروستى، لە بوارى سەحى، لەبارى پىگەياندن، لە بوارى نەوا دروست كىردن بۆى، يەئنى جىاوازيەكە چىيە كە لەم ياسايە لەناوھپۆكى ئەم ياسايەدا نىيە، ئەم دەپەوئ ئىزافەى بكات بە پىرۆژەيەكى كورتە بالاو، من پىموايە خۆيان داوا دەكەن، ئەمىرۆ پەيوەندىان بەمن كىرد، يەئنى ئىمە نەكەوینە سەر ئەوھى كە يەكىك داواى كىردوو، پەيوەندىان بە من كىرد وتىان ئەگەر ئەم ياسايە، دابىن كەرى مافەكانى ئىمەش دەبى لە رووى ناوھپۆكەو، ئىمە زۆر پىمان باشە ياسايەكى وابى كە مافەكانى ئىمەى تىدا پارىزاو بى، كىشەمان لەسەر ناو نىيە، بەلام من پىموايە ناوھپۆكى ئەم ياسايە كورتە بالاش دەگرپتەو، كەمئەندامىش دەگرپتەو، ھەموو ئەوانە دەگرپتەو ھەكو ھاورپىم كاك بورھان باسى كىرد، كە خاوەن پىداويستى تايبەتن و حكومەت ئەم ئەركە دەگرپتە ئەستۆى، ياساكەش دەبىتە ياسايەك كەمافىان دەپارىزىت، نەوھەك دەپەدەپنە دەست قەدەر خوا دەزانى كەى بۇ كورتە بالاو ياساكە دەردەچى، لەكاتىكىشدا لە رووى ياسايشەوھ ئىمە وتومانە، راستە ئەوھى حكومەتمان كىردۆتە ئەساس، بەس ئەللىن

ئەمە پېنج پىرۇۋىيە لىكمان داۋە پائىشتى حكومەت دەكات، ئەى كوا پىرۇۋەكەى كورته بالا؟، كە تۇ بە تايبەت سەىرى دەكەى؟، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار ئاشتى عەزىز فەرموو.

بەپىز ئاشتى عەزىز صالح:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من بەرگرى لەۋە ئەكەم كە ناۋى ياساكە بگۆردىرئ بۇ ياساى چاۋدىرى كىردن و مافى خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتتەكان، بەرگرىيەكەشم لەۋەۋە سەرچاۋە ئەگرىت كە تەئىدى وتەكانى كاك كاردۇ ئەكەم لە روۋى ساىكۆلۈجىيەۋە، كە تۇ موخاتەبەى يەككىكى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت دەكەى، بەردەۋام پىيى بلىيى كەمئەندام خۇى جۆرىكە لە ئەۋەى كە بەردەۋام بىرى ئەخەيتەۋە كە ئەۋ ئەندامىكى كەمترە لە مرۇقى ئاسايى، يەككىكى تر لە چارەسەر كىردنەكانى ئەم پىرۇۋىيەش لە كوردستانەۋە بەداخەۋە پىرۇۋىيەكى ياسا نىيە بۇ چارەسەر كىردى كىشەكانى كورته بالاكان، بۇيە ئەمە دەر فەتتىكى باشە تاكو غىابى ياسايەك ھەبى بۇ ئەۋان، ئەمە ياسايەكە ئەۋان لە خۇيان بگرى، لەسەر ئاستى نىۋ دەۋلەتتەش ئەۋ رىكخراۋانەى كە كار بۇ مافى كەمئەندامان ئەكەن و وشەى (DISABLE) بەرەۋ ئىنقىراز ئەپرات، بەرەۋ نەمان ئەپرات و بەردەۋام وشەى خاۋەن پىداۋىستىيە تايبەتتەكان لە شوئىنى بەكار ئەھىنرىت، ئەمە عورفىكى جوانە لە پەرلەمانى كوردستان كە ھەۋل بىدات ھەمىشە ئەۋ پىرۇۋانە لە رەشنىۋسەكاندا بەكار بەئىنىت كە وشەيەك بىت و شوۋازىكى پۇزەتتىقى ھەبىت، خەلك پىيى برىندار نەبى، بۇيە بەرگرى دەكەم كە ئەم ناۋە بگۆردىرئ بۇ خاۋەن پىداۋىستى تايبەت، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار پەيمان عبدالكرىم فەرموو.

بەپىز پەيمان عبدالكرىم عبدالقادر:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە رايەكانى كاك كاردۇ و ئاشتى خان دەكەم، كە ناۋى پىرۇۋەكە بەناۋى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت بى، ھەرۋەھا كورته بالاىش جىا نەكرىتەۋە ولەۋ پىرۇۋىيە جىگای بكرىتەۋە، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار رىباز فتاح.

بەپىز رىباز فتاح محمود:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من لەسەر ناۋەكە، پىموايە ناۋىك بدۆزىنەۋە لەسەر ياساكە بپرات، ئەصلى ھەدەفى ياساكە ئەۋەيە كە ئەۋ كەسانە، ئەگەر كەمئەندامە ياخود ھەر كەسىكى ترە، كە ئەۋ ياسايە دەپەۋىت خىزمەت بە ئەۋ كەسە بكات

که ناتوانی کار بکات، ناتوانی له ریځای کارهوه دهرامه‌تیک بؤ خوی به‌دهست بینیت، کیسه‌که نه‌وه نیه که که‌مئ‌ندامه، نه‌گهر نی‌مه باسی نه‌وه بکه‌ین که که‌مئ‌ندام کی نه‌گریته‌وه؟، خوی یاساکه باسی نه‌وهی کردووه، نه‌وه که‌سانه‌ی که ته‌خه‌لوفی عه‌قلیان هه‌یه، ههر به‌گویره‌ی نه‌م یاسایه ده‌بیت هاوکاریان بکریت، به‌لام نه‌وانه خو که‌مئ‌ندام نین، که‌مئ‌ندام نه‌وه‌یه که یه‌کیک له نه‌ندامه‌کانی نیه، وشه نه‌صلیه‌که له نه‌صلدا DISABLE نه‌صلن یه‌عنی که‌م توانایی نه‌ک که‌مئ‌ندامی، یه‌عنی یاساکه‌ش هه‌ده‌فه‌که که خزمه‌ت کردنی نه‌وه که‌سانه‌یه که ناتوان کار بکن، که‌واته نه‌بی وشه‌یه‌کی دیکه بدو‌زینه‌وه، ئایا خاوه‌ن پیداو‌یستی تایبه‌ته؟، ئایا که‌مئ‌ندامه؟، کیسه‌که نه‌وه نیه که ناوه‌که چیه؟، به‌لام که‌مئ‌ندام ناتوانیت که مه‌فهومی یاساکه بگه‌یه‌نی‌ت، له‌بهر نه‌وهی که یاساکه هه‌ده‌فیک‌ی دیکه‌ی هه‌یه که فراوانتره له‌وه، له‌وه دابه‌ش کردنه‌ی که سوزان خان باسی کرد، یه‌کیک له‌وه دابه‌ش کردنه‌کان که نه‌وه دیس‌تیبیل‌یتیه‌یه که نابین‌یت، مه‌سه‌له‌ن یه‌کیک هه‌یه عیج‌زی کلیه‌ی هه‌یه، راسته نه‌خوشیه، به‌لام له‌بهر نه‌وه نه‌خوشیه‌یه ناتوانیت کار بکات، له‌بهر نه‌وه ده‌بی هاوکاری بکریت، ههر نه‌وه که‌سه‌ی که له‌بهر نه‌وهی قاچیک‌ی نیه یاخود ده‌ستیکی نیه، که‌مئ‌ندامه ناتوانیت کار بکات و هاوکاری ده‌کرین، به‌وه سه‌به‌به هاوکاری ده‌کرین، به‌هه‌مان شیوه نه‌وه که‌سه‌ش که نه‌وه نه‌خوشیه‌ی هه‌یه، یاخود ته‌خه‌لوفی عه‌قلی هه‌یه، یاخود نه‌وهی که ئوتیزمی هه‌یه، بویه یه‌کیک که مه‌نغوله مه‌سه‌له‌ن نه‌وه یاسایه نایگریته‌وه و به‌گویره‌ی نه‌م یاسایه هاوکاری ناکریت، که‌واته ههر نه‌وه سه‌به‌به وا نه‌کات که نی‌مه مانایه‌کی فراوانتر بؤ نه‌وه یاسایه بدو‌زینه‌وه که بتوانیت نه‌وه که‌سانه‌ش بگریته‌وه، نه‌چیته چوارچیه‌ی نه‌وه خانه‌ی که پی نه‌وتریت که‌متوانایی نه‌بینراوه، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ری‌زدار په‌یام نه‌حمه‌د فه‌رموو.

به‌ریز په‌یام احمد محمد:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

من ره‌ئیم له‌گه‌ل ره‌ئى یه‌که‌مدایه، قانون حقوق و امتیازات ذوی‌الاحتیاجات‌الخاصة، له‌بهر نه‌وهی نه‌وه براده‌رانه زور به‌روونی باسیان کرد، نه‌م ناوه عینوانیک‌ی گشتگیریت‌ه، له‌بهر نه‌وهی کورته بالاکانیش نه‌گریته‌وه، زور شیاوتره بؤ نه‌وانه‌ی که باس بکری که معه‌وقینن یان که‌مئ‌ندامه‌کانن، نه‌وه گشتگیریت‌ه و باشتره، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بؤ جه‌نابت، ری‌زدار په‌روین فه‌رموو .

به‌ریز په‌روین عبدالرحمن عبدالله:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

دیاره من له‌گه‌ل ره‌ئیه‌که‌ی وه‌زیره‌خانه، قانون حقوق و امتیازات‌المعاقین و ذوی‌الاحتیاجات‌الخاصة، نه‌وه کات تۆ ده‌توانیت هه‌م خزمه‌ت به‌کورته بالاکان بکه‌ی و هه‌م خزمه‌ت به‌خاوه‌ن پیداو‌یستی تایبه‌تیه‌کان

بكهيت، به مهرجيك له برگهكاندا پېناسه كېمته نېمېدې او خاوهن پېداويستيه تايبه تيه كان بكرت، چونكه هه نديك نه خوښي له وانه يه به كه نه ندام حساب بې، به خاوهن پېداويستي تايبه ت حساب نه بې، سوپاس.

به پړيز سر وكي بهر له مان:

سوپاس، ريزدار جه مال ظاهر فهرموو.

به پړيز جمال ظاهر ابراهيم:

به پړيز سر وكي بهر له مان.

نه گهر بيين و سهيري قانون به گشتي بكهين و نه م مادديه، عينواني پر وژه وا دياره تيكه لاو بووه، بيين سهير بكهين له ته عريف موعاق هاتيه، ذوي الاحتياجات الخاصه زور دووباره بوويته وه له ناو مه تني قانونه كه، پيوسته وشي يان موسته له حي موعاق به كار بهين، بيته قانون حقوق و امتيازات المعاقين، چونكه كه ليمه ي موعاق له گه ل ژوي الاحتياجات الخاصه يه عني فهرتيكي زوره، ئيحتيمال ذوي الاحتياجات الخاصه كي شه كه بهر وه خته، يه عني وه خته، ئيحتيماله چاره بې، به لام موعاق بهر ده وانه، ئيتر پيوسته قانونيكي تايبه تيان بو دهر بچيت، يه عني بو موعاقين، نه گهر هاتو بووه ذوي الاحتياجات الخاصه لازمه ته عريفى نه وه بگوردي و ليره بيته نووسين، نووسينه كانى نه وه ش دووباره ئيعاده بكرى، سوپاس.

به پړيز سر وكي بهر له مان:

سوپاس، به پړيز به فرين خان فهرموو.

به پړيز به فرين حسين خليفه:

به پړيز سر وكي بهر له مان.

دياره نه و پر وژانه ي كه وا هاتوون پينج پر وژه يه، سى پر وژه يان تايبه ته به كه مته ندامان و خاوهن پېداويستيه تايبه تيه كان و دووانيشيان تايبه ته به كورته بالاكان، مادام ئيمه پر وژه كه ي حكومه تمان كرد به نه اساس بو قسه كردن، پر وژه كه ي حكومه ت به ناوي ياساي چاوديري كه مته ندامانه، كه واته ئيمه راسته وخو كورته بالاكانمان بي به ش كرد، كورته بالا كه مته ندام نييه، نه ويش ئينسانيكه وهك هر كه سيكي ديكه، نه ويش كومه له گرفتريكي هيه، به لام دياره هم له ده ستووري عراق و هم له ياسايه ناوه خو ييه كانيشدا و جار نامه ي جيهاني مافي مروف، ريكه و تنامه ي تايبه ت هيه به پاراستنى مافي كه مته ندامان، واتا ناوه كه هر به ناوي كه مته ندام هاتيه چ به ده ستوور و چ له نه و پر وژه كو لانه ي كه تايبه تن به به لگه نامه نيوده و له تيه كان بو پاراستنى مافي كه مته ندامان، بو يه منيش پيشنيار ده كم كه ياساي ماف و ئيمتيازاتي كه مته ندامان بيت، و پر وژه ياسايه كيش پيشكه ش بكرى بو كورته بالاكان، چونكه له ناو پيناسه كه دا و له ناو ده قى گفتوگوي ناو پر وژه كه دا تايبه ته به كه مته ندامان نهك خاوهن پېداويستي تايبه ت، بو يه پيوسته كورته بالاكان پر وژه ي تايبه ت پيشكه ش بكرى بو يان و جيا بكرينه وه له يهك و، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار ژيان عومەر.

بەرپىز ژيان عمر شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دياره من بيدايەت رەئىكى دىكەم ھەبوو كە ويستم منىش لەگەل رەئى يەكەم بىم، بەلام دوایی كە گويم لە برادران راگرت و خوشم و سۆزان خانىش، چونكە خۆى معوق يەككە لە خاوەن پىداويستى تايبەتەكان، وەكو وتیان ئەوانەى نەخۆشى دريژخايەنيان ھەيە، تالاسىمىيان ھەيە، مەنغولى، ئەوانە ھەموويان خاوەن پىداويستى تايبەتن، ئەوانىش خۆى ئىمە مادام ھىنى حكومەتەمان كىرەو بە ھىنى موناھەشەى خۆمان، بە پى راپۆرتى ھاوبەش، ناوەرۆكەكى بۆ معوقىنە، يەنى ئىمە غەدرىك ئەكەين بەوانە، چونكە ناوەرۆكەى بۆ ئەوانە، ئەوان پىويستە ياساى تايبەتى خۆيان ھەبى، من لىرەو داواى ئەو ئەكەم كە بە زووترىن كات ياسايەكە نامادە بكەين، يان بۆ ھەموويان بە يەكەو يان بۆ كورته بالاکان، ئىمە خۆمان لە لىژنەكە راپۆرتى خۆمان نووسىو بۆ كورته بالاکان، لەگەل ئەو ھىن ئەوان ياساى خاصى خۆيان ھەبى، بە رەئى من ئەو غەدرىكە لەوانى تر دەكرى، حكومەت ئەلى معوقىن بە تەنيا، تەعريفەكەش ھەر بۆ معوقىنە، بۆ ئەو ھى ئەو غەدرەيان لى نەكرىت، ياسايەكى تايبەتى خۆيان ھەبى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز سالار محمود فەرمو.

بەرپىز سالار محمود مراد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لە راستىدا ھەر ئەو ھىندە ئەخايەنى بۆ پىش پىرۆزە ياسا راپۆرتىكى ھاوبەش نامادە دەكرى، ئەو ھىندە تەئويل و تەفسىر ھەلدەگرى، چونكە جياكردنەو ھى ئەو ھەموو خاوەن پىداويستى تايبەتەكان لە ياسايەكەدا ئەكرى تىروانىنى جۆر و جياواز لە خۆ بگرى، من رام وايە ئەم پىرۆزە ياسايە پىويستە عىنوانەكەى شاملتر بى بۆ ئەو ھى رەنگدانەو ھى ئەو خاوەن پىداويستىنەى تىيدا رەنگ بداتەو كە لە ئەساسدا پىرۆزەكانى بۆ پىخراو، ھەر چەندە پىرۆزەى حكومەتىش كراوتە بنەما، بە پى مەعايرى نىودەولەتى ئەو كەسانەى كە خاوەنى ئىحتىياجى خاصەن، پىداويستى تايبەت و كەمئەندامان، ئىستاكە لە رووى ناويشەو لە بارى دەروونى و لە بارى كۆمەلەيەتى و لە بارى جەستەيشەو موراعاتى ناوھىنانى دەكرى، بۆيە من تەصەوھرم وايە ناو ھىنانى ياساكە بە شىاندن و بە خاوەن پىداويستى تايبەتەكان ئەتوانى كۆمەلەك لەو ماف ھەم ئىمتىيازات و ھەم تايبەتمەندىەكانىيان رەچا و بكات، ئىمە لە پەرلەماندا لە خولى پىشوو لە سال 2007 ياساى كەمئەندامانى سەنگەرمان دەركردو، ئەمە تايبەتمەندىيەتى توپىك دەردەكات، كەمئەندامان لە كۆمەلگەى ئىمەدا بۆ ئەو بارووخەى لەو كات و ساتەدا پەرلەمان دەيەوئەت ياسايەك بۆ دەستەبەرکردنى ماف و ئىمتىيازاتى خاوەن

پیداویستی تایبەت و کەمئەندامان بچەسپینى، تەصورم وایە پیاویستی بە ناوێشانىكى بەرفراوانە وەكو ئەو
نامازەم پیکرد و سوپاستان دەکەم.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز سمیرە خان.

بەرپز سمیرە عبدالله اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من لەگەڵ رهئى دوومەم(قانون حقوق و امتيازات المعاقين فى اقليم كوردستان)، چونکە ئەمە زیاتر لەگەڵ ئەو
پروژەى کە کردیتمانە ئەساس دەگونجیت، لەگەڵ ناوەرۆکی، هەر وەها لەگەڵ پیناسەکەشى و، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار شقان احمد.

بەرپز شقان احمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەبینم لوغزیک هەیه، موعاق لیرە ئیحتیماله تەرجومەیهکی دەقیق کەمئەندام نەبیت، موعاق،
عائیقیکە جا چ بەدەنى بیت چ جسمى بیت، چ عەقلى بیت، بۆ هەر کەسێک کە تووش بووبیت، من وا دەبینم
کەمئەندام و ذوی الاحتیاجات الخاصه هەموویان ذوی الاحتیاجات الخاصه، حەتا کورتە بالاکانیش ذوی
الاحتیاجات الخاصه، لە ژیر عامودەکە ئەوانە دەگریتهوه، جا بۆیە بۆ تەفادی ئەم غوموزەى کە هەیه من
پیم وایە کە دەمج بکری، قانون حقوق و امتيازات المعاقين(ذوی الاحتیاجات الخاصه فى اقليم كوردستان)،
هەموو دەگریتهوه، کەس نامینى، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز شلیر خان.

بەرپز شلیر محی الدین صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری له رای ئەو برادرانە دەکەم کە دەیانەوی پروژەکە بە ناوی خاوەن پیداویستی تایبەت بى،
لەبەر ئەوەى وشەى خاوەن پیداویستی تایبەت له کوپوه هاتوو، خوێ جارێ هەموویان پێیان دەوترا کەم
توانا یان معوقین، له هەموو کەم توانایانی جیهان داویان کرد، لەسەر داوای ئەوان ئەو وشەیه گۆردرا بە
خاوەن پیداویستی تایبەت، کەواتە خاوەن پیداویستی تایبەت هەموویان دەگریتهوه، کەمئەندام تەرجومەى
معهودق نیه، کەم توانای ژیریە، کەم توانای بیناییه، بیستنه، بینینه ئەوانه هەمووی کەم توانانه، کەم توانای
ژیریش جووری زۆر زۆر، هەموو نەخۆشیەکانی دەروونی دەگریتهوه، نەخۆشی هیمۆفیلیا، تالاسیمیا
ئۆبیتیزم و ئەوانه هەمووی دەگریتهوه، هەر وەها کورتە بالا دەگریتهوه، بۆیە پیاویستی ناکات یاسایهکی تایبەت
بە کورتە بالاکان دەر بچیت، چونکە کورتە بالا ئەویش خاوەن پیداویستی تایبەتە، بۆیە من پشتگیری لهوه

دەكەم كە بە ناوی خاوەن پێداویستی تايبەت بێ، وشەى عوق، يەعنى (وجود عائق بالطريق) بە عەرەبى كە كۆسپەك لەبەر دەمى ھەيە، كۆسپەكە سەبەبەكەى كەم توانايى ژيريه، نەخۆشيه، كورته بالايه، ھەمووى كۆسپى لەبەردەمە، ئەمەيە مانای عوق، بۆيە خاوەن پێداویستی تايبەت ھەموويان دەگرێتەو، پيويست بە ياسای جياواز ناکات، بە پيئەمى مافی ھەموويان بپاريزریت، سوپاس.

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار سيوهيل عثمان كەرەمكە.

بەرپێز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سەرەتا ئيمە بەتايبەت سەر تەنھا ئەو شەرحەى برادەران لە ليژنەى ھاوبەش کردیتيان، راپۆرتەكەيان ئامادەکردوو، ئەگەر بەرپێز بتخستبايە دەنگدان، ئايا ئەگەر قصار القامه)داخلى ئەو ياسايە بيت يان داخل نەبيت، ئەگەر قەسیرەى قامە داخلى ئەم ياسايە بيت، ئەوکاتە دەبى بلين (ذوى الاحتياجات الخاصة) چونکە قەسیر قامە، مەھوق نيه، تەنيا بالاي كورته، دەبى بلين (الاحتياجات الخاصة)، ئەگەر قەسیر قامە، داخلى ئەو مەشروعەى نەبيت، لەناو نيشانەكەى ئەوکاتەى دەتوانين بلين قانون (حقوق رعايه المعوقين) يان نا؟، يەك پيشنيارم ھەيە، ئەگەر ئەو پينج مەشروعە دەبیتەو یەك، دەبى (ذوى الاحتياجات الخاصة)بيت، ئەگەر نابیتەو یەك، ئەگەر مەھوقينيش بى ئيعتياديه، سوپاس.

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان:

ريزدار شيرزاد حافظ كەرەمكە.

بەرپێز شيرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى قسەكانى من ھەمووى كرا، ئەو ھاوتەو دەمەوى بيليم، پشتگيرى لە رايەكەى كاك كاردۆ و ناشتى خان دەكەم، ياسای چاوديرى خاوەن پێداویستى تايبەتەكان، زۆر سوپاس.

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ريزدار ھاوپاز خۆشناو كەرەمكە.

بەرپێز ھاوپاز شيخ احمد:

بەرپێز سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە ئيمە كە پينج پرۆژە ياسا لەبەر دەستدابوون، ئەو ياسايانە تايبەت بوون بە كەمئەندامان و خاوەن پێداویستى تايبەتەكان، كەچى ئيستا ناوەرۆكى ئەو راپۆرتە تەنھا بەو دەكات، تەبەعن ھەر لەپيناسەكەيەو تەو كۆ نەسبابى موحەبە، تەنھا باسى لە مەھوقينە، لەبەر ئەو من پيم باشە بەرپاستى بەو شيوہيە نەبيت، چونکە خۆى ناوەرۆكى ئەو راپۆرتەى كە ھاوتوو تەنھا باسى مەھوق و ئيحتياجاتى خاصە نيه، لەويش ئەگەر ناو كە وابيت من پيم باشە لەديدى ئيمەو ئەو جياوازی ھەيە مەھوقين

لەگەڵ خاوەن پێداویستی تايبەت، جیاوازیان ھەبە، لەبەر ئەوە لەوانەش ئەوە گشتگیر تر بێت، ئەوە باشتر بێت، ئەگەر خاوەن پێداویستی تايبەت بێت لەوەی کە کەمئەندام بێت، من ئەوەم پێ باشە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار ناسک توفیق، فەرموو.

بەرپز ناسک توفیق عبدالکریم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە قسەکانی من کران، کاک کاردۆو شلیرخان و زۆربەیی ئەو برادەرمانە کردیان، بەس من ھەر بۆیە دەنگیشم نەدا لە دەنگدانەکەدا، لەبەر ئەوەی کە دەلێت دەمەجی پینج مەشروع کراوە، وە مەشروعی ئەنجومەنی وەزیران ئەساسی موناڤەشەگەییە، لێرە ئۆتۆماتیکی ئەوەی کە لەوەزارەتەو ھاتوو، بەرپز جەنابی وەزیریش دیفاع لەو دەکات، کە کەمئەندام بێت، چونکە ئەوەی خۆیان خاس بوو بە کەمئەندام، لەبەر ئەوە مافی خۆیەتی کە دەلێت با ئەوە بێت، بەلام ئیەم لێرەدا نازانم ئەوە چۆن بەسەر لیژنەکەدا تێپەرێوە، کۆ پینج مەشروعی دەمەج کردوو؟، ئەم پینج مەشروعە دوانیان پەییوەندی بە کورتەبالاکانەو ھەبە، ئەوانی تریش پەییوەندی بە کەمئەندامەکانەو ھەبە، ئینجا یەکیکیان لە حکومەتەو ھاتوو چوارەکی تری لە ئەندامانی پەرلەمانەو پیکەش کراوە، تۆ کە دێت ئەوەی حکومەت دەکەیت بە ئەساس، ئەو تەنھا باسی موعاق ئەکات، تەنھا باسی کەمئەندام دەکات، بۆیە تیکەتێک ھەبوو بەراستی، من بۆیە دەنگم بۆ نەداوە، چونکە تۆ ئەبێت یەکلای بکەیتەو، ئایا دەتەوێ دەمەجی ئەم پینج مەشروعە بکەیت؟، چونکە جاریکی تر نابێت بلێین با پرۆژەیک تەقدیم بکریت بۆ کەم ئەندام، چونکە تەقدیم کراوە، خۆیندەوێ یەکەمی بۆ کراوە، ئەم ھەموو رەنجەمان بەزایە دەروات، راپۆرتی لەسەر نووسراوە، یەعنی تۆ دێت دیسان چاوەرێ بین پرۆژەیک تەقدیم بکریت بۆ کورتەبالاکان، بەراستی ئەمە ستەمە لە جوھدی ئەندامانی پەرلەمان دەکریت، چ ئەوانەیی کە تەقدیمیان کردوو، چ لیژنەکان کە کۆبوونەویان کردوو، چ مافی توێژیکیش ئەخوریت کە کورتەبالاکانە، بۆیە من پێم باشە بێت بە یاسای ماف و ئیمتیازاتی خاوەن پێداویستی تايبەت بێت، بەلام کە دێینە سەر بڕگەو بابەتەکان، ئاگامان لێبێت تەعریفی خاوەن پێداویستی تايبەت بکەین، ئەبێت کورتەبالاکان جیگا بکەینەو، بۆ ئەوەی ھەم ماندووبوون و رەنجی ئەندامانی پەرلەمان و لیژنەکان بەزێادە نەچێت، ھەم ئەوەشی کە ئەنجومەنی وەزیران داویان کردوو، تێیدا جیگای ببیتەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رێزدار فازل بەشارەتی، فەرموو.

بەرپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس، قسەكانەم كران.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار دلېر محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلېر محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى ئىمە كەھاتو پرۇژەكەى حكومەتەمان كرد بەئەساس بەزۆرىنەى دەنگ، تەنھا 2 ئەندام نەبىت، باشە لېرەدا ئەبىت ئىمە لەگەل ئەوودا بىن كە بلىين ياساى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامان لەھەرئىمى كوردستان، چونكە خۆى ناوەرپۆكى ياساكە باسى كەمئەندامان دەكات، باسى ماف وئىمتىيازاتى ئەوان دەكات، ئەمە لەلایەك، لەلایەكى تریشەو، ھەر لەياساكەدا ھاتوو كەمئەندام كە بەشىك لەئەندامەكانى لەشى وەكو خەلكى ئاساىى تر نى، لەرپىگای لیژنەى توبیەو دەست نیشان دەكرىت، ئەو لیژنەى توبیە رپژەى عجزەكەى بۆ دائەنئىت، كەچەند بىت یان چەند نى، بەس بەنئىسبەت كورتهبالا، خۆى كە لەدايك بوو ھەر بەو شىوہیە بوو، لەم كاتەدا كە ئىمە ناوى كورتهبالا نەھینراو، ئەو نى كە ماف وئىمتىيازاتى كورتهبالا بچورپىت و ماف وئىمتىيازاتى كەمئەندامان بدرپىت، كورتهبالا پپووستە لە تەصنیفى نپودەولەتیشدا، كورتهبالا و خاوەن پپداووستى تاییبەت كە تەصنیف كراون ھەموویان ماف وئىمتىيازاتى خۆیان ھەيە، بەلام ھەر كەسەو بەپپى ياساى خۆى، ئەم ياساى كەلەم كاتەدا دەردەچپت بەقەناعەتى من ناوەرپۆكەكەى بۆ خەلكى كەمئەندامە، وەھىچ زيانپىكىش بەكورتهبالاكان ناگەيەنئىت، كورتهبالاكانىش ياساى خۆیان بۆ ھەيە، بەنئىسبەت ماف وئىمتىيازاتى خۆیانەو، لەبەر ئەو تىكەل كورنى ماف وئىمتىيازاتى بەشەكان لەگەل يەكتریدا لەوانەيە بەشىوہیەكى وا بىت كە دەرنەچپت، بەنئىسبەت ئەوہى كە ئىمە دەلئین خاوەن پپداووستى تاییبەت لەوانەيە، جۆرە خاوەن پپداووستیەكى كاتى بىت، بۆ ماوہیەك بتواندرپىت چارەسەر بكرپىت، بەلام بەس كە ئەوترپت كەم ئەندام، بۆ نمونە كەسىك كە قاجپكى نى، قاجپكى دەستكردیشى بۆ دروست بكرپىت، ئەو نابپت بەقاجە تەببەيەكە، ھەر قاجپكى كەم ئەندامە، لەبەر ئەو ئەم بەشانە لەكۆمەل، ھەريەكەيان ماف و ئىمتىيازاتى خۆیان ھەيە، ھەر يەكەيان پۆلپنى خۆى ھەيە، من لەبەر ئەو لەگەل رەئى دووہمدام كە دەلئپت ماف وئىمتىيازاتى كەم ئەندامان، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار عبدالسلام بەروارى، فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق: بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى دەربارەرى ناوى ياساگە دوو گۆرانكاريمان كىردوو، يەككىيان: كە لەهەردوو پيشنيار هاتوو، لەباتى (رعاية، حماية) كىردوو مانە بە (حقوق والامتيازات) لەرپورتى هاوبەش ھوى ئەم گۆرپنە هاتوو، بەلام لەهەردوو پيشنيار بەحەقىقەت ئەو راستىيە كە، ئەگەر بيش تەماشاي ناوئيشانى فەسلەكانى بگەين، (حق المعاق في التعليم، في الصحة) ھەمووى حەقە، واتە ئەمە ياساي مافەگانە، حقوق و ئىمتىيازاتە، چونكە چاوديرييان موعالەجە كراو، وەزىر ليرەيە، لەياساي (126)ى چاوديري كۆمەلايەتى، وە لەياساي ژمارە (39)ى ھەرچەندە بۆ كريكارانى كەرتى تايبەتە، مەسەلەى زەمانى كۆمەلايەتەو خانەنشينيە، بۆيە يەكەمىن شت و ابزانەم كەس باسى نەكرد، واديارە ھەموومان مۆتەفقين كەناوەكەى جارئ بەشى يەكەمى بكرىت بە ماف و ئىمتىيازات لە رىعايە، ئەو دەبىت باسى بگەين، پيشنيارەكە و ابو، ويستم بيشنيارەو بەر تان، دوو ميان: راستە لەرپورتى هاوبەش باسى ئەو دەكەين ئيمە ھەر پينج ياسامان دەمچ كىردوو، چونكە موھىمەكەمان ئەو بو، ئيمە تەكليف كراين، سى ليزنە لەگەل جەنابى وەزىر دانىشتين و گفتوگو بگەين، بەلام كەمال تەنھا بۆ خوايە، ئەگەر بيش ئيمە لەبەشىكدا وتوو مانە پرۆژەى حكومەتمان كىردوو بە ئەساس، واتە ئيمە پرۆژەيەكى تايبەتمان بە كەمئەندام كىردوو بە ئەساس، ئەو دوو سى پرۆژەى تر كە باسى كەم ئەندام كراوە فيكرەكانى تازەى كە پيوستە بخرينە ناو ياسا رەچاو كراون، من ئيعتراف دەكەم زۆر نەچووین بەرەو تەفاسيلى ياساي كەمئەندامەكان لەو خەيالە من شەخسى خۆم دەلیم باسى ليزنە ناكەم، كە ئيمە موناھەشەى ياسايەك دەكەين دەربارەى كەمئەندام، ئەمە خالىك، خالىكى تر بابيش ئيمە ئەگەر هاتو ياساگە ناوەكەيمان كىرد بە خاوەن پيداويستى تايبەت، چ ئەگۆرپن، ئىستا ليرەدا لەبەردەستمان ياساي مەغريب ھەيە، زوو تەماشام كىرد، ناوى خاوەن پيداويستى تايبەتە، وەرە ناو ماددەگان باسى كەم ئەندام ئەكات للمعاق، وە فى المعاق، والمعاق، ئەگەر ئيمە مەبەستمان وشەكەيە كە بىگۆرپن، پيمان خۆشە كە خاوەن پيداويستى تايبەت بىت، كە وشەكە فراوانترەو راسترەو موديرن ترە، بەرپاستى غەدر لەخاوەن پيداويستى تايبەت دەكەين، ئەو جۆرانەى كە بەرپز سۆزانى خالە شەھاب باسى كىرد، چونكە ناوەرپۆكى ئەو ياسايەى كەبۆمان هاتوو كە كىردوو مانە بە ئەساس، وە ئەنجامى ئيشى ئەو سى ليزنەيە، بەرپاستى تەنھا باسى موعاق دەكەين من نالیم كەمئەندام، چونكە ئەو وشەيە بەرپاستى سەقەتە، ئەمە رىگانمان لى دەگرىت كە بىرۆكەيەكى جوان لەلايەن 10 ئەندامى بەرپز پيشكەش بكرىت كە بىھويت ياسايەك ھەبىت دەربارەى ئەو جۆرانەى ترى خاوەن پيداويستى تايبەت، ئيمە رىگاي ليدەگرين، ياسايەكى ترمان ھەيە ھى خاوەن پيداويستى تايبەت، بەلام لەناو ياساگە خاوەن پيداويستى تايبەت ھىچ باس نەكراو، تەنھا باسى موعاق كراو، بۆيە ئيمە لە ليزنەكە ئەو موناھەشەيە بەو ناراستىيە باسمان كىرد، وتمان ئايا ئيمە تەنھا ھەول

بىدەين ئەو ناوہ جوانہ فراوانترہ بەکار بەيئنين؟، يانيش دەبىت ياساکە بگۆرپن، کە ھەموو خاوەن پىداويستى تايبەت لەخۆى دەگرىت، ئەمەش ئىشىكى دوورودرپژ بوو، بەراستى نەچووينە بن بارى، واتە ئىمە بۆيە دەلئىين ناوہرۆكى باسى موعاق ئەکات، ناويش بگۆرپن بکەين بەخاوەن پىداويستى تايبەت، وشەى موعاقيش بگۆرپن لەناو ماددەکان بىکەين بەخاوەن پىداويستى تايبەت ئەوہ وازحە کە تەنھا باسى خاوەن پىداويستى تايبەت دەکات، با فیل لەخۆمان نەکەين، واتە بەرەئى من ئەم ياسايە بە موعاق باشە، زۆر شتى رەچاو کردووہ، من لەباتى جەنابى وەزير دەلئيم سائیک تەقريبەن بەھاوکارى لەگەل رپکخراوەکان، لەگەل ھەندئى (ئين ، جى، ئۆى) نيو دەولەتى بە ھانا بردن بە پىسپۆر، بىرۆکە سەرەتاييەکانى ئەم ياسايە دەرچووہ، کارىكى باش دەکەين، ئەگەر ئىمە بۆ موعاق ياسايەک دەرکەين، بەلام ئەمە رپگا لەئىمە نەگرىت بىر بکەين لەياسايەكى ھەمەگىر و گشتى، ئەگەر بمانەويت بۆ خاوەن پىداويستى تايبەت و ئەو چۆرانەى ترى کە باسکران، ئىنجا يان بەيەک ياسا، کە کاتمان ھەبىت نەک ئىستا، يان بە تەنھا بۆ ھەر بەشىکيان ياسايەک دەرکەين، من تەسەور دەکەم ئەمانە بەشىکن لەم کۆمەلگايە واجبى ئىمەيە کاتيان بۆ تەرخان بکەين، زياتر ئىمە بچينە ناو ئىختىصاصاتيان وە بۆ ھەر يەکيان ياساش دەرکەين، بەمە دەتوانم بەو نەھجەى باسى دەکەم کە موعالەجەى کەم ئەنداميش بکەين، راستە باسکراوہ، بەلام ئەوہ رپگامان دەداتى حەتا بۆ کەمئەنداميش ياسا دەرکەين، زۆر سوپاس.

بەرپژ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رپژدار دکتۆر حەسەن، فەرموو.

بەرپژ حسن محمد سورە:

بەرپژ سەرۆكى پەرلەمان.

ديارە لەزۆر شوپن لە ناوئىشانى ياساکەدا بە خاوەن پىداويستى تايبەتەکان ھاتووہ، لەجاتى کەمئەندام، ئەگەر ناوہرۆکەکەى ھەر شتىک بىت لەبەر ئەوہى ئەم ناوہ وەکو کاک عبدالسلام باسى کرد، ناويكى مۆدپرنەو تەبەن زياتر ئىستا بەکار دىت، لەبەر ئەوہى ھەندئى دەلائىلى نەفسى، وە دەلائىلى کۆمەلناسى ئەوہيان ئىسپات کردووہ، کە ناو تەئىسراتى موعەوہقەيەکەى دەھيئيتەوہ، بۆ لاپردنى ئەوہ زياتر خاوەن پىداويستى تايبەت بەکار دىت، ئەمە لەرووى ناوہوہ، لەرووى ناوہرۆکەوہ، ئەگەر سەپرى ماددەکە بکەين بەرەئى من با بىينە سەر ئەوہى کە کەمئەندامى حەقىقى کىيە؟، کەم ئەندامى حەقىقى يان ئەوانەن کە چاويان، يان گوپيان، يان ئەندامىكى لەشيان يان لەرووى عەقلىوہ يان نەفسىوہ کەم ئەندامە، ئەگەر بىت و سەپرى ناوہرۆكى ئەم ياسايە بکەين، لەگەل ياساکانى تردا، دەبينن کە ناوہرۆکەکە زياتر بۆ کەم ئەندام نيە، چونکە لىردا ئەم ياسايە ئىستىعانە بە لىژنەى توبى دەکات، واتە بۆ دانانى دەرەجەى عجز، ھەندئى لەو عجزانە کەلەو ياسايەدا ھاتووہ، کەمئەندام نين، بۆ نمونە ھەندىک نەخۆشى موزمن کەھەن کەم

ئەندام نىن بەس دەرەجەيەكى عىز ھەيە، لەم ياسايە حەق و ماقى پىداو، لە لايەكى تر ئەگەر سەيرى ئىشوكارى رۇزانەى وەزارەتى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى بىكەين، دەبىنن لەچوارچىوۋى ياساى بودجە، كۆمەلەيەكى ناوئىشانىان ھىناو كە ئەوان ئىستا مافىان پىداون و مووچەيان بۇ سەرف دەكەن، وە ياخود بلىين يارمەتيان دەدەنى، كەئەوانەش ديسان نەھاتوون لەزمنى كەمئەندامى حەقىقى، مەسەلەن وەكو كاك برھان باسى كرد، تالاسىما يەككە لەو نەخۇشيانەى كە ئىستا لە بەرپىز وەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى بېرسىن پارەيان دەدرىتى، ئەگەر بىت و ياساكە تەنھا بۇ كەمئەندامى حەقىقى بىت، ئەو ئىستا بەپىي ئەم مەفھومە ئەگەر ئەم ياسايە دەرەجە، ئەبىت پارەى ئەوانە ھەمووى رابگرىت، بۇيە بەرەنى من ھەندى خالەتى خاوەن پىداويستى تايبەت ھەيە، كە مەوھەقى حەقىقى نىە، پىويستە لەو ياسايەدا جىگى بىكەينەو، بۇيە بەرەنى من كە خاوەن پىداويستى تايبەت بىت باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار دىكتورە رۇزان، فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسەت بەكارھىنانى يەككە لەو دوو دەستەوازيە، ھى مەوھوق يان خاوەن پىداويستى تايبەت، مەبەست ئەوھە كىين ئەوانەى كە سوودمەند دەبن؟، لەو ماف و ئىمتيازاتانەى كەلەناو ياساكەدا ھاتوو؟، ھەردوو دەستەوازيە ياسايى و دەستوورين، لەبەر ئەوھى لەماددەى (32)ى دەستوورى عىراقدا ھەردوو دەستەوازيە بەيەكەو ھاتوو، (ترى الدولة المعوقين وذوي الاحتياجات الخاصة) ئىمە پىمان باشە كە وشەى خاوەن پىداويستى تايبەتئىش زياد بكرىت لەم ياسايەدا، لەبەر ئەوھى زۆرەى زۆرى ئەو كەسانەى كە لەپىناسەكەى بېرگەى (7)ى ماددەى (1) ھاتوو دەيانگرىتەو، وە ئەو پىناسەى موعاقەى كەھاتوو، لەبېرگەى (7)ى ماددەى (1) لە پىرۆژەى حكومەت، ھەمان پىناسەى ياساى دەولەتى قەتەرە، بەلام لەوئى بەناوى خاوەن پىداويستى تايبەت ھاتوو، تەنھا وشەى خاوەن پىداويستى تايبەتى گۆرپو بە (معاق) واتە ئەگەر ناوى ياساكەمان گۆرپى بۇ خاوەن پىداويستى تايبەت ئەو پىويست ناكات ناوەرۆكى ياساكە ھەمووى بگۆرپن، تەنھا وشەى معاق دەگۆرپن، لەبەر ئەوھى پىناسەكە زۆر بەفراوانى ھاتوو، ھەموو حالەتەكان دەگرىتەو، پىويست ناكات دووبارە لىژنەكان كۆبىنەو ناوەرۆكى ياساكە بگۆرپن، تەنھا ئەگەر تەسبىت بوو خاوەن پىداويستى تايبەت لەھەر شوئىنك لەياساكە وشەى موعاق ھاتبىت، ئىمە دەتوانن بىگۆرپن بە وشەى خاوەن پىداويستى تايبەت، وە پىمان باشە لەيەك ياسا ھەمووى كۆبىتەو، واتە ئەو ماف و ئىمتيازاتە ھەمووى بگرىتەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نەجىب/ ۋەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلەيەتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاس، ئىمە كە دەلىين كەمئەندام، ئەگەر بەرپىزان تەماشاي ياساي چاودىرى كۆمەلەيەتى بىكەن ژمار(126)ى سالى 1980 بىكەن، زۆر بەوردى باسى ئەۋەدى كىردوو، كە كەمئەندام يەنى چى؟، دوو صنفي ھەيە، مەدەنىمان ھەيە، جەسەدى ۋەقلى و نەفسى، واتە ئەم حالەتەنەي كەباسمان كىردن، ئەگەر داۋن بىت، يان شىزۇڧىرنىيا بىت، ئەگەر كەمئەندامى جەستەيى بىت، ئەمانە ھەموۋى دەگىتەۋە، باسى ئەۋەمان كىردوو كە لەياساي چاودىرى كۆمەلەيەتەيدا ھەيە، كەمئەندام بوو تەنھا ئەۋە نىيە كە ئەندامىكى كەم بىت، بەلكو باسى ئەۋە دەكات كە ۋەقلى، نەفسى، شىزۇڧىرنىيا توندە، ئۆتىزمە نەخۇشەيەكانى تىرشە، بۆيە ئەم پىرۇژە ياسايە كە ئىستا بەرپىزان پىي دەلىن خاۋەن پىداۋىستى تايبەت ھەموۋىيان لەژىر چەترى ئەم پىرۇژە ياسايە مەشمول دەبن بۇ ھاۋكارى كە لەلەيەن ۋەزارتەۋە پىيان دەدرىت، لەبەرئەۋەى ياسايەكە زۆر پوون و ئاشكرايە دوو تەسنىفى كىردوو ھەسەبى ۋەۋاق و ھەسەبى تەبىعەتى ۋەمەل، ۋەۋقمان ھەيە، كەمئەندام بوونمان ھەيە جوژئەۋ ھەيە كولىە، واتە ئەۋ كەسانەى كە ئىستا لەلەيەن ۋەزارەتەۋە ھاۋكارى ۋەردەگىر، ھىچ كىشەيەكىان نابى كە پىرۇژە ياساگەش پەسەند بىرىت، لەبەرئەۋەى كەمئەندام بوون تەنھا ئەۋە نىيە كە ھەندى لە بەرپىزان ۋاى تى گەشىتوون، تەنھا كەم ئەندام بوونى جەستەيى بىت، بەلكو شىۋەكانى تىرش دەگىتەۋە، كە پارىزگارى لەم پىرۇژەيە دەكەم ياخود پىشتىگىرى لەم پىرۇژەيە دەكەم لەبەرئەۋە نىيە بەس تەنھا لەبەرئەۋەى لە ھۆكۈمەتەۋە ھاتوو، ئەم پىرۇژەيە بەرھەمى راي ھەموو رىكخراۋە كەمئەندامەكانە كە لە دەۋك و ھەۋلىر و سلىمانى كۆبوونەتەۋە و لە دىۋانى ۋەزارەت كۆبوونەتەۋە و تۋانىۋمانە بگەينە ئەۋ پىرۇژەيەى كە ئىستا لەبەرئەۋەستتەنە، راي زۆربەى رىكخراۋەكانەمان ۋەرگرتوو، زۆربەى رىكخراۋەكانىش نامادە بوون، كەم ئەندامان نامادە بوون، ئەگەر بىكۆلان بىت، تالاسىما بى و ھىمۇڧىلىيا بىت، ھەر ھەموۋى نامادە بوون و رايان لەسەر ئەم پىرۇژە ياسايە ھەبوۋە، گىرنگىش ئەۋەيە ئەۋەى كە دەبىنن ئىستا ناۋەكو بوۋتە كىشەيەكى گەۋرە ئىۋە ھاۋكارمان بن بۇ ئەۋەى بتۋانىن پىرۇژە ياسايەك بى مافى كەم ئەندامان لە ھەرىمى كوردستان بپارىزىن، پۇژانە ئىمە خەم دىتە بەردەستمان، پۇژانە خەمى ئەۋ كەم ئەندامانە دىتە ۋەزارەت ۋىاس لە خەمەكانىان دەكەن كە خويىندكار ھەيە ناتۋانىت بەردەۋام بىت لە خويىندن لەبەرئەۋەى كولىەكەى ياخود پەيمانگاگەى بەشىۋەيەكى ۋا دروست نەكراۋە كە ئاسانكارى ھاتوچۇى ھەبى، پۇژانە كەم ئەندامان دىن سكالامان لا بەرزەكەنەۋە كە مافىان تا ئىستا نەبوۋە لە دامەزاندن، ئەگەر تەنھا تاك و تەرا لەم ۋەزارەتە ياخود بە ھەۋلدانى يەكى لە ۋەزىرەكان بى ئەۋەى كە بۇيان كراۋە، ئەۋەى كە ئىستا بۇمان كراۋە بە رىنمايى كە سوپاسى ۋەزىرى ئاۋەدانكردنەۋە دەكەم كە تۋانىۋىەتى لە پىرۇژەكانى نىشتەجى بوون ئەۋ كەسەى كە كەم ئەندامە و فۇرم پىدەكاتەۋە بۇ يەكەيەكى

بەرپۆز شېرزاد عبدالخافظ شریف:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

من له ماددهی یهكهم بهشی پینجهم و شهشهم ههردووگیان كه دهلی (مجلس الرعاية والتأهيل ولايواء المعاقين فی اقلیم كوردستان) بۆ زیاد بكریت، شهشهمیشیان عهینی شت (رئیس مجلس رعاية وتأهيل وايواء المعاقين فی الاقلیم) جا ئەگەر موعاقینهكه ههرحیهك بۆ و ئهوهی تریش بگۆرۆ فهرقی نیه، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سیوهیل خان فەرموو.

بەرپۆز سیوهیل عثمان احمد:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

قسهكهی من كرا تهنهئا ئهوه بوو بیتافهی شهخسیه له بیتافهی موعاق، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەرپۆز شلێر محی الدین صالح:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لهو تهعریفه دهكهم كه دانراوه بۆ (المعاق)، بهلام تهعریفی المعاق پیم باشه بنووسری (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) چونكه ههردووکی یهك مهعنایه و ههمووشی دهگریتهوه، تهعریفهكههم زۆر پێ باشه پشتگیری دهكهم لهبهرئهوهی له ههموو ولاتانی دنیا بهو شیوهیه موعاق تهعریف دهگری، تهعریفهكه بووته ستاندارتی عالی، بهلام ئهو وشهیهی بۆ نیزافه بكری (مقارنه بغيرهم من غیر المعاقين) یهعنی ئهوه زۆر پێویسته ههبی له ناو ئهو تهعریفه، المعاق به تهنیا نهبی (ذو الاحتیاج الخاص {المعاق}) ، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

كاك شقان فەرموو.

بەرپۆز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

له برهگهی 2 و 3 و 4 و 5 فی اقلیم زیاده، لهسهروهه هاتوو (الاقليم: اقليم كوردستان-العراق) ئهوه پێویست ناکات زیاد بكریت، من تهئیدی شلێر خان دهكهم المعاق له بهینی قهوس دابندریت و ئهو تهعریفه تهعریفیکی شامل و دروسته، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سمیره خان فەرموو.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

پەروين خان فەرموو.

بەرپىز پەروين عبدالرحمن عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى بىتاقەتى موعاق، لىرە وەكو كاك صباح فەرمووى ھەويەكە بىكرىتە بىتاقە، وە مەراكىزى تەئھىلەكە كە دەلى (المصابين الشديده) شەدەدەكە بىكرىتە عامە و لەگەل زىاد كىردى بىرگەيەك بە كىردنەوى بەشى ناوخۆيى بۇ كەم ئەندامان، بۇ ئەوۋى درىژە بە خويىندىيان بەدن، چونكە لىرە نابىنايان و نابىستان قوتابخانە و پەيمانگى تايبەت بە خويان ھەيە، ھەروەھا ئەكتىف كىردى ئەو مامۇستايانە كە كەم ئەندامان دەلىنەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

خۆى من بە ئىعتىقاد لەسەر چوار پىرۇژەكە و ئەو پىرۇژەيە لىژنەى ياسايى پىشتر پىناسەى سىندوقمان كىرد بوو كەچى ئىستا پىناسەكەى لى لىبراو، كە بەلاى مەنەو گىرنگە پىناسەى سىندوقى رىعايەى و تەئھىل دەبى و ئىحتىياجى خاسە بىكرىت، دوايى مەجلىسى ئىدارەى سەندوق دەبى، نەك ئەو مەجلىسە مەجلىسى رىعايە و تەئھىلى موعاقىن، ئەمە خالىكىان، دوو/ وەكو ھاورپىيانم باسىان بەراستى ناوگە كارىگەرى دەبى لەبەرئەوۋى ئەو موعاقە لىرە پىناسەى (ذوى الاحتياجات الخاصة) يە، پىناسەى كەم ئەندام نىە وەكو ئەو بىرادەرانەى كە بە سىنووردارى دەيانوويست باسى بىكەن، ئەم پىناسە كورتە بالاش دەگرىتەو و ئەو قودراتى جەسەدىە كە كورتە بالا قودراتى جەسەدى ئىنسانىكى ئاسايى نىە، لەبەرئەوۋە پىناسەكە ھى خاوەن پىداوويستىە تايبەتەكانە، لەبەرئەوۋە ناوگە كارىگەرى دەبىت من بۇ تەئكىد قىسەم لەسەر ئەوۋە كىرد، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من لىرە بەس قىسە كىردىم لەسەر مەراكىزى تەئھىلە، كە بەداخەوۋە وەكو ئەوۋە وايە ئەمە شوپىنىك بىت تەنھا (لايواء المعاقين الذين لايجدون من يرعاهم المصابين الشديده و تاهيلهم و تشغيلهم فيها حسب قدراتها) بەلام ئىمە پىويستمان بە مەراكىزى تەئھىلە، بۇ ئىعادەى تەئھىل، ئىمە ئىستا چەند رىكخراوئىك قوتابخانەيان كىردوۋەتەوۋە كە ئىعادەى تەئھىلى موعەوۋەقەكەى تيا دەكەن كە دەرسى تيا دەوتىرتەوۋە، بۇيە من پىم باشە

ئەو مەراكىزى تەئھىلە بەو شىۋەيە نەبىت تەنھا بۇ ئەو خەلگانە بىت كە عەوقى شەدېدىيان ھەيە، بەلگو دەبى تەسنىف بىرئىت، (مراكز التأهيل هي المراكز التي يتم فيها إعادة تأهيل المعوقين وذوى الاحتياجات الخاصة وقصار القامة) ئىتەر لە دوايى دا ئەوۋى كە ئىتفاقى لەسەر كىرا، (إعادة تأهيلهم لممارسة الحياة الطبيعية والاندماج فى المجتمع) چونكە ھەر خۇى ھەدەف لە مەراكىزى تەئھىل ئەوۋەيە كە تۇ ئىعادەى تەئھىلى ئەو مەسەلەيە دەكرىتەوۋە و بۇ ئەوۋى تىكەلاۋى كۆمەلگا بى و كارىك بۇ خۇى بدۇزىتەوۋە، نەك بۇ ئەوۋى وەكو مەلجەئىك بى بۇ ئەو خەلگانەى كە ئىعاقەى زۇر شەدېدىيان ھەيە، دەبى ھەردووكىمان ھەبى، بۇ ئەوانەى كە ئىعاقەى شەدېدىيان ھەيە و وەكو مەلجەئىك كە كەس و كارەكەى بەخىۋى ناكات ئەينىرئىتە ئەو شۇيئە، بەلام نەوعىكمان ھەيە كە كەسوكارەكەى ئىستغناى لى ناكات، بەلام ئەو كەسە پىۋىستى بە شۇيئىكە بۇ ئەوۋى ئىعادەى تەئھىل كىردنى نەخوئىندن لە ھەندى پىداۋىستى و چەند حرفەيەكە و چەند شىكە، بۇيە من پىم باشە ئەو مەراكىزى تەئھىلە بەو دوو جۇرە تەسنىف بىرئىت و زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئەفئىن خان فەرموۋ.

بەرپىز ئەفئىن عمر احمد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا من تىبىنم ھەيە لەسەر وشەى ئىقلىم چونكە لە يەكەم دا ئىقلىم پىناسە كراۋە، بەلام لە خالەكانى تردا زۇر تىكرار كراۋەتەوۋە باۋەر ناكەم پىۋىست بىكات بەو تىكرار كىردنەوۋەيە و دەبى ھەلگىرئ وشەى ئىقلىم، پاشان من لەگەل راي سۆزان خانەم بۇ مەراكىزى تەئھىل، چونكە لىرە بەو شىۋەيە كە لە تەعريفەكەى ھاتوۋە بەرپاستى ئەوۋە بۇ ئىۋا كىردن نىە، ئىمە دەمانەۋى مەركەزىك دروست بىكەين بۇ تەئھىل كىردن و راھىنان و ياخود بۇ ئىعادەى تەئھىل كىردنى ئەو خەلگانەى كە موعەوۋەقن و جارىكى تر بتوانن مومارەسەى ژيانى تەبىعى خۇيان بىكەن لەناو كۆمەلگا و ئىندماج بىكەنەوۋە لەناو كۆمەلگا، بۇيە تەعريف كىردنى مەركەزى تەئھىل بەو شىۋەيە بىت كە ئىستا سۆزان خان پىشنىارى كىرد، ھەروھەا پىشنىارى خالىكى تر دەكەم كەوا لىرە مەركەزى تەشخىس دانرى بۇ موعەوۋەقن، چونكە ئىمە ھەموومان دەزانىن ئىستا عەوۋەق بە لىزنىەيەكى توبى دەكرىت، بەلام ئەوۋە بىرئىت و پىشنىارى ئەوۋە بىرئى مەركەزىكى تايبەتى دابىرئى، بۇ تەشخىس كىردنى ھەر حالەيەكى عەوۋەق لە ھەرىمى كوردستان، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار ھازە سلیمان، فەرموۋ.

بەرپىز ھازە سلیمان مصطفى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من تىبىنم ھەبوۋ لەسەر تەعريفى تەئھىلەكە بەرپاستى ئەو تەعريفى كە لىرە ھاتوۋە من پىموايە مەعناى تەئھىل ناگرىتەوۋە، بۇيە من پىشنىارى ئەو تەعريفە دەكەم (!إعداد الفرد من ذوي الإحتياجات

الخاصة) ياخود (المعاق لتنمية قدراته عن طريق العلاج الطبي و الإستشارات النفسية و التعليم و التدريب المهني بما يتناسب مع حالته و تقديم الخدمات و الأنشطة التي تمكنه من ممارسة حياته بشكل أفضل)، زور سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

سوپاس، ريزدار عبدالسلام صديق، فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

راستی ههنديك شت ههبوو ئيمه وهكو ليژنهى موختهص باسى بكهه، يهك برادره وابزانم كاك قادر بوو باسى نهوهى كرد (بشكل مستقر) بكريته (بشكل دائم)، نهوه د.حسن لييرهيه، خوشك و برايان دكتور ههنه لييره، له مهوزووعى نهه تهعريفه باسى نهه حالاتانه دهكات، يهعنى نهه عهجزى (كلي) يان (نفسى) يان نهه كه بهردهوامه، يهعنى من مومكينه دهستم له بهر ههر هويهك له كار بكهوى، بهلام پاش هويهكه نهه مينيت جاركي تر دهگهريمهوه دهبيته تهبيعي، ئينجا چاويش وايه، زهغتيش و زور شت، بويه وشهى (مستقر) (بشكل مستقر) نهوه له تهعريفى (UN) يش ههيه، كه فيعهن ئيصابهيهكى نهوه، بهس نهه شهتره نهه موستهقيره دائيم بيت، يان موستهمير بيت، موستهقيره، چونكه (stable) يهعنى نازانم تهرجومه بكهه، (stable) يهعنى حالتهكه له تهشخيصى (طبي) لهسهر نهه نهساسه دهبيت، هيوادارم نهوه له بهرچاو بگيريت، بهلام مومكينه موعالهجه بكرى، من مولاچهزهيكه ههيه لهوهى كه خويندمان، ئيمه له (رابعاً) ماددهى يهك، (المجلس) مان تهعريف كردوه، (خامساً) ههر (رئيس) وتوومانه (رئيس مجلس كذا) به تهصهورى من ههر (رئيس المجلس) تهداروكى بكهين، چونكه مهجليس تهعريف كراوه، حالاتى تر ههيه وهك نهوهى زيان خان باسى كرد گورچيله و (كذا)، نهگهر ئيمه بچينه ناوى زور دهبيت، نهساسى نهه تهعريفه چى يه؟ نهوهى كه به شيويهكى (مستقر) (نفسى) يان (جسدى) يان (عقلي) بيت، به مهرجيك ببيته هوى نهوهى ريگاي لى بگريت زيانى خوئى به شيويهكى تهبيعي بباته سهر، نهوانهى كه گورچيله نهساس نهوهليان ههبوو، يان له نهتيجهى عهملهيه، نهگهر مهرجى دووهم تهتبيق بوو نهوانيش دهگريتهوه تهبعن، چ داعى نيه ئيمه حالهتيكه و له موستهشفايهكه ويستم (بصورة عامة) چونكه نهگهر بووه هوى نهوهى نهتوانيت وهكو خهلكى تر ئيحتياجى خوئى و زيانى خوئى بباته سهر تهعريفهكه دهگريتهوه، به نيسهت كاك كاردؤ كه خوئى نهندامى ليژنهى ياسايى بوو، فيكرهكه نهوه ههبوو كه له مادده (27) يش كه داوامان كردوه نهمينيت، مهجليسى سندووق ههبيت له بيرمه پرؤژهى ليژنهى ياسايى ههبوو، پاش گفتوگو كردنى ههردوو سى ليژنه و به جزوورى جهنابى وهزير نهگهر مولاچهزه بكهه پيشنيارمان كردوه نهه سندووقه ببيته ئيشيك له ئيشهكانى مهجليس، چونكه مهجليس لهوى ههيه ميزانيهى بو تهخصيص بكرى، چى؟ چى؟ تهبعن نهوانه له ناو سندووقيك بن، من نازانم خوئى موشكيله

نەبوو لەگەڵ ئەوەی مەجلیسی سەندووق، بەلام ئەوانەى لە من شارەزاتر و تیان دەبیتە دوو مەجلیس،
بۆیە قەزىيەكە بۆ موناڤەشە دەھێلێنەو، بە نىسبەت مولاھەزەى سۆزان خان راستە....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

كاكە كاتت تەواو بوو، زۆر سوپاس، خەلاص، سى دەقەپە تەواو، لێژنەى ياسايى، جەنابى وەزىر ئەگەر
موداخەلەپەكت ھەيە لەسەر تەعريفەكان، كەرەمكە.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە بىتاقەى (المعاق) پرسیارىك ھەبوو سەبارەت بەو بىتاقىيە، بۆچى؟ لەبەر ئەوەى ئىستا لە ھەر
شارىك وەك ئاگادارىن ھەر يەكێكىيان، ھەر بەرپۆەبەراپەتى كەمئەندامان وینەپەك لە ھەويەكان بۆ
كەمئەندامان دروست دەكرى، ئىستا ناسنامەكەى خۆم نموزەجىكە لەو ھەويەپەكە بۆ كەمئەندامان
دروست كراو، ھەولێ ئەوین ئىستا ھەموویان تەوھىد بكەين، ئەم ھەويەپەكە كەمتر تەزوىرى پى دەكرى،
كەمترین خەلەلى تىايە ئەو كاتەى كە دەروا بۆ بانقەكان، بۆیە ھەولێ ئەو دەدەين كە ھەر كەم ئەندامىك
خاوەن ناسنامەى خۆى بى، بۆ ئەوەى بتوانى ئەو ئىمتىيازاتەى كە لە ياساكەدا ھاتوو لە ماددەكانى تر كە
ئەو كاتەى سەردانى شوپنە گەشتيارەكان دەكات بۆ ئەوەى بتوانى بەو ھەويەو، بە ناسنامەپە ئىستىفادە
لەو ئىمتىيازاتە بكات، سەبارەت بە مەراكزى تەئھىل، جىاوازیيەك ھەيە لە نىوان مەراكزى تەئھىل و
مەراكزى (ايو)، ئەوەى ئىستا ھەيە مەراكزى تەئھىل ئىمە پەيمانگايە، لە ھەر سەنتەرى شارەكان جۆرەھا
پەيمانگانمان ھەيە، (ھىوا)مان ھەيە بۆ نابیستان، (رووناكى)مان ھەيە بۆ نابىنان، (ئاوات)مان ھەيە بۆ
بىر كۆلان، پەيمانگای (ھانا)مان ھەيە بۆ شىاندنى كەمئەندامان، كە لىرە وەكو چۆن وەزارەتى پەروەردە
مەنھەج تەوزىع دەكات بەسەر قوتابخانەكان، ئىمە لىرە ئەو نابیستان، نابىنان، بەلام بە شىوازیكى ئاسانتەر
دەرس دەخوین، ھەمان مەنھەج پەپرەو دەكرى مامۆستاشمان ھەيە، توپزەرى كۆمەلایەتیان لەوى ھەيە،
كە چۆن بتوانى ئەو كەمئەندامانە بە شىوہەپەكى وا رابىنن بگەرپنەو وەكو كەسىكى ئاسايى لە ناو
خىزان، بەلكە خىزانەكانىش فىر دەكەين چۆن مامەلە لەگەڵ ئەو منالە كەمئەندامانە بكەن، جگە لە
خویندن فىرى بەكارھىنانى كۆمپىوتەريان دەكەين تا ئەوانەى بە شىوہەپەك ئاسانتەر بى لە شىوازەكانى كە
فىرى كارى دەستیان دەكەين، كە سالانە ئىمە ئەو قوتابىانەى كە لەوین، سالانە پىشانگانمان ھەيە، سالانە
ئىمە خەلاتیان ھەيە وەكو لاوى سال، ئەوەى كە ھەيە مەراكزى تەئھىل پەيمانگايە لاى ئىمە جىاوازە لە
مەراكزى (ايو)، لىرە دەبى مەھامەكانى دىارى بكرى، مەراكزى تەئھىلمان ھەيە بەلام مەراكزى (ايو)
لىرە توپزى تەفصىلى پىوېستە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

مەرگهزى تهئهيل له تهعريفهكه ليره نووسراوه (مرکز ايواء)، خوى تهئهيل فيرى دهكهى، مولاچهزهتان ههيه، مولاچهزهكته بده لهسهر ئهوه، فهرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

ههر ئهوه بوو كه ئيتيفاقمان كرد ئيمه و ليزنهى ياسايى، له نهصهكه كه دهئيت: (ايواء المعاقين المصابين باعاقه شديده)، ئيمه تاكو ئهوه غهرهزه تهحقيق بكهن، ئهوه ئيعاده بكهين (أو التي يتم فيها تأهيلهم و تشغيلهم حسب قدراتهم) واتا ئهوه تهعريفه تازهيه (أو التي يتم فيها) ريگا دههات ههمان مەرگهز (ايواء)يش ههبيت و تهديرب، يانيش مەرگهز، مهبهستان يان ئهوهى (ايواء)ه، يان ئهوهى تهديرب، تهصهور دهكهم ئهوه عيلاجى مهوزووع دهكات، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ئيستا موناقهشه لهسهر تهعاريفهكه خهلاص بوو، دهچينه سهر ماددهى دوو، ليزنهى ياسايى ماددهى (2) بخوين، پاشان ناوتان دهنووسين، پاشان شتيكى تر، فهرموو.

بەرپز عونى كمال بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

سهبارته به ماددهى دووهم له راپورتهكهمان بهو شيوهيه پيشنيار كراوه صياغهى ماددهكه بكرتتهوه:

يهدف هذا القانون إلى:

أولاً/ تعزيز و حماية و كفالة جميع الأشخاص المعاقين و ضمان تمتعهم على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الإنسان و الحريات الأساسية و تعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.

ثانياً/ احترام كرامة المعاقين و استقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم و استقلاليتهم.

ثالثاً/ احترام القدرات المتطورة لأطفال ذوي الإعاقة و احترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

بەرپزان راپورتى موشتهرهكيش بخوين، چيتان لهسهر ئهوه ماددهيه داوه؟ فهرموو.

بەرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

راپورتى موشتهرهك تهئيدى ماددهكه دهكات بهو صياغهى كه ئيستا خوئندمهوه.

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ، باشە، ئەو بەپېژانە دەيانەوئ قسە بکەن، ناويان دەنووسين ئيستا، ئەم پېژدارانە دەيانەوئ موداخەلە بکەن: ناسک توفيق، عمر نورەدينى، فازل بەشارەتى، محمد شارەزوورى، کاوہ محمد أمين، شوان کریم، تارا ئەسەدى، سۆزان شهاب، ھاژە سلیمان، کەسى تر ھەيە؟ نيە، بەپېژان ئەو بەپېژانەى کە ويستوويناە ئيستا قسە بکەن، ناويان نووسرا، سبەى سەعات (11) . کۆبوونەوہکە دوا دەخەين بۆ سبەى سەعات (11)، ئەمرۆ کۆتايى پى دەينين، سبەى سەعات (11) دووبارە بە سەلامەتى کۆدەبينەوہ، خوا ئاگادارتان بى بە سەلامەتى.

محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکى)

سەرۆكى پەرلەمانى

کوردستان - عێراق

د. ارسلان بايز اسماعيل

چيگري سەرۆكى پەرلەمانى

کوردستان – عێراق

فرست احمد عبدالله

سکرتيڤرى پەرلەمانى

کوردستان – عێراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتى زۇمارە (21)

چوارشەممە رېكەوتى 2011\12\28

خولى سىيەمى ھەلبۇزاردىن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (21)

چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28

كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكاپەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جىگىرى سەرۇك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (21) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامەى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەمواركرائى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره (21) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات (11) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى چوارشەممە رېكەوتى 2011/12/28 دا بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆكردنى ئەم پېشنياره ياسايانەى خوارەو:

- أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىه تايبەتەكان.
- ج- پېشنيارى ياساى چاودېرى كردن و شياندىنى خاوەن پېداوويستىه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
- د- پېشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالآكان له ھەرئىمى كوردستان.
- ه- پېشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالآكان له ھەرئىمى كوردستان.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنەكەمان دەكەينەو، خولى سىيەمى ھەئبژاردن، سالى سىيەم، خولى گرېدانى يەكەم، ژماره (21) رۇژى دانىشتن 2011/12/28، بەرنامەى كار:

بەپىيى حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەموار كراوى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۇكاپەتى پەرلەمان برپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتىنى ژماره (21) ى ئاساىيى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كاتژمىر (11) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى چوار شەممە رېكەوتى 2011/12/28، بەم شېوھىە بېت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفتوگۆكردنى ئەم پېشنياره ياسايانەى خوارەو:

- أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
- ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پېداوويستىه تايبەتەكان.

ج- پيشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوهن پيداويستيه تايبتهكان له هەريمي كوردستان.
د- پيشنيارى ياساى مافهكانى كورته بالاگان له هەريمي كوردستان.
ه- پيشنيارى ياساى تايبته به كورته بالاگان له هەريمي كوردستان.
ئىستاش داوا له ليژنهى ياسايى و ليژنهى كۆمهلايهتى و ليژنهى دارايى دهكهين كهردم بکهن بۆ سەر
مه‌نصه، ليژنهى ياسايى فەرموون بەردەوام بن لەسەر خویندنه‌وهى، فەرموو.

بەرپز عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان.

له دانيشتنى دوينى ههشت ناو نووسرا بۆ قسه كردن له‌سەر مادده‌كه، واتا ماددهى دووم.

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان:

زۆر سوپاس، ريزدار ناسك توفيق كهردم بکه.

بەرپز ناسك توفيق عبدالکريم:

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان.

دياره ئيمه له‌سەر هەر مادده‌يهك له‌م ماددانه قسه ده‌كهين، ته‌ئسيري ناوه‌كهى هه‌يه له‌سەر ناوه‌پۆكه‌كهى،
بۆيه جاريكى تر ده‌لييمه‌وه، ده‌كريت ئه‌و پينج پرۆژه‌يه، يان ئه‌وه‌تا سيانين بکهين به‌يهك و ئه‌وهى
حكومهت بکهين به‌ئەصل، ئه‌و ياسايه‌ى تايبته‌ به‌ كورته بالاگان و دوو پرۆژه‌كه‌ ده‌ربه‌ينين له
مه‌وزوعه‌كه، بۆ ئه‌وهى تاخير نه‌بيت، يان ناوى خاوهن پيداويستيه تايبته‌كان بي‌ت، بۆ ئه‌وهى شمولى
ئه‌وانيش بکات، بۆ ئه‌وهى له‌وه زياتر تاخير نه‌بيت، بۆيه ئه‌وكات ده‌توانين بزانيين چۆن مادده‌كانى تر
داده‌پيژين، به‌لام.....

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان:

تکايه ناو‌نیشان‌ه‌که رۆشتين، ته‌واو بوو، ئىستا له‌سەر ماددهى دوو قسه ده‌كهين، ئه‌گه‌ر له‌سەر مادده‌كه
ره‌ئيه‌کت هه‌يه، فەرموو.

بەرپز ناسك توفيق عبدالکريم:

بەرپز سەرۆکی پەرله‌مان.

ئەم مادده‌يه باس له‌ ئەه‌داق ئەم ياسايه‌ ده‌کات، ئه‌و سى هه‌ده‌فه‌ى که‌ ديارى کردوو، باس له‌ خزمه‌تکردنى
که‌سه‌ مو‌عاقه‌کان ده‌کات، به‌لام ئه‌وهى ئەم ياسايه‌ى بۆ دارپيژراوه‌ چەند بۆ خزمه‌تى که‌مه‌ئەندامان و خاوه‌ن
پيداويستى تايبته‌کانه‌؟ ئه‌وه‌نده‌ش بۆ خزمه‌تى ئه‌و که‌سانه‌يه‌ که‌ چاودىرى ئه‌وانه‌ ده‌کەن، به‌لام له
ئەه‌دافه‌کاندا پي‌وه‌ى ديار نييه، بۆيه من ئيقتراحى ئه‌وه‌ ده‌که‌م، چوارهمى بۆ زياد بکهين، بليين(رابعا):
تقدير وتعزير وحمایة حقوق الذين يلتزمون برعاية المعاقين)، چونکه ئيمه له‌ياسا‌که‌دا به‌فيعلى مادده‌يه‌كى
ته‌واومان تايبته‌ کردوو به‌وانه‌ى که‌ خزمه‌تى مو‌عاقه‌کان ده‌کەن، له‌به‌ر ئه‌وه‌ ده‌بيت له‌ئەه‌دا‌فدا ره‌نگ

بداتەو، ماددەيەك زىاد بىكەين بەوۋى كەئەم ياسايە بۇ خزمەتى كەسوكارىشيانە، بۇ خزمەتى ئەوانەشە
كە خزمەتى ئەم كەسانە دەكەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار عمر نورەدېنى، فەرموو.

بەرپىز د. عمر حمە امين خدر(نورەدېنى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر سەيرى ئەو ئامانجانە دەكەين، كە لىردا دەقى پى ھاتوو، من پىموايە لەرووى دارشتنەو ئەوئەندە
وشك و رەككە، كە تەئسىرى كىردۆتە سەر شىواندىنى ماناكەى، بۇيە ئەمە دووبارە پىويستى بە دارشتنەو
ھەيە، بۇ نموونە تەعزىزو حىمايەى ئەشخاى، يان تەئىمىن و تەعزىزو حىمايەو كفالەى حقوقى ئەوان،
بەرپىنى من دەبىت مافى ئەوان تەعزىز بىرپىت و بىرپىزىت، نەك شەخسەكە خۇى، ھەرودھا مەسەلەى
ئىحتىرامى كەرامەو شىكۆمەندى لەبەرگەى يەكدا ھەيەو لە بەرگەى دووشدا ھەيە، دىسان دووبارە بووتەو،
لە سىيەمدا دەبىت رېزگرتن لە توانا پەرەسەندووكان، يان گەشەسەندووكانى ئەوان، بەرپىنى من دىسان
ئەو ناكىت، ئامانجى ئەم ياسايە پەرەپىدانى تواناكانى ئەوانە، نەك رېزگرتن لەو توانايەى ئەوان كە
گەشەى كىردوو، بۇيە دىسان دەبىت ئەمەش صياغە بىرپىتەو بەرپىنى من، لەسەر مەسەلەى شوناس و
ھەويەى ئەوانىش، دىسان دەبىت وازحتر بىن، مەبەست چىە لە پاراستنى شوناسى ئەوان؟ بەرپىنى من
لەگەل مەسەلەى شوناس قسە لەسەر لەسەر كەسايەتى ئەوان بىرپىت، ھەرودھا پىشنىارى ئەوئەش دەكەم
جگە لەو سى ئامانجە، دوو ئامانجى تىر زۆر گىنگ ھەيە ئىزافە بىرپىت، ئەويش مەسەلەى ئاوپتە كىردن،
يان ئەوۋى پى دەوتىرپت دەمچ كىردنى تەواۋى ئەوان لەرووى كۆمەلەيەتى و لە رووى ئابوورىيەو، كە
خالىكى زۆر زۆر گىنگە، ئامانجىكى زۆر گىنگە، لە ھەموو ولاتىكدا كە ئەم ياسايە دانراوە يەككىك لە
ئامانجەكانى ھەولدانە بۇ ئەوۋى ئەمانە بەتەواوتى لەرووى كۆمەلەيەتى و لە رووى ئابوورىيەو، لەگەل
كۆمەلگادا دەمچ بىرپىنەو بەشپوھىەكى باش، من صياغەيەكەم ئامادە كىردوو، پاشان دەينرپم لەسەر ئەم
بەرگەيە، ئامانجى دووۋەى ئەوۋى كە من پىشنىارى دەكەم، ئەويش ئەوۋىە كە ئىمە ھەول بەدەين رېزگرتن
لە ماف و كەسايەتى و شوناسى پەككەوتەو خاوەن پىداويستى تايبەت لە چوارچىۋەى كارى خىرىيەو
بگوازىنەو، بۇچى؟ بگوازىنەو بۇ ئەوۋى بىپتە مافى ئاسايى، ھەرودھا بىپتە و اجبى دەولتە، لەمەشياندا
صياغەيەكەم ھەيە پاشان ئەويش دەينرپم، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار فازل بەشارەتى، فەرموو.

بەرپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مولاحەزەى من لەسەر ماددەى دووھە، ھەرچەندە لە عامى پەرۆزەكەدا بەچەرى باسى ماف و ئىمتىيازاتى كەمئەندامان دەكات، ئەوھى كە لێرەدا پېشنىارى منە، ئەوھى كە حكومەت مولزەم بىكرىت بە دروست كردنى جىگايەك لە ھەموو پارىزگاگانى كوردستان بۆ كەمئەندامان، بۆ ئەوانەى كە دەتوانن كار بكەن، چونكە بەراستى لێرەدا لە ماددەى سىيەم ھەرچەندە باسى تواناى كەمئەندامان دەكات، بەلام باسى ئەوھ ناكات كە شوپىنكىيان بۆ دابىن بىكرىت، لەبەر ئەوھى كە ئىستا زۆر كەمئەندام ھەيە زۆر دەست رەنگىنە، يەعنى بەھرو كارى زۆرباش ئەنجام دەدات، بۆيە پېشنىار دەكەم حكومەتى ھەريەمى كوردستان، وەزارەتى كارووبارى كۆمەلەيەتى مولزەم بىكرىت بە دابىن كردنى شوپىنكى بە وەسىلەى كاركردنەوھ، چونكە كەمئەندام ھەيە خەياتە، كەمئەندام ھەيە گولچنە، كەمئەندام ھەيە، ھەريەكە لە بواریكدا دەتوانىت كارىكى باش ئەنجام بدات، بۆ ئەوھى حكومەت مولزەم بىكرىت بە دابىن كردنى جىگا، بە ئەساسى كاركردنەوھ بۆ كەمئەندامان لە ھەريەمى كوردستان، لەبەر ئەوھ تەنھا بىر لەوھ نەكرىتەوھ، بەس خزمەت بىكرى، ھەرچەندە من لەگەل ھەموو خزمەتكردەكانەم بۆ ئەوان، بەلام ئەوھش بىكرى كەوا شوپىنى كار كردنىشان بۆ دابىن بىكرى، بۆ ئەوھى بتوانن خاوەن بەھرە بن و، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەخىراتنى ريزداران نوپنەرى كورته بالاكان دەكەين، كە لە بانەوھ بەشدارن لەگەلمان، زۆر زۆر بەخىر بىن، ئىستاش ريزدار محمد شارەزوورى فەرموو.

بەريز محمد احمد على (شارەزوورى):

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەنجى من لەسەر خالى يەك و خالى سىيە، ديارە ئەم ياسايە دەرچووھ خزمەت بە توپىزىك دەكات، ئەوانىش مروفن، بۆيە من پېشنىارى ئەوھ دەكەم كە لە (على قدم المساواة مع الاخرين بجمیع الحقوق) ئەو ئىنسانەى تيا لابرىت، ئەوانە ئىنسانن و توپىزىكن لە ئىنسان، ئەم ياسايەش بۆ خزمەتى ئەوان دەرەچى، من پېموايە ئەم ئىنسانە تەحصيل حاصلە، ئەگەر ببىت، لە خالى سىيەم زياتر سەرەنجهكەم لەسەر ئەوھيە ئەم خالە بۆ ئەوھ دانراوھ كە جىاوازی بكات لەنيوان منالىكى كەمئەندام، كە قودرەيەكى پېشكەوتوتوترى ھەيە لە منالى كە لەگەل خۆيەتى، بۆيە من وەكو كاك عومەر ئىشارەتى پيدا، بەراستى دارشتنەكەى بە دارشتنىكى رەكەك دەزانم، ماناكەى لە دەستدا، بۆيە من پېشنىار دەكەم، لەبەر ئەوھى ئەمە موناڤەسەيەك دروست دەكات لەنيوان ئەو منالانەى كە قودرەيان زياتر، پېشنىار دەكەم ئەم خالە وا دابىرژىتەوھ، (لەبەر چاوغرتنى تواناى پەرەسەندووى منالە كەمئەندامەكان و پەرەپيدانى بەشيوھيەكى زانستیانەو ريزگرتن لە مافەكانيان و پارىزگارى كردن لە ھىوايەتەكانيان، ئەگەر ئەوھى ئەخىرى ھەويە بىت لە ماددە يەك لەخالى ھەوت ھەويەكەى ديارى كر دووھ، بۆيە من پېشنىارى ئەوھ دەكەم (والحفاظ على هويتهم)، ناسنامەكەى ھىچ مانايەك نادات بە دەستەوھ، تۆ ناسنامەكەى لە ماددەى يەك خالى ھەوتدا ھەويەكەى داوھتى، بۆيە من پېشنىار دەكەم (والحفاظ على هويتهم)، ئەوھى بكەنە (ھوايتهم)، سوپاستان دەكەم.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرىز كاك كاوه محمد ئەمىن فەرموو.

بەرىز كاوه محمد امين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

وھلا منىش ھەر ھەمان بۆچۈنم ھەيە لەسەر صياغە كردنى بېرگەكانى ماددەى دوو، بەتايبەتى لە بېرگەى سى كە نووسراوھ (احترام القدرات المتطورة للاطفال ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، لىرە تەقريبەن بەتايبەتى بۆ منال ھاتوو، نەگونجاوھ، بەراى من كەلىمەى شياوتر بۆ ئەو بېرگەيە ئەوھيە بلىى (تشجيع)، يان (تحفيظ القدرات المتطورة للاطفال الموهوبة)، لىرە بەھرەدار منال زياتر جيا دەكرىتەوھ لەگەل منالى تر، (الموهوبة ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، ئەگەر ھەويەتەكە بىرئەھ (قدراتهم)، يان (موهبتهم) پىم شياوترە، سوپاس، ھەر ئەو تىبىنيەم ھەبوو.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك شوان كەرىم فەرموو.

بەرىز شوان عبدالكريم جلال:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو تىبىنيەم ھەيە، تىبىنى يەكەمم/ زياتر زمانەوانىيە، لە ئەوھلەن دەلى: (تعزيز وحماية وكفالة)، پىموايە ئەو (و)سە زيادە، بىت بە (تعزيز حماية وكفالة)، بۆ ئىزافەى حقوقىش من لەگەل رايەكەى ھاوكارم كاك عومەر نورەدىنم، لەوى حقوقىك دابىرى لەنىوان كەفالەو جەمىع بىت بە (وكفالة حقوق جميع الاشخاص.....)، تىبىنى دووھمم/ لەسەر ئەوھيە كە يەكك لە ئامانجەكانى دانانى ئەم ياسايە، ئامانجىكى گرنكى دانانى ئەم ياسايە ھەك لە ھۆكارى دەرچووواندى ياساكەش ھاتوو، ئەوھيە كە (منجھم امتيازات مادىيە ومعنويە اضافية)، بۆ ئەوھى ئىتر ناوھكەى ھەر چىيەك بىت، بەراى من وا پىويست دەكات كە (رابعاً) بۆ زياد بىرى، بگوترىت: (رابعاً: منح امتيازات مادىيە ومعنويە اضافية خاصه الى ..) ناوى ئەوھى با بلىين ناوى لە ياساكە بەچى ھات بىت، ئەو ناوھ دابىرىت و، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ھەكو ئەزانىن كە ھەدەف زۆر گرنگە لە دەرھىنانى ئەم قانونە بەراستى، ئەگەر بىت و لەگەل ئەوھ بين ئەمانە بىمىنىتەوھ، وا ئىقتىراح دەكەم كە لەگەلئىدا خالىكى تر ئىزافە بىرى، ئەويش: (حق المعوقين في الاندماج في الحياة العامة في المجتمع)، چونكە ئەساس و كرۆكى باسەكەمان ئەوھيە، چۆن ئەم كەمئەندامانە

لەناو ئەو قانۇنە كە ناويان ھاتووو چۆن بيانگەر پېننېنەو بۆ ناو كۆمەلگامان؟ كە ئەمە گرنگە لەناو ياساكە ھەببەت، لە ياساى ولاتانى تىرىش بۆ معوقىن بەم شىوھىە بوو، دوووم/ ئىزافەم ئەوھىە كە ئىزافەى ئەوھ بەكەين، (ان يكون المعوقين لهم الحق في المشاركة في صنع القرارات المتعلقة بهم)، ئەوھش لەناو قانۇنەكە ھەيە، كە فيعلەن ئەگەر ھاتو دەنگى لەسەر درا، كە دەبى نوپنەريان ھەببەت بۆ ئەو لىژنانەى كە دادەنرەت، ئەو مەجلىسەى كە دادەنرەت، نوپنەرى خۇيان ھەيە، چونكە ئەوان ئەزانن موعانائىان چىھو شتەكانى كە تاكو ئىستا بەدەست نەھاتووو لە خزمەتگوزارى كە ھەرچەندە وەكو مرؤفەىكى ئاساى تەماشا دەكرى، بەلام لە ئىحتىياجائىان، لە پىداوويستىان زياتر پىويستىانە كە ئاگادارىان بۆ بكرى، ئەم دوو خالە ئىزافە بكرى، ئەگەر ھاتو بەم شىوھىە ماىھووو نەخرايە ئەسبابى موحببە.

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار سۆزان شەھاب فەرموو.

بەپۆز سۆزان شەھاب نورى:

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبەعن ئەم ماددەيە، عادەتەن ئىمە زۆر فەير بووين صيفەيەكى ستاندارد دادەنرەت، ئىمە لەم قانۇنە دەمانەوى بلىين ئەم قانۇنە چى ئەكات؟ نەك (يەدەف)، چى ئەكات؟ ئەم ياسايە كە تەشريع ئەكرى لە دواى ئەوھ كۆمەلەىكى رىنماىى پى دەرنەچەت، كەواتە لە نەصىكى مەكتوبەوھ دەببەت بە كۆمەلەىكى كارى پراكئىكى، بۆيە لىرە زەمانى حقوقى تىدايە لەناو ئەم ياسايە، دەببەت لە پىشدا بلىين: (يضمن هذا القانون ضمان الحقوق التالية)، ئەم قانۇنە بۆ ئەم ھەدەفانە جىبەجى دەكرى، ئەم حقوقانەى تىدايە، تەسببەت دەكرى، كە ئەللى: (الحقوق التالية: تعزيز وحماية وكفالة جميع الاشخاص المعاقين)، ئەوھ مافىكە كە ئەوان ھەيانە بەسەر دەولتەتەوھو، دەببەت بۆيان جىبەجى بكات، بۆيە ئەبى لە ئەوھلەوھ ئەم دەستەواژەيە دابنرەت. دوووم/ لە جىياتى ئىحتىرام، چونكە بەسە ئىمە ھەر وشە، وشە، وشە، بەلگو بىكەين بە شتى پراكئىكى، (حق المعاق وذوي الاحتياجات الخاصة في ضمان واحترام كرامتهم واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بانفسهم واستقلاليتهم)، بۆ ئەوھى ئىمە بەپىي ئەم ياسايە زەمانى ھەقەكانىان بكەين، نەك بەپىي ئەم ياسايە ئىحتىرامى ھەقەكەيان بگرين، بۆيە لە ئىختىيار كردنى وشەكاندا دەببەت ئاگادار بىن ئىمە مەبەستمان چىە لە دارشتنى ئەم ياسايە.

لە سىيەم/ بە ھەمان شىوھ، (ضمان حق تطوير القدرات المتطورة للاطفال ذوي الاعاقة واحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم)، تۆ دەببەت زەمانى ئەوھ بكەى، نەك ئىحتىرامى قودراتەكەى بگرى، دەبى زەمانى ئەوھ بكەى كە تەتووير بدرى بە قودراتى، ھەرودھا پىشنيار دەكەم (رابعا) ھاورا لەگەل خوشكى ئازيزم خاتوو تارا، (رابعا: ضمان حق دمج المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الحياة العامة في المجتمع)، نەك لەجىياتى ئەوھى پەراويز بخرين، دەبى زەمانى ئەوھ بكەيت كە ئەوان لەناو ئەو كۆمەلگايە تىكەل ببنەوھ، ئەمە دەببەتە (رابعا) و، ئەگەر بە دلتان بوو بۆتان ئەنيرم.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ھازە خان فەرموو.

بەرپز ھازە سلیمان مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەربارەى ئەو ئامانجانەى كە لە پرۆژەى حكومەتدا ھاتوو، بەراستى من دەبىنم كە ئامانجان ھەر چەندە ئامانجى باشن، بەلام شۆھى دارشتنيان بەو شۆھىيە نىيە، كە زۆر ئاسان بى لە تىگەيشتن، بۆ ئەوھى لە ياساكەدا بە ئاسانى خەلك لى تىگات، بۆيە بەراستى من پيشنيار دەكەم كە ئەو سى ئامانجە وەكو پيشنيار لە ياساكەدا بنووسریتەو، لەوانە:

يەكەميان: (الاهتمام والعناية بذوي الاحتياجات الخاصة في النواحي الصحية، الاجتماعية، الثقافية والتربوية والاقتصادية لضمان عيشهم وكرامتهم لتمكينهم من التغلب على الآثار السلبية الناجمة عن حالة العجز سواء اكان جزئيا او كلياً).

(ثانيا) لە حياتى ئەوھى ئىمە بلىين (احترام كرامة المعاقين)، بلىين: (السعي في تطبيق المبادئ الانسانية السامية في دمج ذوي الاحتياجات الخاصة مع غيرهم من فئات وطبقات المجتمع عبر وسائل وطرق منهجية وعلمية).

(ثالثا: تأمين وتوفير فرص العمل لذوي الاحتياجات الخاصة بما يتناسب مع قدراتهم البدنية والعقلية والنفسية)، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دوو، لەوانەيە ھەندى سياغەى قانونى رەكىكى ھەبىت، منيش پشتگىرى ئەو دەكەم ھەر سياغەيەكى باشتر ھەبى لەم ماددەيە، ئىمە سياغەى بکەين و دايرپىژين، ديارە سى پرۆژەيەو باسى كەمئەندامان دەكات، ئىمە ھەولتى ئەو دەدەين كام سياغە باش بىت پشتگىرى لەو دەكەين.

سەبارەت بە پرسىارەكەى كاك فازل باسى ئەو دەكات بۆ بنكەكان و سەنتەرى شارەكان، دويىنیش تەوزىچىكەدا، ئەوھى كە ئىستا ھەيە زياتر لە (2500) منال حالى حازر لە پەيمانگانمان و لە سەنتەرى شارەكان سوودمەندن، ديارە لەوى كۆمەلەك چالاکى ھەيەو، خويىندنيشيان بەردەوامە وەك ھەر منالتيكى ناسايى، بەلام بەشۆھىيەكى ئاسانتر و ساكارتر، سالانە پيشانگاشيان بۆ دەكریتەو، دواى شيانديان جگە لەوھى لە پيشانگان، ئىمە ئەو كە لوپەلانەيان بۆ دەفرۆشينيەو، مناليشمان ھەيە لەو پەيمانگانمانە كە دەردەچن و دەچن نامادەيى تەواو دەكەن و، دەرچووى پەيمانگانمان ھەيە، تەنانەت دەرچووى كۆليزيشمان

هەيە، ھەولیشمانداوھ لەرپڭگای ناوھگان، کە بۆ ئەنجومەنی وەزیرانی بەرز دەکەینەو، بتوانین کەمئەندامیش داخڵ بکەین و دايمەزینین، ئەو سەنتەرانی ئیمە کەموگورپی ئەوھمان ھەيە، کە تەنھا لە سەنتەری شارەکانە، تاوھکو ئیستا بۆمان نەکراوھ کە لە قەزاکانی ش بیکەینەو، ھەولئ ئەوھ بەدەین لە ماددەکە دویئ کە باسی مەرکەزی تەئھیلە ئیوآ کراوھ، داوای ئەوھ دەکەم تەفسیلئکی زیاتر بدرئ بۆ مەرکەزی ئیوآئە، چونکە ئەوھ ئیستا ھەيە تەنھا مەرکیزی تەئھیلە، بەلام دویئ لەو ماددەيە ھيچ تەفسیلئک بۆ مەرکزی ئیوآ نەدراوھ، چونکە واجباتمان ھەيە، سەبارەت بە مەرکەزەکانیش ئەوھ کە ئیستا ھەيە تەفسیلئکی زۆر بە وردی باسکراوھ، لە بابی جواری فەسلی یەکەمی قانونی ریعایەي ئیجتماعی (126)ی سالی 1980 کە باسی مەرکەزەکان دەکات لە کوپوھ بەرپوھ دەبرین؟ کئ بەرپوھبەری ئەو بئکانە دەبیت، یاخوڊ ئەو مەرکەزانە دەبیت؟ بۆيە لەوئ بەوردی باسکراوھ، لیرە پپووست بەو تەفسیلە ناکات و، زۆر سوپاس.

بەرپڭ سەرۆکی پەرلەمان:

لیرنەي یاسای بۆ ماددەي سئ، موناقتەشە لەسەر ئەو ماددەيە تەواو بوو، فەرموو.

بەرپڭ عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپڭ سەرۆکی پەرلەمان:

المادة الثالثة: يصنف المعاقون

اولاً/ حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1 / المعاقون بدنيا.

2 / المعاقون عقليا ونفسيا.

ثانياً/ حسب قدراتهم على العمل الى صنفين:

1 / المعاقون غير القادرين على العمل كلياً.

2 / المعاقون غير القادرين على العمل جزئياً.

جەنابی سەرۆکی پەرلەمان، سەبارەت بەو ماددەيە لە راپۆرتی ھاوبەش دوو راپەرلەمان:

رایی یەکەم/ دەلئ ئەو ماددەيە نەمینیئتەو، حەزف بکریئ.

رایی دووھم/ دەلئ بمینیئتەوھ وھکو خۆی.

بەرپڭ سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپڭزان، ئەوانەي دەیانەوئ قسە بکەن لەسەری کەرەمکەن، ئەم رپڭدارانە دەیانەوئ قسە بکەن، رپڭداران (رپڭباز فتاح، کاردۆ محمد، سۆزان شەھاب، د.احمد ومرتی، بەفرین حسین، حەمە سەعید، خلیل عوسمان، جلال علی، سیوھیل عوسمان، کاوھ محمد، شۆرش مجید، شلیئر محی الدین، سەردار رشید، صباح بیت اللہ، شیرزاد حافز، دلیر محمود، لانا احمد، د.رۆژان دزەي، عبدالسلام بەرواری، ئەفین عمر، برهان رشید، د.حسن محمد، تارا ئەسەدی، ئاراس حسین، کاک رپڭباز فەرموو.

بەرپز رېباز فتاح محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە تەسنىف كۆرۈنەكە، ھەرچەندە لە ماددەيەكى پېشوو تر تەعريفى معەوق كرا، تەقريبەن يەنى تەسنىفك بۇ ئەو كراو، بەلام ئەگەر قەرار بېت لېرە ديسانەو تەسنىف بىر تەو، تازەترين تەسنىفى (WHO) بۇ كەمئەندامان، دەبېت ھەردو بەشەكەى تيا بېت، يەنى بەشى يەكەم ناكىت جيا بىر تەو، يەنى لېرە ئەو كراو، كراو بە دوو بەشەو، بەلام لەراستيدا دەبېت ھەردو بەشەكە وجودى ھەبى، چونكە بەشىكىان كاتى كە تۆ پېناسەى كەسىكى معەوق دەكەى، تەواوكارىەكە ئەوئەى كە ھەر دوو بەشەكەى تيا بېت، بەشى يەكەم لەسەر بنەماى جسمە، لەشى ئېنسانەكە، ئايا ئەو كەسە ستراكچەرى تەواو نېيە لە لەشى؟ دەستىكى نېيە، ياخود قاچىكى نېيە، ياخود يەكك لە ئەندامەكانى نېيە، ياخود فەنكشن، يان ئىشى ئەو ئەندامەى لەدەستداو، لەبەرئەو دەبى بەشى يەكەم/ تەسنىف بى لەسەر بنەماى پىكھاتەى لەشەكە، كە بەشىك لە پىكھاتەكەى نېيە، ياخود ئەو كە پىكھاتەيەك، ياخود ئەندامىكى ئىش ناكات، بەشى دووئەى/ ئەوئەى كە لەسەر بنەماى كار و چالاكى كەسەكە، راستە ئەو كەسە لەوانەى ئەندامىكى نەبېت، بەلام بەشى دووئەى زەرورە كە تەواو بىكات، ئايا تا چەند كارىگەرى كروو لە چالاكى و، ناتوانى بەشدارى بىكات؟ كەواتە دەبى بىر بەشى يەكەم، ياخود خالى يەكەم، لەسەر بنەماى لەشى ئەو كەسە، بەشى دووئەى لەسەر بنەماى كار و چالاكى، ياخود لەسەر بنەماى چالاكى و تواناى بەشدار بوونى كەسەكە لە كاروبارى رۇژانەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپز كاردۇ محمد پىردواد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەبارەى ماددەى سى، من لەگەل ئەوئەم كە ئەم ماددەى ھەبىگىرى، لەبەر ئەوئەى ئېمە لە ماددەى يەكدا لە پېناسە كۆرۈنەكە، يان خاوەن پىداوئەى تايبەتەكان، پېناسەيەكى زانستى و گىشتىگىرەو تەحدىدى ئەوئەى كروو، كە خاوەن پىداوئەى كىيە، ئەم پۇلن بەندىيە وەكو ھاورپم كاك رېباز باسى كۆر، ھەم لەرووى تەندروستىشەو راست نېيە، ھەم سنووردارى، يان دەتوانم بلىم ھاودزە لەگەل پېناسەكەو، سنووردارى ئەوانە دەكات كە مافەكە ياسايەكە دەيانگىرئەو بۇ دەستەبەر كۆرۈنەكە، لەبەر ئەوئەى من زەرورەتى نېيە، بۇيە پىويستە ئەم ماددەى لاجچى و، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من هاوارام لەگەڵ برای بەرپز کاک کاردۆ، خۆی لە ماددەکەدا، لە یاساکە کە حکومەت ناردوویەتی زۆر بە ریکوپیکی هیناویەتی، بۆ ئەوەی حوریه تیک بدری بە وەزارەتیش بۆ تەسنىف کردنەکە، دەلی (علی وفق من التسلسل العالی للمعوقين والذي أوضحته منظمة الصحة العالمية بالشكل التالي الحركي الرؤيوي السمعي، العقلي يتم اعتماد وتعديل قائمة تسلسل المعوقين وذلك بقرار يصدر عن مجلس الوزراء استنادا على اقتراح من قبل الوزير المعني بتكليف من المجلس الاعلى لشؤون المعوقين)، کەواتە ئیمە لیرەدا هیشتا ئەوەشمان یەکلا نەکردوو، ئەگەر هاتو (ذوي الاحتياجات الخاصة) لەگەڵ دابوو، ئەوا ئەوەندە تر فراوان تر دەبی، کەواتە ئەوەی کە ئیمە ئیستا موناقلەشە دەکەین، ئەگەر ئەو ماددەیه وەکو خۆی بمینیتەوه تەئیدی یاساکە دەکەین، یەعنی پێش وەخت برپار دەدەین ئەمە تەنھا یاسای کەمئەندامان بێ و، خاوەن پێداویستیه تایبەتیهکان نەبی، ئەگەر ئەو ماددەیه وەك ئەمەى کە لە راپۆرتەکەدا هاتوو، بەلام ئەگەر هەر تیایدا نەبی، مانای وایە ئەگەر لە دوایش لە دەنگداندا بوو بە خاوەن پێداویستیه تایبەتیهکانیشی لەگەڵدا بوو، ئەوسا حوریهت بەجی ئەهیلین هەم بۆ مەجلسەکەو، هەم بۆ وەزارەت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار د.احمد وەرتی کەرەمکە.

بەرپز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره ئامانجی ماددەکە لە ماددەى سییەم ئەویە، کە بەندی کەمئەندام ئەکات و، تەسنىفی ئەکات کە بەگوێرەى سروشتی کەمئەندامی، کەمئەندامان دوو پلەن، کەمئەندامانی جەستەیی، کەمئەندامانی دەروونی و عقلی، پاشان لە برگەى دووهدا بەگوێرەى توانای کارکردنیان دوو پلەن، ئەو کەمئەندامانەى کە هیچ کارئیکان پێ ناکریت، یان ئەوانەى کە هەندى کاریان پێ ناکریت، بەلام ئەگەر سەیری برگەى (7) لە ماددەى یەكەم بکەین، وەکو بەرپز کاک کاردۆ و سۆزان خان ئامازەیان پێیدا، هەمان ئەو ئامانجانەیان هیناوتەدی، کە باس لەو دەکات ئەلی کەمئەندام/ ئەو کەسەیه کە تووشی بێ توانایەکی هەمیشەیی (گشتی)، یان هەندەکی (جوزئی) زگماکی و، نا زگماکی بەشیوەى سەقامگیری موستەفیر، لە یەکیک لە هەستەکانی، یان تواناکانی جەستەیی، یان دەروونی، یان عقلی تا ئەو رادەیه هاتبیت، کە رێ لە کارکردنی ئەندامیک، یان زیاتر لە ئەندامیکى جەستەى بگرى، نەتوانی داخوایە ئاساییەکانی ژيانى لە چاو هاوشانە لەش ساغەکانی پیاده بکات، کەوا بوو ئەوەی کە لە ماددەى سى هاتوو، برگەى (7) لەماددەى یەكەم،

پېناسەيەكى زۆر گشتگىر و زانستيانەيە، پېويست بە ماددەى سېيەم ناكات، لېرەدا بەشېوہيەكى تەواو پېناسەى كر دووہ، لەوئ بە رەئى من دووبارەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار بەفرين حسين خەليفە كەرەمكە.

بەرپىز بەفرين حسين خەليفە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان، قسەكانى من لە لايەن بەرپىز كاك كاردۆ كرا، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، رېزدار حەمە سعید حەمە على كەرەمكە.

بەرپىز حەمە سعید حەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم ياسايە لە يەكگرتنى پېنج ياسايە، پېنج ياساكە، دووانيان ھى كورتە بالاکانە، سېيانيشيان ھى كەمئەندامان و خاوەن پېداويستىە تايبەتەيەگان، ديسان كەمئەندامان دووانى تريان، كەواتە ئەگەر ئەمە لېرە ئەمە بمىنيت، تەخسىسى يەك ياسا دەكەين، ئەوكاتە يەك ياسا كە باسى كەمئەندام ئەكات، بۆيە من پېموايە نەمىنيت، بۆ ئەوہى ياساكە گشتگىر بى و ھەر پېنج سنفەكە بگريتەوہ، كە خاوەن پېداويستى تايبەت و كەمئەندام و كورتە بالاکان، بۆ ئەوہى مافەگان بۆ ھەموويان بگەريتەوہ، بۆ ئەوہى نەمىنيت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، خليل عثمان حمدامين كەرەمكە.

بەرپىز خليل عثمان حمدامين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھاوپرام لەگەل ئەو برادەرانە، بەراستى ئەو تەسنيفە نەمىنيت، ھەرودكو ھاوپرپانەم باسيان كرد، ئەگەر ھەر ماينەوہ تەسنيفەكە ھەرودكو كاك رېباز گوتى لەسەر ئەساسى ئەداو ئەنجامدانى چالاکى بى من پېم راست ترە، چونكە ئيمە لەوانەيە شەريحەيەگمان ھەبى، كەمئەندام نييە، نە جەسەديەن، نە عەقلىەن، بەلام لەوانەيە نەتوانى كارو چالاکيەگانى وەكو پېويست ئەنجام بدات، بۆ ئەوہى شمولى ھەموو لايەك بكات، ئيمە كورتە بالاکانمان ھەيە، ھەندى شەريحەى تريشمان ھەيە ھەر لەم بابەتە، بۆ شمولتر بى، يان نەمىنيت، يان لەسەر تواناي ئەداى چالاکيەگانى ئەم تەسنيفە بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار جەلال على عبدالله كەرەمكە.

بەرپز جلال على عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە لە ماددەى يەكەمدا، ديارە پیناسەى پەككەوتەو كەمئەندام كراوە، دەسلەتیش دراوە بە بەرپز وەزیر وەزارەت، كە بەپى پینمايەگان دەریبخت، بەلام دوو جیاوازی ھەیه لە پلە بەندیەكە، كەمئەندام و پەككەوتە ھەیه لە لەدايك بوونەو، لەو پۆژەى لە دايك ئەبى پەككەوتەو كەمئەندامە، ھەشە لە ژياندا تووش دەبى، موعامەلەو تەسنىف و پلە بەندى ئەم دوو نەوعە زۆر جیاوازە، ھەیه لە تەمەنىكى موعەيەن، لە تەمەنى پەنجا سالى، بیست سالى تووشى حادیسەيەك ئەبى، ئەبیتە پەككەوتەو كەمئەندام، ھەیه كە لەدايك ئەبى، لەبەر ئەو من پیم باشە، ئەگەر بمینیتەو ئەوانەى كە لە دايك بوون كەمئەندام، لەگەل ئەوانەى نەتیجەى حەيات و ژيان، حەوادس تووش ئەبن، چونكە موعامەلەيان جیاپە، ھەم لەرووى قانونیەو، ھەم لە رووى ئیمكانیاتەو، ھەم لە رووى پلە بەندیەو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ریزدار سیوھیل عثمان احمد كەرەمكە.

بەرپز سیوھیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو ماددەيە (تصنيف العاقين حسب طبيعة العوق وحسب قدراتهم على العمل) لە تەعریفى موعاق ھەمووى ھاتوو، پيوست ناكات ئەو ماددەيە بمینیت، ئیلغا بكریت، بەنیسبەت ئەگەر تەقدیری عەجزی كلى، یان عەجزی دائیمی دابنیین، لە فەقەرەى سیزدە نووسراوە، (اللجنة الطبية)، لیژنەى توبى بۆ خوێ دیاری دەكات، واتا ئەو تەحویل حاصلە، بۆیە پیم باشە ئیلغا بكریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار كاوە محمدامین كەرەمكە.

بەرپز كاوە محمدامین:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

منیش ھاوپام لەگەل ھاوکارانم، لە تەعریفەكە بە روونی و بە تەفسیلی كراوە، ئەو ماددەيە زیادە، ریزو تەسنىفی كەمئەندامى زیاتر لیژنەى پزیشكى دیاری دەكات، ئەو كاتە ئەو كیشەيەمان لە كۆل دەكاتەو، موعالەجە دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار شۆرش مجید حسین كەرەمكە.

بەرىز شۆرش مجيد حسين:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھاوپرام لەگەڵ ئەو خوشك و برايانەى گە داوا دەكەن ئەو ماددەيە ئىلغا بگریتەو، بەھۆى ئەو پیناسە گشتگیرەى كە لە برپگەى (7)ى ماددەى (1)دا ھەيە، قسەكان دووبارە ناكەمەو، بەلام ئەگەر لە حالەتیک مایەو، ئەو ماددەيە مایەو، بە پيويستی دەزانم برپگەيەكى تريشى بۆ زیاد بگریت، مادەم دوو تەسنیفەكەى پيشوو مایەو، تەسنیفیکى سيئەميشى بۆ بگریت، برپگەى سيئەم بەو شيئەيە بى كە بۆى زیاد دەكریت، بەگویرەى ماوہى كەمئەندام بوونيان، ئەوانيش دوو پلەن، يەكيان/ ئەوانەى بەدریژايى ژيانيان كەمئەندام، دووميان/ ئەوانەى بەشيئەيەكى كاتى كەمئەندام، چونكە خۆمان دەزانين لە ژيانى خۆماندا ئەو مان بىنيوہ كۆمەلێك خەلك ھەن، لە بەشيك لە ژيانيان تووشى كەمئەندامى دەبن، بەھەر ھۆكارێك بى، بەلام دواى ماوہيەك، دواى چەند سالیك، چەندين سالیك، دەگەرپنەوہ سەر ژيانى ئاسايى خۆيان، عىلاج وەردەگرن و چاك دەبنەوہ، ئەگەر دوو تەسنیفەكەى سەرەوہ مایەو، ئەو ئەو تەسنیفەشى بۆ زیاد بگرى، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، ريزدار شليز محى الدين صالح كەرەمكە.

بەرىز شليز محى الدين صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە تەسنيف كردنى كەمئەندامان، ئەوہى كە لە راپورتى ليژنەى ياسايى ھاتوو، (المعاقون بدنيا والمعاقون عقليا) كەمئەندامى تەنھا ھەر عەقلىيەن و بەدەنيەن نييە، بەلكو ئەو تەسنيفەى كە لە پرۆژە ياساى وەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى ھاتوو، ئەو تەواوترە، لەبەر ئەوہى كەمئەندامى جموجۆليە، بيئاييەو بيستەو عەقلىيە، تەنھا ھەر ئەو دوو سنقە نييە، بۆيە ئەمە دەبى زیاد بگریت، كەمئەندامى بيستن و بيئايى ئەوہى تىدابی، ئەگەر بمانەوى زياتر بە خالتيك لەو خالە بى، يان لە ئەھدافەكان بى، زياتر خزمەتى خاوەن پيداويستە تايبەتيەكان بكەين و ھەموويان بگریتەو، پيويستە لە بەينى دوو قەوس ناوى ھەر ھەموويان بى، كورتە بالايان ھەموو جۆرەكانى تەخەلوفى عەقلىش كە ئوتيزم و نەخۆشيەكان، ئەوانە ھەمووى بۆ ئەوہى ئەوان ئىتمئان بن، كەوا خزمەتى ھەموويان دەكات، سەبارەت بە كۆمەلەى كەمئەندامانى ھەولير پەياميک ھەيە، ھەز دەكەم بيگەيئيم، كۆمەلەى كەمئەندامان بەتايبەتى كوردستان - ھەولير، زياترى ئەوان لايان مەفھوميك دروست بوو، وادەزانن ئەگەر ياسايەكە بەناوى (المعاق) دەرئەچى، ئەو خزمەتى ئەوان ناكات، ئەگەر تەنھا بەناوى خاوەن پيداويستى تايبەت بى، نازانم ئەو مەفھومەو ئەو

ئەخیردا كاری بکریت، چونکه هەموومان ئەزانین کورتە بالا ئینسانیکە توانای هەموو ئیش و ئەنجامدانی هەموو ئیش و کاریکی هەیه، معەوق نییه، حەقیقەتەن با ئەمە بەسەرمان تینەپەرێ، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، پزدار صباح بیت الله شکری کەرەم بکە.

بەرپز صباح بیت الله شکری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ئەو رەئیسەم کە ماددەى سى ئیلفا بکریتەوه، چونکه له ماددهى يەك برگەى (7) به تەفاسیل هاتوو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، پزدار شیرزاد حافظ کەرەم بکە.

بەرپز شیرزاد عبدالحافظ شریف:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیاره من بەراستی لەگەڵ ئەو رەئیسەى خوشک و برایانەم، هەموویان جیاوازن، رەئیسەکەم جیاوازترە لەوان کە من پیموایە ئەو خالە جەوهەرى مەسەلەکەیه، ئەم خالە ئەبێ بمانیتهوه لێره، ئەگەر وردەکاری زیاتریشی تیدا بکریت، هیشتا پیموایە زۆر باشترە، ئەوهى هاوکارم شلیر خان باسی کرد، ئەگەر بتوانین ئەو نەخۆشیانەى بۆ زیاد بکەین، وەکو کورتە بالاو نەخۆشیەکانى تر، ئەوه هەر من پیم باشترە، چونکه لێره ئەم ماددەیه کە ئەبێ هەول بەدريت ئەو ئیمتيازاتانەى کە ئەدری بە کەمئەندام ئەدری بەو خاوەن پیداوایستیه تايبەتانە، ئەبێ لێره جیگەى بۆ بکریتەوه، لێره تەسنیف بکریت، هیچ مەعقول نییه کەمئەندامیک یەك پەنجەى نییه، کەمئەندامیک هەردوو قاچی نییه، کەمئەندامیک شەلەلە وەکی ئەوهى تر حیسابى بۆ بکەى، بۆیه لێره ئەم تەسنیفە شتیکی زۆر باشە، پیموایە ئەمە خزمەت بەو چینه ئەکات، کە ئیمە بەتەماین ئەم یاسایەیان بۆ دەرکەین، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، پزدار دلیر محمود کەرەمکە.

بەرپز محمد دلیر محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پیم چاکە ئەم ماددەیه نەمیئیت، لەبەر ئەوهى يەك/ تەحصیل حاصلە، دوو/ ئیمە ئەنجومەنمان هەیه، لێزەى پزیشکی دەست نیشانی بى توانایی ئەو کەمئەندامانە ئەکات، کەواتە با وەکو ئەنجومەن و بە هاوکاری لێزەى پزیشکی بىن، بەپى پبویست و بوون کە هەیه بەپى پبوهەر نیودەولتەتیهکان، پۆلینى ئەو کەمئەندامانە بکەن، ئەمە لە لایەك.

خائىكى تر، ئەمە خۇي لەخۇيدا چوار چيۈەيەك دروست ئەكات، ئەم پۇلئىنەي ئىستا چوار چيۈەيەكى دروست كروو، كە بۆتە ھۆي ئەوۋى ئەو تەعريفەي، ئەو پىناسەيەي كە لە برگەي (7)ى ماددەي يەكەم كراو بى ھىزى كروو، چونكە خۇي پىناسەكەي زۆر بە جوانى كرووۋو شموليەو زۆر بەرفراوانيشە كە ئەلئى (كەمئەندام ئەو كەسەيە كە تووشى بى توانايەكى ھەميشەيى گشتى، يان جزئى زگماكى، يان نا زگماكى بەشيۋەي سەقامگىرى لە يەكئىك لە ھەستەكانى، يان تواناكانى جەستەيى، يان دەروونى، يان عەقلى تا ئەو رادەيە ھاتبىت كە رى لە كار كرونى ئەندامىك يان زياتر لە ئەندامىكى جەستەي بگريت، نەتوانىت داخوازيە ئاسايەكانى ژيانى پيادە بكات)، ئەمە خۇي لەخۇيدا تەعريفىك و پىناسەيەكى زۆر چاكە، كە لە مەشروعەكەي حكومەتدا ھاتوۋو زۆر باشە، لەبەر ئەوۋو ئەويتريان من بە پىويستى نازانم ئەو ماددەيە ھەبى.

خائىكى تىرش ھەيە، بەنيسبەت ئەو ليژنە توبيانەوۋە كە دائەندريت، زۆر كەس ھەيە كە داواي ئيش كرونى ئەكات لە كەمئەندامەكان، لەشويئىك ئەيەوئى تەعين بى، كاتىك ئەچى بۇ ليژنەي توبى، ليژنەي توبى بەپىي ئەو شويئەي كە ھەيە ئەو ئەتوانى كارى تيا بكات، بەلام رىگەي پى نادات كار بكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار لانا خان كەرەمكە.

بەرپىز لانا احمد محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەي سىيەم، من لەگەل ئەو رەئىيەمە ئەو ماددەيە نەمىنىت، بە رەئى من يەعنى پىويست نىيە، چونكە ليۋرە بەنيسبەت موعاق پىناسەي كراو لە ماددەي يەكەم لە خائى شەشەم، لەگەل ئەو رەئىيەمە، ليۋرە بەرپەئى من ماددەي سىيەم زىادە، بەلام ئەگەر ھەر ئەوۋەش بوو ئيسرار كرا ماددەي سىيەم بىمىنىت، بە رەئى من بەو شيۋەيە سىاغە بكرىتەوۋە، تەسنىف نەكرىت بەنيسبەت (معاق) يەعنى پىناسەكى بدرىتئى (تحدد صفة المعاق بناءً على مقاييس طبية وفنية تحدد من قبل اللجنة الطبية المختصة)، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار د. رۇزان، فەرموو.

بەرپىز د.رۇزان عبدالقادر دزەيى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

منيش لەگەل ئەو رايەم كەوا ئەو ماددەيە زىادە لادرى، لەبەر دوو ھۆ: ھۆي يەكەم/ ئەو پۇلئىن كرونى ليۋرە لە ناو ئەو ياسايە ھىچ سوودى نىيە، لەبەر ئەوۋى ماددەكانى دواتر پۇلئىن كرونى، ياخود ديارى كرونى جۇرى عەووق نەيكردۇتە بنەمايەك بۇ پيدان و بەخشىنى ماف و ئىمتيازات بۇ ئەو كەسانەي كەوا مەشمول دەبن بە ھەكەمەكانى ئەو ياسايە، جگە لەو ھۆكارەي كە باس كرا

له برگه حهوتهمی مادده یهك له پیناسهكه هه موو جوړه كانی عهوقی دیاری كړدوو، بویه بوون و نه بوونی نهو ماددهیه له ناو نهو یاسایه هیچ سوودو کاریگری نابی له سر ناوهرپوکی یاساکه و له سر ماف و نیمتیا زاته که، سوپاس.

به پړیز سرپوکی پهرله مان:

سوپاس، پړیزدار عبدالسلام صدیق بهرواری، فهرموو.

به پړیز عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پړیز سرپوکی پهرله مان.

به راستی نیمه له راپورتی هاوبهش ههردوو رهئیمان هیئا نیره، به لام خوّم به حهقیقهت له گهل نهوم لیره نه مینیت، نیمه له لیژنه ی کومه لایه تیشه وه باسما ن كړدوو، چونكه بهو شیوه ی ههیه هیچ نیزافه ی تیدا نییه، غهیری دووباره دارشتنیکی سهقهتی پیناسه ی (معاق) له، ههتا هه موو شتیکی تیدا نییه نهوه ی مو عاق، یه عنی ههندي برادر هه ر یه كه به پیی نیختیصاصی خو ی دیاری كړد.

دووه میان/ نیمه رووبه پرووی حاله تیک ده بین نیجتمال ههیه، چونكه پیشنیار ههیه نه مه ببیته یاسای خاوه ن پیداویستییه تایه تیه كان، نهو كاته نهوه هه ر داعی نییه هه بیته، بویه نیمه له گهل نهوه ی ن نه مینیت، به لام وهگو لیژنه ی موخته ص نهوه ی (عاقه منذ الولادة)، یان نهوه ی (تالیة) به حهقیقهت نه گه ر بهو شیوه بیته، نهوه ی یه ك چاوی ههیه، یان یه ك دهستی ههیه، یان یه ك گورچیله ی ههیه، خو (بدنیاً) له، به لام داواکاریه كه ی كاك سهردار زور گرنگه نه مه نه ك بهس لهو ته عریفه، یان لهو ماددهیه، له چیگایه ك له چیگایه كان رهنگه له دهره وه نهو یاسایهش، نهوی نیججافه به حهقی نهوانه ی كه له لایه ك مو عامه له ده كړین له بهر هه ر هوپه کی نه قصى جهسه دی له هه مان كاتدا حیساب ناكړی له گهل نهوانه ی نیمتیا زاتیان ههیه، سوپاس.

به پړیز سرپوکی پهرله مان:

سوپاس، پړیزدار نهفین عمر، فهرموو.

به پړیز نهفین عمر احمد:

به پړیز سرپوکی پهرله مان.

من وابزانم رهئیه كه م جیاوازه له گهل به پړیزان، له بهر نهوه ی من زور به زهروری ده زانم مانه وه ی نه م ماددهیه، له بهر نهوه ی نهو ماددهیه نه گه ر هاتو خال به خال مادده كانی تر بخوینینه وه ده بینین مافه كانی كه مئه ندامانی لی دیاری كراوه، نه گه ر نیمه بزانیان نه م یاسایه، به تایه ته مافی كه مئه ندام دیاری ده كات، ده بی ته صنیف بكړی نهو كه مئه ندامه چونه و به چ شیوه یه كه؟ بویه بوونی نهو ماددهیه زور گرنگه بو ته صنیف كړدی حاله تی نهو كه سه، من له گهل نهوه شدا له گهل رهئیه كه ی شلیر خانم، نه گه ر هاتو نیمه ته صنیفشمان كړد، ده بی ته صنیفك دانیان كه وا عزویه تی نهو كه سهش دیاری بكات، نهو عه وقه عزوییه ی چیه له له شی نهو؟ بو نمونه یه كیک جهسه دییه ن، یا خود (بدنیاً) دهستی، یان قاجی له ده ست

داو، بەلّام يەككى نابين، ياخود گوئی نيين، بلّين كەرە، ئەو فەرقيان ھەيە، بۆيە دەبى عزوييە تيشى بۆ
زياد بکەين، ئەم تەصنيفە بەم شيوەيە كە ھاتوو زۆر زۆر گرنگە بوونى لە ناو ئەم ياسايە گرنگە، لەبەر
ئەوئى تەصنيف کردنى معوھوق زۆر گرنگە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار برھان رشيد، فەرموو.

بەرپز برھان رشيد حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وجودى ماددى سى بە پەئى من موتەناقيزە لەگەلّ ماددى يەك لە برگەى (7)، لەبەر ئەوئى ھەموو ئەو
حالەتانە ناگریتەوہ لە برگەى ھەوتى ماددى يەكدا ھاتوو، بە ھەمان شيوە ئەگەر تەعريفى قانونەكە
بى بە (ذوي الإحتياجات الخاصة)ى بۆ ئيزافە بكرى، (معوق) و (ذوي الإحتياجات الخاصة)، ئەوئى
تەصنيفە ناگریتەوہ (ذوي الإحتياجات الخاصة)، لەبەر ئەوئى دوو حالەتە لەبەر تەناقوزى لەگەلّ
برگەى ھەوتى ماددى يەك زائيدەن عينوانەكە، ئەو ماددىە موتەناقيزە، پيوستە ئيلغا بكریتەوہو رینگە
بدرى بە وھزارەت بە تەعليمات ئەو ماددىە ريك بخت، نەك لەويدا وجودى بيتەوہ، دەبى بە (ثغرة)يەكى
قانونى، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار د. حسن محمد، فەرموو.

بەرپز حسن محمد سورە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

خوى لەراستيدا تەصنيفى (العاقين) شتيكى زۆر گرنگ و موھيمە، زۆر ئيھتيماميشى پى دەدرى لە
مەحافيلى دەولى، بەلّام بەو شيوەى كە ليرە ھاتوو، ئەو جۆرە تەصنيفەى كە ليرە ھاتوو زۆر تەحديدى
کردوو، چونكە تەصنيف گرنگە يەكەم/ بۆ ئەوئى كەوا چ جۆرە كارىك بە نەزەرى ئيعتبار وھردەگرى بۆ
ئەوان، تەصنيف بۆ ئەوئى چ جۆرە ئيحتياجاتەكانى كە ھەيانە لە پوو تەربەوى، لە پوو تەئھيلى بۆ
ئەوئى بۇيان جيبەجى بکەين، ئەم جۆرە تەصنيفەى ئيرە ھيچ جۆرىك لەوانە ناكات، تەصنيف ھەيە عام
ھەيە وھكو كاك عبدالسلام ئيشارەتى پيدا، (خلقى)يە، (غير خلقى)يە، (مزمّن)ە، (مزمّن) نيين، (كلي)يە،
(جزئي)يە، تەصنيفيش ھەيە تەصنيفى دەولى، بەپى جۆرى ريازە دەكات، ئەو يارييەى كەوا دەيكات،
ھەر وھا ئەو تەصنيفەى كە كاك د. ريباز کردى لەرووى چالاكئىيەكانى (حركى)يە، (سمعي)يە، (بصري)يە،
(عقلي)يە، بۆيە بەرپەئى من ليرە ھەلبگيرى و، بەيلریتەوہ بۆ تەعريفەكە، بۆ فراوان کردنەكەى زياتر
بمئنيّتەوہ باشترە، نەك وا تەحديد بكرى، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەپۈز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپۈز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپۈزى ئۇەدى من دەپپىنم لېرەدا، لەبەر ئۇەدى ئېمە لە دوورپانى ناوەكە ماينەوہ كە بەناوى معەوق بى، يان بە ناوى پېداوېستى تايبەت بى، كە هېچيان موشكىلە نېيە، بەس گونجاندى ناوەرۋكەكە لەگەل ناوەكە دەبى بگونجېندرى، ئەگەر هاتو بە ناوى (معوقين) بوو، ئەوہ بوونى ئەو تەصنيفە زۆر زۆر گرنگە لەبەر ئۇەدى ھەموو ماددەكان بەندن بە يەكترى، ئەگەر نەزانين چ نەوعيك دەگرېتەوہ، ئەگەر هاتو بېكەين بە پېداوېستى تايبەت، من وا ئىقتيراح دەكەم (إضافة كل من يشملهم الإحتياجات الخاصة من الناحية الصحية والثقافية والإجتماعية وهم:

1- الموهوبين.

2- الحوامل.

3- الأمراض المستديمة (كالضغط والسكرى وغيرها).

4- مرض التلاسيما.

5- الأوتيزم.

6- المعوقين.

7- ذوي القصار القامة.

8- بطيئي الفهم.

لەو ھەشت جۆرە ئېمە دەبى ئىزافە بکەين، بەتايبەتى لە ناحیەى تەندروستىيەوہ كە لەو حالەتە دەبى وەزارەتى صحە، يا بلېين لېژنەى صحىش دەبى لەگەل كۆمەلایەتى تېيدا بى، بۇ ئۇەدى بتوانين ئەو ھەشت جۆرە لەناو ئەم ياسايە جى بکەينەوہ، زۆر گرنگە لەم ماددەيە ئىزافە بکرى، ئەگەر بېت و لەسەر ناوەكە بەم شىوہیە بېت، سوپاس.

بەپۈز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، پۈزدار د. ئاراس حسين، فەرموو.

بەپۈز د. ئاراس حسين محمود:

بەپۈز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپۈزى من مانەوہى ئەو ماددەيە گرنگە بۇ ياساكە، چونكە ئەگەر مەبەست لە ياسا تەحدیدی شىوہى كارکردن بېت ئەوہ دەبى بە بنەمايەك چۆن پشتى پى بېسەترى بۇ تەحدیدی ئەو حالەتەى كە ھەيە؟ بەتايبەتى بۇ داخل كەردنى ئەو كەسە لە تۆرى پاراستنى كۆمەلایەتى، دەبى ئەوہش بزائين كە لە ياساكەدا ماددەيەكمان ھەيە تەحدیدی دەرەجەى عىجزى كەردوہ، ئەو تەحدیدی دەرەجەى عىجزە لە راستیدا يەك دەگرېتەوہ جارېكى تر لەگەل ئەو شىوہ تەصنيفەى كە ئىستا لېرەدا هاتوہ، كەم توانايى لەرووى جەستەيى، لەرووى بېرو ھۆش، لە رووى دەرروونى، ھەروہا كارکردن بەشىوہەكى تەواو، يان بە شىوہەكى

كەم، دوایی رەبیت دەبیئەتەو لەگەڵ ماددەى حەوت، كە تەحیدى دەرجەى عیجىزى كەردوو بە سەرۆو (65) لەنیوان (33) بۆ (64)، لەنیوان (15%) بۆ (32%)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئەندامە بەرپزەكان تەواو بوون، ئیستا جەنابى وەزیر ئەگەر موداخەلەیهكى لەسەر ئەم ماددەیه هەبى، فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەڵ ئەوهدام كە ئەو ماددەیه بمینیئەتەو، چونكە عەوقەكە دابەش دەكرى، تەصنیف دەكرى، بەلام لە دووهم كە دەلین (المعاقون عقلياً)، دەبى (نفسياً) شى بۆ زیاد بكرى، ئیمە تاكو ئیستا پالپشت بە ماددەى (44) لە قانونى (الرعاية الإجتماعية) توانیومانە ئەو نەخۆشانەى كە ئیستا هەن، یاخود ئەو كەمئەندامانە، یاخود ئەو كورتەبالانە كە ئیستا هاوكارى لەلایەن وەزارەت وەردەگرن لە ژیر چەترى ئەو ماددەیه بوو، بەلام یەك روونكردنەو هیهكى زۆر پێویستە دەبیت بیدەم ئەو هیه كە بۆچى ئیمە وەزارەت بەپێى رێنمایى ئەنجومەنى وەزیران كارمان كەردوو؟ سەرەتای دەست بەكاربوونم تەماشام كرد تەعلیماتى دابەش كردنى مووچەى كەمئەندامان جیاوازی هیه، لە سلیمانى هەموو جوۆرى كەمئەندامان مووچەیان وەردەگرت، بەلام لە هەولێرو دەوك سى، چوار جوۆر بوو، دواى ئەو هى كە لیژنەیهكى هاوبەشمان پێكھینا لەگەڵ وەزارەتى تەندروستى، چونكە هەندىك نەخۆشى تیاپە زۆر زەرورە كە وەزارەتى تەندروستى خۆى ئەو تەحیدى بكات، سەبارەت بە كەمئەندام بوونى جەستەیی، نابینایان، نابیستان، بىركۆلان، ئەوانە هەر هەمووى رێژەى خۆى هیه، پاش ئەو لیژنە هاوبەشە راپۆرتیكمان بەرزكردەو، كەردمانە رێنمایى لە ئەنجومەنى وەزیرانەو دامان گرت، بۆ ئەو دمان بوو، بۆ ئەو هى ئەو ناعەدالەتییهى كە هەبوو ئیمە رێكى بخرینەو، ئیستا ئەو هى كە هیه لە ئەو تەعلیماتە لە هەولێرو دەوك و سلیمانى و گەرمیان بە یەك تەعلیمات مووچە دابەش دەكرى، كیشەمان لەو هیه كە ئەو كاتەى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپز دەنگیان لەسەر ئەوهدا مووچەكە زیاد بكرى، هیچ دەسەلاتى بۆ وەزارەت نەماو كە ئیمە تەصنیفى بكەین، (100) بۆ ئەو هى كە فەرمانبەرو (150) بۆ ئەو هى كە كەمئەندامەو فەرمانبەر نییه، ئیمە هیچ دەسەلاتیكمان لەوهدا نەبوو، ئیستا رۆژانە گلهی لەلایەن كەمئەندامانەو بۆ وەزارەتمان بەرز دەكریتەو، سكالایان هیه كە هیج جیاوازیهك نەكراو لە دەرجەى عەجزەكان، ئەو هى كە لە (40%) لە هەمان مووچە وەردەگرتى وەكو هاوشیو هى كە (100%) دەرجەى عەجزەكەى، بۆیه ئەو رێنماییهمان دابەزاندا لە ئەنجومەنى وەزیرانەو، بۆ ئەو هى بتوانین رێنماییهكى گشتگیر لە هەریمی كوردستان جیبهجى بكەین، سەبارەت بەو هى كە ئایا ناوى پرۆژە یاساكە دەگۆرپ بۆ خاوەن پێداویستى تاییبەت، بەرپزان، گرنگ لای ئیمە ئەو هیه ناوهرۆكى پرۆژەكە بەشیو هیهكى بى مافى هەموو كەمئەندامان و بىركۆلان و خاوەن پێداویستیهكان بپاریزى، تاكو ئیستا پرۆژە یاسایهكان نییه، كە مافەكانیان بپاریزیت، ئەو هى هیه وەكو دوینى باسەم كرد

ئىجتىھاداتى، رېنمايىيە ئىمە بەرزى دەكەينەۋە، كە چۇن بتوانىن خزمەتى زياتريان بىكەين، ئەگەر خۇيان پىداۋىستى داخلى دەكەن، ئىمە نەخۇشى زۇر ھەيە كە تاكو ئىستا داخلى نەكراۋە، ۋەكو شەگرە، بۇيە بە پىۋىستى دەزانم ئەگەر خاۋەن پىداۋىستى تايبەت داخلى ئەۋ ياسايە دەكەن زۇر زەرورە ۋەزىرى تەندروستى لەگەئىمدا ئامادە بى بۇ ئەۋ پىرۇژە ياسايە، ئەگەر پىرۇژەكانى تر تەنھا ۋەزىرىك ئامادە بى، ئەمە پىرۇژەيەكى زۇر گرنگە، تايبەتە بە توپۇزىكى زۇر گرنگ لە كۆمەلگا، وردەكارى زۇرى تىايە من پىزىشك نىم، ھەندى وردەكارى تىابى ۋەزىرى تەندروستى مولاحەزەى خۇى لەسەر دانى، دىارى بىكى، زۇر سوپاس.

بەپۇز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددەى سى تەۋاۋ بوو موناڧەشە لەسەرى، دىينە سەر ماددەى چوار، ئەۋ بەپۇزانەى كە دەيانەۋى لەسەر ماددەى چوار لە فەصلى دوو قسە بىكەن، تىايە دەستىان بەرز بىكەن، ببورن، پىش ئەۋە ماددەى چوار لىژنەى ياسايى كەرەم بىكەن ماددەكە بخوئىننەۋە، پەئىشتان لەسەرى بىدەن، سوپاس بۇ جەنابت، فەرموو.

بەپۇز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار، ئىمە صىاغەيەكمان دانا بە ھاۋبەشى لەگەل لىژنەكانى ترى بەپۇزى پەرلەمان، بەۋ شىكە:

المادة الرابعة:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويتأسسه الوزير ويكون بعضوية ما يأتي:

أولاً/ مدير عام الرعاية والتنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور إجتماعات المجلس.

رابعاً/ للوزير دعوة أي خبير من داخل الوزارة أو خارجها بالمشاركة في إجتماعات المجلس.

جەنابى سەرۋكى پەرلەمان، ئەۋەى خۇيىندرايەۋە راي لىژنەى ھاۋبەشە، چۈنكە صىاغەكە بەشىۋەيەكى ترە لە پىرۇژەكەى ئەصل، كە بوۋە ئەساس بۇ موناڧەشە.

بەپۇز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىزان، ئىستا ئەو بەرپىزانەى كە دەستيان بەرز كىرەبو ناويان بنووسن، كەرەم بىكە لەوۆو فەرەموو، سوپاس ئەم بەرپىزانە دەيانەوۆت موداخەلە بىكەن (ھاوپاز شىخ احمد، عمر نوردەينى، دلير محمود، شىرزاد حافىز، سەبىحە احمد، رازاو محمود، دىكتور صباح بەزىنجى، بەيان احمد، سىوەيل عوسمان، جەمال تاھر، گوئىزار قادر، حەمە سەعەيد، بەفرىن حسىن، ھاژە سلیمان، ئەفەين عمر، سۆزان شەھاب، كاردۆ محمد، دىكتورە رۆزان دزەبى، عەونى بەزاز، تارا ئەسەعدى، دىكتور حسىن، شلىر محى الدىن) ھاوپاز خان، فەرەموو.

بەرپىز ھاوپاز شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستىدا لەگەل ئەوھى تا ئىستا لاى ئىمە روون نىيە، كە ناوى ياساكە دەبىتە چى، بەلام لەم ماددەيەدا لە برەگى سىيەم باسى تەنھا يەك نوینەر دەكات، دەللىت (دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين)، يەعنى بەراستى من پىم باشە ئەمە بەو شىوہىە نەبىت تەحدىد كىردن بە يەك نوینەر، چونكە تۆ ھىچت نەبىت سى پارىزگات ھەيە، ئەم سى پارىزگايە ھەريەكەو تايبەتمەندى خۇيان ھەيە، لەبەر ئەو تەبەعن پىداويستى تايبەتەكانى بۆ زياد بىرئىت دواتر، كەمئەندامانىش، ئەو نوینەرەكان ديارى نەكرىت بە يەك كەس، ھەر بللىت نوینەرى ئەمانە، يەعنى ئەو تەحدىد نەكرىت، چونكە ئەم يەك نوینەرە دەستى دەگرىت لەوھى كە بتوانىت ئەو كەسانەى كە نوینەرى شارەكانى ترن، بە تايبەتمەندى شارەكانى تر دەعوەت بىكرىن بۆ ئەم مەجلىسە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار عمر نوردەينى، فەرەموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نوردەينى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىموايە نوینەرايەتى خاوەن پىداويستى تايبەت و پەككەوتەكان لەناو ئەنجومەنەكەدا دەبىت زياتر لەسەرى بوەستىن، لەبەر دوو ھۆ، يەكەمیان: ئەنجومەنەكە زياتر لە نوینەرى دامودەزگا رەسميەكان پىك دىت، يەعنى وەزارەتەكان و بەرپۆبەرە گشتىەكان، ھەرۇھا لە برەگى سىيەمىشدا ھاتوو، وەزىر بۆى ھەيە نوینەرى ئەوان بانگ بىكات، بۆ نامادە بوون لە دانىشتەكەدا، بۆيە بەم شىوہىە نوینەرايەتى خۇيان لەناو ئەنجومەنەكەدا پىويستى بەو ھەيە زياتر بەھىزى بىكەين، بۆيە من پىشنىار دەكەم، كە بەلايەنى كەمەو سى ئەندام لە ئەنجومەنەكە لە خاوەن پىداويستى تايبەتەكان و پەككەوتەكان بن، كە ئەندامى ئەنجومەن بن، نەك تەنھا بانگ بىكرىن و لەوۆ لە مەسەلەى بىرپارداندا ئەوان ھىزى دەنگدانىان نەبىت، ھەرۇھا من پىم باشە ماوھى كاركردن لە ئەنجومەنەكەش ديارى بىكرىت، پەنگە وا باش بىت، يان پىشنىار دەكەم ئەو ئەندامەى كە خزمەت دەكات لەناو ئەو ئەنجومەنە ماوھى خزمەتەكەى 4 سال بىت، بۆ يەكجار شاپەنى درىزكردەو بىت، بۆ ئەوھى كە مەجالى گۆران ھەبىت.

سەبارەت بە ناوی ئەنجومەنەگە ھەرچەند لە موستەلەھەگە لە ماددەى يەكەمدا، كە تەعريف كراوه ئەوه بېرداوتەوه، بەس دەكریٹ ئیمە لیرەدا جاریكى تر لەسەرى بوەستینەوه، چونكە رەنگە بەم شیوہیە لەپاىردووشدا ئامازە بوە درا، كە مەسەلەى تەئھیل و ریعایەت كەردن ئیستا ئالیەت ھەیه بۆ ئەوه، بۆیە ئەگەر بكریٹ من پێشنیار دەكەم ناوی ئەنجومەنەگە بكریٹ بە ئەنجومەنى ماف و كاروبارى پەككەوتەكان لە ھەریمی كوردستان، زۆر سوپاس.

بەریز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار دلیر محمود، فەرموو.

بەریز محمد دلیر محمود:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى چوارەمى بېرگەى يەكەمدا، من لەگەل پای لیژنەى ھاوبەشدام، كە لیرەدا نووسراوه لە ئەصلی ماددەگە بەرپۆهەبەرە گشتیەكان ھەر یەك لە بەرپۆهەبەرایەتى چاودیڤرى كەمئەندامان و بەرپۆهەبەرایەتى گەشەپیدانى كۆمەلایەتى لە پارێزگاكانى ھەریم، بەلام ئیستا بەرپۆهەبەرایەتى گشتى لە شارەكاندا، یەك بەرپۆهەبەرایەتى گشتى ھەیه، كە بریتىە لە بەرپۆهەبەرایەتى گشتى چاودیڤرى وگەشەپیدانى كۆمەلایەتى لە شارەكانى ھەریمدا.

بەنسیبەت بېرگەى دووهم، كە دەلیت نوینەرى ئەم وەزارەتانەى تیدا بیٹ، وەك خویندنى بالۆ توژیئەوهى زانستی، پەرودە، تەندروستی، رۆشنیڤرى و لاوان، لە ھەمان كاتدا من نوینەرى شارەوانى و گەشتوگوزار بە پۆیست دەزانم، لەبەر ئەوهى لە ئیستادا ئەو بینایانەى كە دەكریٹ، پۆیستە تەصمیمەكەى بەو شیوہیە بیٹ حساب بۆ كەسانى كەمئەندام بكریٹ لە ھەموو بینایەكدا، چەند شوقەىەكیش بۆ ئەوان بەتایبەتى كە ئیستا سیستەمى شوقە دروست كەردن و عیماراتى شوینی نیشتەجى بوون ھەیه، چەند شوقەىەك بۆ ئەوان تايبەتمەندى ھەبیٹ، بۆ ئەوانەى كەمئەندامن، چ بۆ ئەوانەى كورته بالان، ئەمە لەلایەك، لەلایەكى تریشەوه، لە بېرگەى سییەم، دەلیت نوینەرىكى كۆمەلەى كەمئەندامان، لای منیش ھەروا چاكە وەزیر خۆى دەستنیشانى ئەو نوینەرە بكات، لەبەر ئەوهى كۆمەلەىك رېكخراوى كەمئەندامان ھەیه لە ھەریمی كوردستاندا، تا ئیستا لەسەر زۆر شت ناكۆكن، بەتایبەتى رېكخراو ھەیه لەشاریكەوه بۆ شارىكى تر، بەشیوہیەكى تر بەرنامەو ئامانجى خۆیان ھەیه، باشتر وایە وەزیر خۆى دەستنیشانى بكات، یاخود ھەموو رېكخراوەكان وا لى بكات كە بۆ خۆیان نوینەرەك بۆ خۆیان دەستنیشان بكەن، ئەوهى كە دەلیت شارەزایەك وەزیر خۆى دەستنیشانى بكات، ئەمە شتىكى چاكە، لە ھەمان كاتدا بېرگەىەكى تر بە بېرگەى سییەم وەكو كاك عومەر نوردینى باسى كەرد، ماوهى ئەنجومەنەگە چەند سال بیٹ دەست نیشان نەكراوه، پۆیستە ئەوهش دەستنیشان بكریٹ، كە شتىكى چاكە، زۆر سوپاس.

بەریز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەریز شیرزاد عبدالحافظ، فەرموو.

بەرپىز شىرزاڭ عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىيارە ئەم پىرۋىزە كە لەحكومەتەوۋە ھاتوۋە، خۇى لە ئەصلدا ئەوۋى تىدايە كە دەئىت (ممثل عن جمعيات المعاقين) ئەو پىرۋىزە كە لىژنە تايبەتەكە ئامادەيان كىردوۋە، دەئىن وەزىر دىيارى بىكات، من پىموايە پىرۋىزە ئەسلەكەى حكومەت بىت باشترە، لەبەر ئەوۋى ئەگەر وەزىر دىيارى بىكات، لەلايەك وەزىر دەتوانى بە ئارەزوۋى خۇى كىى بوىت بانگى بىكات، ئەمە يەك.

دوۋەم/ پىموايە ئەگەر بلىين (ممثلين عن جمعيات)، يەئنى (ممثلين)، نەك (ممثل) نوپنەرى كۆمەئەى كەمئەندامان، ئىمە ھەول دەدەين و زەخت دەكەين لەو پىكخراوانە دەكەين خۇيان يەك بگرنەو، بو ئەوۋى بتوانن ئەو نوپنەرى خۇيان دابننن، لەلايەكى تىرشەوۋە كە ئەو نوپنەرىمان دانا، بەراستى نوپنەرىكانى كەمئەندامان خۇيان ئەزانن دەردىان چىە؟ نەخۇشەكانىان چىە؟ ئازەرىكانىان چىە؟ ئىمتىيازاتىان چى دەبىت؟ بوىە ئەوان دەتوانن بەكوردىبەكەى عىلاجى دەردى خۇيان بىكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار صبىحە احمد، فەرموو.

بەرپىز صبىحە احمد مصطفى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پىم باشە بىجگە لە نوپنەرى ئەو وەزارەتانەى كە ئىستا لە ناو پىرۋىزەكە ئىشارەتى پىكرا، نوپنەرى وەزارەتى پلاننانانىش تىدا بەشدار بىت، چونكە نوپنەرى وەزارەتى پلاننانان، يەئنى ئاگادارى ئىشوكارى ھەموو وەزارەتەكانەو، لەلايەكى تىرش پىم باشە نوپنەرى ھەموو پارىزگاكانى تىدا بىت، بەلام بە شەرتىك ئەو كەسەى كە نوپنەرايەتى پارىزگاكان دەكات كەسىك بىت كە خۇى خاۋەن پىداوىستى تايبەت بىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار رازاۋ محمود:

بەرپىز رازاۋ محمود فرج:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دىيارە خۇى يەكلايى نەكردنەوۋى پىرۋىزە ياساكە، ئەوۋە لە ناۋنىشانەكەوۋە، دواتر تىبىنى بەرپىزان لىژنە يەكلايى ئەكاتەوۋە، بەنىسبەت مەجلىسەكەوۋە، ئەم ئەنجومەنە، ئەگەر بىكرىت لە بىرگەى يەكەم و دوۋەم پاش و پىش بىكرىت، نوپنەرى وەزارەتەكان پىش بىكرىت و، پىشنىارىش دەكەم، نوپنەرى وەزارەتەكان،

نوینەری وەزارەتی دارایی و ئابورییەتی تێدا بێت، ئەو پێشنیاری صبیحە خانیش دەکەم، کە نوینەری وەزارەتی پلاندانانی تێدا بێت و، پێشنیاری ئەوەش دەکەم کە ئەو نوینەرانی پلەیی وەزیفیان لە بەرپۆشەری گشتی کەمتر نەبێت، ئەگەر بکریت خالیک ئیزافە بکریت، نوینەری ئەنجومەنی بالای کاروباری خانمانیش لەم ئەنجومەنەدا هەبێت بەتایبەتی بۆ داکوکی کردن لە ژنانی خاوەن پێداویستی تایبەت، ژنانی کەمەندام، هەرودها هاورام لەگەڵ کاک عومەر بەوەی کە قووەیەکی ئیلازمی هەبێت، فەقەرەیی سێیەم، بەوەی کە ئەو نوینەرانی لەوێ دەبن لەسەر ویستی وەزیر نەبێت، بەلکو قووەیەکی ئیلازمی هەبێت، سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار دکتۆر صباح، فەرموو.

بەرپێز د. صباح محمد نجیب:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سەبارەت بە ناوەکە ئەبێ ریعایەتی ئەو بەکەین لەگەڵ ئەو ئەهەدافانە کە لە ماددەیی پێشوو تردا لە ماددەیی دوودا باس کراوە، جێی بێتەو بە تەواوی، بۆیە ئەگەر ئەنجومەنەکە ئەنجومەنی کاروبار بێ، گونجاوترە، کاروباری تر ئەو ناوەی کە بۆی دیاری دەکری دواتر، چونکە لە ئامانجەکاندا تەنها باسی ریعایە و تەئەیل نییە، باسی بەهیزکردنی تواناو وزە و ئیمکانیات و ئەوانەشە، یەعنی دەبێ عینوانەکە شاملتر بێ، ئەنجومەنی کاروباری (مجلس شؤون ذوي الاحتياجات الخاصة، مجلس شؤون المعوقين، المعاقين) هەر ناویک کە دوایی دەنگدانی لەسەر دەکری و یەکلایی دەبێتەو، منیش تەئکید لەسەر ئەو دەکەمەو کە نوینەری کۆمەڵەکان زەرورە بەراستی، ئەو کۆمەڵانەیی دوایی ئەم یاسایە شمولیان دەکات، ببن لەناو ئەو ئەنجومەنەدا زۆر زەرورە، بۆیە پشتیوانی لە رایەکەیی بەرپێز د. عومەر نورەدینی دەکەم، پشتیوانی لە رایەکەیی بەرپێز صبیحە خانیش دەکەم، کە نوینەری وەزارەتی پلاندانانی تێدا بێ، پشتیوانی لە رایەکەیی خوشکە رازاویش دەکەم، کە نوینەری ئەنجومەنی خانمانیشی تێدا بێ، ئینجا دوو مۆلاخەزەم هەیه لەسەر صیاغەیی ماددەکە، (یشکل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم ويتولى)، ئەو (و) زەروری نییە بەراستی، (یتولی اقرار ما يتعلق بشؤونهم)، چونکە لە زانستی رەوانبێژیدا مەوزوعیک هەیه پێی ئەوتری (کمال الاتصال)، یەعنی پێویست ناکات بە حەرفی عەتف بەکاری بێنین، (یشکل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم، يتولى اقرار ما يتعلق بشؤونهم ويرأسه الوزير)، مۆلاخەزەیهکی تر ئەومیه، (ویکون بعضوية ماياتي)، لە زمانی عەرەبیدا (ما) بۆ غەیر عاقل بەکار دێت، یەعنی جوان نییە لێرە، (ویکون بعضوية كل من:) بەو شیوایە بەکاربێت، زۆر سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار بەیان احمد فەرموو.

بەرپێز بەیان احمد کۆچەری:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

منیش سی تیبینی لسهر ماددهیت ههین، تیبینیا ئیکئی/ لهسهر نافی فی مهجلیسی بخویا، ئەز پشتیفانیا برای بهرپز کاک صهباحی دکهم، کو فعلهن دهبیته ئەف نافی وئ فی مهجلیسی (المجلس الاعلی لشؤون المعاقین) بیتهن، دییا شاملتر بیته به رهئیا من، خالا دی تر، سهر پیناسه فی مهجلیسی، ئەژی دگهل ههندی دامه کو فیعلهن پیچا کا دی تهسهلتر بی، (یشکل مجلس لرعايه وتاهیل المعاقین فی الاقایم يتولی اقرار مايتعلق بشؤونهم واجراء التنسيق بين الوزارة والمؤسسات الحكومية المختلفة والقطاع الخاص)، ئەفه ئیزافه ههبی به رهئیا من باشتره، دگهل تیبینیا دی گهلی بهرپزان بهرئ من ئامازهیان پی کرد، کو نوینهرئ وهزارهتا پالاندانان زهروری دهزانه، ئەف نوینهرانی وانی فی تییدا بیتهن و نوینهری شارهوانیش، زور سوپاس.

بهرپز سهروکی بهرلهمان:

سوپاس، ریزدار سیوهیل خان فهرموو.

بهرپز سیوهیل عثمان احمد:

بهرپز سهروکی بهرلهمان.

بهنیسهته ماددهی جوارهم، منیش پیم باشه و هاویرام لهگهل رازاو خان، ئەوهلهن بیته (ثانیا)، (وثانیا) بیته ئەوهلهن، لهبهر ئەوهی مومهسیلی وهزارات دین یهکهم جاری و دوایی موذیر عامهکانه، بهنیسهته (مدراء عامیین)، له ئەصلی پرۆژهکه هاتوو (مدراء عامیین کل من مدیریة رعاية المعاقین ومدیریة التنمية الاجتماعية)، واتا دهکاته دوو موذیر عام، بهلام له راپورتی هاوبهشهکه یهک موذیر عامه، جا نازانین ئایا یهک موذیر عام دهبیته، یان دوو بیته؟ بهنیسهته سییهم ههمانه ئەگهر بکریته (ممثلین عن جمعیات المعاقین) باشتره (ورابعا) ئەصلی پرۆژهکه باشتره، (خبیر یختاره المجلس) و، سوپاس.

بهرپز سهروکی بهرلهمان:

سوپاس، جهمال طاهر فهرموو.

بهرپز جمال طاهر ابراهیم:

بهرپز سهروکی بهرلهمان.

ئهگهر بیته سهیری ماددهکه بکهین، ماددهی چوار، دهبینن تیکهلیهک ههیه بهینی مههامهک و مهجلیسیش، بوجی؟ ئەگهر بیین سهیری ماددهی یهک بکهین، لهوئ تهعریف کرایه (مجلس رعاية وتاهیل المعاقین)، ئەوه لهوئ تهعریف بووه، دووهم بیدایهتی فهصل، (مجلس رعاية وتاهیل المعاقین)، بیدایهتی مادده: (یشکل مجلس لرعاية وتاهیل المعاقین، ويتولی اقرار مايتعلق بشؤونهم)، ئەمه له مههامی مهجلیسه، بویه من پینشیار دهکهم یهکسهر بنووسیت: (یشکل المجلس برئاسة الوزير وعضوية كل من: دووباره بیینه خواری، (ثالثاً ورابعاً)، لیتره وا دیاره تهقربهه ههنديک سهلاحیات به وهزیر دهدریت، ئایا داخواری دهکات، یان داخواری ناکات؟ ئەو مهجلیسه تهرکیبهیهکی دائیمیه، وهزیر که دیتن نوینهری جهمعیات و ئەوانه بین لهگهلدا نینه، به باشتر دهبینن (ثالثاً ورابعاً) ئەگهر بکریتن که له دوای ماددهی پینجهمه، بجپته دوای

(يجمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهرين وللووزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء على ان يحضر ممثل، او ممثلين عن جمعيات المعاقين.....) زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار گولیزار قادر فەرموو.

بەرپز گولیزار قادر اسماعیل:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەییە، کە لەو ئەنجومەنە بە سەرۆکایەتی وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی بۆ چاودێری شیاندنی کەمئەندامان پێک دەهێنرێت، پێشنیار دەکەم و پێرای ئەو چوار وەزارەتی کە ناویان لێردا هاتوو، وەزارەتی ئەوقافیشی تیا بێت، چونکە بەراستی مامۆستایانی ئایینی دەتوانن رۆلی باش و ئیجابی لە بواری هۆشیار کردنەوهو باوەر بە خۆبوون لە رووی ئاینیشەوه ببینن، بۆیە پێشنیار دەکەم نوێنەری ئەوقافیشی تیا بێت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار حەمە سەعید فەرموو.

بەرپز حەمە سەعید حەمە علی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێموایە ئەو وشەى موعاقینە زیادە، نابێت بلیین، چونکە وەکو گوتمان هەر تاییبەتێک هاتوو مەجلیسەکە بە کەمئەندامان، لەبەر ئەوە گشتگیر بێت و نەمێنێت، ئەو رەئییە کاک جەمال بۆ حەلی ئەو ئیشکالە دەکات (ویشکل المجلس)، ئیتر تەواو (فی الاقلیم)، ئەمە ئیشکالیکە، ئایا ئەم مەجلیسە سەربەخۆیە، یان تابیعی وەزارەتە؟ ئەگەر تابیعی وەزارەت بێت (فی الاقلیم) ی ناویت، دەبێت بنووسیت (یشکل المجلس التابعة للوزارة)، یەعنی ئەو کاتە نایەوێت، ئەو خالێک.

خالێکی تریش، لە سێیەم کە دەلیت (للووزير دعوة ممثل عن جمعيات) دیسان (المعاقين) نەمێنێت، ئەگەر بمێنێت بلیین (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصارى القامة)، یەعنی بۆ ئەوەى شەرائیحەکانی تریش بلیین، یان هیچی نەلیین، بەس بلیین (ممثلين شرائح المشمولين بالقانون)، لەبەر ئەوەى ئیمە دەمانەوێت قانونەکە شامل بێت، تەنھا بۆ کەمئەندامان نەبێت، یان دەبێت ناوی صنفەکان بێنن (کەمئەندام و کورتە بالاو خاوەن پێداویستیە تاییبەتەکان)، هەموویان باس بکەین و زیکر بکەین، یان بلیین توێژە مەشمولەکان، (الشرائح المشمولة بالقانون)، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار بەفرین حسین فەرموو.

بەرپز بەفرین حسین خەلیفە:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

له ماددهى چوارهدما، دياره ئەنداميتيهكان، يان نوينهرايهتیهكان لهنيو ئەو مهجلیسه کاتهکهى ديار نييه، بو ماوهى چهند دهتوانن ئەندام بن، يان نوينهرايهتى بکهن لهنيو مجلیسهکه، بويه پيوسته بزانیين ماوهکهى چهنده؟ مهسهلهن دوو سائه، سى سائه، چوار سائه، ئەوه ديارى بکريت و ئايا نوئ بوونهوهى ههيه، يان نا؟

پيشنيار دهکهم سههرهراى موخافهزهکانيش ئيداراتيش ئيزافه بکريت، ئەگهريش نهئلين کهوا بييت ههموو وهزارهتهکان با داخيل بکهين، يان نوينهرهکانيان، من پيشنيار دهکهم که نوينهري ههردوو وهزارهتى ئەوقاف و ناوخوى تيدا بييت، بهو پييهى که ماموستايانى ئايين دهوريكى کاريهگهريان ههيه لهنيو کومهلگادا، بهتايبهتى له وتارى نويزى ههينيان، ئەوهندهى که خهنگى نامادهى نويزهکان دهبن، يهعنى نامادهى خوتبهکانى ههينى دهبن، ماموستايانى ئايين دهوريكى گرنگيان ههيه له هوشيار کردنهوهى کومهلايهتى خهنگ، يهعنى بهوهى که ماف و ئهرك و ريزگرتن لهو چين و تويزانهى که لهم ياسايه داهاتون کومهلگای پى ئاشنا بکهن.

له برهگى سئيهميش راستهوخو ههموو چووينهوه سهه ئەوهى ياساکه تايبهته به کهمهئندامان، بهلام من لهبهه ئەوهى که هيشتا ديار نييه، که ئيمه ناوى ياساکهمان ناوه چى، له برهگى سئيهم راستهوخو چووينهوه سهه ئەوهى که ياساکه تايبهت بييت به کهمهئندامان، بويه پيوسته بگوتريت نوينهري ئەو چين و تويزانهى که بهپيى حوکمهکانى ئەم ياسايه دهيانگريتهوه، لهبهه ئەوهى هيشتا ناوى ياساکه ديار نييه ناوى چيه، زور سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

زور سوپاس، ريزدار هاژه سليمان فهرموو.

بهريز هاژه سليمان مصطفى:

بهريز سهروكى پههلهمان.

دهبارهى ماددهى چوارهم، ئەوهلهن دهئيت (مدراء عامين/ كل من مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الاجتماعية في محافظات الاقليم)، من پيموايه لهبهه ئەوهى ئەو موديريئاتانه له ئيداره سههههخويهکانيش ههيه، بويه پيوسته دهکات که ئيداراتى موستهقبيلش ليژه داخل بکريت. له دووم (ثانيا)، منيش هاوپرام لهگهه بهفرين خان، که وهزارهتى ناوخو دهبييت نوينهري ههبيت، لهبهه مهسهلهى رينماييهکانى هاتوچو، چونکه بهراستى زور زور گرنگه، بو ئەوهى رينماييهکانى هاتوچو به خهنگ بدرئ و بهوانهى که خاوهنى پيداويستى تايبهتن، دهبارهى چوارهم (خبير يختاره المجلس) ئەوهشى بو زياد بکريت، (دون ان يكون له حق التصويت)، زور سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

ئهفين خان فهرموو.

بهريز ئهفين عمر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

مىنىش سەرھتا پىشتىگىرى لە رەئىيەكەى بەرپىز د. صباح دەكەم، كەوا ئەگەر بىتو ئەم مەجلىسە دامەزرا با بىتتە مەجلىسى شۇنى رىعايە تەئەيلى موعەوقىن، لەبەر ئەو ئەو ھەل دەستى بە تەرتىب كىردى، ياخود تەنزىم كىردى شۇنى ئەم فىئەيە، ھەروھە لەگەل ئەوھم كە ھەندى بەرپىز پىشنىارى ئەوھيان كىرد كە نوپنەرى وھزارەتى شارھوانى تىبابى و، بەراستى بە پىويستى دەزانم، چونكە ھەندى شوپن ھەيە پىويستە وھزارەتى شارھوانى خۇى تەعلىمات و تەسھىلات دەرېكات، بۇ لەبەرچا و گرتنى زروفى ئەم خەلگەو، ئەم فىئەيە يان ئەو كەسانەى بە كەمئەندام دەژمىردىن، ھەروھە لەبەر ئەوھى لە ماددەى سىز دە ھاتووه، ئىمە باسى ئەوھ دەكەين كە 5% ئىلزامى ھكومت بىرېت و 5% ئەوانەى كە دادەمەزرىن لە ھكومت و لە قىتاعى عامداو لە وھزارەتى پلاننانان پىويستە نوپنەريان ھەبى، بەھۇى ئەو ماددەوھ كە خۇمان لە ماددەى سىز دەدا رپوونمان كىردۆتەوھ، ھەروھە پىشنىار دەكەم، لەبەرئەوھى ئىمە لە خالىكى تردا لە ماددەيەكى تردا باسى وھرزى دەكەين ئەگەر بىتو نوپنەرى پارا ئۆلۆمىي لىرە بەشدار بى ئەوانىش، چونكە ئەوان فىئەئەيەكن، ياخود خەلگانىكن گىنگى بە وھرزى كەمئەندامان دەدەن و، پىويستە نوپنەريان ھەبى لىرە، ھەروھە سەبارەت بە خالى سىيەم كە دەلى (لوزىر دعوە ممثل عن جمعيات) بىرېتە (ممثلين عن جمعيات) لەبەرئەوھى تەنھا جەمعيەيەك نىيە، بەلگو كۆمەللى جەمعيات ھەيە كە گىنگى بە كەمئەندامان دەدەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

بەم نەوعە بى، دەبى بە مەجلىسى وھرايەكى بىچكۆلانە، ئەم مەجلىسە بەم شىوھيەى كە برادەران دەپلېن، خۇى لە ماددەى پىنجدا كە لە دواى ئەمەوھ ھاتووه، زۆر بە وازحى دىارى كىردووه، كە چى دەكات، ئەمە تەنھا سىياسەت و ستراتىجە ئىجرائاتىكەو پىويست دەكات، مادام ئەمە دەزگايەكى ھكومىيەو لە وھزارەتلىك بە يارمەتى لەگەل وھزارەتەكانى تردا دايدەمەزرىنى، ھەرج بىرپارىك لەم مەجلىسە دەردەچى ھەموو وھزارەتەكانى تر پابەند دەبن بە جى بەجى كىردنەوھ، بۇيە پىموايە مەجلىس بۇ ئەوھى گەورە بى، بۇ ئەوھى بلىين فلان وھزارەت ھەئسى بە فلان كار پىويست ناكات، بەلگو مەجلىس دەبى بچووك بى و خەلگىك بىت، كە كارا بى و ھەردەم تەفەرۇغى ھەبى كە پىويست بوو، ئەم ژمارەيەى كە دايانناوھ ئەوان زۆر زۆر باشە، بەلام ئەوھى كە من دەمەوى باسى لىوھ بىكەم ئەم كەسانە كە (ممثلين عن الوزارات) ئەگەر ھاتو بە پلەى مودىر عام نەبن، ناتوانن ئەوان خاوهن بىرپار بن لە ناو ئەم مەجلىسەدا، كە كاتى سىياسەت و

ستراتىجى و بىر پار دادەپۇتۇرۇ، بۇيە من لىرە دەلىم، كە دەلىم (مىثلين عن الوزارات الاتية) دەبىت بگوتۇرۇ (على ان لايقبل رتبته عن مدير عام)، چونكە مىدىر عامەكە دەتوانۇ بىر پار بدات.

لە سىيەمدا من زۇر ھاۋرام لەگەل بىر پار بەرپۇم كاك د.عمر نورەدىنى، كە تۇ دەلىمى (دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين لحضور اجتماعات المجلس) ئەمە لىرەدا ۋەگو مىۋاندارىيەكە پىرسىكت پى دەكەم، قىسەكەتم بەدل بوو، باشە، بە دلەم نەبوو بە قىسەت ناكەم، نەخىر، ئىمە دەمانەۋى لەپىگەي بەشدارى پى كىردى ئەو چىن وتۇپۇزانە لە بىر پار داندە ھەست بىكەن كە خۇيان خاۋەنى بىر پارەكەن، نەك كەسىكى تر دى و بىر پارىك دائەدروى بۇ ئەۋان، خۇيان لە ھەموو كەس باشتر دەزانن كە ئەو بىر پارانەي دەردەچىت تا چەند ئەۋان لىي سوودمەند دەبن، بىر پارىك دەرچوۋە لەلەيەن ۋەزارەتى شارەۋانىيەۋە، كە جىگەي دەست خۇشەي لەمەۋدوا ھەرچى بىنايەك دروست دەكرىت، دەبىت حىسابى ئەو بەكرىت كە شوپىنى ھاتوچۇي مەۋقەنى تىا بىت، بەلام ھەر لەو بىر پارە دىارى نەگردوۋە بىنا كۇنەكان چى لى بىكەين، ئەۋە خۇي لەۋيا كىشەكەيە، بەلام ئەگەر ھاتو كەسىكى كەمئەندام، يان خاۋەن پىداۋىستى تايبەت خۇي نامادە بوو لەۋى، ئەۋە ئىشارەتت دەداتى دەلىت بىنا كۇنەكانىش دەبى چارەسەر بىكرىن، بەشپۇيەك كە ئىمە بتوانىن سوودى لى ۋەربىگرىن، ئەمە خالىكە.

خالىكى تر، لە كاتى دروست كىردى خانوۋ بۇ خەلگى كەم دەرامەت، من ئىستا قىسەكانم تەۋاۋ دەكەن، پىۋىست ناكات مومەسىلى ۋەزارەتى ئاۋەدانكىردنەۋە لەۋى بىت، كە نوپنەرى ئەۋ رىكخراۋانەي لى بوو، دەلى زەحمەت نەبى كە خانوۋت دروست كىرد بۇ خەلگى كەم دەرامەت حىسابى ئەۋە بىكە كۇمەلە خانوۋيەك دروست بىكەيت، كە مىنى كەمئەندام بتوانم سوودمەند بىم لىي، كە مىنى كورتە بالە سوودمەند بىم لىي، كە مىنى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت سوودمەند بىم لىي، نەك ۋەگو خەلگىكى ئىعتىادى بۇم دروست بىكەيت، بۇيە مىن داۋا دەكەم ئەۋان نەك دەعوەت بىت، نوپنەرى فىلىان ھەبى و، خۇيان ئىتفاق بىكەن لەنپوان رىكخراۋەكاندا بە دەۋرى بىت، بە ھەر چىيەك بىت رىكخراۋەكان نوپنەرى خۇيان بىنپرنە ناۋ ئەۋ مەجلىسەۋەۋە زۇر سوپاس.

بەرپۇم سەرۋىكى پەرلەمان:

رۇتبە تەبەن عەسكەرى رۇتبەي ھەيە، مەبەستت دەرجەيە، كاك كاردۇ فەرموۋ.

بەرپۇم كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپۇم سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپراي مىن ماددەي چۋارەم پەيۋەندى بە ماددەي پىنچەم ھەيە، لە ماددەي چۋارەم باسى پىكەپىنانى ئەۋ ئەنجومەنە دەكات، لە ماددەي پىنچەم ئەركەكانى دىارى دەكات، پىموايە ئەم ماددانە ھىچ زەرۋەتتىكى نىيە، ئىمە ياسامان ھەيە، ئەۋ ياسايە پىۋىستە ھەموۋ ۋەزارەتە پەيۋەندارەكان، يان ھەموۋ جىيەتتىكى پەيۋەندار جى بەجىي بىكات، بۇ نمونە، ئەگەر باس لە نوپنەرى مامۇستايانى ئايىنى بىكەين، ئەم تىروانىنە، تىروانىنىكى ھەلەيە، لەبەر ئەۋەدى تۇ ۋەك كارمەند ناتوانىت تەماشاي ئەۋانە بىكەيت، كە

پەيامى ئايىنىيان ھەيەو ئەرگى خۇيان جى بەجى دەكەن، تۆ بېھىننيتە ناو ئەم تەشكىلاتە، لەبەر ئەوۋە ئىمە ياسايەكمان ھەيە، وەزارەتەمان ھەيە، مەدیرىەتیکمان ھەيە بۇ چاودىرى و پىشخستى، چ زەرورەتیکى ھەيە، تۆ يەكەم جار ماددەيەكت بۇ تەشكىلاتەكە داناۋە، دوايى ئەركەگانى، دانانى موناقتەشە كەردن لەسەر ستراتىجىەت، چ ستراتىجىەت؟ ئەمە ياسايەو پىۋىستە جى بەجى بکرىت، بەلام کاتى باس لە ئەرگى مەجلىسەكە دەكەين، ئىمە مەجلىسەكەمان بۇچىە؟ بۇ ئەركىگمانە كە لە ماددەى پىنج باس دەكرىت، من مەبەستم نىيە موناقتەشەى ماددەى پىنج بکەم، لەبەر ئەوۋە ھاتوۋە لە خالى سىيەم باسى ئەوۋە دەكات بەراھى خاسە بۇ تەوعىەى ئىجتەماعى دابنىت، ئەوۋە تر باسى ئەوۋە دەكات چەند كۆدەبىتەوۋە چ دەكات؟ تەنھا يەك شتى تىايە كە چوارەم باسى ئىنشائى سەندووق دەكات، من سەندووقەكەم بەلاۋە گەنگەو، پىشموايە ئەم سەندووقە مەجلىسەىكى ھەبى، مەجلىسى بەرپۆۋەبەردنى سەندووق ھەبى و، مومەسىلى جىياچىاشى تىا بىت، كە ئەمە پىشتىوانىەكى گەورە دەبىت بۇ ياسايەكە، دەنا دانانى، وەزارەت خۇى موکەلەفە بە جى بەجى كەردنى ياسايەكە، وەزارەت خۇى بى، وەزىر ھەيە، وەزارەت ھەيە، مەدیرىەتى ھەيە، بىت ئەم نوینەرانە بىنى، بۇ دانانى بەرنامەيەكى تر، لەبەر ئەوۋە من ئەم دوو ماددەيە ھىچ بە زەرورى نابىنم، بەلگە لە جىگای ئەوان دەمەوى ئىنشائى سەندووقىك بکرىت بەناۋى سەندووقى رىعايە و تەئھىلى ذوى ئىجتىاجاتى خاسە، كەسايەتى مەعنەوى ھەبى و، مەجلىسى ئىدارەى سەندووق ھەبى و، تەشكىلەكەشى بە رىعايەتى ئەو مودىر عامە بىت، كە مودىر عامى رىعايەو تەنمىەى ئىجتىماعىە، لەگەل ئەندامىيەتى وەزارەتى صەحە، وەزارەتى سەقافە و شەباب، وەزارەتى تەربىيە، وەزارەتى تەختىت، ئەمە ئاسانكارى دەكات بۇ جى بەجى كەردنى ياساۋ، بارىشمان قورس ناکات بە تەشكىلاتى جىا، وەزىر خۇى ھەموو ھەقىكى ھەيە، مەجلىسى چى دروست دەكات؟ مودىرىەتى ھەيە بۇ جى بەجى كەردن، وەزارەتەگانى دىكەى پەيوەندارىش دەتوانن ياسايەكە جى بەجى بکەن، بەبى ئەوۋە باسى ئەو ھۆكۈمەتە بکەين لەناۋ ھۆكۈمەتى وەزارەتى كاروبارى كۆمەلایەتى، كە دەبى نوینەراییەتى ھەموو كوردى تىدا بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، د.رۆزان فەرموو.

بەرپىز د.رۆزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بە بۇچوۋنى من گەنگەرتىن خال لەو ماددەيەو ماددەكەى دواتر ئەوۋەيە فەراھەم كەردنى ئەو ماف و ئىمتىيازاتانەيە بۇ ئەو توپزەى كەوا ھۆكۈمەگانى ياسا دەيانگىرئىتەوۋە بە ئاسانترىن و سادەترىن رپىكارى ياسايى، بەلام ئەوۋە من تىبىنى دەكەم پىكھىنانى ئەو ئەنجومەنەيە، كە ئىمە سى بەرپۆۋەبەرايەتى گشتى و رىعايەى ئىجتەماعى لەھەر سى پارىزگامان ھەيە، كە لە خالى يەكەم ھاتوۋە لە پىكھاتنى، ياخود ئەندامىيەتى ئەنجومەنەكە، ھەرۋەھا دروست كەردن و پىكھىنانى ئەو ئەنجومەنەيە، جگە لە دروست كەردنى سەندووقىك، سەندووقەكە پىۋىستى بە ئەنجومەنە بۇ بەرپۆۋەبەردن، جگە لە بوۋنى سى بەرپۆۋەبەرايەتى

گشتى، ئەو ھەممۇ كارەكانمان، ۋابزىنەم رۇتتىنەكان زىياتر دەكات و زەحمەت تر دەكات، ناكىر ئىمە لەو ئەنجومەنە نوپىنەرى ھەممۇ دامودەزگا حكومىيەكان بىكەينە ئەندام لە ئەنجومەنەكە بەو شىۋەيە فراوانى بىكەين، كە نەتوانن كۆبۈنەۋەيەك ئەنجام بەدن، كە ئىمە لەسەرمان دانايەۋ مەرجمان دانائە، كە دوو مانىگ، ياخود مانىگى جارىك كۆبىنەۋەۋە كۆبۈنەۋەيەكى ئىلزامى بەو شىۋە فراوانە كۆبۈنەۋە ناكىر، بۇيە يەك ئەنجومەن لەو ياسايە ھەبى، بۇ ئەۋەى ئەو ئەركانەى پىي رادەسىپىردى جى بەجىي بىكات، ئىنجا ناۋى ئەنجومەنى چاۋدىرى و شىياندى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت دەبى، ناۋى ئەنجومەنى بەرپۆۋەبەرى سىندوۋق دەبى و ناۋەكە كىشە نىيە بە ئەركەكانى خۇي ھەستىت، ئەۋەى كە لە خالى يەكەم ھاتوۋە مودىر عام (الرعاية والتنمية الاجتماعية) ئەۋە سى بەرپۆۋەبەر دەگرىتەۋە، دواتر نوپىنەرى چوار ۋەزارەت، ئەۋە ھەفت ئەندام، جگە لە دوو نوپىنەرى رىكخراۋەكانى خاۋەن پىداۋىستى تايبەتەكان، واتە ئىستا تەقريبەن نۇ ئەندامە لە ئەنجومەنەكە بەو تەشكىلاتەى كە ھاتىيە، ئەگەر يەك نوپىنەرى بىت بەو شىۋەى كە لە بەرلەمان لەسەرى رىك دەكەۋىن و دەنگى بۇ دەدەين، چەند نوپىنەرى رىكخراۋەكان بى لەۋە ئەنجومەنەكە فراوانتر نەبى، تاكو بتوانى ئەو ئەركانەى كە پىي دەسىپىرئىت جىبەجىي بىكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى بەرلەمان:

سوپاس بۇ لىژنەى ياسايى، رىزدار تارا فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى بەرلەمان.

لېرە بەراستى رايەكى زۆر درا، من ۋاى دەبىنەم بوۋنى ئەم نوپىنەرانە ئاسانكارىيە بۇ ۋەزارەتە پەيوەندىدارەكان، قەد نابىتە گرفت بۇيان، بەپىچەۋانەۋەۋە، بەخۇشجائىيەۋە لە كاتى بودجەى پارسال ۋەزىرى پلاننانا پىمانى ۋت پىم خۇشە لە كاتى گىتوگۇكردن لەسەر ئەۋ قانۇنە من ئامادە ېم، لەبەر ئەۋەى لە ماستەرپلانى نوئ بەھىچ جۇرىك نابىت فەرامۇشى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت، يان كەمئەندام بىكرىت، جا بوۋنى نوپىنەرى پلاننانا زۆر گرنگە لە ناۋ ئەم كۆبۈنەۋەيە كە ھەبىت.

دوۋەم شت، كە من بەباش و گرنگى دەزانەم، بەراستى لە ماددەى پىنچەم ھەروەكو خانم دىكتورە رۇژان باسى كرد، كە وجودى ئەم سىندوۋقە، يان بىرام كاك كاردۇ باسى كرد، راستە بوۋنى ئەمانە ھەيە كە سەندوۋقەك ھەبىت، بەلام ئىمە دەزانىن گرفتى ئەساس لە ۋەزارەتى مالىە ھەيە، زۆر جار ھەيە چۆن پەيوەندىيەكان دروست دەبىت، چۆن پارەكان تەخسىص دەكرىت، راستە عىلاقەى بە مىزانىيە ۋەزارەتەكە خۇيەتى، بەلام ئەۋىش بتەۋى و نەتەۋى ئەگەرپىتەۋە بۇ ئەۋ، لەبەر ئەۋە بوۋنى نوپىنەرى مالى و لەگەل پلاننانا، ئەۋە زۆر گرنگە كە لەناۋ ئەم مەجلىسە ھەبىت، زۆر جار ھەيە كەلەكە بوۋنى نوپىنەرى ئەيكەينە گرفت، نەخىر، ھەر يەككىيان بەشىۋەيەك كارەكانى خۇيان دەزانن و ئەيھىننە ناۋ ئەم مەجلىسە، بەرپىزان، ھەز دەكەم لېرە ھەموومان دىسۆزى ئەم شەرىحە بىن كە ئەگىرپىتەۋە، پىشتىگرى خۇم لە كاك ھەمە سەعید لە خالىك ئەكەم، كە ئەگەر لېرە بلىين با نوپىنەرى ئەۋ شەرىحانەى كە دەگىرپىتەۋە، يەئنى ئەگەر قانۇنەكە بە

موفاق بوو با بمېنېتهوه مومەسىلى موعاق ئىتر يەككىكە، يان دووانە بەپپى پارېزگاكان نابېت بەو شېوھىە بېت، نېمە پېيان بلىين ھەموو يەكبگرنەو، تاقە جەمعیە كە يەكى گرتۆتەو (پارا ئۆلمپىە) پشگىرى.....

بەپپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تکایە لەسەر ماددەكە موناقتەشە بکەن.

بەپپىز تارا تحسین ئەسەدەدى:

بەپپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تاكو بتوانن نوپنەراپەتە بە فىعلی دروست بکەین لەناو ئەم مەجلیسە، دەبېت جەمعیەكان يەكبگرنەو، لەبەر ئەو پارائۆلمپى يەكەم جەمعیە يەكەم گرتۆتەو نوپنەريان ھەبېت بۆ لایەنى رۆشنبرى و لاوان، كە زۆر گرنگە بۆ كەمئەندامان و بۆ پېداوېستىە تايبەتیهكان، لەبەر ئەو ئەو سى نوپنەرە ئىزافە بکرىت و، سوپاس.

بەپپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار د. حسن فەرموو.

بەپپىز حسن محمد سوره:

بەپپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپپىز من خالى پشنگدار لەم قانونە زۆرن، يەككىكە لەو خالانە، دروست کردنى مەجلیسى رعاية وتەئھیلی موعاقینە، ئایا ئەو مەجلیسە پېوېستە، يان پېوېست نىیە؟ خۆی قانونەكە وەلام دەداتەو، ئەگەر سەبرى دەروازەى سىيەم بکەین، دەبىنن حقوقى موعاقین لە ھەوت فەقەرە ھاتوو، لە ھەر فەقەرە يەك لەو فەقەرەنە پەيوەندى بە وەزارەتیکى مەعنى ھەيە، كەواتە ئەگەر سەبرى وەزارەتى كارو کاروبارى كۆمەلایەتى بکەین، دەتوانین بلىين دوو لەو فەقەرەنە جىبەجى دەكات، فەقەرەى رىعايةى ئىجتىماعى و فەقەرەى (تأھیل والعمل)، باقى فەقەرەكانى تر وەزارەتەكانى تر جىبەجى دەكات، بۆیە پېوېستمان بە مەجلیسكە ھەيە لە دەروەى وەزارەتەكەو، ئەم مەجلیسە مەجلیسكەى مۇستەقىل دەبېت، يان شوبھ مۇستەقىل دەبېت بە ئىشراقى وەزىر، يەعنى مەجلیسكە نابېت لەناو وەزارەتى شۆونى ئىجتىماعى، ئەمە پېداوېستى مەجلیسەكە، من سى مولاھەزەم ھەيە لەسەر تەشكىلەكەى، يەككىكان ئەوەى كاك جەمال باسى كرد (صياغەكە) بەشېوھىەكى شەرح ھاتوو لە پېناسەكەش شەرح كراو، بۆیە وەكو كاك جەمال وتى ئاوا صياغە بکرى باشتر، دوو/ نوپنەرى وەزارەتەكان كىن؟ بەحەقىقەت ئەگەر سەبرى نوپنەرى وەزارەتەكان بکەین، ديسان دەگەرپېنەو بۆ دەروازەى سىيەم، كە باس لە حقوقى موعاقین دەكات، نووسراو (حق المعاق فى الحماية والرعاية الاجتماعية) واتە نوپنەرى وەزارەتى شۆونى ئىجتىماعى پېوېستە، (حق المعاق فى التربية والتعليم) نوپنەرى وەزارەتى تەربىو تەعلیم پېوېستە، (حق المعاق فى الرعاية والخدمات الصحية) كەواتە

نویسنه‌ری وهزارهتی تهن‌دروستی پیوسته، لیره (حق المعاق في التنقل والبيئة المؤهلة) کی حیبه‌جیی دهکات؟ وهزارهتی (اشغال والمديرية العامة للمرور)، بویه زه‌وریه ئهم دوو فیئیه به‌نیسه‌ت وهزاره‌ته‌کان به‌شدار بن، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

زۆر سوپاس، ری‌زدار شلی‌ر فه‌رموو.

به‌ریز شلی‌ر محمد نجیب:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

به‌راستی زۆر باسی ئهو ئەندامانه‌ کرا، پی‌شه‌کی من پشتگیری له‌ رایه‌که‌ی دکتۆر صباح ده‌که‌م به‌نیسه‌ت عینوانه‌که‌، به‌نیسه‌ت ئهو لی‌زنه‌یه‌ که‌ له‌و فه‌قه‌ره‌یه‌، ئه‌گه‌ر وهزاره‌تی مالیه‌ی تییدا نه‌بی‌ت، وابزانم خۆشی وه‌زیر ئه‌توانی وه‌لام بداته‌وه‌و زۆر کاره‌که‌ به‌باشی نا‌کری‌ت، چونکه‌ ئیلتیزاماتی مالی زۆره‌، ئه‌بی‌ت په‌یوه‌ندی به‌ به‌رپۆه‌به‌ریکی گشتی دارایی هه‌بی‌ت له‌ مه‌وزوعه‌که‌، دوا‌ی ئه‌وه‌ به‌نیسه‌ت ماده‌دی چواره‌م (للمجلس الاستعانة بمن تراه من ذوي الخبرة والاختصاص دون ان يكون له حق التصويت)، سوپاس.

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بۆ جه‌نابت، جه‌نابی وه‌زیر فه‌رموو.

به‌ریز ئاسۆس نجیب/ وه‌زیری کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی:

به‌ریز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

ته‌شکیلی ئهم ئەنجومه‌نه‌ من زۆر به‌گرنگی ده‌زانم، چونکه‌ زۆربه‌ی یاسا‌کانی ولاتانمان خوی‌ندۆته‌وه‌، هه‌ر هه‌مووی مه‌جلیسی‌کیان هه‌یه‌، که‌ بایه‌خ به‌ کاروباری که‌مه‌ئەندامان و کورته‌ بالۆ ئه‌وانه‌ی که‌ خاوه‌ن پی‌داو‌یستیه‌ تایبه‌تییه‌کانیش ده‌دات، ئه‌وه‌ی که‌ لیره‌ هه‌یه‌ به‌ وه‌زیره‌وه‌ ده‌ که‌س، ئه‌وه‌ له‌ حاله‌تی‌کدا، ئیستا ته‌نها سی‌ پارێزگامان هه‌یه‌، که‌ به‌رپۆه‌به‌ری گشتی له‌و سی‌ پارێزگایه‌یه‌، ئه‌گه‌ر ئی‌داره‌کان سه‌ربه‌خۆ بن، دیاره‌ به‌رپۆه‌به‌ری تریشمان بۆ زیاد ده‌بی‌ت، ئه‌وه‌ی که‌ زۆر گرنگی به‌لامه‌وه‌ که‌ ئه‌بی‌ت نوی‌نه‌ری ری‌کخراوه‌ که‌مه‌ئەندامیه‌کان ناماده‌ بی‌ت و، مافی ئه‌وه‌شی هه‌بی‌ت ده‌نگ بدات، زۆر گرنگی که‌مه‌ئەندامان خۆیان له‌و مه‌جلیسانه‌ له‌ شوینه‌کانی تریش نوی‌نه‌ریان هه‌بی‌ت و بتوانن ده‌نگیش بدن، پی‌م خۆش بوو نوی‌نه‌ری که‌مه‌ئەندامان له‌ ئەنجومه‌نی وه‌زیرانیش هه‌بوا‌یه‌، له‌ په‌رله‌مانیش هه‌بوا‌یه‌، هیچ نه‌بی‌ت ئه‌گه‌ر ئەندام په‌رله‌مانی‌کمان که‌مه‌ئەندام بوا‌یه‌، له‌به‌ر خاتری ئهو ئەندام په‌رله‌مانه‌ هاو‌ری‌کانیان قاعه‌کانیان جی‌ نه‌ده‌هیشت، بویه‌ زۆر گرنگی نوی‌نه‌ری که‌مه‌ئەندامان له‌و مه‌جلیسه‌ هه‌بی‌ت، مافی ده‌نگدانی هه‌بی‌ت وه‌کو ئهو مافه‌ی که‌ به‌من دراوه‌ ده‌نگ بده‌م له‌سه‌ر پرۆژه‌کان، ئه‌ویش مافی هه‌بی‌ت، سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که‌ چه‌ند نوی‌نه‌ر له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، کاتی ئه‌وه‌ هاتوو‌ه‌ که‌ له‌ری‌گای ئهو یاسایه‌وه‌ ئی‌مه‌ کۆمه‌له‌ی ری‌کخراوه‌کان کۆبکه‌ینه‌وه‌و یه‌ک ده‌نگیان بکه‌ین که‌وا یه‌ک نوی‌نه‌ریان له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، ئه‌گه‌ر بی‌ته‌ ئه‌وه‌ی سی‌ نوی‌نه‌ر بی‌ت، یاخود هه‌ر کۆمه‌لێک نوی‌نه‌ری‌کیان هه‌بی‌ت، له‌وانه‌یه‌ پانزه‌، شانزه‌ نوی‌نه‌رمان له‌وئ ناماده‌ بی‌ت، من هیچ لاری‌م

نييه لهسەر ئهوهى چەند نوپنەرى وەزارەتەکانى تر ئامادە دەبیت، یاخود هەر مرؤف دۆستیک ئامادە بیت لهگەئماندا لهو مهجلیسه، بۆ ئهوهى بتوانین خزمەتى زیاترى گەمئەندامان بکەین، بهلام کۆبوونەوهیان، یاخود کۆکردنەوهى ئهوه ئەندامانە لهکاتى کۆبوونەوه، ئیستا من سەرۆكى پینچ ئەنجومەنى ترم له وەزارەت، زۆر ئەستەمه، بۆیه تاكو ئەندامەکان گەمتر بیت، بۆ ئیمە باشترە، بۆ ئهوهى ئیشەکان باشتر راپەرینین، بهلام ئهوهى که جەختى لهسەر ئەکەمهوه نوپنەرى گەمئەندامان هەبیت و مافی دەنگدانیشى هەبیت و، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

زۆر سوپاس، هەموو ئهوه بەرپزانە قسەیان کرد، گرنگ ئهوهیه قانونهکه مافی ئهوه شەریحانە باش حیمایه بکات، وازیح دیار بیت، کەسى بهتوانا له لیژنهکه بیت، پسپۆر بن، دەسەلاتى ئیدارى بههیزیان هەبیت، له بەرژوهندى ئهوه چین و توپزانە بن، ئهوه یاسایه لیرە دەردهچیت جیبهجی بکریت، بهنیسبەت ئهوه بەرپزانەش حەقى خۆیانە خۆیان بۆ پەرلهمانیش ئەگەر تەرشیح بکەن، ئەگەر قانون ریگای پى بدات که (کامل الاهلیة) بیت، چونکه ناکریت خوانهکا، خوانهکا ئیحتیرامم بۆ هەمووان یهکیکی شیت بینى لیرە دایبیت تەمسلی چینیک بکات، یان له مهجلیسهکه دایبیتى، ئهوه جیگای خۆى نییه، بهنیسبەت ئەندامانیش دەردهچن و دین، زۆر تەبیعییه، ئهوه بهپىی قانون ئیجازه لهسەرۆکایهتى وەردهگرن و دەچن، زۆر سوپاس، ئیستا بۆ ماددهى پینچ کەرەم بکەن فەرموو.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزمی:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

المادة الخامسة: مهام المجلس

اولاً- يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة ووضع استراتيجيات وقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين.

3- اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس ومتابعة اعمالها.

رابعاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الأشخاص المعاقين وتخصص لها ميزانية ضمن ميزانية الوزارة،

وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها للمجلس، او اية ايرادات اخرى ويتم تنظيم ذلك بنظام.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

راى لیژنهکه تکایه.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزمی:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەزۇرىنەنى ئەندامانى لىژنەكان بەو شىۋەيە رىككەوتن، كە بەو شىۋەيە دابرىژرئىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كى دەيەوئ قسە بكات لەسەر ئەو ماددەيە؟ ئەو بەرپزانەى دەيانەوئت موداخەلە بكنە لە ماددەى پىنج، رىزداران (عبدالرحمن حسين، دلير محمود، ناسك توفيق، صباح بيت الله، شيرزاد عبدالحافظ، كاوه محمد امين، شليير محى الدين، سەردار رشيد، زكيه سيد صالح، جلال على، سۆزان شەهاب، تارا ئەسەدى)، كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى پىنجەم لە برگەى يەكەم، كە دەئى (گفتوگو كردن و دانانى استراتيجيهت و بپياردانى سياسهتى نمونهى تەواو)، ئەمە من پىموايە زيادە، چونكە ئەم ئەنجومەنە خۇ نايەت لىرە ئىستراتيجيەتى سياسى دابرىژى و بەرنامەيەكى سياسى دوورودرىژ دابنى، ئەگەر ئىستراتيجيش نەبوايە، يەئنى ھەر بۇ كاتيش بوايە ھەر باش بوو، بەلام بۇ ئىستراتيجيەكى دوورودرىژ، يەئنى چى دەكات؟ خۇ دەولەت دروست ناكات لىرە؟ ھەر بۇ ماف و پىداويستىەكانى كەمئەندامانە، من پىموايە ئەمە زيادە، ھەر ئەوئەيە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل راي لىژنەى موشتەرەك دام، كە لە برگەى چوارەم ئەوئەيان بۇ زياد كردوو دامەزراندنى سندووئىكى چاودىرى وشياندى كەسانى كەمئەندام، ميزانىەگەى لە چوارچىۋەى ميزانىەى وەزارەتدا بۇ تەرخان بكرىت، بەلام لە ھەمان كاتيشدا ھەزم دەگرد ئەركى ئەنجومەنەكە بدرى و ئەم ئەركەشى بۇ زياد بكرابايە، كە برىتى بى لەوئەى ئەركى بەدواداچوون وچاودىرى كردنى كارەكان، بەشىۋەيەك شۇر بىتەو بە سەر ھەموو ئاستەكان تا ئەگاتە ناو خىزانەكانى، ئەوانەى كە كەمئەنداميان ھەيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار ناسك توفيق.

بەرپىز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دياره من ديسان دهيليمهوه ناوهړوکی ئەم ماددهيه ئەبى لهگهڵ ناوئيشانهکه ریک بيت، بو ئەوهی ديسان بزانی که خالهکان دهئین (لتوفیر الرعاية وتأهيل المعاقين) ئەبى ئەوه تهعدیلی تیدا بکری، ئەگەر کردمان به (ذوي الاحتياجات الخاصة)، یاخود وامان لیکرد شمولی کورته بالاکانیش بکات، دهبی وابیت، که ههموو ئەو ماددانه رهچاوی ئەوه بکات.

خالیکی تر، من قسم لهسهری ههیه، دياره سییهم که دهلی (یتولی موظف حاصل على شهادة جامعية) ئەوه نازانین مهترهبهکهی چیه، بو ئەوهی مهترهبهکهی بگونجی لهگهڵ مومهسیلی وهزارهتدا، یهعنی کاتیک که مومهسیلینی وهزارهت ئەندامه، بهس ئەم وهکو سهپرهرشتکاریهکه، ئەبى پلهی مهنصبهکهی بهرتر بیت لهوان، بو ئەوهی دواتر تهرتیبی هینهکهیان ديار بیت، ئەو خالهی تر، که زور جیگهی دهستخوشیه دروست کردنی سندووقهکهیه، بهلام گرفت ههیه له مهسهلهی سندووقهکه، ئیمه زور جار له یاساگاندا، مهسهلهن له یاسای نهوت و غاز، له بودجهشدا، دووجار باس له سندووق کراوه، ههموو جار دهئین سندووق دهبی یاسای ههبيت، ئینجا سندووقی شهیدان، ئینجا سندووقی خانهنیشیان، ئایا ئەم سندووقهش ديسان ناکهوئتهوه بهر ئەو مهترسیه دواي سالیکی تر بلین کوا سندووقی رعايه، بلین ئاخیر یاسای ئەوی و تهرتیب نهکراوه لهرهقهمیکی حیساب دایه، له فالانه شوین، بهراستی ئەمه دهبی لی ره یهک لا بکریتهوه، ئایا ئەم سندووقه راستهوخۆ دواي ئەوهی یاساکه تهرتیب کرا سندووقهکه تهشکیل دهکری یان ديسان دهئین بهیاسایه؟ ئەگەر وانهبوو ئەی مهسهلهن ئەوانی تر بو وا نییهو؟ سوپاس.

بهپرز سهړوکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ریزدار صباح بیت الله فهرموو.

بهپرز صباح بیت الله شکری:

بهپرز سهړوکی په‌رله‌مان.

ده‌بارهی ماددهی پینج، فهقه‌رهی چوار که دهئیت (یتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين) منیش ئەو پرسیاره دهکهم کی ئەو سندووقه به‌رپوه دهبات، یان سه‌پرهرشتی ئەو سندووقه دهکات؟ سوپاس.

بهپرز سهړوکی په‌رله‌مان:

سوپاس، ریزدار شیرزاد فهرموو.

بهپرز شیرزاد عبدال‌حافظ شریف:

بهپرز سهړوکی په‌رله‌مان.

من له ماددهی پینجدا له بره‌گی دوو (تحدید الاجراءات ووضع التوصيات لتوفیر الرعاية والتأهيل للمعاقين) دواي ته‌ئهيل (وايواء)ی بو زیاد بکریت، چونکه ئەو معوهقه‌ی ده‌جیته ئەو شوینانه، یان ئەو که‌مه‌ندامه‌ی ده‌جیته ئەو شوینانه، ره‌نگه چوار سه‌عات، پینج سه‌عات له‌وی بیت، به‌لام هه‌ندی که‌س هه‌یه که که‌س وکاری نییه، که‌س نایگریته‌خوی، ئەوه ده‌بی شوینیکی بو دیاری بکریت بو ته‌ئهيل، له

برگه‌ی سییه‌مدا (یتولی موظف حاصل علی شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس ومتابعة اعمالها) من پیم باشه (یتولی سكرتیر) له‌جیاتی موزه‌فه‌كه ببیٔ به سكرتیر، دووم/ ههر بؤ ته‌واو كردنی برگه‌كه بلیٔ (الافضلية للمعوق) یه‌عنی ئه‌و كارمه‌نده‌یه، یان ئه‌و سكرتیریه كه ده‌چیته ئه‌وئ ئه‌و كاره ده‌كات، با ئه‌فزه‌لیه‌ت بؤ ئه‌و بیٔ، بؤ موعه‌وه‌فه‌كه بیٔ، ته‌بعه‌ن به‌گویره‌ی ئه‌و داواكارى و ئه‌و شتانه‌ی هه‌یه، سوپاس.

به‌رپز سهرۆكى پهرله‌مان:

سوپاس، ریزدار كاوه محمد.

به‌رپز كاوه محمد امین:

به‌رپز سهرۆكى پهرله‌مان.

مادده‌ی پینجه‌م له‌ برگه‌ی یه‌كه‌م، نووسراوه (مناقشة ووضع استراتيجيات واقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين) من پیموایه موناغه‌شه زیاده، له‌بهر ئه‌وه‌ی (وضع استراتيجيات) خوی له‌ نه‌تیجه‌ی موناغه‌شاتدا دهرده‌شه دروست ده‌بیٔ، له‌بهر ئه‌وه‌ پیموایه موناغه‌شات زیاده، هه‌روه‌ها له‌ برگه‌ی چواره‌مدا (یتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل) ئه‌وه‌له‌ن/ ئه‌گه‌ر بییه‌ سه‌ر عینوانی مادده‌كه ده‌لی (یتولی المجلس المهام الاتية) كه‌واته (یتم) لی‌ره زیاده (مه‌ام الاتية)، (یتولی المجلس المهام التالية: انشاء صندوق لرعاية وتأهيل اشخاص) لی‌ره (یتم) زیاده، له‌بهر ئه‌وه‌ی مه‌جلسه‌كه به‌و ئیشه هه‌لده‌ستی، ئه‌گه‌ر مه‌جلسه‌ی ئه‌و ئیشه ده‌كاتن، ده‌بی ناوی ده‌زگایه‌کی ترو لایه‌نیکی تر بیٔ ئه‌ویش مه‌جلسی وزه‌رایه، یاخود هه‌ر لایه‌نیکی تری وه‌زارته‌ی مالیه، یاخود هه‌ر کی ده‌بیٔن، هه‌ر له‌هه‌مان برگه (انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين) من پیموایه لی‌ره ئه‌گه‌ر ئه‌وه بکریٔ، بدریته وه‌زارته‌ی مالیه ته‌مویلی وه‌زارته‌ی کارو کاروباری کۆمه‌لایه‌تی بکات باشتره، له‌بهر ئه‌وه‌ی تو لی‌ره سندوقت دانا، ده‌بی ده‌سته‌یه‌ك بؤ به‌رپوه‌به‌رایه‌تی سندوقه‌كه دابنیٔ، كه لی‌ره دیاری نه‌کراوه، ئه‌وه‌ش خوی له‌خویدا ئیشکالیك دروست ده‌كات، له‌بهر ئه‌وه‌ی ئیشه‌ی حیساباته‌و لی‌ره وه‌حده‌یه‌کی ئیداری و حیسابی ده‌ویٔ، زۆر سوپاس.

به‌رپز سهرۆكى پهرله‌مان:

سوپاس، ریزدار شلی‌ر محی الدین فه‌رموو.

به‌رپز شلی‌ر محی الدین صالح:

به‌رپز سهرۆكى پهرله‌مان.

من له‌سه‌ر خالی سئ قسه‌م هه‌یه، (اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق ومساواة الاشخاص المعاقين مع الاخرين). ته‌وعیه‌ی موجه‌مه‌ع، وشیار کردنه‌وه‌ی کۆمه‌لگا له‌ هه‌موو شتیك گرنه‌گتره سه‌بارته به‌ خاوه‌ن پیداوایستی تایبه‌ت، له‌بهر ئه‌وه‌ی خاوه‌ن پیداوایستی تایبه‌ت وه‌کو هه‌ر كه‌سیکی ئاسایی هه‌موو مافیکی هه‌یه، په‌یوه‌نده‌یشی به‌ هه‌موو وه‌زارته‌كان هه‌یه، له‌سه‌ر هه‌موو وه‌زارته‌كانه، له‌ ئه‌سته‌ویانه كه‌وا

ئەوان بەرامجى تەوعىيەيان ھەبىت، ھەر كەسەو بەپپى تايىبەتمەندى خۇي، بەتايىبەتى وەزارەتى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى و وەزارەتى پەرورەدە، لەبەر ئەوۋى لایەنى تەئھیل كىردن و پەرورەدەو فېرگىردنىان لە ئەستۆى وەزارەتى پەرورەدەو كاروبارى كۆمەلایەتییە، بۇ نمونە وەزارەتى پەرورەدە پەپەرەوى سىستەمىكى جىھانى كىرد بۇ خاوەن پىداوۋىستى تايىبەت بۇ فېرگىردنىان، كە سىستەمى تىكەل كىردنە لە قوتابخانەكان، لەبەر ئەوۋە تەوعىيە نەبوو ئاستەنگىيەكى زۇر زۇر ھاتە بەردەمى، كە ئەو سىستەمە جىھانىيە پەپەرەو كىردو زۇر سىستەمىكى رىك و پىك بوو خاوەن پىداوۋىستى تايىبەت ھاتنە ناو قوتابخانەكان، زۇر لە مودىرى قوتابخانەكان لەگەل رىزم بۇيان، ئىستا نا، بەلام يەكەمجار زۇر زۇر موچارەبەى ئەو بەرنامەيان دەكىرد، وایان دەزانى ھەر مندالىكى خاوەن پىداوۋىستى تايىبەت بىتە قوتابخانەكەى ئاستى قوتابخانەكەى دىتە خوارى، بەلام ئىستا كە نا، ئىستا تەوعىيە كىران و رايان گۇپراو، ھەرۋەھا دايك و باوكەكان پىيان ناخۇش بوو مندالى خاوەن پىداوۋىستى تايىبەت لەسەر يەك رحلە لەگەل مندالى ئەوان دابنىشى، تەوعىيە كىردن زۇر زۇر گىنگە، لەبەر ئەوۋى كۆمەلگەى ئىمە كۆمەلگەىيەكى پىكەوۋە زىانە خەلك ئىستىعابيان بىكات، تەوعىيە كىردن بۇ كەسانى خاوەن پىداوۋىستى تايىبەت، تايىبەت نىيە بۇ شەخسى خۇيان، بەلكو بە كەسانى ترە كە قەبوليان بىكات، بەرامجى تەوعىيە زۇر زۇر زەعيفە لە كوردستان، بەراستى زۇر زۇر پىويستە كە خەلك تەوعىيە بىكرىت، بۇ ئەوۋى قەبول بىكرىن و ئىستىعاب بىكرىن، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەپىزان ئەو ماددەى پىنج پىتان وانىيە فەقەرەى سى جىگەى ئىرە نىيە؟ چونكە كەس ئىشارەى پى نەكىرد، بۇيە ئەگەر بىرىكى لى بىكەنەو، رىزدار سەردار رشىد فەرموو.

بەپىز سەردار رشىد محمد:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لە ماددەى پىنجەم، ديارە من يەك سەرنجم ھەيە، ھەموو ئەو بىرگانەى سەبارەت بە مەھام و ئىمتىيازەكان، دىسان تەنھا ناوى كەمئەندام ھاتوو، كە حەقى خۇيانە، ھىچ نامازەيەكى بۇ كورتە بالاكان تىدا نىيە، كە ئەمانىش دىسان حەقى ئەوھيان ھەيەو نامازەيان بۇ بىكرىت، بۇيە داوا لە لىژنەى ھاوبەش دەكەم رەچاوى ئەم لایەنەش بىكەن، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار زكىە فەرموو.

بەپىز زكىە صالح عبدالخالق:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من دوو تىبىنى ھەنە، تىبىنىيەك لەسەر مەھامى تايىبەتمەند لىسنا، ئەزى لگەل بەپىز كاك دلپىر كى پىتقىا قى دركى موتابەعە وموراقەبە بەپتە زىدە كىرن، بۇجى؟ مە ئەگەر ئەف قانۇنە بۇ كەمئەندامانە، بۇ راي

كەمئەندامىيە ھەندەك ھەن ئەو ئەندامە بەخىۋكەرىكى بۇ ھاتىيە دانان، كى دى موتابەھەى بىكاتن؟ كانى ئەف بەخىۋ كەرە راستە چاقدىرى وسەرپەرشتيا يا فى موعەوھقا بكا، ئەمەش ژبەرھەندى دەبىتە مھاما يا فى مەجلىسى تاپبەت ژمەلفى دركيا دانى كو مديريا، يا ريعابەى ئىجتىماعى، ھەرۋەسايە تەنيا ئىجتىماعى ژلحافەزاتا ژى يەك تىدا، ژبەرھەندى دەبىتە ئەركى وى مەجلىسى ژى كو موراقەبە يا موتابەھە كەمئەندامى بكات، ھەندى پىتقىا كو ئەف مھامە بىتە زياد كرنى، خالە دى تر، ژ پرسيارا من ئەفەيە ئەم ژگەلى صندوقا دانىن دىبىژى ئەگەر قانون بونە دەرگەفىت بۇ صندوقا چۆن كارەيا خۇ دەكات؟ ژبەرھەندى ئايا پىتقى دەكات قانونەك بۇ دەرگەفىتن؟ كى دەبىت صندوقى بەرپوھ ببات؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار جلال على فەرموو.

بەرپىز جلال على عبداللە:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من لەگەل راي كاك كاوه دام، مەسەلەى (مناقشە ووض) ئەگەر شتىك دانەنرى موناھەشە ناكرىت، ئەو وشەى (مناقشە) زيادە، پىشنياريشم بۇ لىژنەى بەرپىز ئەوھىيە كە خالى يەكەم بىكرىت (وض استراتيجيات وسياسات نموذجية ملائمة واقرارهما لتهيئة البيئة المناسبة للمعاقين)، ئەوھ لە يەكەمدا. دووھ/ ئەوھ پىويست ناكات، چونكە تۆ كە ستراتيجيات و سياساتى نەموزەجىت دانا پىويست بەو تەھدىدى ئىجرائاتە ناكات.

سېيەم/ ئىزافەيەك بىكرىت، ديارە ئەو ئىقرارەى بەرامجى تەوھىيە زۆر زەرورە، لە كۆتايىدا ئەگەر ئىزافەيەكى ھەبىت (بالتنسيق مع الوزارات او الجهات ذات العلاقة بالبرامج المقررة)، چونكە ئەو بەرنامەيە لەوانەيە و مزارەتى ئەوقافى بويت، يان تەربىيەى بويت، يان سەقافەى بويت، ئەو تەنسىقە ھەبىت شتىكى زۆر باشە، لە سېيەمدا (يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية) ئەگەر (ذى خبرة) يەكى بۇ زياد بىكرىت، چونكە ھەموو موزەفېك ناتوانىت سكرتيرى ئەو لىژنەيە بكات، ناتوانىت بىتە سكرتير، كە ئەو مەھامە گەورانەى ھەيە (ذى خبرة في تنظيم اعمال المجلس وادارة اعماله)، (متابعه) نەبىت (ادارة اعماله) چونكە سكرتير ئىدارەى اعمال دەكات.

لە جوارەم (يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل) ديارە مەوھقىن ئەشخاى نىن وشەرىجەيەكن، لەبەر ئەوھ من پىم باشە بىكرىت (وتأهيل شريحة المعاقين) يەئنى ئەشخاىكى كەم نىن، لەوانەيە چەند ھەزارىكن، لەبەر ئەوھ چەند شەرىجەيەكن لە كۆمەلگا (وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها المجلس او اية ايرادات)، ئەوھى بۇ زياد بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار سۆزان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

له ريكخستنى ئەم بابەتانه، دوايى تەوصيهك بۆ ليژنەى ھاوبەش، له ماددهى پيشوودا ئەگەر له دواى (رابعا)، (خامسا) دابنپين، ئەو ئيشكاله حەل دەكەين كه جهنابت باست كرد، بيكهين به (خامسا: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، ئەوه ئەوسا هەموو ئەعمالى مەجلىسەكە دەچیتە ئەو ماددهيه، ئيتر پيوست ناكات له ماددهى پينجهمدا باسى بكهين، بچیتە ماددهى پيشووتر، ليژندا منيش ھاورام لەگەڵ ئەو هەفالانەم (مناقشه) لابرئ، چونكه ئيشى ئەوان وەزعى ئيستراتيجياته، (وضع استراتيجيات وقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصار القامة)، ئەگەر برپارماندا، هەر پينجى بيت پيگهوه دەبى ناويان بهينرئ، ليژره له (ثانياً: تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين) ئەى موتابهعه، ئيمه دائيمەن كيشەى موتابهعهمان هەيه، مەفروزه له هەر كوئيهك ئيجرائات هەيه، دەبى باسى موتابهعه بكریت بۆ ئەو ئيجرائاتانه، كه ئەويش له كارى مەجلىسەكەيه، هەرودها له خالى سيبهيدا (بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة) ئيزافه بكریت، من پيشنيارى ئەوه دەكەم كه ئيزافەى خاليك بكریت، كه ئەوه يەككەى بيت لهو سياسهتانه، ياخود ئەو كارانهى كه مەجلىس پيى هەلدهستى (بناء قاعدة بيانات تضم معلومات عن جميع المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وقصار القامة) ئيتر واى لى ديت له پاريزگاكهدا ئەوان داتاگان كۆ دەكەنهو و دەينيرن بۆ مەجلىسەكە، بۆ ئەوهى قاعيدەيهكى بهياناتى زۆر گهوره هەبیت، بۆ ئەو خەلگانەى كه فيعلەن سوودمەند دەبن لەم ياسايەدا، دەبیت بچیتە ناو ئەو مەجلىسە، ئەو مەجلىسە، بلپين ئەو قاعيدەيه دروست بكات، ئيتر به سوؤفت ویر بيت، به هەرچيهك بيت بتوانریت برپارى لەسەر بدریت، سەبارەت به (يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين). ئەوه ناساييه، بەلام من ديمه سەر سەندوووقهكە، ئەم سەندوووقە ئەگەر چاوەرپى بكهين له ميزانيهيهدا پارەى بۆ تەخصيىس بكریت، من پيموايه باشتەر له ئەوهى كه له ميزانيهى وەزارەتەوه پارەى بۆ تەخصيىس بكریت، ئەركى دەولەتە، كهوا پارە بخاتە سەندوووقى ئيعادهى تەئهيلى موعاقين و زهوى احتياجاتى خاصه، ئەو پارەيهى كه بۆ وەزارەت تەرخان دەكریت، خوى لەخویدا له كاتى موناقدەشه كردنى ميزانيه حەل و فەصليان لەگەلدا دەكەن و لپيان كەم دەكەنهوه، ئينجا وەرە تۆ جارپكى تر وەزارەت ئيجبار بكەى خەدەماتى تەواو پيشكەش بكات، بەلام ميزانيهى بۆ دانەنپى، بۆيه من پيم باشە بەراستى ئەگەر بمانهوى ئەو سەندوووقە سەندوووقى فەعال بيت، پيوسته ميزانيهكەى ديارى بكریت، دەولەت ميزانيه دابنپى بۆ سەندوووقى معاقين، بۆ ئەوهى باشتيرن خزمەتيان پيشكەش بكریت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

بەپراستی من لېرە دوو تېبىنىم ھەيە، يەكەم ئەللى (يىتەمىمىن مىجەس مىرە واحىدە فى الاقل كل شهرين)، ئەگەر ئىمە بەبايەخدانى ئەم شەرىجەيە بېت و ئەم ھەموو كارو چالاكىانەي كە بۇ ئەم مەجلىسە دانراوۋە بىكات، وا زەرورە دەبىنەم بە مانگى جارىك بېت، ئەك بە دوو مانگ جارىك.

دووم شت/ پىشتىگىرى دەكەم لە قسەكەي سۇزان خان، بەپراستی ئەم مىزانىيەي كە دادەنرى، دەبى كارىكى بۇ بىكرىت، كە بەرىك وپىكى زىاتىر بلىين زەمان بېت كە صەرف دەكرىت بۇيان.

دووم/ تېبىنى خۇم ئەللى (تەخس مىزانىيە خاسە بتەخس مىالى مىن مىزانىيە الوزارە تضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها) مىن وا بەباش دەزانەم ئەم مىزانىيەي كە وەزارەت دايدەنىت جىايە، لە لايەكى تىرىش لە ھەموو ولاتانى دنيا كە تەبەرەوات دەكرىت بۇي، با بەشى تەبەرەوات بە جىا بېت، دىار بېت چىن ئەم مونەزەماتانەم، چىن ئەم كەسە خىرخوازانە، چىن ئەم خەلكانەي كە خەمخۇرى ئەم شەرىجەيەن و لە چ لايەكەوۋە دىن؟ شوئىنىكى تايبەتى ھەبىت، تا بتوانى بەپراستی صەرفى لەسەر بىكرىت و ئەنجامى ھەبىت.

سىيەم/ تېبىنەم و ئەخىرىش ئەوۋەيە ھەر وەكو جەنابى سەرۇك و جەنابت فەرمووت، مىنىش بەباشى دەزانەم ئىقرار بەرامچ خاسە بىخرىتە سەر ماددەي شەشەم، كە ئەوۋە ئەركى حكومەتە بەپراستی، كە چۇن ئەمە بە مەجلىسىك تەنھا بە چ جۇرىك دەتوانىت ئەم تە وەيەيەي كە لېرەدا ھاوكارىشەم شلىر خان ئىشارەتى پىدا، كە ئەوۋە ئىشى تەربىيەو تەعلیم عادى و بەرامجى خاسى تايبەت بۇ ئەم كەسە خاوەن پىداوئىستىيە تايبەتبانە، كە ئەركىكى يەكجار گەورەيە، پىويستە لەسەر راگەياندىن و، لەگەل بەشەكانى تىرى ھەموو شىۋەيەكى تايبەتى بۇ دابىرىت، كە بەرنامەيە و وئىشى لەسەر بىكرىت، لەبەر ئەوۋە ئەم خالە ئەگەر بىچىتە ماددەي شەشەم تىكەل بىكرىت شتىكى باشە، سوپاس.

بەرىز سەرۇكى بەرلەمان:

بەرىزان، ئىستا موناقەشەكان تەواو بوو، بەس لېرە لە يەكك لە پىشنىارەكانى لىزەنە باسى سىندووقىك كرا، سىندووق ھەبىت مەجلىس خاس خۇي ھەبىت، ئەوۋە يەك، ئەوۋە خالى سىش كە لە زىمنى مەھام نىيە، بۇيە ئىستا قسە ئەدەينە جەنابى وەزىر، ئەگەر رەئى خۇي بدات كەرەم بىكە.

بەرىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرىز سەرۇكى بەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، بىرگەي سى (ىتولى موظف حاصل على شهادة جامعية)، ئىمە پىنج ئەنجومەنى تىرمان ھەيە، ھەرموۋەزەفىكى ناسايى، بەلام مەرج ئەوۋەيە بە كەلۇرىۋۇسى ھەبى، ئەتوانى كارى ئەنجومەنەكەم بۇ رىك بىخات.

سەبارەت بە بىرگەي چوارەم بۇ سىندووقەكە، ئەوۋەيە مايەي نىگەرانى ئىمەيە، ئەوۋەيە كە رۇزانە ئىمە لە واقىك دەژىن، بە حوكمى وەزىفەكە رۇزانە كەمئەندامان سەردانى وەزارەت دەكەن، كەمئەندام ھەبوۋە وتوئەتى مىن ئىستا يەك چاوم ھەيە، ئەگەر يارمەتىم بدەي پىويستىم بە نەشتەرگەرىك ھەيە، ئەگىنا

ئەو چاۋەدى تىرىش لەدەست دەدەم، رۇژانە ئىمە ئەم حالەتەنەمان ھەيە، رۇژانە حالەتى ئەوئەمان ھەيە كە داۋاي ھاۋكارى ماددى دەكەن، بەلام لەبەر ئەۋەدى ھىچ لەبەر دەستى ۋەزارەت نىيە، ناتوانىن ھىچ ھاۋكارىان بىكەين، ئەۋەدى كە لەبەر دەستى ئىمە دايە شتىكى زۇر كەمە، مەبلەغىكى كەمە، لەوانەيە نەتوانى چەب ۋ دەرمانى پىۋىستىش بۇخۇى بىكەي، بۇيە زۇر بە زەرورى دەزانم كە شتىكى ۋامان ھەي، چەندەھا حالەتەمان ھەيە ھاتۇتە ۋەزارەت، بۇمان نەكراۋە ھاۋكارىان بىكەين، چوونە پەنايان بىرۋوۋە بۇ خىرخوازان، من لىرەۋ سوپاسى ھەموو خىرخوازان دەكەم، بەلام ئەمە ئەركى حكومەتە كە ھاۋكارى كەمئەندامان بىكەت، راستە خىرخوازان ھاۋكارى دەكەن، بەلام ئىمە كەمئەندامانمان زۇر زۇرە، ئىستا ئەو داتايەي لەبەر دەستەدايە، 92 ھەزار كەمئەندام لە ھەرىمى كوردستان ھەيە، 92189 كەس لە كاتىكدا شەش، ھەوت مامەئەي تىرىش لە ۋەزارەتى دارايى ۋ ئابوورىيە، ئەگەر خىرخوازيش يارمەتى كۆمەئىك، ژمارەيەك بىدات، ناتوانىت ژمارەكانى تر، بۇيە ئەركى حكومەتە، ئەگەر پىۋىستىيان بە نەشتەرگەرى بى، پىۋىستىيان بەۋە ھەي، چەندەھا نابىنا ھەن، چەندەھا خاۋەنى خىزانى نابىست ھەن، كە ئەللى بمان نىرپتە دەردەۋە ۋلات، ئىمە دەتوانىن چارەسەرى ئەو مائە بدۇزىنەۋە، ياخود زۇر جار ھاۋكارىيەكەيان بۇ ئەۋەيە، بۇ ئەۋەدى مائەكەيان لە دەست نەدەن، ژيانى بىارپىزن، بەلام ئىمە بۇمان نەكراۋە، جا بۇيە بەپىۋىستى ئەزانم كە ئەم سىندوۋوقە ھەي، دوا راش بۇ ئەندامانى پەرلەمانى بەرپىزە، كە بە چ شىۋەيەك بى، سوپاس بۇ جەنابت.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ماددەى پىنج موناقتەشە لەسەرى تەۋاۋ بوو، ئىستا ئەرپىنە سەر ماددەى شەش، كەرەم بىكەن فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ماددەى پىنج تەۋاۋ بوو، ماددەى شەشەم.

الفصل الثالث

(حقوق المعاق)

الفرع الاول

حق المعاق في الحماية والرعاية الاجتماعية

المادة سادسة:

تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، او توفير دور الايواء المناسبة لهم.

ئەۋە ئەسلەكەيە، راپۇرتى ھاۋبەش دەئىت:

" تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل أسرهم، أو توفير دور الأيواء المناسبة لهم "

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپۇزىن گى ئىپەھوئى لەسەر ماددەى شەش موداخەلە بىكات؟ ناويان بنووسىن، لىرەوۋە فەرموو، ئەو بەرپۇزىنەى دەيانەوئىت موداخەلە بىكەن، رىزداران (سۇزان شەھاب، خورشىد احمد، شلىر محى الدين، صبىجە احمد، محمد شارەزوورى)، كەرەم بىكە سۇزان خان.

بەرپۇزىن سۇزان شەھاب نورى:

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپۇزىن ئەندامانى پەرلەمان.

بىگومان دروست كوردنى دورى ئىوا، يەئنى بلىين يەككىكە لە ھەنگاۋەكان، بەلام مۇتابەئە كوردن و چۇنيەتى مامەلە كوردن لەگەل ئەو كەسە كەمئەندامانە، يان ئەو خاۋەن پىداۋىستە تايبەتانه، ئەركىكى زۇر زۇر گەورەيە، ھەموومان بىرمانە ئەو فەزىجەيەى رپوويدا لە عىراق، كە دارى حەنان، ئەوھى كە پىشانىدا چۇن مامەلەى لەگەل ئەو منالانە دەكرد، بۇيە من پىم باشە ئەگەر ھاتو ئىمە ئەم ماددەيەمان دانا، لەبەرەمبەر ئەوھ عقوبات دابنىين بۇ ئەو كەسانەى كە ئىخلال دەكەن، بە رىعايەى معوھقین، معاشەكە وەرئەگرىت، بەلام خزمەتى ناكات، باشە ئەگەر ھەبىت، باشتر، بەلام من پىم باشە ئەم ماددەيە تەفزیل بدرئ بەوھى كە (تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم اولاً)، يەئنى ئىمە لە پىشان ئەھمىيەت بدەين بەوھى كە لە ناو خىزانەكەدايە تەقەبولى ئەو كەسە موعاقە بىكات، (واذا لم يكن للمعاق احد ذويه)، ياخود (لم يكن للمعاق اسرة تعيله)، ئىنجا بىرئ بۇ دور ئىوا، يەئنى نەبىتە حالەتئىك بەوھى كەسىك ئەگەر ھاتو مندائىك، يان كەسىكى كەمئەندامى ھەبوو، يەكسەر بىباتە دور ئىوا، بەلكو مەرچى بۇ دابندرىت، من مەبەستم لىرەدا ئەوھەيە، جارى لە پىشان لە ناو خىزانەكەى، (وفى حالة عدم وجود من يرعى) ئىنجا بىرئتە دور ئىوا، چونكە بەرپۇزىن ئەوھ باشترە لە ناو خىزانەكەيدا بىت، زۇر سوپاس.

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار خورشىد احمد فەرموو.

بەرپۇزىن خورشىد احمد سلیم:

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان.

(تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة)، ئىمە لە ماددەى چوارەم گوتمان (يشكل مجلس)، لىرە دەبىت (يتخذ المجلس)، چونكە ئەسلى ئىشەكەى حكومەت بە مەجلىسەكە راسپىردراۋە، پىويست ناكات لىرە باسى حكومەت بىكەين (يتخذ المجلس الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم وتوفير دور الايواء المناسبة للذين لا يجدون من يرعاهم)، يەئنى لەجىاتى حكومەت، مەجلىس بى، سىغەى ئەو تەوفىرە بەو شكە بى، (وتوفير دور الايواء المناسبة للذين لا يجدون من يرعاهم)، زۇر سوپاس.

بەرپۇزىن سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار جەنابى ۋەزىر كەرەم بىكە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، دوينىش تەۋزىچىمدا، كە ئەۋەدى لە لايەن ۋەزارەتەۋە ھەيە پەيمانگاىە، كە بۇ نابىستان، بۇ بىر كۆلەن، نا بىنايان، ھەرۋەھا بۇ شياندىنى كەمئەندامانمان ھەيە، ئەۋ كارمەندانەى كە ئىستا لەۋ پەيمانگاىانە كار دەكەن، زۆر بە زەحمەتى ئەركەكانيان جىبەجى ئەكەن، لەبەر ئەۋەدى مامەلە كەردن لەگەل مناللىكى نابىناۋ نابىست زۆر جىاۋازە لەگەل مامەلە كەردن لەگەل مناللىكى ئاساى، ئىستا ئەۋەدى ھەيە ئەۋ كارمەندانە ھەتا ۋەكو دۋازدەى نىۋەرپۇ، ھەندى جار ھەندىك پەيمانگا ھەيە تاۋەكو سەعات يەكش دەۋام ئەكات، بەبى ھىج جىاكارىەك بۇ ئەۋ كارمەندانە، ئىستا ئىمە ۋەكو ۋەزارەت داۋاى دەرمانلەيەكى تايبەتمان كەردوۋە، بۇ كارمەندەكانمان، بۇ مامۇستايانمان، ھاۋشىۋەى ئەۋ دەرمانلەيەكى كە بۇ كارمەندانى ۋەزارەتى پەرۋەردە سەرف دەكرى، ئىمە ئەۋ پەيمانگاىە بەپى ئەۋ ئىمكانىاتەى كە ئىستا ھەيە، تەنھا ئەتوانىن تا 12 ى نىۋەرپۇ پەيمانگاكان بەرپۇبەرىن، دورى ئىۋائەم بۇ جىا بىكەنەۋە، لىرە داۋاى تەفسىلىك دەكەم، ئەۋەدى كە ئىستا ھەيە، نابىست پەيمانگاى تايبەتى خۇى ھەيە، ئەمانە ھەر يەكى جۇرى پەيمانگاى ھەيە، ئەگەر دورى ئىۋا ھەبى بەج شىۋەيەك ئەبى؟ چونكە ئىستا سەنتەرى ئۆتىزمان ھەيە، كە ئىختىساسەكەى لە ئىختىساسى ۋەزارەتى تەندروستىە، بەلام لە لايەنى ئىمەۋە بەرپۇبەرىت، ئەگەر دورى ئىۋاى پىۋىست بى، دىارە پىۋىست بەۋە ئەكات، بخرىتە سەر ۋەزارەتى تەندروستى، ئەگەر بۇ نابىستان بى، ئەبى لىرە تەفسىلى ئەۋە بكرىت، ئەۋە دورى ئىۋائە بە ج شىۋازىكە، ئەگەر بۇ كەمئەندامانى جەستەيە، ياخود بۇ نابىنايانە، بۇ شىۋازەكانى ترە، بۇيە بە پىۋىستى ئەزانم كە تەفسىلىكى تر ھەبى، پىشم بوترى كار كەردنى ئەۋ دورى ئىۋائانە بە ج شىۋەيە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىزان، ئەۋە موناقتەشە لەسەر ماددەى شەش تەۋاۋ بوۋ، ئىستا ئەچىنە سەر ماددەى جەۋت لىژنەى ياساى فەرموون.

بەرپىز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەماددەى جەۋت، لە راپۇرتى ھاۋبەش پىشنىار كراۋە سىاغەى ماددەكە بەم شىۋەيە بىت:
المادة (7): تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصة لكل معاق بغض النظر عن اي مصدر اخر للدخل ويجتسب على النحو الاتي:

اولاً: المعاق الذى بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يسحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم.
ثانياً: المعاق الذى تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز

65

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس، بەرپز جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

سەبارەت بە ماددەى حەوت، ئیمە کاتى ئەو پرۆژە یاسایەمان ناردوو بە ئیترە، مووچەى کەمئەندامان ئەوانەى کە فەرمانبەر بوون سى هەزار دیناریان وەردەگرت، ئەوانەى کە فەرمانبەر نەبوو پەنجە هەزار دینار، ئەوکاتەى ئەم پرۆژەیهەمان ناردوو، ژمارەى کەمئەندامان لە هەریمی کوردستان (42) هەزار کەمئەندام بوو، بەلام پاش ئەوەى ئیستا ژمارەى کەمئەندامان لە (92) هەزار تیپەرى کردوو لە هەریمی کوردستان، مووچەکەش ئەوەى ئیستا کە فەرمانبەرە مانگانە (100) هەزار وەردەگریت، ئەوەى فەرمانبەر نییە (150) هەزار دینار وەردەگریت، پێویست بەو ئەکات لەم ماددەیه ئیمە زۆر بە پێویستی دەزانم بەرپز وەزیری دارایی نامادە بى، لەبەر ئەوەى تەبەعاتیکى مالی زۆرى هەیه، ئیمە پۆزانەش کەمئەندامان پێژەکەى لە زیاد بوون دایە، بۆیه بە پێویستی دەزانم ئەم ماددەیه موناقلەشە نەگریت، تاوەکو وەزیری دارایی نامادە نەبى، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

فەرموو کاک عەونى.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

پیشناریەکەى جەنابی وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتی زۆر لە جیگەى خۆیهتی، پێشنیار دەکەم موناقلەشە لەسەر ئەو ماددەیه دوا بخهین، ماددەکانى تر ئیشى لەسەر بکەین، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، نوقتەى نيزامیت هەیه؟ فەرموو.

بەرپز حەمه سعید حەمه على:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

من پێموایە ئەبى موناقلەشە بکەین، چونکە نابى برگە بپەرپینین بەپى لایىحە، بەس ئەگریت لە کاتى دەنگدان جەنابی وەزیری دارایی بىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

ئەو ئەبى حازر بى، بۇ ئەوھى رەئى بدات، بۇ ئەوھى ئەندامە بەرپزەكان گوڭيان لە دەنگى بىت، لەبەر ئەوھ
لەسەر داواى وەزىرو لىژنەى ياساى، لىژنەى داراىى رەئى ئىوھ چىھ؟

بەرپز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەراستىدا منىش پشتىگرى راي بەرپز وەزىر دەكەم، چونكە پىشتەر ئىمە برپارىكمان ھەبوو، بە (150)
ھەزار دىنار، لەگەل (100) ھەزار دىنار، ئەگەر ھاتو ئەو موعادەلەيەى كە ئىستا جىبەجى بگەين، پراتبى
ھەدى ئەدناش پاش ئەوھى كە پرسىارمان كرددوھ لە وەزارەتى داراىى، كە پلە دەيە (140) ھەزار ئەكات،
كەواتە ئەگەر ھاتو ئەو موعادەلانە جىبەجى بگەين لەگەل ئەو برپارەى كە پىشتەر داومانە، تەناقوزىك روو
ئەدات، يان ئەبى موعادەلەيەكى تازە بدۆزىنەو، يان ئەبى راي حكومەت وەربگرين، بزائين موعادەلەيەكى
ترمان بداتى، لەبەر ئەوھ منىش پشتىگرى لە راي بەرپز وەزىرو لىژنەى ياساى دەكەم بۇ نامادە بوونى
بەرپز وەزىرى داراىى و راي حكومەت لەو بارەيەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، ئىستا ئەچىنە سەر ماددەى ھەشت، لىژنەى ياساى ماددەى ھەشت دەست پى بگەن، داواى
ئەخەينەوھ بۇ كاتى كە وەزىرى داراىش بانگ ئەكەين لىرە حازر بى بۇ ئەو موناقتەشەيە، فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاوبەش پىشنيارى كردوھ سياغەى ماددەى ھەشتەم بەم شكلە بىت، (استثناء من احكام قانون
الخدمة المدنية ونظام الاجازات تستحق الموظفة المعاقاة اجازة خاصة براتب تام لا تحتسب من اجازاتها
الاخري اذا كانت حاملا واوصت اللجنة الطبية المختصة ان حالتها تتطلب ذلك).

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، كى دەيەوئ لەسەر ئەو ماددەيە قسە بكات؟ كەس نايەوئ قسە بكات، ھەمووى موتەفيقن ماناى
وايە، كوڭستان خان فەرموو.

بەرپز كوڭستان محمد عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەم پرۆژە ياسايە لەرپى ئەنجومەنى وەزىرانەوھ ھاتوو، ئەنجومەنى وەزىرانىش وەزىرى داراىى تىايە،
لەبەر ئەوھ ھەتمەن رەئى وەرگىراوھ لەسەر ماددەى پىشوو كە تەئجىلمان كردوھ بۇ ھاتنى وەزىرى داراىى،
بۇيە من پىشنيار دەكەم ئەويش موناقتەشە بگەين ئەمپرو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، تەئجىل گرا، بېرىمان لېدا لەسەر داواى وەزىرو ھەردوو لىژنەى ياساىى و لىژنەى دارايىش كە رەئىيان وابوو لە سەرۆكايەتەىش ئەوھەمان كەرد، ماددەى حەوت دوا دەخەين و داواى وەزىرى دارايى دەكەين لە دانىشتنى داھاتوو كە بەردەوام دەبين بۆ موناھەشە لەگەلئەمان حازر بن، ئەوجا موناھەشەى دەكەين، دەنگدانىش ئەمەپۆ نىيە، بەيانىش نىيە، ئىستا ماددەى ھەشت كەس موناھەشەى لەسەر نىيە؟ كاك شىرزاد فەرموو.

بەپۆز شىرزاد عبدالھافىز شريف:

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

دكتۆرە پۆزان لەگەل كاك عەونى كە ئەوھى ناخویننەوھ ئەو ياسايە، د. پۆزان ئەوھى حكومەت دەخویننەتەوھ، بەلام كاك عونى ئەوھى خوڤان دەخویننەتەوھ، نازانم ئەو جياوازيە بۆ ھەبى؟

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عەونى فەرموو.

بەپۆز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر پىشنىارى سەرۆكايەتى پەرلەمان، ئىمە ھەر سى لىژنە كۆبووینەوھ راپۆرتىكەمان نامادە كەردووھ سەبارەت بە پىشنىارەكانى كە پىشكەش كراوھ، ئەو پۆزانەى كە پىشكەش كراوھ، ئەو قانونەى لەلایەن حكومەت ھاتووھ ئەو بووھ ئەساس بۆ موناھەشە، بۆيە ئىمە راپۆرتەكەمان بەو شكەلى بەرز كەردووھ دەنگى لەسەر دراوھ.

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

دروستە بە دەنگدان، رەنگە جەنابت ئەو كاتە نازانم لە ژوور بووى، يان نا؟ بە دەنگدان بووھ ئەساسىك كە ئەو راپۆرتە موشتەرەكە كە موناھەشەى لەسەر بكەين، چونكە پىنج پۆزە بوو، زۆر سوپاس كاك شىرزاد، رەئىيەكەى جەنابت دروستە، پۆزەى حكومەت بووھ ئەساس و راپۆرتى موشتەرەكەى ھەيە، لىژنەى ياساىى و لىژنەى ھاوبەش ھەم راپۆرتى حكومەت بخویننەوھو، ھەم رەئى جەنابىستان بەدەن، كەرەم بكەن. كاك عەونى فەرموو.

بەپۆز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (9):

التفرغ لرعاية المعاق:

كل شخص تفرغ او قام أو التزم برعاية المعاق الذى لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذى يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ورعايته بشكل مستمر يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ وكالاتى:

اولا/ اذا كان للمتفرغ راتبا من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة باقرانه من الموظفين.

2- اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة يصرف له راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثانيا/ اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة يمنح راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتبا يعادل نسبة (150%) للحد الادنى لراتب موظف الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثا/ لا يجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين فى الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا/ تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهروكى بهرلهمان:

ليژنهى موختهس راپورتتهكه بخويننهوه، فهرموو.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكى بهرلهمان.

المادة (9):

التفرغ لرعاية المعاق

كل شخص تفرغ أو قام أو التزم برعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي:
أولاً: اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:-

1- يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة باقرانه من الموظفين.

2- اضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية المعاقين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة، يمنح راتبا يعادل الحد الادنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتبا يعادل نسبة (150%) للحد الادنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً: لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا: تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهروكى بهرلهمان:

زۆر سوپاس، ئىستا كى دەپەوئى لەسەر ئەو ماددەپە قسە بىكات؟ ئەم بەرپىزانە دەپانەوئى موداخەلە بىكەن، رىزداران (سۆزان شەھاب، ئەفەين عمر، ژيان عمر، شوان كەرىم، سىوھىل عثمان، صباح بىت اللە، عمر عبدالرحمن، دلپىر محمود، نىشتمان مرشد، عمر نورەدىنى)، كەسى تر ماوھ؟ سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

لە خوڭىندىنەوئى ئەم تەفرۇغەدا، بۇ ئەوئى كەسوكارەكەئى ئىستفادە بىكەن لە تەفرۇغەكە، بەرپاستى ناعەدالەتپەكى زۆرى تىپپە، لەرووى ئەوئى:

پەكەم/ ئەو كەسە ئىجازەئى تامى دەدەپتەئى بەراتبى تام، باشە، موعەوھقەكە خۇئى راتبى ھەپەو، ئىزافەتەن بۇ ئەو دوو راتبە راتبى سىپەم كە پىپى دەوتتەئى (يىصرف لە راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف لرعاية المعاقين)، بەلام ئەوئى كە موزەفەئى دەولەت نىپە، ئەوئى كە موزەفە نىپە، بەلام موعەوھقى ھەپە تەنھا و تەنھا ئەگەر ھاتو پەك موعەوھقى ھەبوو لە راتبى تەفرۇغەكەئى بۇ دەپتەئى لەگەل راتبى بلىپىن موعەوھقەكە خۇئى، ئەگەر ھاتو دوانىش بوو 150%، پەئىنى لىرەدا بەلانس نىپە لەنىوان ئەوئى كە موزەفەئى حكومەتەو ئەوئى غەپرى موزەفەئى حكومەتە، ئىمە لە ھەمان كاتدا دەزانىن ئەركەكە پەك ئەركە ئەوئى رىعاپەئى موعاقە، بۇچى ئەم فەرق و جىپاوازىپە ھەپى، من دەمەوئى ئەم شتەمان بۇ روون پىتەو، ئەگەر پىوئىستىش بىكات بەشىپاوازىپە دىكە سىپاغە بىرپتەو زۆر باشتە، بۇ ئەوئى ھىچ نەپىت بەلانسىك، پاخود ئەو عەدالەتەئى كە ھەپە ھىچ نەپى پەپرەو بىرپتە، ئەمە ئەو لە (رابعاً/ تجدد اجازة التفرغ سنويا) من پىم باشە (وحسب تقرير اللجنة الطبية)، بۇ ئەوئى بزانى ئەگەر تەقەدوم ھەپە، ئەگەر ھاتو ئەمەش دەپتە موبابەئە كرەنىك بۇ حالەتەئى كەمئەندامەكەش، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئەفەين خان فەرموو.

بەرپىز ئەفەين عمر احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتىگىرى رەئىپەكەئى سۆزان خان دەكەم، ئەگەر بىتو خالى دووم بىوئىنەو دەئىت (اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة) كەواتە پەئىنى ئىجازەئى تام دەدەپتە ئەو كەسەئى كە سەرپەرشتى موعەوھقىك دەكات لەمالەو، (يىصرف لە راتبا يعادل الحد الادنى لراتب موظف.....) ھەروەكو ئىستا بىستمان كاك د.ئاراس باسى ئەوئى كرەكە (140) ھەزار دەكات راتبى ئەدنا، كەواتە ئىمە ئىزافەتەن لەسەر راتبى خۇئى (140) ھەزارىشماندا، قەپنا دەستىپان خۇش بى، ئەو بۇ ئەوئى تەشجىپە موزەفەئىك بىكەن بىروا لە مالەو ئەگەر كەسىكى ھەپى، پاخود پەككى ھەپى رىعاپەئى بىكات، بەلام لەگەل ئەوئى لە خالى دووم ئىمە ئەگەر ھاتو

ئەو كەسە راتىبى نەبوو، تەنھا (140) ھەزارى دەدەينى، لېرەدا ئىمە دەبينىن كەسىك ھەلدەستىت بە كارىك، ھەمان كارە، بەلام ناعەدالەتى ھەيە، ئەو لەویدا ئىزاھتەن بۇ راتىبى خۇى (140) دەدەيتى، بەلام ئەگەر وەزىفەى نەبوو، تەنھا (140) ھەزارى دەدەيتى، لە كۇتايىدا دەلى ئەگەر دوو مەوھوقى ھەبوو (150) دەدەيتى، من حىسابم كرد كە دەكاتە (70) ھەزارى تر زىادەى دەدەيتى دەكاتە (210) ھەزار، كەسىك دوو مەوھوق بەخىو دەكات (210) ھەزارى دەدەيتى، لەگەل ئەوھدا لە سېھەم دەلىين چى؟ دەلىين (لايجوز أن يتفرغ) كەواتە تۇ لەسەرەوہ پى دەلىيى (150) دەدەمى لە سەدا راتب، ئەگەر دوو مەوھوقت ھەبى، بەلام دوايى لە خالىكى تر دەلىيى نا، نابى تۇ دوو مەوھوقت ھەبى، (فى نفس الوقت) ئاخى دەلى،.....

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

رچائەن لەگەل يەك قسە نەكەن، رچائەن.

بەپىز ئەفەين عمر احمد:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەبينى لېرە تەناقوزىك ھەيە، لېرە پېويستە كەوا تەرتىبىك لە بەينى ئەو خالانەدا بكرى، بۇ ئەوھى بتوانىن ئىججاف نەمىنى لەنيوان ئەو كەسانەى كە ھەلدەستن بە سەرپەرشتى كردنى ئەو مەوھوقانە، لەگەل ئەوھشدا با تەشجىعى بكەين خەلك خۇى لە مالدا مەوھوقى خۇى پەرورەدە بكات زياتر لەوھى كەوا تۇ ببەيتە شوينىك (ايواء) بكرىت و بەخىو بكرىت، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رپىزدار ژيان عمر، فەرموو.

بەپىز ژيان عمر شريف:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنسىبەت ئەوھى كە مۆتەفەرىغ ئىجازەى راتىبى تاممەو مۆستەھقى عەلاوہو تەرفىعە ھەز دەكەم جەنابى وەزىر، ئەوہ پىرسىارىكە ئەم بەيانىيە لە من كرا لەلايەن دايكى ئەم منالانەى بەتايىبەتى شەلەلى دەماغى تاميان ھەيە، دەلىت علاوہو ترفىع شموليان دەكات (وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين)، پىرسىارەكەم لە جەنابى وەزىر ئەوھىە حقوھكە ئايا موخەصەصاتى ختورەش دەگرىتەوہ؟ يەعنى ئەوان كە ئەم بەيانى يە قسەيان لەگەل من كرد، ئەوانەى كە منالەكانيان شەلەل دەماغى عامى ھەيە، يەعنى دەلىن ھەموو تەوشى شەقىقەو فەقەرەت بووين، ھەتا بەيانى بە ديار ئەو منالەوہ دادەنشىن، ئەو منالە دەقىزىنى و ھاوار دەكات و دەگرى لە تاو ئازارى خۇى، دايكەكە دوو ئەوھندەى منالەكەى ھىلاكتەر، جا لەبەر ئەوہ ئەوان مەحرۇمن لە موخەصەصاتى ختورە كە ژيانيان زۇر لە دائىرەكە لە خەتەرتر دايە، جا ئەم پىرسىارە من ئاراستەى جەنابى وەزىرى دەكەم و وەلامەكەشم دەوى، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېژدار شوان كرىم كابان.

بەرپىز شوان عبدالكرىم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پشتگىرى له بۆچۈنەكەى ھاوکارم سۆزان خان دەكەم، بۆچى؟ ئەو موزەفەى كە خۆى وەزىفەىەكى ھەيە لەبەر ئەو مەعاش وەردەگرى له دائىرەكەى، ئىستا دەوام ناكات، كە دەوام ناكات، لە شوپىنىكى تر ئىشىكى تر دەكات ئەوئىش چاودىرى كەسىكى كەئەندامە لە مائەكەى خۆيدا، مەعناى واىە لە جياتى ئەوئى وەزىفەكەى لە شوپىنىكى تر دەگرىتە ئەستۆ كە ئەو چاودىرىيە، ئەو مەعاشەى كە دەيدىرتى بۆخۆى بەبى ئەوئى ئەو دەوام بكات، تەرفىع و عەلاو و ھەموو شتىك، لەوانەىە ختورەشى بۆ صەرف بكرىت دەرەنجام، ئەو بۆخۆى ئىمتىيازىكە دەيدىرتى، چونكە ئەو وەزىفەكە نابىنى، لە جياتى وەزىفەكە دەچى رىعاىەتى كەسىكى تر دەكات لە مائى خۆيدا، ناكرى جارىكى تر راتبىكى، يەعنى مووچەىەكى ئىزاقى ترىشى بۆ سەرف بكرى، لە كاتىكدا ئەوئى كە مووچەى نىيە، تەنبا يەك مووچەى دەدەرتى، ئەم دوو مووچە وەرگرى، ئەوئى يەك.

دوو/ ئەگەر ئەوئى وەكو خۆشى بىمىنىتەوئى يەك و دووى ناوى بەراستى، ھەر يەك لە دووى دەلى (باقرانھم من الموظفين كما يصرّف له راتباً يعادل الحد الأدنى) تا دووى، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېژدار سىوھىل عثمان، فەرموو.

بەرپىز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت (أولاً) منىش ھاوچارم لەگەل ژيان خان، كە زۆر كەس بۆ نموونە كارمەندى تەندروسىتىيە، تەلەفۇنمان بۆ دەكات دەلى مندالەكەم شەلەل دەماغە، بەلام موخەصەصاتى ختورەم لى دەبىرن، داوى ئەوئى دەكەن كامەل موخەصەصاتەكانىان بدەرتى، مادام ئىجازەى وەردەگرىت و موراعاتى مندالەكەى دەكات.

بەنىسبەت (ثالثاً) ھاتوو دەلى/ (لايجوز أن يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه)، باشە خىزان ھەيە سى مندالى ھەيە، چوار مندالى ھەيە مەوھەقە، يەعنى شوپىنى ھەيە مەسەلەن، داوى دەلى (تتكفل الحكومة بضمان توفير رعاية المعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم)، ئەو خىزانە، ئەو مندالانە داىك و باوكى خۆيان ھەيە موراعاتيان دەكەن، من پرسىارىك دەكەم، لەبەرچى لىرە ئەگەر لە دوو مەوھەق زىاتر بوو نابىت ئەو داىكە، يان ئەو باوكە تەفەرۇغ بكات؟ بۆ زانين بۆ خۆى خىزانەو داىكى ھەيەو باوكى ھەيە، وانا ئەو مندالە شوپىنىكى ھەيە تىدا بژى، ئەو فەقەرەى تر جىايە، (تتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية) ئەگەر (ليس لهم ايواء) ئەو كاتە حكومەت تەكەفول دەكات، بەلام ھەيە سى مندالى مەوھەقە، لەبەرچى؟ بەس بۆ دوويان وەرگرىت، بۆ سىيەم نابىت وەرگرىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، ریزدار صباح بیت الله فەرموو.

بەرپز صباح بیت الله شکری:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

دەربارەى ماددەى نۆ له فەقەرەى سێیەم دەلێت (لایجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه) به رهئى من له هەندیک عائیلە وەکو سیوھیل خان باسی کرد دوو معەوھقی ھەبە، سێ معەوھقی ھەبە، پێویستە یارمەتییەکی تری ئیزافی بۆ تەرخان بکریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، ریزدار عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

ئەگەر ئیمە سەیریکی ئەم ماددەییە بکەین تەنەفوزیک دەبینین لەنیوان بەشی یەكەمی بە یەك و دووھە لەگەڵ فەقەرەى دووھەدا، بەشی یەكەمی ئەگەر لێرە قەصدی موشەرپە ئەوھى یاساکەى نووسبوو تەوھ باس لە راتبى تام دەکات، ئەگەر راتبى تام تەنیا راتبەگەى خۆى بیّت بەبى موخەصەسات، لەوئ ئەو فەرمانبەرانی زەرەمەند دەبن، چونکە بە دانى راتبە تامەگەى وەکو جەنابى وەزیری مالیە پێش چەند رۆژیک لێرە بۆی تەوزیح کردین موخەصەسات ناجیگیر، بە واتا تەنیا راتبە ئیسیمیەگەیان دەدریّت، ئەگەر قەصد لەوھ بیّت، بەو شیوھییە ئەو فەرمانبەرەى گە دەچیتە خزمەتی ئەو گەسەى گە معەوھقەو خزمەتی دەکات زەرەمەند دەبیّت، بۆچی؟ ئەگەر بە فەقەرەى دووھ بە ئیزافی بۆی دانرا بیّت، حەددى ئەدناى راتبى فەرمانبەریک (140) ھەزار دینارى دەدریّت، بەلام لەوانەییە موخەصەساتەگەى سێ ئەوھندەى (140) ھەزار دینارەگە بیّت، ئەگەر لێرە تەنیا قەصد راتبە ئیسیمیەگەى بیّت و بیدریّت، ئەمە تەوازون ناکات لەگەڵ فەقەرەى دووھ، ئەگەر یەكێک موشەرپە بیّت و، فەرمانبەر نەبیّت، واتا کارمەندى حکومەت نەبیّت، راتبى فەرمانبەریکی حەددى ئەدنا بە (140) ھەزار دینار وەرگریّت، لە 50% ی (140) ھەزار دینارەگەى تریش وەرگریّت، بۆ جاریکی تر، ئەگەر دوو معەوھقى ھەبیّت، ئەمە تەوازون نییە، لێرە پێویستە ھەدەقى ئەم یاسایە لە ئەسڵدا بۆ ئەوھ ھاتوو، کەسوکاری معەوھق بگەنە ئەوھى خزمەتیکی باشتەر بەو گەمئەندامە بدن گە ھەبەتی، ھەدەقى موشەرپە لێرە ئەوھییە مادام ھەدەقى ئەوھ بیّت، پێویستە ئەو راتبەى (اخر مايتقاضاه من راتب) موخەصەسات بیّت ئیزافەتەن بۆ راتبى حەددى ئەدناى فەرمانبەریکی تری بیدریّت، بۆ ئەوھى بتوانیّت چاکتر ئیدارەیان بکات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار محمد دلپىر فەرموو.

بەرپىز محمد دلپىر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەڵ سەرچەم بۆچوونەكانى كاك عمر عبدالرحمان، دەمويست باس بكەم ئەو باسى كرد، بەلام پييم چاگە خائىكى تريس زياد بكرىت وەكو برپگەيەكى تر، ئەو كەمئەندامەى كە تەمەنى دەگاتە سەرۋى (18) سالەو، يەعنى تواناى ئەوەى ھەببىت كە خەلگىش چاودپىرەكەرو بەخپۆكەرى بۆ خۆى ھەلبزىرىت، نەوەكو فەرز بكرىت بەسەرىدا، لە ھەمان كاتدا لەگەڵ ئەوھشدام ئەو مەزوعەى دەلئىت ئەوەى لە دوو كەمئەندامى زياترى ھەببىت، بەراستى ھىچ كەسك ناتوانىت لە دوو كەمئەندام زياتر چاودپىرى بكات و بەخپۆى بكات، لەبەر ئەو پىويست بەو دەكات حكومەت خۆى زەمانەتى بكات و خەلگى ترى بۆ بدۆزىتەو، كە مەبەستى حكومەت لىرە دەلئىت ماف و ئىمتيازى كەمئەندامان، مەبەستى ئەو نىيە پارەكە سەرف بكات و بلئىت وايە، مەبەستى بەخپۆكردنەكەيەتى، چاودپىرى كردنەكەى بەشپۆيەكەى مەعقول و چاك بئىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار نىشتمان مرشد فەرموو.

بەرپىز نىشتمان مرشد صالح:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە ھەموومان دەزانين ئەو دايك و باوكەى كە منداللىكى كەمئەندام بەخپۆ دەكات چەند ئازارى زۆرەو ھىچ خۆشپەيەكى لە ژيان نابىنىت وەكو ئەوانى تر، من لىرە شتىك باس دەكەم، ئەو منداللىكى كەمئەندامە، ئەو دايك و باوكەى بەخپۆى دەكەن ھەتا ئىستا كە پىشووتر وابوو ئەو دايك و باوكەى كە بەخپۆى دەكەن تەنھا مەعاشە ئىسميەكەى وەردەگرن، بۆ بەخپۆ كردنى ئەو منداللىكى، بۆ نموونە لە وەزارەتى پىشمەرگەو وەزارەتى ناوخۆ، ھەر كارمەندىكى ئاسايش، ياخود شورته، ياخود مرور كە منداللىكى كەمئەندامى ھەيەو بەخپۆى دەكات، تەنھا مووجەى ئىسميەكەى دەدەنى كە (184) ھەزار دىنارە، كە مەعاشە ئەسلىيەكەى خۆشى (1150000) مليونىك و سەدو پەنجا ھەزار دىنارە، ھەموو دەرماللىكى لى دەبىرن، كە ئەوانە بە دەرماللىكى تر لە قەلەم دەدرىت، ئايا ترسناكيە؟ ئايا دەرماللىكى خواردن و ئەوانەيە؟ بۆيە ئىمە داواكارين لەو قانۇنە ئەوەى تىدا تەسبىت بكرىت، كە ئەو كەسانەى كە منداللى شەلەل دەماغ، يان منداللى كەمئەندام بەخپۆ دەكەن، بۆ ئەوەى بتوانن بەخپۆيان بكەن، مەعاشەكەيان بە تەواوى بۆيان سەرف بكرىت و ھىچيان لى نەبىردىت، بۆ ئەوەى بتوانن بە تەواوى چاودپىرى منداللىكى خۆيان بكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار عومەر نورەدىنى فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر(نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەشىۋەيەكى گىشتى قىسەكانى من بەرپىز كاك عمر عبدالرحمن كىردى، من پىشتىوانى لە بۇچوون و پىشنىارەكانى ئەو دەكەم، لەسەر ئەوۋى كە ئەگەر فەرمانبەرىك كەسىكى پەككەوتەى ھەبوو لەمائلەۋە، كە مۇلەتى پى دەدرىت بە تەۋاۋى مووچەو دەرمانلەكەيەۋە بىت، ئەو كات ئەگەر بىرگەى دوۋەمىش نەمىنىت ئاسايىيەو دەكرىت، چونكە لەم حاللەتەدا تۇ لەبىرگەى دوو رەنگە (150) ھەزار دىنارى بدەپىت، بەلام لەو سەرۋە دەرمانلەيەكى لى دەبىرى كە چەند قاتى ئەۋەى كە لە بىرگەى دوو بۇت دابىن كىردوۋە، بۇيە من جەخت لەسەر ئەۋە دەكەم كە مۇلەتەكە بە تەۋاۋى مووچەو دەرمانلەكەيەۋە بىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى نۇ، ئەمەى لەبەردەستاندايە داۋاكارى رىكخراۋى كەمئەندامانە، ئىمە ھىناۋمانە بەردەستان لە رىگاي ئەم پىرۇژە ياسايەۋە پىشتىگرى ئەم داۋاكارىيەش دەكەين، لەۋانەيە كەموكورى ھەبىت لە صياغەكە، ئەۋە بۇ ئەندامانى بەرپىز جى دەھىلەن.

سەبارەت بەۋەى ئايا موخەصەصەتاتى ختورە ۋەردەگىرن، ياخود نا؟ ئەۋە تەعلیماتى مالىيەو ديارە دەبىت ۋەزىرى دارايى نامادە بىت، من بۇيە بۇ ماددەى حەوت باسى ئەۋەم كىرد، گوتەم دەبىت ۋەزىرى دارايى و ئابوورى نامادە بىت ۋەك روون كىردنەۋمىيەك، ئەۋ ھاۋكىشەى كە پىشتىر لە پىرۇژە ياساكە ناردوۋمانە لەگەل ئەۋ بىرپارەى كە لە پەرلەمانەۋە دەرچوو و، لەلەيەن ۋەزارەتەۋە جى بەجى دەكرىت، كەمئەندامان لە مووچەكە زەرەرمەند دەبن، ئەۋە ئىستا (150) ھەزار دىنار ۋەردەگىرن، دەبىتە (140) ھەزار دىنار، ئىمە ئەۋ ھەۋل و ماندوو بوۋنەمان بۇ ئەۋەيە ئىمە بتوانىن بارى گوزەرانى كەمئەندامان و كورته بالاكەن بەرەو شىۋەيەكى باشتر بەرىن، ئەك زەرەريان پى بگەيەنەن، ھەمان شت لىرە ئەۋەى كە باسى تەفەرۋ دەكات بە راتبى تام، ياخود موخەصەصەتات و ئەۋانە، پىۋىستى بە ۋەردەكارى ھەيە، پىۋىستى بە تەعلیماتى مالى ھەيە، بۇيە پىۋىست دەكات ۋەزىرى دارايى نامادە بىت، بۇ ئەۋەى ئەۋ كاتە كە تەفەرۋ دەكات بزانىت چ شتىك پىۋىست بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىزان، ئىمە ۋەختى پىرۇژە ياسايەك خويىندەۋەى بۇ دەكرىت و لە بەرنامەى كار دادەنرىت تەحوپىلى حكومەت دەكەين، تىكايە رىكخەرى نىۋان پەرلەمان و حكومەت لەگەل ئەنجومەنى ۋەزىران لەگەل سەرۋىكى ئەنجومەنى ۋەزىران ئەۋ پىرۇژەيەى كە لەبەردەستان دەبىت، دەبىن ئەۋ مەۋزوعەى پەيوەندى بە ۋەزىرى پەيوەندىدارەۋە ھەيە حازرى بگەن، يەعنى ئىۋە تەبلىغىان دەكەن، ئىمە تەبلىغىان ناكەين، ئىمە پىرۇژەكان دەنرىن بۇ جەنابتان، دەللىن ئەم پىرۇژەيە لە فلان رۇژ موناقتەشە دەكرىت، پىۋىستە بەۋ ئەركە

ههلبستن و وهزیری په یوه نډیدار حازر بېت، ئیستا دواى نیوهرؤ که دووباره دهست به دانیشتنى دووهم دهکین، خوټان له ریگه ى خوټانه وه داوا بکهن وهزیری دارایی ته شریفی بېته ئیره، ئیستا مادده ى نو گفټوگو له سهر ته واو بوو، دهچینه سهر مادده ى ده، لیژنه ى په یوه نډیدار فهرموو.

به پړیز د.ئاراس حسین محمود:

به پړیز سهرؤکی پهرله مان.

دهر باره ى مادده ى ده له راپوړتى هاوبه شدا بهم شیوه ىه:

بالنسبه ل(المادة العاشرة)، نوید ما ورد فى المشروع وبالشکل التالي:

لكل شخص معاق الحق فى التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

به پړیز سهرؤکی پهرله مان:

زور سوپاس، لیژنه ى یاسایى فهرموو.

به پړیز عونى کمال سعید بهزاز:

به پړیز سهرؤکی پهرله مان.

ئیمه پشتگیری مادده که دهکین بهو شیوه ىه ى خویندرايه وه، سوپاس.

به پړیز سهرؤکی پهرله مان:

زور سوپاس، به پړیزان کى دهیه ویت له سهر نهو مادده ىه قسه بکات، تکایه دهستى بهرز بکاته وه؟ ناویان دهنوسین، سى به پړیز دهیانه ویت موداخه له بکهن، ریژداران (د.بشیر خلیل، هازه سلیمان، شلیر محى الدین)، کهسى تر هه ىه؟ تارا نه سعه ى، فهرموو.

به پړیز د.بشیر خلیل حداد:

به پړیز سهرؤکی پهرله مان.

به نیسبه ت مادده ى ده، له مهنتوقه عه ربه بکه ى ده لیت (لكل شخص معاق الحق فى التعليم)، ته علیم واتا فیړکردن، مه بهستى موشه پریع لیړه فیړکردن نییه، فیړ بوونه، بویه پیویسته بلین (لكل شخص معاق الحق فى مواصلة الدراسة) یان (فى التعلم)، یان (التعلم)، به لام (مواصلة الدراسة) شاملتر و کاملتره، له کوټاییشدا پیویست بهو هه موو دوورو دریژیه ناکات، (ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون ذلك)، واتا (ذلك) هه موو نه وانه دهگریته وه، زور سوپاس.

به پړیز سهرؤکی پهرله مان:

زور سوپاس، ریژدار هازه سلیمان فهرموو.

به پړیز هازه سلیمان مصطفى:

به پړیز سهرؤکی پهرله مان.

دەربارەى ماددەى دە، لەراستىدا من دەبىنم ماددەى دەو يازدە ھەردووکیان پەيوەندىيان بە يەگەو ھەيە، يەعنى ھەردووکی پەيوەندى بە مەسائىلى تەعلیمەو ھەيە، بۆيە پېشنيار دەگەم کە ماددەى دەو يازدە لىك بەدرىن و ماددەى دەيەم بەرپتە بەرگەى يەگەم، ئەوانى تریش لە ماددەى يازدە بەرپتە بەرگە، لە ماددەگە بەرپتە ماددەى دە، سوپاس.

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار شلیر محى الدین فەرموو.

بەرپتە شلیر محى الدین صالح:

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان.

من پشتگیری لە نەصى ماددەگە دەگەم بەجوانى داریژراو، کە خاوەن پیداوایستى تايبەت، یان شەخصى موعاق ئەو مافەى ھەيە، بەلام من پشتگیری رەئىهەکەى ھازە خانیش دەگەم، ئەو دوو ماددەيە بۆ ھەمان مەبەستە، بۆيە ئەگەر يەك بەرپتە زۆر باشە، لېرەش دەمەو پتە نامازە بەو بەدەم وەزارەتى پەرورەدە خۆشەختانە بۆ ئەوئى ئىتمەنانى ھەموو لایەك بەرپتە بەرنامەيەکی عالەمى پەيپەرە دەکات لە بواری فیڕکردنى خاوەن پیداوایستى تايبەت، بەرنامەى پەرورەدەيى بەرفراوانە، ھەرۆھا پەرورەدەى پېش وەختە، کە لێرە مەرحەلەى تەفولەى موبەگىرە باس کراو، ئیستا لە وەزارەتى پەرورەدە ئەو بەرنامەيە ھەيە بۆ تەدەخولى موبەگىرە، بۆ پەرورەدەى بەرفراوان، خاوەن پیداوایستى تايبەت لە ناو پۆلەکان لەگەڵ کەسانى ناسایى، لەبەر ئەو وەزارەتى پەرورەدە ھەلگى دروشمى خویندن بۆ ھەمووانە، رینگای لە ھىچ خاوەن پیداوایستى تايبەتکە نەگرتوو بەرپتە بەرپتە، بەلام بەھۆى مامۆستای تايبەت، کە بەرپتەبەرایەتى تايبەت ھەيە لەناو وەزارەتى پەرورەدە ناوى پەرورەدەى تايبەتە، تايبەتە بە فیڕکردنى خاوەن پیداوایستى تايبەت، بەھۆى مامۆستایان کە رايئىراون لەسەر فیڕکردنى ئەو مندالانە ھەر يەگە بەپى گرفت وکیشەى خۆى، ئەوئى کیشەى نوتقى ھەيە، ئەوئى کیشەى بیستنى ھەيە، ئەوئى کە شەلەل دەماغە، زۆر لەو نەوعە مندالانە، ئۆتیزمیش ھەيە لەناو بەرنامەى پەرورەدەى تايبەت، سوپاس.

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان:

زۆر سوپاس، ریزدار تارا ئەسەدەى فەرموو.

بەرپتە تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپتە سەرۆکی بەرلەمان.

بەراستى ماددەگە يەگەکە لە مافە ھەرە گرنەگان، کە حکومەتى کوردستان خۆى لەسەرى دەروا، بەراستى راستە وەکو قانون دەبیت ھەبیت، کە ئەو مافیەتى، بەلام وابزانم ھىچ کاتیکیش ئەمە پېشیل نەکراو، کە ئەم مافە وەکو ھەر مافی کەسێكى ناسایى مافی ھەيە بخوینیت، بەلام شیوہ تايبەتەکانى بۆ بايەخدانى زیاتر بەو کەسانەى کە بەشیوہى تايبەت فیڕ بەرپتە لە ژيەر ئەو دروشمەى کە ئەو خویندنە بۆ

ھەموو كەسىپكە ۋە مافى ھەموو كەسىپكە لەناو ئەم ھەرىمەدا دەژى، لەبەر ئەو ەن پىشتىگىرى لە ماددەكە خۆى دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپىز ئاسۆس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتە:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئىمە ئەو ماددەپەمان بە ھاوكارى لىژنەى پەپوھندىدار صىاغە كىردۆتەو ەو پىشتىگىرى لى دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەپىزان، ماددەى دەش موناڧەشە لەسەرى تەواو بوو، ئىستا دانىشتنەكە دوا دەخەين بو سەعات (5) ى پاش نىوەرۆ، تا ئەو كاتە بەخواتان دەسپىرىن دووبارە لىرە بن بو بەردەوام بوون لەسەر موناڧەشە كىردن، سوپاس.

دانیشتنی دووهم

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

بەناوی خۆی گەورەو میهرەبان.

بەناوی گەلی کوردستان، بەردەوام دەبین لەسەر دانیشتنەکەمان، دانیشتنی ژمارە (21)، ئیستاش داوا لە لیژنەی کاروباری کۆمەڵایەتی و لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی دەکەین کەرم بکەن بۆ سەر مەنصەو، بەخێرھاتنی ریزدار (ئاسۆس) خان وەزیری کاروکاروباری کۆمەڵایەتی و ریکخەری نیوان پەرلهمان و حکومەت (کاک سەعد) دەکەین، زۆر زۆر بەخێر بێن.

بەرپزان، لە دەستپێکی دانیشتنمان، دوینیکی بەرپزان لە ژمارە (2) لە راپۆرتی موشتەرەك خۆیندیانهو (مشروع قانون رعاية المعاقين في اقليم كوردستان - العراق المقدم من مجلس الوزراء الى برلمان كوردستان) بالکتاب المرقم (15984) فی 2010/12/28 والمحال الى لجنتنا بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية رقم (4) فی 2011/10/3، ئەمە هەلەیه، بە هەلە هاتوووە دروستەکی بەم شیوێهە کە ئیستا بۆ ئیوێ بەرپز دەخوینینەو، پڕۆژەکە لە حکومەت بە نووسراوی ژمارە (2254) لە 2011/9/15 بۆ ئیوێ هاتوو، لە 2011/9/19 لە کاروباری پەرلهمان وارید کراو، لە دانیشتنی ژمارە (4) لە ریکهوتی 2011/10/3 خۆیندنهوێ یەکەمی بۆ کراو بە نووسراومان (ک/1236) لە 2011/10/5 ئاراستهێ لیژنەکانی یاسا و کۆمەڵایەتی و دارایی کراو، واتە نەك سالیك دواتر، ئەو ژمارهیه بە هەلە هاتوو، دوای دوو رۆژ ئیوێ لە سەرۆکایەتی بەنووسراومان ئاراستهێ لیژنەکانمان کردوو بۆ ناگاداریتان، تکایه لیژنە یاسایی و لیژنەکانی کاروباری کۆمەڵایەتی و دارایی ئەو بە نەزەری ئیعتیبار وەرگیرن، ئەو هەلەیه چاک بکریتهو، ئیستاش لیژنە یاسایی و لیژنە یهوهنديدار بۆ ماددهێ ژماره یازده فەرموو دەست بەکار بن.

بەرپز تارا تحسین ئەسەدی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

ماددهێ 11 لە ئەصلی پڕۆژەکە دەخوینینەو لەبەرئەوێ لهدوايشدا بە هاوبەش رهئیهکی تر ههيه تاكو

بخویندریتهو:

المادة (11):

على الحكومة:

1- تامين سبل تعليمية مناسبة وخاصة للمعاقين حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

2- تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين في المعاهد والجامعات حسب مؤهلاتهم استثناءً من الحد الأدنى لمجموع الدرجات المطلوب سنوياً للمعاهد والكليات.

3- الاهتمام بتربية الاطفال المعاقين في مرحلة الطفولة المبكرة.

ئهمه ئەصلى پڕۆژەكەيە ئەگەر رێمان پێبدا سەرۆكى پەرلهمان بەشە ھاوبەشەكەش بەشى ياسايى بىخوینیتەوه.

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان:

فەرموون كەرم بکەن.

بەرپێز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

سەبارەت بە ماددەى يازدە لیژنەى ھاوبەش پێشنیار دەکات فەقەرەى (2) لە ماددەكە ئیلافا بکریت و، صیاغەى ماددەكە بەم شیۆهیه بیّت، پاش ئەوهى گۆرانیكارى لە ریزبەندەكانى بکریت:

المادة 11:

على الحكومة:

1- تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة حسب اعاقاتهم وحاجاتهم وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق من الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

2- الاهتمام بتربية الاطفال من ذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان:

بەرپێزان، ئیستا كۆ ئەیهوى لەسەر ئەو ماددەیه موداخەلە بکا دەستى بەرز بکاتەوه؟ ناویان بنووسم، ئەم بەرپێزانە ئەیانەوى موداخەلە بکەن، رێزداران (عبدالسلام بەروارى، سیوهیل عوسمان، پەیمان عبدالکريم، ئەفین عمر، د. بشیر خلیل، د. حسن محمد)، کەسى تر هەیه؟ تارا ئەسەدى، کاوه محمد امين، فەرموو کاک عبدالسلام بەروارى.

بەرپێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپێز سەرۆكى پەرلهمان.

بەرپاستى ئیمە لە لیژنەى کۆمەلایەتى، هەرودها لە هەرسى لیژنەى ھاوبەشیش یەك شتمان لەبەرچاو بوو، ئیمە راستە یاسایەك دەردهکەین بۆ مافى ئەم فیئە موحتاجە لە کۆمەلگا، بەلام لەبیر ناکهین ئیمە بەرپرسیاریەتى کۆمەلایەتیشمان هەیه، ئاستى خویندن و، موساوات لەنیوان هەموو رۆلەكانى ئەم گەلە

نابى لەبىرمان بچى، بە مەھانەى ئەوھى يارمەتى گروپىك دەدەين، بۇيە مەسەلەى دىراسەو ئىھتىمام بۇ مستەواو تىك نەدانى لاي ئىمە ئەولەويەتى ھەبوو، تەسەور دەگەم ئەم (تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين حسب مؤهلاتهم استثناءً من الحد الأدنى لجموع الدرجات) پيشيل كىرنە بۇ ئەو پىرنسىپەى كە خەلگى دەچىت تەئھىلى جامىعى، يان ھەر جىگايەك بەپىي ئەو مواصفەفەى دانراوھو، ئەمە ھىچ پيشيل كىردن لەوان نىيە، بەلگو موخافەزەيە لەسەر موستەواى تەعلیم، بۇيە تەسەورمان كىرد ھەر خۇشيان مومكىنە قەبول نەكەن، چونكە وەكو خىركىرنەكە، بۇيە دەبىنن ئەمە داعى نىيە ھەبىت، چونكە لەگەل مەبەدەئى مساوات ناگونجىت و زەرەر دەگەينىتە موستەواى عامى خویندن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەس نالى (حسب مؤهلاتهم)، يەئنى شتىكى وای تىدايە، رىزدار سيوھىل خان.

بەرپىز سيوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھەمان رەئىم ھەيە بەنىسبەت خالى دووم، خالى دووم/ (تخصيص عدد من المقاعد للمعاقين في المعاهد والجامعات)، ئەو پەيوەندى بەخویندنەو ھەيە، بەموستەواى تەلمەو ھەيە، حەق وایە ھەر يەكە بەحەقى خۇى، بەلام ئەگەر بمانەوئ ھەندىك موراعاتيان بکەين، نازانم ئىستا ھەيە، يان نا؟ لە خویندن جارى وای ھەيە مندالى شەھىدىك دەرەجەى دەدرىت، ئەگەر نەما بىتن ئەو ئىعتىادىە، ئەگەر وەكو مندالى شەھىد ما بىت دەرەجەى بدرىت ئىعتىادىە، ئەگەر نەما بىت، بەپىي موستەواى خۇيان بەپىي دەرەجەى خۇيان لە مەعادو جامىعات وەرگىرىت باشتەر، ئەگەر خالى دووم لابدرىت پىمان باشەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار پەيمان عبدالکرىم فەرموو.

بەرپىز پەيمان عبدالکرىم عبدالقادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەو ماددەيە، ئىمە کاتىك سەردانى لاپەنە پەيوەندىدارەکانمان دەگرد، ئەوانەى تايبەت بە تەئھىل كىردنى كەمئەندامان ھەموو داواکارىەكەيان ئەو بوو، كە ئەو كەمئەندامانە لە كۆمەلگايەك جىي بکرىتەو، لەبەر نەبوونى کارمەندى خاوەن پىسپۆر، لەبەر نەبوونى جى و شوینى تايبەت، لەبەر كۆنى موختەبەرەتەکانيان، لىرە پىويستە ئەو برپارەيان لۇ بدەين، كە وای بکەين بە نویتىن و رىك وپىکترىن تافىکردنەوھى دەنگ و ئەو تەجھىزىان بکەين، لەو خالە حەقە ئاسۆس خان لىرە باس بکات، كە چۇنە ئەو موختەبەرەتەکانەى كە ھەيتيان، بەتايبەتى كەر و لالەکانە، نابىنايەکانە، ھەموو مۇدىلى پەنجاو چلەکانە مايتەو ھەتا ئىستا، ئەو داواکارى خۇيانە.

خالى دوومەيش / كە دەلى كورسیان لۇ دەست نىشان بکرى، نەخىر، ئىمە دەمانەوئ ئەوانە تەئھىل بکەينەو لەناو كۆمەلگا، ئەگەر وایان لى بکەين، دىسان جىايان دەكەينەو، بۇيە وەسائىلى ھۇيەکانى

خویندندمان بۇ دابین کردن، پیویست ناکات ئیمه جارئکی تر حیگایان بۇ بکهینهوه، بۆیه با حهقیان وهکو خهلهکهکهی تر بیټ، بهلام یهك شت لیټره گرنکه دیار بکریت، نهوهیه بهگوپرهی موئههلاتی جسمیان، یهعنی جهختیان لی نهکهیت، که کهمهئندامیهکهی به شیویهکه نابیت له شوینیک وهریگری مهسهلهن حهرهکییه، که تایبهته به بینین، نهوه لهوانه موراعاتی بۇ بکرئ و، زۆر سوپاس.

بهریز سهروکی پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ریژدار نهفین عمر فهرموو.

بهریز نهفین عمر احمد:

بهریز سهروکی پهرلهمان.

ئیمه دوزانین لیټره مهبدئهئیک ههیه، کهوا ههموومان ههول بۇ نهوه ددههین تهئهل کردنی نهو کهسانهی کهمهئندامن وچون جارئکی تر بیټنهوه ناو کۆمهلگا و بتوانن خویمان تهئهل بکهن و، خویمان بگونجینن لهگهل کۆمهلگا، ههلبهته نهمه مهبدئهئیکی عالهمییه، ئیمهش بهددر نین لهم جیهانه گهورهیه، بۆیه بهراستی نهمه سیاسهتئیکی باشه، که ئیمه نهیگرینه بهر، بهلام دوزانین له کوردستان ههندی شت ههیه پیویسته لهسهرهتاوه بهرپای بکهین، بۇ نموونه، نهگهر هاتو ئیمه فوتابهیهکی نابیستن و ناتوانن قسه بکهن، تیکهلمان کرد لهگهل فوتابخانهیهکی عادیدا، نهو منداله توانی لهگهلئیان بیټ، بهلام باشه مامۆستایهکه چۆن دهتوانیټ، بهج شیوازیټک دهتوانی نهو کهمهئندامه، نهگهر تهلهبهیهکه، یان دووه، بتوانیټ له پولهکهی تیټبگهینیت؟ ههلبهته لیټره نهمه زۆر زهحمهت دهبی بۇ مامۆستا، چونکه نهوان ئسلوبی تایبهتی خویمان ههیه بۇ فیټرکردن، بۆیه من پیشنیاری دهکهم کهوا نهگهر بیټو ههندی شوین بۇ ههندی حالته فوتابخانهی تایبهتی ههبی، راسته ئیمه لهگهل نهوه نین حیاگرینهوهو ههز دهکهین تیکهل بکرین و تهئهل بکرینهوه، بهلام بۇ ههندی حالته پیویست دهکات کهوا فوتابخانهی تایبهتی ههبیټ، بۇ نهوهی نهوانه بتوانن پهروهردیهکی تهندروست فیټر بن، تاوهکو له ئایندهدا نهگهر ههر چۆنیهگیش بیټ بتوانن کاتی گهوره بوون، یاخود که گهیشتنه مرحلهیهک به تهواوتی بتوانن تیکهل به کۆمهلگا بن، ههروهها منیش لهگهل نهوهم چۆن بهریز کاک عبدالسلام وتی خالی دووهم نهگهر وا بیټ ههر لابردیټ، لابردنی زۆر باشتره له مانهوهی، زۆر سوپاس.

بهریز سهروکی پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ریژدار دکتور بهشیر خهلیل فهرموو.

بهریز د. بشیر خلیل حداد:

بهریز سهروکی پهرلهمان.

رایهک ههبوو پیشت که نهام ماددهیه لهگهل ماددهکهی پیشهخوی دهمج بکرئ، لهبهر نهوهی ماناکهیان یهکه، ههمووی لهسهر مواصهلهی دیراسه باس دهکات، منیش رام نهوهیه نهگهر بکرئ نهام ماددهیه لهگهل

ماددەگەى پېشخۇى يەك بخرىت و به يەك ماددە بنووسرى، يەك فەقەرە زىاد بگرى بۇ ماددەگەى پېشوو، سەبارەت به (تامين سبل تعليمية مناسبة وخاصة لذوي الاحتياجات الخاصة) نەئيين (حسب اعاقتمهم وحاجاتمهم)، به لگو بلئن (بحسب نوعية العوق وحاجتها) ئەمە كورترو ريكوپيكتره.

بەنيسبەت خالى دووم كه له ئەسلى مشروعه كەدا هاتوو، منيش رام له گەل راي هاوکارانم وايه، كه ئەوه ئەوپەرى جياكارى له گەل خاوهن پيداويستيه كان دكهين، تو ئەگەر جياتكردهوه، وهكو بلئين به زهبيت پيدا ديتەوه دەلئى ئەگەر دەرجهشى نەبىت به كه مترین دەرجه وەر بگرى، يان ته خصيصى مقاعديان بۇ بكهيت، خو ئيمه نامانهوى كۇتا بۇ ئەوان دابنئين، به لگو ئيمه دەمانهوى ئەمانه له گەل كۆمەلگا تەئھيليان بكهين و، شياندنيان بۇ بگرى، بۇيه بههه مان ئەرك و ماف و، با بههه مان دەرجه ئەوانى ديكه ئەوانيش وەر بگرين، خو ئەوانه زور له خاوهن پيداويستيه تايبه تيه كان له خەلكى نۆرمەل زور زيرەكترين، بۇيه ئەوانه پيوستيان به وه نييه، كهوا به دەرجهى كه متر بچن، به لگو بههه مان شيوهى خەلكانى ديكه بن، له بهر ئەوه من ئەسلى راپورتەكه تهشجيع دكهم، له گەل ئەوممه به وهى كه هەردوو ماددەكه ليك بدرى و، زور سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زور سوپاس، ريزدار حسن كهره بكه.

بەرپز حسن محمد سوره:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

راستى منيش له گەل ئەوممه كه ماددەى (10 و 11) ببىت به يەك و، ههروهها به لايردى فەقەرە دووى ماددەى (11)، له بهر ئەوهى ئەو فەقەرەيه له گەل مەبدەئى دوو ماددە ناگونجى، كهوا پيشتر بهرپمان كردييه، يهكيكيان لهوانه له مەسهلهى ئەهدافى قانونهكه كه باس دهكات له (على قدم مساواة مع الاخرين)، كه لهوى هاتوو، پيوستيه به موساوات بىت، دووش/ له گەل ماددەى (10) كه باسى فورهسى متكافئة دهكات بهنيسبەتى تهعليم، بۇيه پيوستيه موراعاتى ماددەكانى پيشووى ئەم قانونه بكهين، كه زياتر ئەبى به موساوات بىت و، زور سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زور سوپاس، ريزدار تارا خان كهره بكه.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستى ئەم دوو ماددەيه كه له دهيهم و يازدهم پيکهاتوو، تيکهل بوونى بۇ خزمەتى ئەو بهشهيه، كه يهكيكه له مافه ههره گرنگهكانى كه مئەندام، ئيمه ليرهدا رهچاوى بكهين، تاكو بتوانين، چونكه له خالى سيبه باس دهكات ئيهتيمامدان به منداله موعاقهكان كه له مندالييهوه بهچى دهبيت كه خالتيك ئيقتيراحه كهم زىاد بگرى (الاهتمام بإعداد المدرسين والمدربيين على طرق خاصة للتدريس في المدارس

الخاصة)، راسته ئىمە ھەموومان دەزانىن كە پىداۋىستى تايبەت، موعاق يەككىكە لەو پىداۋىستىيە تايبەتئانە، ئىمە زۆر زيارتمان كىرد، لە شوپىنىكى وەك دەۋك تەماشامان كىرد لەو شوپىنانەى نابىناكان مۆزەفئىكى ئىعتىدادى چوۋە تەدرىبى كىردوۋە ئۇ دەرسى بىراىل و ئەم شتانە دەلىتتەۋە بە نابىناكان، ئەگەر ئىمە مودەرىسى تايبەتئان ھەبىت، مامۇستاي تايبەتئان ھەبىت، كە دانرا بى و شىاۋ بۇ ئەم بەشە پىۋىستە بۇ تەدرىس كىردىيان و بۇ پىشخستىيان شتىكى زۆر گىرنگە، بۇ ئەۋەى ئەم مافە زىاتىر بچەسپىنىن. بەنىسبەت خالى ئەۋەى كە داۋا ئەكەن كە مەقەدىان ھەبى، داۋا كىردنەكەيان مومكىنە لەو رىكخراۋانەى كە زۆر رايان وەرگىراۋە، ئەۋە مەبەستىيان بوۋە پىشكەش بىكى، لىردە ھىچ كەسىك لەناۋ ئەۋ پەرلەمانە بىرۋا ناكەم دژى ئەۋە بى كە كەمئەندامىك بگاتە ئەۋەى كە بەتۋاناي خۇى بگات بەۋ شتەى كەدەپەۋى، ھىچ كاتىك نەبوۋە كەمئەندامىك 90 دەرىپىنى، ئىمە نەپخەپنە كۆلىزىكى باش، ھەلبەتتە ئەمە تەشجىع كىردىكە، بۇ ئەۋەى بلىين ئىمە لەگەلتانين كە مەقەدتان ھەبى، بەلام نەك ئىستىئانەن لەسەر ئەۋ قۋانىنانە، چۈنكە ئىمە لەناۋ تەعريفەكە وەكو ھاۋكارانە لىرە باسىان كىرد، ھەموومان لەگەل فۋرەۋىسى مۋتەساۋىن بۇ ھەموۋ لايەك و، لەگەل مافى مرۇفدا، ئەۋان مرۇفكىن فەرقىان نىپە با خۇيان، خۇيان جىيا نەكەنەۋە لە خەلكى تر، من ئەۋ داۋاپە دەكەم لە ھەموۋ كەسىك، كە داۋاي مافى كەمئەندامان دەكات، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار كاۋە كەرەم بىكە.

بەرىز كاۋە محمد امين:

بەرىز سەرۋكى ئەنجۈمەن:

برادەرانى پىش من ئەۋ رايىيان دەرىپى كە ھەردوۋ ماددەى (10 و 11) بىكىتتە يەك لەبەر ئەۋەى ھەردوۋكى پەپۋەندى بەبۋارى پەرۋەردەۋ فىركىردنى كەمئەندامانەۋە ھەپە، لەبەر ئەۋەى من ھەر ئەۋ تىبىنىم ھەبوۋ، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سەبارەت بەۋ دوۋ ماددەپە، ئەگەر بىكىتتە يەك ماددە، ئىمە ھىچ كىشەپەكمان نىپە، بەس تەنھا لەۋانەپە لىرە صىاغەكەى تەۋاۋ نەبى، سەبارەت بە قۋتابخانەى تايبەت، ئىمە وەك پىشتر باسماۋ كىرد، ئىمە پەيمانگاي تايبەتئان ھەپە بەنابىستان، بە نابىنان، بە بىركۆلان، لەۋ مندالانەش ئىعدادپەش تەۋاۋ دەكەن، پەيمانگاش تەۋاۋ دەكەن و، دەرچۋى كۋلىمان ھەپە، ئەۋەى ماپەى دلخۇشىپە نابىنامان ھەبوۋە ئەمجارە پەكەمى كۋلىكەى بوۋە، ئىستا لە تۋاناسازپەكە لە فەرنەسايە، وەكو بۇ ئاسانكارى پىش ئەۋەى ئەۋ

پروژه‌یه په‌سند بکری، نیمه داوامان له لیژنه‌ی بالای تواناسازی کردوو، که ئاسانکاری سه‌بارت به مامه‌لکان، سه‌بارت به کفاله‌که بۆ که‌مئەندامان و، بۆ خاوه‌ن پیداو‌یستی تایبه‌ته‌کان پیشکەش بکری، ئەو کاته‌ی که به حەقی خۆیان فۆرمه‌که پر ئەکه‌نه‌وه‌و پیشکەشی خۆیندن ده‌که‌ن، سوپاس.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

سوپاس بۆ جه‌نابت، به‌پێزان، ئیستا مونا‌قه‌شه له‌سه‌ر ماده‌دی (11) ته‌واو، ده‌چینه ماده‌دی (12) له فەرعی (3) لیژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی فەرموو.

به‌پێز تار تحسین ئەسه‌دی:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

الفرع الثالث

حق المعاق في التأهيل والعمل

المادة (12):

يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

ئەو‌ه لیژنه‌ی هاوبه‌شیش هەر هه‌مان ره‌ئیی هه‌بووه.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

رای لیژنه‌ی هاوبه‌ش و لیژنه‌ی یاسایی.

به‌پێز د. رۆژان عبدالقادر دزه‌یی:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

پشتگیری له ماده‌که‌ ده‌که‌ین وه‌کو خۆی که له پرۆژه‌که‌دا هاتوو.

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان:

به‌پێزان کۆ ئەیه‌وۆ موداخه‌له بکات له‌م ماده‌یه‌؟ ئەم به‌پێزانه ئەیان‌ه‌وۆ موداخه‌له بکه‌ن، رێزداران (دلێر محمود، خورشید احمد، د. بشیر، صباح بیت الله) که‌سی تر هه‌یه‌؟ نییه‌، ته‌واو، فەرموو.

به‌پێز محمد دلێر محمود:

به‌پێز سه‌رۆکی په‌رله‌مان.

لێره که نووسراوه مافی کار کردن بۆ که‌مئەندام زامن ده‌کات، به‌لام زۆر له که‌مئەندامه‌کان وه‌ختیک ده‌یان‌ه‌وۆ بچنه دائیره‌یه‌ک، یان شوپینیک و، به‌پێی موئه‌هلاتی خۆیان، که بیان‌ه‌وۆ ته‌عیین بن، سه‌یری ده‌که‌ی لیژنه‌ی توبی هه‌یه ده‌چی فه‌حصیان بۆ ئەکات، له لیژنه‌ی توبی ده‌رناچن و ته‌عیینان ناکه‌ن، له‌به‌ر

ئەو دەرىجىسىدە تايىپەتمەندىيەكەيەن ھەبىت، تايىپەتمەندىيەكى واين ھەبىت بۇ جۇرە شوينىك ليژنەى توبى بەو شىوئەيە ۋەكو خەلكى ئاسايى زۇر توند نەبى لەگەلىاندا، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ريزدار كاك خورشيد كەرەم بەكە.

بەرىز خورشيد احمد سليم:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من تەنھا تەعدىلەكە (يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل بما يتناسب وقابلياته ومؤهلاته) ھەر ھەتا ئىرە بەسە (ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص)، ئەو ە زۇر تىكرار بوو، تەنھا ئەو دەرىجىسىدە بۇ ئىزافە بەكەين، ئەمەى لابدەين، (بما يتناسب وقابلياته ومؤهلاته) بەراى من بەو شەكە باشتر دەبىت، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ريزدار دكتور بەشير كەرەم بەكە.

بەرىز د. بشير خليل حداد:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە، ماددەيەكە مافى ئىش كەردن بۇ ئەم بەرىزانە زامان دەكات، بۇيە باشتر وايە صياغەكە بەم شىوئەيە بىت بلىين (يكفل القانون للمعاق حقه في العمل في القطاعين الخاص والعام)، چونكە ئىمە لە ۋەزائىفیش پىويستە ھەقەكانى ئەوان پارىزراو بىت، ۋەكو ھاوكارم باسى كەرد ھەندى لەو مەرجانەى لە ليژنەى توبى ھەيە، دەبىت بۇ ئەوان كەم بەرىتەو، بۇيە مجالى خاص و عام تىدا زياد بەرى و، ھەرۋەھا تەئىدى براى بەرىزم كاك خورشيد دەكەم (بما يتناسب مع قابلياته ومؤهلاته)، لەپاشان كەلىمەى (للدخول في سوق العمل) سوق كەلىمەيەكە وا نىيە كەوا لە قانون بنووسرى، لەجياتى (سوق) يان (مجال العمل) يان (ميدان العمل) جوانترە، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ريزدار كاك صباح كەرەم بەكە.

بەرىز صباح بيت الله شكرى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەنسبەت ماددەى (12 و 13) بەراى من نەفسى مەفھوم و نەفسى مەزمونە، ھەردووكيان بەرىنە يەك ماددەو، زۇر سوپاس.

بەرىز ئاسۇس نجيب / ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە، لە دەستووريش ھاتوو، لە قانونى عەمەلئيش ھاتوو، بەلام پيئمان باش بوو كە داخلى ئەم پرۆژەيەى بگەين لەبەر كەمئەندامان.

سەبارەت بەو كە (للدخول في سوق العمل)، ئيمە ئەتوانين بليين (فرص العمل)، بەلام ئيستا كروومانە سەبارەت بە قەرزى بچووك، بۆ نموونە، يەككە لە بېرگەكانمان ئەوومان گوتوو كە كەمئەندام بۆى ھەيە قەرزى بچووكيش وەر بگري، و، لە ھەمان كات مووچەى كەمئەندامىەكەشى وەر بگري، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، نوقتەى نيزاميت ھەبوو؟ كەرەم بگە.

بەريز د.ئاراس حسين محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە (سوق العمل) تەوزيحيكەم ھەيە، ئەگەر ريم پيئەدى.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

نوقتەى نيزامى حيايەو تەوزيحيش حيايە، تەواو، زۆر سوپاس، بەريزان، ئەم ماددەيەش موناڤەشە لەسەرى تەواو بوو، ئيستا دەچينە سەر ماددەى (13)، فەرموو ليژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى كەرەم بگەن.

بەريز تارا تحسين ئەسەدى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (13):

أولاً: تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

ثانياً: يلتزم اصحاب المشاريع الخاصة بتخصيص فرص عمل في القطاع الخاص للمعاقين بنسبة لاتقل عن (3%) من مجموع عدد العاملين في كل مشروع، وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق وحالة اعاقتهم.

ئەگەر جەنابى ريمان پيئەدى ليژنەى ھاوبەش گۆرانكارىيەكى كرووو، بيخويننەو.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ياسايى راپورتى ھاوبەش بخويننەو، فەرموو.

بەريز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (13) پيشنيار كراو بەرگەى دووھ لابرديت و، ئيكتيف بگري بە بەرگەى يەكەم لە ماددەكە بە تەنها.

(تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم).

هۆپهگهش بۆ ئەو دەگەرپتەوه، كهوا تۆ له قانون ناتوانى ئيلزامى قيتاعى خاص بكهى به بهكارهينانى كارمەند، بهبى ئارەزوومەندى خاوهن كارگه تايبهتەكان، لهبەر ئەوهى ناگونجى لهگهڵ مهفاهيمى نووى كه له كوردستان ئيستا كارى لهسەر دهكرى، بهوهى موستهسميرو قيتاعى خاص ئازاده له چۆنيهتى كارگردن و، ئەو كهسانهى بهكاريان دههينى له كارگهكان، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

بهريزان، كى ئەيهوى لهسەر ئەو ماددهيه موداخهله بكات؟ ئەم بهريزانه دهپانهوى موداخهله بكهن، ريژداران (د. حسن، سيوهيل عوسمان، شليز محى الدين، عبدالسلام بهروارى، عبدالرحمن حسين، محمد دلير)، كهسى تر ههيه؟ نيهه، فهرموو.

بهريز حسن محمد سوره:

بهريز سهروكى پههلهمان.

بهپاي من تهخصيصى وهزائيف له قيتاعى حوكمى، ههروهها تهخصيصى فورهسى عهمل له قيتاعى خاص ئيلتزام بكرى لهسەر ههردوو قيتاعهكه بهنيسبهت موعاقين شتىكى تهبيعيه، لهبەر ئەوهى بهپاي من هيج مهشاريعىكى خاص نيهه له ههريزى كوردستان دهعمى حكومهت نهكات و، پيوسته موقابيلى ئەو دهعمه ئەمانهش كاريك جيبههه بكن، كه له قانونهكانى ههريزدا رهنگ دهدهتهوه، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

زۆر سوپاس، ريژدار سيوهيل خان كههه بكه.

بهريز سيوهيل عثمان احمد:

بهريز سهروكى نهنجومهن.

بهريز د. حسن رايهكهى منى گوت و، سوپاس.

بهريز سهروكى پههلهمان:

زۆر سوپاس، ريژدار شليز خان كههه بكه.

بهريز شليز محى الدين صالح:

بهريز سهروكى نهنجومهن.

سهبارته بهو ماددهيه، دهلى (تلتزم الحكومه بتخصيص وظائف في القطاع العام لذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لاتقل عن 5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم)، نازانم (بعد تأهيلهم) ليهره چ مهعنايهكى ههيه؟ خوى ئەگهه وهزائيف بهريته خاوهن پيداويستى تايبهت، ئيمه باسى موساوات دهكهين، دهبى هيج فهرفيكي نهبى لهگهڵ كهسانى ديكه، ئەگهه خاوهن پيداويست تايبهتەكه كورته بالابى، يان

تۆ دەدەم، ئەو كاتە ھەر فورسەتمەن دۆزىيەوۈ بۇ ئەوۋى مۇئەھەل، موعاقەكەو، لە ھەمان كاتدا محافەزەمان لەسەر ئەوۋە كەرد كە دەولەت مافى نىيە فەرز بكات لەسەر قىتاعى خاص، بەلام ئەگەر ئەوۋەمان نەكرد، من لەگەل لادانىمە بەو شىۋەبەي ئىستا ھەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار كاك عبدالرحمن كەرەم بگە.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (13) بىرگەى يەكەم من پىم باشە ئەو (5%) زۆرە، بەراستى يەنى ئەمە ھەر ھەست دەكەين شتىكى فەوزە دروست دەبى لەسەر حكومەت ھەموو كەسىك، ھەموو ھەر چىنىك بىت بگەينە ئىلزامى لەسەر حكومەت، ئەبى ئەمە وا لى بگەى ئەمە وا لى بگەى، يەنى مولزەم بى، پىم باشە ھەر نەمىنى تا جىاوازى نەمىنى لەناو چىنەكان و خەلكى مۇجتەمەكەمان، بەلام ئەگەر بىمىنىش بىتتە (2%) يەنى لە (5%) كە زۆرە بەراى من، بىرگەى دوۋەمىش، بەراى من ھەر پىشتىگى لىزنىەى ياساى دەكەم ئەو بىرگەيە ھەر نەمىنى، چونكە ئىمە ناتوانىن ئىلزام بگەين قىتاعى خاص دەبىت ئەوۋە دانىت، بەيانى كى تەحمولى دەكات شتىك بەسەر كەلوپەل، يان ئەشاي ئەو كەمئەندامە بىت، ئەو كەمئەندامە نەتوانى ئىشەكەى جىبەجى بكات، كى تەحمولى ئەكات؟ ئىتر زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار دلير محمود فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لەگەل ئەوۋەمە ماددەى (12 و 13) بىت بە يەك، ئەویش بەشى بىرگەى يەكەمى ماددە (13) بىتتە سەر ماددەى (12) و، بىرگەى دوۋەمى لابرېت، بۇ ئەوۋى كە لە سىستەمىكى دىموكراتى بەپى پىرانسىپە دىموكراتىيەكان ناتوانىن تۇ ھىچ كەسىك، ياخود قىتاعى خاص ئىلزام بگەى بەوۋى كە لە (3%) خەلك وەر بگىرى، چونكە قابىل بەوۋە تۇ ئەبى دەمى بگەيتەوۋە، لەوانەيە ئىستا ئەمن لەسەر ئەو ھىنايە لە قەتەر، يان لە مەغرىب بەم شىۋەيە ھەبىت، بەلام لە قەتەر و مەغرىب ئەمانە پىرۋەى گەورە ھەيە بە سەدان كرىكار ئىشى تيا ئەكات، بەلام لە ولاتى ئىمە پىرۋەى گەورە زۆر كەمە، پىرۋەكان بچكۆلە ترن، من لەوۋە ئەترسم لە دواجاردا ئەمانە ھەر تەئسىرى بۇ سەر پىرۋە بچكۆلەكان ھەبىت فەرزى بگەن بەسەر ئەوانە بەزۆر، لەبەر ئەوۋە بە شىۋەى زۆر نەبى، بەلكو بەشى يەكەم بىتتە سەر ماددەى (12) بە بىبى بە يەك ماددە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار جەنابى ۋەزىر كەرەم بىكە.

بەرپىز ئاسوس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەۋ رېژىيە، ئىمە رۆژانە كەمئەندام دىن دەرچوۋى كۆلىژن، زۆر جار دەرچوۋى پەيمانگان، ئامادەيىن، زۆر بە زەحمەت دادەمەزرىن، بۆيە ئىمە ۋەكو داۋاكارى ئەۋان خستوومانەتە ناۋ پرۆژەكەۋە، جەختىشى لەسەر دەكەپنەۋە، دوا راش بۆ ئەندامانى پەرلەمانە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەم شىۋەيە ماددە (13) ش موناڧەشە لەسەر تەۋاۋ بوۋ، ئىستا دەچىنە ماددە (14) لىژنەى كاروبارى كۆمەلەپتە فەرموۋ.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدەى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (14):

تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى ھاۋبەش كەرەم بىكە.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاۋبەش پىشتىگىرى ماددەكە دەكات، ۋەكو ئەۋەى كە خويىندراپەۋە.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى ئەيەۋى موداخەلە بىكات لەسەر ئەۋ ماددەيە؟ رېزداران (كاۋە محمد امين، د. بشير)، فەرموۋ.

بەرپىز كاۋە محمد امين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپاستى من لەۋ جوملە تى ناگەم (ۋەفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية)، (ورش محمية)، نازانم مەقەدەى چىيە لىرە بەرپاستى؟ ۋەرشەكە بۆ مەحمىيە، ۋەرشىيەكى مولائىم و مونساب، مەحمىيە، نازانم مەعنایەكەى نادات، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار دىكتور بەشیر كەرەم بىكە.

بەرپىز د. بشير خليل حداد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە زۆر لە ماددەكان باسى تەئھىل دەگەين، ئەو تەئھىلانەش بەراستى ئىمكانىيەتتىكى زۆرى دەوى، مەراكىزى زۆرى دەوىت، ئىستا ئەوانەى كەوا مەوجودن، ئىمە زانىمان سى مەركەزمان ھەيە، مەركەزى شارەكان تەنھا، لە قەزاو ناحىەكان نىمانە، ئەو مەراكزانەش ئەوى ناو شارەكانىش لەوانەيە لەو مستەواو ئاستەدا نىن كە بتوانن بەشىۋەيەكى مۇدرىنەنە، بەشىۋەيەكى پەروەردەيى، بەشىۋەيەكى راست و رىكوپىك ئەمانە بگەن، بۆيە پىم خۇشە ھەر لىرە لەو ماددەيەدا ئىلزام بگەين بەسەر حكومت ئەو مەراكزانەى كەوا ھەنە با تەتويريان پى بگات و گەورەترىان بگات و، لەقەزاو ناحىەكانىش زياتر بگاتەوہو زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار جەنابى وەزىر كەرەم بگە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلەيەتى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مەراكزى تەئھىل، وەك پىشتر باسەم كەرد، ئىمە وەكو پەيمانگا ھەمانە لە ھەرسى سەنتەرى شارەكان، لە ميواندارىەكەى پەرلەمانىش ئەو كاتىش باسەم كەردوہ، ئىمە ھەست دەگەين كە كەموكورى ھەيە، منالمان ھەيە پىويست بەوہ ئەكات سەنتەريان بۆ بگەينەوہ، پەيمانگايان بۆ بگەينەوہ لەو قەزاپانە، بەلام لەبەر ئەوى تاكو ئىستا نەمانتوانىوہ كارمەندى پسپۆر نامادە بگەين و، تەخصىصاتىشمان نىيە بۆ كەردنەوى ئەو سەنتەرانە، ئەگەر تەخصىصاتى ھاوكارمان ھەبى ئەتوانىن ئىمە لە قەزاكانىش بىكەينەوہ، بەلام ئەوہ چەند سالىكە ئىمە لەسەر يەك پىرۆزە پىشكەش ئەگەين كە قسى داخلى بگەينەوہ لەناو پەيمانگانگان، بۆ نموونە لە نابیستان، لە نابىنايان، بۆ ئەوى بتوانىن ئەو منالانەى، ياخود ئەو كەسانەى كە پىويستيان بەوہ ھەيە لە پەيمانگانگە بىننىنەوہو تەئھىل بگرىن لە قەزاو ناحىەكان بىنە ناو شارەكان، تاكو ئىستا ئەوہ چەند جارە پىرۆزە تەقدىم دەگەين، بەلام تاكو ئىستا پەسند نەكراوہ لە وەزارەتى پلانداگان، ئەگەر ھاوكارمان بن ئىمە تەخصىصاتمان زىاد بگرىت، ئەو كاتە ئىمەش دەتوانىن لە قەزاگان بىكەينەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، بۆ گشت ئىوہى بەرپىز موناقتەشە لەسەر ماددەى (14) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (15)، لىزنىەى كاروبارى كۆمەلەيەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

المادة (15):

يمنح المعاق بدنيا افضلية للاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعضى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئىتان فەرموو.

بەرپىز د. رۇزان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش لەگەل لادانى ئەو ماددەيە بووين، ھىچ جياكارى نەكرى، دەتوانن وەكو ھەموو ھاوولائتيەك سوودمەند بن لەو قەرزانە، كە حكومەت پيشكەش دەكات بۇ پرۆژەكان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى ئەيەوى لەسەر ئەو ماددەيە موداخەلە بكات؟ رىزداران (خورشيد احمد، ئاشتى عزيز) فەرموو.

بەرپىز خورشيد احمد سليم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ماددە مايەو، بەراى من صياغەكەى زۆر دەقئىق نىيە (يمنىح المعاق بدنيا)، جارئ ئەمە (بدنيا) زۆر پىويست ناكات، چونكە ئيمە موعاقمان تەعريف كردوو پيش ئيستا ئەو يەك.

دوو/ (الاستفادە من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعفى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع)، (تأسيس المشاريع) زەرائىبى لەسەر نىيە، (تأسيس المشاريع) تەنھا رسومى لەسەرە، لەبەر ئەو پىويست ناكات ئەو بەكرىت، بەراى من ئەگەر مايەو بەو شكلە بىت (يمنىح المعاق افضلية الاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع الصغيرة ويعفى من رسوم التسجيل وتأسيس المشروع وضريبة الدخل) زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رىزدار ئاشتى خان كەرەم بكە.

بەرپىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (15)، ئەمە دوو بىرۆكە لەناو ئەم دەقەيە دارپىژراو، بەشيكيان سەبارەت بەوہى كە جۆريك لە جياكارى لەخۆ ئەگرئ، بە برپاى من جياكارىيەكە جياكارىكى پۇزەتيفە، يەعنى ئىجابىيە، ئىستاش لە دنيايە جۆريك لە سياسەتى ئيش كردن ھەيە، كە دائەپىژرئ لە سروشتى ياساكانەدا، كە ئىعتىماد ئەكاتە سەر ئىمتيازى ئىجابى، يان تەمىيزى ئىجابى، ببوو، لەبەر ئەوہى ئەو جياكارە پۇزەتيفە دەتوانرئ بە ھەنگاويكى پۇزەتيفە حيسابى بۇ بكرئ و لەوہى بە ھەنگاويكى سلبى بىيەتە مايەى ئەوہى كە تويژيك لە كۆمەلە تويژى ترى كۆمەل جيا بەكەيتەو، لەبەر ئەوہ مەبدەئى جياكارى پۇزەتيفە، يەعنى شتيكى مەحال نىيە كارى لەسەر دەكرئ، بەلام بەشى دووہى برگەكە ئەوہيە كە بەخشىنى ئەو كەسانە لە

ھەموو رسوماتىك، ئەمە رېگايەكى تەندروست نىيە، پېۋىستە ھەموو كەسىك رووبەرووى ئەوۋە بېيىتەوۋە، كە بەرپرس بېت لەدانى ھەموو ئەو باج و رسوماتانەى كە ئەكەوۋىتە سەر شانى، بۇ ئەوۋە كە بەردەوام دەرگايەك نەبېت، بۇ ئەوۋە كۆمەلېك خەلك جيا بكەيتەوۋە، بىنەمايەكېشە بۇ رووبەروو بوونەوۋە گەندەلى، بۇيە من بېروام وايە بېرگەى يەكەمى ئەگەر بىمىنېتەوۋە حالئەتېكى ئىجابىيە، بەلام بېرگەى دوۋەمىيان/ ھەموو ھاوۋولاتىيەك يەكسانە لەبەردەم دانى ھەموو باج و رسوماتىك، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، رېزدار جەنايى وەزىر كەرەم بكە.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بېشتر باسەم كەمئەندام بۇيان ھەيە بە رېنمايى دامانگرتوۋە پەيوەست بەو پېرۇژە ياسايە كە لە پەرلەمانى بەرپىزەوۋە دەرچوۋە پەسەندىش كرا، قەرزى بچووكمان ھەيە كە (15) مىلېۋنەكەيە، لە مىلېۋنېكەوۋە بۇ (15) مىلېۋن، لەرېنمايى داخىلمان كەردوۋە، كە كەمئەندامان بۇيان ھەيە، ئەو كەمئەندامانە كە دەتوانن پېرۇژە جېبەجى بكەن بەشدار بن و ئەو قەرزە وەربىگرن و، خۇشەختانە لە پېرۇژە ياساكە خۇى ھاتوۋە بۇ ماۋەى (5) سال لە ھەموو باج و رسومىك ئەبووردېن، واتە ئەگەر لېرەشەوۋە ئەو ماددەيە ئىلغا بىرى كېشەمان نىيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

گفتوگۇ لەسەر ماددەى (15) تەواۋ بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (16) لەفەرەى چوار، لېژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل وبيئة مؤهلة

المادة (16):

للمعاق الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجته وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكنهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

لېژنەى ياسايى راپۇرتى ھاوبەش بىخوینەوۋە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (16) ئىمە لە لىژنەى ھاوبەش پىشنىارمان كردييه ماددەى (16) لەگەل ماددەى (17) دەمج بكرى، صياغەكەى بەم شىوہيه بكرىت، چونكە مەفھومى ھەردوو ماددەكە وەكو يەكە، بۆيە بەم شىوہيه دامانرپىشتۆتەوہ:

(للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق والقطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة)، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيەويىت لەسەر ماددەى (16) قسە بكات؟ ئىستا ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپىزانە دەيانەويىت قسە بكەن، رىزداران (برهان رشيد، د.بەشير خليل، سۆزان شهاب، حسن محمد، شليير محى الدين، د.صباح بەرزنجى، فرمان عزالدين، عبدالسلام بەروارى، لانا چەلەبى، تارا ئەسەدى، د.ئاراس حسين)، كەسى تر ماوہ؟ نييە، كاك برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

دەربارەى ئەم راپۆرتە برگەى (18)، كە دەئىت ماددەكانى (16 و 17) دەمج دەكرين، بەراستى ئەگەر سەيرى ئەسلى مەشروعەكە بكەين ماددەى (16 و 17) زۆر موفەسەلترە باسى نىسبەى لە 30% دەكات لە وەحداتى سەكەنى بۆيان دابىن بكرىت، زۆر موفەسەلتر ئىهتيمامى بە ھومىيان داوہ، بۆيە من لەگەل ئەوہ ئەسلى نەسەكە (16 و 17) چۆن ھاتووہ، وا بمىنىتەوہ، ھەردووگيان نەكرين بە يەك ماددە، وەك لە برگەى (18) راپۆرتەكە ھاتووہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دكتور بەشير، فەرموو.

بەرپىز د. بشير خليل توفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

من تەئىدى راپۆرتى ھاوبەش دەكەم لەوہى دەمجى دوو ماددەكە بكرىت، بەلام صياغەكە دووبارە بكرىتەوہ بەم شىوہيه: (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله) لە جياتى بلين (وتعمل الحكومة) بلين (وعلى الحكومة بالتنسيق)، نەك (والقطاع الخاص)، (و)كە بكرىتە (مع)،(بالتنسيق مع القطاع الخاص على تهيئة هذه البيئة)، (على)يەكە لادەجىت، (تهيئة هذه البيئة وتوفير التسهيلات لتمكينهم (مع في) ئەوہ لاجىت، دەبىتە (من)، (من استخدام وسائل المواصلات العامة)، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار سۆزان شهاب، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى؛

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

جارىكى تر دېمەۋە سەر ئەۋەدى كە بلىين ئىمە زۆر ھەزەمان لەۋەيە كە شتەكان زۆر بە ئاسانى ۋەرى بگرين، حورىەتى تەنەقول، جارى ئىمە مۇسەلاتى عامەمان نىيە، ئەۋەدى كە ھەمانە ئەگەر جاران پاسە (21) نەفەريەكان گەۋرە بوون، ئىستا بچووكيشيان كروۋەتەۋە بە شەرى تەۋاۋ ناتوانى سەر بگەۋى، ئەۋە بەشەرە تەۋاۋە ناتوانى سەرگەۋى، ئىتر مۇسەلاتى عامى چى؟ تەنەت لە ھىنانى ئەۋە پاسانەشدا بىريان لەۋە نەكردۇتەۋە كەسىكى مەۋەق چۆن بتوانى سۋارى ئەۋە پاسانە بىي؟ ئەم بچكۆلانەى كە ھاتوۋە، ئەمە خائىك.

دۋاى ئەۋە حورىەتى ھەرەكە، بەس مەبەستى لەۋە نىيە سۋارى ئۆتۆمبىل بى و پاس بىت، بەلگو ھەندى ھەۋاجز ھەيە، كە بەراستى دەچىتە ناۋ بازار مەۋقىك نىيە لەسەر ەلامەتلىك دانرايى و شوپىنىكى (پاركىنگ)، بلى ئەمە تەنھا بۆ كەسى مەۋەقە، كە سەيارەى مەۋقى پىيە لەۋى (پاركىنگ) بكات، ئەۋەيە ئىمتىيازەكەى كە تۆ دەيدەتى، لە شوپىنى پاركىنگ كرىندا لە نەھىشتى ئەۋە ھەۋاجزەى كە ھەيە، لەۋەدى كە تۆ شوپىنىك نىيە ەرەبانەكەى پىيا سەربخات، لەۋەدى كە نەتوانى سۋارى مەسەدەكە بى، چۈنكە مەسەدەكان ئەۋەندە بە بچووكى دەھىن شوپىنى كورسى نابىتەۋە، ئىمە جارى با باس لەۋە بگەين چۆن ئىمە ئەم مەفھومانە چاك بگەين لەلای ھەموومان، ئىنجا باس لەۋە بگەين چۆن ھەق بدەين بە ئەۋان، رىگەۋبانەكان، ئەگەر يەككى كورسى پى بى بۆ ئەتوانى بەسەر شۆستەدا بروت، لەبەر ئەۋەدى كە ھەرچى شتى ناۋ دوكانەكان ھەيە لەسەر شۆستەدايە، ئەۋە بە ياسا چاك دەكرىت؟ ياخود ئەۋە كارى ھەموو كەسىكە كە لە ئاستى خۆيەۋە شعور بەۋە بكات، كە ئەۋەش مرقەھو پىۋىستى بەۋەيە لەۋە شوپىنەدا شۆستەكە بەكاربەينى، بۆيە من جارى خائى يەكەم دەلىم با (16 و 17 و 18) ھەرۋەكو خۆى بمىنىتەۋە، ئەك لەبەر خاترى مەساحەى ياسا بچووك بگرىتەۋە، بۆچى؟ لەبەر ئەۋەدى كە تۆ لە (16)دا باسى تەيسىرى تەنەقول و ئەم شتانە دەكات، ئەۋەسا دەتوانن ۋەزارەتى كار لە دەركرىنى رىنمايەكاندا فەرزى بگەن بەسەر ۋەزارەتى ناۋخۆ و بەرپوبەرايەتى ھاتوچۆ و دانانى شوپىنى پاركىنگ بۆ خەلكى كەمئەندام و ئەۋانەى كە بىتاقەى تايبەتيان ھەيە، دۋاى ئەۋە ماددەى (17) ئەۋىش ھەر باسى حورىەتى تەنەقول دەكات، بەلام باسى سەكەنىش دەكات، چۈنكە لىرەدا لە فەرعى چۋارەمدا دەلى (حق المعاق فى التنقل وبينة مؤهلة) لەبەر ئەۋە من پىم باش نىيە ھەموۋى دەمچ بگرىت، بگرىت بە يەك ماددە، من لەگەل ئەۋەدام كە ھەرۋەكو خۆى كە لە ئەسلى ياساى ھكومەتدا ھاتوۋە بمىنىتەۋە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان؛

سوپاس، رىزدار دكتۇ ھسن، فەرموو.

بەرپىز ھسن محمد سورە؛

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

دياره ماددهى (16) لەگەن ماددهى (17)، يەكەم: ھەردووگان باسى تەسھيلات دەكات بۇ تەنەقولى ھاتوچۇى كەمئەندامان، لەبەر ئەو ھەمىش رەئىم وايە كە ئەو دوو ماددەيە تىكەل بىكرىت، ھەردوو ماددەكەش بە شەرحىك دەستى پىكردوو، كەزىاتر باسى خصوصىەتى كەمئەندام دەكات، كە بەرپەئى من ئەمە پىويست نىيە، چونكە لە زۆر ماددەگان ھاتوو، يەكسەر بچىنە سەر روحى ماددەكە كە دەئىت (تسھيل امور المعاق في التنقل او قيادة المركبة) يەعنى يەكسەر ئەو، وابزانم ھەموو ماناكەى دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار شلىر محى الدين، فەرموو.

بەرپۇز شلىر محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

قسەگانم كران، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دكتور صباح بەرزنجى، فەرموو.

بەرپۇز د. صباح محمد نجيب:

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان.

ئەم ماددەيە بىگومان ماددەيەكى زۆر گرنگە، كە بە صىغەيەكى باشىش ھاتوو، يەعنى ئىمە دەتوانىن ھەندى دەستكارى بكەين، بۇ ئەو ھەمىش بەھىز بىت، كاتى دەئىين (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة لتسهيل تنقله وتعمل الحكومة بالتنسيق مع القطاع الخاص)، دياره حكومت ئىشراقى ھەيە بەسەر دامودەزگاگانى خۇيداو، دەتوانىت تەنسىق بكات لەگەن كەرتى تايبەت، بۇ ئەو ھەموو ئاسانكارىيەك بۇ كەمئەندام ئەنجام بەت، رەنگە بتوانىن فرۇكەخانەگانىش بچەينە ناو ئەو ماددەيەو، يەعنى دەتوانىن صىغەيەكى بەم شىوئەيە پىشنيار بكەين، (تعمل الحكومة على التفاهم مع مؤسسات النقل والمواصلات الحكومية والخاصة، من اجل اتخاذ التدابير اللازمة لتسهيل تنقل المعاقين وتخفيف اسعار بطاقات السفر الجوية والبرية، من اجل توفير حماية بيئية افضل لهم)، ئىنجا ئەمە لە زۆر ولاتانى دنيا وەكو كلتورى لىھاتوو، ئىمە ئەگەر ياساكەش بەتەواوى وەكو خۇى جىبەجى نەبى، بەلام ھەنگاوىكى لازمە، بۇ ئەو ھەنگاوى بچىنە پىش لە خزمەت كردن بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستە تايبەتەگان، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۋۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار عبدالسلام بەروارى.

بەرپۇز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سوپاس قسەكەم كرا.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار لانه خان كەرەمكە.

بەرپىز لانا احمد محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىزى من بەنىسبەت ماددەى (16 و 17) كە دەمچ كرايه، واى لى كراوه، لەگەل ماددەى (18) دەمچ بكرىت، چونكە ئەووى من دەبىنم بەنىسبەت ماددەى (18)، كە دەلى حكومت مولزەمە مواسەفاتى عالەمى، يەئنى بەشىووى رەسمى و غير رەسمى مواسەفاتى عالەمى و فەنى و ھەندەسى و مەعمارى تەواجودى ھەبى لە ئەبىئەو لە مونشەئات و لە مەرافىقى عامەو خاصە، يەئنى دەتوانىن عىبارەكى تر ئىزافە بكەين، مەسەلەن لە ھەمان وەخت لە ماددەى (18)، بلىين (توفىر تسهيلات مناسبة وملائمة لتمكينهم من استخدام وسائل النقل والمواصلات العامة)، يەئنى بە رەئى من (16 و 17 و 18) بكرىتە يەك ماددەو دەمچ بكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر بەى ئەو رەئىانەم گوترا بەراستى، بەس من تەئكىد لەسەر ئەو دەكەم، كە بوونى ئەو پىزە تايبەتە بۇ وەحداى سەكەنى بلىين ناو نىشانەكەى كە ھەقىقەتى لە ھاتوچۇكردن و لە بيئەى موئەھەل، بيئەى موئەھەل بەو دەبى كە سالانە تەخسىيەك بكرى، كە ئەو جىاواز نيئە لەگەل ئەوانى تر، لەناو ئەم ھەرپىمەدا دەزىن، بەلام جىاوازه لەووى كە بە موئەھەلى بوى بكرى، ھەندى كەس ھەيە پىويستى پىي ھەيە بەراستى، كە شىوئەكەى تايبەت لە بىناكردن بۇ ئەو كەمئەندامانە بكرىت، كە پىزەى 30% بۇ دابندرىت و ئىلغا نەكرىتەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ناوەرپۆكى ماددەى (16 و 17) دەكەم، ئەگەر سىاغەكەشى بكرىتە يەك ماددە، بەلام گرىنگ ئەوئەى ناوەرپۆكەكەى خوى لا نەدات، سەبارەت بەووى (للمعاق الحق بالتمتع ببيئة مناسبة) بەراستى كاتى ئەو ھاتووە بىر لەو بەكەينەو كەمئەندامان بوون لەم ولاتە چەند سەختە، راستە حالەتتىكى زۆر ناخۆشە،

بەلەم لە كوردستان لەبەر ئەوەى هېچ مافىك نە دراوتە كەمئەندامان لە هاتووچۆ، لەوەى كە زۆربەى باڵەخانەكان، باڵەخانە نوێيەكانىش، ئەگەر ئىشراقى وەزارەتە پەيوەندىدارەكانى لەسەر نەبى، ئەگەر مەسەدەيش بىن، مەسەدەيك دىن كە حىگى كورسى نابىتەو، با بەم شىوئەى ئىمە وا بىر بکەينهوه، لەو روانگەيهوه تەماشای ئەو پڕۆژەيه بکەين، كە هەموومان موعەرەزىن بۆ كەمئەندام بوون، هەموو يەككە لە ئىمە موعەرەزه، بەلەم كەمئەندام بوون لە ولاتىك ئىستا وەكو كوردستان، كە هېچ مافىكى تيا نەپاريزراوه بۆ هاتووچۆى كەمئەندامان، پىويست بەو دەكات پڕۆژە ياساكە بەشىوئەيهك دابپىزىتەو كە هەموو وەزارەتەكان ئەوانەى كە پەيوەندىدارن بەو لاپەنانەى كە خزمەتى كەمئەندامان ئەكەن، پىويستە لە پارکەكان، لە شويئە گەشتيارىەكان لە لايەن وەزارەتى ناوخواو، بەشىوئەيهك شۆستەكان ديارى بکرى، لە وەزارەتى گواستەووهو گەياندن بەشىوئەيهك بى، ئەگەر پاسيش بىت، من سوپاسى سۆزان خان ئەكەم، چونكە موعانەتى كەمئەندامانى باس كرد، ئەو پاسانەى كە داخلى هەرىم ئەبى بەشىوئەيهك بى كەمئەندامان بتوانى سەرکەوى، لەزۆربەى ئەو شويئەيه وەكو هەر شويئەيك كە بوى ئەچى، خۆمان كە ساغين لە زۆر شويئە هەيه ئەستەمە كە خۆمان چۆن هاتووچۆى تىدا بکەين، ئەى ئايا كەمئەندامىك بە عارەبانەيهكەوه چۆن ئەتوانى؟ زۆربەى هۆلەكان كە ئىستا هەن، ئەبى كەمئەندام بە عەرەبانەكەيهوه سەربخەى، بۆيه هاوکارمان بن ناوهرۆكى ئەم دوو ماددەيه بەشىوئەيهك سياغە بکرىتەووه، جەختيشى لەسەر دەكەمەوه، كە ئەوەى كەمئەندام بىت لەم ولاتە بتوانىت سەرەپراى كەمئەندام بوونى و سەرەپراى مافەكانى بەو شىوئەيه، بتوانىت هېچ نەبى هاتووچۆكەى ئاسان بکات، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ببوورن، كاك د.ئاراسيش مابوو، بازمان بەسەر ناوەكەيدا، كەرەم بکە.

بەپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى گەفتوگۆ دەركەوت بۆ منيش كە گرنكى ماددەى (16) و ماددەى (17) بەنىسبەت ياساكەوه، بەتايبەتى بپرگەى (اولا وثانيا) لە ماددەى (17)، لەبەر ئەوه من واى بەباش ئەزانم كە ئەو دوو ماددەيه وەكو خۆى بىمىنئەتەوه، لەبەر گرنكى، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

گەفتوگۆ لەسەر ماددەى (16) تەواو بوو، ئىستا دەچينه ماددەى (17)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلاپەتى فەرموون.

بەپىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (17):

أولاً/ لكل شخص معاق حق التمتع ببيئة مؤهلة والوصول إلى أي مكان يستطيع غير المعاق الوصول إليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والإتصال بإستقلالية وسهولة الوصول إلى الأماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثانياً/ تخصيص نسبة لاتقل عن (3%) من الوحدات السكنية التي يتم إنشاؤها ضمن المشاريع السكنية تكون مجهزة ومؤهلة لإستعمال المعاقين.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

سوپاس، لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموون.

بهريز عونی کمال سعید بهزاز:

بهريز سهروكي پەرلهمان.

وابزانم کاتی قسه کردن له‌سه‌ر مادده‌ی (16) و (17) که ئی‌مه پيشنيارمان کردبوو هه‌ردووکی دهمج بکری، قسه له‌سه‌ر هه‌ردوو مادده‌ کرا، ئەو پيشنيارانە‌ی که پيشکەش کران، ئی‌مه ته‌سبیتمان کردوو، ده‌توانین دوايي صياغە‌ی بکەين به‌شي‌وه‌يه‌ک بگونجی له‌گه‌ل ئەو رایانه‌ی که پيشکەش کرا، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

به‌ريزان کي ده‌يه‌وي له‌سه‌ر مادده‌ی (17) قسه بکات؟ که‌س نييه، تکايه مادده‌که‌ی تر.

بهريز تارا تحسين نه‌سه‌ده‌ی:

بهريز سهروكي پەرلهمان.

المادة (18):

تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية التقيد بالشروط والمواصفات العالمية الفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الأشخاص المعاقون.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

ليژنه‌ی هاوبه‌ش ره‌ئیتان؟

بهريز د.رؤزان عبدالقادر دزهي:

بهريز سهروكي پەرلهمان.

پشتگيري مادده‌که ده‌کەين وه‌کو له پرۆژه‌که‌دا هاتوو.

بهريز سهروكي پەرلهمان:

بەپۈزەن، كىيىم لەسەر ماددەسى (18) دەپھەوى موداخەلە بىكەت؟ ئەم رېژدارانە دەپانەوى موداخەلە بىكەن (د.صباح بەرزىنجى، شىيەر محمد، شىيەر محى الدين، كاردۇ محمد، د.بشير خىلىل، سۇزان شەھاب، ئەقىن عمر، د.رۇژان دزەبىي، تارا ئەسەدى)، كەسى تر ماوھ؟ فەرموو.

بەپۈزە د.صباح محمد نجىب:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

من صياغەى ئەو ماددەيەم بەلاوہ صياغەيەكى بەقوہتە، بەس ئەگەر بىكەت دوو شتى بۇ ئىزافە بىكەت، (المعابر العامة والملاعب) كە لە ھەندى لە ياساكانى و لاتانى تر دا بەرچاومان كەوتووہ، ئەگەر ئىمەش ئىزافەى بىكەن، ھەرچەندە وشەى مەرافىقى عامە رەنگە شمولى ئەوانىش بىكەت، بەلام بە تەھدىد ناو بىرئ، وابزانم سوودى دەبىت، زۇر سوپاس.

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رېژدار شىيەر محمد، فەرموو.

بەپۈزە شىيەر محمد نجىب:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپۈزەى لەو تەھدىل كەندەى ماددەى (18) كە دەئى (تتولى الحكومة إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية)، لېرە بەس ئەوہى كە ئىجازەى بىنا دەدات بەلەدىاتە، لەبەر ئەوہ بىكەت بە (تتولى الحكومة إلزام البلديات) و جىيەى غەير رەسمىش نىيە، چونكە بەلەدىە ئىجازە دەدات بە رەسمى و غەيىر رەسمى، (التقيد بالشروط والمواصفات العالية)، چونكە ئەوان ھەموو ھىنەكانىان لايە، خەرىتە لاي ئەوان نەبىت دەرنەچى، لەبەر ئەوہ ئىلزامى ھەر حكومەت ئىلزامى بەلەدىات بىكەت، سوپاس.

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، شىيەر محى الدين، فەرموو.

بەپۈزە شىيەر محى الدين صالح:

بەپۈزە سەرۋىكى پەرلەمان.

(تتولى الحكومة)، تەبەن ئەو ماددەيە زۇر دەمىكە باس لەوہ دەكەت لە كوردستان كە ئەو ستاندرانەى عالەمى لېرە ئەبىنەو، لەكاتى دروست كەندى لە كەرتى تايبەت و كشتى رەچاو بىكەت، بەلام ھەتا ئىستا رەچاو كەندى ئەو ستاندرانە زۇر زۇر كزە، بەتايبەتەى لە كەرتى تايبەت، ئىستا سەبارەت بە كەرتى كشتى لە وەزارەتى پەرورەدە، لە قوتابخانەكان ئىلتىزامى زۇر پى كراوہو رەچاوى خاوەن پىداويستى تايبەت كراوہ لە دروست كەندى رەمپەو دەرگای گەورە بۇ چوونە ژوورى عەرەبانە، ئەگەر مندالەكە، يان قوتايبەكە خاوەن پىداويستى تايبەت بوو لە سەر عەرەبانە بوو دەرگای گەورەى دەبى بۇ دروست بىكەت لە ھەمام و توالت ئەمانەش، ديسان ئەمانە مواصەفاتى تايبەتەى خۇى ھەيە ئەمانە رەچاو كرايە، بەلام لە ھى خاص

زۆر زۆر بە كەمى رەچاۋ دەگرى، لە زۆر بيناى زۆر گەورەو موھىم ھەيە، نازانم چۆن ھىچ رەقابەى لەسەر نەبوو، ئەو ھەيە ھەر رەمپەيەگىشى تىدا نىيە، زۆر عىاداتى توبى ھەيە، سى، چوار تابقە دەچىن دەبينىن ھىچ رەچاۋ نەكرايە كەسانى خاۋەن پىداۋىستى تايبەت زۆر پىۋىستى بەو عىادانە ھەيە، لە كۆتايىدا بزائە زۆريان لى كرايە رەمپەكيان دروست كرديە، رەمپەكە بە شىۋەيەكە ئەو ھى ساغىش بى لەسەرى بىرۋات لەوانەيە بەرپىتەو ھەو ھەو، ئەو ھەندە بە خراپى دروست كرايە، چۈنكە مەرجەكانى رەمپە دەبى لە (12) مەتر كەمتر نەبىت درىزى، بۇ ئەو ھى ئەو ھەندە رەك نەبى و لىزىيەكى ھەبى، ئەو ھى لەسەر عەربانەيە بتوانى لەسەر بىرۋات، بۇيە رەچاۋ كەردنى لە ھەموو قىتاعى گشتى و تايبەت ئەو ھى زۆر زۆر گەرنگە لە بيناۋ، لە جادە. سەبارەت بە مەعابەرەكان، جادە جىگەى پەرىنەو ھەو ئەو ھى زۆر ئاسانە لە ترافىك لايتەكان ھەو ئەو ھى جەرسىكە لى دەدرى ناپىنايەكە دەزانى ئەو ھى سەير راۋەستايە ھى سەيارە، ئەو ھەتوانى مەشات بىرۋات، لىرە ئەو ھى نىيە، يەنى ئەو جەرسە كە لى دەدرى ناپىنا ھەتوانى بەرپىتەو، ھەتا لە كۆريا جادەى زىر ھەيە تايبەتە بە ناپىنايان، كە پى لى دەدەن دەزانن ئەو ھى رەسيفە زىرە ھى ئەوانە بۇ تەنەقول تەسھىلاتى زۆر زۆر ئاسان ھەيە، بەلام بەداخو ھەو لىرە ھىچ رەچاۋ ناكرى، ھىوادارم زۆر زۆر گەرنگى بەو جانىبە بدرى، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت رىزدار كاردۇ محمد.

بەرىز كاردۇ محمد پىرادۇ:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان

من پىم باشە ئەم ماددەيە بكرىت بە دوو بىرگە، بىرگەيەكيان ئەو ھى كە دەقەكە نووسراۋە، بىرگەى دوو ھەم/ ئەگەر خاۋەن پىرۋەكان ئىلتىزاميان نەكرد، يەنى سزايەك ھەبى كە بەلاى منەو، ئەگەر لە دىزايىندا ئىلتىزام نەكرا بەم ياسايە، پىۋىستە سەجى مەشروەكە بىكەن، يان يەنى ئىعلانى بىكەن بۇ جىھەتتىكى تر، كە سزايەك ھەبى كاريگەرى ھەبى لەسەر ئەو بەرنامەى كە ئىمە باسى دەكەين و جىبەجى ناكرى لە كوردستان، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت رىزدار د. بشىر خلىل.

بەرىز د. بشىر خلىل حداد:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان

بەراستى ئەو ماددەيە ماددەيەكى گەرنگە، دانانى ئەو مەسائىلە ئاسانكارىيانە بۇ كەمئەندامان شتىكى زۆر زۆر ئاسانە، لەوانەيە پارەيەكى زۆرى نەوئىت، لەوانەيە مەزائەيەكى زۆرىشى نەوئىت، بەس ھىمەت و ئىشىكى دەوئىت، بە دواداچوون و موتابەعەى دەوئىت، بۇيە من لەگەل ئەوانەى كە لىرە باس كراۋە (فى الابنية والمنشآت والمرافق العامة والخاصة) دور عبادەشى لەگەل بى، مەزگەوتەكانى ئىمە ئەمىرۇ مەزگەوت

دروست دەكەن، مزگەوتىكى گەورە، پارەيەكى زۆرى لى دەدرىت، بەلام ئەوئەندە زەحمەت بەخۇيان نادەن، كەوا رىگايەك بۇ رەمپەيەك دروست بكەن بۇ كەمئەندامان، بۇيە دور عبادەتەكە لىرە تەئكىد بىرئەتەو لەسەرى باشەو، ھەرۋەھا تەئىدى رايەكەى ھاوكارم كاك كاردۇ دەكەم، بەراستى مەسەلەيەكى سزا دابندىرئ بۇ ئەوانەى كە لە پاش دەرچوونى ئەم ياسايە، يان ئىستاش ياساكە ھەيە مواصەفاتى عالەمى پىويستە لە بىنايەكە ھەبى، ئەوانەى كەوا پابەند نابن، پىويستە سزايەكى بۇ دابندىرئ و، من پىم باشە شتىك بىرئ كە لىژنەيەك لە وەزارەتى كارووبارى كۆمەلاتى بىچى بۇ پىشكىن و تەفتىشى ئەو بىنايانە، بۇ ئەوئەى بزەنن ئەو شتانەى تىدا ھەيە، يان نا، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار سۆزان شەھاب.

بەرىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرىز ئەندامانى پەرلەمان.

ھەز دەكەم يەك سەردانى ئەو شوئەنە بكەن، كە من تيا ئەژىم لە سلئمانى، ناوى مەشروعەكە ناھىنم، بۇ ئەوئەى نەئىن ئەو زەمى دەكات لەسەر تەلەفزيۇن، ئەو مەشروعەى كە من تيا ئەژىم، عىمارەكەى من كەسىكى كەمئەندامى تيا بوو، خۇزگە ئەتان بىنى چۇن بە پەلە پەل رەمپايەكيان دروست كرد ئەوئەندە بىچووك دروستيان كرد نەيان ئەتوانى كورسيەكەى بەسەر بىروات خۇى، دەبوايە دوو كەس لەگەئىدا ھەول بەدرايە بۇ ئەوئەى ئەم كورسيە بەرزىكاتەو، بۇ ئەوئەى بگاتە بەردەمى مەصعەدەكە، بى ئەوئەى يەك عىمارەى لەوانەى تازە دروست كراو ھىسابى خەلكى كەمئەندامى بۇ تيا نەكراو، ئەى ئەم ئىجازە چۇن درا؟ ئەى ئىمە دەبى ئەم پىرسىارە لە خۇمان بكەين ئەم ئىجازانە چۇن ئەدەرىت؟ ئەى باشە ئىمە لىرانە نەصىكمان داناو (تتولى الحكومه الزام الجهات الرسمية)، ئەو رەسميە ھى ژىر دەستى خۇيەتى قەيناكە، ئەى غىر الرسمىە ئەو مەشروعانە كە ئەكرىت چۇن الزامى ئەكات؟ (القديمة منها والحديثة) ئەى قدىمەكە چۇن چاك ئەكات؟ بەراستى رىز گرتن لە مافى مروؤف و مافى كەمئەندام نە بە ياسايە، يەئنى رىز ھەيە ئەمن نە بە روحيەتە بىر كىرئەوئەيە، باوئەرتان ھەبى من كە ميوانىكەم دىت بەو نوعە بىت دەبى بىچم لە خوارو ھەل كەسەكەى ترا بە ھەردووكمان بەرزى كەينەو بۇ ئەو بىخىنە سەر رىگاكەى مەصعەدەكە، ھەموو جارىكىش ئەو كەسە خەفەتى دنيا ئەخوا دەلى ئەمن زەحمەتى ئىو ھەدەم بۇ سەردانتان بكەم، كەواتە ئىمە ئەگەر ھاورا لەگەل كاك كاردۇ و كاك مەلا بشىر دەبى سزا دابندىرئ و، ئەوانەى كە ئىلتىزام ناكەن بە دانانى ئەو رى و شوئانە دەبى بەراستى سزايان بۇ دابندىرئ، چۇنكە ئىمە ھەر بۇ قسە ياسا دەرناكەين، بەلكو بۇ تەتبىقى فىئەلى و، ھەرۋەھا داوا لە وەزارەتى كارووبارى كۆمەلايەتى دەكەم لە داوى

دەرچوونی ئەم یاسایە بەدانی ئەم سزایانە مۆتابەعی ئەو بەکات ئەو بینایانە کە ئەو ناکەن و، لەگەڵ ئەو شەدا دەبێ بزانی بەلدیە کە ئەم ئیجازانە دەدات دەبێ بەلدیە ئیە مۆلزم بەکەن، حکومەت زۆر فراوانە بەلدیات، وەزارەتی بەلدیات و بەلدیات، ئیتر هەر کامیکیانە ئەوانە لە ناو شارەکاندا، دەبێ ئیە ئەوان مۆلزم بەکەن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان، هەموو مۆخالەفەییەکی مۆخالەفەییە و ئیجرائاتی یاسایی لەگەڵ ئەکری، هەموو بەبێ ئیستنا، لە پێشا کرابی، یان ئیستا، یان لە مستقبل بەکری، وەکو بەرلەمانتاریش واجبی ئیوی بەرپزە ئەگەر شتیکی واتان دیت بە کۆنکریتی تەشخیص بەدن و بەینە ئیرە لە لیژنەکەتان مۆناقەشە بەکەن دینە ئەم بەرلەمانە مۆناقەشە دەکەن ئەو شوینە ئیجرائاتی لی وەردەگیری ئەو وەزیری کە مۆختەصە بەو ئیشەو، بۆ ئەمە ئیستاش کە باستان ئەکرد من سەدی سەد لەگەڵ جەنابتانم ئیلزامیکی بە قەووت دابنن، چونکە ئەمە بۆ شەریحیەکی زۆر مەزلومە لەم مۆختەمعە، ریزدار ئەقین عمر.

بەرپز ئەقین عمر احمد:

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان

من پشتگیر قسەکانی بەرپزانی پێشی خۆم ئەکەم، کە باسی ئەو ئەکەم ئەبیت ئەو ئیلزامیە هەبیت کە جیهاتی رەسمی و غیر رەسمی رەچاوی دەکەن لە کاتی شوروت بە مۆصافاتی عالیەمی بۆ هەندەسە و میعاری ئەم شوینانە، ئیە لە ماددە چواردا بۆیە پێشنیارمان کرد، کەوا وەزارەتی شارەوانیش نوینەریکی هەبێ لەو مەجلیسە هەر لەبەر ئەم مەبەستە بوو زانیمان زۆر گرنگە، لەبەر ئەوەی وەزارەتی شارەوانی خۆی ئیجازە ئەدات و، بەرپزانی وەزارەتی شارەوانی دەتوانی ئەو دواوی مۆتابەعی بەکات؟ چونکە بە مۆصافاتی ئەو بیناکە دەکری، بۆیە جیهاتی معنیە مۆلزمە مۆتابەعی بەکات، بۆیە بەرپزانی و جودی وەزارەتی شارەوانی نوینەریان لە ماددە چوارەمە لەبەر ئەم خالە بوو کە ئیە داوامان ئەکرد، بۆیە ئەلیرە ئەبینی پێویست و بوونی ئەو وەزارەت چەندە، پاش دەبێ ئەوان مۆتابەعی ئەم کارەکە بەکەن، لەگەڵ ئەوەش ئیە راستە خانوو بیناکان مۆصافاتە، بەلام ئەی ئەوەی لە دەرەوی بیناکە خۆ رەصیف هەیه، جادە هەیه، ئەمەش هەمووی پێویستی بەو هەیه کەوا جیگای تاییبەتی هەبێ رەچاوی حالەتی کەمەندامان بەکری، بۆیە من لەگەڵ ئەووم خالیک لیرە زیاد بەکری، یان بە برگیەکی تر زیاد بەکری ریکابانەکانی لەگەڵ زیاد بەکری، رەصیف و جادەکانیشی لەگەڵ زیاد بەکری، چونکە ئەوانیش هیماو علامەتی تاییبەتی خۆیان هەیه لەسەر رەصیفەکان، بۆ ئەوەی بە چ شیوەیەک برۆن، ئەوانیش ئەتوانن ئیلزاماتی خۆیان بەکەن بەو رینماو علامەت و هیمایانەو کە مرور دایناو لەسەر رەصیفەکان و جادەکان، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی بەرلەمان:

سوپاس ریزدار د. رۆزان فەرموو.

بەرپز د. رۆزان عبدالقادر دزەیی:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو رۇژە باس لە كىشەكانى خاوەن پىداوويستى تايبەت دەگرى، زۆر لەو كىشانە چارەسەرەكەى لەو ماددەيە، راستە پىچەوانەى مواصفات و مەرجەكان سزاي ھەيە، بەلام ئەوە ياسايەكى تايبەتە، پىويستە سزايەكە لەو ياسايە باس بكرىت لەحالتەتيك، ئەگەر خاوەن مەشروعىك پابەند نەبوو بەو مەرج و پىوەرە عالەميانە، يان لەو ماددەيە باسى سزاكە بكرىت ماددەى ھەشتەم، يان ئىمە لە فەسلى چوارەمى پرۇژەكە لە ئەحكامى عقابىيە، لە ئەحكامى ختامى لەوئى سزايەك دابندرئىت بۆ خاوەن پرۇژەكان كە پابەند نين بە مەرجەكان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان

ھەر دووپات كردنەوہى ھەندىك دووبارە كردنەوہى محمودە، وەك دەلييت كەھەموومان پەرۇشين.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناوالله دووبارەى مەكەنەوہ، تكايە دووبارە نييە، قسەى خۆت بكە، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان

وہكو چۆن تميزى يەكيك بۆ يەكيكى تر، كە بەشەرى زۆر زۆر زيرەك بى، تۆ ديارى دەدەيتى، لەبەر ئەوہى زۆر زيرەكە، ئەوہ جياوازى كردنەوہ نييە، بەلكو تەقديرە بۆ ئەوہ، ئىمەش تەقديرن بۆ ئەو شەريحيە ئەم ماددەيە ھاتووە كرۇكى ماددەكەى تيا باس دەكات، دوو تىبينيم ھەيە، يەكەميان/ لە رووى زمانەوانىيە كە دىي دەيخوينيتەوہ دەلى (تتولى الحكومة اصدار تعليمات ملزمة للجهات) ئەوہى بۆ ئيزافە بكرىت، (تتضمن للجهات الرسمية وغير الرسمية تتضمن) ئينجا (التقيد بالشروط والمواصفات).

دووہم/ تىبينم بەراستى لەو بينايانەو ئەو مونشئاتانەى ھەيە (القديمة والجديدة) زۆر كەس لە ئىمە چەند رۇژ كە خەرىكى ئەم پرۇژەيەن، بەراستى پەيوەنديەكى زۆر لەگەل كەمئەندامان و خۆمان لەگەل ئەو رىكخراوانە، كە ئيشمان كر دووہ برواتان ھەبى بەرپزان لەگەل (25) رىكخراوى كەمئەندام ئىمە دانىشتين كە تاوتوى ئەم ياسايە بكەين پيش بىتە ئيرە، سى جىگامان گۆرپوہ نەماندەتوانى لە شوپىنيك كۆيانكەينەوہ لەناو خۆيان، لە ھەر ئوتىليك بوايە ئوتىلەكان مواصفاتيان تىدا نەبوو، قاعە بوو، قاعەكە مواصفاتى لە ناو نەبوو، ئاخيرەن ئوتىليكان ھەلئىزاد تەقريبەن (20) خولەك تاخير بووين لەسەر ئەوہ

هەتاكو توانيەن هەندىك قەلەو بۇ ئەو كەسەى رىكخراوئەكە هەلېگرن و بىيەن بۇ شوپىنەكە، لەبەر ئەووە كرددنى ئەو رەمپە تايبەتانه بۇ عەرەبانەى ئەو كەمئەندامانە، وابزانم شتىكى زەحمەت نىيە، بەتايبەتى لەسەر شوستەگانمان ئىستا، لە سەر ئەو بازارانە، من نازانم بازارى نىشتان ودرىبگرين بە نموونە، يان بازارى ھى ھەولير ھى خۇمان دەيبين چ شوپىنك ھەيە كەمئەندامىك بتوانى ئىستيفادە لەو شوپىنانه بكات، كە لەسەرەوھىيە، ئىمە ئەمانە ھەموو بۇيە دەلئيم بەراستى موتابەعەى خۇمان لە دوای دەرچوونى ئەووە كە ئەمانە ھەمووى دىئىتەدى بەھىوای ئەوھين لە ناو ماددەكە تەسبىت بكرى و پشنگىرى خۇشم لە دكتۇرە رۇژان دەكەم و، لە ھاوکارانى تریشم بە دانانى سزايەك، بۇ ئەوھى پششىلى دەكات، كۆن و تازە، نەك ھەر تازەكان، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىژدار جەنابى وەزىر

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان

سەبارەت بە ماددەى (18)، ئىمە وەكو وەزارەت، لەبەر ئەوھى تاكو ئىستا ئەم ياسايە پەسەند نەگراووە وەكو پشنىار پشكەشى وەزارەتى ئاوەدانكردنەوھمان كرددووە، ئەوان بە رىنمايى ئىستا داخلىان كرددووە، سەبارەت بە پرۇژەى نىشتەجى بوون، ئەو يەكانەى كە دروست ئەكرى بەپى دەرجەى عىجىزى و، با بلىين ئەو كەسە جى پىويستە، ئەگەر كورتە بالا بى، ئەگەر عىجىزى جەستەيى ھەبى، ئەگەر عەقلى بى، يان نەفسى بى، بەپى ئەو دەرجەى كەمئەندام بوون و يەكەى نىشتەجىيەكەى بۇ دروست دەكرى.

سەبارەت بە پرۇژەكانى وەبەرھىنان ئەوھى تەماشای ئەكەين پرۇژەكان پرۇژەى زۇرن و فراوانن، بەلام ھىچ رەچاوى كەمئەندامكانيان نەگرددووە، وەكو پشنىار بۇ دەستەى وەبەرھىنانىشمان نارددووە، كاتىك كە مۆلەت دەدەنە كۆمپانىاكان رەچاوى بارى كەمئەندامان بكرى.

سەبارەت بە ماددەكە، ئىمە پشنگىرى دەكەين و، سوپاسى دكتۇرە رۇژان وكاك كاردۆ دەكەم، بەلئى سزای پىويستە، بەلام پش ئەوھى سەحبى ئىجازە بكرى، ئەبى ئىنزارو ئەوانەى ئاراستە بكرى، بۇ ئەوھى ئىمە ھەولئى ئەووە بدەين كە رىكارە ياسايەكان چىە بەرامبەر ئەو خاوەن پرۇژانەى كە رەچاوى بارى كەمئەندامان ناكەن، بۇيە پشنگىرى ئەم ماددەيە ئەكەم بە سزاكەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەرپىزان، ماددەى (18)ش گفتوگۆى لەسەر تەواو بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (19)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموون.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (19):

على دوائر المرور ادخال علامات الحركة والمرور للمعاقين ضمن امتحان منح الاجازة للسائقين.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموو.

بهریز عونی کمال سعید بهزاز:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

لیژنه‌ی هاوبه‌ش پشتگیری مادده‌که دهکات، وه‌کو نه‌وه‌ی که له پرۆژه‌ی حکومهت هاتوو.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

بهریزان، کۆ ئه‌یه‌وی له‌سه‌ر نه‌و مادده‌یه قسه بکات؟ زۆر سوپاس، کهس نییه، ئیستا ده‌چینه مادده‌ی (20)

له فهرعی پینج، فهرموو. لیژنه‌ی کاروباری کۆمه‌لایه‌تی.

بهریز تارا تحسین ئه‌سه‌دی:

بهریز سه‌ۆکی پهرلهمان.

الفرح الخامس

حق المعاق في الرعاية والخدمات الصحية

المادة (20):

تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش رئی‌تان.

بهریز عونی کمال سعید بهزاز:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

پشتگیر مادده‌که ده‌که‌ین وه‌کو نه‌وه‌ی له پرۆژه‌که هاتوو.

بهریز سهرۆکی پهرلهمان:

بهریزان، کۆ ده‌یه‌ویت قسه بکات له‌سه‌ر نه‌و مادده‌یه؟ نه‌م به‌ریزانه ده‌یان‌ه‌وی موداخله بکه‌ن، ریژداران

(هاوراز خۆشناو، سو‌هیل عوسمان، شلی‌ر محی‌الدین، د. حسن، هاژه سلیمان، عبدالرحمن حسین، دلیر

محمود، لانا احمد، سۆزان شه‌هاب)، که‌سی تر ماوه؟ نییه، فهرموو که‌رم که‌ هاوراز خان.

بهریز هاوراز شیخ احمد:

بهریز سهرۆکی پهرلهمان

سەبارەت بە ماددە (20) لە فەرعى پىنجەم، من قسەم لەسەر تەسەلسول و رىزبەند ماددەگان هەيە، تەبعەن ئەو عىنوانە من پىم باشە بکرىتە مافى گەمئەندام لە خۆپاراستن و خزمەتگوزارى تەندروستى، ئەو لە رووى ناوگەو، لە رووى تەسەلسولەو پىموايە دەبى ئىمە وەکو سىستەمى تەندروستى کارى لەسەر دەگەين، بۆ ئەوئى چاکسازى لە سىستەمى تەندروستىدا بگەين، ماددە (21) بىتە جىگای ماددە (20)، چونکە ماددە (21) باسى خۆپاراستن دەکات، وەقايە، ئەو ئەوئىات بۆ ئەوئىە گە ئىمە وەقايە بەهيز بگەين، جا دوایى بىينه سەر خزمەتگوزارىگەنى تری داو دەرمان، چونکە بەراستى خەلگى ئىمە کىشەى لەگەل داوئەرمان هەيە، ئەوئەندەى داو دەرمان بەکار دىنى، بە تەسەلسول، ئەمە خالىک. خالىکى تر، پىم باشە هەموو ئەو سى ماددەيە بکرى بە يەک ماددە، بە برگە رىک بخرىت، نەک سى ماددەى جيا بىت، بکرىتە يەک ماددو بە برگە رىک بخرىت و تەسەلسول و رىزبەنديەگەش بگۆرپت ماددەى (21) بىتە جىگای ماددە (20) ، سوپاس.

بەريز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار سيويل عوسمان، فەرموو.

بەريز سيوئىل عثمان احمد:

بەريز سەرۆکى پەرلەمان:

سەبارەت بە عىنوانى ماددە (الفرع الخامس،/حق المعاق في الرعاية) ئەو ئەگەر لابدرىت، هاوړام لەگەل لىژنەى هاوبەش، لەگەل راپۆرتەگەيان، (الرعاية والخدمات الصحية) بەنيسبەت ماددەگانىش (20 و 21 و 22) لەبەر ئەوئى هەر پەيوەندى بە رىعايەو خەدەماتى صحىه وە هەيە، ئەگەر بکرىت بە يەک ماددە، هاوړام لەگەل هاوړاز خان، بکرىت بە يەک، (اولاً، ثانياً، ثالثاً)، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆکى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار شلىر محى الدين، فەرموو.

بەريز شلىر محى الدين صالح:

بەريز سەرۆکى پەرلەمان:

بەراستى خاوەن پىداويستى تايبەتەگان، يان بابلىين گەسى گەمئەندام، زۆر زۆر پىويستيان بە چاودىرى تەندروستى، بەيارمەتيدانە، بۆ عىلاجى هەندى لە نەخۆشەگانى، ئەگەر لە ناوئەوئى ولات بىت، يان لە دەرئەوئى ولات، بەلام من رچايەگم هەيە لە وەزارەتى تەندروستى، گەوا تەنسىقىكى زۆر باش لەگەل وەزارەتى پەرورەدە بکات، تىمىكى پزىشكى هەبىت سەردانى قوتابخانەگان بکات، هەرچەندە هەيە ئەو تىمە، بەلام بەراستى کارەگەى لاوازەو کاراتر بکرىت بۆ سەردانى قوتابخانەگان، چونکە مندالى تالاسىميا هەيە، هىمۆفلىيا هەيە لەناو ئەو قوتابخانانەدا، پىويستى بەچاودىرىيەگى تەندروستى و جارى واش هەيە پىويستى بە فرىاکەوتن هەيە، چونکە لەو قوتابخانانەدا بە بەردەوامى دکتۆر نىيە، يان معاون توبى

بتوانیت هەندى شتى فرياكەوتن ھەيە بۆ ئەو مندالانە بىكات، زۆر جار ئەو مندالانە دەبوورينەو، نازانن ئەو بەرپۆەبەرى قوتابخانەيە، يان ئەو مامۆستايە نازانیت چى لى بىكات، ليرەدا پيويستە لە وەزارەتى تەندروستى ھەندىك راپھينان بە ئەوانە بىكریت، ھەندى شتيان فير بىكریت لەو حالەتە لەناكاوانەدا چى بىكەن لەگەل ئەو مندالانەدا، دەرمان وئەدەوات و ژوورى تايبەت ھەبیت لە قوتابخانەكاندا، لە وەزارەتى تەندروستى ھەندى تەمويل بىكریت، بەو مەوادانەى كە ئەو مندالە نەخۆشانە پيويستيانە، زۆر سوپاس.

بەرپۆ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، دكتور حسن، فەرموو.

بەرپۆ حسن محمد سورە:

بەرپۆ سەرۆكى پەرلەمان.

منيش ھاوپام لەگەل رەئىيەكەى ھاوپاز خان، ماددەى (20) باسى خەدەماتى عيلاجى دەكات، (21) ويقائىيە، (22) تەئھىلى توييە، بۆيە دەبیت تەسەلسولەكە بەم شيوەيە بىت، (20، 21، 22) بەو شيوەيە بىكریت. بەنيسبەت ماددەى (20) ماددەيەكى دەستووريە، خەدەماتى صحى بەنيسبەتى ئەو جيلە، بەنيسبەت ئەو شەريجەيە زەمانەتى صحى 100% دەبیت، بۆيە ئەگەر بەو شيوەيە بەو صياغەى ئىستا بىت، پيشيلى دەستوور دەكریت، بۆيە دەبیت بلىين (تكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية الجسدية والنفسية المستمرة مجاناً داخل وخارج الاقليم)، ئەك تەسھيلاتيان بۆ بىكریت بۆ خارج، دەبیت داخل و خارج بىت، ھەموو خەدەماتەكەى مەجانى بىت، سوپاس.

بەرپۆ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار ھاژە سلیمان، فەرموو.

بەرپۆ ھاژە سلیمان مصطفى:

بەرپۆ سەرۆكى پەرلەمان.

منيش لەگەل ئەو راپەدام كە ھەريەك لە ماددەى (20 و 21 و 22) بىكریت بەيەك ماددەو، بىكریت بە سى برگە، بەلام دەربارەى ماددەى (20) (تكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً)، ئەو تەنھا حكومەت مولزەمە بەوہى كە لە نەخۆشخانەى گشتى تەكليفى ئەو حەقە بىكات، بەلام ئەگەر ھاو يەكئە لەو كەمئەندامانە پيويستى بە نەشتەرگەريەك ھەبوو، يان لە نەخۆشخانەيەكى خاص لە ھەريمى كوردستان پيويستى بەوہ بوو موعالەجە بىكریت، ئەو كاتە حكومەت موكلەف نابىت بەپيئى ئە ماددەى كە ھاوہو، بۆيە پيويست دەكات كە حكومەت موكلەف بىكریت بەوہى كە ئەو موعالەجەيەى پيويستى پيپەتى لە نەخۆشخانە تايبەتەكانيش تەكليف بىكات، سوپاس.

بەرپۆ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپۆ عبدالرحمن حسين، فەرموو.

بەرپۆ عبدالرحمن حسين اباكر:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش ھەروھە ھاوپرەم لەگەل ھاوپرەم، كەوا ئەو سى ماددەيە بىكرىت بە يەك ماددە، چونكە ھەمووى ھەر خزمەتگوزارىيەو پىداويستى توبىيە، بىكرىت بەيەك ماددە باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلير محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

مىنىش ھاوپرەم كە ھەر سى ماددەكە بىكرىت بە يەك ماددە، بەلام بىيىت بە سى برگە، بەلام ئالوگور لەنيوان ماددەى (20 و 21 و 22) بىكرىت لە برگەكانيدا كە دەكرىت بە برگە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار لانا احمد، فەرموو.

بەرپىز لانا احمد چەلەبى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەكانەم كرەن، مىنىش لەگەل ئەو رەئىيەدا بووم، كە ماددەى (20 و 21 و 22) بىكرىت بە يەك ماددە، چونكە ھەمووى خەدەماتى توبىيە كە پىشكەش دەكرىت بۇ كەمئەندامان، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار سۆزان شەھاب، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پشتگىرى لەپراى خاتوو ھاژە دەكەم، ئىمە كىشەمان لە نەخۇشخانە حكومىيەكان نىيە، چونكە زۆر حالەت ھەيە لە نەخۇشخانە حكومىيەكە چارەسەر ناكىرىت، رەوانەى دەكەن بۇ نەخۇشخانە تايبەت، ئەى ئەو كاتە ئەو كەسە كەمئەندامە كى دەتوانىت ئەو برە پارە زۆرەى كە ئىستا لە خەستەخانە تايبەتەكاندا وەردەگىرىت چۆن بۆى دابىن دەكرىت؟ بۆيە ئەگەر ئىمە باس لەو بەكەين (تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً في كل من المستشفيات العامة والخاصة وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، خۇشمان زۆر زۆر باش دەزانين، من دوو سال لەمەو پىش بەھوى ناسياوئىتيەو كەسىكى كەمئەندام بە ھەزار حال فيزەمان بۇ وەرگرت بروات بۇ نەمسا، فيزەكەش كە وەرگىرا نەيانھىشت مورافق لەگەلئيدا بچىت، كە نەيانھىشت مورافقى لەگەلئيدا بىت، من سوپاسى نوپنەرانى ئەو كاتە دەكەم كە لەوى بوون ھى حكومەتى ھەرىمى كوردستان، توانيان بەھەددى ئەوھى كە دەتوانن يارمەتى بەدن، بەلام ئەو ماناى ئەو نىيە ھەموو كاتەكە لەگەلئيدا بوو بىتن، حالەتتىكى زۆر زۆر ناخۇش بوو بۇ ئەو، بۆيە من لىرەدا داوا دەكەم، ئەگەر ھاتو ئەو كەسە نىردرايە دەرەو دەبىت حىسابى

ئەو بەكەين لە تەعلیماتەگە ئەئیم، ئەگەر لەناو یاساکەشدا تەسبیت نەكەین، لەناو تەعلیماتەگەدا مورافقیکی لەگەلدا بیټ، چونکە کەس نابیټ لەوئ ئاگاداری بیټ، تۆ بەرەلای دەکەیت ئەیخەیتە دەست قەدەرەو، بۆیە بەراستی ئەمە زۆر زۆر گرنگە، ئیمە بەشپۆزیک وای لئ بەكەین کە زەمانی ئەو بەكەین ئەو کەسە وئیحیاجی ئەو نەبیټ خەلک و خزم و کەسوکارو دراوسی و تەلەفزیونەکان بانگەوازی بۆ بەکن تا پارەى بۆ کۆبکریټەو عیلاج بکریټ، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر، فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نەجیب/ وەزیری کارووباری کۆمەلایەتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لیرە هەندیك لە بەرپزان باسی ئەو هیان کردوو، کە ئەو نەخۆشخانانەى لە کەرتى تایبەتیش هەبیټ، بەلام كئ تەکالیفی ئەو هەلەدەگریټ، ئەگەر وەزارەتى تەندروستیە دەبیټ وەزارەت لە ئیستاو تەخصیصات نامادە بکات، لە بودجەى 2012، یاخود دەکریټ ئەمە بخریټە سەر ئەو سندوووقەى کە پیشتر لە ماددەکانى تردا باسما کرد، بەلام وەکو مورافیق ئەو هیان، دیارە لەسەر سندوووقەکە وەستاو، چەندیك تەرخان دەکریټ بۆ ئەو سندوووقە تا هاوکاری ئەم کەمئەندامانە بکات؟ جا بۆیە لیرە لەم ماددەیه تۆزیک دەبیټ تەوزیحى زیاترى بدریټ و تەحیدى ئەو جیهەتە بکات، کە کەمئەندامەکە دەنیریټ بۆ ئەو نەخۆشخانانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ ئیوئ بەرپز، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (20) تەواو، ئیستا دەچینه سەر ماددەى (21)، لیژنەى کارووبارى کۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (21):

تعمل الحكومة على تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەى هاوبەش تکایە پەئیتان.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەى هاوبەش پشتگیری لە ماددەکە دەکات وەکو ئەوئ کە لە پرۆژەى حکومەتدا هاتوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەپېزان، كى دەپھەوئەت لەسەر ماددەى (21) قسە بىكات؟ ناوتان دەنوسم، ئەم بەپېزانە دەپھەوئەت قسە بىكەن، رېزداران (سۆزان شەھاب، ئەفەين عومەر، دىكتور حەسەن، شەلەير مەجى الدەين، تارا ئەسەدەى)، كەسى تر ھەپھە؟ نەپھە، سۆزان خان، فەرموو.

بەپېز سۆزان شەھاب نوری:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپېزان ئەندامانى پەرلەمان.

تەبەئەن ئەمەى كە باسكراو، ئەمە خەونىكە ئەگەر بېتەدى، بەلام ئەمە بە (تەمل الحکومة) ناکرەت، ئەمە دەپەت مەرکەزىكى تەبەت ھەبەت، بۇ (الكشف المبكر عن الاعاقات) تەکنەلۇجىيە كەشەف موبەكەرى ئىعاقەت چە؟ كاتى كە ژن دووگىيان دەپەت، ئەگەر ھاتو لە تەئرىخى خەزانەكەيدا ئىعاقەى موبەھارس ھەبوو، ئەو لە ئاوى سكى دایكەكە وەرەگەرن، كەشەكە لېرەدا ئەوھە ئەو دایك و باوكە دەكەونە ھالەتەكەو كە پەش وەخت دەزانن ئەو مندالەى كە دەپانەپەت، مندالەى كەمەندام دەپەت، لېرەدا دەپەت بېرپار بەدن، ھەتا ئەستا لە ئەوروپا ئەو مەسەلەپە يەكلا نەبۇتەو، چونكە لەوئەش لەبار بەردنى مندال مەنوعە لە ھەندى و لاتدا، ھەتا ئەستا داواى ھەقى ئەو دەكرەت كە مندال لەبار بېرەت، بەھوى ھەندى زەوابتەو نەكرەو، بەلام ئەمە بوونى گەنگە، بۇ ئەوھى تۇ ھەساب بۇ ئەو بەكەپەت كە ئەو مندالەى كە لە دایك دەپەت، ئەگەر ھەرچى جۆرە كەمەندامەپەكە ھەبەت، دەپەت پەش وەخت ئەو ئىجزارات و پەداوئەستەنەى كە ھەپە بۇى نامادە بكرەت، بەلام ئەگەر ئەمە پەمان واپەت بەو كەشەف پەش وەختە كەمە دەكەپەنەو، يەئەنى لەباربەردنى مندال و روھ كوشتەپەكە، كە ئەمە پەمواپە كەسمان لەگەل ئەوھدا نەپن، بۇپە ئەپەت زۆر بەباشى ئەمە ماددەپە كە دانرا بېر لەو بەكرەتەو، ماناى ئەو نەپە كەشەف پەش وەخت يەئەنى ئەو بەزاندەپە ئەو موعاقەو تەواو، نەخەپ، ھالەتەپەكە دەپەمە دروست دەكات لەنەپوان نەفسى مالاكەو ئەو بەشەرە بچووگەى كە ھەشتا تازە لە گەشەسەندەپە، بۇپە دەپەت زۆر بەوردى ناگادارى ئەو ماددەپە بېن، زۆر سوپاس.

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار ئەفەين عومەر، فەرموو.

بەپېز ئەفەين عومەر:

بەپېز سەرۆكى پەرلەمان.

من پەشتەگەرى رەئەپەكەى سۆزان خان دەكەم، كەوا لېرەدا ئەم ھالەتە كە ھالەتەپەكە زۆر گەنگە، بەپەستى زۆر گەنگە، ئەگەر ئەمە بمانەوئەت لە كوردستاندا كار بىكەپن، شتەپەمان ھەبەت بەناوى مەرکەزەپەكەو، سەنەتەپەمان ھەبەت، كە خوى بەمەسئوول بەزانەت، نەك بەم موبتەفەپەى كەدامان ناو دەلەپەن ھكومەت پەپە ھەلەبەستەت، ھكومەت وەزارەتى تەندروستى پەپە ھەستەت، ياخود چ لایەنەپەكە ترە، يان لېزەپەكە تەشكەل دەكرەت، ئەو چۆنە، بەلام ئەمە ئەگەر تەشەپەپە بىكەپن مەرکەزەپەكە ھەبەت لە ھەرەپەمە

كوردستان ھەئىستىت بە كەشىفى پېش وەخت وئەو عىلاجانە، ياخود ئەو جۆرە فەحصانە بىكات، بەراستى ئەو ەشتىكى گرنگە، چۈنكە ھەموومان دەزانىن ئەو جۆرە فەحصانە شتىكى ئاسان نىيە، ھەم تەكلىفەى زۆرە، ھەم فحوصاتىكى زۆر دەقىق و گرنگە، بۆيە بۇ ئەم حالەتە منىش پىشتىگىرى رەئىيەكەى سۆزان خان دەكەم، كەوا مەركەزىكى توبى چاك ھەبىت، نەك تەنانەت بۇ ئىرە، بەلگو بۇ تەحدىد كوردنى دەرەجەى عەجزىش لەو كەمئەندامە، ھەر دىسان لەناو ئەم مەركەزە توبىيەدا ئەو ەش ھەبىت، ئەو ھەئىستىت بە دىارى كوردنى عەجزى كەمئەندامەكە، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار دكتور حسن، فەرموو.

بەرىز حسن محمد سورە:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

لېرە لە ماددەى (21) عىلاجى دووبارە بۆتەو، لە ماددەى (20) موعالەجە كرا، باسما كورد كە حكومەت زەمانى حقوقى عىلاج دەكات لە داخل و خارج، لە نەخۇشخانەى گشتى و تايبەتى، لېرە باسى خەدەماتى وىقائىيە، خەدەماتى وىقائى لە دوو مەرحەلە دەكرىت، مەرحەلەيەكەى پېش ئەو ەى ئەم مندالە دروست بىت، ھەتا لە كاتى زەواجەكە تۆ دەتوانى تەداخولات بىكەيت، لەگەل ئىرشاداتى وىراسى وىقائى، ئەمە يەككىيانەو، تەتوبىرى خەدەماتى كەشىفى مومكىن بزەبت ئەمە حالەتېكە زۆر موھىمەو، پېويستە لە كوردستان ئەنجام بدرىت، شەرت نىيە ھەمووى بە لەباربردن كۆتايى پى بىت، بەلگو دەللىن (ادخال التحسينات اللازمة تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع)، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار شلېر محى الدين، فەرموو.

بەرىز شلېر محى الدين صالح:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەيە، بەراستى كەشىفى پېش وەخت زۆر زۆر گرنگە، لە ھەموو ولاتانى دنياو ولاتانى عەرەبىش لە ولاتە شەرقىيەكان ھەيە، تەنھا لېرە لە عىراق نىيە، ھەرچەندە تەشخىصى مندالى مەو ەق زۆر زۆر زەحمەتە، پېويستى بە نەخۇشخانەيەكى تايبەت ھەيە، پېويستى بە ئالات و ئەدەوات و پىسپۇرو دكتورى تايبەت ھەيە، بەلام دىسان ھەر زۆر گرنگە كە مندالەكە تەشخىص كرا ئەو لەسكى داىكىدا كەمئەندامە، تەبەن دەبىت ئەو مندالە تەسجىل بىكرىت بىتاقەى بۇ دەكرىت، بۇ ئەو ەى داخلى بەرنامەى تەدەخولى پېش وەختى بىكرىت، تەدەخولى موبەكىر زۆر زۆر گرنگە، ئەو مندالە تەنھىل كوردنە، تەنھىلى

موبه گيره، ئىستا ووزارەتى پەروەردە دەستى پىكر دوو، سەنتەرى پەروەردى پىش وەختى ھەيە، ئەو مندالانى كە تەمەنيان لە يەك سال كەمترە، يان ھىشتا نەگەيشتۆتە ئەوھى كە لە داىك بوو بىت و بىتە ئەو، بەلام مندالى تەمەن يەك سالى دىتە ئەوئ تا چوار سالى، تا تەمەنى باخچەى ساوايان، لەگەل داىكەكەى دەبىت، ھەندئ راھىنان ھەيە فىرى ئەو داىكە دەكرىت، چۆن تەعامول لەگەل ئەو مندالەدا بكات، چونكە ھەندئ مندال كە دەبىت گەشەكردنى زۆر زۆر كزو لاوازە، دەست وقاچى ناتوانىت بچولئىتەو، تەمەنى كەمتر، نەزەرى نىيە، ئەوانە ھەمووى بە راھىنان داىكەكە فىر دەكرىت چۆن تەعامولى لەگەل بكرىت، زۆر فەرق دەكات ئەو مندالە بارى داىكەكەش لەتەعامول كەمتر دەبىت، لەگەل ئەو مندالە فىرى زۆر شت دەبىت، تەدەخولى موبەكىرو تەشخىسى موبەكىر زۆر گرنگە، محاولە بكرىت ئەو بەكەمجار نەخوشخانەكەى بۆ دابىن بكرىت، ئەگەر بەشۆوھەكى ئاسايش بىت، بەلام زۆر زۆر باشە، بەلام تەدەخولە پىش وەختەكە زۆر زۆر گرنگترە، كەوا ئەو بەرنامەجە پەردى پى بدرىت، راستە لە ووزارەتى پەروەردە ھەيە، بەس كەس تى ناكات و پشتگىرى نىيە، ھىچ مىزانىيەكى نىيە، تا ئىستا ھىچ كەس پشتگىرى ئەو بەرنامەيە ناكات، سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەريز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

لېرەدا ئەو ئىزافە دەكەم كە دەللىت (تعمل الحكومة على فتح المراكز الخاصة للكشف المبكر وفتح قسم الارشاد الاسري والبرامج التعليمية والعلاجية)، بەريزان، لېرەدا كە باسى كەشى پىش وەخت دەكەين، كە خىزانەكان وا تەوعىيە بكرىت، ئەو مەركەزانە ئەگەر بكرىتەو، يەكەم شت بزەن ئەو ھۆشيارىيەيان لا ھەبىت، كە پىش ئەوھى لە داىك بىت كەمئەندامەكە، ئىنجا ئىمە بىين قانون و عىلاج و ناگا لى بوونيان بۆ بكەين، با نەيەتە سەر دنيا، ئەوھش رىگاگەى زۆر ئاسانە بەو ھۆشياركردنەوھە كەمەرجىكى گەورەيەو لە ياساى بارى كەسىش عىلاج كراو، كە لە زەواجى ھەردوو كەس لېرەدا كەشى خوین زۆر گرنگە بۆ ئەو داىك و باوكانە، بۆ گونجاندن و نەگونجاندن، داوى ئەو بە موبابەعە كەم ئەزانن كە ئەو مندالەى دەبىت كەمئەندامە، يان نا.

دووھم/ ئىشى مەركەزەكە لەوھدايە، ئەگەر نەيانزانى كە ئەو كەمئەندامەو ھاتە سەر دنيا، ئىنجا بەرنامەى تايبەتەش ھەبىت لەو مەركەزەدا، بۆ ئەو زۆر زۆر گرنگە كە بايەخى پى بدرىت، لە ئىمارات لە ولاتى شارىقە، بەتايبەتى بەراستى مەركەزى زۆر چاك بۆ ئەمانە كراوتەو، كە ئەزانن چۆن وا لە خەلكى دەكەن ئەو كەسانەى كە كەمئەندامەن كەمتر بىنە سەر دنيا، من لەرۆزى 12/3 رۆزى كەمئەندامەن بەراستى بلیم زیاد لە 10 ھالەت ھاتنە پىش بۆمان كەسەردانىمان كەم زۆر كەس ھەبوون داواى زیاد كەم پەريان دەكرد بۆ عىلاجى مندالە كەمئەندامەكەيان، لە يەككىيانم پرسى براى بەريز خىزانەكەت

چى تۆيە، ھەموويان وتيان ھىچ عەيىبى نىيە، يان كورە پوورمە، يان كچە پوورمە، من كورە پوورى ئەوم، يەئنى واتە ئەو عەيب نەبوونە ھىچى تيا نىيە، كۆمەلگاگەمان پېويستى بەو ھەيە كە ئەو مەراکيزانە ھەبىت، تاكو بزائن خرمى زۆر نزيك لە سىيەم جيل كەمئەندام كە ھەيە لەناوياندا دروست دەبىت، ئەمەش ئىشى ئەو مەركەزەيە كە بەرنامەى تەوعىە لەگەل لايەنى ئەوقاف و تەندروستى وراگەياندن كە ھەموويان ئىشەكانى خويان چر بکەنەو ھە مەراکيزى پىش وەخت رى گرتن لە بوونى موعاق لە ناو كوردستاندا بەھيواین كە ئەمە بەزوترين كات لەم برگەيەدا دەست نیشان بكرىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار جەنابى وەزير، فەرموو.

بەرپز د. ئاسۆس نەجيب/ وەزيرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگيرى لە ناوەرۆكى ماددەكە دەكەم، ئەگەر پەرلەمانى بەرپز بوار بەدات من دەتوانم زانیارى زیاتر، يان روونکردنەو ھى پېويست سەبارەت بەو شىوازی چارەسەرەيە وەرگرم لەو ھەزارەتى تەندروستى و، سەبارەت بە مەركەزى تەشخىصى ئىمە لە ھەزارەت پلانمان ھەيە، بەدواى كارمەندو پىسپۆر دەگەرپىن، ئىستا لەگەل ولاتانى تردا، بۆ ئەو ھى بتوانين ئەو مەركەزە لە ھەريىمى كوردستان بکەينەو، تەشخىصى عەوق لە تەمەنىكى مندالیەو ھە دەست پى دەكات، بۆ ئەو ھى بتوانين كە ئىمە رىگر بين لەو ھى كە كەمئەندام بوونەكەى بەرەو زیاتر بجىت، بەلام ھىشتا ھەر پلانەو، ھىشتا جىبەجىمان نەكردوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ گشت ئىو ھى بەرپز، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (21) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (22)، لىژنەى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپز تارا تحسین ياسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (22):

تعمل الحكومة على توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاوبەش تىكايە، رەئىتان.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پشتگىرى لە ماددەكە دەكەين، وەكو ئەوھى لە پرۆژەى حكومەتدا ھاتووه، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، كى دەپھوئەت لەسەر ماددەى (22) قسە بكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپزانە دەيانەوئەت قسە بکەن، ريزداران (خورشيد احمد، دكتور حسن)، كەسى تر ھەيە؟ كاردۆ محمد، كاك خورشيد فەرموو.

بەرپز خورشيد احمد سليم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من ليرە باس لە تەوفير دەكەم، حكومەت و تەوفير ئەمە تووشى ئىشكالىكى رۆتيني دەبين، بەرپەئى من حكومەت ئەو ئاليەتە نىيە ھەموو جار بچيت بۆ ئەو منداڵە ئەو جىھازە بەئىت، بۆ ئەو تريان شتى تر بىئىت، ئىمە ليرەدا تووشى ئىشكال دەبين، ھەم وەكو حكومەت ناتوانيت ئەو دامودەزگايەى نىيە تايبەت بەو ئىشەو، ھەم خەلگى پيوستيش زۆر چاوپروان دەكەن، بەرپەئى من زۆر جار ئەو دەبىتە مايەى ئەو كە ئەو شتانە دەست نەكەون، لەبەر ئەو من ليرە پيشنار دەكەم بەو شيوەى ئىمە صياغەى بکەينەو، بۆ ئەوھى لەو ئىشكالياتە دەربچين، ئىشكاليەتى دابين كردن بچەينە ئەستۆى حكومەت، بلين (تلتزم الحكومة بتأمين المبالغ اللازمة للمعاق لشراء الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية التي يحتاجها المعاق بعد مصادقة اللجنة الطبية المختصة)، بەو شيوەى ئىمە رزگار دەبين لەمەسەلەى رۆتين و حكومەت و دابين كردن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار دكتور حسن، فەرموو.

بەرپز حسن محمد سورە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ديسان ئەم ماددەى ماددەى دەستوورىيە بەنيسبەت كەمئەندامان، بۆيە چ بەو شيوەى كە تەوفير، يان ئەوھى كە كاك خورشيد باسى كرد، پيوستە دابين بكرت، من صياغەكە بەم شيوەى دەخوينمەو، (تعمل الحكومة على توفير خدمات الرعاية التأهيلية الملائمة وتقديم الاجهزة الفنية التعويضية والتقويمية المساعدة والافتراض السماعي ومتابعة المستجبات والتطورات الطبية في مجال التأهيل)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار كاردۆ محمد، فەرموو.

بەرپز كاردۆ محمد پيرداو:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من لە فەرەكاندا، چونكە ھەر تايبەتە بە خزمەتگوزارى تەندروستى، پيموايە ئەو (حق المعاقين) لە ھەمووى لايەين، چونكە ئەو دووبارەى، ئەم سى ماددەى كە پەيوەندى بە بواری تەندروستىو ھەيە، ئەگەر بتوانين مافەكانيان كە پەيوەندى بە تەندروستىو ھەيە بيكەين بە يەك دەق، ھەمووى تيدا

كۆبكەينەو، پېموايە باشتر دەتوانين دەقتىكى سادەو دوور لە دووبارەو روون بۇ لايەنى تەندروستى خاوەن پىداوويستى تايبەتەگان دابىن بكەين، لە ماددەى (21) (وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين). بيكەين بە (وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المشمولين بأحكام هذا القانون)، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. ناسۆس نەجىب/وەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ناوەرۆكى ماددەكە دەكەين و، ئەگەر هەر صياغەيەكى باشتر هەبىت لە پرۆژەكانى تردا، ئەو دەتوانين ئىستيفادەى لى بكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (22) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (23)، لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ياسين:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترويح

المادة (23):

تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضات التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى هاوبەش رەئىتان.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى هاوبەش پشتگىرى ماددەكە دەكات وەكو ئەوەى كە خویندرايەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيهوئىت لەسەر ئەم ماددەيه قسە بكات؟ ئەم بەرپىزانە دەيانەوئىت قسە بكەن، ریزداران (شيردل تەحسین، برهان رشيد، دلیر محمود) كەسى تر هەيه؟ تارا ئەسەدى، كاك شيردل فەرموو.

بەرپىز شيردل تحسین محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىئىي وەرزش ئىستا لەناو كەمئەندامان زۆر پىشكەوتتووه، بەرپاستى ئىستا دەوراتى خاسەيان بۇ دەكرىتەوه، دوەلبەن بۇيان دەكرىتەوه، ئىھتىمامىكى كولى دراوه بە كەمئەندامان لەوەرزش، لىرەدا (بملائمة الملاعب والقاعات)، ئىمە چ قاعاتمان، چ مەلاعييمان بۇ كەمئەندامەكان دەست دەدات، ھەتاكو ئىستا جىگايەك نىيە كە ئەو كەمئەندامانە تىيدا دانىشن، يان كارى وەرزشى تىدا بىكەن، ھىچ جىگايەكيان نىيە، خۇزگەم بەخۇزگە لەوانەيە ھەندى لە برادەران بىنىبىتايان وەگو ئاسۇس خان و تارا خان و دكتور بەشىر، كە ئىمە دەچىن سەپريان دەكەين، بە سەپارەيەك دىن ھەموو كورسيە موتەھەرەيكەكانيان لەسەر سەپارە داناوه، پاشان كارەساتەكە لەوهدايە كە يەك، يەك ھەئىان دەگرن و دەيانبەنە زوورەوه، شوپىنىك نىيە بەسەر بىكەون تىيدا، بۇيە من پشتگىرى لە سۇزان خان و دكتورە رۇزان دەكەم، عقوبەيەك دابندىت ھەر بىنايەك، ھەر قاعەيەك، ھەر مەلاعيبيك دروست بىرپىت، دەبىت جىگاي خاسيان بۇ دروست بىرپىت، يەنى سادەترىن شت من خۇم بەشدارىم كرد لە پالەوانىيەتيەك كە خۇم لەوى بووم، كەمئەندامىك لە يارىزانەكان لە دوای توالىت دەگەرا، توالىتى خاسيان نەبوو، كەوا بەكارى بەينن، بەرپاستى ئەوہ كارەساتە، دەبىت شوپىنى خاسيان بۇ بىرپىتەوه، من لىرەدا لە كۇتايى فەقەرەكەدا كە دەئىت (المستلزمات الضرورية، وانشاء الملاعب الخاصة حسب مواصفات دولية للمعوقين) ئەوہيان بۇ دروست بىرپىت، يەنى حكومەت ئىلزام بىرپىت كە جىگاي تايبەتايان بۇ دروست بىكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار برهان رشيد، فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دەربارە ماددە (23) من دوو تەھەفوزم ھەيە، يەكەمىان/ لە راپۇرتەكەي لىژنەي ياسايى نامادە گراوه، كەلىمەي (ترويح للمعاقين) لابراره، بەرپاستى ئەوانە لەگەل حورمەتيكى زۆرم بۇيان، لەوانەيە ھەندى جار، شعورىك بەنەقص لە داخلى خۇياندا بىكەن، بۇيە كەلىمەي (ترويح) من بەگرنكى دەزانم ھەبىت، تا ئەو تەرويحە جىگاي بۇ بىرپىتەوه لەو راپۇرتەداو، ديسان جاريكى تر ئەوہ تەسبىت بىرپىت، لەگەل ئەوہشدا (تعمل الحكومة) كەلىمەي تەملى صىغەيەكى جەوازي ھەيە لە تەفسىردا بە بۇچوونى من، بە تەفسىرى قانونى من بىرپىت بە واجب لەسەر حكومەت، (يجب على الحكومة)، خالى ئەخىرم ئەوہيە بەرپاستى ماددەكانى (23، 24، 25) رەبتيكى زۆر موتەكامىليان ھەيە، بەرپاستى شائىبەيەكى ياسايىە بىرپىن بە سى ماددەي سەربەخۇ، ئەكرىت يەك ماددە بن لەسى فەقەرەدا، ھەر سىيىكى باسى وەرزش و ئەسبابى تەرويحى وەرزشيەكان دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار دلير محمود، فەرموو.

بەرپىز محمد دلىر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من لهگەل ئەو دەدام كە يانەو خىوئەتگا و هوئى وەرزشى دەكرىتەو نەبىت شوپىنى كەمئەندامانى بە جيا بكرىتەو، بەلكو يانەى تايبەتى بەخۇيان بۇ دروست بكرىت و، هەول بدرىت و هوئ و خىوئەتگاى تايبەت بەخۇيان بۇ دروست بكرىت، لەپال ئەوئەشدا لىقى پارا ئۆلۆمپىشىان بۇ بكرىتەو بەپىيى توانا، بەنىسبەت ماددەى (23 و 24) من وای دەبىنم كە ئەم دوو ماددەى، ماددەى (24) كەدەئىت (پىوئىستە حكومەت پشتىگىرى بەشدارى كردنى كەمئەندامان بكات لە بەرنامەكانى وەرزشى نىشتمانى و نىوئەولەتى) ئا لىرەدا لەگەل ماددەى (23) دا من بە تەواوكەرى يەكتىيان دەزانم، لەبەر ئەو بە دەنگدانىش بىت، بۇ ھەرشتىكى تر بىت، ئەم دوو ماددەى من وای بە باش دەزانم بكرىت بە يەك ماددە، بەلام بە دوو برگە بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەم خالە بەراستى يەككە لە تەواوكەركەكانى مافى ئەو كەمئەندامانە كە ھەر وەكو لە مافەكانى مرۇف ھەپە، كە وەرزشكردن شىوئەپەكى تايبەت و كارىگەرى خۇى ھەپە، لەبەر ئەو بە من ئىقتراحى ئەو دەكەم كە ئەو بە زیاد بكرىت يانەى تايبەت بە كەمئەندامان و لىقى پارا ئۆلۆمپى كە پشتىگىرى لە كاك شىردل و كاك دلىر دەكەم، كە ئەوانىش ھەر ئەو خالانەيان دانا، ئەمەى كە لە ژىر دەستمدايە ئەنجامى (25) پىكخراو كە ئەوانىش رايان ھەمان شت بوو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز د. ئاسۇس نەجىب/ وەزىرى كاروكاروبارى كۆمەلەپەت:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەناوئەركى ماددەكە پشتىگىرى لىدەكەين، بەس ئەوئە كە كاك برهان وتى (تعمل حكومة) ئەو بە راستە، (يجب على حكومة)، بەلام لىرەدا داوا دەكەين كە لە صياغەكەدا باسى پارا ئۆلۆمپىش بكرىت، كە ئىستا لىژنەپەكى زۆر چالاكن و، بايەخ بە وەرزشى كەمئەندامان دەدەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەرپىزان، گفتوگۆ لەسەر ماددەى (23) تەواو بوو، ئىستا دەچىنە ماددەى (24) لىژنەى كاروبارى كۆمەلەپەت فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (24): على الحكومة دعم مشاركة المعاقين في برامج رياضية وطنية ودولية.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش تىكايە رەئىتان.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتگىرى لە ماددەكە دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى لەسەر ماددەى (24) دەپەوئەت قەسە بىكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپىزانە دەپانەوئەت قەسە

بەن، رىزداران (ناسك توفيق، بەشىر خلیل، شىردل تەحسین)، كەسى تر ھەيە؟ ناسك خان فەرموو.

بەرپىز ناسك توفيق عبدالكريم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دیارە ئەم ماددانە ھەمووى شتى زۆر باشى تىدايە، ئەگەر بىتو لەسەر ئەرزى واقىع جىبەجى بىرئەت،

ھەمووى لە خزمەتى كەمئەنداماندايە، بەلام ئەوھى من مولاھەزەم ھەيە لەسەر ئەم فەقەرەيە، بەراستى

ئەوھەيە لە فەقەرەى ماددەى (23) دەئەت (فرص رياضية للمعاقين) كەچى لىرەدا دەئەت (دعم مشاركة ذوي

الاحتياجات الخاصة)، بەراستى من داواكارم لىژنە لە كاتى دارشتنەوھيدا يەك موستەلەح بەكار بەئەن،

يەئەنى وەكو بلىي كەمئەندام شتىكەو خاوەن پىداويستى تايبەت شتىكى ترە، يان ئەوھەتا ھەمووى بىرئەت

بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستى تايبەت، يەئەنى موستەلەحىك بۆ ھەمووى دابىرئەت، ئىنجا ئەمە

ئەگەر بىرئەت بە فەقەرەى دووھم، يەئەنى ئەو فەقەرەى يەكەم بىت و ئەمىش ھى دووھم باشترە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دكتور بەشىر، فەرموو.

بەرپىز د. بشير خليل توفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش ھاوپام لەگەل ھاوکارم، كە موستەلەحاتەكان يەك بخرىن، يەك موستەلەح بەكار بىت، ئىمە دەزانين

كە وەرزش ئەگەر بۆ خەلگان بەشىوھەيەكى گشتى شتىكى پىويست و بە سوود بىت، ئەوھ بۆ ئەم چىنە زۆر

زۆر پىويست ترەو شتىكە كە وەكو عىلاج بەكار دىت بۆ ئەم چىنە، بۆيە پىويستە كە زۆر تەشجىعى بەكەين

وزۆر گرنگى پى بدرئەت، لەم ماددەيەدا (على الحكومة دعم مشاركة ذوي الاحتياجات الخاصة) لەرپىگای پارا

ئۆلۆمپىيەكانەوھە بىت، بەراستى ئەو پارا ئۆلۆمپىيەى كە ئىستا لە كوردستان ھەيە، وەكو جەنابى وەزىرئەت

ئامازەى پىدا زۆر چالاكن و كارى باشيان كوردوھ، بۆيە پىويستە ناوى لە يەك لەو دوو ماددەيەدا بىت، يان

لەم ماددەيە، يان ماددەي پيشتەر ناويان بييت، (في برامج رياضية ووطنية) ئەو (واو)ەي دواى رياضية زياده لابرېت (الوطنية والدولية)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز شيردل تەحسين، فەرموو.

بەرپز شيردل تەحسين محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا ليرەدا ھاتوو ھە باسى ليرنەي پارا ئۆلۆمپى ليرەدا بکريت، پارا ئۆلۆمپى ئەو ھورسەتيك بوو ھە لە ماددەي (23) ھە، بەس پارا ئۆلۆمپى ليرەدا جيگاي دييت، چونكە ھيچ كەمئەنداميك ناتوانيت بەشدارى ھيچ موبارتيكى دوھلى و ھەتەنى بکات، ئەگەر لە رېگاي پارا ئۆلۆمپى ھە نەبيت، ليرە من پيشنيار دەكەم ھە بنووسين (على الحكومة دعم اللجنة البار اولمبية في مشاركة البرامج الرياضية والوطنية والدولية)، يەئنى ئەگەر لەرېگاي پارا ئۆلۆمپى نەبيت ناتوانن بەشدارى بکەن، ئىستا ياريزانيکمان ھەيە پالەوانى جيھانيە، ئاسۆس خان دەزانييت و بەخۆشى زۆر دەعمى کردوو، خەلگى دەۆگە، پالەوانى جيھانە لە بەرزکردنەوھى قورسايى، بەرپگاي پارا ئۆلۆمپى بەشدارى دەکات، ناتوانيت بە تەنھا بەشدارى بکات، بۆيە پيشنيارى من ئەوھيە (على الحكومة دعم اللجنة البار اولمبية في مشاركة البرامج الرياضية والوطنية والدولية)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ھەزير فەرموو.

بەرپز د. ئاسۆس نەجيب/ ھەزيرى کاروکاروبارى کۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارت بەم ماددەيە، بيگومان من شانازى بە (کۆفان) دەكەم لەبەر ئەوھى لە لايەن پارا ئۆلۆمپى ھە ھاتوو زۆریش چالاکو پالەوانىكى جيھانيشە، بەلام ليرەدا ئيمە دەعمەكە دەبيت ديارى بکەين، ئايا بەرنامەکان لە داخلى کوردستانە، يان ئەو کاتانەي ھە سەفەر دەکەن، چونكە ديارە سەفەرەکانيش بودجەي پيويستى خۆي ھەيە، ئەمەش ھەر دەبيت بچيتەوھە سەر سەندوووقەكە، ئەگەر ليرە باس بکريت، دەبيت باسى ئەوھش بکريت ھە ئەو دەعمە لەکوئوھە ھەردەگرن؟ سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان، ئىستا گفتوگۆ لەسەر ماددەي (24) تەواو بوو، ئەچينە سەر ماددەي (25) ليرنەي کاروبارکاري کۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپز تارا تەحسين ياسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (25): يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية (الحكومية) وخصم نسبة 50% من اجور الدخول الى الاماكن الخاصة.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش تىكايە رەئىتان.

بەرپز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش صياغەى ماددەكەى بەم شيوەيه كردوو، (يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية)، لەبەر ئەوەى ناتوانين ئيلزامى كەرتى تايبەت بكەين، كە پارە وەرئەگرن لە كاتى چوونە ژوورەوويان بۆ ئەو جىگايانە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، كى دەيهويەت لەسەر ماددەى (25) موداخەلە بكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەرپزانە دەيانەويەت قسە بكەن، ريزداران (سيوهيل عوسمان، تارا ئەسەدى)، كەسى تر هەيه؟ نىيە، سيوهيل خان فەرموو.

بەرپز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت ماددەى (25) منيش ھاورام لەگەل راپۆرتى ليژنەى ھاوبەش، كە (يعفى المعاقون من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية)، تەنھا ئەوئەندە بىت، ئەمە يەك. دووهم/ ئەگەر هەر سى ماددەكەش بكرىتەووە يەك ماددە (23 و 24 و 25) بەفەقەرە (يەكەم و دووهم و سىيەم)، پيم باشە وابىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئەسەدى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وەئلا من لەگەل ئەوئەدام كە ئەو كەمئەندامە ليروە بۆ قەلات بروت، بەس تەماشاي جىگايەكى ئەسەرى بکات، بۆ نموونە، كاتىك واى لى بىت لە 50%ى شتىك لىي كەم بکەيتەووە، ئەگەر ئەو حالەتتىكى وا باش بىت وەكو هەر مروفىكى ناسايى، من لەگەل ئەوئەدام كە بەم شيوەيه تەعامولى لەگەل بكرىت، بەلام ئەگەر تەماشاي بکەين وەكو يارمەتیهك بۆ ئەو كەسانەى كە هەم تەرويحىكە، كە ئيمە لەگەل تەرويحداين، لەگەل وەرزشين، لەگەل ئەو شتانەداين، كە خوڤانيان بىر بچيىتەووە لەلايهنى دەروونيهووە، ئەویش بە سەردان كردنى ئەو شوڤانانە، وابزانم ئەگەر خاوەن كارىكيش بىت، ئيمە پيشيلى ناكەين لەلايهنىك، ئەویش حەز ئەكات بەشىكى بۆ خىر بىت، يان بۆ چاكە بىت، ئەم بەشە با بۆ ئەو كەمئەندامانە بىت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپۋىز د. ئاسۇس نەجىب / ۋەزىرى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى:

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، ئىمە دویىنى موناقلەشەمان كىردوو، بۇمان دەرکەوت ئىمە لەم كاتەدا ناتوانىن پىرۇژەكانى كەرتى تايبەت، مولزەم بکەين بەۋەى كە كەمئەندامىك بىرواته ئەۋى كرىئى ئەو يارىيانەى لى ۋەرنەگرىت، ياخود ھەر پىرۇژەيەكى تر بىت، بەلام ئەم ماددەيەى كە دەللىت (يعنى المعاقون)، ئەوانەى كە سەر بە حكومەتن پشتگىرى ئەم ماددەيە دەكەم، زۆرىش پىويستە كە ئيعفا بکرىن لە ھەر كرىيەك كە لىيان ۋەردەگىرىت، سوپاس.

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەس ئەگەر بەقانون دەر بکرىت، پىش ئەۋەى ئەو كەرتە تايبەتە بدرىت بە شەخسىك، ئەتواندرىت بلىين كەۋايە ۋ ئەۋىش قىۋى بکات، بۇ جەماۋەر بىت ئەۋە دەرگىت، ئىستا موناقلەشە لەسەر ماددەى (25) تەۋاۋ بو، بۇ ماددەى (26)، لىزنەى كاروکاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەپۋىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان.

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة بالمعاق

المادة (26):

تعفى جميع التجهيزات والمواد التعليمية والطبية و وسائل المساعدة والآلات والأدوات الخاصة بالمعاقين وقطعها و وسائل النقل الفردية والجماعية الخاصة بالمعاقين المستوردة من جميع الرسوم الجمركية والضرائب، على ان تعود منفعة الأعاء لصالح المعاق وان لا تستغل للمتاجرة بها.

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان:

لىزنەى ھاۋبەش، فەرموو.

بەپۋىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە لە لىزنەى ھاۋبەش پىشىنارى ئەۋەمان كىردوو ئەم ماددەيە ئىلغا بکرىت، ھەتا ئىستقلال نەكرىت كەرتى تايبەت ئەم كەسانەى مەۋادو موستەلزەماتى توبى دىنن عەفو نەكرىن لە زەرىبە، بەم مەبەستەى كە موتاجەرە بەم ۋەزە نەكەن، زۆر سوپاس.

بەپۋىز سەرۋىكى پەرلەمان:

بەپېژان، كى دەپەوېت لەسەر ئەم ماددەيە قسە بىكات؟ ناوتان دەنووسم، ئەم بەپېژانە دەيانەوېت قسە بىكەن، رېزداران (كوپستان محمد، بەشىر خەلىل، سىوھىل عوسمان، فازل بەشارەتى، تارا ئەسەدى) كەسى تر ماوھ؟ نىيە، كوپستان خان، فەرموو.

بەپېژ كوپستان محمد عبدالله:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

من لەگەل مانەوې ئەم ماددەيەم، ھەموومان دەزانين كە ئەدەواتى توبى زۆر گرانە لەم ولاتەدا، دەكرىت ئەو باجە رېك بخرىت بەشىوھيەك، كە ئىستىفادەى لى نەكرىت، من نموونەيەك دېنمەوھ، ئىستا ئەوانەى نابىستن، نەشتەرگەريەكيان بۆ دەكرىت جىھازىكيان بۆ دادەندرىت (12) ھەزار دۆلارى تىدەچىت، لەبەر ئەوھى جىھازەكە گرانە، بەلام ئەگەر لەو زەريەيە عەفو بكرىت حەتمەن زۆر كەمترى تى دەچىت لەوھ، كە ئەمە پارەيەكى زۆرە بۆ خەلكى ھەزار، بۆيە ناكرىت لەبەر ئەوھى ئىستىغلال نەكرىت، ئەو ئەركە گرانە بخرىتە سەر خەلكى كەمئەندام، بەس ئەكرىت بەشىوھى تەعلیمات لەرپىگای وەزارەتى دارايیەوھ ئەوھ رېك بخرىت كە ئىستىغلال نەكرىت، سوپاس.

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر راستە دەست خۆش، دكتور بەشىر، فەرموو.

بەپېژ د. بشیر خلیل توفیق:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

منیش رام ئەوھيە كە ئەو ماددەيە بمىنئىتەوھ، لەبەر ئەوھى يارمەتیهكى باش بۆ ئەم چين و توپزە دەستەبەر دەكات، بەتايبەتى لە مەسائیلی عیلاجى و لە مەسائیلی نەقلدا، ھەتا جارى وا ھەيە بۆ سەيارەش دەكرىت، كە مواصەفاتی خاصیان بۆ بىت، بۆ ئەوھى لەلایەن خەلكانىكەوھ قۆرخ نەكرىت مىكانىزمىيىكى بۆ دابندرىت بەشىوھيەك كە غەيرى كەمئەندام ئىستىفادەى لى نەكات، زۆر سوپاس.

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار سىوھىل خان، فەرموو.

بەپېژ سىوھىل عثمان احمد:

بەپېژ سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەو ماددەيە پىم باشە لابرېت، لەبەر چى؟ ئەگەر ئەو تەجھىزاتەو مەوادى توبى حكومەت دەپھىنئىت باجى لەسەر نىيە، ئەگەر رېكخراوى خىرخوازی دەپھىنئىت ھەر باجى لەسەر نىيە، ئەگەر كەسىكى خىرخوازه بۆ خۆى ئامادەيە بېھىنئىت با عەفو بكرىت لە باجەكەى، بەلام جارى وا ھەيە بازارگانىك دەپھىنئىت لەوانەيە لەوئى بە 20 دۆلار يان 30 دۆلار بىكرىت، كەچى لىرە بە 100 دۆلار دەيدات بەخەلكەكە، مادام بۆ بازارى ئازادە، مادام بۆ فرۆشتن دەپھىنئىت، با باجى لەسەر بىت، بەلام ئەگەر بۆ خىرو خىراتە دابەشى دەكات و پارە لە كەس وەرنەگرىت، ئەو كاتە دەتوانىت ئىعفا بكرىت لە باجەكەى،

تاكو بازارگانەكە ئىستىفادەى لى نەكات، ئەگەر بۇ بارزگانى كردنە ئەوۋە حەقە باجى لى وەربگىرئىت، چونكە ئەو كەسەى كە دەپھىنئىت كەسىكى معەوہق نىيە، بەلكو كەسىكى ئاسايىە، بازارگانە، دەولئەمەندە، بۇ ئىعفا بىكرئىت لە رسوم و گومرگ، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار فازل بەشارەتى، فەرموو.

بەپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەند لە ماددەى 25 و 26 يەك مەفھوم ھاتوو، ھەر باسى لىبووردن دەكات بۇ كەمئەندام، بە پىرواى من ئەو پىداوئىستىانەى كە باسى ھەلگرتنى باج ئەكات بۇ كەمئەندام، من پەئىم واپە ئەوۋە بخرئىتە ئەستوى وەزارەتى تەندروستى كە ئەو، ئەو پىداوئىستىانە بۇ كەمئەندامان بەپىنئىت، ئەگەر لىرەدا مەبەست ئەوۋە بىت كەمئەندام سوودىك وەربگىرئىت، بە پىرواى من ئەو ھەلگرتنى باجە لەسەر كەمئەندام واى لىبىكرئىت، ئەگەر كەمئەندامىك وىستى لە پىناوى كەمئەندامى خۇيدا سوودىك وەربگىرئىت لە كارى بازارگانىدا ئەو ھەلگرتنى باجە بکەوئىتە سەر ئەو كارى بازارگانىەى كە كەمئەندامىك بىەوئىت بۇ خوى بىكات، تا سوودىكى زىاتر بە دەست بەپىنئىت، چونكە زور كەمئەندام ھەيە كەسابەت ئەكات، من پىشنىار دەكەم ھىنانى پىداوئىستىەكان بوى بکەوئىتە ئەستوى وەزارەتى تەندروستى، يان پەرورەدەو خويئندى بالآ، چونكە ئەو خالآنەى تىدايە، ھەلگرتنى باجەكە لە بوارى كەسابەتى كەمئەندامدا بەكار بەپىندىرئىت، نەك لەوہدا، زور سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار تارا ئەسەدى، فەرموو.

بەپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

منىش پىشتىگرى خوم لە كاك فازل دەكەم، ھەر ھەمان فكرەم ھەبوو، زىاتر وەزارەتى تەندروستى بەمە ھەلبىستىت، بەشەكەى وەزارەتى كارىش ھەر مەوجود بىت و زىاد بىكرئىت، بەلام ئەگەر لآبردنى باج ھەر خوى ئەگەر كورسىەكى معەوہق بەپىنئىت ئەو تاجرە، نازانم ئەيدا ت بەكى؟ ئايا دەيدات بە ساغ؟ ھەر ھەموو كاتىك ئەوہى كە ئەيكات ئىشەكەى بۇ خزمەت كردنە، ئەمەش بۇ ھەر شتىك كە ئىمە دەپلىين بە موتاجەرە كردن، يان شتىك كە پىگای لى بگرىن، لە ئىشىكى زور باش، خەلك ھەيە ئەوہندە پارەى ھەيە پىرواتان ھەبىت ئەندامانى بەپىز، داوامان لى دەكرئىت كە ئىمە چۆن بتوانىن لە دەرەوہى و لاتەوہ شتان بۇ بنىرىن، خەلكى كەسىن، ئەوہى كە بە تاكە كەسىك زورجار دەيكات، من قەت لەگەل ئەوہدا نىم فازانجىك بىكرئىت بەشىوہىەكى فاحش بۇ شتىك كە ناخوش بىت، بەلام ئەم شتە شتىكى باشە، ئەگەر موتاجەرەكە بۇ خزمەتى كەمئەندام بىت با ئەمە مەوجود بىت بۇ ئەو كەسە خىرخوازانەى تاك، تاك ئىش دەكەن بەلام بەخوى باجى لەسەر نىيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر رېئىت؟ فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى ساغەى ماددەكە بەو شىۋەيە بى، كە لە باج و گومرگ ئەو كەلوپەلانە ئىعفا بىكرىن، كە بۇ بەكارهينانى تايبەتتە و كەمئەندامە بىت، واتا بەكارهينانەكەى سنووردار بىكرى بە كەمئەندامەكە خۇى، ئەو كاتە دەكرى يارمەتى بدرى لەلايەن ۋەزارەتى داراييەۋەو بە ئىعفا كىردنى لەو باج و رسوماتانە، بەلام فراوانتر بىت، ئەو ديارە ساختەيى تيا دەكرى، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، لەسەر ئەو ماددەيەش گىفتوگۆ تەۋاۋ بوو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (27) لىژنەى كاروبار فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (27):

يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين ودعم المشاريع الخاصة بهم وبإشراف الوزارة وينظم ذلك بنظام.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لىژنەى ھاۋبەش رەئىتان؟ كاك عونى فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سەيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە راپۇرتى لىژنەى ھاۋبەش پىشنىارمان كىردوۋە ئەو ماددەيە ئىلغا بىكرىت، لەبەر ئەۋەى گواستراۋتەۋەو بۇتە بىرگەيەك لە ماددەى پىنچەمى ياساكەدا، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيەۋى لەسەر ماددەى (27) مداخەلە بىكات؟ كەس نىيە، زۇر سوپاس، بۇ ماددەى (28) لە فەسلى چوار لىژنەى كاروبار فەرموو.

بەرپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

احكام عقابيه

المادة 28:

مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لاتزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذي ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون مع عدم الاخلال بحق المعاق مراجعة المحاكم المختصة للمطالبة بالتعويض.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

له راپۆرتى ليژنهى هاوبهش پيشنيار كراوه كهوا ئهو ماددهيه ئيلغا بكرى، له بهر ئه وهى سياغه كهى به وهزعهك هاتوو، كه ئيستا دهخويئمه وه (مع عدم الاخلال باية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لا تزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذي ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون).
واتا كهرتى تايبهت مهبهسته ليره (وكل شخص) ناتوانى ئيلزامى كهسان بكهى به بهكارهينانى موعاق لهو شويئنهى كه خوئى به نياز نيبه بهكارى بهينى، واته چۆن عقوبهى له سهر دابنينى؟ زۆر سوپاس.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

بهريزان، كئى دهيهوئى له سهر ماددهى (28) موداخه له بكات؟ تهنه ايهك كهس، كوستان خان فهرموو.

بهريز كوستان محمد عبدالله:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

راسته ئه مه شامله وهك ئه وهى كاك عهونى باسى كرد، بهس دهكرى به سياغه يهكى ديكه، چونكه ههندئى جار كه مئه ندام بهكار دههيندرين بو ههندئى كار بهداخه وه ههندئى جار عهفو سواليان پئى دهكرى، يهعنى دهكرى ئه مه عقوبه يهكى له سهر دابندرئى، نهك بهم شيوه شموليه، به شيوه يهكى تهسكتر كه ئه وه عقوبه يهكى له سهر بئى و، سوپاس.

بهريز سهرۆكى پەرلهمان:

جهنابى وهزير؟ فهرموو.

بهريز ئاسؤس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كؤمه لايهتى:

بهريز سهرۆكى پەرلهمان.

له وانه يه لهم كاته ئيمه نه توانين ئهو مادده يه بهو شيوه يه جئى به جئى بكهين، له بهر ئه وهى ئيستا خو مان كي شه مان له گه ل پرؤژه كانى كهرتى تايبهت هه يه، سه بارهت به كار پيكر دنى، يا خود فورسه ي ته شغيلي بو

كړيکارى خوځمالي خوځمان، که له ياساگانيشدا هاتوو، دهبينين ههموو خاوون پروژدهيهك رپژدهيهكى ديارى کراو له کړيکارى خوځمالي بخته سهر کار، بهلام نيمه کيشهمان ههيه لهگهال نهو پروژانه، دياره نيمه دهوانين له کاتيکدا که له ياسا کاردا بتوانين جى بهجى بکهن، بهلام له پروژدهيه، لهوانهيه بوځمان نهکړيت، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

بهريزان، موناقهشه لهسهر ماددهى (28)يش تهواو، دهچينه سهر ماددهى (29)، ليژنهى کاروبارى کومهلايهتى فهرموو.

بهريز تارا تحسين نهسعهدى:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

المادة (29):

يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على (3) ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250,000) مئتان وخمسون الف دينار أو باحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته أو في اتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1,000,000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال الحاق ضرر بالمعاق.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش رهئيتان؟ فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

پتشگيرى له ماددهكه دهكهن، وهكو نهوهى له پروژدهى حكومهتدا هاتوو، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

بهريزان، كى دهيهويت لهسهر نهو ماددهيه قسه بكات؟ ناويان دنووسين، نهو بهريزانهى كه دهيانهوى موداخله بكن، ريژداران (ناشتى عزيز، د.بشير، ناسك توفيق، د.پروژان دزهى، تارا نهسعهدى، فاضل بهشارهتى)، كهسى تر ههيه؟ نيهه، ناشتى خان فهرموو.

بهريز ناشتى عزيز صالح:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

سهبارت به ماددهى (29)، كه له دارشتهنهوهى دهقهكهدا دهبينين نووسراوه ههر كهسيك چاوديرى كهمنهندام دهگريته نهستو جا سهرچاوهى نهو گرته نهستويهى ههرچيهك بى و به سى مانگ بهند كردن و دواتر هاتوته خوارهوه، واته تا نيوهى دهقهكه دهروين كهمتهرخهميكه باس نهكراوه، كه تهنها باس له عهملهيهى گرته خو دهكات، كه نهو كهسهى نهركى نهوى گرتوته نهستو، پيوسته وشهى كهمتهرخه مى

بیتە پېشەو، چونکه ئەحکامەکه ئەحکامی سزاییە، یەكسەر سەرپېچپەکه بیتە بەرچاومان لە کاتی دارپشتەووی دەقەگەدا، بۆیە وشەى كەمتەرخەمى دەبى بیتە پېشەو، نەك تا ناوەرپاست برۆین وئینجا لە مەفھومی حوكمە سزاییەكە تى بگەین، سەبارەت بە ناوەرپۆكى بابەتە یەعنى هەدەفەكەى چیه، زۆربەى ئەو كەمئەندامانە لە كوردستاندا كە ئەم یاسایە بۆ ئەوانە خەلكانىك لەرپگای خیزانەكانیانەو گرتنە ئەستۆكەیان دەكریتە بەردەم، ئایا ئەم حوكمە سزاییە خۆى نابیتە هۆى ئەووی كە گرفتىكى گەورە تر بۆ ژيانى معهودق دروست بكات؟ جارێكى تر خیزان هەلبوەشیتەو، ئایا ئەو كەمئەندامە پشت دەبەستى بە چى كە بتوانى بیسەلینى كە ئەم كەسە لەناو خیزانەكەى خۆیدا كەمتەرخەم بوو؟ كە لەوانەیه زۆر فشاریشى لەسەر بى لەرووی دەروونى و جەستەییەو نەتوانیت داکۆكى لە مافەكەى خۆى بكات، چونكە كەسێكى بى دەسەلاتە، یان ژيانى بەرەو خراپتر دەروات، بۆیە بەبروای من ئەم میكانیزمە خیزان لە هەریمى كوردستاندا بەرەو هەرەشەییەكى ترسناكتر دەبات، نەك ژيانى كەمئەندامەكە تىك دەچى، هەرەشەییە بۆ سەر ژيانى هەموو ئەو خیزانانەى كە كەمئەندامیشى تیاپە، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

د.بشیر فەرموو.

بەرپز د.بشیر خلیل حداد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پېشنیار دەكەم كە فەقەرەیهك لەو ماددەیه زیاد بكرى و ببیتە فەقەرەى دووهم، بۆ دانانى ئەو سزاییە كە لە ماددەكانى پېشوو باسما كوردبوو، بۆ ئەو بینایانەى كەوا مواسەفاتی تايبەت بە كەمئەندامانى تیدا نییە، گوتمان لە ئەحكام عیقابى دايدەنیين، بۆیە لیڤه پيوستە لە فەقەرەیهكدا ئەمە ئیزافە بكرى، ئەو بینایانەى كەوا مواسەفاتی كەمئەندامانى تیدا ناكرى، من ئیقتراح دەكەم كە بە غەرامەییەكى ماددى، تەنھا ماددى بىت كە لە دە ملیون دینار كەمتر نەبى و ئەوانە سزا بدرين، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموو.

بەرپز ناسك توفیق عبدالكریم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وەللاھى ديارە رەئىهەكەى من بەرپز كاك د.بشیر وتى، منیش پشتگیری لە راپەكەى دەكەم، هەر لە ئەوێلى موناقلەشاتەو هەم جەنابى وەزیر، هەم زۆربەى ئەو بەرپزانە ئىشارەتیاندا بەوێى ئیمە گرفتمان لەگەل ئەو مەشاریع و پرۆژانە هەیه كە دەكرى و زۆر جار مواسەفاتی معهودقى تیا نییە، بەلام لیڤه هاتووین بەس باسى ئەو ئەشخاسانەمان كوردوو، كە خۆیان ماندوون بە دەست خزمەتكردنەكەو، عقوبەمان بۆ ئەوان داناو ئەوانمان بىر چوو، بەرپاستى من پیم باشە ئەو بەكەین بە یەكەم، عقوبەیهك دیارى بكەین،

ئىت ئەوۋە لىژنەى ياسايى زياتر شارەزان، عقوبەيەك ديارى بىكرىت بۇ ئەو پىرۇژانەى كە دەكرى و ماسەفاتى بەپى ئەم ياسايە تيا نىيەو، سوپاس.

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار د.پۇژان فەرموو.

بەپىز د.پۇژان عبدالقادر دزمى:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

منىش پىشنىارى ئەوۋە دەكەم كە سزاي حەبىس لىرە سزايەكى توندە و لاپىردى، تەنھا سزاي غەرامە بىمىنىتەو، جگە لەو مووچەيەى كە لە ماددە ى نۇ ئىمە گىفتوگۇمان لەسەرى كىرد، كە ئەو كەسەى چاودىرى كەسىكى خاوەن پىداوئىستى تاپبەتى دەكات لەلايەن حكومەتەوۋە مووچەيەكى بۇ دابىن دەكرىت، كە بە ئەركى خۇى ھەئەستا مووچەكەى لى بىرى، جگە لەو غەرامەى لەسەرى فەرز كراو، تەنھا سزايەكە ماددى بى و حەبسى تىدا نەبى، لەبەر ئەو ھۇيانەى كە ئاشتى خان روونى كىردەوۋە كەسوكارى يەكن كە چاودىرى يەك دەكەن، پىوئىست ناكات ئەو سزايە توندەيان لەسەر فەرز بىكرىت، سوپاس.

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەپىز تارا تحسىن ئەسەدى:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من لە ماددەى (29) ئىزافەى يەك شت دەكەم، لەگەل ئەوۋەم كە سزاو غەرامەكە بىمىنى لەبەرچى؟ ئەگەر ئىمە ئىزافەى ئەوۋە بىكەين، نەك تەنھا ئاگانان لە موعاقەكە نەبوو، بەلكو ھەندى دايك و باوك ھەيە ئىستغالى مندالەكانيان دەكەن كە مەوۋەقە بۇ سوال كىردن لەسەر جادەكان، لەبەر ئەوۋە ئىزافەى (وتجريم الاباء) لىردا كە دەئىي (يلزم برعاية المعاق وتجريم الاباء والامهات الذين يقومون باستغلال ابناءهم المعاقين فى التسول مقابل الحصول على الاموال)، نەك ھەر دايك و باوكەكان زۇر جار غەيرى ئەوانىش لەسەر لاي مرورەكان دەبىن، لەسەر ترافىك لايتەكان، لەسەر عەرەبانەيەك داندراروۋە موتاجەرە بەو مندالە موعاقە دەكرى، يان بە سائەھا لە باوۋەشياندا دەرزيەكى مورفىنەو شتىكى موخەدەرى دەدەنى من تى ناگەم لەگەلئيا تىكەلئى دەكەن، ھەم موعاقە و، ھەم كارى ناخۇشى پى دەكرى، لەبەر ئەوۋە ئەگەر ئىزافەى ئەو دايك و باوكانەى كە ئىستغالى منالى موعاق دەكەن ئىزافە بىكرى لەو حالەتە دەبى سزاو پارە بىت، ئەگەر ھەر ئاگا لى بوون بى با لەگەل پارەكە بى، بەس ئەگەر ئىزافەى ئەوۋە بىكرىت شتىكى باشە، سوپاس.

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

كاك فاضل فەرموو.

بەپىز فاضل محمد قادر (بەشارەتى):

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من پېموايه له ماددهى نو ههمان مهفهوم هاتوو، چونكه لهوئى دهليى خوټه‌رخان كردن و ليړه دهليى چاوديريك، نه‌گهر ههر دوو مادده‌كه يه‌ك نه‌خريټ به بوچوونى من ليړه باسى نهو ههموو ئيجرائاته دهكات له‌سهر نهوهى كه كه‌مئهن‌داميك به‌خيو دهكات، من پېموايه نه‌گهر وارسى كه‌مئهن‌دامه‌كه نه‌بيى، وابدانم غه‌رامه‌كه‌ى زياده‌يه‌كه ده‌كړئ، چونكه كه‌سيكى تر ناچي خزمه‌تى كه‌مئهن‌داميك بكات، به‌لام نه‌گهر وارسه‌كه‌ى بوو، به‌لام من ليړه پيشنيارم هه‌يه، به‌ريز سه‌روكي په‌رله‌مان، نهو كه‌سه‌ى كه‌ ته‌رخان ده‌كړئ بو نهوكه‌سانه‌ى كه زور كه‌مئهن‌دامن و پيوستى پييه‌تى بخريټه ئيختياري كه‌مئهن‌دامه‌كه خوى كه‌سيك ئيختيار بكات بو خزمه‌ت كردنى، نه‌ك ليړه به كوټ و به‌ند كه‌سيك ته‌رخان بكريټ بو خزمه‌ت كردنى كه‌مئهن‌دام.

يه‌ك خالي تر، پيشنيار ده‌كه‌م ئيزافه بكرئ ههر له‌م ياسايه، مادام نه‌م ياسايه بو خزمه‌تى كه‌مئهن‌دام ده‌رده‌چي پيشنيار ده‌كه‌م سوال كردنيش قه‌ده‌غه بكرئ له‌سهر شه‌قامه‌كانى كوردستان، چونكه نهو ههموو خزمه‌ت‌گوزاريه بو كه‌مئهن‌دام پيشنيار ده‌كړئ، له ههمان كاتدا له‌سهر شه‌قامه‌كانى ئيمه كوردن، يان غه‌يره كوردن پرې له سوال كردن، بويه ديمه‌ن و ديارده‌يه‌كى زور ناشيرينه، پيشنيار ده‌كه‌م نه‌وه‌شى ئيزافه بكرئ و نه‌مينى، زور سوپاس.

به‌ريز سه‌روكي په‌رله‌مان:

سوپاس، بو سوال كردن ياسايه‌كى تايبه‌ت به خوى هه‌يه، زور سوپاس، جه‌نابى وه‌زير، فه‌رموو.

به‌ريز ئاسوس نجيب/ وه‌زيرى كارو كاروبارى كو‌مه‌لايه‌تى:

به‌ريز سه‌روكي په‌رله‌مان.

من پشتگيرى له‌و مادده‌يه‌ ده‌كه‌م، به‌لام به برگه‌يه‌كى ديكه نهو سزايه زياد بكه‌ين له‌سهر نهو خاوه‌ن پروژانه‌ى كه ر‌ه‌چاوى بارى كه‌مئهن‌دامان ناكه‌ن له‌كاتى جي به‌جي كردنى پروژه‌كانيان، سوپاس.

به‌ريز سه‌روكي په‌رله‌مان:

زور سوپاس، به‌ريزان مادده‌ى (29) ته‌واو، ئيستا ده‌چينه سهر مادده‌ى (30) فه‌رموو.

به‌ريز تارا تحسين نه‌سه‌ده‌ى:

به‌ريز سه‌روكي په‌رله‌مان.

الفصل الرابع

احكام ختامية

المادة (30):

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم فى المجتمع.

ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئىتان؟ فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش پشتگىرى لە ماددەگە دەكات، وەك ئەوھى كە خوڭندراپەوھ.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەپەوئى موناھەشە بكات لەسەر ئەو ماددەپە؟ ئەم بەرپىزانە دەپانەوئى موداخەل بىكەن، رىزداران (ناشتى عزيز، سيوهيل عثمان، شليير محى الدين، ناسك توفيق)، كەسى تر ماوھ؟ ناشتى خان فەرموو.

بەرپىز ناشتى عزيز صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەپە، ليژنە سەرەتاكەى ئامازە گراوھ تەنھا بە يەك وەزارەت، پىويستە بىرئىتە سىغەپەكى جەمەتەوئى وەزارەتەكان، چونكە تەنھا وەزارەتى كاروبارى كۆمەلاپەتى نىپە كە ھەلدەستى بە ئەركى وشيار كەرنەوھ، يان تەئەپىل كەرنەوھى كەمئەندام، بۆ ئەوھى جارپكى تر تىكەل بىتەوھ بە كۆمەلگا، وەزارەتەكانى رۆشنىبرى و پەروودە و وەزارەتى ناوئوخش، كە كۆنتاكتى راستەوئوخى ھەپە لەگەل ھاوولائىياندا، ئەمانەش دەبى وشيار بن سەبارەت بە شىوازى مامەلە كەرنە لەگەل كەمئەندامان، لە كۆتاپى بىرگەكەدا ھاتووھ، پىويستە مامەلەى چاك لەگەل كەرنىيان، ئەمە جۆرپك لە خىرە، يەئنى جۆرپك لە موراعات كەرنە، كە ئەم سىغەپە لاپىرى موعامەلەى چاك، پىويستە سىغەكە بگۆرپى بە سىغەپە رىزگرتن، چونكە ئەمە شتىك نىپەو، بەخشىنىك نىپە بۆ كەسى كەمئەندام، تەنھا رىزگرتنە لە پەرنسىپەكانى مافى مرؤف، رىزگرتنە لە مافەكانى، بەلام مامەلەى چاك دەبىتە شىوازپك لە ھاوكارى كەرنە، يان موراعات كەرنە، كە پىويستە ئەو سىغەپە ھەلبىگىردى، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سيوهيل فەرموو.

بەرپىز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنىسبەتى ئەو ماددەپە ھەمانە (ثانيا/ للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة)، من پىم باشە بىرئىتە (للوزارة وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة)، لەبەر ئەوھى جارى واهەپە وەزارەت پەپوھندى تەنھا بە وەزارەتەكانەوھ نىپە، شوپنى دىكەشى ھەپە، پەپوھندى پىوھ ھەپەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

شليير خان فەرموو.

بەرپۇز شاپىر محى الدين صالح:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە مۇدەپە، كە دەلى (على الوزارة) دەپى بېيتە (على الوزارات)، چونكە لە ئەستۇى ھەموو ۋەزارەتتە ئەو تەۋەپە كەرنە، (بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم) ئەو بەزەپى پېھاتنەۋە ئىستا ئەۋە ھەر مۇدېلى نەماۋە لە دنيا بەچاۋى بەزەپى پى ھاتن تەماشى خاۋەن پېداۋىستى تايبەت بەكەيت، بەلكو بە كەسىكى ۋەكو خۇمان تەماشى بەكەين ۋ ھەموو ماف ۋ حقوقيكى ھەپى، بۇپە لىرە باسى تەۋەپە دەكات، لە مۇدەپە پېنجىش ھەمان شت باسى تەۋەپە دەكات، ئەۋە زۇر زۇر گەنگە تەۋەپە مۇجتەمەع بەكەرى ۋ بە ئىندىماچ كەرنى، يان بە تىكەل كەرنىان بە مۇجتەمەع، بەلام ئەۋە يان لە مۇدەپە پېنج بە باشى سىاغە بەكەرى ۋ ئەۋانە ھەموۋى بەكەرتەۋە، يان لىرە پېۋىست ناكات دوۋبارە بەكەرتەۋە، ھەردوۋ مۇدەپە باسى تەۋەپە كەرن دەكەن ۋ بەكەرتە يەك مۇدەپە باشتەرە، سوپاس.

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناسك خان فەرموۋ.

بەرپۇز ناسك تۇفيق عبدالكريم:

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان.

دپارە منىش ھەر لەسەر ئەۋە مۇلاخەزەم ھەپە، كە دەلى (على الوزارة توعية المواطنين) من پېمواپە ئەگەر بەكەرت تەنھا ئەۋ ۋەزارەتە نىپە، ئەمە يەك. دوو/ ئىمە دەۋرى پېكخراۋەكانى مۇجتەمەع مەدەنى ۋ پېكخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ دەزگاكانى مافى مۇقۇمان تەھمىش كەردوۋە بەپى ئەمە لە مەسەلە تەۋەپە، كە من پېمواپە ئەۋان دەۋرى ئەساسى دەپىن لە مەسەلە تەۋەپە كەرن، چ ئەۋان ۋ چ كەنالەكانى راگەيانەن، جا من پېمواپە ئەگەر لىرە بەكەين بە (على الوزارة وبالتنسيق مع الجهات المختصة من منظمات المجتمع المدني)، يەئنى شتتېكى لەۋ نەۋە بۇ تەۋەپە كەرن، بۇ ئەۋە ئەركەكە تەنھا يەك ۋەزارەت بە ئەركى خۇى نەزانىۋە، ئەۋ مافە لە ياساپەكە بېدەپ بە پېكخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ كەنالەكانى راگەيانەن، چونكە بەراستى چۇن پەرلەمان دەۋرى تەشرىع دەپىنى، ۋەزارەتەكانىش دەۋرى تەنقىز دەپىن، پېمواپە پېكخراۋەكانى كۇمەلگە مەدەنى ۋ كەنالەكانى راگەيانەن يەكەن لە ھەرە كەنالە بە قۇتەكان بۇ تەۋەپە كەرن لەۋ بوارە، سوپاس.

بەرپۇز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رېزدار جەنابى ۋەزىر، فەرموۋ.

بەرپۇز ئاسۇس نەجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۇمەلپەت:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرى لەو ماددەيە، لە ماددەى (30) لە جياتى ئەوئى بلىين (على الوزارة) بلىين (على الحكومة عن طريق الوزارات ذات العلاقة)، بۇ نموونە لەرپىگاي وەزارەتى پەرورەدەو، تەندروستى و بەو شىوئەيە. سەبارەت بە برپگەى دوو (للوزارة بالتنسيق مع الوزارات المختصة والجهات ذات العلاقة)، چونكە زۆر جار ھەيە ئىمە لە پرۆژەى كەرتى تايبەتدا، ياخود لەرپىگاي ھەندى رپىخراوئەو، ئىمە ھاوکارى كەمئەندامان دەكەين و، ئەم ماددانە ھىشتا جى بەجى نەكراو وەكو خزمەتپىكى كەم بە كەمئەندامان، لەبەر ئەوئى بالەخانەكانمان لە فەرمانگەكانى فەرمانگە حكومىيەكانمان ھىچ ئاسانكارىيەك نەكراو، بۇ ھاتوچوئى كەمئەندامان وەكو دەستپىشخەرييەك پيشنيارىكى وەزارەتمان ئىستا لە زۆربەى فەرمانگە حكومىيەكان فەرمانبەر ھەيە لە پرسگە، تايبەت كراو بەرپى كەردنى مامەئەى كەمئەندامان، ديارە دەست خوئى لە ئەندامانى پەرلەمان دەكەم بۇ ئەو پيشنيارانەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ ئىوئى بەرپىز گەتوگۆ لەسەر ماددەى (30) تەواو، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى (31) لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (31): تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون الحد الأدنى لما يتمتع به المعاقين من حقوق فى الاقليم.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ليژنەى ھاوبەش رەئىتان؟ فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ليژنەى ھاوبەش پشتگىرى لە ماددەكە دەكات.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان، كى دەيەوئى لەسەر ماددەى (31) موداخەلە بكات؟ يەك كەس، ھاواراز خان فەرموو.

بەرپىز ھاواراز شىخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو ماددەيە لەلای من بەراستی زۆر پوون نىيە، كە دەلى ئەو ماف و تايبەتمەندىيانەى كە لەم ياسايەدا هاتوون، لايەنى كەمى ئەو كەمئەندامانەى مافيان لە هەريئەدا، يەعنى چ پيوانەيەكە، ئايا هەموو كەمئەندامان ناگرىتەوهو دواتر لاي خويان ئەمە تەسنىف دەبى؟ بۇچى دەلى بەلايەنى كەمى ئەو كەمئەندامانەى كە مافيان لە هەريئەدا هەيە؟ من پيماويە دەبى هەموو كەمئەندامان بگرىتەوهو دوايى تەسنىفەكە لاي ئەوانە، كە تەسنىفى دەكەن، پۆلين كردنەكە لاي ئەوانە، سوپاس.

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى سكرتير موداخلەى هەيە، فەرموو.

بەريئ فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو مافانەى لەناو قانون هاتوونە، هەتا ئىستا زۆر لەو مافانە معەهوق تەمەتوعى پى نەكردوو، لەبەر ئەوه بەرەئى من سياغەكە بەو شكە بيت، (تمثل الحقوق والامتيازات الواردة فى هذا القانون الحد الادنى لما يجب ان يتمتع به في ذوي الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم)، زۆر سوپاس.

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وهزير، فەرموو.

بەريئ ئاسؤس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى:

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان.

(تمثل الحقوق والامتيازات الواردة فى هذا القانون)، واتە پرۆژەكە پەسند كرا، ئەمە كەمترين مافە بۇ كەمئەندامان دابين دەكرىت، واتە ئيمە دواى پەسند كردنى ئەم پرۆژەيەش هيشتا لەوانەيە 50%، يان 60% كەموكورى و كيشەكانى كەمئەندامان لە كوردستاندا چارەسەر بكەين، بەلام ئەمە قۇناغىكە بۇ ئەوهى بتوانين لە دواى ئەمەش قۇناغى ديكە بتوانين زياتر خزمەتى كەمئەندامان بكەين، سوپاس.

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان:

بەريئان، گفتوگو لەسەر ئەم ماددەيەش تەواو بوو، ئىستا دەچينە ماددەى (32) ليژنەى كاروبارى كۆمەلايەتى فەرموو.

بەريئ تارا تحسين ئەسەدى:

بەريئ سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (32):

اولاً: تصدر الوزارة التعليمات اللازمة فيما يتعلق بدعم تأهيل المعاقين وتشكيل المجلس ومراكز التأهيل وبيان كيفية سير العمل فيها وفقاً للمواصفات الملائمة بما يضمن حسن تمتع جميع المعاقين في الاقليم بحقوقهم. ثانياً: على الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەپرێز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەى ھاوبەش پێشنیاز دەکات بپرگه‌ى یه‌که‌مى مادده‌که‌ چه‌زف بکریت، له‌بەر ئه‌وه‌ى ته‌شکىلى مه‌جلیس له‌ مادده‌کانى پێشوو مو‌ع‌اله‌جه‌ کراوه، ده‌رکردنى ته‌علیما‌ت له‌لایه‌ن وه‌زاره‌ته‌وه‌ بۆ هه‌موو ئامانجى یاسی‌هه‌کان ده‌بێ ده‌ربکریت، زۆر سوپاس.

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سیوهیل خان فەرموو.

بەپرێز سیوهیل عثمان احمد:

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان.

به‌نیسه‌به‌ت مادده‌ى (32) له‌ یه‌که‌م، ئه‌گه‌ر ما‌یه‌وه‌ ئی‌لغا نه‌کرا، بئێین (تشکىل المجلس ومراكز تأهيل والایواء)ى تیدا زیاد بکریت، سوپاس.

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان:

جه‌نابى وه‌زىر فەرموو.

بەپرێز ئاسۆس نجیب/ وه‌زىرى کارو کاروبارى کۆمه‌لایه‌تى:

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان.

له‌گه‌ل لیژنەى ھاوبه‌شدا دانیشتووين، ته‌نها به‌وه‌ ئىکتفا بکه‌ين (الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون).

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەپرێزان، گه‌توگۆ له‌سه‌ر مادده‌ى (32) پش ته‌واو بوو، ئیستا ده‌گه‌رپێنه‌وه‌ بۆ مادده‌ى چه‌وت، که‌ ته‌ئجیلمان کرد پش نیوه‌رۆ به‌وه‌ى که‌ وه‌زىرى دارایی بى، به‌لام به‌داخه‌وه‌ ده‌ستمان نه‌که‌وت و به‌ هه‌موومان لیان گه‌راين، نه‌بوون، بۆیه‌ ئیستا مه‌جبورین گه‌توگۆى له‌سه‌ر بکه‌ين، فەرموون بگه‌رپێنه‌وه‌ سه‌ر مادده‌ى چه‌وت، لیژنەى کاروبارى کۆمه‌لایه‌تى فەرموون.

بەپرێز تارا تحسین ئه‌سه‌ده‌ى:

بەپرێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (7):

تتكفل الحكومة بتخصيص راتب الحماية الاجتماعية لكل معاق ليس له مصدر كافة للدخل، يرتبط هذا الراتب بدرجة عجز المعاق وعلى النحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه 60% فأكثر، يستحق راتب الحماية والذي يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم.

ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين 33% إلى 64% يستحق راتب الحماية ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى في نسبة العجز

65

ثالثاً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين 15% إلى 32% يستحق راتب الحماية ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى في نسبة العجز

65

رابعاً: يعهد إلى مديريات التنمية الاجتماعية تنفيذ أحكام الفقرات السابقة.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش رهئيتان؟ فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

له راپورتى ليژنهى هاوبهش كه خويئندمانهوه بهو شيوهيه سياغهى ماددهكه كراوه، بهلام زياتر بهراى من ليژنهى دارايى مهفروزه تهوزيحاتى زياتر بدات لهسهه ماددهكه، يان نهگهر پيشنياريكيان ناماده كردبى بخويئندريتهوه، ههتا گفتوگوگه لهسهه نهوه بكرىت، من ئيستا ههه دهبخويئنهوه بهو شكلهيه:

المادة (7):

تخصص الحكومة مبلغاً شهرياً خاصة لكل معاق بغض النظر عن اي مصدر اخر للدخل ويحتسب على نحو الآتي:

أولاً: المعاق الذي بلغت درجة عجزه (65%) فأكثر يستحق مبلغاً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم.

ثانياً: المعاق الذي تتراوح درجة عجزه بين (35% - 64%) يستحق مبلغاً ويحتسب كالاتي:

راتب الحد الأدنى للموظف × درجة العجز

65

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، كى دهيهوى لهسهه نهوه ماددهيه قسه بكات؟ نوقتتهى نيزاميت ههيه؟ فهرموو.

بهريز سيوهيل عثمان احمد:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

نهگهر ليژنهى دارايى قسهى بكرديا باشت بوو، لهوانهيه كه متر قسهمان بكرديا.....

بهريز سهروكي بهرلهمان:

باشه ناوتان دنووسین، دوایی یه کهم قسه ددهینه ئه، ئه م رپژدارانه دهیانهوئ قسه بکه، رپژداران (فاضل بهشارهتی، دلیر محمود، عبدالسلام بهرواری، خورشید احمد، د.حسن محمد، شیرزاد حافظ، رپباز فتاح، کوستان محمد، اسماعیل گه لالی، د.بشیر، سۆزان شهاب، سیوهیل عثمان)، کهسی تر ههیه؟ نییه، کاک د.ئاراس تهوزیچیک بده پاشان کاک فازل دهست پی دهکات، فه موو.

به رپژ د.ئاراس حسین محمود:

به رپژ سه رۆکی په رله مان.

به رپژان ئه ندامانی په رله مان.

تهنها تهوزیچیک ددهین به شیوهیه کی موخته سه ر دهربارهی ماددهی حهوت، هه موومان زانیاریمان له سه ر ئه وهیه، که پیشتر برپارمان هه بووه له په رله مان، که ئه و مووچه یه ی ته رخان ده کریت له دوو ئاست دایه، له 100 هه زاره وه بو 150 هه زار، ئه گه ر بیین سه یری ئه و هاوکیشانه بکهین، یان ئه و موعاده لانه بکهین، که چ له ئه سلئ پرۆژه که داها تووه و، چ له ئه سلئ راپۆرتی هاوبه شدا ها تووه، شیوهیه که له دوولایه نه، یان تهناقوز دروست دهکات له نیوان ئه و برپاره ی که پیشتر داومانه و، له نیوان جی به جی کردنی مادده ی حهوتی ئه م یاسایه، چ به شیوه ی ئه سلئ مادده که، چ به شیوه ی گۆرانکاری له راپۆرتی هاوبه شدا، چونکه وهکو له گه ل به رپژ جه نابی وهزیر قسه مان کرد، ئیمه ناتوانین جاریکی دیکه ته راجوع بکهین، که ئه و 100 هه زاره ی دامانناوه حه دی ئه دنا کهم بیته وه، هه روه ها حه ده که ی دیکه ش که حه دی ئه علایه 150 هه زاره که ش هه ر نابی کهم بیته وه، لیره من هه ندئ رپژه م دهره ی ناوه به پی ئه و سی فیئته ی که وا ئه سلئ مادده ی حهوت له پرۆژه که هی ناویه تی له نیوان 15% دهره جه ی عیجز بو 32% ی دوایی 33% بو 64% دهره جه ی عیجز، دوایی له دهره جه ی له 65% و فه ما فوق، ئه گه ر ها تو ئیمه به و شیوهیه هاوکیشه کان جیبه جی بکهین، ئه و دهره جه ی عیجزه ش به پای من له رووی زانیستی هه وه زه روویه، تو تا بتوانی جیاوازیه که ی له نیوان ئه و که سانه ی که بلئین بی توانایان هه یه، ئه گه ر بچینه سه ر فیئته ی یه که م، دهره جه ی عیجزی له 15% بو 33% ئه بینی ئه و مووچه یه ی که وا ته رخان ده کریت، حه دی ئه دنا که ی که پابه نده به دهره جه ی عیجزی له 15% 32 هه زاره، حه دی ئه دنا که ی که پابه نده به حه دی ئه علا ی فیئته که له 33% ی دهره جه ی عیجزه 71 هه زاره، که وا له 100 هه زاره که که مته ر، به شه رتیک ئه گه ر ئه و دهره جه ی عیجزه له مادده ی حهوت له ئه سلئ مادده که جیبه جی گراوه، من ئه وه نده ی بزانه م ئه و دهره جه ی عیجزه له لایه ن لیژنه ی توبیه وه ئه بی جیبه جی بکریت، چونکه هیج موئه شیریه کی ترت نییه، به بی ئه و موئه شیریه، نازانه م ئه گه ر رپنماییه کی تر دوایی وهزاره ت ده ری بکات، فیئته ی دووه م که هه مانه، دهره جه ی عیجزی له 33% یه، که بلئین بدایه تی فیئته که یه، که مترین ئاستی فیئته ی دووه مه، بو دهره جه ی عیجزی له 65% که به رزترین ئاستی فیئته ی دووه مه، ئه وکاته ئه و راتبه ی که ئه برپته وه بو ئه و به رپژه، له نیوان چیا یه؟ له نیوان 71 هه زار بو 140 هه زاره، چونکه ئیمه وهکو پیشتریش ئامازه مان پیندا راتبی، یان مووچه ی 140 هه زار، حه دی ئه دنا ی راتبه، به پی سوله می مووچه ی نوئ، که پله دهیه 140 هه زاره، راسته دواتر له 15% موخه سه ساتیکی

ئەچىتەسەر، بەلام وەكو ئىسمى، وەكو ئەسلى كە ئاستەكەى 140 ھەزارە، دواتر ئەگەر بىنن سەپىرى فىئەى سى بگەين، دەرەجەى عىجىزى لە 65% و سەرۆتر مەسەلەن بۇ نموونە، ئەگەر دەرەجەى عىجىزى لە 65% بىت تا ئەگاتە لە 100%، ئەو كاتە بەدەرەجەى عىجىزى لە 65% یش ئاستى راتبەكە، ئەوكاتە 140 ھەزار دەبى، ئەگەر بىبى بە 100% ئەبى بە 215 ھەزار، كەواتە لەنىوان (140) ھەزار دىنار بۇ (215) ھەزار دىنارە، بەشەرتى ئەگەر گەيشتە دەرەجەى عىجىزى لە 100%، ئەو كە ئىمكان نىبە ئەو دەرەجەى عىجىزە بگاتە 100%، تەنھا بۇ پوون كەردنەوہى بەرپىرتان تابتوانن تەعلىقى لەسەر بەدن، ئەگەر لىمگەرپىن قسەكانم بگەم، ئەگەر دوایى ھەلەم راستم بگەنەوہ، كەواتە ئىمە ئەگەر ھاتو لەم ياساپە ماددەى ھەوت بمانەوئىت جىبەجىبى بگەين، بەشەرتىك ئىلتىزام بگەين بەو برىارەى پىشوو كە ھەمانە، لەنىوان 100 ھەزارو 150 ھەزار، ئەبى ئەو كەسەى كە مەشمول بى بەو مووچەپە، لەنىوان دوو دەرەجەى عىجىزابى، كەمترىن دەرەجەى عىجىزى ئەبى لە 47% بىت، بۇ بەرزترىن ئاستى عىجىزى، ياخود ئەو ئاستەى كە ئەىگەپەنىتە 150 ھەزار، ئەبى لە 70% بى و سەرۆتر، كەواتە ئىمە لە ھىچ ھالەتەى ئەو كەسەى كە مەشمول ئەبى بەو بلىين يارمەتى تۆرى كۆمەلایەتە، يان بەو راتبە، ئەبى لە ھىچ ھالەتەى بۇ ئەوہى لەگەل برىارەكەى دىكەمان تەناقوز پوونەدات، دەبىت دەرەجەى عىجىزى لە 47% كەمتر نەبى، بۇ ئەوہى ئەو كەسانەى كە مەشمولن بە 150 ھەزارەكە، ئەبى ئەو دەرەجەى عىجىزە لە لایەن لىژنەى توبىەوہ بۆيان دادەندرىت، ئەبى 70% بى، ئەمە بەشىوہىەكى موختەسەر، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەس شەلەلى كامل عىجىزى 100% نە.

بەرپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من وەكو مىسال ھىنامەوہ، بۇ بەرچاوپوونى ئەندامە بەرپىزەكان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى، رىزدار فاضل بەشارەتى.

بەرپىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من بەك مولاحەزەم ھەپەو، پىشنىارىش دەكەم، چونكە لىرە لە برگەى بەكەم دەلى ئەو مووچەپەى كە بۇ كەمئەندام دەبىردىتەوہ، يەكسان دەبى بە كەمترىن مووچە لە ھەرىمى كوردستان، من پىشنىار دەكەم ئەو كەمترىنە لابرېت، چونكە ئەوہ بەراستى لەرووى دەروونىەوہ كەمىەتەك نىشان ئەدات بەرامبەر بەو كەمئەندامە، ھەر بنووسرى مووچەپەى كە گونجاوبى لەگەل زىانى، ئەمە مولاحەزەى يەكەم. مولاحەزەپەكى تر كە دەپلىم، پىشنىار دەكەم، چونكە بەراستى ئەگەر بىتو بازارەكانى كوردستان بەم شەكەى ئىستا بروات، ئەم مووچەپە كە باسى 100 و بۇ 150 ھەزار دىنار دەكرى، بە برىوای من ھىچە،

يەنى ئەمە بە موچە حىسابى ناكەم بۇ كەمئەندامىك، پېموايە ھەر كەمئەندامىك ئەگەر يەكجار بۇ نەخۇشخانە بىرى، خاۋەنەكەى قەرزار دەبىتتەۋە لەسەرى، لەسەر ئەو 150 ھەزار دىنارەى كە بۇى دەبىتتەۋە، راستە جەنابى ۋەزىر سەر لە بەيانى ئىشارەتى بەۋەدا كە 92 ھەزار كەمئەندام ھەيە، بەلام ھەموو ئەو 92 ھەزارە بەر ئەم موناقتەشەيە ناكەۋى، ئەۋەى كە من لىرە زۇر خۇشخالىم پىي، بەھەقىقەت دەست خۇشىم بۇ تىكراى ئەندامانى پەرلەمان ھەيە، چونكە چىرو پىرتىن موناقتەشە لەسەر ئەم پىرۇزە ياسايە كرا، پېموايە ئەۋە ئەو پەرى ھەست كىرنە بە مەسئولىەت، بەرامبەر بەو خەلك و رۇلاتەى كەوا

.....

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

تكاىە، ۋەرە سەرماددەكە رەجائەن، ئەۋە مەسەلەيەكى ترە، سولبى ماددەكە ئايا چەند بىكەين؟، چۇن بىكەين؟، نىسبەكەى چەند بى، ئاۋا، سوپاس.

بەرىز فاضل محمد قادر(بەشارەتى):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىشنىار دەكەم ئەۋەى كە ئىشارەتم پىيدا، يان عىلاجى ئەم كەمئەندامانە لە نەخۇشخانەكان بەبى بەرامبەر بىرى، يان موچەكەيان لەدەۋرى 250 بۇ 300 ھەزار دىنار بى، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار دللىر محمود كەرەمكە.

بەرىز محمد دللىر محمود:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ئەم ياسايەى حكومەت كە چوۋە بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران، من ۋابزانم ئەۋە لەكاتىك لە سالى 2006 و ھەوت بوۋە، لەو كاتە بىرى ئەو پارەيەى كەمئەندام ۋەرى گرتوۋە، بەشىكىان كە موزەف بوۋە 30 ھەزارى ۋەرگرتوۋە، ئەۋىترىان 50 ھەزارى ۋەرگرتوۋە، لەبەر ئەۋە ئەم شىۋە دابەش كىرنەى دانراۋە لىرە، ئەگەر ئىمە بەو شىۋەيە دابەشى بىكەين بەراستى موچەى كەمئەندام زۇر زۇر كەم ئەبىتتەۋە، لەبەر ئەۋەى سالى پار لەكاتى پەسندكىرنى بودجەى 2011دا بە تىكرا بەبى جىاۋازى داماننا بە 150 ھەزار بۇ ھەر كەسىكى كەمئەندام، بەلام بەرەئى من ئىستا ئەللىم ئەو تەسنىف كىرنەى كە ئىستا لىژنەى ھاۋبەش كىردوۋىەتى تەسنىفى كىردوۋە، ئەۋە شتىكى زۇر زۇر چاكە، بۇ ئەۋەى ئەو كەسەى كە دەرەجەكەى، كەم تۋانايەكەى، ياخود بللىن عىجىزى زۇر زىاترە، لە 65 بەرەو ژوورە، ئەۋەشى لە 65 بەرەو خوارە توۋشى ناعەدالەتى نەبن، شتىكى زۇر زۇر چاكى كىردوۋە، بىرى پارەى دىارىكراۋىش بۇ كەمئەندام، پىۋىستە بەپىي پىژەى كەم تۋانايەكەى دىارى بىرى، من شىۋەيەكەم دانراۋە، تازە ناتۋانىن ئىمە لەو پارەيەى كە پار لە 150 ھەزار دامانناۋە، لەۋە كەمترى بىكەينەۋە، ئىستا ئەۋەى كە موزەفەۋ كەمئەندامە، ئىستا لىرە زۇر

داھاتی ھەيە، ئىمە مەقتوع ھەدى ئەدناى، ئىنجا چ ھى عامل بى، چ ھى موزەف بى، فى دەرجەى عجز، واتە ئەوۋى 40%، 60ھەزار وەردەگرىت، بە ھىسابى 150 زائىدەن 60، ئەوۋى 30% و 45 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى 50%، 75 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى 70%، 85 ھەزار وەردەگرىت، ئەمە ئىزافەتەن بۇ ئەو داھاتەى كە مانگانە ھەيەتەى، بۇ ئەوانەى ھىچ داھاتىان نىيە، پىشنىار ئەكەم ئەم بەدەل تەعويزەى بەررىتەى، ئىزافەتەن بۇ يەكجار راتبى ھەدى ئەدنا، واتە جارىكى تر ئەوۋى دەرجەى عىجىزى 40% 150 زائىدەن 60، 210 ھەزار وەردەگرىت، ئەوۋى دەرجەى عىجىزى 30%، 195 وەردەگرىت، ھەتا دەگاتە ئەوۋى كە عىجىزى دەرجەى 75، 235 وەردەگرىت، ئاخىر كەلىمە ئەگەر ماپەو بە موعاق، يان نەماو بە موعاق، ئىمە لەمادەى ھەوت جوداى بکەين بەينى ھەموو خاوەن پىداوويستە تايبەتەکان و موعاقەکان، موعاقەکان بەو موعادەلەيە، ئەوۋى داھاتى نىيە، ھەدى ئەدناى بەدەنى، زائىدەن ھەدى ئەدنا فى دەرجەى عىجىز، ئەوۋى داھاتى ھەيە فەقەت، ھەدى ئەدناى فى دەرجەى عىجىز، وەكو ھىسابم کرد، تەسەور دەكەم زياتر لەوۋى كە ئىستا وەردەگرن و عادلترە، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەلەمان:

سوپاس، رىزدار خورشيد احمد.

بەرىز خورشيد احمد سليم:

بەرىز سەرۆكى پەلەمان.

ئىستا ئەوانەى موعاقن بەراستى چاويان لە دەمى ئىمەيە، خاسەتەن بەنيسبەت ئەو خالە، چ ئەنجامىكى ئى دەردەچىت، چونكە دەمى ماددى بۇ ئەوانە سەرەكيترين دەعمە راستە ئەوانەى تىرىش ھەموو باشن، لە پىداوويستەكانى فلان و فلان ھەمووى بۇ دابىن بکەين، بەلام دەمى ماددى شتىكى سەرەكە لەو ياسايە، لەبەر ئەو ناكورئ ئىمە بىين شتىكى وا بکەين، كە ئەو شتەى دەستان كەوتوو پىش ئىستا لىيان كەم بکەينەو، بەلكو دەبى ئەم ياسايە بىيئە پال پشتىك تەعزىزى ئەو دەست كەوتە بۇ ئەوان، من لەگەل برادەرەكى كە لەگەل جەنابى وەزىر ھاتبوو، گەيشتەنە خالتيكى موحەدەد كە بەو شىوہيە ئەويش وەكو خەبىرەك لە وەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلايەتەى، پىي باش بوو بەو شكلە بى، يەك/ (يمنىح كل معاق لاتقل درجة عجزه عن 40% مبلغاً قدره (150) الف دينار شهرياً كبدل عوق) ئەمە ھەقىكى مەزمونە بۇ ئەوانەى كە عەوھقيان لە 40% و سەرەوہيە، پاشان دوو/ (تخصص اعانة للحماية الاجتماعية للمعوق الذى بلغ من العمر 18 عاماً على النحو الاتي: المعاق الذى يبلغ درجة عجزه 65% فما فوق يستحق راتب الحماية الذى يعادل الحد الادنى من اعانة الحماية الاجتماعية)، يەئنى ئەو 150 ھەزار دىنارە لە جىگاي خۆيەتەى، كە عمرى بوو 18 ئىعاقەكەى لە 65% بوو، زياد لەو 150 ھەزارە 140 ھەزار دىنارى ترى دەدەينى، ئەمە وەكو دەرجەى ئىعاقە، دوو/ (المعاق الذى تتراوح درجة عجزه مابين 35% لغاية 64% يستحق اعانة بالشكل الاتي الحد الادنى من الاعانة 140 في نسبة العجز) ئەگەر لە 65 كەمتر بى، ئەگەر لە 65 زياتر بى،

140 ھزار زائیدن 150 ھزار دەبیتە 290 ھزار، بۇ ئەوہی بتوانیّت ژيانی خۆی پیّ بیاتە سەر،
وابزانم ئەوہ شتیكە لە خزمەتی ئەم چینه دایە، ئەگەر بیّتو ئیمە دەنگی لەسەر بدەین، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ریزدار د.حسن.

بەرپۆز حسن محمد سورە:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

لەراستیدا پۆیستە ئیمە ئیشکالیەتیک لە ماددەى حەوتدا حەل بکەین، ئەویش ئەوہیە لە ماددەى حەوت
موەافی کردۆتە سێ فیئە، فیئەى 65 بۆ 100، کە عیجزەکەى 65 بۆ 100، فیئەى 33 بۆ 64،
فیئەى 15 بۆ 32، بەلام لە تەسنیفی ریعایەى ئیجتیماعی، بۆ خۆشیان لە قانونەکە لە ماددەى سێ
کردبوویان، (المعاق غیر القادر على العمل کلیاً، المعاق غیر القادر على العمل جزئياً) دوو بەشە، کەواتە ئەبێ
لەگەڵ تەسنیفەکە بیگونجین، بیکەینەوہ بە دوو، کە یەکەم و دووەمیان دەگریتەوہ، نیسبەتى بۆ ئەوہى
کەوا ئەو ریعایەى ئیجتیماعیەى چۆن بدری؟ بەرەئى من یەکەم بەنیسبەت ئەوانەى کە موزەفەن،
بەشیوہیەکی مەقتوع ھەر 100 ھزارەکە وەکو جارەن بیان دریتى، ئیمە زیاتر بیر لەو موەافانە بکەینەوہ
کەوا موزەفەن نین، بۆیە ئەوانیش بەدوو رپگا دەدریت، رپگایەکی مەقتوع کە حەددى ئەدناو ئەعلاى
تیدابى، رپگایەکی تر بەپێى نیسبەى عیجز بى، ھەر وەکو موەادلەىەکی پۆیست، موەادلەىەکی حیسابى
کە کاک د.ئاراس داینا، کە ئەویش بەشیوہى راتبى حەدى ئەدنا زەربى نیسبەى عیجزەکە بکەین، زائید
مەبلەغیكى سابتى بکەین، بەپێى ئەو دوو فیئەىەى کە باسمان کرد، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

ریزدار شیرزاد حافظ کەرەمکە.

بەرپۆز شیرزاد عبدالحافظ شریف:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان.

جاری لە ماددە حەوت کورتە بالاکان ناگریتەوہ بە هیچ شیوہیەک، لەبەر ئەوہى ئەوانە دەرەجەى عیجزیان
نییە، لەبەر ئەوہ دەبێ حیسابى بۆ بکری، من سوپاسى کاک ئاراس دەکەم بەراستى کاک ئاراس ئەوہى زۆر
باش ورد کردوہ بۆمان، بۆیە من ئیقتیراحى ئەوہ دەکەم لەباتى ئەوہى کە بلیین (يعادل الحد الادنى
الراتب)، (الحد الادنى المعيشة) ئەگەر وا مەعیشە دابنن، چونکە مەعیشە لەو 140 راتب زیاترە، لەو
کاتەدا ئەو موەادلە ھەر چۆنیك حەل بکری، لەو 150 زیاتر دەرەجی، کە ئیستا کەمئەندامان وەرى
دەگرن، لەو 150 نایەتە خواروہ، بۆیە من پيشنیاری ئەوہ دەکەم لە ھەموو ئەو شوینانەى کە
ئەنووسریت حەدى ئەدناى راتب، بنووسری (الحد الادنى للمعيشة) زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار رېباز فتاح.

بهرېز رېباز فتاح محمود:

بهرېز سرۆكى پهرله مان.

منيش تهئكيد لهوه دهكهمهوه كه برپارېښى ښو بره پارميهى كه ددرئ بهگوپړهى دهرجهى عيجز بى، كورته بالاكان له دهرجهى عيجز وجوديان نيبه، ښهگر برپارېښى بى كورته بالاكان ليره وجوديان هه بى، بهگوپړهى ښم مادديه تهر كراون.

دووميش/ باشر و ابو له دانانى دهرجهكه كه كراوه به چهند فيئهپهكهوه، سهپرى رېژهكه بكرابه، يهعنى سهپرى چؤنيهتى دانانى دهرجهى عيجز بكرابه، چونكه ښهگر سهپرى ښو رېژانه بكهيت، سهپرى ښو دهرجهانه بكهيت كه دانراوه، ژمارهى ښو كهمنهاندانهى كه ښستا ههپه، لهوانهپه دوو ښوهندو سى ښوهنده بكات، چونكه شتى زؤر ښاسپى ههپه كه دهرجهى عيجزهكهى له 30% يه، ياخود 35%، يان له 40%، لهبه ښووه تهعلمياتى ژماره (2) سالى 1998 ههپه هى وهزارهتى تهندروستى، باشره ليژنهى ياسپى، يان ليژنهكانى تر سهپرى چؤنيهتى دانانى دهرجهى عيجزهكه بكرى، چونكه ښه بى حيساب بؤ ښووه بكهى چهند كهس ښم ياسپه ښهگرپتهوه، بؤ ښوهى دهرجهپهكى عيجزى كه م ههقى دهرجهپهكى عيجزى زياتر نهخوات، كار بكات لهوهى پارهى ښو كهسهى كه زهروره كه م بكات، بؤ كهسيك كه زهرور نيبه پى، يهكيكى تر له كيشهكان دانانى حهدى ښدنايه، ههمووشمان ښزانين كه راسته حهدى ښدناى مووچه دانراوه به 140 هزار، بهلام لهگهل ښووه ههموو كهسيك كه حهدى ښدناكهى 140 هزاره كؤمهليك دهرمالهى ههپه، بؤ ههر كهسيك كه مووچه وهردهگرېت ښووه حهدى ښدنايه نامېنپتهوه، به كؤمهليك دهرماله زياد دهكات، لهبه ښووه ښو 140 هزاره ناتوانيت پيداويستى ژيانى كهسيك دابين بكات، ښهگر كهسيك دهرجهى عيجزى لهو ښاسته بى كه نهتوانى كار بكات، پيوسته رېژهى پارهپهك، ياخود بره پارهپهك ديارى بكرېت كه ژيانى دابين بكات، ښوهش ښه بى ليژنهى دارايى لهسه رپوهرى خويان ديارى بكن، كه چ بره پارهپهك ښتوانى پيداويستى ژيانى كهسيك ديارى بكات، نهك ښوهى حهدى ښدناى مووچهپهك كه لهراستيدا وجودى نيبه، چونكه به كؤمهليك دهرماله زياد دهكات، سوپاس.

بهرېز سرۆكى پهرله مان:

سوپاس، رېزدار كوېستان محمد.

بهرېز كوېستان محمد عبدالله:

بهرېز سرۆكى پهرله مان.

دياره دهرکردنى ښم ياسپه كه تا ښستا پېنج پرؤژه ياسپى بؤ پيشكش كراوه، يهكيك له نامانجهكانى بهرزكردنهوهى ښاستى ژيانى كهمنهاندانمانه، بهلام دواى ښو رپون كردنهوهى بهرېز د. ښاراس تيگهپشتين، ښمه نهك بهرز كردنهوهى ښاستى ژيانمانه، بهلكو به پېچهوانهوه ښوهى كه پيشتر پهرله مان كردوويهتى لى پاشگهز ښهپينهوه، بؤيه پيموايه ښهباويه ښو شهرحه له ليژنهى هاوبهش بكرابه، بؤ ښوهى بهو

شېۋىيە ئەو ماددەيان دانەپشتايە، من پېموايە دەبىت ئىمە رېژەبەك دابنېين كە ئاستى گوزەرانى كەمئەندام بەشېۋىيەك بى لە كەسېك تر، ئەگەر كەسېكى باشتەر نەبى، كەسېكى تر بى لە كاتېك كە ئەوان جگە لەۋەى كە ناتوانن كار بكەن، كۆمەلېك خەرجى دەرمان و پېداۋىستى تايبەتايان ھەيە، بۇيە من پىشتىگىرى لەو رايەى ھاۋرېم كاك شىرزاد دەكەم، بۇ ئەۋانەى كە ھىچ كارېكايان نىيە، ھەدى ئەدناى مەعەشەتايان بۇ دابندىت، تۆ كە نەتوانى ھەدى ئەدناى مەعەشەت بۇ يەكېك كە كەمئەندامە و كارى نىيە دابىن بكەين، چۆن ئەتوانى بەم ياسايە خزمەتى بكەيت؟ ئەۋانەش كە كارايان ھەيە، واتا كارېكى تريان ھەيە، ياخود ھەر دەخلىكى تريان ھەيە بە مەقتوع، ھەر ۋەكو ئەۋەى پېشتەر ھەيە 150 ھەزاريان بۇ دابندىرى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، رېزدار اسماعىل گەللى كەرەمكە.

بەرپىز اسماعىل سەيد گەللى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

خوشك و برايانى بەرپىز.

سەرەتا ئەمەۋى پىشتىگىرى ئەو رەئىيە كاك عبدالسلام و كۆمەلېك برادەر بكەم، لەۋەى كە ئەبى ئەم دوو فىئەيە جيا بىرئەۋە، ئەۋەى كە داھاتېكى ھەيە، ئەۋەى كە ھىچ داھاتى نىيە، چۈنكە ئەۋەى كە ھىچ داھاتېكى نىيە، بەرپىستى زۆر زۆر ژيانى سەختەر، ئەۋەى كە داھاتېكىشى ھەيە ئەمە لەرپىستىدا مېنچەيە موۋچەش نىيە، ئەم مېنچەيە ۋەكو بېمەيەكى تەندروستى وايە، يارمەتەكە بۇ كرىنى پېداۋىستىەكانى كەمئەندامان، ئەم بابەتە بەرپىستى بابەتېكى موعەقەدە، لەبەرئەۋەى رېژەى ئەۋى، يەئنى نىسبەو تەناسوب ۋەردەگىرى لە عىجىزەكە، بۇيە من ھىوادارم ئەم بابەتە، بەتايبەتە ئەم ماددەيە نەخىرئە دەنگدانەۋە، تا بەيانىش ئەگەر فورسەت ھەبوو، چۈنكە بەرپىستى بابەتېكى زۆر زۆر گىرنگە، زۆر ھەساسە، ۋەكو كوېستان خان ئىشارەتى پېيدا، ھەدى ئەدناى مەعەشەت لە ۋلاتى ئىمە دانراۋە، يان تەھدىد كراۋە، بەھەقىقەت ئەۋە ھىچ نىيە، 140 ھەزار ھەر ھىچ نىيە، ئىنجا بە ئىزافەى ئەۋەى ئەم كەمئەندامە كۆمەلېك كېشەى ھەيە، كۆمەلېك پېداۋىستى ھەيە، كۆمەلېك شتى تىرى پېۋىستە، بۇيە من داۋا دەكەم بەلەيەنى كەم موۋچەى ھەدى ئەدنا لە 250 ھەزار كەمتر نەبى، ئىتر ئەكرى لەسەر رېژەكانى تر زىاتر موناۋەشە بكەين، بۇيە من جارىكى تر ھىوادارم ئەمە بىخىرئە بەيانى بۇ دەنگدان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىز، ديارە جەنابت رەنگە لە ژوورەۋە نەبوۋىتېتى، ئىمىرۇ ھەموو پىرۇژەكە ماددە بە ماددە، لەگەل ناۋەكەى موناۋەشە دەكرى، ئەم موناۋەشەى ھەموۋى ئىۋەى بەرپىز لە پىرۇتۇكۆل ۋا ئىستا ئەيخەنە سەر كاغەزەۋە، تا كاغەزم بۇ ھاتوۋە قىسمىكى زۆرى تەۋاۋ بوۋە، سبەى تەسلىمى لىژنە پەيۋەندىدارەكان دەكەن، ئەم ھەرسى لىژنەى كۆمەلەيەتى و دارايى وياسايى، ۋەئەى ئىۋەى بەرپىز يەكە، يەكە ھەرچىتان ۋتوۋە،

تەبویب ئەكریت، جارېكى تر ئەو بەرپزانە، ئەو ماددانە دائەرپژنەوہ بۆ دەنگدان بەپېی ئەو موداخەلانەى ئیوہى بەرپز کردووتانە، ئەوجا دیتە ئیرە بى موناقتەشە، يەك بە يەك لەسەرى دەنگ دەدریت، ئیحتیمالە چەند رۆژىكى تر بخایەنى تاوہكو دېینە سەر ئەو حالەتە، ئیمرۆ دەنگدان نییە، ھەر بۆ ئاگادارى جەنابت، رېزدار د.بشیر خلیل.

بەرپز د.بشیر خلیل حداد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەکانى من كاك خورشیدو كاك عبدالسلام کردیان، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، رېزدار سۆزان شەھاب.

بەرپز سۆزان شەھاب نورى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بىگومان من تەواو پشتگىرى ھاوړپى بەرپزو ھەفالى بەرپزم دەكەم كاك عبدالسلام، لیرە ئەبى ئیمە بىكەين بە دوو بەشەوہ، بەشى يەكەم/ ئەوانەن كە داھاتيان ھەيە، ئەو كەسەى داھاتى ھەيە، ئەم بەدەلى ئىعاقەيە مەبلەغىكى مەقتوع بى كە پىى بدریتى، بۆ ئەوہى يارمەتى ھىچ نەبى ئەو داودەرمانەى بكات، بەلام لیرە دەمانەوى بەنېسبەت ئەم ياسايەوہ، دەخلى ئەوانە زیاد بکەين كە ھىچ داھاتىكيان نییە، چاودرپى ئەو داھاتەن بە تەنيا، ھىچ نەبى بۆ ئەوہى ئەو ياسايە زەمانى ئەوہيان بكات دەردى عەرەب ئەلى، (فى عیش كرىم) بى، ھەر ھىچ نەبى دەست لە خەلك پان نەكەنەوہ، بۆيە بەراستى ئەگەر بمانەويت بەشپۆزىكى عادیلانە بىكەين، دەبى بەم شپوہيە بى تەسنىف بكرى لەسەر دوو بابەت، يەكەم/ ئەوہى داھاتى ھەيە بەدەلىكى مەقتوع، ئەوہى كە خۇشيان ئىستا پەپرەوى دەكەن 100 ھەزارە بۆ ئەو كەسانەى كە راتبيان ھەيە، ئەوہ وەكو بەدەل ئىعاقە دەيان دریتى، ئەوہى كە ھىچ داھاتى نییە، ئەو موعادەلەيەى كە بەرپز سەرۆكى لیزنەى دارايى کردوويەتى، پىموايە جوانترين مەسەل ئەدات بەوہى كە راتبى ھەدى ئەدنا زەربى نىسبەتى عىجز زائیدەن مەبلەغىكى ساپت تەقسیمی 65 دەكاتە ئەوہى كە بگاتە دەورو بەرى 210 ھەزار، ئەوہش دەبى مەبلەغىك و تەبەعیاتىكى دارايى لەسەرە، ئیمە لیرە ياسايەك دەربكەين سبەى رۆژى حكومەت بللى من ناتوانم ئەوہ بکەم، ئەوہش دەكەويت لەسەرمان، لەبەر ئەوہى من پىم باشە ئەسنای ئەو موناقتەشەيەشدا، ھەول بدرى پەيوەندى بكرى بە وەزارەتى دارايى، بۆ ئەوہى راي ئەوانیش بزاندريت لەسەرى، چونكە ئەوہتا من گویم لیبووە ھەتا وەكو ئىستا دوو، سى جاریش لە بەرپز وەزیرم پرسىوہ، ئەلى من ناتوانم يەك سەنت زیاد بکەم، بەبى ئاگادارى حكومەت و وەزارەتى دارايى، واتە ئەگەر ئیمە حیسابیشمان کرد دەبى موافقەتى وەزارەتى دارايى بۆ وەربگرين، كەوا لە كوئى جىگەى بۆ بكاتەوہ، بۆ ئەوہى ئەم موعادەلەيە بۆ ئەوانەى داھاتيان نییە، ئەوہ چارەسەر بکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز، ئىستا ئىمە لەنپھايەتى سالىن، ميزانىيە تازە دىت، ئەتواندىر دىراسەيەكى ورد بىرى لەم بەرلەمانە، شتىكىيان بۇ دابندىت، ئەمەى معەووق، ئەمەى گەمئەندام، ئەمەى پىداويستىيە تايبەتتەكان منت نىيە لەسەر كەسمان ئەم ئىشەيان بۇ دەكەين، حەقى خۇيانە، بەپىي ئەو ئىمكانيەت و ئەو تاقەتەى ھەمانە، وەختى لە ميزانىيە دادەندىت، پىويستە وەزارەتەكانى مەعنى حكومەتى ھەرىمى كوردستان، وەزارەتى دارايى، وەختى ميزانىيە رەئىيەكى تەواوى خۇيان حازر ھەبى، تاوەكو دىراسەت بىرى لەگەل ئەو تاقەتەى ھەيە، ئەم بەرپىزانە ھاوولاتى ئەم ھەرىمەن، مافيان لەسەرمانە، ھىچ مەنتىكىشى تيا نىيە، كە شتىكى زيادىيان بۇ بکەين، يان كەم، وەكو ئەو دەولەتەنى تىرى دنيا، كە لەگەل پىداويستىيە تايبەتتەكانى خۇيان چۆن تەعامول دەكەن، تەعامولنىكى وا لەگەلىان بکەين، بەشىويەك بى كە بتوانن زىيانىكى سەر بەرزانەيان ھەبى، كە موحتاج نەبن، بتوانن بىرىن، ئەووى كە ناتوانى ئىش بىكات، ئەووى دەتوانى ئىش بىكات، دەتوانى ئىشىكى موحتەرەمى بۇ بدۆزىتەو، زەرىبەى خۇشى بدات، بەسەر بەزانە كارى خۇى بىكات، بەلام ئەم ئىستىحقافىكى خاسى خۇى ھەبى، ئەووشى بۇ جىبەجى بىرىت، رىزدار سىوھىل عثمان.

بەرپىز سىوھىل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان.

وەك بەرپىز باست كىرد، ئەو ياسايە دەكەوئتە سالى 2012، ئەو برە پارەيەى كە تەخسىس دەكرىت لە ميزانىيەى 2012 دەبى، ئەو ئىستا لە كۆتايى 2011 يە، من پىشنىارم ئەوويە ئەگەر ھەدى ئەعلا بۇ راتب دابنىن، بابلىن بەتايبەت ئەوانەى كە دەخلىان نىيە، ئەگەر 200 ھەزار دىنار دابنىن ھەدى ئەعلا، لەگەل ئەو برىارەى پىشوو پارسال لە بودجەى 2011 كە دايتمان 150 ھەزار دىنار بى، تەناقوز ناكات، لەبەر چى؟ ئەگەر دواى ئەو نىسبەى عىجزەكان بدەينە وەزارەت جىبەجى بىكات، ئەو كاتە برواناكەم لە 150 ھەزار دىنار كەمتر بى، ئەگەر رىژەى عىجزەكەى لە 150 ھەزار دىنار كەمتر بى، دەتوانى دوايى بوى تەواو بىكات، بىكاتە مەقتوع بەپىي ئەو ياسايە، ئەگەر ئىستا لەسەر ئەو ماددەيە برۆين كورته بالاکان ناگرىتەو، ئەو برە پارەيەى كە من باسى دەكەم، وابزانم د.ئاراس باشترىش دەزانى، ئەگەر قسەكانى من لەگەل قسەكانى د.ئاراس تەقريبەن يەكتر دەگرىتەو، يان نا، ئەگەر مەجالى بدەى دوايى باسى بىكات، چونكە ئەو داراييە، ئەو لە بەشى دارايى و حىسابات زياتر دەزانى لەمە، پىم باشە ئەگەر 200 ھەزار دىنار بى، خراب نىيە ھەدى ئەعلا، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى بەرلەمان:

زۆر سوپاس، يەعنى بەحەقىقەت من وا تەووق لە ئىووى بەرپىز دەكەم، لەم موناھەشەيەى ئەم پىرۆزە ياسايە، ھەرچى بکەين، بۇ ئەويە لەو زياتر بى كە تا ئىستا وەريان گرتو، نەك كەمتر بى، يەعنى نابى بەھىچ شكلىك، بۆيە چەند رۆز لەبەر دەستانە، كە موناھەشەتان كىردو، دەتوانن ئەو حىساباتەنى بۇ بکەن، پاشان لە دەستى ئىوويە، يەعنى بەھىچ شكلىك نابى، لەو كەمتر بى كە تا ئىستا وەريانگرتو،

دەبىت ئەۋەندەش نەبى، دەبى زياتر بى، چونكى بۇ ئەۋەى ژيانيان چاكتىر بىكەين، كاك د.ئاراس تەۋزىچىكى تىرت ھەبوو، فەرموو.

بەپىز د.ئاراس حسين محمود:

بەپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەپاستىدا ئەگەر ئىمە بەو شىۋەيە كار بىكەين، كە لەو ئاستەى پىشتىر بىپارى لەسەر دراۋە، نەپىنە خوارى، بەرەو زياتر بىرۋىن، ئىمە سى رىگامان لەبەر دەستدايە، ئىنجا بەجىي ئەھىللم بۇ ئەندامە بەپىزەكان، كە ئەۋانىش يارمەتىمان بەن، رىگەى يەكەم/ ئەۋەيە كە دەرجەى عىجىز لە 47% كەمتر نەبى بۇ فىئەى يەكەم، بۇ فىئەى دوۋەم لە 70% كەمتر نەبى، بەلام ئايا ئەۋە لە دەست ئىمەدايە يان لە دەست لىژنەى (طىي)دايە؟ ئەۋە گىرتەكەيە.

ئىقتىراح، يان پىشنىارى دوۋەم/ ئەۋەيە ئەۋ موعادەلەى كە بۇمان ھاتوۋە لە ئەصلى ماددەكە خوار كەسەرەكە، يەئنى مەقامى كەسەرەكە ئەگەر (65)كە بتوانىن دەستكارى ئەۋ شەست و پىنچە بىكەين، مەسەلەن كەمترى بىكەينەۋە ئەۋ كاتە حاصل تەقسىمەكە زياتر دەبىت، ئەۋەش بۇچوونىكى ترە ئەۋ بەپىزانەى لە رىازياتن زياتر دەتوانن يارمەتىمان بەن.

ھالەتتىكى تىرىش ھەيە كە پىشتىر لەگەل بەپىز د.حسن ئىشارەتمان پىداۋە، خۇ ئەگەر ھەر چارمان نەبوو، بۇ ئەۋەى لەگەل بىپارىەكەى پىشۋوماندا ئىمە كەمتر نەبى ئەۋ مەبلەغەى كە ھەمانە، لىرە موشكىلەيەك ھەيە، بەپىز سەرۋىكى پەرلەمان، ئەندامانى بەپىز، ئەۋ دەرجەى عىجىز بەنىسبەت لىژنەى توبىيەۋە دەبى تەھدىدى بىكات، بەپىي ئەم ياسايە، چونكى بەپىي دەرجەى عىجىز تەھدىدى ھالەتەكە ناكىرى، ئىمە ناتونىن، ئايا دەتوانىن ئەۋ دەرجەى عىجىزە لابلەرىن؟ ناتونىن لايىبەرىن، دەبى لىژنەكە تەھدىدى بىكات، ئەگەر ھاتو دەرجەى عىجىزەكە بوو بە ئەساس، بوۋە تەھدىدى بى توانايەكە، ئەۋ كاتە ئىمە دەتوانىن ھەمان موعادەلە كە بۇمان ھاتوۋە لە ماددەى (7) لە ئەصلى پىرۋزەكە بۇمان ھاتوۋە دەتوانىن جىبەجىي بىكەين، ھەمان موعادەلە جىبەجىي بىكەين، حاصل تەقسىمەكەى كە چەند دەردەچى زائىدەن مەبلەغىك، ئەۋ مەبلەغەى كە دەتگەيەنىتە چەند؟ دەتگەيەنىتە كەمترىن ئاست 100 ھەزار، بەرزترىن ئاستى (150) ھەزار، خۇ ئەگەر بەپىزان ئەندامانى پەرلەمان و ھكومەتىش رازى بوو نىسبەتەكە زىاد بىكەين، يەئنى راتبەكە زىاد بىكەين، ئەۋ كاتە دەتوانىن ئەۋ مەبلەغەى كە زائىدى دەكەين زىاد بىكەين، بۇ نەۋنە/ ئەگەر ھاتو دەرجەى عىجىز لە (65%) بوو، بەپىي موعادەلەى كە لە ئەصلى ماددەكە ھاتوۋە موۋچەكەمان تەھدىد كىرد (140) ھەزار دەكات، ئەۋ كاتە حاصل تەقسىمەكە ئەگەر (140) ھەزارە زائىدەن (10) ھەزار دەبى بە (150) ھەزار، ھەددى ئەندى ئەۋ مەبلەغەى كە ھەمانبوۋە، جا ئەۋ (10) ھەزارە قابىلى جىيە؟ قابىلى زىادو كەمە، بۇ نەۋنە، ئەگەر دەرجەى عىجىز لە (33%) دەرچوۋ لە لىژنە توبىيەكە ئەۋ كاتە حاصل تەقسىمەكە بەپىي ئەۋ ھاۋكىشەيەى كە بۇمان ھاتوۋە (71) ھەزار دەردەچى، ئەۋ كاتە (71) ھەزارەكە كە حاصل قىسمەيە زائىد (30) ھەزارى دەكەين، لەۋانەيە ھەمان بىت دەرجەى عىجىزى لە

(15%) بیټ، لیژنه‌ی توبیښ به‌حقیقه‌ت پېشانی بدات، نه‌و کاته نه‌گهر دهره‌جه‌ی عیجز له (15%) بی و هاوکیشه‌که‌مان جیبه‌جی کرد، مووچه‌که (32) هزاره، نه‌و کاته زائیدی ده‌که‌ین بو (68) هزار که ده‌چیته‌وه (100) هزاره‌که، ئیتر له‌م سی پېشنیاره‌ی له‌به‌رده‌مانه‌ی دوا‌ی وهرگرتنی په‌زامه‌ندی.....

به‌پړز سه‌رؤکی په‌رله‌مان:

زور سوپاس، به‌پړزان، به‌هیچ شکلیک نابیت دکتور، لیژنه‌ی توبی عیجز یاری به‌حقیقه‌تی ته‌عویقه‌که بکات، ده‌بی وه‌کو خو‌ی (1%) له، (10%) یه، (30%) یه، چه‌نده، نه‌وه، به‌لام ده‌بی نیسبه‌ی سابیته‌یه‌ک بدؤزرتیه‌وه، بو نه‌وه‌ی نه‌و به‌پړزانه‌ی تووشی زهره‌ر نه‌بن، سو‌زان خان که‌رمکه.

به‌پړز سو‌زان شهاب نوری:

به‌پړز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

پیموایه مه‌ناقشه‌که له‌وه‌دا نییه، که ئیمه‌ که‌می بکه‌ینه‌وه، به‌ مو‌عاده‌له‌ زیاد‌ی بکه‌ین، مو‌ناقشه‌که لی‌رده‌ا له‌سه‌ر نه‌وه‌یه بکری به‌ دوو فیئوه‌وه، هر له‌ نه‌وه‌لیشه‌وه واپوو ئیقتیراحه‌که، سی نه‌ندامیش پشگیری لی کردوه، بکری به‌ دوو فیئوه‌وه، فیئهی یه‌که‌م/ نه‌وه‌ی دا‌هاتی هه‌یه مه‌بله‌غیکی مه‌قتوعی بو ده‌پریت، چونکه خو‌ی دا‌هاتیکی هه‌یه، مو‌زه‌فه شه‌هادی کولی‌ه هه‌یه، هه‌موو نه‌و مو‌خه‌صه‌صا‌تانه وهرده‌گری که هه‌یه، نه‌و (100) هزاره وه‌کو به‌ده‌ل ئیعاقه‌یه، به‌لام هه‌مانه‌ی دا‌هاتی نییه، ئیمه‌ ده‌مانه‌وی ده‌ستگری‌وی نه‌وانه بکه‌ین، نه‌و مو‌عاده‌لانه بو نه‌وانه بی که دا‌هاتیان نییه، زور سوپاس.

به‌پړز سه‌رؤکی په‌رله‌مان:

سوپاس، کاک عبدالسلام، فه‌رموو نیزامی.

به‌پړز عبدالسلام مصطفی صدیق:

به‌پړز سه‌رؤکی په‌رله‌مان.

هیچم نییه، ته‌نها ئیعا‌ده‌ی ئیقتیراحه‌که‌ی خو‌م بکه‌م، واپزانم مان‌دی بوون، وازح نه‌بوو، ئیقتیراحه‌که‌ی من نه‌م ته‌عقیده‌ی دکتور ئاراسیش ئیشاره‌تی بو کرد ناهیل، یه‌ک/ مه‌بده‌ئیه‌ن لیژنه‌ی یاسایی ده‌توانن ته‌ئیدم بکه‌ن، (مجبذ) نییه مه‌بالیغی مه‌قتوع له‌ ناو یاسا هه‌بیټ، له‌به‌ر نه‌وه‌ی نرخ‌ی نه‌و دراوه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی گران‌ی و فرؤشی قودره‌ی شیرائی نه‌و پاره، بو‌یه مه‌بده‌ئیه‌ن رجاتان لی ده‌که‌م بیر له‌ مه‌بله‌غی مه‌قتوع نه‌که‌ین، بیر له‌ مو‌عاده‌له‌و پړزه‌و شتی‌ک بکه‌ین، که بگه‌ینینه نه‌و مه‌بله‌غی که کاک خورشید و برادران باسیان کرد، ده‌یان‌ه‌وی تیدا بیټ، ئیقتیراحی من مو‌حه‌ده‌ده:

یه‌ک/ نه‌وه‌ی هیچ دا‌هاتی نییه به‌پیی یاساکانی تری له‌ کوردستان (معمول به) حه‌قی پاره‌ی نه‌وه‌ی (social) تا‌کو وازحی بکه‌م، (social) ه‌که‌ه‌دی نه‌دنا‌یه، به‌پړزان، مه‌ترسن له‌وه‌ی (120) و (130)، نا‌خیر ژماره‌ی (UN) (2) دؤلار بو کوردستان دانراوه پؤژانه، له‌ عیراق دؤلار و شتی‌که، (3x2) نه‌فه‌ر

(أقل) حەددى دەرجەى (فقر) يەئنى (180) ھەزارە مانگانە، من دەئىم ئەوھى ھىچ داھاتى نىيە بەپىيى
ياساكانى تىرى ئىمە ھەقى ھەد ئەدناى دەرجەى فوقرى ھەيە كەواتە (180)، ئەوھ يەك ھەلمان كىرد، كە
ئەو كەمئەندامە (180) كە وەردەگىرئ دەرجەى فوقرە.

دوو/ ئەو موعادەلەى تر ئەم ھەد ئەدنايە زەربى دەرجەى عىجز دەكەين، داعى نىيە بىكەينە فىئات و
شت، چەند رەقەمەم خوئند، يەئنى فەقيرترين كەس كە دەرجەى عىجزى (30%) بىت تەقريبەن دوو
سەدو شتىك وەردەگىرئ، بۇيە رجا دەكەم ئەگەر بىنووسن ئەوھى داھاتى نىيە ھەد ئەدنا زائىدەن (ھەد
أدنى في درجة العجز) ئەوھى داھاتى ھەيە (ھەد أدنى في درجة العجز) ھەل دەبىت و بى تەعقيدو بى
ھەموو شت، بىنووسين بە مەرجىك ئەگەر بۇ موزەفەين، بە مەرجىك لە نىوھى ئەوھى كەمتر لى نەبىت،
سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو.

بەپىز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە تەواو، تەواو لەگەل ئەوھى (كاك عبدالسلام)م، چونكە بەراستى ئەو ھاوگىشەيە ھەموو ئەو
گرفتانهمان بۇھەل دەكات، تۇ مەبلەغىكى سابىت دادەنپى زائىدەن ئەم كەرتە، ئەو كاتە ئەدنا ھەد كە
(30) ھەزارەكە بوو لەگەل ئەو مەبلەغە سابىتە كۆى دەكەيتەوھ، كەواتە زەمانى ئەوھى دەكەى لە سەدو
پەنجاكە دانابەزى، لەگەل دەرجەى عىجزەكە مەعاشەكە بەرز دەبىتەوھ، لەبەر ئەوھ تەواو پىشتگىرى
ئەوھى كاك عبدالسلام دەكەم، سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، دەتوانن لە لىژنەكە بە وردى بۇ خۆتان، ھەمووتان ھەقتان ھەيە، نوپنەرتان ھەيە، گشت
لايەنەكان فىكرەى خۆتان بدەن، بۇ ئەوھى كە ھاتەوھ بۇ دەنگدان شتىك ھەبىت ئەو بەپىزانە زەرەمەند
نەبن، بەلكو مورتاح بن، دلىان پى خۆش بى فائىدەى لى بکەن، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەپىز ناسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئەم ماددەيە زۆر ھەلدەگىرئ، لە دوئىنۆھ موناھەشەى دەكەين، ديارە ھەموومان كۆكىن لەسەر ئەوھى
كە ئەو مووچەيە كەمە، بەلام ئەوھشمان لەبىر نەچى كە پىشتەر (30) ھەزار بوو، بۆتە (50)، ئەوھى كە
(50) بوو بۆتە (150) وەكو ھەنگاوى يەكەم و لەو چوارچىوھى بودجە ھەر ئەوھندە توانراوھ، ئەوھى كە
ئىستا لەبەردەستمان داپە وەك پىشتەر باسەم كىرد، سوپاسى د.ئاراس دەكەم، لەبەر ئەوھى زۆر بە تەفصىلى و
بە وردى باسى كىرد، كاتىك ئىمە ئەوھمان ناردووھ پىش ئەوھى ئەو بىرپارەى پەرلەمان بىت بە زىادگىردنى

مووچهکان، ئیستا ئه و هاوکیشیه له گه ل ئه م بریاره ی په رله مان ناگونجی، ئه وه ی که ئیستا جیبه جی دهکری له لایه ن وهزارتمانوه، چونکه به جیبه جی کردنی ئه و هاوکیشیه ئه و که مئه ندامانه زهرمه ند دهبن، هه مووشمان هه وئی ئه وه مان ئه وه یه که باری گوزهرانی که مئه ندامان به ره و باشتر بکه ین، نه ک زهرمه ند بن، به لآم لی ره پیویست دهکات ئی مه ته صنیفه که لی ره جیا بکه ینه وه له و ماده یه، ئه گه ر داخیلی ورده کاری بین، فه رمان به ر جیا یه و ئه وه ی که بیکاری شه جیا یه، جگه له وه که مئه ندامان ده بی جیا بکه ینه وه لی ره، هه ندیکیان به ریژه یه، وه کو که مئه ندامی جهسته یی، نابینایان، نابیستان، بیرکۆل، به لآم له کورته بالا، مه نغۆل، ته لاسیمیا، هیمۆفیلیا، هه ندیک نه خۆشی تر هه یه به پیی راپۆرتی پزشکی ده بی، ده بی ئه وانه ته صنیف بکری لی ره، ئه گه ر پیویست به وه بکات، یاخود ناوی پرۆژه یاساکه ته نها که مئه ندامان نه بی، ئه وه ی که هه یه ئیستا ئه و هاوکیشیه ئی مه ده بی هه وئی ئه وه بدیه ن ئه گه ر ئه م هاوکیشیه یه ش نه بی، هاوکیشیه کی تر بی، یاخود چاره سه ریکی تر بدۆزینه وه به شیوه یه ک بی یه ک دینار که ئیستا له و مووچه یه ی ده دری به که مئه ندامان که متر نه بی، ئه گه ر ئی مه نه توانین ئه م سا ل له بودجه ی سا لی (2012) زیادی بکه ین، ئی مه به شیوه یه ک وا بکه ین که زهرریان پی نه گه یه نین، تاکو ئیستاش من ته خویل نه کراوم که با سی ورده کاری بودجه که بکه م، بۆیه به پیویستم زانی نیوه رۆ که وه زیری دارایی ئاماده بی، ئیستاش ئی مه ده توانین له گه ل ئه ندامانی به ریژ بوار بدری گفتوگۆ بکه ین، پای وه زیری دارایی وه رگرین، چونکه هه ندی ورده کاری پیویسته و دیاره پیویست به وه دهکات که له گه ل ئه وانیشدا دابنیشین، له گه ل وه زیری ته ندروستیش دابنیشین، بۆ ئه وه ی ره ئی ئه ویش وه رگرین سه بارته به ریژه ی که مئه ندام بووه کان، سوپاس.

به ریژ سه رۆکی په رله مان:

زۆر سوپاس، وه لا دانیات ده که م له وه که متر نابی، له وه ی که ئیستا ده یه ن به دلناییه وه، ئه وه په رله مانه، ئیش ده که ن زۆر به حه ماسه ته وه، پینج پرۆژه من سوپاسیان ده که م، پینج پرۆژه ی موخته لیف، یه کی له حکومه ت، چواری له ژماره ی یاسای ئه ندامه کان له فراکسیۆنه کانی موخته لیف هاتوه، بۆ ئه وه ی ژبانان چاک بکری، ئیستا من قه ناعه تم هه یه هه ر هه موو به کو ی ده نگ له گه ل ئه وه ن له وه زیاتر بی نه ک که متر بی، به لآم ده بی ریگایه کی ده قیق بدۆزریته وه، بۆ ئه وه ی ئیجتیهادی تیا نه بی، پاشان به یه کی زیاد بدری و به یه کی که م، به ریژ کاک فرست مو داخه له یه کی هه یه، فه رموو.

به ریژ فرست احمد عبدالله / سکرته ری په رله مان:

به ریژ سه رۆکی په رله مان.

ئی مه ده توانین ئی زافه یه ک له سه ر ئه و ماده یه بکه ین، نه تیجه ی ئه و عه مه لیه حیسابیه شه رتیک ئی زافه بکه ین، بلین به شه رتیک ئه وه ی به موجبی ئه و ماده یه وه ربگریت که متر نه بی له و مه بله غه ئه وه ی به موجبی قه وانینی پیشر ئیستیه قاقی بی، ئه وه حه له، موهیم که متر نه بی، ئه گه ر زیاتر بی تیعتیادی حه قی ئه وه، زۆر سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددى حەوت گەتوگۇ لەسەرى تەواو بوو، دەگەرپىنەوہ بو سەر ماددەى (32) لىژنەى كاروبارى كۆمەلایەتى فەرموو بەردەوام بە..

بەرپۇز تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

گەپشتىنە ماددەى (33) (على الوزارات المختصة كل فيما يخصه تنفيذ أحكام هذا القانون).

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (33) لىژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپۇز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لىژنەى ھاوبەش صياغەى ماددەگەى بەو شىۋەپەى گەردوۋە:

(على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون).

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۇزان، كەس موناقتەشەى ھەپە لەسەر ئەو ماددەپە؟ فەرموو.

بەرپۇز شىرزاى عبدالخافظ شریف:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

لىرە پىمواپە لەو ياساپە لىرەدا بتوانىن، پەعنى لىرە بەدواۋە ناتوانىن جىگەى بۇ بکەپنەوہ، ئەۋپش

ئەۋەپە ھەموو ناۋچە دابراۋەگانىش بگىرتەوہ، چونكە ئەۋانىش ھەموو كوردى لىپە، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپۇز ئاسۇس نجىپ/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە ھىشتا برپارى ئەۋەمان ۋەرنەگرتوۋە لە ۋەزارەتى داراپى كە ۋەدەكارى پىۋىستە بۇ ئەۋەى ئىمە

بتوانىن ئەو كەمئەندامانەى كە لە ناو ھەرىمەن مەشمول بن بەو موۋچەپە، ديارە پىۋىست دەكات ئەگەر

ناۋچە دابراۋەگان بى، دەپى بىگەرپىنەوہ، پاخود راپ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى ۋەزىران ۋەرگرم، جارى لە

دەسلەلتى مندا نىپە برپار بەۋە بدەم، سوپاس.

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ناسك خان.

بەرپۇز ناسك توفىق عبدالكریم:

بەرپۇز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپراستی من ئەو دەو، سى جاره ئەو دەبىستەم، يەنى ئىمە پەرلەمانىن، ئەگەر ئىمە لىرە تەرمان کرد
كە ناوچە جى ناکۆكەكان بگريتهوه، مەفروزە حكومت لايەنى جىبەجىكار بى، ناكرى ئىمە چاوپروان بين
بزانين وهزير رازييه، چونكە خۆ بودجه هەر لىرە تەصديق دەكرى، دواتر ئىمەين ياسا دەردەكەين، لەبەر
ئەو پىم باشە بەپراستی ئەوئەندە نەوترى نازانىن، ئايا وهزيرى دارايى پازى دەبى، يان نا؟ سوپاس.

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان:

نا، نا، زۆر تەبىعەيە، ئەگەر حكومت ئىلتىزامىكى ماددى هەبى، لە تاقەتى نەبى، دەبى پەرى وهربگريين،
بەلام ئەوجا قەرارى ئەخىر هەر بو پەرلەمانە دىتە ئىرە، بەلام ئەويش وهزيرە، بە ناوى حكومەتەوه
لىرەيە، دىفاع لە وجەهەى نەزەرى خۆى دەكات، حەقى خۆيەتى پەرى خۆى بدات، نابى بلىين نابى تۆ قسە
بكەى، ئەى بۆجى هينانمانەتە ئىرە؟ زۆر زۆر تەبىعەيە، ئىستا بەنىسبەت ماددەى (33) كەس موناقتەشەى
لەسەرى نىيە زياتر، ئىستا دەچينە ماددەى (34)، ئەويش گەفتوگۆ لەسەرى تەواو بوو، لىزنەى كاروبارى
كۆمەلايەتى فەرموو.

بەپريز تارا تحسين ئەسەدى:

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (34):

لايعمل بأي نص يتعارض مع مبادئ وأحكام هذا القانون.

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى هاوبەش فەرموو.

بەپريز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان.

لىزنەى هاوبەش پشتگيرى ماددەكە دەكات وهك ئەوهى كە خویندرايەوه.

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپريزان، كى موناقتەشەى لەسەر ئەو ماددەيە هەيە؟ نىيە، ئىستا بچينە ماددەى (35)، فەرموو.

بەپريز تارا تحسين ئەسەدى:

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (35):

ينفذ هذا القانون من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية.

بەپريز سەرۆكى پەرلەمان:

لىزنەى هاوبەش.

بەپريز عونى كمال سعيد بەزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

ليژنه‌ی هاوبه‌ش پشتگيري مادده‌که ده‌کات.

بهريز سهروكي پهرله مان:

به‌رده‌وام بن ليژنه‌ی کاروباري کومه‌لايه‌تي.

بهريز تارا تحسين نه‌سه‌ه‌دي:

بهريز سهروكي پهرله مان.

"الاسباب الموجبة"

نظراً لوجود أعداد كبيرة من المعاقين في الإقليم وانخفاض مستواهم المعاشي ولعدم وجود تشريع إقليمي خاص بهم، وإن بعض النصوص الواردة في التشريعات والقوانين الخاصة بحقوق المعاقين وأوضاعهم لم تجد طريقها إلى التطبيق إلا في نطاق محدود للغاية، وإنخفاض نسبة المستفيدين من البرامج الخاصة برعايتهم وتأهيلهم وتشغيلهم ومن أجل النهوض بهذا المستوى وإتخاذ التدابير اللازمة لمساعدتهم على التكيف النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والعمل لإزالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي أدت إلى تقليص فرص العمل أمام المعاقين نتيجة التنافس اللامتكافيء من غير المعاقين على فرص العمل المحدود أمام الجميع ولإزدياد عدد المعاقين في الإقليم بشكل مضطرد نتيجة للظروف التي مرت بها الإقليم والتي نجمت من السياسات غير الحكيمة واللاإنسانية للسلطة الحاكمة في حينها في العراق، وإنسجاماً مع التشريعات الخاصة بحقوق المعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ولتعديل المفاهيم والنظرة إلى المعاقين من منظار القدرة وعدم النظر إليهم من منظار العجز، والنظر إليهم ضمن معيار الإنسان العادي من حيث الحقوق والواجبات ومن حيث ضرورة إتاحة كافة الفرص له، وللإستفادة من كافة البرامج والخدمات التربوية والتعليمية وشأنهم شأن أي إنسان عادي، بحيث تحفظ كرامتهم وتمكنهم من تجاوز الحالات السلبية بما يضمن بقائهم مندمجين في بيئة الأفراد العاديين وعدم عزلهم في مؤسسات خاصة من أقرانهم العاديين، فقد شرع هذا القانون.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ليژنه‌ی هاوبه‌ش ره‌ئيتان.

بهريز عوني كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌سباب موجيبه‌که که خوي‌ندراوه زور دريژه، ني‌مه له ليژنه‌ی هاوبه‌ش کورتمان کرده‌وه، به‌و شي‌وه‌يه‌ی خواره‌وه:

"الاسباب الموجبة"

لاتخاذ التدابير اللازمة لمساعدة المعاقين للاندماج النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والتأهيل والعمل على ازالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي ادت الى حرمانهم من الحقوق

والحريات. ومنحهم امتيازات مادية ومعنوية اضافية وانسجاماً مع التشريعات المتعلقة بالمعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ومن اجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة الى شريحة من شرائح المجتمع، فقد شرع هذا القانون.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

كەس دەیهوێ لەسەری موناڤەشە بكات؟ بەپێزان، ئەو پێزدارانە موشارەكە دەكەن لە گفتوگۆ (هاوراز خوێناو، سیوهیل عثمان، ناشتی عزیز، عمر نورەدینی، تارا ئەسەدی)، كەسی تر هەیه؟ عبدالسلام بەرواری، هاوراز خان فەرموو.

بەپێژ هاوراز شیخ احمد:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

من هەر تییینیم لەسەر ئەو هیه چ لە پرۆژە یاسایەكەى حكومت، چ لە راپۆرتی لیژنە هاوبەشەكە، لە ئەسباب موجهبهكە باسی خاوەن پیداوایستی تاییهت ناگرێ، پیم باشە ئەمەى بخریته ناوی، لەبەر ئەو هیه لە هەندێ بڕگە و بابەتی تر خستمانە ناوی.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، پێزدار سیوهیل عثمان.

بەپێژ سیوهیل عثمان احمد:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

لە ئەسلی یاسایەكە ئەسباب موجهبهكە زۆر دوور و درێژ بوو، لەبەر ئەو هیه من پشتیوانی لە رەئى راپۆرتی هاوبەش دەكەم، زۆر سوپاس.

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، پێزدار ناشتی عزیز.

بەپێژ ناشتی عزیز صالح:

بەپێژ سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ئەسباب موجهبهیهى كە لە ئەسلی پرۆژەكەدا هاتوو، بەراستی سى خالى سەرەكى كە ناوەرۆكى ئەسباب موجهبهكەى لەسەر دارپێزراوەتەو، سى خاله كە وەكو پيش مەرج دانراو، پيش مەرجيكي دروست نيه، كە ليرەدا هاتوو، بۆ نموونه لەسەرەتاكەيدا ئامازە بەو دەكات كە ياسا لەبەر ئەو هیه ژمارەى كەمئەندامان زۆرە لە كوردستاندا، بۆيە ئەم پرۆژەيه دەرجوو، كە مەرج نيه ياسا بۆ دياردە دەرجي، جارى وا ههيه ياسا بۆ يهك (case) دەردەجى، بۆ نموونه لە سەرەتاي سألەكانى (2000) لە ئەلمانيا يهك (case) هەبوو هى خەتەنە، كە پەناھەندەش بوو لەو وڵاتە، بەلام ياسايەك دەرجوو بۆ مەسەلەى خەتەنە، چونكە ياسا بەتەنھا مەسەلەى تەنزيم نيه، زۆرجار رەدە، رینگارتنە بۆ ئەو هیه كە ئينتیشارى ئەو حالەتە نەكات، ئەو دروست نيه ليرە، هەر وەها پيش مەرجيكي تر لە ناو ناوەرۆكەكە

دانراوه، كه باس له خراپى ئاستى مووچهو بژيوى ژيانى كهمنئندام دهكات، كه ئەمەش پيش مەرحيكي هەلەيه بۆ ئەسباب موجهبه، چونكه مەرج نييه ئەو كهمنئندامه، لەبەر ئەوهى كه ئەو حالەتيكي ناتەندروستى هەيه له لەش ساغيدا، بۆيه ئەوهى دەدریتى، بە تەنها مەسەله حالەته مەرييهكەشى نييه، پيش مەرحيكي تريش دانراوه له ناو ئەسباب موجهبهكه، كه ئەوهش دروست نييه، ئەوهيه كه باس له زۆرى كهمنئندامى دهكات بەهۆى ئەو رووداوانهى كه بەسەر هەريم و بەسەر عیراقتا هاتوو، خو ئەو بە تەنها بۆ كهمنئندامانى سەنگەر نييه، ئايا ئەگەر (10) سالى تر هەريمى كوردستان له سەقامگيرييهكى سياسى و ئاسايشدا بوو، خو جاريكى تر تۆ ياساكه هەلئاوشينيتهوه لەبەر ئەوهى ئەم كهسانه چوونەته قوناغتيكى ترى تەمەنيانەوه، بۆيه من پشتگيري له ئەسباب موجهبهى راپۆرتى هاوبهشهكه دهكم، هەرچەنده داواكارم كه پيزى كۆتايى بەپراى من دروست نييه، كه دەلى (ومن أجل تغيير المفاهيم ونظرة المجتمع الخاطئة) كى بپيار دەدات كه هەموو موجهمهع روانيى هەلەيه بۆ مامەلە كردن لەگەل كهمنئندامدا؟ ئەوه بپيارىكى پيش وەخته كه ليژنەى هاوبهش داويەتى هەلەيه، مەرج نييه كهمانيك له ناو كۆمەلگادا تيروانيى هەلەيان هەيه بۆ موعامەله كردن لەگەل كهمنئندامدا، داوا دهكم ئەو جوملهيه لابدرى، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ريزدار عمر نورهديني، فەرموو.

بەريز د.عمر حمد امين خلد(نورهديني):

بەريز سەرۆكى پەرلهمان.

من دوو سەرنجم هەيه، يەككيان/ ئەوهى كه دەلى (انسجاماً مع التشريعات المتعلقة) ئەوهى كه لەلايهن جمعيهى عامهى (الأمم المتحدة) وه دەرچوو، بە رەئى من ئەوه بگۆرپين بليين (وانسجاماً مع المبادئ الرئيسية للقانون الدولي الإنساني والإتفاقيات والإعلانات الدولية الصادرة) بەم شيويه بگۆرپين، هەروها سەرنجى دووهميشم/ فيعلەن ئيمە هەول بەدين ئەوهى كه تيروانيى هەلەى كۆمەلگا لەراستيدا دەبى بگۆرپين، بە رەئى من ئيمە بليين لەجياتى ئەوه تەوعيهكردنى كۆمەلگا، هەروها ئينديماجى كاملى پەككەوتەو خاوەن پيداويستى تايبەت لەرووى كۆمەلایەتى، لەرووى ئابوورى، لەرووى كلتوورييهوه لهو پيناوهدا، بەم شيويه گۆرانهكه لهوهدا دهكرى، واتا من تەئيدى ئەوه دهكم كه (ونظرة المجتمع الخاطئة) لابدرى، بەو شيويهش بگۆرئى، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، ريزدار تارا ئەسەدى فەرموو.

بەريز تارا تحسين ئەسەدى:

بەريز سەرۆكى پەرلهمان.

من بەكوردى و زۆر بە كورتيش ئەسبابى موجهبهكه بەم شيويه كردوو، كه هەرچى شتەكانى ناوى هەيه پوخت كراوتەوه بەرا وەرگرتنى ريكخراوهكان و زۆريان، لەبەر ئەوه ليڤه تەرحى دهكم، ئەگەر مەعقول بوو دەنگى لەسەر بدن، ئەگەر نا لەگەل هاوبهشهكهين، (دەرچوونى ئەم ياسايه بۆ زياتر خزمەت

کردن و گرنگيدان به كه مئه ندامان و گه پاندنه وهى شوناس بۆ كه سايه تى هه موو ره هه نديك هه وه كه سايكى ئاسايى، ئه م ياسايه هۆكارى گه لئيك ئه ريئى ده بپت بۆ كه م كردنه وهى گرفت و بارگرانى كه مئه ندامان و دووباره گه پاندنه وهيان بۆ ناو ژيانى ئاسايى ناو كۆمه لگا، هه روه ها مامه له كردن به يه كسانى له تهك كه سانى ئاسايى و راهيئانه وهى گه پانه وهى متمانه به خودى خويان، سوپاس.

به پريز سه رۆكى په رله مان:

سوپاس، پريزدار عبدالسلام به روارى، فه رموو.

به پريز عبدالسلام مصطفى صديق:

به پريز سه رۆكى په رله مان.

به راستى من پييم خو ش بوو مونا فقه شى صيغه ي ليژنه ي هاوبه ش كرابا، من پييم خو شه كه زۆر به يان ته ئيديان كرد، من نازانم ئه و جومله ي ئه خيرى (تغيير نظره المجتمع) له كى هات؟ من ناگادار نه بووم كه خراوه ناوى، چونكه ئيمه بريارماندا ئه و نه صه ي له ليژنه ي كۆمه لايه تى په سند كراوه، په سند بكري له گه ل ئيزافه ي ئه و جومله ي يه كه م، بۆيه منيش نه به س داوا ده كه م لادري، دژيمه، وه كو (sociologist) ده زانم مه عناى نيه، چونكه نه زره به قانون ناگۆرپت، ئه وه يه ك.

دوو/ ته ئيدى براى به پريز كاك د. عمر نوره دىنى ده كه م ديرى (انسجاماً مع المبادئ الرئيسية للقانون الدولي الإنساني والإتفاقيات والمعاهدات الخاصة بالمعاقين)، يان (ذوي الإحتياجات الخاصة) هه سه ب عينوانى قانون (والصادرة من الأمم المتحدة)، زۆر سوپاس.

به پريز سه رۆكى په رله مان:

سوپاس، جه نابى وه زير، فه رموو.

به پريز ئاسؤس نجيب/ وه زيرى كارو كاروبارى كۆمه لايه تى:

به پريز سه رۆكى په رله مان.

ته ئيدى ئه و نه سباب موجه به يه ده كه ين، ها ورام له گه ل ئه ندام په رله مانى به پريز ئاشتى خان، كه ئه و رسته يه ي كۆتايى لادري (ومن أجل تغيير المفاهيم)، سوپاس.

به پريز سه رۆكى په رله مان:

سوپاس بۆ گشت ئيوه ي به پريز، بۆ جه نابى وه زير و ري كخه رى به ينى حكومه ت و په رله مان كه هاتوونه ته ئيره، گفتوگۆ له سه ر پرۆژه كه خه لاس بوو، ئيستا ئه و پرۆژه يه، ئه و گفتوگۆيانه ي كردووتانه لي ره له سه ر گشت مادده كان له عينوانه وه تا نه سباب موجه به به نووسراو ده درپته ليژنه په يوه نديداره كان، هه ر به پريزيكيش بۆ چوونى هه يه ده توانى له گه لئيان دابنيشيت، سه بى سه عات (3:30) دانيشتمان به رده وام ده بپت، وه زيرى ناوخۆى هه ري مى كوردستان كه پيشتر جه نابتان پرسياره كانتان ئاراسته كردووه دپت بۆ وه لامدانه وه ي پرسياره كانتان، لي ره ده بى سه عات (3:30) ي پاش نيوه رۆ، بۆ ده نگدان له سه ر ئه و پرۆژه يه و مه جموعه يه ك شتى تريش له به ر ده ستمانه، له گه لئان گفتوگۆ ده كه ين، به رنامه شتان بۆ داده نيين، محاو له

دەكەين لەو فەترە قیاسییە تەواوی بکەن، ئەگەر پێویستیش بوو بۆ ئیوەی بەرپێز دەمینیت، حەفتەیهك تەمیدید بکەن، یان مانگیك، یان هەردوو مانگەكە گەیفی ئیوەیه، لەخزمەتتان دەبین، ئیستاش جەنابی وەزیر وتەیهکی هەیه، کەرەم بکە.

بەرپێز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەلایەتی:
بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاسی سەرۆکیەتی پەرلەمان و ئەندامانی بەرپێزی پەرلەمان دەکەم بۆ ئەوەئەرك و ماندوووبوونەى كێشوايانە لەگەڵ ئەم پرۆژەیه، دیارە پەسند کردنی ئەم پرۆژەیه بۆ کەمئەندامان بەبایەخەوه تەماشای دەکری لەلایەن کەمئەندامان و هەموو کورتە بالایان و خاوەن پێداویستییه تایبەتییهکان، رێزم بۆ هەر هەمووان هەیهو، سوپاسیشتان دەکەم.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابیشت، زۆر بە خێریی، تا سبەى سەعات (3:30) ى پاش نیوەرۆ بە خواتان دەسپێرین کۆتایی بە دانیشتنەكە دینین، خوا ئاگادارتان بێت.

محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکى)
سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

د. ارسلان بايز اسماعيل
جێگری سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

فرست احمد عبدالله
سکرێتیری پەرلەمانی
کوردستان – عێراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پرۇتوكۆلى دانىشتىنى ژمارە (22)

بېنج شەممە رېكەوتى 2011\12\29

خولى سىيەمى ھەئىزاردن

پروتوكولى دانىشتىنى ژماره (22)

پېنج شەممە رېكەوتى 2011/12/29

كاتزمېر (3،30) ى پاش نيوەرۇى رۇزى پېنج شەممە رېكەوتى 2011/12/29 پەرلەمانى كوردستان -
عېراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە ئامادەبوونى

بەخىرھاتنى ۋەزىرى ناوخۇ ۋە رېكخەرى نىۋانى پەرلەمان ۋە حكومەتى ھەرىمى كوردستان كاك (كرىم سنجارى) ۋە كاك (سعد) دەكەين، لەگەل راپوئىكارەكانيان، زۆر زۆر بەخىرىين، ئىستاش لەبەر ئەۋەى فەقەرە يەكى بەرنامەى كارمان كە دويىنكە گىتوگۇى لەسەر كرا، لە پىرۆتۆكۆل بۇ لىژنەكان بىنېردىت، نامادەكارى بىكەن بۇ دەنگان، تەۋاۋ نەبوۋە، داۋا لە ئىۋەى بەرپىز دەكەين، بىرگەى (2) ى بەرنامەكە بخەينە پىش ئىۋەى بەرپىز، ئەگەر دەنگى بۇ بەن، جەنابى ۋەزىر ۋەلامى پىرسىارەكانى ئىۋەى بەرپىز بەداتەۋە، ئىستا ئەمانەۋى بىرگەى (2) بەئىنە پىشەۋە ۋە گىتوگۇى لەسەر بىكەين، كى لەگەلە تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە؟، زۆر سوپاس، كى لەگەلەدانىە تىكايە دەستى بەرز بىكاتەۋە؟، سوپاس، بەكۇى دەنگ پەسەند كرا، زۆر زۆر سوپاس بۇ ئىۋەى بەرپىز، داۋا لەجەنابى ۋەزىر رېزدار كاك (كرىم سنجارى) ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان دەكەين، كەرەمكە بۆسەر مەنەسە.

بەرپىز كرىم سنجارى/ ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەناۋى خۋاى گەۋرەۋ مېھرەبان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

خۇشچالەم كە لىرە نامادەبوۋم، بۇئەۋەى بەيەكەۋە بتوانىن رەۋشى ئەمنى ۋە ئارامى ھەرىمەكەمان ئارامىز رابىگرىن ۋە رېز لە سەرۋەرى ياسا، پىرەنسپە دادۋەرىە كۆمەلەيەتەكان بىگرىن، ھەموومان بەيەكەۋە، لە خىزمەت بەرژەۋەندىە گىتەكان كار بىكەين، بەرپىزان بەپىى ياساى ۋەزارەتى ناوخۇ ژمارە (6) ى سالى (2009) ۋەزارەتەكەمان چەندىن ئەركى پىسپىردراۋە، لىرەدا بەگورتى پوختەيەك دەخەينەروۋ. يەكەم/ دىۋانى ۋەزارەت:

دىۋانى ۋەزارەت لەسە بەرپىۋەبەرايەتى گىتى پىك دىت، لەگەل بەرپىۋەبەرايەتى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، ئەم كارۋچالەكانى خۋارەۋەى ئەنجام داۋە لەماۋەى سالى. 2011.

1- دامەزراندنى 2500 فەرمانبەرى كارمەندى ھىزەكانى ئاسايش، ناوخۇ بەپىى رېنمايەكانى دامەزراندنى كە لەسالى 2011 پەپەرە كراۋە.

2- لەماۋەى ئەم سالەدا زىاتر لە 29340 بىانى ھاتۋنەتە ھەرىمى كوردستان، لەخالە سنوۋرىەكان ۋە فرۆكەخانەى ھەۋلىرو سلىمانى، لەپىگى پىدانى فىزە لەلايەن ۋەزارەتمان، جگە لەھەزاران بىانى تر لە ھەلگىرانى رەگەزنامەى ئەۋروپى ۋە ئەمىرىكى بەپىى فىزەى پىش ۋەخت دىنە ھەرىم ۋە لەناۋ فرۆكەخانە راستەۋخۇ فىزەيان پى دەدرىت.

3- تا ماۋەيەك بەرلەئىستا بەپىى ياساى حىزبەكان ژمارە (17) سالى 1993 ى ھەموار كراۋ، كۆمەلەكانى ژمارە (18) ى سالى 1993 ى ياساى رېكخراۋەكانى (ngo) ژمارە (15) ى سالى 2001 ى ھەموار كراۋ، مۆلەتمان دەدايە حىزب ۋە كۆمەلەۋ رېكخراۋەكان، بەلام دۋاى دەرچۋونى ياساى رېكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى مۆلەتى رېكخراۋەكانى (ngo) مان راپرتوۋە، تاۋەكو ئىستا نىكەى 1300 كۆمەلەۋ رېكخراۋ

سەنتەر مۇئەتتەن پېدراوھ لەماوھى ئەمساڭدا، 42 رېڭخراوى (ngo) وە 35 سەنتەرى رۇشنىبىرى و (14) كۆمەلەو (2) يەككىتى و (1)سەندىكاو (1) حىزبى سىياسى مۇئەتتەن پېدراوھ، چوار لە فەرمانگەى ياساى نىزىكەى 7500 موعامەلەى جۇراو جۇرى ھاوولائىيان رابى كراوھ، لە بەشى كۆمپانىياكانى پاسەوانى تايبەت (32) مۇئەتى كاركردن دراوھ بە كۆمپانىياكان، لەماوھى ئەمساڭدا 23 گرېبەست بەرئى كراوھ، لە لايەن وەزارەتمانەوھ لە بەرپۇەبەرايەتى گرېبەستەكان لەگەل كۆمپانىياكانى جىبەجىكار بە پرۇژەى جۇراو جۇر، 104 خولى شىاندىن و بەرز كرىنەوھى ئاستى رۇشنىبىرى و پرۇفىشىنالىيان لەكارەكاندا كراوھتەوھ، لەناوھوھو دەرەوھى ھەرېم، 1234ئەفسەر و كارمەند و فەرمانبەر بەشداريان تىدا كرىوھ، لەھەموو ئاستەكاندا، ھەرەھا مۇئەتى خوېندىن دراوھ بە 24 كارمەندو فەرمانبەر، بەمەبەستى بەدەست ھىنانى برۋانامەى جۇراو جۇر، پالوتنى 70فەرمانبەر و كارمەندانى وەزارەتمان بۇ بەرنامەى تواناسازى بەپىئى ئەو پىسپۇريانەى وەزارەت پىئوئىستى پىئى ھەيە، بۇ تەواو كرىنى خوېندىن بالاً لە دەرەوھى ھەرېم، بەپىئى پلانى حكومەت بۇ سالى 2011، جىبەجى كرىنى ياساى ژمارە (18) ى سالى 2011ى تايبەت بە رازوھو خانەنشىنى ھىزەكانى ئاسايش و ناوخۇ، كە لە ئەنجومەنى نوئىنەرانى عىراق دەرچوھ، لەلايەن پەرلەمانى كوردستانەوھ بە سوپاسەوھ پەسەند كراوھ، كە سوودى زۇرى بۇ ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ ھەيەو، ھۇكارىكى زۇرباشى پىشتىگرىانە، ئەمەش بووھ ھۇى بەرز كرىنەوھى ئاستى بژىوى ھەموو كارمەندانى ھىزەكانى ناوخۇ، پىكھىنانى لىواى (1)و(2) بۇ پاراستنى دامەزراوھ نەوتىەكان، كرىنەوھى 21 بنكەى پۇلىس و پۇلىسى ھاتوچۇ و بەرگرى شارستانى لەگەل كرىنەوھى سى نووسىنگەى نەھىشتىنى تاوان.

بەرپۇەبەرايەتى گىشتى پۇلىس:

1-ھىنانەكايەى بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى بانكەكانى ھەرېم و ھەرەھا لەئىندەيەكى نىزىكا بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى گەشت و گوزار دەست بەكاردەبى، لەماوھى ئىمساڭدا، 21180 تاوانى جۇراو جۇر ئەنجامدراوھ، كەنىزىكەى 85%ى ئاشكرا كراون و تۆمەتباران دۇسىەكانىيان لە دادكايە، جىبەجى كرىنى مۇئەت و شەش پرۇژەى جۇراو جۇر، لەدروست كرىنى بىنايەو بالەخانەو بنكەى پۇلىس كەلەلايەن پارىزگانەوھ جىبەجى دەكرىن، لە بەرپۇەبەرايەتى بەلگەكانى تاوان، چەندىن چالاكى جۇراو جۇريان ئەنجام داوھ كە ژمارەيان دەكاتە (3243) چالاكى كە برىتتىن لە (بطاقة المحكومين، طبع الجرمية، معاملات طبع الاصابع، شعبة التصوير الجنائي، شعبة الاسلحة، فحص تاريخ الاطلاق، شعبة المخطوطات حوادث اليومية، شعبة التسجيل الجنائي، شعبة المختبر البايولوجي، جرائم الكمبيوتر، شعبة مختبر الكيمياء) لە بەرپۇەبەرايەتى پۇلىسى ئىنتەرىپول 114كىشە ھەبووھ، 76 فەرمانى دەستىگر كرىنى نىئودەوئەتى، 438 تايبەت بە زانىارى لەسەر تاوانباران گىشتاندىان پى كراوھ، بەرپۇەبەرايەتى بەرگرى شارستانى لە پارىزگاگە، لە سنوورى پارىزگاى ھەولير كەوتنەوھى نىزىكەى 1304 رۋوداوى ئاگر كەوتنەوھ بەھەموو جۇرەكانىەوھ، 60برىندارى ھەبووھ، 20 ھاوولائى لە ئەنجامى مەلەكردن لە رۋوبارەكان خنكاون، ھەرەھا تىمەكانى ئاگر كوژىنەوھ توانىويانە 41 ھاوولائى لە مردن رزگار بكەن، ھەرەھا 4 نامىرى رۇبۇتتىان بۇ دابىن كراوھ،

لەگەل چەندىن ئامپىرى تايبەت بە ھەناسەدان و پزگارکردنى كەس و تۆپرى پزگار كردنى بەدلا، لەسنوورى پارېزگاي سلىمانى 3096 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 45 ھاوولاتى لە پووداوەكان گيانيان لەدەستداو، 10كارمەندىشيان برىندار بوونە، لە سنوورى پارېزگارى دھۆك 2899 پووداوى جۇراو جۇر ھەبوو، لەوانە 1747 پووداوى ئاگر بوو، لەناوياندا 44 ھاوولاتى مردوون و 32 كەشىش برىندار بوون، 16 ھاوولاتىش لە خنكان پزگار كراون، لە سنوورى ئىدارەى گەرميان 832 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 8 ھاوولاتى لە ئاوى پووبارەكان خنكاون و تىمەكان توانيويانە 20 ھاوولاتى پزگار بكەن، لە سنوورى قەزارى سۇران 360 پووداوى ئاگر كەوتنەو ھەبوو، 8 ھاوولاتى لەئاوى پووبارەكان خنكاون و تىمەكان توانيويانە 32 ھاوولاتى لە خنكان پزگار بكەن، بەرپۆەبەرايەتى گشتى بەدواداچوونى توندو تىزى دزى ئافرەتان، ئەم بەرپۆەبەرايەتتە گشتتە پېكھاتوو لە 4 بەرپۆەبەرايەتى و 13 نووسىنگە، لەو ئەرك و چالاكيانە زياتر برىتتە لە داكۆكى كردن لە پووبەرووبوونەو ھەتتا ئاوان و كردەو توندو تىزىيانەى دەرھەق بە ئافرەتان و ژنان ئەنجام دەدرين، كردنەو ھەتتا 7 نووسىنگە لەناحيەو قەزاكانى ھەرىم، تاوھكو ئىستا 49 خولى جيا جياى تايبەت بە كارو چالاكيەكان و چۆنيەتى بەرگرى كردن و بەرز كردنەو ھەتتا ناستى كارمەندان، لە بوارى پووبەرووبوونەو ھەتتا توندوتىزى ناوخيزان بەرامبەر بە ئافرەتان لەناو ھەتتا دەرھەو ھەرىم ئەنجامدراو، چەند رېكەوتنىكمان لەگەل (الاتحادى الاوروى) وچەند رېكخراوئىكى جياھانى كردو، بۇ ھەماھەنگى و پېشكەش كردنى رينمايى بۇ كەم كردنەو ھەتتا دياردەى توندو تىزى دزى ئافرەتان لەنيو خيزان و لەناو كۆمەلگا بە گشتى.

بەرپۆەبەرايەتى گشتى ھاتوچۆ:

بەرھەو پېشەو ھەتتا چوونىكى بەرچاوى بەخۆو بىنيو لە ھەموو ئاستەكاندا، وەك دانانى نيشانەكانى ھاتوچۆو سيستەمى نوپى ترافىك و چاودىرى كردنى رېگاكانى دەرھەو بەرادارو سيستەمى تاھى كردنەو ھەتتا وەرگرتنى مۆلەتى لىخورىن بە ئەلىكترۆنى، سيستەمى پشكىنى توندو تۆلى ئۆتۆمبىل.

1-كړينى پېنج ھەلىكۆپتەر بۇ كۆنترۆل كردنى ھاتوچۆ، كړينى 500 ئۆتۆمبىل بۇ يەكخستنى ھەموو ئۆتۆمبىلەكانى ھاتوچۆ، دىراسەيەكى قول و تىرو تەسەلمان لەبەردەستدايە بە مەبەستى زياتر كۆنترۆل كردنى ئەمنىەت بە ھەماھەنگى لەگەل كۆمپانىيەكى فەرەنسى، بۇ دانانى كامىراى چاودىرى لە شەقامەكان و شوپنە گشتتەكان، دانانى 95 كامىراى پېشكەوتوو لە پارېزگاكان بۇ تۆماركردنى سەرپېچيەكان، تۆماركردنى 137975 لە جۆرەكانى ئۆتۆمبىلى تايبەت و كرى و بارھەلگر، ژمارەى پووداوەكانى ھاتوچۆ 3350 كە لەنيوانياندا 570 كەس گيانيان لەدەستداو، 5143 كەس برىندار بوونە، 469347 مۆلەتى گشتى و 56492 مۆلەتى تايبەتى دراو بە ھاوولاتيان، بەكارھىنانى سيستەمى ئەلىكترۆنى پېشكەوتوو كە لەلايەن ولاتى كۆريا جيبەجى دەكرىت بۇ دەرھىنانى مۆلەتى شوپىرى.

پارېزگاكانى ھەرىمى كوردستان:

1-پاریزگای ھەولێر لە 10قەزاو 35 ناحیە پێک دێت، چالاکیهکانیان بریتین لە 40 پرۆژە کە لەژێر جێبەجێکردن دایە، 160 پرۆژە ئەنجامدراوە.

پاریزگای سلیمانی:

لە 13 قەزار و 29 ناحیە پێک دێت، 200 پرۆژە تەواو کراوە، 10 پرۆژە لەژێر جێبەجێ کردن دایە.

پاریزگای ھۆک:

لە 7 قەزاو 25 ناحیە پێک دێت، 17 پرۆژە لەژێر جێبەجێ کردن دایە.

ئیدارەى گەرمیان:

لە 4 قەزاو 20 ناحیە پێک دێت، ھەلساوان بە تەمیک کردنی 288 خانوو لەگەڵ دەیان پرۆژەى جوړاو جوړی ئاوەدانکردنەو لەجێبەجێ کردنداىە.

بەرپۆلەبەرایەتی گشتی ڕەگەزنامەو و پاسپۆرت و نشینگەو کاروباری وەبەرھێنانی ڕەگەزنامەو، ناسنامەى بارى شارستانی دەرھێنانی پاسپۆرت و بەرپۆلەبەرایەتی نشینگەو فەرمانگەکانی یاسایی، کارگێری، ژمیریاری و وردبین و ئامار لەسەر ئاستی پاریزگاگانیش، بەرپۆلەبەرایەتی ڕەگەزنامەو بارى شارستانی و پاسپۆرت و نشینگەى ھەیه، سەرھرای بوونی بنکەى پۆلیس و دەرھێنانی ڕەگەزنامەو بارى کەسیتی لە قەزاو ناحیەکاندا، دەرچوواندنی 82440 پاسپۆرتی جوړی (A) چەندین جار بەرپۆلەبەرایەتیەکانی پاسپۆرت لە ھەولێرو سلیمانی لەسەر ئاستی عیراق یەکەم دەرچوونە، لە رایی کردن و دەرکردنی پاسپۆرت بۆ ھاوولاتیان، ئەنجامدانی 115303 مامەئەى نشینگەى ئیقامە لە ھەریمی کوردستان.

دەستەى پشکنینی کارگێری:

کاری ئەم دەستەیه بەدواداچوونی کارگێری و ژمیریاری و وردبینی دەگەن، بەمەبەستی پشکنینی سەرچەم یەکە کارگێریەکان بە قەزاو ناحیەو پاریزگاگاو، ئەو فەرمانگەیه کە لە لایەن فەرمانگەى شارستانیەو بەرپۆلە دەبردین، لەمسالدا ھەلساوان بە پشکنینی 97 ناحیەو 31 قەزا، ئەنجامدانی 29 لیژنەى لیکۆلینەو داو، لەسەر ئەدای یەکە کارگێریەکان.

دەستەى پشکنینی ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤو:

تایبەتە بە کاری پشکنینی ئیداری و سەربازی بەرپۆلەبەرایەتیە گشتیەکانی ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤو، لەماوێ ئەمسالدا 183 چالاکى جوړاو جوړی ھەبوو سەبارەت بە لیکۆلینەو چارەسەر کردنی کیشە جوړاو جوړەکانی لایەنى سەربازی.

دادگای ھەمیشەى ھیزەکانی ئاسایشی ناوڤو:

145 کیشەیان یەکلایى کردۆتەو.

کۆلیژی پۆلیس:

لە ھەولێرو سلیمانی ھەیه، کارو چالاکیهکانی پێگەیاندى ئەفسەرەکانی پۆلیس لە ھەموو بوارەکاندا سەرۆشتی کارەکانی ئەم کۆلیژە، بە سیستەمیک ڕیکخراو، لە کۆلیژی پۆلیسى ھەولێر، لەمسالدا 212

قوتابی دەرچوون و پلهی ملازم (2) یان پی به خشرا، ههروهه 17 قوتابی ئافرهت پلهی ملازمی (2) یان پی به خشرا، 12 قوتابی ئافرهت پلهی رپیپدراوی پله (7) یان پی به خشرا، له کۆلیژی پۆلیسی سلیمانی (135) قوتابی پلهی ملازمی (2) یان پی به خشراوه له خولی سی ساڵه، 76 پلهی ملازم (2) پی به خشراوه له خولی خیرایی بۆ ماوهی 9 مانگ.

نوسینگهی کۆچ و کۆچبهران:

ئهرکیان سههرپهرشتی کردنی ئاوارهو خیزانه گهراوهکانی ئیران و تورکیاو شوپنهکانی دیکه، بههاوکاری رپیکراوه نیودهولتهتیهکان، وهك (UNSR) جگه له سههرپهرشتی کردنی ئهه و خیزانانه که بههوی بارودۆخی ئهمنیهوه له پارێزگاگان و ناوچهکانی ناوهراست و باشووری عیراق پهنايان بۆ ههریمی کوردستان هیئاوه، خهریکن لهگهڵ وهزارهتی (الهجرة والمهجرین) له بهغدا، یاداشتییکی نههیشتن مۆر بکهن، بۆ ئهه مهبهستانههی سههروه، یارمهتیهکی زۆری زیان لیکهوتووونی تۆپ بارانی ئهه دواییهی سنوورهکان دراوه، لهسهه نووسراوی وهزارهتمان که ئاراستههی ئههجمههنی وهزیرانی عیراق کراوه، بری دوو ملیار دینار تهرخان کراوه، تهرخانکردنی بری 10 ملیار دینار لهسهه بودجهی وهزارهتمان بهمهبهستی یارمهتیدانی ئاواره گهراوهکانی ئیران و تورکیا، ههروهها پيشنیار کراوه بهتهرخانکردنی بری پهنجا ملیار دینار بۆ سالی 2019، بهرپیزان له کۆتایدا دهمانهوی وهك وهزارهتی ناوخۆ جهخت بکهینهوه که ههمیشه پابهند بوونی خۆمان دووپات دهکینهوه، بۆ جیبهجی کردنی ئهرکی سههرشانمان، پارێزگاری کردن لهگهڵ و نیشتیمانهکهمان و راگرتنی سهروهی یاساو رپیزگرتن لهمافه دیموکراتیهکان، لهگهڵ رپیماندا.

بهرپیز سههروکی پههلهمان:

سوپاس بۆ جهنابی وهزیر، ئیستا پرسیارهکان بهه و شیویهیهی کههاتوووه دانراوه، بهپیی تهسهلسولی پرسیارهکان دانراون، بهس تکا دهکهین پرسیارهکانتان بخویننهوه، یهعنی بی تهعلیقیش، ناوهکان بهه شیویهیه، سۆزان شهاب، کاردۆ محمد، عمر عبدالعزیز، احمد سلیمان، دلشاد شهاب، نشتیمان مرشد، گۆران ئازاد، عونی کمال سعید بهزاز، هاویراز شیخ احمد، سهردار رشید، همهه سعید همهه علی، د.بشیر، پهروین عبدالرحمن، کاوه محمدامین، شقان احمد، ناسک توفیق، عبدالله ملا نوری، نهسرین جمال، فیان عبدالرحیم، شیرزاد عبدالحافظ، یاووز خورشید، هاژه سلیمان، بهفرین حسین، امیر گۆکه، سهمیر سلیم، عبدالله محمدامین، عبدالرحمن حسین، پیشهوا توفیق، ئاسۆ کریم، صباح بیت الله، عمر نوره دینی، دلیر محمود، سهمیره عبدالله، د.جهان اسماعیل، نهیرمان عبدالله، پهیرمان عزالدین، ئامینه زکری، سههروول رضا، ئهفین عمر، ناشتی عزیز، فهرمان عزالدین، د.احمد وهرتی، بیریقان سههههنگ، فاضل حسن، زکیه سید صالح، گولیزار قادر، ئیستا کهههکه خاتوون.

بهرپیز پهیرمان عزالدین:

بهرپیز سههروکی پههلهمان.

ببوره دکتۆر من پرسیارم ئاراسته کردوووه، بهلام ناوم نهبوو لهوی.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ناوت ھەيە بەرپىز، رېزدار سۆزان شەھاب، كەمىك بېورە، فەرموو كاك كرىم.

بەرپىز كرىم سىنجاڭ/ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو تەۋزىجىم ھەيە، دوو سونالى زۆر موكرەر ھاتوۋە، يەك لەسەر داھاتى ھاتوچۇ، زۆر سونالى موكرەر ھەيە، سونالەكى تر، لەسەر پلان چيە بۇ تەتۈير كىردنى ھاتوچۇ؟، پېشنىارەكانمان چيە بۇ ئەۋەى ھەۋادىسى مەرور كەم بېتەۋە؟، ئىنجا ئەگەر مەجال ھەبى، ئىجازەم بىدەنى ئەۋە رۈون بىكەمەۋە پېش ئەۋەى بىچىنە جوابى سونالەكان، ۋابزانم زۆر لە ۋەختەكە بۇ ھەموومان باشتر دەبى.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كەى پرسىارەكە ۋەختى ھات، ۋەلام بىدەرەۋە، رېزدار سۆزان شەھاب فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەھاب نوورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ دەكەم لەگەل مىۋانەكان، پرسىارەكانى من، پرسىارى يەكەم، دەست خۇشىتان لى دەكەين بەزىاد كىردنى موۋچەى ھىزەكانى ناوخۇ، بەلام ھەتاۋەكو ئىستا ھىزى پاسەۋانان، لە بەرپىۋەبەرايەتى پاسەۋانان، كە پېيان دەۋىرى پاسەۋانى تايبەت، كە پاسەۋانى بارەگى ھىزىبى ۋە مەسئولى ھىزىبى ۋە حكومى دەگرېتەۋە، ھەتاۋەكو ئىستا ئەۋ زىادە موۋچەيان ۋەرنەگرتوۋە؟، تىكايە ھۆكارەكانى چىن؟، بۇمان رۈون بىكەرەۋە بۇ ئەۋەى ئەۋانېش دىنلىا بن لەۋى كە ھەرچىەك ھەيە، دوۋەم، بىگومان ۋەزارەتى ناوخۇ داھاتى ناوخۇى ھەيە، لەتۆماركىردنى ئۆتۆمبېل ۋە غەرامەكان ۋە ئەم داھاتە ناوخۇبىيە، ئايا بەكاردىتەۋە بۇ مەشق ۋە راھىنانى ھىزەكانى ناوخۇ ۋە پېشخىستنى كارمەندان؟، ياخود دەگەرپتەۋە ۋەزارەتى دارايى؟، سېھەم، لەكاتى رۈوداۋەكانى زاخۇ دەركەۋت شارىكى ۋەك زاخۇ، ئەۋ رۆزە تەنھا 40 پۇلىس لە دەۋام بوون، پرسىارەكەى من ئەۋەيە دابەش كىردنى پۇلىس بەسەر بەرپىۋەبەرايەتى پۇلىس ۋە بىكەكانى پۇلىس، لەسەر چ پېۋەرېكە؟، يەنى پېۋەرەكان چىن ئەم بىكەيە ئەۋەندە پۇلىسى تىابى ۋە ئەۋەى تر ئەۋەنەى تىابى؟، ئايا بەپى گەۋرەبى شار ۋە شارۋچكەكانە، ياخود لەسەر چ پېۋەرېكە؟، بەداتاۋ نامار دەمانەۋى بزانىن كە ژمارەى پۇلىسى ھەرېمى كوردستان چەندە؟، چۇن دابەش كراۋە؟، ئەم پۇلىسانە، ھەرۋەھا پۇلىسى چالاكى مەدەنى، ھەتاۋەكو ئىستا لە شارەكانى كوردستان رېك نەخراۋە ياخود ھەرچەندە لە ياساى خۇپىشاندان ناۋيان ھاتوۋە، بەلام پۇلىسى چالاكى مەدەنى نىە لە ھەندى لە شارەكان، چوارەم زۆر بوونى رۈوداۋەكانى ھاتوچۇ بەھۋى تىژ لىخوپىن ۋە خواردەنەۋەى مەى ۋە بەكارھىنانى مۇبايل لەكاتى لىخوپىندا، ئەمە لە جىھان، چارەسەرى كراۋە، ئەۋ حالەتانە ھەيە، بەلام لەجىھان چارەسەرى بۇ كراۋە،

بەلام لە كوردستان تاوەكو ئىستا ئەم سەرپىچىيانەيە بەرچاوى پۇلىسى ھاتوچۆو دەكرىت، كەسەش ھەتاوەكو ئىستا لەسەر بەكاھىيانى مۇبايل و ياخود تىز لىخوړپىن و دواى دانانى كاميراكان دەزانم، بەلام ھىشتا ئەو وشيارىيە بلاو نەبۆتەو، ياخود خواردەنەوې مەشروب كە ئەتوانرئ كۆنترۆلى ئەو كەسانە بكرئ كە بەتايبەتى شەوان، بۇ ئەوې بزائن رادەى ئەلكھول چەنە لە لەشيان، سالانە وەزارەتى ناوخۆ لەولانان بە مليۆنەھا دۆلار بەس سەرف دەكات بۇ ئەوې.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تكاپە، تكاپە شەرح نەكەن، پرسيارەكە بخوینەو، رەجائەن.

بەرپىز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر نەسى پرسيارەكەمە دەيخوینەو، سالانە چەندىن مليۆن دۆلار دەدرىت بە رىكلام بۇ وشيار كوردنەوې خەلك، بەلام ھەتاوەكو ئىستا لە ھەريمى كوردستان، ئەم كارە نەكراو و چارەسەرىشى نەكراو و ھۆكارەكانى چىن؟.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

وہلامى پرسيارى يەكەم، سەرجەم مووچەكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۆ زياد كراون بەھەموو دەرمالەكانيان، مووچەى زىپەفانىش بەھەمان شىوہ زياد كراو، زيادەكەشيان بۇ خەرج كراو، بەلام سەبارەت بە مووچەى پاسەوانانى تايبەت، بە بارەگای حيزبەكان و بەرپرسەكانيان لەلايەن سەرۆكايەتى ھەريمەو داوامان لى كرابوو لىژنەيەكى تايبەت پىك بەيئندرىت، لە وەزارەتى ناخۆ و پىشمەرگە، لىژنەكە پىشنيارەكانى بەرز كوردۆتەو، بۇ سەرۆكايەتى ھەريم بە مەبەستى پەسەند كردنى، ئىمەش چاوەرپىن بخرىتە بواری جىبەجى كردن، تاوەكو ھەموو مافەكانىن پى بدرىت، ئەوانەى زيادە بن پەوانەى فەرماندەى زىپەفانى و بەرگرى فرياكەوتن دەكرىن بۇ بىنىنى ئەركى رۆژانەيان، و لە ھەردوو حالەت دا پاسەوانە تايبەتەكان زيادەى مووچەيان بۇ سەرف دەكرىت لە 2011/1/1 ھو، يەعنى مافيان پارىزراو، ھەر رۆژىك كە قەرارەكە درا مافى خۇيان وەردەگرن، داھاتى وەزارەتى ناوخۆ بەرپوبەرايەتى گشتى ھاتوچۆ بە پىي ياساى ژمارە 86 ى سالى 2004 خەرج دەكرىت بۇ پەرەپىدانى ھاتوچۆ بەرپىژەى 50% بە پىي پىنمايە دارايەكان مەشق و راھىيان بەردەوام ھەيە بە تايبەتى كە نامىرىكى نوئ دابىن دەكرىت زۆر لە ئەفسەران و كارمەندان بەشدارى لە چۆنيەتى بەكارھىيانى ئەو نامىرانە دەكەن بۇ زانىنى بەرپىزتان لە كاتى ئىستا دا ژمارەيەك ئەفسەر مەشق و راھىيانىان لەسەر ھىلكۆپتەر دەكەن كە لە ئايندەيەكى نزيك دا ديتە بواری بەكارھىيان لە پىناوى زياتر كۆنترۆل كردنى بواری ھاتوچۆ، داتاكەشم لايە و چەندمان

وهرگرتووو و چەندى سەرف كراوه و ئەگەر پېيوستە شەرحى بكەم، سى/ لەبەر ھۆكارى ئەمنى بە پەسەندى نازانين ژمارەى تەواوى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۆى ھەريىمى كوردستان رابگەيەنين، بەلام ئەگەر زۆر پېيوستيشە بەنووسراويكى تايبەت ئاراستەى بەرپزتان دەگەين، ئەگەر زۆر گرنگە لاي بەرپزنت ئەتوانين بتدەينى، ئەمە مەوزوعىكى ئەمنىە ناتوانين ئاشكراى بكەين، بەلام شىوازي دابەش كردنى ھېزەكانمان بەپىي ژمارەى دانىشتوانى شارو قەزاو ناحىەكانە بەپىي پېيوست، دەربارەى پۆلىسى چالاکى مەدەنى لە ھەولئىرو دەوك لەناو ھىزى ئامادەن، بەسنوورى سريەيەك لە ئايندەيەكى نزيكدا يەكيان دەخەينەو، وەلامى پرسىارى چوارەم، بۆچوونى بەرپز سۆزان خان لەجىگەى خۆيەتى، دەربارەى ھۆكارەكانى ھاتوچۆ، ئەوھش بۆچوونى ئەفسەران و كارمەندانى ھاتوچۆيە كە مرۆق پابەند نەبوونى بەياساو رينمايپەكان گەورەترين ھۆكارە بۆ رووداوەكان، بەتايبەتى پەنابردن بۆ تيز رەوى، مەى خواردنەو، بەكارھىنانى مۆبايل لەكاتى شوڤيڤريدا، بەپىي ياساش كارى پېيوست ئەنجام دراو، دزى ئەو ھاوولتايانە، كارى ياسايى دزى ئەو كراو، بەلام نابى ھەموو سەد دەر سەد، ئەوھى بينويانە ئيجرائاتيان كردوو، لەم ماوھى دوايدا ئاميرى پشكنينى سەرخوشى و مەى خوادنەوھمان پيگەيشتوو، بەسەر بەرپۆھبەرايەتيەكان دابەش كراو، لەم نزيكانە دەخريتە بوارى جيبەجى كردن، لە لايەن مەفرەزەكانى پۆلىسى ھاتوچۆو، ئەگەر ھەر رووداويك رووبدات بە تايبەتى شەوان، ئىستا بەم ئاميرە پشكنين بۆ شوڤيڤرەكان دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، تەعقيبەت ھەيە؟ كەرەمكە.

بەرپز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز وەزىرى ناوخۆ، راستە، بەلام من ئەوھى مولاھەزەم كردوو سەبارەت بە پرسىارى چوارەم، مۆبايل زۆر بە ئاسانى بە بەرچاوى پۆلىسى ھاتوچۆو، لە فلکەدا پيچ دەكاتەو مۆبايلەكەى بە دەستەيەو، تەبەن كۆنترۆلى سەيارەكەى پى ناکرى، تيزرەوى دەزانن لە كوئى دا كاميرا ھەيە، لەو ھەدەدا بە ھىواشى دەرپۆن، لە پشتى كاميراكەو بە خيڤايى دەرپۆن، من مەبەستم چيە ليرەدا؟ مەبەستم ئەوھى لەگەل ھاتنى ئەو ئاميرەدا پېيوستە بەرپز وەزارەتى ناوخۆ ھەلمەتيكى وشيارکردنەو لە رپگەى ريكلامەو ئاراستە بکات لە ھەموو تەلەفزيۇنەكان، لە رۆژنامەكان دا، بۆ ئەوھى ئەو راددەى وشيارىيە بەرز بىتەو، من رام وايە ئەوھى كە مۆبايل بە كار دەھيئى، دەبىت سزا بدرى لە كاتى ليخورين دا، بەرپزان پۆلىسەكانى ھاتوچۆ ھەستن بەو ئيجرائاتە، چونكە بەراستى ئەوھى من بىستوو مە گلەيى كراو دەلئىن/ وتراو رەقەمى سەيارەكە بنووسن، بەلام توخنيان نەكەون، رايان مەگرن، ياخود شتيكى وا، من ئەم قسەيان باس كردوو، بۆيە ھەزم كرد (بالذات) لەم مەسەلەيەدا قسە بكەم، تكام وايە ئيمە ئەو ھېزەى كە ناوى پۆلىسى ھاتوچۆيە، كاملى رپزى دەبىت لى بگيرى، تەمسىلى قانون دەكات لەسەر جاددەدا، بۆيە دەبى مافى ئەوھيان

پى بدرى سەپارە لە كاتى سەرىپچى كىردن دا رابگرىت، سەبارەت بەوھى (alcohol)، من پىم باشە ئەگەر مادام لە كاتى حادىسەكەدا بۇ ئەوانە دەكرى، پىم باشە مەفازز دەرچىت شەوان لە ھەندى جاددەدا ھەئس بەو كارە، بۇ ئەوھى ھاوولاتيان ئەوھىيان لادروست بى كە ئىتر لەمەودا كۆنترۆلى مەى خواردنەو دەكرىت، يەككە لە سەبەبەكانى حەوادىسە، من زۆر سوپاست دەكەم.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راستە ھەلمەتى ھۆشيارى زۆر زەرورى يە، ئىمە وەكو مرور ئەوھى پىمان كراوہ كىردوومانە، بەرنامەى مرورىمان ھەيە، لە تەلەفزیۆنەكان ھۆشيارى دەكەين، بەلام ئىمە بە تەنیا ناتوانىن، دەبىت ھەموو دەزگاكانى حكومەت، پەرلەمان، میدیا ھەموو ھاوکارىمان بکەن بۇ ئەوھى بە يەكەوہ ئىمە ئەو ھۆشيارى يە بىننىنە كايەوہ، دوو / بە نىسبەت جىھازى سەرخۆشى، تازە ھاتۆتەوہ، بۆيە تا تەدرىب و شتى تەواو دەبى ئىنجا دەكەوۆتە جاددە، ئىستا بەس بۇ حەوادىس بەكارى دىننىن، حەفتەى داھاتوو، وابزانم حەفتەى داھاتوو دەكەوۆتە سەر جاددە ئىنشاللا، بە نىسبەت كامىرا خۆيان لى دەشارنەوہ، ئىمە سىستەمىكان ھەيە كامىراى سابىت لە ھەموو جىگايەك دادەننىن، ئىنشاللا لە پلانى تر، باسىشم كىرد كە لەگەل كۆمپانىيا تالىسى فەرنەسى مەشروعەكان ھەيە، كە بە كامىرا كىردنى ھەموو شارەكان و ھەموو كوردستان، ئەو وەختە بۇ ناحىەى ئەمنى بەكاردەھىنرى، بۇ ناحىەى سورعەتیش بە كاردەھىنرى، كەس ناتوانى خۆى لى بدزىتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار كاردۆ محمد.

بەرپىز كاردۆ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دواى رووداوەكانى سووتانى بارەگاكانى بزوتنەوھى گۆران لە ھەولير، وەرنەگرتنى ئىجرائاتى پىويست و پەرەسەندنى بۇ رووداوەكانى بادىنان، كە پىموايە وەزىرى ناوخۆ و دام و دەزگاكانى پەيوەندىدار بە پاراستنى ئاسايشى ناوخۆ لە ھەرىم دا پىويست ئەوھىە كە ئىجرائاتىك يان پلانىكى ھەبى بۇ كۆتابى ھىنان بەو رووداوانە كە رووداوى نەخوازاون، مەترسىيەكى گەورە لەسەر ئايندە و سىستەمەكەمان و ولاتەكەمان ھەيە، بە تايبەتى كە بەرپىسارى يەكەمن لە پاراستنى سەر و مالى گشتى، لە بارەگا رەسمىيەكانى ھەموو حىزبە سىياسىيەكان، ئايا بەرپىز چ پلانىكى ھەبووہ بۇ زەمانەت كىردنى دووبارە نەبوونەوھى ئەو رووداوانە؟ پىسارىكى ترم سەبارەت بە رووداوەكانى ھاتوچۆ بوو كە بەرپىزىان ھەم لە راپۆرتەكە ئامازەى پى كىرد، ھەمىشيان لەو جەوابە، ئەویش ھەر مەترسىيەكى ترە لە زيان كەوتنى گيانى و مالى لە رووداوەكانى

ھاتوچۇ لە كوردستان، ئەوھى كە پەيوھندى بەوانە پېمان خۇش بوو سەبارەت بەوھش ھەنگاۋەكان و پلانە جىددىيەكانى بۇ كۇتايى ھىنان بۇمان باس بكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۇر سوپاس، وەلامى پىرسىارى يەكەم/ بەلى، خەرىكە لە ھەرىمى كوردستان كلتورىكى ناسارستانى خىراپ بۇ چەند جارېكە سەرھەلئەدات، ئەوېش پەلاماردان و ھېرش كىردنە سەر بارەگاكانى حىزبى و شوېنى مولكى گشتى، مولكى گشتى ج لە سىلمانى كە لە 17ى شوبات پوويدا، يان لە ھەولېر و دھۆك بۇ دووجار دووبارە كرايەو، ئەم كەلتورە لە عورف و پىرۇگرامى ھىچ حىزبىكى كوردستانى بوونى نى، ئامازەيەكى زۇر ناسارستانى يە بۇ پىرۇسەى دىموكراسىيەت لە ھەرىم دا، دەبىت ھەموو ھىزە چەكدارەكان لە ژىر ھەر ناو و ناوئىشانىك دا بخىرنە سەر وەزارەتى پىشمەرگە، يان لە پىزى وەزارەتى ناوخۇ بن، تا لە كاتى پوودانى ھەر كىشەيەك بتوانىن بە پىي ياسا و پىنمايەكان پىكارى ياسايان بەرامبەر وەربىرگىن ئەگەر سەرپىچىان كىرد، پىويستە ھەموو لايەك لەم پوودە ھەنگاۋى بوپرانە و جىددى بەاويژن بۇ نەھىشتى ئەم دياردە نامۇيە لە ناو پىكھاتەكانى سىياسى و كۇمەلەيەتى و ئاينى لە ھەرىمى كوردستان دا، لەبەر ئەوھى دەبىت بزانىن كە ئەزمونەكەمان لە ژىر تاقىكىردنەوھىەكى مېژوو گەورەدايە، ھەلىكە بۇ ناساندى تونان و ھىزەندى گەل و سەر كىردەكانمان، چۇن بتوانىن بە سىستەمىكى شارستانى ھاۋچەرخ خۇمان بگۇنچىن لەگەل جىھانى ئەمپۇ، شىۋازى دىموكراتىانە بگىرنە بەر بۇ چارەسەر كىردى ھەموو پوودا و ئەگەرەكانى دىنە پىشەو، بەلام بۇ بابەتى پەيوھندى بوون بە حىزبايەتى، ھىزەكانمان پىويستە لە ئايندە تىگەيشتىكى نوپمان ھەبىت، بۇ كارو چالاكى حىزبى، بە رىفۇرمىكى نوپو ھەوېش تەنھا خۇى لە كارى پىكخستەو ەدۇزىتەو ەيان بە جۇرىك لە مەلمانىي حىزبى ھەبىت ەك لە ۋلاتى دىموكراتى خوازەكان دا دەبىنى، بەلام لە سنوورېكى ديارى كراو دا، پىويستە ئىمەش ھەست بەو بەكەين كە ئەركى ئەمپۇمان و ئەركى ئايندەمان جىاوازە لەگەل ئەركەكانى دوپنى و رابردوو، شىۋازى پىكەو ەئىانى سىياسى و كۇمەلەيەتى و ئاينى و ھەتا مەزھەبىش، پىويستە رەچاۋ بىرى و لە جوارچىۋەى بنەما دىموكراتىيەكان دا خۇيان بنوېن، ئەم بنەما سەرەكەيەنە بەكەين بە ھەوېنى بەرنامە و ستراتىجىيەتى ئايندەمان و لەسەر ئەرزى واقع پىادە بىرىن، ئىمەش ەك وەزارەت ئامادەين و ھەموو ھەولېك لە ئارادايە بۇ زىاتر بەرزكىردنەوھى ئاست و تونان و زىاتر بەرزكىردنەوھى ئاست و تونان ھىزەكانى ناوخۇ، ئەوېش بە كەلك وەرگرتن لە ئەزمونى ۋلاتانى پىشكەوتوو، لە پووى جىبەجى كىردن و ھەموار كىردى ياسا و پىنمايەكان، راپىنانى بەردەوام، كەلك وەرگرتن لەو بۇشايىەى بەدى كرا لە پووداۋەكانى دھۆك، ئەوېش بە كىردنەوھى چەندىن خول بۇ ئەفسەران و كارمەندان و دابىن كىردى پىداۋىستىيەكان، بۇ زانىارى بەرپىزتان لەم ماۋەيەدا چەند

كارمەندىكى پايدە بەرزى وەزارەتەن رەوانەى ولاتى فەرەنسا كىرەو، بە مەبەستى شارەزابوونىان لە سىستەمى پۇلىسى تايبەت بە رېكخستىن و پاراستى رېرەوى خۇپىشانداغەكان، لە رپوى ياساى و پىراكتىكەو، لەسەر شەقامەكان، چەند دۇكىومېنتەكىان لەبەر دەستە لەسەر شىۋازى رېنماى رېكى دەخەين و بۇ دەزگاكان، ھەرۋەھا چەند ئەفسەرىكى پىۋىست بۇ ئەم مەبەستە خولى تايبەتەن بۇ دەكەينەو، دىلتاتان دەكەين ھەر كەسەك كەمتەرخەم يان سەرپىچكەر بووبى، چ لە ھىزەكانى ناوخۇ يان كەسانى مەدەنى بن بە پى كەمتەرخەمى خۇيان لىپىچىنەوھىان لەگەل دەكرىت، وەلامى پرسىارى دووھم/ بە بۇچوونى ئىمە بە شىۋەھىكى گشتى سالى 2011 رپوداۋەكانى ھاتوچۇ كەمتر بوو لە سالى 2010، پلانى وەزارەت بۇ سالى 2012 ئەوھىە كە ئىمكانىيات و پىداۋىستىيەكانى ھاتوچۇ زىاد بكن، بەرنامەى وشىارى شوفىران و ھاوولاتيان چىتر بكاتەو، كارى ياساى بەرامبەر سەرپىچكەرەن جىبەجى بكات، وەزارەتى ناوخۇ لەگەل بەرپەوھەرايەتى گشتى ھاتوچۇ زۇر رېگا و شىۋازى كاركردىن گرتتە بەر، بۇ رېگرى و كەم كىرەنەوھى رپوداۋەكانى ھاتوچۇ، بۇ ئەم مەبەستەش بەردەوام لە دابىن كىرەنى پىداۋىستىيەكانى ھاتوچۇدايە، وەك دابىن كىرەنى كامىراى چاۋدىرى تىزپەوى، كە كارىگەرىيەكى باشى ھەيە، ھەرۋەھا دابىن كىرەنى ئامپىرى پشكىنى مەى خوارەنەو و سزادانى ئەو شوفىرانەى كە سەرپىچى لە ياساى ھاتوچۇ دەكەن، بە پى ياسا و رېنمايەكان، ھەرۋەھا ھۇشياركرەنەوھى ھاوولاتيان بە گشتى، شوفىران بە تايبەتى لە رېگى بەياننامە و بلاۋنامە و راگەيانەن و بەرنامەى تەلەفزىۋنى و رادىۋىيەو، ئىمە ھەز ناكەين رپوداۋى دلتەزىن رپووبدات، ھەموو كارىك دەكەين بۇ كەم كىرەنەوھى ئاستى رپوداۋەكان، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تەعقىبەت ھەيە؟ كەرەمكە.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

وەلامەكەى بەرپىز وەزىرى ناوخۇ سەبارەت بە ھەولەكانى بۇ ئاينە يان رېكخستى ھىزەكان بۇ ئەوھى وشىار بكرىنەو، يان پەرۋەردە بكرىن لە ئاستىك دابن، بۇ ئەوھى نەكەونە ژىر ئەو كارىگەرىانەى كە لە ھەر مەملانىيەكى سىياسى ھىزەكانى ناوخۇ يان ھىزەكانى پۇلىس دەبنە بەشىك لەو مەملانى سىياسىيانە، بەلام باسى ئىجرائاتە ياساىيەكانى نەكرد كە پىۋىستە لە بەرامبەر ئەوانەى كە كەم تەرخەمن و بەرپىسىارن، چ ئىجرائاتىك لە بەرامبەر ئەو بەرپىسىارىتى يە كراو؟

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، رپىزدار جەنابى وەزىر، فەرەموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى/ وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو لىژنە دروست كراوه، يەك/ لەلايەن بەرپىز سەرۋىكى ھەرىمى كوردستانەوہ.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تکايە بىدەنگ بن، چونکە بانگمان کردووہ بۇ ئەوہى گويمان لى بى، پرسيارەکانتان بە جوانى وەلامى بى، رجاتان لى دەکەين ئەوہى دەپەوئ قسە بکات بچپتە دەرەوہ قسەى خۇى بکات و بپتەوہ، بۇ ئەوہى برا و خوشکەکانى ترتان ئىستيفادە بکەن، کاک کەريم مايکەکەت بکەوہ، فەرموو.

بەرپىز کريم سنجارى/ وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو لىژنە دروست كراوه، يەك/ لەلايەن بەرپىز سەرۋىكى ھەرىمى كوردستانەوہ، چووہ لىكۆلپنەوہى کردووہ لەم مەوزوووعە و ھەمووتان راپۆرتەكەتان بىنى، دوو/ ئىمەش وەكو وەزارەتى ناوخۆ لىژنەيەكمان نارد بۇ لىكۆلپنەوہ لەسەر ئىش و كارى دەزگاکانى وەزارەتى ناوخۆ كە كەمتەرخەميان کردووہ، يان چيان بە دروستى يان نەکردووہ، ئىمە چاوەرپىن ئىستا خەرىكىن دىراسەتى ھەردوو راپۆرتەكە دەكەين، لە نزيكترين كات دا ئىمە ئىجرائاتى ياساى دەكەين بەرامبەر بە كەمتەرخەمى چ لە موزەف بى، زابت بى، ھەر پلە و پاىەيەكى بى لە ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۆ، تەمىنتان دەكەين ئىمە ئىجرائاتى پىويست دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار عمر عبدالعزىز.

بەرپىز عمر عبدالعزىز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەللى من سى پرسيارم ھەيە لە وەزىرى ناوخۆ، بە داخەوہ كە وەزىر لە رستەيەكيش دا نەيتوانى ئامازە بە رووداوەكانى بادىنان بکات، كە دەپەوئ لە سەرەتاوہ ئەو بەرپرسيارپىتيەى لەكۆل خۇى بکاتەوہ، پرسيارى يەكەمم ئەوہيە كە شارى زاخۆ ھىزەكانى سەر بە وەزارەتى ناوخۆ ژمارەيان چەندە و چۆن دابەش بوون؟ ناکرى ئەوہ بە شەفافىەت باس نەكرى بە ناوى بارى ئەمنى، چونكە ئىمە نوپنەرى خەلگى كوردستانين، لە بودجەش دا ئەو ئامارانە ھەيە، ھەز دەكەين لىرە بە وازحتر بىزانين، چونكە بەرپرسانى ئىدارى زاخۆ لە رووداوەكانى ئەم دوايەى بادىنان گلەيبان ھەبوو لە كەمى ھىزەكان، پرسيارى دووہم/ پاساوى ھىزەكانى ناوخۆى ئەو شارە چيە لە رووداوەكانى 2-12-2011 كە نەيانتوانى كۆنترۆلى ئەمنىيەتى ناو شار و پاراستنى شوپنە گشتيەكان و بارەگاکانى يەكگرتوى ئىسلامى كوردستان بکەن، چونكە پارپىزگارى دھۆك رايگەياندبوو كە 2000 دوو ھەزار كەس لە ھىزەكانى ناردووہ بۇ زاخۆ، بۇيە لە دھۆكيش نەيتوانيوہ كۆنترۆلى وەزەكە بکەن، ديارە ئاگايان لە يەك نەبووہ، لەوئ دەلپن نيە و لىرەش دەللى دوو ھەزارم بۇ ئەوئ رۆيشتبوو، پرسيارى سىھەم/ وەزارەتى ناوخۆ كى بە كەمن تەرخەم دەزانى لەو ئىنفيلاتە ئەمنىيە ھەرووداوەكانى رۆژانى 2 و 3-12-2011 لە شارەكانى زاخۆ و سيمپل و دھۆك و قەسرۆك و شوپنەكانى

تر، ئەگەر دەپەئى بەرپرسىيارىتى لە ئەستۆي خۆي لادىتات بىخاتە ئەستۆي لاپەنە دەزگاي تر ئاگادارمان بىكات كە كى بەرپرسە لەم پووداوانە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى / وەزىرى ناوخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جارى من ئەو لەن دەمەئى بە بەرپىز كاك عمر بلىم / كەس پاناکات لە بەرپرسىيارىتى، ھەر كەسىك لە ئىمە بە پى ئىشى خۆي، مەنصبى خۆي، جىگاي خۆي بەرپرسىيارە، لىژنەي لىكۆلىنەوھش دىار كراو، لىژنەي لىكۆلىنەوھ كى بە بەرپرسىيار دەزانى ئەوھ ئىجرائاتى ياسايى لەگەل دەكرىت، بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان وەلامى پرسىيارەكان، يەك / داتاكانى شارى زاخۆي پى دەلىم چونكە حادىسەكە لەئى بوو، وەكو ھەموو ھەرىمى كوردستان نى، لە سنوورى قەزاي زاخۆ دا لە مىلاكى ھىزەكانى وەزارەتى ناوخۆ، ، بەم شىوھىيە، 308 پۆلىس، 160 پۆلىسى، 6 پۆلىسى بەرگرى و فرىاكەوتن و شارستانى، 96 پۆلىسى كارەبا، 38 پۆلىسى دارستان، تەنھا 274 كارمەند كە دەكاتە نىوھى ھىزەكان لە ئەرك دابوون و بە پى مىلاكى ئەم ساى 500 پۆلىسى مەحەلى بۆ پارىزگاي دەھۆك دادەمەزرىت و بەسەر شار و شارۆچكەكان دابەش دەكرىن بە پى پىوئىست، سوئالى دووھم كەمى ھىزەكان وپابەند نەبوونى خەلك بە ياسا و يارمەتى نەدانى پۆلىس بوونە كۆسپ و بەرەست لەبەردەم جى بەجى كردنى ئەركەكانىان، ھەندى جار ھاندان ھەبووھ بۆ كارى تىكدەرانە و ھىرپشكردنە سەر شوپنە گشتىيەكان و يان سووتاندنى بارەگاي يەگگرتوو، بەلام خالى گرىنگ لىرەدا ئەوھىيە كە پىوئىستە لە ھەموو حالەتەك داواي مۆلەتى خۆپىشاندان بىكرايە تاوھكو ھىزەكانى پۆلىس پىش وەختە ئامادەباشيان بىكرايە و ھەر پىشلىكارىيەك ھەبووايە بۆ ئەوھى كۆنترۆلى كرابا، سى، لىژنەي پىكھاتوو و تايبەت بەم پووداوانە ئەم بابەتە دىارى كردووھ وەك زانراوھ كە كەمتەرخەمى ئىدارى وئەمنى ھەبووھ لە ھەمان كات دا تەحرىز لەلەيەك وھەندى لە مىدىياكان لایەك و ھەندى مىدىياكان ھەبووھ، سەرەپاي ئەوھش ئىمە وەك وەزارەت لىژنەي لىكۆلىنەوھمان راسپاردووھ و رپوشوئىنى ياسايى پىوئىست دەگرىنە بەر بەرامبەر بە ئەو كەس و كارمەندانەي كەمتەرخەم بوون.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزىز بەاءالدىن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من حەز ناكەم ئەو وشە ساكارە دووبارە بكەمەوھ كە وەلامەكان موقنە نىن، چونكە ئەوھلەن / ئەو عەدەدە جارى تەعاروزى ھەيە لەگەل ئەو عەدەدانەي لەئى بە لىژنەكان دراوھ، بە نىسبەت پرسىيارى يەكەمەوھ، بە

ھەر حال بە ۋەلامى دابىئىن، بەلام بۇ پىرسىياري دووم/ ئەوانە ھىچى پاساۋ نىن كە بەرپىز ۋەزىر باسيان ئى دەكات كەمى ھىزەكان و پۇلىس لە ھەموو حالەتەكان دا كى بەرپىرسىيارە لەم خەلەلە كە لەو شارە پرووى داۋە، دەبى جىھەتتىكى رەسمى ئىدارى دەسلەت ھەرچى ناۋ دەنىي لەو شارە بەرپىرسىيار بى لە كەموكوپىەك، لە ۋلاتان لەو پەرى دنيا حادىسەيەك پروودەدات ۋەزىرى ناوخۇ ھەئويست ۋەردەگرى، باسى مۇلەتەكە چ خۇپىشاندىك كراۋە مۇلەت ۋەرگىرى، كى خۇپىشاندىنى كىردوۋە، بۇچى ئەو جىھەتە موخاسەبە ناكەن كە مۇلەتى ۋەرنەگرتوۋە بە پىي ئەو ياسايەى كە ھەموومان لەگەلى ئىستا ناكوكىن و ئەمانەۋى سەر لەنوى داپرپىزىنەۋە و بىخەينەۋە بەردەستى پەرلەمان بۇ ئەۋەى ئىعادە نەزەرى تىا بەكەينەۋە، كى خۇپىشاندىنى كىردوۋە؟، كى موقەسرە لەو خۇپىشاندىنانە؟ بۇچى ۋەزارەت ناتوانى ئىجرائات بكات لەو لايەنەۋە؟، جەنابىان باسى لىژنە دەكەن، ئىمە لە چەند رۇژى ئەم پرووداۋەين، 27 رۇژە ئەم پرووداۋە پرووى داۋە، كەى بەتەماين لىژنە نەتىجەى خۇى بدات لە كاتىك دا كە جەنابتان چەند رۇژە ئاگادارن كە دەبى بىنە پەرلەمان پىرسىيار ئاراستەى بەرپىزتان بەكەن، لەبەرئەۋە بەراستى من بە غەيرى پىرسىيارى يەكەم كە ئامارىكى دا بە ھىچ يەك لە ۋەلامەكانى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ و موقنە نىم، جەنابىان ئىشارەتەن كىرد و خۇى ئىعترافى كىرد كەلە كوردستان دا بە پىي ئامارىك كە پۇلىس بلاۋى كىردوۋەتەۋە 21621 حالەتى تاوان پرووى داۋە لە دزى و لە بەرتىل ۋەرگرتن و لە گەندەلى و لە ئىختلاس لە ئەنۋاعى حالەتى تر، ئايا ئەمە بەرپىرسىيارىەتى لە نەتىجە پروو دەكاتە كى؟ بۇيە من پىم باش بوو كە جەنابى ۋەزىر لەسەرەتاي پرووداۋەكان يان دۋاى ئەۋەى كە نەيتوانى كۇنترۇلى بكات لەبەر ھەر ھۇيەك كە خۇى دەيزانى دەست لەكاركىشانەۋەى خۇى راگەياندى بايە و من ۋەكو پەرلەمانتار..... .

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئەۋە جەلسەى ئىستىجواب نىە تكايە، رجائەن، پىرسىيار دەكەى و تەعقىب ھەيە مەسەلە ئىستىجواب نىە، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزيز بەاءالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من مەبەستم ئەۋەيە و من قسەى قانونى دەكەم، ۋەزىرىك كە نەتوانى كۇنترۇلى ۋەزەيك بكات لەبەرئەۋەى ناتوانى و لەبەرئەۋەى ھىزى نىە، لەبەر ئەۋەى..... .

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

قسەكانت تەۋاۋ؟، باشە فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالعزيز بەاءالدين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەبەر ھەر ھۆكاریك وەزیری ناوخوا كە ھیزەكان لەژیر دەستی دایە و ناتوانی كۆنترۆلی وەزەكە بەكات و لەبەر تەدەخولی حیزبە و لەبەر بێ تواناییە و لەبەر بێ بودجەییە و لەبەر بێ ھیزیە و لەبەر ھەر چی ھەبە حەق وایە دەست لە كاركیشانەوہی خوا رابگەپەنیت.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەشیوەییەکی یاسایی وەلامی دەدەمەوہ، لیژنەییەك ھەبووہ لیژنەكە كەم تەرخەم دیاری دەكات و دەلی كی كەم تەرخەمە ئەگەر ئیجرائاتمان نەکرد بەرامبەر بەو كەمتەرخەمانە ئەو وەختە مافی كاك عمر ھەبە بلی ئیجرائاتتان نەکردووہ، دوو/ لە ماوہییەکی كورت دا پاش چەند سەعاتیك كە ھیزەكان گەیشتن كۆنترۆل كرا و وەزەكە كۆنترۆل كرا لە ھەمان شەو دا و پاش ئەو شەوہ ھیچ حادیسەییەکی تر پرووی نەداوہ، جەنابت كە دەلی من باسی 21 ھەزار تاوان دەكەم كە 85% پۆلیس كۆنترۆلی كردووہ و كەشفی كردووہ و رپكاری یاسایی بەرامبەری گیراوہ، ئەوہ مەعنای ئەوہییە پۆلیس توانیویەتی تا حەدیكی باش بە ئیش و کاری خوا ھەئسی و زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

كاك احمد فەرموو.

بەرپز احمد سلیمان عبداللە(بلال):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو پرسیارم ھەبوو لە جەنابی وەزیر خواشەختانە پرسیارى یەكەم وەلامەكەم وەرگرتەوہ و سەبارەت بە زێرەقانی و پاسەوانی تاییەت بوو كە لە جوابی سۆزان خان جوابی دایەوہ، پرسیارى دووہم بە پپی یاسای بودجە یاسای ژمارە 6 ی سالی 2011 ماددەى 36 دەبووایە ھەموو ئەو كارمەندانەى یان ئەو كەسانەى سەر بە وەزارتەكەى بەرپزتانن دەبووایە ھەموویان بگەرابانەوہ كە بە سزای سیاسی سزا دراون وەگەرابانەوہ و مووچەیان بۆ سەرف بکراپایە، ئایا بۆچی تا ئیستا ئەم كەسانەى كە سزای سیاسی دراون لە وەزارتەكان نەگەرپنדרانەوہ و كارناسانیان بۆ نەكراوہ؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخوا):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سونالی يەكەم ئەو ۋەلامىم حازر كىرۋو ۋە بەلام پېۋىست دەكات جارىكى تر ۋەلامى بىدەمەۋە، ۋەلامى سونالى دوۋەم، بە پىي ئەو لىژنەيەي لەسەرپۇكايەتى ھەرىم پىكھاتوۋە بەدواداچوونيان لەسەر گەپرانەۋەي سەرجم كارمەندان ۋە فەرمانبەرانى حكومت كە سزاي سىاسى دراۋن كىرۋو ۋە تاۋەكو ئىستا 9 لىست بۇمان ھاتوۋە ئەۋەي پەيوەندى بە ۋەزارمەنەۋە ھەبوو بىت جى بەجى كراۋە، كاك طارق مەسئول بوۋە لەو جى بەجى كىرەنە، ئەگەر كەسىك مابى ۋە نەگەر پابىتەۋە مەمنون دەبىم ناۋەكەيمان پى بدەن بۇ ئەۋەي دوۋبارە موتابەعەي بكەين ۋە ئىشەكەي بۇ بكەين، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك احمد فەرموۋ.

بەپىز احمد سلیمان عبدالله ((بلال)):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سوپاس بۇ جوابەكە، بەلام تا ئىستا ئەۋەي كە من ئاگادار بىم لە ھەر دوۋ فراكسىۋنى كۆمەل ۋە يەكگرتوۋ تاكە يەك نەفەر نەگەر پراۋتەۋە، ئومىدەۋارم كە لەو 9 لىستە دا ئەگەر نەبوۋى لە لىستى دەيەم دا ھەبن ئەۋانەش.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەپىز كرىم سىنجاى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۆر پىم خۇشە ناۋەكانم پى بدەن بەسەر چاۋ موتابەعەيان بۇ دەكەين ۋە جى بەجى ى دەكەين.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك دلشاد فەرموۋ.

بەپىز دلشاد شەھاب حاجى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەپىز ۋەزىرى ناۋخۇ، ھەموومان زىانە سىاسى ۋە مەعنەۋى ۋە ماددىەكانى روۋداۋە نەخوازراۋەكانى سنوورى پارىزگاي دەۋك دەزانىن، من پېۋىست ناكات بگەرپىمەۋە سەرى ۋە ھىچيان باس بكەم، پىرسىارى من بە موخەدەدى لىرە ئەۋەيە، دەيان گرتەي فىدىۋىي ھەن لە كەنالەكانى راگەياندن، لەبەردەستى رۇژنامەنووسان، لەو شوپىنانەي كەۋا نىشان دراۋن، زۆر بە پروۋنى ۋە ئاشكرايى پوخسار ۋە دەموچاۋ بە تايبەتى بۇ شوپىنىكى ۋەكو زاخۇ كە شوپىنىكى بچوۋكە بە تەقدىرى من دامودەزگاكانى پەيوەندار زۆر بە ئاسانى دەتوانن ئەم خەلكە بناسنەۋە كەلە ئەسنای ھىپش كىرەنە سەر چ مال ۋە مولكى چ بارەگاكان ۋە چ ھەر شوپىنىكى دىكە كە ھەيە، ئەمانە لەبەردەستن ۋەكو دەلىل، يەعنى پىشى ئەۋەي كەۋا پېۋىست بكات بچىن بە لىكۆلىنەۋە من نازانم چەند دەجىتە بوارى جەرىمەي مەشھود كە لە ئەسنای كىرەرەكە دايە،

پرسىيارەكەى من لېرە ئەوۋىيە تا ئىستا وەزارەتى ناوخۇ ئىجرائاتى ناوخۇ چ بوۋە لە دەستگىر كىردن و لىكۆلئىنەۋە و ئىجرائاتى فعلى لەبەرامبەر ئەو كەسانەى كەوا عەلەل ئەقەل مەعلومن و وىنە و رووخسارىيان لە گرتە فېدېۋىيەكان دا ھەيە؟ پرسىيارى دوۋم زۆر باسكرا لەسەر رووداۋەكانى ھاتوچۇ منىش تەنھا بە كورتى ئەۋە دەپرسەۋە ناي پلانى وەزارەت بۇ ھەئسەنگاندى ھۆكارەكانى ئەم مەسەلەيە چىن؟ زۆرى رووداۋەكانى ھاتوچۇ لە مەۋزوعى ئۆتۆمبىلە و مۆلەتە و ھى رېگاۋبانە و ھى ھەر بواريكى تر كە ھەيە، دوۋم پلانى وەزارەت بۇ كەم كىردنەۋە بەلاى كەم ئەگەر نەئىم بۇ بنەبىر كىردنىشى بۇكەم كىردنەۋەى ئەم كارەساتە كە سالانە ئامارەكان وەكو ئەۋەى كەوا شەرىكى زۆر گەۋرە لەم ولانە روۋى دابىت وا دەرەدەخەن، ئەمە پرسىيارەكانى منە، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

ۋەلامى پرسىيارى يەكەم راستە گرتەى فېدېۋىيى ھەيە وئىمە بەكارمان ھىناون لە دادگا و ژمارەى گىراۋەكان لە شارى دھۆك 112 كەس دەسگىر كراون، 72 كەسىيان بە كەفالىت ئازاد كراون، تەبىيى ئەۋانەى كە دەسگىر كراون ھەموۋىيان دراۋنەتە دادگا و فايليان بۇ دروست كراۋە و ئىنجا دادگا ھەندىكىان دەھىلى و ھەندىكىان ئازاد دەكات و ئەۋە ئىشى دادگايە وئىشى ئىمە نيە، لە دھۆك 112 كەس دەسگىر كراون و ھەفتاۋ دوو كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، لە زاخۇ 129 كەس دەسگىر كراون و 85 كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، 56 كەسىيان لە قەزاي سىمىل و 11 كەس ماون و لەژىر لىكۆلئىنەۋە دان، ھەرۋەھا 8 كەس فەرمانى دەسگىر كىردىيان ھەيە، بەلام لەبەر ديار نەبوۋنى شوپىنى نىشتەجى بوونيان جى بەجى نەكراۋە، ھەموو ئەۋانەش پەراۋى لىكۆلئىنەۋەيان لە پۇلىس بۇ كراۋە و لەژىر سەرپەرشتى دادۋەرى لىكۆلئىنەۋە و داۋاكارى گشتى دان، سونالى دوۋەمى، ۋەك روونكراۋەتەۋە ھۆكارەكانى رووداۋى ھاتوچۇ مرۇف و نامىر و توندوتۇلى و رېگاۋبان كەش و ھەمەۋا، لە ھۆكارە سەرەكەيەكانە بە گشتى بەلام ھۆكارى مرۇف بەشى شىرى بەرەكەۋتوۋە، كەلە 70% ھۆكارەكان مرۇفن، مرۇف لە ھەموو ھۆكارەكان رۇلى ھەيە، ھۆشيارى شوڧىران لەرېگەى كىردنەۋەى پەيمانگاي تايبەت بە شوڧىران، دابىن كىردنى پىداۋىستى ھاۋچەرخ و پىشكەۋتوۋ، چاك كىردنى رېگاۋبانەكان بە شىۋەيەكى سەردەميانە و بەدوو سايد كىردنى رېگاي نىۋان شارو شارۋچكەكان و دانانى ھىماى ھاتوچۇ پىۋىست لە ھەۋلەكانى وەزارەتى ناوخۇيە و بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتە پەيوەندارەكانى تر بۇ كەم كىردنەۋەى رووداۋى ھاتوچۇ لەم بارەيەۋە راپۇرتىكىمان ئاراستەى سەرۋكايەتى ئەنجومەنى وەزىران كىردوۋە ئەگەر پىۋىست دەكات و پىتان باشە راپۇرتەكە دەخوئىنەۋە، چونكە بەراستى ھەموو حلولى تىدايە، حلولى مۆتەعلق بە وەزارەتى ناوخۇ و بە وەزارەتى شارەۋانى، بە وەزارەتى

ئاۋەدان كىردىنە، چۈنكى ئۇم كارە تەنھا كارى ۋەزارەتى ناۋخۇ نىيە ۋە ھەر سى ۋەزارەت موشتەرەكن، جا ئەگەر دەلى سەرۋكى پەرلەمان مەجال بىدات ئەۋ راپۇرتە دەخوئىنمەۋە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

موختەسەرەكەى ئەگەر بلىئى، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىم باشە ئەۋانە بىخوئىنمەۋە، چۈنكى ئەۋە سورەتتىكى كامىل دەداتە ھەموومان، پىشنىارەكانى لىژنەكە: رىگاۋبانەكانى دەرەۋەى شارو شارۋچكەكان، پىشنىار دەكەين، 1 / بە دوو سايد كىردن ۋەراۋان كىردى رىگاۋبانەكان بەشىۋەى ستاندارد ۋ ئەندازەى ھەماھەنگ لەگەل كارى پىۋىست بۇ نەخشەسازى يان بە تەۋاۋەتى، چاك كىردنەۋەى كەموكۆرپەكانى رىگاۋبانەكان بە بەردەۋامى لە ھەموو رپوۋبەكەۋە ۋ لە كاتى خۇيدا، دانانى ھىماى ھاتوچۇى ئەرزى راپوستاۋ تايبەت بە رىنمايى ۋ ئاگادار كىردنەۋە ۋ دىارى كىردى خىرايى ۋ بە پىي ستانداردى جىھانى ئەمەش بە ھەماھەنگى لەگەل بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ لە بەرپوبەرايەتى گشتى ھاتوچۇى ھەرىم لە گەل تىبىنمان سەبارەت بەۋ بىرگانەى كە جى بەجى كىردىن كىردوۋە، دەكەۋىتە ئەستۋى بەرپىز ۋەزارەتى ئاۋەدان كىردنەۋە ۋ نىشتەجى بوون، رىگاۋبانەكانى ناۋ شارو قىرتاۋ كىردن ۋ نەخشەسازى رىگاۋبان ۋ گۆرەپانى ناۋ شار ۋ شارۋچكەكان، دانانى ھىماى ھاتوچۇى ئەرزى ۋەستاۋ بە پىي ستانداردى جىھانى بۇ ھەموو مەبەستەكان، ھەول دان بۇ فراۋان كىردى ئەۋ شەقامانەى پىۋىستى بە فراۋان كىردنە، دروست كىردى ئەندەرپاس ۋ ئۇقەر پاس بۇ ئاسانكارى ھاتوچۇ لەۋ جىگايانەى پىۋىستە ۋ دىارى دەكرىت لەلايەن بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ، دروست كىردى پردى كارەبايى بۇ بەرپىنەۋەى ھاوۋلاتيان بەشىۋەپەكى سەردەميانە لەۋ جىگايانەى كە بەرپىنەۋەى تىدا نىيە، رپونكىردنەۋەى شەقامەكان ۋ بايەخدان بەبوارە كە زۇر گرنگە، كەمكىردنەۋەى ژمارەى فەتحاتى ئىستىدارە لە شەقامە سەرەكەكاندا، دروست كىردى تاسەى كۆنكرىتى يان پلاستىكى، بەشىۋەى ستانداردى جىھانى بۇ ئەۋ جىگايانەى كە پىۋىستە، لەگەل تىبىنمان كە ئەم ئەركانە دەكەۋىتە ئەستۋى سەرۋكايەتى شارەۋانى ۋ بەرپوبەرايەتى ئەندازەى ھاتوچۇ، بەرپوبەرايەتى كارەبا، پىۋىستە بە ھەماھەنگى لەنىۋانىاندا بكرىت، تەۋەرى سىستى ھاتوچۇ ۋ دەرھىنانى مۇلەتى شوڧىرى، سىستى ھاتوچۇ، ئەم سىستەمى كە ئىستا پەپرەۋ دەكرىت، ھاشوۋەى ستانداردى جىھانىيە، بەلام پىۋىستە زياتر بايەخ بدرىت بە بەرزكىردنەۋەى ئاستى ھوشىارى ۋ رۇشنىرى ياسايى، ئەفسەرۋ كارمەندانى ھاتوچۇ، بۇ ئەۋەى كارەكانيان رەۋالەت ۋ رەۋايى ياسايى بەخۇپەۋە بىنىت، لەلايەك مامەلە ۋ ھەلسوكەوتيان لەگەل ھاوۋلاتيان ۋ شوڧىراندا مامەلەپەكى شارستانى ۋ سەردەميانە بىت، ۋ بەدوور بىت لە تووندوتىزى ۋ رپوبەروبوونەۋە ۋ پىشلىكىردى مافى مرۇف، جىاۋازى لەمامەلەكىردن لەلايەكى ترەۋە، ھەۋلدانى بەرپوبەرايەتپەكانى ھاتوچۇ بۇزياتر كىردى چالاكيان، لەبۋارى رىكخستى ھاتوچۇ ۋ رىگاۋبانەكان، بەدانانى مەفرەزە بۇ لىپرسىنەۋە لەسەرىپچى كەران، دانان ۋ

بەكارھېنانى ئامپىرەكانى چاودىڧىرى خېرايى، لەو شەقامانەى كەخېرايى ناياسايى تېدا بەدى دەكرېت، ھەرودھا ئەو شەقامانەى كە رپووداويان تېدا دووبارە دەبېتەو، بەھۇى خېرايى ئۆتۆمبېلەو، بەكارھېنانى ئامپىرەكانى ديارىكردى رادەى سەرخۇشى، ھەماھەنگى نېوان وەزارەتى ناوخۇ وەپرېوہەرايەتى گشتى ھاتوچۇ ھەرېم و وەزارەتى پەرودە، بۇ دانانى بەرنامەيەك كە بەو ھۇيەوہ ياساى ھاتوچۇ و رېنمايەكان بكرېت بەنامىلكەيەك و بەوانەيەكى بەرچا و تا لە فوتابخانەكانى سەرەتايى وناوہندىدا بخويىندىت، چالاك كردنى بوارى راگەياندىن لەبەرپوہەرايەتيەكانى ھاتوچۇ بۇ زياتر بەرزكردنەوہى ئاستى ھۇشيارى ھاوولاتيان و شوڧېران و ھاندانيان بۇ زياتر پابەند بوون بە ياسا و رېنمايەكان، ھەرودھا بەمەبەستى توندوتۇل كردنى پەيوەندى نېوان ھاوولاتيان و ئەفسەر و كارمەندانى ھاتوچۇ، سىستىمى دەرھېنانى مۇلەتى شوڧېرى، ئاماژە بەئامارەكانى دەرھېنانى مۇلەتى شوڧېرى بەشېوازى ئەو دەرھېنانەى كە پەپرەو دەكرېت لە ئىستادا، لە شارو و شارۇچكەكان، وەك تېببىنى دەكەين لاوازيان پېوہ ديارە لەرپووى كۇنترۇل نەكردن و كارىگەرى لاوہكى لەسەر ستاف و لىژنەكانى تافى كردنەوہى شوڧېرى تېياندا، بۇيە پېشنيارى كەمكردنەوہى ئەو جىگايانە دەكەين بۇ وەلاخستنى ئەو كارىگەرييانە و زياتر كۇنترۇلكردنى ئەم بوارە، يەكخستن و پەرەپېدانى سىستىمى دەرھېنانى مۇلەتى شوڧېرى لەبەرپوہەرايەتيەكانى ھاتوچۇ پاريژكاكان و كردنى بەيەك شېوازى ستاندارد، ئەمەش بەھۇى بوونى جياوازى لەنېوانيان لە ئىستادا، زياتر سەرپەرشتى و چاودىڧىرى كردنى نووسىنگەكانى فېركردنى شوڧېرى و يەكخستنى بەرنامەكانيان لەلايەن بەرپوہەرايەتيەكانى ھاتوچۇ، كەلەم بوارەشدا جياوازى ھەيە، ئامارى ئۆتۆمبېل، ئامارى ئۆتۆمبېل بەھەموو جۇرەكانىەوہ لەھەرېمدا رپو لەزىاد بوونە بەشېوہەيەكى بەرچا، ئەمەش دەگەرپتەوہ بۇ باش بوونى بژيوى ژيانى ھاوولاتيان و ئەو ئاسانكارىيانەى بۇ تۇماركردنى ئۆتۆمبېل ھەيە لە ئىستادا، كە بەرامبەر رەسمىكى تۇماركردنە، ھەماھەنگ لەگەل بوونى بازارى ئازاد كەتارادەيەكى زۇر بەرژوہەندى بازركان و خواست و ويستى ھاوولاتيانى تېدايە، بۇيە بۇ كەمكردنەوہى كارىگەرى ئەم كارە، لەسەر رپووداوەكانى ھاتوچۇ پېشنيار دەكەين:

- 1 - بەرچاوغرتنى داتاكانى تايبەت بە بەرزبوونەوہى ئاستى بژيوى ژيانى ھاوولاتيان و زىاد بوونى دانىشتوان، كردنەوہى رېگاوبان و سالانە ھېنانى ئۆتۆمبېل بەپېى پېويستى سالانە ديارى بكرېت.
- 2 - ديارى كردنى تەمەنى بەكارھېنانى ئۆتۆمبېلى تايبەت، كرى و بارھەلگر، پاش تىپەر بوونى ئەو ماوہيە، خاوەنەكانيان سوودمەند بېت بۇ تۇماركردنى ئۆتۆمبېلىكى نوى، لەجياتى پېدانى رەسمى تۇماركردن.
- 3 - بايەخدانى تەواو لەلايەن شارەوانىەوہ بۇ دروست كردنى پاركىنگ بۇ وەستاندى ئۆتۆمبېل لە شارو شارۇچكەكان.مەرجداركردنى دروست كردنى ھەر بالەخانەيەك بەتەرخانكردنى نھۇمى

يەكەم، يان ھەر نھۆمىكى تر بۇ پاركىنگى ئۆتۆمبىل، ھەروھە ھاوولاتيان كىردى ھاوولاتيان بۇ دروست كىردى بالەخانەى چەند نھۆمى بۇ ۋەستاندى ئۆتۆمبىل بەشىۋەى گونجاۋ.

4 - ھەولدان بۇ دابىن كىردى ترامى كارەبايى بۇ ھەندى شەقامى سەرەكى لەشارەكاندا، كە لۇدى لەسەرە.

5 - دامەزاندنى كۆمپانىيەى گۆيزانەۋەى ھاوولاتيان لەشارەكاندا، كەسەر بەۋەزارەتى گواستەنەۋەى گەياندىن بىت، يان ھاوبەش لەگەل كەرتى تايبەت بەبەشدارى كىردى ئەو شوپىرو ھاوولاتيانەى كە لە ھىلەكانى ناشاردا كار دەكەن، ئەمەش بە ھاوولاتيانەى ۋە ھەماھەنگى سەندىكەى شوپىران ۋە لايەنە پەيوەندىدارەكانى تر.

6 - كار كىردى بەياسى دىنبايى لەرۋوداۋەكانى ئۆتۆمبىل ۋە پەپرەۋكردى لەلايەن كۆمەتەۋە، يان ھەر كۆمپانىيەكى تىرى كەرتى تايبەت.

7 - بايەخدانى زياتر لەلايەن بەرپۆۋەبەرايەتى ھاتوچۇى پارىزگاكان بەيوونى مەرەجەكانى توندوتۋلى لە ئۆتۆمبىلداۋ لىپرسىنەۋە لەسەرپىچى كەران.

ئەمە پىشنىارەكان بوون، كە بەرزكراۋەتەۋە بۇ سەرۋكاپەتى ئەنجومەنى ۋەزىران، چاۋەرى دەكەين كە تەتقىق بىرىت ئىمەش دەستبەجى جىبەجى دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دلشاد تەعقىب ھەيە؟، فەرموو.

بەرپىز دلشاد شەھاب حاجى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

ۋەللەم پىم باشە ئەم راپۇرتە رەنگە ھىشتا تەفاصىلىشى تىدا بىت، چۈنكە ئەمە رۋوداۋىكە بىروا دەكەم ھەموو پەرلەمانتاران پىم موھتەمن، ۋە پىشتىر داخاۋازىيەكىش ھەبوو كە بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ بىتە ئىرە بۇ ئەم بابەتە بەتايبەت، ئەم راپۇرتە دابەشى سەر ئەندامانى پەرلەمان بىرىت ئەۋەى پىشنىارى چارەسەرە، بۇ ئەۋەى ئىمە بتوانىن ھەر موساھەمەيەك يان ئىزافەيەك ھەيە بىخەينە سەرى، ئەۋەى گىراۋەكانىش ۋەللەھى باش بوون بەش بەھالى خۇم وام تەسەۋر ئەكرد لەو 10 تا 12 كەسەى كە لە ئىعلام باس دەكەن، زياتر ھىچ ئىجرائاتىك نە كراۋە، باش بوون ئەۋەش رۋونكرائىەۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، ئىمە مانىمان نىيە، ئەۋ راپۇرتە بەسەر ئەندامەكاندا دابەش بىكەين، پاشان لەرپىگەى لىژنەى ناوخۇۋە ئىمە دەيدەينە ئەۋان كەدابەشى بىكەن، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، ئەۋە لەپرۇتۇكۇل تەسجىل بوو كە خوئىندتەۋە، كۆپى دەكەين و بەسەر ھەموو ئەندامەكان دابەشى دەكەين، رپىزدار نىشتمان مرشد، فەرموو.

بەرپىز نىشتمان مرشد صالح:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، مەن تەنھا سى پىرسىارم ھەيە، پىرسىارى يەكەم: بەگوپىرەى بىرپارى سەرۋكايەتى ھەرىمى كوردستان، بىرپاردرا كە سەپارەى جام رەش قەدەغە بىكرىت، لەم پىناۋەشدا ۋەزارەتى ناوخۇ ھەستا بە ھەلمەتلىك بۇ قەدەغە كىردى سەپارەى جام رەش، لىكرىدەنەۋەى لەزگەكانيان و شىكاندىنى جامى رەش، بەلام ئىستا دەبىنەن لەشەقامەكاندا جامى رەش ۋەك خۇى لىھاتوۋەتەۋە، بۇچى؟، ھەنگاۋى ۋەزارەتى ناوخۇ چىيە بۇ ئەم مەبەستە؟، پىرسىارى دوۋەم: ئەۋ كامىراپانەى كەدانراون لەسەر شەقامەكان بۇ تۇماركىردىنى ژمارەى سەپارەى سەرپىچى كەر، بەلام لەكاتى ئەنجامدانى سەرپىچى لەلايەن شوفىرەكان راستەوخۇ غەرامەكانيان بەدەست ناگات، ئەمەش ۋاى كىردوۋە لەلايەن كەسى سەرپىچى كەر، بەردەۋام بىت لەسەر سەرپىچى كىردى، لەلايەكى تىر لەكاتى ئەنجامدانى ھەر مامەلەيەك لە بەرپۇەبەرايەتى ھاتوچۇ پارەى ھەموو سەرپىچىكەنى ھەموو لى ۋەردەگىرن، ئەمەش بەگىران دەكەۋىت لەسەر سەرپىچى كار، بۇيە دەپىسىم بەرنامەى ۋەزارەت چىيە بۇ ئەۋەى كەسى سەرپىچى كار، دۋاى سەرپىچىكەى راستەوخۇ ئاگادار بىكرىتەۋەۋە پارەكەى لى ۋەربىگىرەت؟، پىرسىارى سىيەم: سەرپىچىكەى زۆر لە ئۇتۇمبىل چ تەكسى چ تايبەت بىت بەبى ھىچ بىنەمايەكى ئامارى ژمارەى دانىشتۋان و پىۋىستىيەكانى خەلك...

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

نىشتمان خان، لىرە تەنھا دوۋ پىرسىارت نوۋسىۋە، لەۋە زىاتىر پىرسىار مەكەن، تىكايە رەچاۋى ئىۋولتى ئەم دانىشتانە بىكەن، چۈنكە دەمانەۋىت ئەم سىستەمە بەرپۇە بەرىن، تا سەرگەۋتوۋ بىن، ئەگەر پىرسىارى تىرت ھەيە پاشان بەنوۋسىن بىننەرە، سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇى ھەرىمى كوردستان):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىرسىارى يەكەم: كىشەى ئۇتۇمبىلى جام رەش، دۋاى فەرمانى بەرپىز سەرۋكى ھەرىم تارادەيەكى زۆر بىنر كراۋە، تەنھا لەچەند حالەتلىك نەبىت كە ئەۋىش زۆر كەمەن، ئەۋانىش ھەيئات و قونىۋىيات، ۋەفدە

بيانيهكان، ئەو ھاوولاتیانەى كە بۇ ماوەیەكى كورت دینە ھەریم، لەئەصدا جامى ئۆتۆمبیلەكانیان ڕەشە، لەكاتى جەژن و نەورۆز و ناھەنگەكان، لەكاتى ئیستادا ئاگادارى ھەموو دوكانەكانى جوانكارى ئۆتۆمبیل كراوە كە بەكارھێنایى لەزگەى ڕەش بۇ جامى ئۆتۆمبیل قەدەغەیە، ھەرودھا لە دەروازەكانى سنوور، ناھیلن ئۆتۆمبیلی جام ڕەش داخڵ ببیت، بەلام ھەندى كەس ھەيە سەردانى ھەریم دەكات ئیمە ناتوانین مەنەى بكەین، چونكە دیت بۇ دوو تا سى رۆز و دوایى دەگەرپتەو، كە ئەوھش لەجاده دەببندریت حساب دەكریت كەخەلكى ھەریمە، پرسیارى دووھم: لەھەولیر و سلیمانى سستى پۆستەمان دەست پیکردوو، كە لەرپىگای پۆستەو رۆژانە وینەى موخالەفەكان دەنیرینەو سەر ناوینشانى شوڤیرەكان، لەپارپىزگای دەھۆك خەریكىن لەرپىگەى سائى ئەلكترۆنى، سائى ھاتوچۆ سەرجم وینەو سەریچىەكان بلاو دەكەینەو، ھەر ھاوولاتیەك دەتوانى بەدواداچوونى بۆبكات، خەریكىن ئەم سىستەمە لە ھەولیر و سلیمانى و گەرمیانیش جیبەجى بكەین، ئیستا لەدھۆك جیبەجى كراو، تەنھا ژمارەى ئۆتۆمبیلی خۆت لەسەر سائتەكە دەببىت، یەكسەر دەردەچیت كە چەند موخالەفەت ھەيە، لەچ كاتىك و لە چ شوپنىك بەرەسمەو، خەریكىن لەھەولیر و سلیمانى ھەمان سىستەم جیبەجى دەكەین، لەوانەيە لەدوو تا سى ھەفتە جیبەجى بكریت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقبت ھەيە نیشتمان خان؟، باشە سوپاس، رپژدار گۆران ئازاد، فەرموو.

بەرپز گۆران ئازاد محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخیرھاتنى بەرپز جەنابى وەزیر دەكەم، وە دەستخوشى كارو چالاكیەكانى لى دەكەم، من شەش پرسیارم ھەيە، پرسیارى یەكەم: بەگۆیرەى یاساى ژمارە (95)ى سالى 1978ى ھەمواركارو بەناوى (ياساى رپكخستى مەحەلاتى سەكەن لە عىراق) لەكوردستاندا كارتى زانیارى دەكریت بۇ ھاوولاتیان، بەلام لەپال ئەوھشدا ھیشتا كار بە پشگىرى موختار دەكریت، كە حەلەقەيەكى زیادەيە لەكارى رۆژانەى ھاوولاتیان، بۆچى تا ئیستا دەسەلاتتان لە موختار وەرنەگرتۆتەو؟، كەھەم رۆتىنى ئیدارى زیاد دەكات، ھەم لەگەل سىستى پشكەوتنى ئەمنى ئەمرو و شارستانیەت ناگونجیت، پرسیارى دووھم: لەكاتى رپوداوەكانى بادینان چەندین تاوانى بىنراو رپویدا، ھەر لەپەلامارى بارەگاكان و سووتاندنى دوكانەكان، ئایا بۆچى ئەو تاوانبارانە راستەوخۆ نەگىرانە بەتایبەتى ئەوانەى كە جلى فەرمى ئاسایش و پۆلیسیان لەبەردابوو؟، پرسیارى سببەم: لەژیر رۆشناى سەرۆكى ھەریم ژوورپكى عەمەلیات دروستكرا لەھەردوو وەزارەتى ناوخۆ و پشیمەرگە، بەمەبەستى دەستگىر كردنى ھەموو ئەو تاوانبارانەى كە فەرمانى دەستگىر كردنیا ھەيە، ئەنجومەنى دادوهریش نووسراوى ژمارە(2264) لە 2011/10//25، ئاراستەى ئەنجومەنى وەزیران كراو، كەئەوان چاوەرپى دەستگىر كردنى موستەشارەكانى سەردەمى بەعسن كە فەرمانى دەستگىر كردنیا ھەيە ئیستا، ئایا لەو (2653) تۆمەتبارە (253) موستەشارەى تپدايە كە فەرمانى دەستگىر كردنیا

ههيه؟، پرسيارى جوارهم: بهگوپرى پرگهى سى ماددهى (44) له ياساى ژمار(18)ى سالى 2011، ياساى جيبهجيكردى رازهى هيزهكانى ناوخو، ههموو كارمهنديكى پوليس پيش دهرچوونى ئەم ياسايه خانهنشين كرابيټ، مووچهكهى چاك دهكريټهوه، بهگوپرهى ياسا تازهكه، بهلام بهگوپرهى ههموو رينماييهكانى وهزارهتى دارايى كهدهرچووه تا ئيستا هيچ نامازيهك بو ئەو كهسانه نهكراوه كه خانهنشين بوون بو ئەوهى مووچهكانيان چاك بكرټهوه، لهكاتيكا بهگوپرهى ياساكه پيويسته وهزيرى ناوخو و وهزيرى دارايى رينمايى دهربكهن، لهنووسراوى ژماره (13272) له 2011/6/14ى وهزارهتى ناوخو كه له وهلامى پرسيارىكى مندا وهلامى پههلهمانيان داوهتهوه، لهخالى دووهمدا بهرپز وهزارهتى ناوخو نووسيوهتى كه سهبارت به كردنهوهى بنكهيهكى (ههزه) بووه له شارى كوويه، ئەئيټ ئيمه لاريمان نيه بو ئاسانكارى مامهلهى بهرپوهچوونى هاوولاتيان گهراجى تايهت به پشكنينى ئوتومبىلى هاوولاتيان بكرټهوه، بهلام پيويسته هاوولاتيهك نامادهى ههبيټ ئەم كاره ئەنجام بدات، مههركهكانى كردنهوهى ئەم كاره ههبيټ و ناميرو كهلوپهل و پشكنينى دابين بكات و داوايهك پيشكهش بكات بهوهزارهت و مؤهلهتى پيئدههين، بو ئاگادارى بهرپزتان، بهلام ساليكه لهم داواكاريه بهم مههركهكانى وهزارهتى ناوخو باسى كر دووه، جاريكيش لهگهه بهرپزت قسهم كر دووه، نامادهيه له وهزارهتهكهى بهرپزتان بهس تا ئيستا وهلام نه دراوهتهوه نه به ئا يان ئا، كاريشى لهسهر نهكراوه، دوا پرسياريشم وهلامم وهگرتهوه، كهتايهت بوو بهچاكردى مووچهى پاسهوانه تايهتهكان، زور سوپاس.

بهرپز سهروكى پههلهمان:

سوپاس، جهنابى وهزير فهرموو.

بهرپز كريم سنجارى(وهزيرى ناوخوى ههرپمى كوردستان):

بهرپز سهروكى پههلهمان.

جوابى ههموو پرسيارهكان بدهمهوه يان تهنه دوو پرسياريان؟، باشه ئەوانهى كه جوابيان نهبووه، پرسيارهكهى سهبارت به ياساى ژماره(95) هى مههكلاتى سهكهن، سهبارت بهم بابته نهمانويستوووه ئەركى هاوولاتيان قورس بكهين، تاكو ههموو هاوولاتيان دهبنه خاوهنى كارتى زانيارى، بو نموونه بو ئاگادارى بهرپزتان تهنه لهناو مههركهزى شارى ههولير (372000)خيزان ههيه، لهماوهى سالى 2011دا توانراوه كارتى زانيارى بو زياتر له (165) ههزار رپك بخهين، ههستاوين بهكردنهوهى (56) بنكهى رپكخستنى كارى زانيارى لهشارى ههولير، بهم پيوههش پاريزگاي ههولير ناستى يهكهمى بهدهست هيناوه لهسهر ئەم بابته، ههركاتيكا ئەم پرؤسهيه تهواو بوو، كار به پشتگيرى موختارهكان ناكهين، بهلام چونكه تهواو نهبووه، ههموو خهلك كارتى زانيارى نيه، بويه مهجبورين به تهئيدى موختار كار بكهين، پرسيارى دووه: سهبارت به رووداوهكانى بادينان، سهبارت بهم بابته ليژنهيهكى ليكوئينهوه لهلايهن وهزارهتمانوه رهوانهى دهوك و زاخو كراوه، لهسهر ههموو پيشيلكاريهكانى ليكوئينهوه بهدواداچوون، دواتر ههر كهم تهرخهمييهك له رووى كارگيرى و ههر تاوانيك كه لهلايهن ههر كهسيك ئەنجام درابيټ به

پیی یاسا دهرینه دادگا، بهلام سهبارت به کارمندان پۆلیس و ئاسایش تاكو ئیستا به پیی بهدواداچوونی لیژنه لیكۆلینهوه دهرنهكهوتوووه هیچ کارمندیکی پۆلیس کاری تیکدهرانهی نهجام دابی، تاكو ئیستا له شاری دهۆك و شارهکانی تریش ژمارهکانم باس کرد چهند کەس گیراون، پیویست ناکات دووبارهی بکهمهوه، سونالهکەهی تر / سهبارت به ژووری عهملهیات، ئەم ژووره عهملهیاته دانراوه بۆ ئەو کەسانهی که فهروانی دهستگیر کردنیان ههیه لهلایهن دادگاکی ههریمی کوردستان، تا ئیستا جیبهجی نهکراوه، ئەم ژووره لهلایهن لیژنه هاوبهشهکانی نیوان وهزارهتی پێشمهگرگه و وهزارهتی ناوخۆوه ئەم بریارانه جیبهجی دهکات، ههر وهزارهته و سهبارت به کارمهندهکانی خوی که فهروانی دهستگیر کردنیان ههیه جیبهجی دهکات و رادهستی دادگاکی دهکرینهوه، ئەم پرۆسهیهش دهستی پی کردوووه کەس نابیت فهروانی دهستگیرکردنی ههبی و دهستگیر نهکری، به نیهت پینمایی وهزارهتی دارایی، ئەم بابته پهپوهندی به یاساکهوه ههیه، راسته ئەو خانهنشینهش دهگریتهوه که پیش دهرچوونی ئەم بریاره خانهنشین کراون، بهلام ئەم بابته پهپوهندی به وهزارهتی دارایی و بهپوهبهرایهتی خانهنشینی گشتیهوه ههیه، پیویسته ئەوان بهم کاره ههلسن و جیبهجی بکهن، ئەم سونالانه لای من تۆمار کرابوون، سوپاس.

بهپیز سهروکی پههلهمان:

تهعقیبت ههبوو کاکه؟

بهپیز گۆران ئازاد محمد:

بهپیز سهروکی پههلهمان.

سهبارت به کارتی زانیاری به فیعلی راسته ههموو کەس کارتی زانیاری نیه، بهلام بهدواداچوونی ئیمه ئەو کەسانهی که کارتی زانیاریان ههیه تاوهکو ههموو خهلك دهبيت ببیته خاوهنی کارتی زانیاری، با موختار موشکیله نیه ههئنهگری، بهلام ئەوانهی کارتی زانیاریان ههیه با له فهروانگهکان که ئەوان ههیانبوو پیویست ناکات داوا لهو کەسانه بکهن کهوا ئەوان وههقهی موختار بینن، وهک ئەو قۆناغی گواستنهوهی که یهکجاری ئەم حالته کۆتایی دیت، سهبارت بهو تاوانبارانه من تهئکید لهوه دهکهمهوه که ئایا ناوی موستهشاری تیدایه یان نا؟ چونکه راسته ئەوان ئەمیری دهستگیر کردنی له دادگای عیراقهوه بۆیان دهرچوو، بهلام من ناوم لایه 18 داوای لهسهره له دادگاکی ههریمی کوردستان و فهروانی دهستگیرکردنی ههیه، ئایا ئەو نهوعه کەسانهی تیایه یان نا؟ بۆیه من قسهه لهسهر ئەوه کردوووه، لهسهر مووچه و خانهنشینی هیزهکانی ناوخۆ به فیعلی پهپوهسته وهزارهتی دارایی، بهلام یاساکه دهلی/ وهزارهتی دارایی و وهزارهتی ناوخۆ، من کاتیك سهردانی وهزیری داراییم کرد لیرهشدا ههمان پرسیارم کرد، وتی/ چاوهپیی وهزارهتی ناوخۆینه له فورسهتیک دا به یهکهوه دانیشین تهعلیماتهکه دهریکهین، ئومیدهوارم له نایندهش دا وهلامی پرسیارهکەهی تایبته به (کوپی) م دهست کهویتهوه له بهپیزت، سوپاس.

بهپیز سهروکی پههلهمان:

سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە تەعلیماتمان داۋە بەھەموو دەزگاكانى وەزارەتى ناوخۇ كە كارتى زانىارى پىدەكرىت و پىويست ناكات تەئىدى موختار بىنن، ئەگەر ھەندى دائىرە جىبەجىپى نەگردوۋە سوپاستان دەكەين، ئىمە دووبارە تەئىدىيان دەكەينەۋە، بە نىسبەت گىراۋەكان من تەئىكىد دەكەم بۇ جەنابت، ھەر كەسك ئەمرى گرتنى لە دادگاكانى حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەركرابى ئىمە دەستگىرى دەكەين، ئەۋەى وەزارەتى داراىى ئىشى وەزارەتى داراىيە، ئىمە داۋامان كرددوۋە، لىژنەشمان حازر كرددوۋە كە لەگەلىان دانىشن بۇ جىبەجىپى كرددنى ئەۋ ئىشە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار عەۋنى كمال بەزاز، نىە لىرە، پىزدار ھاوراز شىخ أحمد، فەرموو.

بەرپىز ھاوراز شىخ أحمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پىسىارم لە وەزىر ھەيە، پىسىارى يەكەمم/ بۇچى پۇلىسى چالاكىيە مەدەنىيەكان لە دھۆك نىە؟ لە كاتىكىدا بە پىي ياساى رىكخستنى خۇپىشانندان دەبوايە پۇلىسى چالاكىيە مەدەنىيەكان لەۋ شوپانانە بوايە كە خەلك ھاتە سەرشەقام، بەلام ئەم كىشە و ئەم گرتە لە كاتىك دا، يەئنى ئەۋە نىشانەى جىبەجىپى نەكردنى ياساكەيە كە لە پەرلەمان دەرچوۋە، پىسىارى دوۋەمم بەپراستى لە سەردەمى تەكنەلۇجىيا و ئاسانى پەيوەندى كرددن، بۇچى ئەۋ ھەموو كاولكارىيە پروویدا و نەتانتوانى بەرى پى بگرن؟ ئەۋە بەپراستى جىگای پىسىارە، پاش سووتانى ئەۋ ھەموو دوكان و شوپنە، پاش سووتانى ھەموو بارەگاكانى يەكگرتوو، من نازانم يەئنى بەر پى گرتن و كۇنترۆل كرددنى لە كوى؟ پىسىارى سىيەمم/ بە فەرمانى كى لە گەرمەى پرووداۋەكانى بادىنان دەيان ئەندامى يەكگرتوو گىران؟ لە كاتىكىدا زۇربەيان فەرمانى حاكىمىيان بۇ دەرئەچوۋبوو، ئەم قسەيە كە دەيكەين بەپراستى، كە دەلىين فەرمانى حاكىم دەرئەچوۋ، فەرمانى حاكىم موستەمسەككىكە دەبى بلىي ئەۋە بە فەرمانى حاكىم گىراۋە، بەلام وا نىە، بە فەرمانى حاكىم نەگىراۋن، يەكسەر پۇلىس ھىرشى كرددوۋە لە ناۋ مالى خۇى بردوۋىتى و ھىچ فەرمانىكىشى پى نىە، ئەۋە بۇ؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە دھۆك، پىسىارى يەكەم/ لەبرى ھىزە چالاكىيە مەدەنىيەكان، ھىزى نامادە ھەيە، ھىزى نامادە سىريەيەكى ھەيە كارى ئىشى چالاكىيە مەدەنىيەكانە، پىشترىش نامازەمان بەۋە كردد، سوئالى دوۋەم/

كەمى ھېزەكانى ناوخۇ بە ھەماھەنگى نەگردنى خەلك، بەلكو رېگا گرتنيان لە دواكەوتنى ھېزەكانمان بۇ شوپىنى مەبەست، ھەموو ھۆكارن و بەشېك لەسەر ئەوھى پروویداو، لەگەل ئەوھشدا كەم تەرخەمى بەدى دەكرېت لە ھەندئ لاپەنى ئىدارى و ئەمنى، بەلام ئەوھش لېرە لەبېر نەكەپن ھاندانىش ھەبووھ لەلاپەن ھەندئ كەس بۇ زياتر گەرم كردنى كېشەكە، وەلامى سونالى سېھەم/ ئەوانەى لە ناو خۇپيشاندانەكان گىراون دەپان ئەندامى يەكگرتوو كە پرسىار دەكات، وەلام/ ئەوانەى لە ناو خۇپيشاندانى ناپاسايى دەبېنرېن كە تەجائوز دەكاتە سەر مال و مولكى گشتى و ھاوولائتيان دەستگير دەكرېن، لېكۆلېنەوھى لەگەل دەكرېت، پەوانەى حاكەم دەكرېت، پاشان برپارى چارەنوووسى كەسەكان لەلاپەن دادومر و دادگا يەكلايى دەبېتەو، سەرجهەم ئەو كەسانەى بەھوى پېشېلكارىيەكانى ئەو پرووداوانە ھى دەھوك و زاخۇ گىراون بەم شېوھى خوارەوھن، باسەم كرد، 129 لە زاخۇ و 85 يان بە كەفالىت ئازاد كراون، 112 كەس گىراون و 72 كەس بە كەفالىت ئازاد كراون، لە سېمىل 56 كەس گىراون و 45 بە كەفالىت ئازاد كراون، كۆى گشتى گىراوھكان 297 گىراو 202 بە كەفالىت ئازاد كراون و 95 گىراو ماون كە پەراوى لېكۆلېنەوھىمان لەبەردەم دادگايە، زۆر جار ھەيە كە خەلك بە پىي گومان دەگىرېت پەراوى لېكۆلېنەوھى بۇ دەكرېت و دەچېتە بەردەم دادگا و دادگا تەقرىرى مەسېرى بۇ دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقېب ھەيە كەرەمكە.

بەرپىز ھاوپاز شېخ احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

جوابى پرسىارى يەكەمى تەناقوزە لەگەل ئەوھى محافىز بەراستى جواب دانەوھى محافىزى دەھوك، دوايى مەسەلەى دەسگير كردن ئايا وايە بە بى فەرمانى حاكەم مامۇستايەك بچى لەمەكتەب بېگرن و بېبەن سجنى بكنە؟ ئايا وايە؟ ئايا وايە لە مائەكەى خۆى بە بى ھېچ ئاگادار كردنەوھىەك ھەبى كە كەسى بگرن وھېچ فەرمانىكى رەسمىشى پى نەبېت، من نازانم ئىستا ئىمە لەوانە تى ناگەين بە بى ئاگادار كردنەوھى ھەر لە خۆوھ ھېرش بكرېتە سەر خەلك ئايا لەم ولاتە ياسا وايە؟.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر كەرەمكە.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوانە گىراون تەبىعى زۆر كەس بە تومەتى مەشھود و جورمى مەشھود گىراون لە كاتى موزاھەرات، دوو/ خەلكىكى زۆر گىراوھ بە پىي وینەى فېدېوىيى، سى/ خەلكىك ھەيە ئىعترافى كردووھ لەسەر خەلكىكى تر كە ئەو ھانى داوھ حاكەم برپارى داوھ بە دەسگير كردنيان، ئەوانەى كە گىراون ھەموو كېشەكان لە دادگاوھن و دادگا تەقرىرى مەسېرى ديارى كردووھ، يەك نەفەر نەماوھ نەچووېتە بەردەم دادگا، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك سەردار فەرموو.

بەرپىز سەردار رشيد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى بەرپىز ۋەزىر ۋ ھاۋرپىكانى دەكەم، ديارە ۋەزارەتى ناوخۇ يەككىكە لەو ۋەزارەتە گىرگانەى حكومەتى ھەرىم كەمەسئولىەتى پاراستنى ئاسايشى ناوخۇى ھەرىم ۋ پارىزەرى ئارامى كوردستان بوو، بۇيە دەبى ئەم ۋەزارەتە ئىدامە ۋ درىژە پىدەرى ئەو ۋەزە ئارام ۋەسەقامگىرە سىياسىيە بىت لە كوردستاندا، بەرپىز جەنابى ۋەزىر ديارە من دوو پىرسىارم ھەبوو، پىرسىارىكىان سەبارەت بە ۋووداۋەكانى بادىنان من جوابەكەيم دەست كەوت، سەبارەت بە كىشەى ھاتوچۇش ھەر دەستم كەوت، بەلام ھەندى خال ھەيە لە راستى دا دەبى جەنابتان ئەگەر تەۋزىجى بۇ بەدن، ديارە كىشە ۋ گىرقتى ھاتوچۇ ئەمپۇ ھەروەك لاي ھەمووان ئاشكرايە بووئە جىگاي قسە وباس لە راگەياندنەكان ۋ ھاتنى ئەو ھەموو سەيارە زۇرە ۋ بى حسابە بۇ كوردستان كە ژمارەى ئىستا لەسەرۋى مليۇنەۋەيە، ديارە سەيارە كۇنەكانىش ھەر باقىن، ئەو مۇدىلانەى كە زۇر كۇنن لە شەستەكانەۋە تاۋەكو ئىستاش كار دەكەن، سەيارەى بى ناۋنىشان، بى ئارم، بە ئارمەۋە داخلى دەبن ۋ كارەساتى زۇر گەورە ئامارەكانىش ئەۋە بوو جەنابت باست كرد ھەم لە برىندار ۋ ھەم لە كورژراۋ، ديارە لە سلىمانى دا ۋەزى سلىمانى شارىكە ناحىيەى جوگرافى ۋ ئەۋانەى ھەموو لايەكمان دەزانىن كە زۇر مەجالى تەۋەسۋەى نىە، بەلام دەكرىت لە چاۋ ئەو داھاتەى مرور كە لەۋى ھەيەتى ئەمسال ھەفتا مليار بۇ ھەشتا مليار داھاتى بوو، يەنى دەكرى ھەندىك كارى بۇ ئەنجام بدرىت، مەسەلەى ئەندەر پاس ۋ بەرزە پرد ۋ فراوان كردنى شەقامەكانى ناو سلىمانى، دروست كردنى ھىلى ترام ۋ ھاۋشيوەى ئەۋەى ھەولپىر لە راستى دا كە من پىمۋايە كولفەيەكى زۇر كەمى تى دەچىت ئەۋەى ھەولپىر لەبەينى دوو سى مليارىك دايە ۋ دوو، سى مليار ۋ شەش سەد مليۇنە، يەنى دەكرىت بەراستى لە سلىمانىش دا..... .

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تكاىە پىشنىار نەخىر، بەس پىرسىار، ئەم دانىشتنە پىرسىار ۋ ۋەلامدانەۋەى پىرسىارەكانە ۋ پىشنىار نىە، كاك سەردار فەرموو.

بەرپىز سەردار رشيد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەمبۋرە، بۇ مەسەلەى سلىمانى ۋەكو وتم لىرە لە پىرسىارەكان وايە جەنابى سەرۆكى پەرلەمان بۇيە من بەراستى لىرە زكرم كرد، ئايا ۋەزارەت ياخود بەرپىۋبەرايەتى گشتى ھاتوچۇ ئەو داھاتەى كە لە سلىمانى ھەشتا مليارە لە پلانى دا ھەيە كە ئەو كارانەى كە باسەم كرد ئەنجامى بدات؟ زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر كەرەمكە.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

پىم باشە داھاتى ھاتوچۇ عەرزى بىكەم بۇ برايان خوشكان، چونكە بەراستى مەسەلەن دەلى داھاتى ھاتوچۇ سلىمانى 70 مىليارە، ئەساسەكە وانىە، ئىنجا ئەگەر ئىجازەم بىدەن داھاتەكە شەرح بىكەم كە چەندە و چۇن سەرف كراۋە، داھاتى ھاتوچۇ گشتى (183000623) يە، مەسروف ئەۋەندەپە، ئىداع (119) يەۋ، بەسيت (64) ى ماۋە، تەبىئى ئەمە لە 2011/1/1 تا 2011/12/1 يە و ھى 12 مانگە، ھى ھەۋلىر (53 مىليار و 896 مىيۇن)، (26 مىليار و 295 مىيۇن) ى سەرف كراۋە، 27 رەسیدى ماۋە، ھى دھۆك (18 مىليار) و (8مىليار) ى سەرف كراۋە و (9مىليار) ى رەسید ماۋە، سۇران (102 مىيۇن) ەو (151) سەرف كراۋە ئەۋە قەرزە لە ئەۋەى تر ۋەردەگرىت، مرورى سلىمانى (29 مىليار) و (نزىكەى 6 مىليار) سەرف كراۋە، نزىكەى (11 مىليار) ئەمرى سەرفى پى دەرچوۋە بەلام ھىشتا جى بەجى نەكراۋە، يەئنى تەقريبەن 13 مىليار لە مەجموعى 29مىليار سەرف كراۋە، گەرميان يەك مىليار و پەنجا مىيۇن، نزىكەى يەك مىليار سەرف كراۋە ئەۋەكەى تر رەسیدە، مەجموع 103 مىليارە ھى ھەموو كوردستان، 41 مىليار سەرف كراۋە، پەنجاۋ سى مىليار سەرف كراۋە، نىكەى پەنجا مىليار ماۋەتەۋە، ئەۋىش لە پىرۋەى ئىمە لەم سائە مەشارىئى پى دروست بىكەين، تەبىئى چۇنىەتى سەرف كىرنىش لامان ھەپە، لىزنەى ناوخۇ بەخىر بىت، ھەر ۋەختەك بىت، دەتوانى بىت تەماشىا بىكات، چۇنمان سەرف كىردوۋە، ھەموو سالىك چاۋدىرى دارايى تەسفىئە ۋە ھىساباتانەى لەگەل دەكات.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەپە؟ كەرەمكە.

بەرپىز سەردار رشید محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر بمبوورى دپارە من باسى 70مىليارم كىرد، 70مىليار لە 50% دەروات بۇ ۋەزارەتى دارايى، ئەۋ باقىەى لای بەرپىزتان ئەمىنىتەۋە، ئىدى فىئەلەن ۋاپە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنىسبەت ئەۋ پىرسىارانەى كە كىردىان، يەك، ھاتن و ھاۋردە كىردنى ئۇتۇمبىل بۇ ناۋەۋەى ھەرىم، پەپەۋەندى بە ۋەزارەتى ناوخۇۋە نپە، ۋەزارەت تەنھا بەرپىرسە لە تۇماركىردن، بەپىى ياساۋ رىنماپپەكان،

ژماره بېك ئۆتۆمبېلى كۆن له پارېزگاكانى ھەريم تۆمار نەكراون، ھەيە، بەلام ژمارەيان كەمەو زۆر كۆن نين، لەبەر ئەوەى لەسالانى پېشوو ژمارەيەكى زۆر لەو ئۆتۆمبېلە كۆنانە برېندراون، لەبېرى ئەوانە ئۆتۆمبېلى نوئى تۆمار كراون، خاوەنەكانيان سووديان لە ژمارەى تابلوكانيان كرد، واتە بەبى رسومات بۆيان تۆمار كرا، ئىستا لەو جۆرە ئۆتۆمبېلانە زۆر كەمە، ئەوەى ھەيە ئەو ئۆتۆمبېلانەن كە ھەنگرى تابلوئى پارېزگاكانى دەرەوى ھەريمن، ئىمە ناتوانين دەستكارى ئەو ئۆتۆمبېلانە بكەين، بەتايبەتى زۆر لە خاوەنەكانيان ھاوولائى كوردن ودانىشتووئى ھەريمن، سى، ئەو ئۆتۆمبېلانەى كە پىيان دەلئىن بى ناونیشان، يان بى دايك و باوك، زۆر لەو ئۆتۆمبېلانە بە دەست ھاوولائى كوردە، لە ھەريمى كوردستانەويە، ئەمە لەلایەنە پەيونىدارەكان بەلئىن نامەيان داو، بەرپرسيارەتيانە لە بارەيەو ھەيە، ھەندىكيان كارتى زانىريان بۆ كراو، ھەر ئۆتۆمبېلەك لەو جۆرانە ئەگەر داوايەكى قەزائيان لەسەر بىت، ئەو ھەريمى دادگيان بەسەردا جىبەجى دەكرىت، ئىجرائاتى ئسوليان لەگەل دەكرىت، دەربارەى رپووداوەكانى ھاتوچۆ، بەپىي ئامارەكانى ئىمە لە 2011/1/1 تا 2011/11/30 ژمارەى رپووداوەكان يان رپوونتر ژمارەى قوربانيان كەمى كردوو، بەراورد لەگەل سالى 2010 ژمارەى رپووداوەكانى 11مانگى رابردوو، 3350 رپوودا بوو، كە بووتە ھوى مردنى 570 ھاوولائى بريندار بوونى 5143 ھاوولائى، رەنگە ئەم ژمارە لە نەخۆشخانەكان يان لە دەزگاكانى لىكۆلئىنەو ەزىتر بىت، لەبەر ئەوەى ھەندىك لە بريندارەكان لە نەخۆشخانە گيانيان لە دەست دەدەن، يان زۆر رپوودا ھەيە پىش ئەوەى مەفرەزەى ھاتوچۆ بگاتە شوپنى رپوودا بريندارو مردووەكان گويزراونەتەو، بەپىي ياسا لە 50% داھاتەكانى ھاتوچۆ بۆ پەرەپىدانى ھاتوچۆ خەرج دەكرىت، بۆ ئەم مەبەستەش برىكى باش لەو داھاتانە خەرج كراو ەو زۆر لە پىداويستىەكانى ھاتوچۆ دابىن كراو، دروست كردنى شەقام و رىگا و بان و ئەندەرپاس و ئۆفەرپاس، يەككە لە ئەركەكانى وەزارەتى ئاوەدانكردنەو ەو شارەوانى، زۆر سوپاس.

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەريزان مولاخەزەيەك ھەيە، رەنگە جەنابتانىش مولاخەزەتان كردبى، ھەندىك ئەندامى بەريز كە پرسيار ئەكات، مەسەلەن لە شوپنىك كارپكى بى قانونى دروست بووبى، ئەلئى گشت مەنتىقەى سۆران، ئىحتىمالە لە شارىك بووبى يان لە گوندىك بووبى، مەعنای ئەو ە نىە ھەموو مەنتىقەى سۆران بى قانونى كردوو، يان لە مەنتىقەى بادىنان، ئىحتىمالە لە شارىك، لە قەزايەك، لە ناحىيەك شتىك بووبى، مەعنای ئەو ە نىە ھەموو بادىنان، بۆيە ھەر وشەيەك سۆران يان بادىنان ھاتبى، داوا دەكەين لە پرۆتۆكۆل بسرپتەو، ئىستاش رپزدار ەمە سعید ەمە على، فەرموو.

بەريز ەمە سعید ەمە على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان:

من ەوت پرسيارم ھەيە لە وەزير، يەكەم، ئايا مىلاكى ھىزەكانى ناوچۆ، پۆليس، ئاسايش، زىرەفانى و ئەوانى تر بۆ ھەر پارىزگايەك ەندە؟، بە چ پىوەرئىك دابەش كراو؟، دواتر بۆ ھەر قەزايەك ەندە؟، بە

چ پېۋەرېك دابهش كراوه؟، قەزاكان هيوادارم پاساوى ئەمنى نەكرېت بە ولەم نەدانەووم، چونكە لەناو بودجە 110 ھەزار ھېزى ناوخۆ ھەيە، بەلام شىۋازى دابهش كرنەكەم ئەوى، پرسىياری دووم، داھاتی وەزارەتەكەتان چەندە بۇ ھەموو بەشەكان؟، چى لى دېت؟، چۆن خەرج دەكرېت؟، پرسىياری سېھەم، لەسەر مىلاكى وەزارەتەكەتان ھەندى لە ھېزەكانى ناوخۆ بوون بە پاسەوانى شەخسى بەرپرسەكان، ژمارەيان چەندە؟، ئايا لە رووى ياسايپەو ھەم كارە چۆن دەگونجى؟، چۆن جىگەى كراوئەتەو؟، تىكايە روونى بىكەرەو ۋەكو ئەوئە كە كاك فاضل باسى كرى، باسى 30ھەزار ھېزى چەكدارى كرى، پرسىياری چوارەم، لەكاتى خۆپيشاندان و رووداۋەكاندا بە گشتى ھېزەكانى ناوخۆ بە ئەركى خۆيان ھەئناستن ۋەكو پېۋېست، ھۆكارەكان چىە؟، چارەسەر چىە؟، ئىجرائات چى بوو؟، پرسىياری پېنچەم، بۆچى ئاسايش تاوەكو ئىستا يەكيان نەگرتۆتەو، كە بەپېى ماددەى (24)ى ياساى بودجەى سائى 2011 دەبوايە يەكيان بگرتبايەو، ئەگينا بودجەكەيان رادەگىرا، يەكيان نەگرتۆتەو، بودجەكەش رانەگىراو، پرسىياری شەشەم، لەكاتى خۆپيشاندانەكانى 17 شوبات و دواتر كە چەندىن كەس كوژران و برىندار بوون، ھەروەھا لە رووداۋەكانى 12/2 بادىنان زاخۇ و دھۆك و سىمىل و قەسرۆك و بارەگاكانى يەگرتووى ئىسلامى سووتىنراو، چەند دوكان و مولكى گشتى سووتاو زىانيان پى گەيشت، ھۆكارى ئەم كەمتەرخەمىە چىە؟، چ دەزگايەك بەرپرسىارە، چ سزاو ئىجرائاتىك كراو ۋە دەكرېت؟، پرسىياری ھەوتەم، ژمارەى ھېزەكانى زىرەفانى و فرىاكەوتن ۋەھمى كە پېى دەگوترى بن دىوار، چەندە؟، كە كر دووتانە بە پاسا بۇ نەدانى زىادەى مووچەو دەرمائەكانيان، تا تەسفىەى ژمارەكانيان دەكەن، ئايا بۇ ئەم ژمارە ۋەھمىە ھەيە؟، بۆچى تەسفىە نەكراو؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپز جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سىنجارى/ۋەزىرى ناوخۆ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ۋەك پېشوو باسەم كرى لەبەر ھۆكارى ئەمنى بە پەسەندى نازانىن ژمارەى تەواوى ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۆى ھەرىم رابگەيەنن، بەلام ئەگەر زۆر پېۋېستىشە بە نووسراۋەكى تايبەت ئاراستەى بەرپزت دەكەين، چونكە ئەمە لە مىدىياكان بلاۋ دەكرېتەو، شىۋازى دابهش كرنى ھېزەكانمان بەپېى ژمارەى دانىشتوان و شارو قەزاو ناحىەكان بەپېى پېۋېستە، داھاتى وەزارەتەكەمان چەندە؟، ئىمە تەنھا يەك داھاتمان ھەيە، ئەوئەش ھى ھاتوچۆيە، ئەوئەش ئىستا باسەمان كرى بە تەسفىل، ژمارەى بەنىسبەت پاسەوانى شەخسى، ئىمە 1754 كارمەند پاسەوانى بەرپرسە حكومىەكان، بەلام بەرپرسى حىزبى بەراستى زۆرن، لىژنەيەك دانراو لە سەرۆكايەتى ھەرىم، باسىشم كرى پېش ئىستا، ئەم لىژنەيە پىداچوونەو دەكات، برپار دەدات ھەر بەرپرسىك چەندە، ھەر بارەگايەكى حىزبى چەندە، ئىمە لەسەر ئەو دەروپىن، مىزانىە لەسەر حىسابى ئەو زىادەش بۇ ئەو سەرف دەكرېت، لەكاتى رووداۋەكاندا بەگشتى خۆپيشاندان ھېزەكانى

ناوخۇ بە ئەركى خۇيان ھەئناسن، بەراستى ھەر خۇپپيشانداننىك كە كرابى، ئىجازهى رەسمى وەرگرتى، ھەموو ھۆكارى ياسايى كراو، ھەموو حىمايەت كراو، ھىچ موشكىلەيەكىش نەبوو، دەزگاكانى ئاسايشى ناوخۇ بە واجبى خۇيان ھەئساون، حىمايەتپيشان كرددو، حىمايەى خۇپپيشاندەرانىان كرددو، حىمايەى مالى گشتيشان كرددو، بەلام ئەوانەى كە لەناكاو دەبن، بەبى ئىجازه، لەزىر كۇنترۇل دەردەچن، چونكە ھىزەكان ئامادە نەبوونە، مەلوماتيان نەبوو، ئەمانە كە ئىشەكە دەكەن، پاشان ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ دىن بەسەر حاديسەكەدا، بۇچى ئاسايش تاوەكو ئىستا يەكيان نەگرتوو؟، ئاسايش من وەزىرى ناوخۇم وەكو جەنابت دەزانى قانون لىرە دەرچوو، ئاسايش سەر بە وەزارەتى ناوخۇ نىە، بۇيە من وەلامى ئەم پرسىارە ناتوانم بدەمەو، ئەوانەى خۇپپيشاندان دەكەن و ئىجرائاتيان لەگەل نەكراو؟، باسەم كەرد كە ئىجرائات وەردەگىرى لە ئەنجامى لىكۇلئىنەو بەزووترىن كاتيش دەبىن چۆن ئىجرائات وەردەگىرى، ژمارەى ھىزى زىرەفانى و فرىاكەوتن، وەھمىەو پىى دەگوترى بن دىوار، ئىمە ھىزى زىرەفانى و بەرگىرى فرىاكەوتن نەمان كەردۆتە ھىچ پاساويك، مەعاشيان وەرگرتوو، زىادەشيان وەرگرتوو، ئەو ھىزانەى لە ئەركدان، تەنھا ئەوانە ماون كە وەريان نەگرتوو، وەھمىش نىن، پاسەوانى بارەگاكان و مەسئولىنى حىزبىنە، بە تەسەورى ئىمە زىادن، مەسئولەك كە پىنج حىمايەى ھەيە، ئىمە تەسەور دەكەين كە ئەو مەسئولە پىويستى بە 2 حىمايە ھەيە، بارەگايەك كە پەنجا حىمايەى ھەيە، ئىمە تەسەور دەكەين ئەو بارەگايە پىويستى بە 10 حىمايەيە، بۇيە لەسەر فەرمانى سەرۆكى ھەرىم، لىزەنەيەك دروست كرا، وەلىزەكە پىشنىارەكانى خۇى بەرز كەردۆتەو بۇ بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، چاوەرپى دەكەين، ژمارەيەكە زۆر تەقلىس كراو، كە ئەو دەمان بۇ ھات، ئەو وەختە ئەو بەرپىسە پىى دەلئىن تۆ دوو كەست پىويستە، سى كەس زىادەيە، ئەو سىيە سەرپىشك دەكەين، دەچى لە زىرەفانى دەوام دەكات ئەگەر لەزىرەفانى بى، لە پۇلىس يان بەرگىرى و فرىاكەوتن، دەوامى كەرد، ئەوا ھەموو ئىمتىيازاتى وەردەگىرىت، دەوامى نەكەرد ئەوا فەسل دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقىبەت ھەيە كەرەمكە.

بەرپىز ھەمە سعید ھەمە على:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستى وەلامەكانى ھەندىكىان عمومى و مەتاتى بوون زۆر، ھەندىكىان ئىعتىرافى زۆر گەرەى تىا بوو، كە دەللى بەرپىسى زۆر ھەيە، ژمارەى چەندە؟، نەيوت، ئەمە نافانونىە، ئەو ئىعتىرافت كەرد، خالىكى تر، بەراستى جەنابى دەفەرەموى ھىچ موشكىلە نەبوو، ئەى زەھمەت نەبى لە سالانى رابردو ئەو ھەموو موشكىلەو بارەگا سووتاندىنى لايەنەكان و كوشتنى خۇپپيشاندەران و برىندار كەردنى، ئەو ھەموو حاديسانە لە دونيا حاديسەيەكى سەروشتى دەبى، وەزىرى پەيوەندىدار ئىستىقالەى دەكات، من پىموايە جەنابى وەزىر خۇى ئىستىقالەى بىكردايە، بۇيە من داوا دەكەم لىى كە ھەئويستى ھەبى خۇى دەست لەكار بىكشىتەو

بەبى ئەۋەدى باسى سەھبى سىقە بىكەين، ئەۋە خالىك، خالىكى تر، بەپراستى كە دەلى تەقسىر ھەيە، خۇى دەلى تەقسىر ھەيە لەلايەن ھىزەكانى زىپەقانى و ھىزەكانى فرياكەوتن، لە سالانى رابردوو ئەم چەند تەقسىرە ھەيە، بۇ موعالەجە نەكراۋە، ئەى ئەم ھەموو رۋوداۋ و ئەم ھەموو كىشانە كە پىموايە ۋەلامى پرسىيارەكانت نەدامەۋە، دەلىن ھىزى ناوخۇ كە رۇلى خۇى نابىننى ھۇكار چىيە؟، ھۇكارى حىزىيە؟ لى من مەلومە، ھۇكارى سىياسىيە، تۇ لە پرسىيارەكە خۇت ئەبۇيرى، لەبەر ئەۋە من پىموايە جەنابت ئەۋ ۋەلامانە نابى بە مەتاتى بى، ئەۋە موحەدەدە، ژمارەى ئەبى بە شەفافانە ئىعلانى بىكەى لىرە، 110 ھەزار ھىزى ناوخۇ ھەيە، بۇ ئىعلانى ناكەى چۇن دابەش كراۋە؟ مىعيارەكان چىيە؟ كە ئەمە ئەكرىت بە پاساۋىك لە ھەموو لايەك نەمانتوانى كۇنترۇلى بارەگاكان بىكەين، لە ھەۋلىر ھى گۇران سووتا، لە دھۇك دوو، سى جار ھى يەگگرتوو، ئەۋ ھەموو ناياسايى و پىشپىل كرىنى مافى مرۇقە بەرامبەر بە خەلكى سقىلى خۇپىشانىدەر، كە بە ناياسايى كرىۋىيەتى بۇچى ئەۋە ۋەلامەكان موقنىع نىيە، پىموايە لەگەل رىزما دەبوايە تۇ خۇت پىش سالانى رابردووش، كە لە كابىنەكەى پىشۋوش ۋەزىرى ناوخۇ بووى، ئەبوايە ئەۋكاتە ئىستىقالەت بىكرىايە، سوپاس.

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بەپىز جەنابى ۋەزىر كەرەمكە.

بەپىز كرىم سىنچارى / ۋەزىرى ناوخۇ:

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من نەمگوتوو ھىچ مەسئۇلىكى حىزىى بەبى قانونى حىمايەى ھەيە، ئەمەم نەگوتوو ھەموو پەرلەمان شاھىدە، شت ۋەكو خۇى بگوترى زۇر باشە، من نەمگوتوو، گوتوومە زىادەيە، ئىستا دەمانەۋى بە قانون تەعلىماتى بۇ دەربىكەين، بىكەينە تەعلىمات، فەرزى دەكەين ئەۋ ۋەختە ھەر بەرپىرسەك بۇى ھەيە يان بۇى نىيە، دوو، جەنابى دەلى پىۋىستە ئىستىقالە بىكەى، من پىش مانگ و نىۋىك، دوو مانگ بەبىر بەپىزىان دىنمەۋە، كە لە بەرىتانىا كە ۋلاتىكە عومقى دىموكراتىيەتى لىيە، خۇپىشانىدانى تىكدەرەنە كرا لەۋ ۋلاتە، ھەمووتان بىنيتان ۋە گوپتان لە ئىخبار بوو، قەناتى تەلەفزیۋنيتان بىنى، چۇن ھىزەكانى پۇلىس و ئاسايشى ناوخۇ تەعاموليان كرى لەگەل ئەۋ تىكدەرەنە، 2800 كەسىان گرت، پەرلەمانى بەرىتانى بە موعارەزە، بە حكومەتەۋە، حىزىى دەسەلات بە موعارەزەۋە دەستخۇشيان لە حكومەت كرى و لەۋ ئىجرائاتانەى كە حكومەت كرى، كەس نەگوت ۋەزىر يان سەرۇكى حكومەت ئىستىقالە بىدات، ئىشى تىكدەرەنە دەكرى، دەبى ھەموومان پىكەۋە و بە يەك دەنگ دزى ئەۋە بىن و ياسا تەتبىق بىكەين و، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز د. بشير فەرموو، تەواو دانىشە، ھەموو ئەندام پەرلەمانەكان چاۋ وگوپيان ھەيە، گوپيان لە جەنابىشت بوو و گوپيان لە وەزىرىش بوو، وەختى جەنابت تەواو و ھى ئەويش تەواو بوو، كەرەم بىكە فەرموو.

بەرپىز د.بشير خليل توفيق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من تەنھا سى پرسیار ئاراستەى جەنابى وەزىر دەكەم، پرسیارى يەكەم، كۆلئىزى پۇلىس كە سەر بە وەزارەتەكەتەنە، ئىستا تەنھا دەرچووانى زانكۆ وەردەگرىت بۇ خولئىكى چەند مانگە، بۇ كار بۇ ئەو ناكەن لە ئامادەيەو بۇ چوار سال قوتابى وەربگرن تا بە شىوہيەكى تەواو و پرۇفیشنال ئەو ئەفسەرانە ئامادە بكرىن؟، پرسیارى دوووم: ئايا ھىزى زىپرفانى يەكلايى بوويتەو سەر بە كام وەزارەتە؟، وەلەو وەلامى نيوەى پرسیارەكە دراوہتەو، بەس من دەمەوى لىرە ھەندىك روونكردەو وەربگرم، بۇ چى لە ھەندىك كارى ئىدارى ھەندىك لە دەوام كوردنیا بەشىك لە بەشىك دەوامەكەى جىاوازە؟، ھەرەھا لە مەسەلەى مووچە مانگ بە مانگ يان جار بەجار مانگانە تاخىر دەبى، جارى وا ھەيە دوو سى مانگ مووچەكانيان تاخىر دەبى؟، پرسیارى سىيەم، لە رووداوەكانى زاخۇ پرسی كەمى ژمارەى پۇلىس و ئاسايش لەم دەفەرە ھاتە پىشەو، چىتان كرووہ يان پلانى وەزارەتەكەتان چىە بۇ چارەسەرى ئەم كىشەيە؟ و ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى/وەزىرى ناوہخۆ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وەلامى پرسیارى يەكەم، ئەم خولانە چەند مانگ نىە، برىتية لە يەك سالى خویندن، پىشترىش چوار خولى ئەفسەران لە دەرچووانى ئامادەيى عىلمى و ئەدەبى وەرگىراون بۇ ماوہى سى سال دەواميان كرد، ئىستا سەرقالى ئامادەگردنى ئەفسەرىن لە دەرچووانى كۆلئىزەكان، بە تايبەتى لە بواردەكانى ياسا و ئىدارەو ئابوورى و كىميا و بايؤلۇجى كە پۇلىس پىويستى پىيان ھەيە وەك پىپۆرى، ھەر كات پىويست بوو خولى ئەفسەران لە دەرچووانى ئامادەيى رادەگەينىن، يەعنى بە پىپى پىويست ئىمە ھەموو سالىك تەماشە دەكەين لە چ رشتەيەك پىوہستىمان پىيە ئەو وەردەگرىن، وەلامى پرسیارى دوو، ئەم ھىزە سەر بە وەزارەتى ناوہخۆيە، زىپرفانى، مووچە و دەرماڵەى ئىستا ھاوشىوہى پۇلىس خەرچ دەكرى بە پىپى ياساى خزمەت و خانەنشىنى سەربازى ژمارە 18ى سالى 2011، ئەم مانگ و نيوە تەئخىر بوو، ئىستا وەريان گرت لەبەر ئەوہى تا خوڤان لەگەل قانونەكە رەخساند، مەسەلەن مندالە، چەند مندالى ھەيە، ژنى ھەيە؟، ئەبى ئەوہ ھەموو بكرى، خوڤان زىپرفانى تەئخىر بوون و كە تەواو بوو، يەكسەر مووچەكانيان وەرگرت و بە زيادەوہش، بە نىسبەت كەمى پۇلىس، لە كاتى پەسند كردنى بودجەى سالى 2011 لە پەرلەمان، بىرارتان داوہ بە دامەزراندنى 3997 كەس بۇ مىلاكى وەزارەتى ناوہخۆ بە گشتى، بەلام بەداخوہ ئەم رىژەيە لە

لايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋە كەم كراۋتەۋە بۇ تەنھا 2500، ئەم رېژدېيەش بەپپى ژمارە دانىشتوۋانى شارەكان ديارى كراۋە، لەوانەش 500 پۇلىس بەر پارېزگاي دەۋك كەوتوۋە، بە ھەموو بەشەكانى پۇلىسى مەھەلى ۋە ھاتوچۇ ۋە بەرگىرى شارسىتانى ۋە كارەبا ۋە دارستان، سەرەراي ئەۋەش، كەم ۋە كورپى مىلاكمان ھەيە لەبەر ئەۋەي سالانە بىنكەي پۇلىسى لە قەزاۋ ناحىيە ۋە كۆمەلگەكان دەكرېنەۋە، ھەمان كېشەمان لە مىلاكى پۇلىسى ھاتوچۇ، بەرگىرى شارسىتانى ۋە فەرمانگەكانى ترەھەيە، بۇيە داۋاكارىن لە بەرپىزتان، ئەۋ مىلاكەي داۋا دەكەين، ۋەك خۇي پەسندى بىكەن بۇ ئەۋەي بۇ سالى ئايندە كېشەي كەمى مىلاكمان نەمىنىت، بەرپاستى ئىمە داۋاي مىلاك دەكەين، پېش ئەۋەي بېتە ئېرە ۋەزارەتى دارايى كەمى دەكاتەۋە، ئىنجا دېتە پەرلەمانى بەرپىز، پەرلەمانى بەرپىزىش كەمى دەكاتەۋە، بۇيە دائىمەن ئىمە كەمى مىلاكمان ھەيە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سوپاس بۇ جەنابت.

بەرپىز د.بشیر خلیل تۇفيق:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت زېرەفانىەكان ئىمە داۋامان بۇ ھاتوۋە بەرپاستى، يان پېمان دەلېن كە دەۋامەكان يەك نىنە، لە ھەندىك شوپىن 20 بە 10 رۇژ دەۋام دەكەن ۋە لە ھەندىك شوپىن 15 بە 15 دەۋام دەكەن، ئەمانە دەلېن مال ۋە مندالمان ھەيە ۋە دوورە، 20 رۇژ لە دەۋام يان 10 رۇژ يان ھەفتەيەك لە مائەۋە، ئەمە زۇر كەمە، يان ھەموۋى يەك بىخىر، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى/ۋەزىرى ناۋەخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە پىيى ۋاجىبات دابەش كراۋە، ۋاجىب لە كوييە؟، لە شارە يان لە دەرەۋەي شارە؟، ئەۋانەي ناۋ شار 20 بە 10 يە، ئەۋانەي لە دەرەۋەي شارن ۋە لە رەببەن، 15 بە 15 يە، بەلام ئىستا لىژنەيەكمان دروست كىردوۋە، خەرىكى دىراسەت كىردىن، چۆن ھەموۋى يەك بىخەين؟ زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پەروين خان ، نىە، زۇر سوپاس، رىزدار كاۋە محمد امين.

بەرپىز كاۋە محمد امين:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من سى پرسىيارم لە جەنابى ۋەزىرى ناۋەخۇ كىردىە، بەلام پرسىيارى سىيەم ۋەلام دراۋتەۋە، پەيوەندى بە رووداۋ ۋە كارەساتى ئۆتۆمبىلەۋە ھەبوۋە، پرسىيارى يەكەم برىتتە لە ئەۋەي بەرپىز ۋەزىرى ناۋەخۇ ھەر

كاتىك رووداويك روو دەدات پەيوەندى بە ئەمن و ئاسايشەو ھەيە، ياخود ئالۋزىيەك لە ناوچەيەكدا دېتە گۆرۈ، بېگومان وەزارەتى ناوہخۆ وەك بەرپىسى يەكەم لە ھەرىمى كوردستان بەرپىرسە لە دابىن كىردنى ئەمن و ئاسايش، بەلام ئەوہى ئېمە وەكو مولاھەزەمان كىردووە روونكىردنەو وەكو پېويست لە لايەن وەزارتەوہو خودى وەزىر خۇيەوہ روونكىردنەو لەسەر رووداوەكان نادىر بە راي گىشتى، ئەوہش بېگومان لە رېگاي پىرس كۇنفرانسىك دەكرى لە رېگاي بەرپىز وەزىرى ناوہخۇيەوہ، ئەمە وا دەكات كە لە لايەن راگەياندنەكانەوہو لە لايەن كەنالەكانەوہو خەلگەوہ، لىكەنەوہى جىاوازى بۇ دەكرى و خەلگىش بە يەك ئاراستە ئاگادار بكرىتەوہ، پىرسىارى دووہم ئەوہيە، كە لە بۇنە و پشووہكان خەم ساردىيەك لە لايەن پۇلىس و ئاسايش ھەيە، بە تايبەتى ئەوانەى سەر بە وەزارەتى ناوہخۇيە، حەقە ئەوہش تۇزىك پىداچوونەوہى بۇ بكرىت، ئەوہى لە رووداوەكانى دەقەرى زاخۇ ھەستمان پىكرد، ئەگەر پشوو نەبوايە لەوانەيە باشتر ھىزەكانى ناوہخۇ دەھاتنە دەست و كۇنترۇلى وەزەكەيان باشتر دەكرد، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەناب وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى/وەزىرى ناوہخۇ:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

وەزارەتى ناوہخۇ وەك ئەركى ئاسايى خۇى، بۇ ھەموو رووداويك ھەلوپىست و ئامادەكارى خۇى ھەبوو و روونكىردنەوہى لەسەر دان، دائىمەن ئېمە ھەر حادىسەيەك بوو، مەسەلەن ئەوہى زاخۇ بوو، ئېمە بەيانىكەمان دەكرد، بەلام لەو دونيايەى ئىستادا دەزانىن راگەياندنەكان بە ئازادىيەو و ھەر يەك لە لايەك پا و بۇچوون و شى كىردنەوہ دەدەن لەسەر رووداوەكان، بەراستى ئېمە ناتوانىن ھەر تەلەفزيۇنىك وتى و ھەر كەنالىك وتى رەئسەن وەلامى بدەينەوہ، ئېمە بەيانىك دەردەكەين، ئەوہ مەوقىفى وەزارەتى ناوہخۇيە، پاشان چ دەكرى دىسان بە بەيان دەردەكەين، وەلامى پىرسىارى دووہم، راستە رۇژانى ھەينى دوور نىە ھىزەكان ژمارەيان وەك رۇژانى ئاسايى نەبى، بەلام رۇژانى بۇنەكان، ھىزەكانى پۇلىس بە ئامادەكارى و بەرنامە ئەركەكانى جىبەجى دەكەن، ھەر بۇ نموونە، تاكو ئىستا ھىچ بۇنەيەكى رۇژانى نەورۇز، رووداوى دزىي گەورە لەناو شارەكان رووى نەداوہ، لە كاتىكدا زۇرىنەى ھاوولاتيان لە رۇژانى نەورۇز دەچنە دەرەوہى شار، لەبەر ئەوہى زۇرتىن ھىزەكانمان لەم رۇژانەدا لە ئامادەباشى دان، راستە ئەوہ زاخۇ، ئېمە وتمان يەككە لە دەرسەكان، ئېمە لە ھەوادىسى زاخۇ دەرسمان وەرگرتىە، دىراسەى دەكەين و كەم و كورپەكان دەكەينە دەرس و ئىستىفادەى لى دەكەين لە ئايندە، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەيە؟، سوپاس بۇ جەنابت، رىزدار شقان احمد فەرموو.

بەرپىز شقان احمد عبدالقادر:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

من چوار پرسیارم ھەنە، پرسیاری یەكەمت جوایدا دەربارەى مووچەى پېشمەرگەى زېرەفانى و جواپەكەم وەرگرت بۇ ئەو تەئخیر بوونە، پرسیاری دوومەم، دەربارەى ئەو پەنابەرانی گە خوشك و برایانی كوردستانی توركیا و ئیران و سوریا گە ھاتوونەتە كوردستان، جگە لە مافی ئیقامە، ھیچ مافیكى دیکەیان ھەیه؟، بە تاییبەتی ئەوانەى گە لە میژە ھاتوونە، پرسیاری سییەم، وەزارەتی ناوہخۆ و جەنابیشت لە تەوزیحات ئیشارەتت بە ئەو زەحایا و ئەوانەى گە لە ئەنجامی ئاگرکردنەوہ ئیشارەتیکی وازیح بوو گە مەسەلەى سیستەمى ئاگرکوژینە من دەبېنم كەم و كورپی تېدايە، دیارە، چ بەرنامەيەك ھەیه بۇ بەھیزکردنی یان چاكرردنی ئەو ئەدەوات و ئالیاتی سەردەم كە بۇ ئاگرکوژاندنەوہ ئیستا لە ئارادان، چ بەرنامەيەكى ھەیه وەزارەتی جەنابتان؟، پرسیاری چوارەمیش جواپەكەم وەرگرت گە ھاتنی ئیستیرادی سەیارە كە دیارە پەيوەندى بە وەزارەتی ناوہخۆى نیە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری/وەزیری ناوہخۆ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وہلامى پرسیاری پەنابەران، ئەوانەى وەك پەنابەرى سیاسین لە ئیران، ناسنامەى پەنابەریان بۇ كراوہ، بیتاڤەى خۆراك و ھەروەھا لە لایەن UNCF ناوونوس كراون، جار بەجار ھاوکارییەكى بچووك دەكرین، بەلام ئەوانەى بە قاچاغ دین لە رینگای نیشینگەكان بۇ ماوہى مانگیك دەمیننەوہ و تاكو دەگەرپینەوہ، یان موستەمسەكاتى خۆیان پېشكەش دەكەن و تۆمار دەكرین، لەم دواییبەدا بە ھەماھەنگى لەگەل وەزارەتی كۆچ و كۆچبەرانی فیدرال پروسەى ناوونوس كردنی كەمپى مەخمور، ئاوارەكانى كوردستانی توركیا وەك پەناھەندەى سیاسى لە عیراقتا ناسنامەیان بۇ كراوہ، ژمارەيەكى زۆر لەو پەناھەندانەى گە لە كوردستان، رەگەزنامەیان وەرگرتووە، پېش دەستور، ئەو وەختە سەلاحیەت بە دەست ئیمە بوو، پاش دەرچوونى دەستور، سەلاحیات ھەصریە و بە دەست وەزیری ناوہخۆو بەغدايە، ئیمە ناتوانین ناسنامەیان بدەینى، خەریكىن لەگەل وەزارەتی ناوہخۆى بەغدا سەلاحیەتەكە بەئیمە دەدرى، یان سیستەمیك دروست دەكەین كە موعامەلاتەكانیان بگەینینە بەغداو لە بەغدا رەگەزنامەیان پى بدرى، سەبەبى تەئخیر بوونیش، چونكە وەزیری ناوہخۆ لە بەغدا تا ئیستا نەبوو، بە نیسبەت چ بەرنامەيەكمان ھەیه سەبارەت بە بەرگری شارستانی، ئیمە بە بەردەوام بە پى پىوېست، پىداوېستىەكان دابین دەكەین و بنكەى نوئ لە زۆربەى ناحیەكان كراوہتەوہ و ئەفسەر و كارمەندەكانیان دەنیرین بۇ خولى فیربوون و بەھیزکردنی تواناكانیان و راھینان لەسەر كار و چالاكى و سولەمى نەجاتمان دابین كردووہ بۇ ھەر سى پارېزگای ھەریم، لەگەل كۆمپانیایەكى سویدی ریکكەوتەمان ھەیه كە دیراسەيەكى تەواوى وەزعی بەرگری شارستانیمان بۇ بكەن لە ھەریم و پاشان پىداوېستىەكانمان بۇ دیارى بكەن بە مەبەستى چۆنیەتی بەرەو پېش بردنی ئەم دەزگایە، تەبیعی ئیمە ئەم دیراسەيەى كە دەكرى لەسەر ئەو دیراسەيە بزانی چ نوقصانى ھەیه و ئەو

نوقسانىيە پىر دەكەين و دەزگاپەكى تازە ئى نوئ دەرچوو و پىويستە بېيەينىن، ئىمە دەبېيەينىن، ھەرودھا بەرپۆھبەرى ئاگرگوزىنەھەى بەرىتانى سەردانى كردين و چەند پىشنيار و تىببىنيەكى پى دايىن و خەرىكىن جىبەجيان بکەين لەگەل بەرگرى شارستانى ئىمە، ھەرودھا خەرىكىن 10 ئەفسەرىش دەنرىنە بەرىتانىا بۇ ماوھى زياتر لە سال و نيويك دېلومى بالاي نيودەولتەتى ومردەگرن لە كارى بەرگرى شارستانى و ھونەرەکانى رزگارکردن و بۇ ماوھى 4 مانگ لەگەل ھىزەکانى بەرگرى شارستانى لە لەندەن دەوام دەکەن، پاش تەواو بوونى كۆرسەكەيان، چونكە 4 مانگيش لەوئ دەوام دەکەن بۇ تەتبيق، ئەوھى ئۆتۆمبېليش جواب بدەم؟ دوو سوئال بوو.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقيب ھەيە؟، زۆر سوپاس بۇ جەنابت، رېژدار ناسك خان فەرموو.

بەرپۆز ناسك توفيق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

ديارە من چەند پرسىارىتكم ھەيە، پرسىارى يەكەم، ھەموو وەزارەتتېك ئەركى ھوشيار كىردنەھەى لەسەرە وا بزائەم بە پىي برگەى 6 ماددەى دووھى ياساى وەزارەت، باس لە بلاوكردنەھەى ھوشيارى و رۆشنىرى ئاسايش دەكات بۇ دروستكردى جىيەكى تەبايى لە بەينى ھىزەکانى پۇليس و زىرەفانى لەگەل توپزە جۇراوجۇرەكان، بەلام پرسىارى من لىرە ئەوھەيە، لەم دوو سالەى جەنابت لەم خولە، چەند خولى ياساى رۆشنىرى بۇ ھىزەکانى كراوتەھە؟، بۇ چى لە كاتى پشويەكاندا لايەنگىرى لەناو ھىزەكاندا دروست دەبىت، زۆر جار ئەبنە بەشېك لە كىشە و گرفتەكان، بيلزات لە 17ى شوبات ئەمەمان زۆر بە جوانى بىنيوھ لە رۆژەكانى 12/2 لە بادىنان ئەمەمان بىنى، لە گرتە فېديويەكان زۆر بە وازىچى ديارە، بۇ ئەم ھۇشيارە رەنگ ناداتەھە لە بەينى ھىزەكانى ئاسايشدا؟، بۇ ئەبنە بەشېك لە گرفتەكان؟، ئەوھە پرسىارىتكم، پرسىارى دووھەم، ديارە جەنابت ئەم پرسىارە كرا وەلامى بەشېكى دايەھە، بۇيە من پرسىارەكەم دووبارە دەكەمەھە بۇ ئەوھى بەشەكەى ترم وەلام بدەيتەھە، دەلى/ ژمارەى پاسەوانى بەرپرسە حكومى و حيزبىيەكان چەندە؟ جەنابت وتت حكومىيەكان 1800، خۆزگە بمانزانايە حيزبىيەكان تا ئىستا كە زۆرە، چەندە؟ يەئنى ھەر بمانزانايە، بزائىن ئەو رەفەمەى كە تا ئىستا لە بودجەى ئەم مىللەتە دەبات، چەندىكن ژمارەى پاسەوانەكان؟ چەندى بودجەيان بۇ خەرج كراوھە؟ ھىچ وەلامىك يان برپارىك و رېنمايىيەك لە جەنابتانەھە دەرچوو سەبارەت بە خالى (17) لە برپارى 21 خالىيەكەى سەرۆكى ھەرىم كە لە 3/20 دا دەرچوو سەبارەت بە پىداچوونەھەى ژمارەى پاسەوانەكان، يەئنى لەو كاتەھە ھەتا ئىستا ھىچ شتېك ھەيە؟ پرسىارى سېھەم/ جياوازييەك ھەيە لە نيوان ھەژمار كىردنى خزمەتى پاسەوانى بارەگا حيزبەكان، جەنابى وەزىر ئەو حيزبانەى كە سەر بە دەسەلات نىن، ياخود با بلىين سەر بە زۆرىنە نىن، پاسەوانى بارەگاكان خزمەتى پىشوويان بۇ حىساب ناكرى، مەسەلەن بۇ نمونە لە 2000 دا لە بارەگاپەك ھەرەس بوو، بەلام لە 2003دا ئەمرى تەعيني بۇ دەردەچى، چەند محاوولە دەكات ئەو سى سالە بخاتە

سەرى ناىخەين، بەلام ھەيە ھى چەند سالى پيشووى بۇ دەخريته سەر، خزمەتى ئەو، ئەم نادادپەرورەيىيە لە بەينى بارەگايەك بۇ بارەگايەكى تر پيشيلىكرندن بەرامبەر بە ياساى ئەحزابەكان، چونكە دەبى تۇ بە يەك معيار مامەلە بەكەى لەگەل ھەموو حيزبەكان دا، بارەگاي حيزبىك لەگەل حيزبىكى تر دا تۇ وەكو حكومت دەبى بە يەك معيار مامەلە بەكەى، ھەمان رەقەم بەدى بە بارەگايكان، مەسەلەى خزمەت حيساب كردن و ئەو، يەك (نمط) بى، بۇ ئەوۋى لايەك جارى وا ھەيە لە عائىلەيەك دا يەككىك پاسەوانى بارەگايەكە، ئەوى تر پاسەوانى بارەگايەكى ترە دەلى، بۇ ناىەى پاسەوان بى لاي نىمە، ئەوۋى نىمە چەورتەر، ئەوۋە زۇر تەئسىر دەكاتە سەر بەدپەيشانانى دادپەرورەى، پرسىارى چوارەمەم واپزانەم ئەوۋە وەلامت دايەو، ئومىدەوارم ئەوۋە وەكو وەعدىك واپى، چونكە ئەمپۇ خۇپيشانان بوو بەرامبەر بەرپوۋەبەرايەتى سلىمانى دا، سەبارەت بە پاسەوانە تايبەتییەكان كە ئەو زیادە مووچەپان بۇ حسيب نەكراو، وەلامى ئەوۋەت دايەوۋە بەس سىيانەكەى تر وەلامم دەوى، سوپاس.

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپۇز كرىم سنجارى / وەزىرى ناوخۇ:

بەرپۇز سەرۇكى پەرلەمان.

سوئالى يەكەم ھى ھۇشيارى و رۇشنىبرى، لە ھەموو پارىزگايەك لە پارىزگايكانى ھەرىم، ئىدارەى گەرميان، سۇران، نووسىنگەى رپنماى مەعنەوى ھەيە، ھەروەھا لە ھەموو بارەگايكانى گشتى بەرپوۋەبەرايەتى يە گشتىيەكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، بەرپوۋەبەرايەتى پارىزگايكان و ھاوشىوۋەكانىيان ھۆبەيەكى رپنماى مەعنەوى ھەيە، كە ئەفسەرىك سەرىپەرشتى دەكات و ھەموويان كار دەكەن لەسەر بەھىز كردنى ئىنتىماى نىشتمانى و نەتەوۋەبى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ، چۇنىەتى رەفتار كردنى شارستانىانەى لەگەل ھاوولائىيانى دووركەوتنەوۋە لەلايەنگىرى كردنى لايەنىك لە لايەنەكان، ئەوۋەش بە بەستنى كۇر و كۇبوونەوۋە بەردەوام، ھەروەھا كردنەوۋەى خولى رۇشنىبرى لەلايەن نووسىنگەكانى رپنماى مەعنەوى، لە ماوۋەى دوو سال 45 خولى رۇشنىبرى لەلايەن ئەم نووسىنگانە كراونەتەوۋە، ھەروەھا 137 خولى بەھىزكردنى تواناكانى ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لە دەرەوۋە و ناوۋە كراونەتەوۋە ئەو سال، راستە وشيارى و رۇشنىبرى ھەموو كارمەندانى دەزگايكان بە تايبەتى دەزگايكانى پۇلىس گرنكى تەواوى ھەيە، بۇ چۇنىەتى جىبەجى كردنى ياسا و رپنمايىەكان و پاراستنى مافى مرۇق، رەوشى شارستانى و ھاوچەرخى ولات، بۇيە بەردەوام رپنماى پىويست دەرەجىت بۇ ھەموو بەرپوۋەبەرايەتى و بنكە و مەفرەزەكان كەوا پابەندبوون بە بەرز كردنەوۋەى ئاستى وشيارى و رۇشنىبرى ئەفسەران و كارمەندان، باشترىن خزمەت بە ھاوولائىيان پيشكەش بكات، وەزارەت بەردەوام لە رپگاي ئەفسەرانى رپنماى مەعنەوى كارى پىويست ئەنجام دەدات، جگە لەوۋەى وەك بەرنامەيەكى وەزارەت ژمارەيەكى باش دەرچووانى زانكۇو پەيمانگا و نامادەدەيىەكان ئەم سال دامەزران كە لە زۇر ئىختىصاص دا، زانست و لە ئىختىصاصات دا زانست و شارەزايان ھەيە، جەخت

دەكەينەوۋە كە ئەفسەران و كارمەندان ئىنتىمايان ھەيە بۇ حكومت و ھەرىمى كوردستان و شەو و رۆژ بە سەرما و گەرما لە خزمەتى ھاوولاتیان و جىبەجى كوردنى ياسا و رېنمايىھەكانن، ئەگەر كەم تەرخەمى ھەبىت بە ياسا رەفتارىيان لەگەل دا دەكرىت، سوئالى دووھى پاسەوان وەلامم داىھو، بەلام ئەوھى ماددە 17 بەللى بېرگەى 17، ئىمە لىژنەيەكمان دروست كرد، باسەم كرد كە لىژنەكە پىشنيارى خۆى، لىژنەكە پىكھاتبوو لە وەزارەتى پىشمەگە و وەزارەتى ناوخۇ پىشنيارەكانيان بەرز كردۆتەوۋە بۇ بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، ئىمە چاوەرپۆ دەكەين كە بېپار بەدات، يەكسەر جىبەجى دەكرىت لەسەر ھەموو لايەك، ئەوھى جىاوازی ھەيە لە نىوان ھەژماركردنى خزمەت، ھەژماركردنى خزمەتى پىشمەرگايەتى بۇ گشت كارمەندان جىبەجى كراو، ئەویش لە رېگای وەزارەتى پىشمەرگە بە ھەرمانى وەزارى بۇ وەزارەتى ناوخۇ بىت جىبەجى دەكرىت، يان ئەگەر يەكك پىشمەرگە بووبى، وەزارەتى پىشمەرگە نووسراومان بۇ دەكات ماوھى خزمەتەكەى دەنووسى، ئىمە بۆى حىساب دەكەين، خزمەتى حىزبى لە حىزبەكان، ئەوھە لە دەسەلاتى سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىرانە و دەسەلاتى وەزارەتى ناوخۇ نىە، يەعنى ئەو حىزبەى كە خەلكى ھەيە، نووسراو دەكات بۇ سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران، كە ئەم بەرادەرە ئەوھندە سال بۇيان ئىشى كردوۋە، لە خزمەت دا بوۋە، كە سەرۆكايەتى ئەنجومەن قىولى كرد، بۇ ئىمەى دەنپىرى و ئىمە موافقەتى لەسەر دەكەين، دەكرىت لە رېگای مەكتەبى سىاسى حىزبەكان داوا بكرىت لە سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران، لەوئوھە رەزامەندى وەردەگىرىت، ئىنجا دىتە وەزارەتى ناوخۇ جىبەجى دەكرىت، ئەگەر كارمەندەكان سەر بە وەزارەتى ناوخۇ بن يان بە وەزارەتى پەيوەندىدار، ئەوھى زىادە مووچەيەى پاسەوانەكان باسەمان كرد، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبەت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز ناسك توفىق عبدالكرىم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە جىگەى دەستخۆشى يە بۆى كە خول كراوۋتەوۋە، دەستخۆشىش لەو ئەمن و ئاسايشە دەكەين كە بەرقەرارە، بەلام بەراستى تۆچ كاتىك تەقىم دەكەى لەسەر ئەوھى كە ئەمن و ئاسايش بەرقەرارە؟ لە كاتى پىشويىھەكان دا، كاتى دونيا مەسەلەن موزاھەرە نىە، ئەو شەغەبە دروست نابى، ئەوھە دنيا ئاسايشە، بەلام دەبى كۆنترۆلى ئاسايش، كاتى تەقىمى دەكەى كە ئاسايش بەرقەرارە و ئەوھە، پىشويىھەكان كۆنترۆل بكرى نەك بگاتە ئەوھى 27 بارەگا بسووتى، ئەوھە خالىك، خالىكى تر/ من دوو نمونەت بۇ باس دەكەم بەرپىز جەنابى وەزىر، من ئەندامى پەرلەمانم، پاسەوانەكەى من سەر بە وەزارەتى جەنابتە، سەر بە وەزارەتى ناوخۆيە، ئەدائى واحىبى خۆى دەكات لە كاتىك دا كە قەرارە بچەم بۇ مەكتەب سىاسى ناھىلن ئەو پاسەوانە لەگەلم بىتە زوورەو، (مع العلم) ئەوان دەلین ئىمە بۆيە لىرە وەستاوين پارىزگارى بارەگانى ئىوھ دەكەين، راست دەكات، لەوانەيە بۇ پارىزگارى وەستا بى، ئەو وەكو خۆى، وەكو پۇلىسىك، بەلام پىي

نەوتراوۋە ياسايىيەن ئەۋەدى كە دەرواۋات بۇ ئەم بارەگاىيە ئەگەر يەگگرتوو بوو، ئەندامىكى پەرلەمان بوو
حىمايەكەى حىمايەى خۆيەتى، دەبى لەگەلى بىرواۋات، ئەصلەن زۆر ئەزىيەت دەدرى زۆر بە ئىسلوبىكى
ناشېرىن، ئەۋە يەك، دوو/ لەگەل ئەو لىژنەيەى پەرلەمانى چووينە زاخۇ، لەۋى يەگىك وىستى رەسمان
بگرى لە پال بارەگا سووتاوۋەكە، زىرەفانىيەك بە شكلىك ئەو مۇبايلەى لە دەست حىمايەكە ۋەرگرتوو،
تەبەنەن مەن بۇ ئەۋەى ئىشى لىژنەكە تىك نەچى، يەكسەر هېنامە ئەۋلاۋە وتم واز بېنە رەسمان ناۋى،
يەنى ئەو تەۋجىھاتە ياسايىيە، بۇ ئەۋەى ئەو هېزانەى پۇلىس بزانن ياسا مەسەلەن ئەۋەى حىمايەى
پەرلەمانە چۆن ھەئسوكەۋتى لەگەل دەكرى؟ ئەۋەى مەسەلەن لە كاتى پىشۋى دا ھەر لەبەر ئەۋەى
حىمايەى مەن، مەن سەر بە ئۇپۇزسىۋەن، لەو كاتە (بالذات) يەگگرتوو، ھەساسىيەتى بەچوار دەۋرى
حىمايەكەم دا دروست نەبى كە نەتوانى ئەدائى ۋەاجىبى خۆى بكات، لەگەل مەن دا بېتە ئەو دىۋى پەتەكە،
بەرەستى ئەۋانە جەنابى ۋەزىر راستە لەۋە دەچى ھۇشيارى بدرى، بەلام ئەگەر بېت و لە كاتى پىشۋىيەكان
دا لايەنگرى بوو، دەكرى بلىن تەۋجىھەكە ئەۋەا دراۋە؟ دەكرى ئەم گومانە دروست بكەين؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، بەرپىز جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجاى/ ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت ھالەتى دوۋەم كە پاسەۋانەكەى تۇ رىگى لى گىراۋە، ئەۋانە مەن ھادىسەكە نازانم، بەلام
ھالەتتىكى ئىستىسائى بوۋە، زەرفىكى (طارىيە) بوۋە، مەلۇمات ھەبوۋە كە ئىجتىمالە ئىعتىدا بىكرىتە
سەر يەگگرتوو لە ھەۋلىر، بۇيە ئىجتىياتىن ۋەرگرتوو، بەلام بۇت ھەيە لە ۋەزارەتى ناوخۇ پاسەۋانەكەى
تۇ عايدى ۋەزارەتى ناوخۇيە شكات بكەى و ئىمە لىكۆلىنەۋەى تىدا دەكەين، ئىجرائاتى پىۋىست دەكەين،
بە نىسبەت لە ھالەتى پىشۋودان و ئەۋانە، مەن وتم باسىشم كىرد، لە ھالەتى بۇنەكان ئىمە ئىجتىياتى تەۋاۋ
دەكەين، بەلام ئەو شتانەى كە لە ناكاو رۋودەدات، ئىمە ناكامان لى نىيە، چۆن بتوانىن بە خىلالى 10 دەقە
بگەينە جىگى ھادىسەكە و نەھىلىن جىگاكە بسووتى؟ بۇيە ئىمە دائىمەن جەخت لەسەر ئەۋە دەكەين
دەبى ھەموو خۇپىشاندىك بە ئىجازە بى، بۇ ئەۋەى ئىمە ئىجتىياتى خۇمان ۋەربىگرىن، بتوانىن
حىمايەى ئەو خۇپىشاندىنانە بكەين، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، پىزدار عبدالله ملا نورى، فەرموو.

بەرپىز عبدالله ملا نورى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

مەن دوو پىرسىارى بچوۋكەم ھەيە، ھەۋل دەدەم بىكەمە يەك پىرسىار، بە پىي ماددەى (2) لە ياساى ژمارە
(6) سالى 2009 ياساى ۋەزارەتى ناوخۇ، بىرگەى (1) و (2) بە تايىبەت بىرگەى (2) دەلى/ ۋەزارەت دىيارە

مەبەست لە ئامانج و ئەرکەکانیەتی، سەپاندنی پەرهەنسیپی سەرۆهری یاسا و پارێزگاری کردن لە سیستەمی گشتی و پاراستنی سامانی گشتی و تاییبەتی، یەکیک لەو یاسایانە کە لە چوارچێوەی ئەو ئەرکە دەکات، لە ئەستۆی وەزارەتەکە بەرپێز جەنابی وەزیردایە، یاسای ئەحزابی ژمارە (17)ی سالی 1993، کە کۆمەڵێک لە برپگە و ماددەکانی هەرۆهکو لە پرسپارەکەم دا هاتوو، بە داخهوه جیبهجي نهکراوه له دواي نهوهی که دیاره ئەم یاسایە 18 ساله دەرچوو، ئیەمە دەزانین بەشیکی لە کیشەکانی ئەم وڵاتە بەداخهوه یەعنی کیشە دەست تێوەردانی حیزبە بۆ دام و دەزگای حکومی، بۆ پیشمەرگە، بۆ پۆلیس، بە پێی ئەم یاسایە ئەرکی جەنابتە ئەو حیزبە کە دەست تێوەردانی هەیه بۆ هێزی چەکدار، تەنزیماتی هەیه لە ناو هێزە چەکدارەکان دا دەبێت جەنابت دەعوایەک بەرز بکەیتەوه، بۆ ئەوهی دادگاگان برپار بدن لە داخستنی ئەو.....

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە پرسپارەکەت بکە، یەعنی تەوجیە مەدە، پرسپارەکەت بخوینەرەوه، پرسپارەکەت دوو خەتە چاوهکەم، ئەوهتا لەبەر دەستمە، پرسپارەکەت بکە.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

لە چوارچێوەی ئەرکی جەنابتە بەشیکی لە ماددەکانی یاسای ژمارە 17ی سالی 1993ی ئەحزاب پێشیل کراوه، بۆ پێشیل دەکرێ؟ ئەگەر دەتەوێ کام برپگە تا بۆت بژمێرم، لە چوارچێوەی دەسەلاتی جەنابتە کە یاسای وەزارەتی ناوخۆیە، کۆمەڵێک لە برپگە و ماددە هەرە گرنگەکانی پێشیل دەکرێ، بۆ پێشیل دەکرێ؟ ئەگەر دەتەوێ پێت بلێم کام برپگە و ماددە تا بۆت بژمێرم.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپێز کریم سنجاری / وەزیری ناوخۆ:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو پرسپارانە کە من گەیشتوون پرسپاری یەکەم / پێشیل کردنی بەشیکی لە ماددەکانی یاسای ژمارە 17ی ئەحزاب، سوئالی دووهم / جیبهجي نهکردنی بەشیکی لە ماددەکانی یاسای وەزارەتی ناوخۆ، ئەو سوئالانەم پێ گەیشتوو، ئەم تەفصیلە کە بەرپێز کاک عبدالله باسی دەکات بۆ من نەهاتوو، بۆیە من داوا دەکەم لە کاک عبدالله ئەگەر بکریت دواي بە تەحیدید پرسپارەکانت روونتر بکەرەوه، بە نووسین بماندەرێ، بە نووسین وەلامی جەنابت دەدەینەوه، چونکە ئەوهم پێ گەیشتوو.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

تەعقیبت هەیه؟ فەرموو.

بەرپێز عبدالله ملا نوری:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

پرسیار دهكەم بە وەلامی ئەو داوایەى ئەو بە كورتى، ماددەى 15 لە ياسای ئەحزاب، ماددەى 17 لە ياسای ئەحزاب، كە دەئى/ ھەر حیزبىك دەست تێوەردانى ھەبوو بۆ كاروبارى پيشمەرگە وەكو ئەو كاك فازل ميرانى دەئى/ 30 ھەزار ھىزى چەكدارمان ھەيە، دەئى/ ھى پارتى ديموكراتى كوردستانە، بۆچى جەنابت كە ئەو ئىعتىرافەى ھەيە دەعوایەكى لەسەر بەرز ناكەيتەو، جەنابت دەزانى كيشەى جاددە كيشەى وەرگەرانى سەپارە ئەوانە مەترسى لەسەر ئاسایشى نىشتمانى دروست ناكەن، قابیلی چارەسەرن، ئەو دەوى ئەو ئەزموونە دەخاتە بەر مەترسییەو ھىزى چەكدارى حیزبى يە، 17 ساڵە، شەرى ناوخۆ دروست دەبى، بارەگای حیزبى دەسووتى، ھەرچى كيشە ھەيە دروست دەبى،.....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تكايە، رچائەن دانیشە، رچائەن دانیشە تەواو، بە نىسبەت لەسەر وتارى ھەر بەرپرسيك كەس عىقاب ناكات، ئىنسان نازادە لە قسە كردن، بەلام ئەگەر تەشھىر بى، ئەگەر تەعەدا بىت لە حەقى ئىنسانىكى تر حەقى شكاتى ياساىيتان ھەيە، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سنجارى/ وەزىرى ناوخۆ:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سوئالەكان بەو تەفصیلەى كە باسى دەكات بە من نەگەيشتوو، بەلام وەزارەتى ناوخۆ تا ئىستا ئەو دەوى پىپى كراو ھەيە جىبەجى كردوو، تەعلیماتمان دەرختوو، تىكوەردانى ئەحزاب، وەرگرتنى ئابوونە، ئەو شتانە لە ناو ھىزەكانى وەزارەتى ناوخۆ ئىمە ھەموومان مەنع كردوو، ھەندىك لە برادەرانى ئەندامانى لىژنەى ناوخۆ مۆتەلەعن لەسەر ئەو، وابزانم نوسخەى كىتابەكەى ئىمەشيان پى گەيشتوو، ئىمە مۆتابەعە دەكەين، بەسەرچاو، ئىمە پاشان بە وەلام، بە نووسین وەلامى ئەو پيشىلكارىيانەى كە جەنابت باسى دەكەى دەدەينەو، باسى پيشمەرگەت كرد، پيشمەرگە عایدى وەزارەتى ناوخۆ نىە، من ناتوانم وەلامى وەزارەتى پيشمەرگە بدەمەو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپزان تكايە كەس كەس ئىتیهام نەكات، پرسىارى لەبەر دەستتانە ئەو بەخویننەو، چونكە ئەو وشەيە لە جىگای خۆى نىە، پەرلەمان كارى خۆى دەكات، ئەم پەرلەمانە 624 ياسا و برپارى داناو بۆ رىكخستنى ناو دەوى ھەرىمى كوردستان، ئەم پەرلەمانە برپارى فیدرالى دەرکردوو، ئەم پەرلەمانە برپارى ئالای كوردستانى دەرکردوو، ئەم برپارە، ئەم پەرلەمانە ئىعتىراقى بە چەند كابینە، شەش كابینەى داناو، ئەم پەرلەمانەيە كە سىستەمى ناو ھەرىمى كوردستان كە لە دونیا و ئىقلىم و ناو عىراق ئىعتىراقى پى دەكەن بۆ ئەو ئەو ئىتھامە لە جىگای خۆى نىە و، نەسرین جمال فەرموو.

بەرپز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز وەزىرى ناوخۇ، ديارە من چوار پىرسىيارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كىرەو، بۇيە پىرسىيارەكان دەخوئىنمەو، پىرسىيارى يەكەمەم لە سالى 2011 دوو كارەساتى گەورە لە سنوورى پارىزگاي سلىمانى و ھەولپىردا پرووى دا واتە لە ماوہى 10 مانگ دا كە ئەم دوو كارەساتەش بوو بە ھۆكارى گرتن و كوشتن و ھاوودوونان و ھەرەشە كىردن لە ھاوولالتىيان و لە رۇژنامە نووسان و ھەرەھا سووتاندىن بارەگاي حىزب و سووتاندىن كەنالەكانى راگەياندىن، نەك لەم حالەتەدا، نەك وەزىرو سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران دەستىيان لەكار نەكيشايەو، بەلكو سەفەرىيان كىرد بۇ دەرەوہى و لات كە خۇى دەبووايە لەو كاتە ئەگەر لە دەرەوہى و لاتىش بوونايە و بەھتايەتەوہ بۇ ناو ھەرپىمى كوردستان، من دەپىرسەم و دەلئىم جەنابى وەزىر سەفەرەكەى جەنابتان گىرگىتەر بوو يان وەزىرە ئالۇزەكەى سنوورى بادىيان؟ ھەر لەو پىرسىيارە كە دەمەوى پىرسىيار لە جەنابت بەكەم ديارە سەرۆكى ھەرپىم لىژنەيەكى دانا بۇ بەدواداچوون و لىكۆلئىنەوہ و جەنابىشت نامازت پىيدا كە جەنابىشتان وەكو وەزارەت لىژنەيەكتان داناو، بەلام بەرپىزان دەسەلاتى ئىدارى و دەسەلاتى ئىنزابىتى ھەيە، ماوہى 27 رۇژىشە ئەگەر سەرە داوەكانت بۇ دەرەكوت بىت و كۆت كىردىتەوہ ئايا چ ئىجرائاتىكت كىرەوہ بەرامبەر ئەو كەسانەى كە لەو سنوورە كەم تەرخەم بوون و سەر بە وەزارەتەكەى جەنابتان، پىرسىيارى دووہەم، ديارە ئەم پىرسىيارەم كە لە جەنابتەم كىرەوہ، من دەزانم كە ئاسايشى ھەرپىم سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، بەلام بەرپىزت وەزىرى ناوخۇيت و ئەمن و ئاسايشى ئەم ھەرپىمە بە دەرەجەى يەكەم لەئەستوى جەنابتانە وەكو وەزارەت، ئايا بەرپىزت تا چەند ئاگادارى ئەو لىستەى كە لە بەرپىوبەرايەتى ئاسايشى سلىمانىيەوہ كراوہ بۇ كارمەندەكانىيان لە كاتىكدا مووچە و دەرمانەكانىيان وەرگرتووہ ھەموو تەسفىيەى تەواوہتى كراوہ لە بانكەكان وەرگىراوہ، بەلام لە بەرپىوبەرايەتى ئاسايشى سلىمانىيەوہ فۆرمىكى بۇ بى مۆر و بى ئىمزا نىرەدراوہ بۇ بنكەو معاونەتەيەكان كە بەپىي ناوہكان پارەيان ئى بىرپىرت، واتە ئەو پارە ئى بىرپىنە لە 20 ھەزارەوہ بۇ 30 ھەزار و 50 ھەزار و 100 ھەزار تىايەتى كە لىيان دەبىر، ھەر معاونەتەيكىش بىرپىكى باش يەئنى لىيان بىراوہ، ھەندىكىيان گەيشتووہتە ھەشت مىيۇن و دە مىيۇن و دوانزە مىيۇن، ئايا جەنابت ئاگادارى ئەم لىستەى كە كراوہ؟ ئايا ئەو ئى بىرپىنەى كە لەو كارمەندانەى ئاسايش بىراوہ بۇچى لىيان بىراوہ؟ پىرسىيارى سىيەمەم بەرپىزت وەلامت داىەوہ لەسەر مەسەلەى داھاتى وەزارەتى ناوخۇ بووہ كە وەزارەت چەند داھاتى دەوى بۇچى سەرف دەكرىت و بەتايبەتى مەسەلەى غەرامەو مەسەلەى ئىجازات و بەلام لەگەل ئەوہشدا كە سەير دەكەى دامودەزگاكانى بەرپىرتان تاوہكو ئىستا كىرپى ھاوولالتىيان، ئەمە ناكىرئ لەو داھاتانەى كە ئىوہ ھەتانە بتوانن بىنا بۇ ئەو دامودەزگايانەتان بىرپىر، پىرسىيارى چوارەمەم لەسەر وەزارەتى ناوخۇيە تا چەند بەدواداچوونى كىرەوہ بۇ جى بەجى كىردنى ياسا و بىرپىر و رىنمايەكانى وەزارەتەكەتان، يەك نەمونەى بەسىتم ھىناوہتەوہ وەكو ھاوكارم نىشتان خانىش نامازەى پىدا، مەسەلەى ديارە كۆمەلئىك بىرپىر و كۆمەلئىك رىنمايە لەلايەن بەرپىرتانەوہ دەرچووہ، بەلام ئەم ياسا و بىرپىر و رىنمايەنە ھاتووہتە بوارى جى بەجى كىردنەوہ، بۇ نەمونە مەسەلەى سەيارەى جام رەش، كە ئەمە ئەركى وەزارەتەكەى جەنابتان بوو نەك ئەركى بەرپىز سەرۆكى ھەرپىم كە بوو بە بىرگەيەك

لە برېگەكانى چاكسازى، بەلام بەداخەو تەوھكو ئىستا لەگەل ئەوھى فەرمانى سەرۆكى ھەرئىمىشە و لەگەل ئەوھى بەرپزىستان ئاگادارن ئەم خالە وەكو خۆى ماوئەوھو گەورەتر بووھو زىادى كرددوھ نەچۆتە بوارى جى بەجى كرددنەوھو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى پرسىارى يەكەمى خاتوو نەسرین، يەك/ خۆپىشاندان دياردەيەكى ديموكراتى تەندروستە، لە ھەموو سىستەمىكى ديموكراتى جىھانى لە چەند مانگى رابردوو دا لە برىتانىا بۆ چەند رۆژىك خۆپىشاندان كرا، من باسى ئەوھشم كردد، بەلام دووبارەى دەكەمەوھ چەند كارىكى تىكدەرەنە لەلايەن خۆپىشاندەرەنەوھ ئەنجام درا و ھىزەكانى پۆلىس 2800 كەسيان دەستگىر كرددوھ، پەرلەمانى برىتانى بۆ روونكردنەوھى ئەم بابەتە دەعوەتى سەرۆك وەزىران كرا و راپۆرتىكى لەم بارەيەوھ خستە بەردەستىان و بە وردەكارىەوھ دواى گفتموگۆ ھەموو لايەك پشتمگىرى ھەنگاوەكانى حكومەت و پۆلىسيان كردد و تەنانەت ھىزى ئۆپۇزسىونىش پشتمگىرى وەرگرتنى ئىجرائاتى توندى كردد لەگەل تىكدەرەكان و بە تاوانبار وەسفيان كردد، دەربارەى سەفەر كرددنى من و بەرپز سەرۆكى حكومەت و چەند وەزىرىك، ئەم سەفەرە پىشتر لەپووى پرتۆكۆلىيەوھ ئامادەباشى بۆ كرا بوو لەلايەن حكومەتى فرىساوھ چاوەرپىيان دەكردىن و بارودۇخى زاخۇش كۆنترۆل كرابوو، ئىمە دوايى سەفەرمان كردد، كاتىك وەزىر سەفەر دەكات ماناى ئەوھ نىە وەزارەت كارەكانى خۆى ناكات، دەزگاكان ھەر ئىشى خۆيان دەكەن، پرسىارى سىيەمى ئەوھ باسمان كردد، لىژنەى لىكۆلىنەوھ دروست كراوھ لە وەزارەتى ئىمەش و ئىجرائات دەكەين سەبارەت بەوھ، بە نىسبەتى ئەوھى ئاسايش، ھەموو لايەك دەزانن ئاسايش سەر بە وەزارەتى ناوخۇ نىە تەنھا بۆ مەبەستى ھەماھەنگى و گۆرپىنەوھى زانىارى نەبىت ئىمە ھاوكارى يەكتر دەكەين، بەلام ئىشى ئىدارى ئەوان ئىمە تەدەخولى پى ناكەين، دەتوانن ئەو پرسىارە خۆتان لەرپگەى لىژنەى ناوخۇ بنىرن بۆ ئاسايشى سلىمانى، بەنىسبەتى پرسىارەكان دەربارەى داھات 50%: ى داھاتەكە كە ئىمە بۆچى بۆ بىنا و بۆ ئەوانە دروست ناكەين، تەبىعى ئەم 50% ى داھاتە بۆ تەتوىرى مرورىيە، بۆ پەرەپىدانى ھاتوچۆيە و بۆ ئىشى تر نىە و ئەم سال ئىمە موافەقەتى وەزارەتى داراييمان وەرگرت، لەم پارەيە بىست و پىنج بىكەى پۆلىس لە سلىمانى و ھەولپىر و دەوك بەو پارەيە دروست كرددنى و موافەقەتەيان كرددوھ و ئىستا خەرىكىن دەست بەكاربووين بۆ ئەوھى ھەندى بىنا بۆ پۆلىس دروست بكەين، ئەوھى جام رەش جواپم داىەوھ تەبەعن دووبارە جواپى دەدەمەوھ، كىشەى ئۆتۆمبىلى جام رەش لاي بەرپز سەرۆكى ھەرپم تارادىيەكى زۆر بنىر كراوھ تەنھا لە چەند حالەتىك نەبىت كە ئەوانىش زۆر كەمن و ھەيئات و قونسوليات و وەفدە بىانيەكان ئەو ھاوولاتىانەى بۆ ماوہيەكى كورت لە ئەسلدا دىنە

ھەرپىم و لە ئەسلىدا جامى ئۆتۆمبىلەكانىيان رەشە و لە كاتى جەژن و نەورۆز و ئاھەنگەكان دا لە كاتى ئىستا دا ئاگادارى ھەموو دوكاندارى جوانكارى و ئۆتۆمبىل كراوھ كە بەكارھىنانى لەزگەى رەش بۇ جامى ئۆتۆمبىل قەدەغەپە و ھەروھەا لە دەروازەكانى سنوور ناھيلىن ئۆتۆمبىلى جام رەش داخلى بىت و، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

نەسرین خان فەرموو.

بەرپىز نەسرین جمال مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز وەزىرى ناوخۇ، ديارە لە وەلامى پرسىيارى يەكەمدا كە ئاماژە بە خۇپيشاندىن دەكەين ئەوھى كە لەم ھەرپىمە خۇپيشاندىنى كىرەوھ ھاوولاتى ئەم ھەرپىمە، ئىمە نائىين خەلكى تيا نەبووھ لە خۇپيشاندىنەكان داخەلكى تىكەدرى تيا نەبووھ، بەلام بەراستى ناكىرىت ھاوولاتىيانى ئەم ھەرپىمە وەكو خۇپيشاندىنى بەرىتانىا رەبىت بكىرتەوھ بە يەكەوھ، ئەوھى لە بەرىتانىا خۇپيشاندىنى كىرەوھ گرووپىكى مافىا بوون، گرووپىكى رەش پىستى مافىا بوون خۇپيشاندىنەكان كىرەوھ و وەزەكەپان تىك داوھ، بەلام ئەوھى كە لىرە خۇپيشاندىنى كىرەوھ ھاوولاتى بووھ، لەبەرئەوھى كە مافى مرۇف پىشلىكراوھ و لەبەرئەوھى كە عدالەت نەبووھ و لەبەرئەوھى كە خىزمەتگوزارىەكانىيان درەنگ پى دەگات و يان بۇيان نەكراوھ، لەگەل ئەوھىدا ئىمە دەئىين خەلكى تىكەدرى تيا بووھ، بەلام بەراستى ناكىرىت خەلكى ئىرە و خۇپيشاندىنى ئىرە و خۇپيشاندىنى بەرىتانىا وەكو يەك ھىن بكىرىت، موتابەقە بكىرىت و بە يەك چاو سەپىر بكىرىت، ئەمە يەك، دووھىن شت من لە پرسىيارى دووھ دا كە باسى ئەو لىستى ئاسايشەم كىرە بە جەنابىتم گوت دەزانم كە ئاسايش سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، بەلام يەكەم جەنابىت وەزىرى ناوخۇيت و دووھىن شت پارىزگارى ھەموو پارىزگاكان مەسئولى لىژنەى ئەمىن و رەبىتشان بە جەنابىتانەوھ ھەپە، ئايا ئەم پارىزگارەش ھەر ئاگای لەوھ نىپە يەعنى تەنسىقىكى نىپە لەگەل بەرپىبەراپەتى ئاسايشەكان دا پرسىيارىك بكات ئەم پارەپە بۇچى كراوھتەوھ و ئەم داھاتە بۇچى لە كوئىپە و چى لى دەكەن، لە سەر پرسىيارى سىپەم ديارە بەرپىرت وەلامت داپەوھ كە داھاتەكەتان چەندە، بەلام دەكىرىت نازانم من ئەو پرسىيارە لەوھ ھىن دەكەمەوھ ئەو داھاتەى كە بلىين مەسەلەى غەرامە و سەپارە و ئىجازات و ئەمانە ئايا ئەمە بە لىستىك تەسلىم بە وەزارەتى داراىى كراوھ؟ ياخود دەكىرىت لىژنەى ناوخۇى پەرلەمان ئاگادار بكىرتەوھ بە لىستىك تەسلىمىيان بکەپت؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەم/ ئەۋەى كە لە زاخۇ كراۋە و ئەۋەى كە لە برىتانىا كراۋە ھەردووكيان تىكدر بوون، ئەوان مال و مولكى خەلكيان سووتاند، ئىرەش مال و مولكى خەلكيان سووتاند، مەقەراتى ئەحزابيان سووتاند، بۇيە جياۋازى نىيە، نە مافىايەو نەھىچ، ئەۋەى كە كىرەۋىيەتى كارى تىكدرى كىرەۋە، خۇپىشاندانى نەكردوۋە، ئەۋەى خۇپىشاندان بىكەت حىمايەى دىكەين و دىفاعىشى لى دىكەين و ناھىلەن ھىچى لى بىت، بەلام ئەمە تىكدرى كىرەۋە، ئىنجا ئىمە پى راگەشىتوۋىن و كۆنترۆلمان كىرەۋە، بە نىسەبتى ئەو پارەبەى كە ۋەزارەتى دارايى من پىم وتى كە ئىمە ئەمسال موافقەتى ۋەزارەتى دارايىمان ۋەرگرتوۋە كە بىكەى بۇ غەيرى پەرەپىدان پى سەرف بىكەين، ئىمە دىۋانى چاۋدىرى دىت و موراقەبەى دىكەت و ھەموو سال بەپى تەعلىماتى دارايى ئىمە سەرفى دىكەين و موراقەبەى دىكەت و چاۋدىرى دىكەت، ھىچ مانىمان نىيە ئىمە لىزنى ناوخۇ ھەموو دەرگاگانى بۇ كراۋەتەۋە دائىمەن ھەمىشەش بى ئىتىلاعى تەۋاۋ كە لەسەر ئەو سەرفىاتە چۆن كراۋە، خالى سىيەم/ ئەۋەى ئاسايش پىم گوتى ئاسايش عايدى ئىمە نىيە من موتەبەعەى ئەو كىشەبەم كىرەۋە لە رپى پارىزگاۋ لە رپىگەى سەرۋىكەيتى ئەنجومەنى ۋەزىرانىش موتەبەعەى دىكەم و زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكە پەرلەمان:

قىان خان فەرموۋ.

بەرپىز قىان عبدالرحىم عبدالله:

بەرپىز سەرۋىكە پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرەتەنى ۋەزىرى ناوخۇ دىكەم، من لە كۆى ئەو پىنچ پىسارەى كە كىرەم ۋەلامى سى پىسارم ۋەرگرتوۋەتەۋە، تەنھا دىمەۋى ۋەلامى پىسارى يەك و دوو كە ئاراستەى ۋەزىرى ناوخۇ كراۋە پىشتر، يەكەم ئەۋەىيە ۋەكو حكومەت ياخود ۋەكو ۋەزىرى ناوخۇ پلاننان چىبە بۇ دوۋبارە نەبوۋنەۋەى، دىارە بوونى پلان لەھەر ۋەزىراتىك دا خۆى لە تەرجمە كىرەنى ئەركى ۋەزارەتەكە دا دەبىنىتەۋە كە كۆمەلىك ئەرك لەم ۋەزارەتەكە پاراستنى سەروەرى ياسايە و ئەمەش دواتر خۆى لە بەرقرار بوونى ماف و ئازادىەگانى خەلك دەبىنىتەۋە و دواترىش پاراستنى ئاسايشى ھەرىمە كە ئەمە ئەركى سەرشانى جگە لە ۋەزارەتى ناوخۇ ئەركى سەرشانى تاك بە تاكى ھاۋولاتىانىشە، ئەركى سىيەمىش ئەگەر بىمەۋى ئىشارەتى پى بدەم پاراستنى ژيانى خەلك و دامودەزگا حكومىەكانە ياخود بلىم مولك و مالى ھاۋولاتىانە، من دىمەۋى بلىم لىرەۋە بلىين ۋەزارەتى، ياخود ۋەزىرى ناوخۇ ئەۋەمان پى بلىت لەدۋاى رۋوداۋەكانى 2/17 ھەۋە كە كۆمەلىك، ياخود زىجىرەبەك خۇپىشاندان رۋوداۋە دواتر كۆمەلىك دامودەزگا سووتىنران يان كۆمەلىك بارەگا سووتىنران و ژمارەبەكى زۆر خەلك شەھىد بوون و برىندار بوون، دۋاى ئەۋە دەتوانم بلىم دەبوۋايە ۋەزارەتى ناوخۇ ھەلۋەستەبەكى بىكردايە لەسەر كارو چالاكىەكانى خۆى، كە نەيتوانىۋە لە زۆربەى ئەو شوپانەى كە خۇپىشاندان تىايدا رۋوى داۋە نەيتوانىۋە ھەم پاراستنى بارەگا حىزبىەكان بىت كە لەلايەن ۋەزارەتەكەى بەرپىزىۋە مۇلەتەيان پىدراۋە ھەم نەيتوانىۋە پارىزگارى خەلك بىت ياخود مولك

و مالى گشتى بېت، دەبووايە لەو دەو دەزارەتى ناو خۆ لەو کاتەو پلانېكى تۆکمە ترى دابرىشتايە بۇ ھەم پاراستنى سەرۆت و سامانى خەلک و ھەم بارەگانى حيزبەگان، ئەو دەو ئىمە بېنېمان لەم رپوداوانەى دواتر کە لە قەزاي زاخۆ و دەوگ و سيميل رپويدا ئەو دەو ئىمە تېبېنېمان دەکرد لە رپاگەياندەنەگانەو دەمو دەزارەتگانى پۇلىس ياخود چالاکیە مەدەنيەگان کە دەبېنران لە ناو خەلک زياتر رپولتېكى تەماشاکەريان ھەبوو، بۇيە بەرپرواي من دەبووايە وەزىرى ناو خۆ ھەم چ وەك وەزارەتەگەى ياخود وەگو وەزىرىش کە بەرپرسە لە پاراستنى ئاسايشى ھەريم و مولک و مالى ھاوولاتيان دەبووايە سەرەتا لىکولتېنەو دەيەکی بەردايە لەو دەو کە ئايا ئەمانەى کە لەويان و دەيانەو ویت بارەگان بسووتېنن، چونکە ئەو دەو من بزائەم يەعنى زۆر بە ناشکرا ئەم پەلاماردانە دەکرا بۇ سەر بارەگانى يەگگرتوو ياخود دەناسرانەو، دەبووايە پېشتر ئەم تەحقيقە بەکرايە لە لايەن وەزارەتى ناو خۆو کە ئايا ئەوانەى لەويا وەستابوون و جلى پۇلىس و چالاکیە مەدەنيەگان و ھەموو جۆرە جلیکی ئاسايشيان لەبەردابېت، ئەبېت ئەو لىکولتېنەو دەيە بەکرايە، دواتر بگەيشتيناپەتە ئەو دەرنەنجامەى کە ئايا ئەمانە بەفیعلى ھېزى پۇلىس يان پۇلىسى چالاکیە مەدەنيەگانى سەر بەو وەزارەتى ناو خۆن؟ چونکە ئەگەر سەر بەو وەزارەتى ناو خۆ بن، ئەبېت وەزىر خۆى ھەستېت بەو لىکولتېنەو دەيە، ياخود بەو ئىجرائاتانەى کە لەگەلئان بکات، دواترىش ئەگەر بمانەو ویت بزائین سەر بە ھەر بارەگایەکی حزبى بن يان سەر بە ھەر ھېزىکی تر يان ھەر پارتىکی ترى سياسى بن لەھەريمى کوردستاندا ئەوکاتە دەتوانین لەرپگەى ياسای ژمارە (17)ى سالى 1993 کە پېشتر کاک عەبدولای مەلا نوری ئامازەى پېکرد، ئەتوانین لەرپگەى ئەو دەو وەزىرى ناو خۆ دەعو قەيد بکات لەسەر ئەو حزبەى کە ھانى ئەو پۇلىسە يان ئەو بەرپرسە حزبە يان ئەندامى حزبەگەى خۆى داو، يەکیکی تر لە پرسىارەگانم ئەو دەيە، کە وەزارەتى ناو خۆ چى کردوو بۇ گىرانى ئەوانەى کە لەلایەن دادگاوە داوا کراون؟ چونکە ئەو دەو کە من تېبېنېم کرد لەو دەلامى يان زۆر بەى رپونکردنەو دەگانى بەرپرت ئەلئیت ئىجرائات کراو، لەسەر ھەموو ئەو کەسانەى کە تاوانبارن يان ئەمرى دادوہريان ھەبوو، ئىمە ئىجرائاتمان کردوو، بەلام ئەو دەو من تېبېنې دەکەم، ماو دەيەکی زۆرە ژمارەيەکی زۆر کەس ھەيە، لە ھەريمى کوردستاندا ئەمرى دادوہريان ھەيە، بۇ نموونە زۆر بەى ھەر زۆرى ئەو کەسانەى لە رپوداوەگانى 17ى شوباتدا دەستيان ھەبوو، لەلایەن دادگاوە داواکراون، بەلام تا ئىستا نەمانبېنېو کە ئەمانە ھىچيان بىرېنە بەردەم دادگا، يەکیک لە دۇسيەگانى تر دۇسيەى بوونى موستەشارەگانە، ئەو دەو کە لەلایەن دادگای بالای تاوانەگان داواکراون، دواترىش لە 2010/8/11و، وەزارەتى ناو خۆ زانيارى ھەيە کە لەلایەن دادگای بالای تاوانەگانەو ئەمانە داواکراون، لە 10/25 وەزارەتى شەھيدان خۆى نووسراوى ئاراستەى بەرپرتان کردوو، کە پېويستە ئەم موستەشارانە بگىرېن، بەلام تا ئىستا نەمانبېنې ئەو بەکريت، کە ئەمانە ئەمرى دادگايان ھەيە، بەلام کۆمەلئک کەسى تر بەبى بوونى ئەمرى دادوہر، بەبى بوونى ھىچ لىکولتېنەو دەيەک ئەبېرېنە زىندانەگان، ئەمانە پېويستە لىرەدا بۇمان رپوون بەکريتەو، ئايا ئىمە ئەمرى دادوہر تەنھا بۇ ئەوانەى کە خۆمان دەمانەو ویت بيانگرين، يان تەنھا بۇ ئەو دەيە کە رەمزیکەو ئەتواندريت پيشانى خەلک بەدريت، يەکیک لە پرسىارەگانى ترم بەنيسبەت ئەو دەو لەکاتى زياد بوونى مووچەى ھىزەگانى ناو خۆدا ئەو دەو من تېبېنېم کردبى، يان بەدواداچوونم بۇ کردبېت....

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

كەمئەندامان، بۇ لېيۋوردنى گشتى، ئەمانە دەبىت تەۋاۋ بېت، تىكايە پىرسىيارەكان بىخوئىننەۋە، جەنابى ۋەزىرىش جۋابەكانى نووسىۋەتەۋە، تا ئەمرۇ ئەمە تەۋاۋ بىكەين، ئەۋانى تىرىش خەرىكىيان بىن، رېزدار شېرزاد عبدالخافظ ، فەرموو.

بەرىز شېرزاد عبدالخافظ شىرىف:

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، مەن چۋار پىرسىيارم ھەبۋو، پىرسىيارەكان زىاتىر سىيانىيان بۇ ئەۋ رووداۋانەى زاخۇ ۋدھۆك ۋسىمىل بوو، بەس مەن ۋاز لەۋ پىرسىيارانەدېنەم، لەبەر ئەۋەى كاتى مەن ئەۋ پىرسىيارانەم نووسىۋە لىژنەكەى جەنابى سەرۋكى ھەرىم نەتىجەكەى دەرنەچۋو بوو، ئىستا نەتىجەكەى دەرچۋو، رېكارى ياساى خۇى گرتوۋەتەبەر ۋ بەرەۋ دادگا دەچىت، لەبەر ئەۋە مەن چاۋەرپى ۋەلامى دادگا دەكەم، بۇيە رەنگە ئەۋ كاتە ئەۋ پىرسىيارانە بىكىت، پىرسىيارى چۋارەم تەرك دەكەم، پىرسىيارى سىيەم ئەۋەيە، كە ئىمە ۋەكو لىژنەى ناوخۇ بەتايبەتى لەكاتى بودجەدا كە تەصدىقى دەكەين، بەچاۋ نوقاندىن بۇ ۋەزارەتى ناوخۇ لەگەل ئاسايش چىتان ۋتوۋە نەمان ۋتوۋە نابىت، بەراستى چەند داۋاى ھىزتان كىردوۋە، داۋاى مىلاكە نازانم ھەرجىيەك بېت، بەس خىرە ئىستا مەن باسى ھەموو كوردستان دەكەم، كە لەھەموو كوردستان لەھەرشوئىنىك شتىك دەبىت دەئىن ھىزتان نىە، ھىزەكانمان كەمە، ئەۋەمان بۇ روون بىكەنەۋە كە ھۆكەى چىە؟ بۇ ئەۋەى كە سالىكى تر بودجە ھاتەۋە ئەمجارەيان ئەۋ بىيانوۋە بەدەستەۋە نەبىت كەھىزتان لەبەردەستدا نىە، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋكى بەرلەمان.

تەبىئى راپتە لىژنەى ناوخۇ ھاۋكارى ئىمەى كىردوۋە، زۇر سوپاسيان دەكەين، بەلام بەراستى ئەۋ مىلاكەى كە ئىمە داۋاى دەكەين، جارى داراىى ئەى پىچىنىت، كەھاتىنە ئىرەش كاك ئىسماعىل شاھىدە چەند مەۋەلەمان كىرد ۋتمان لە (3)ھەزار كەمترى مەكەن، يەئنى ئىمە سالانە 30 تا 40 بەلانى كەم بىكەى پۇلىس دەكەينەۋە، شارەكان گەۋرەتر دەبن، ھەركۇلانىك كە دەكىتەۋە دەبىت بىكەى پۇلىسى بۇ دابىنىن، لەھەندى ناھىيە ۋ قەزا، بىكە زىاد دەكىت، بەرگرى شارستانى دەبىت بىكەى بۇ بىكەينەۋە، چالاكىە مەدەنىيەكان ئىستا دەبىت لەھەموو جىگايەك بىكەيان بۇ بىكەينەۋە، بەراستى ئەۋ مىلاكەى كە ئىمە داۋاى دەكەين بۇمان تەصدىق ناكەن، تىكاتان لى دەيكەن ئەمسال ئەۋ مىلاكەى كەداۋاى دەكەين بۇمان بىكەن، ئىمە زەختىكى كولى دەكەين لەسەر ۋەزارەتى داراىى، كە ئەۋ مىلاكەى ئىمە داۋاى دەكەين بەرزى بىكەنەۋە، ئەگەر بەرزىشان نەكردەۋە ئىمە دىن بە ئىۋە دەئىن كاكە ئەۋەندەمان داۋا كىردوۋە، ئەۋەندەيان بۇ بەرزىكردوۋىنەتەۋە، بۇ ئەۋەى ئىۋەش ۋەك بەرلەمان ھاۋكارىمان بىكەن، ئىۋە موافقەقى 3297 كەستان كىرد، ئەنجمەنى ۋەزىران كىردى بە 2500 كەس، بۇ ھەموو ۋەزارەتى ناوخۇ، بەسەربازى ۋ مەدەنىيەۋە، يەئنى (800)كەسى لى كەمكردەۋە، ئەۋە تەئىر ئەكات يان نا كاك شېرزاد؟ ئىنجا تىكا

دەكەم ھاۋاكارىمان بىكەن، لە مېزانىيەى ئەمسالدا ئەو ژمارەى كەداۋاى دەكەين بۇمان تەصدىق بىكەن ۋەك خۇى، بۇ ئەۋەى مىلاكاتى خۇمان پىر بىكەينەۋە، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك شىرزاد تەعقىبىت ھەيە؟ فەرموو.

بەپىز شىرزاد عبدالھافىز شرىف:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من داۋا لەۋەزىرى ناوخۇ دەكەم، كە ئەمجارە داۋاى مىلاكى كىرد بەزىادەۋە داۋا بىكات تا لىئى نە بىر، سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار ياۋوز خورشىد، فەرموو.

بەپىز ياۋوز خورشىد عثمان:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، من تەنھا يەك پىرسىارم ھەيە، ئەمەش دەفەكەيەتى، بەپىز جەنابتان لەرۋوداۋەكانى دەفەرى بادىنان، كى بەرپىسىارە؟، ئايا ھىزەكانى ناوخۇ و پىشمەرگە كە مەسئولن لە پارىزگارى كىردن لەسەرۋمالى ھاۋولاتىان بەرپىسىار نىن؟، كاتىك كە نەيانتۋانىۋە ئەو ئەركەيان بەجى بەئىنن كەپىيان راسپىرداۋە؟، ئايا كاتى ئەۋە نەھاتۋە كە ئەندامانى ئەم ھىزانە بەجۋرىك پىنمايى بىرپىن كە ھەست بەو بەرپىسىارىتىيە بىكەن، كە خراۋتە سەر شانىان دوور لە بەرچاۋگىرتنى ئىلتىزاماتى حزبى، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەپىز كرىم سىنچارى(ۋەزىرى ناوخۇ):

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

راستە دەزگاكانى پۇلىس و ئاسايش بەرپىرسن لەو كارانە، بەلام لەھەموو دونىادا ئەمە كارىكى ھارىكارىيە لەگەل ھاۋولاتىان، ھەموو دەزگا و پىكخراۋ و حزبەكان پىي ناكىرىت بلىت ھىچمان نەكردوۋە، گەر ھىچ نەكراۋە چۇن كۇنترۇل كرا، لەو رادەيەشدا راپىرا، يان دەستگىركران وخرانە بەردەم دادگا، ئەگەر ئىمە ھىچمان نەكردوۋە ئەى چۇن كۇنترۇل كرا، چاكسازى و گۇرپانكارى وبەرەۋپىش خىستنى دەزگاكان دەستى پىكردوۋە بەردەۋامە، ئومىد دەكەين لە ئايندەيەكى نىزىكدا بىگەنە ئاساتى چاۋەرۋانكراۋ، ھەرۋەھا لىپىچىنەۋەى ياساى و ئىدارىش لەگەل كەمتەرخەمەكان دەكرىت، زۇر سوپاس.

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك ياۋوز تەعقىبىت ھەيە؟ باشە سوپاس، پىزدار ھازە سلىمان، فەرموو.

بەپىز ھازە سلىمان مصطفى:

بەپىز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخېرھاتنى جەنابى ۋەزىر دەكەم، من چوار پىرسىيارم ئاراستەى بەرپىزى گىردىبوو بەنوسىراو، ئىستا دەيانخوئىنمەو، يەكەمىيان: دەربارەى رۇوداۋەكانى ئەم دوايىيە كە لەرۇزى 2011/12/2 لەشارى زاخۇ و پاشان لەشارەكانى تىرى پارىزگاي دەۋك رۇوياندا، ھىزەكانى ئاسايش و پۇلىس نەيانتوانى سەرۋەت و سامانى ھاۋولاتيان بپارىزىن بەتايبەتى لەشارى زاخۇ، كە لە كاتىمىر 1 ى نىوەرۇ دەستى پىكرى تا سەعات 11 ى شەو، نەتواندرا بارودۇخەكە كۇنترۇل بىكرىت، بەپىيى وتەى بەرپىسانى ئەمنى شارەكە، لەبەر ئەو نەتواندراۋە كۇنترۇل بارودۇخەكە بىكرىت، چونكە لەناو شارى زاخۇ 40 پۇلىسى فرىاكەوتن و 60 ئاسايشيان ھەبوو، پىرسىيارەكە ئەو، ياندا لەبارودۇخىكى ئاۋادا نەدەتواندرا ھىزىكى زياتر رەوانەى ئەم شارە بىكرىت بۇ پاراستنى ئەمن وئاسايشى شارەكەو سەرۋەت و سامانى ھاۋولاتيان؟، پىرسىيارى دووم: بەپىيى ئەو بپارىەى كە لە 2011//12/8 لەپەرلەمان دەرچوو، دەربارەى بارودۇخى پارىزگاي دەۋك، دەپىت ھەموو ئەو بەرپىسى ئىدارى و ئەمنىانەى كە كەمتەرەم بوون لەو ناۋچەيە سزا بىرپىن، ئايا تاكو ئىستا ھىچ بەرپىسىكتان سزا داۋە بەم ھۇيە؟، مەبەستىم بەرپىسە ئەمنىەكانە، پىرسىيارى سىيەم: بەپىيى وتەى پارىزگاي دەۋك، كەلەپاۋرتى لىزىنەى ناۋخۇ و مافى مرفۇدا ھاتوۋە، كە لەپارىزگاي دەۋك ژمارەى پۇلىس و ئاسايشى كافى لەبەردەستدا نىە، ناشىت و ناكىرىت لەكاتى رۇودانى پىشھاتى وادا لەناكاو كۇنترۇل رەوشەكەى پى بىكات، لەھەمان كاتدا لەدەۋك پۇلىسى چالاكى مەدەنى بوونى نىە، چ لەناو سەنتەرى پارىزگا، چ لەقەزاۋ ناحىەكاندا، پىرسىيارەكەم ئەو، بۇچى تا ئىستا لەپارىزگاي دەۋك ژمارەى پىۋىست لە پۇلىس وئاسايش نىە؟، ھۇكارەكەى چىە؟، بۇچى پۇلىسى چالاكى مەدەنى بوونى نىە لەو پارىزگايە؟، پىرسىيارى چوارەم: دەربارەى موۋچەى ھىزەكانى ناۋخۇ لە پاسەوانى بارەگا حزبىەكان و پاسەوانى بەرپىسان تاكو ئىستا موۋچەيان ۋەك خۇيەتى ۋەم زىادە موۋچەيە ئەمانى نەگرتۇتەو، لەكاتىكدا دەپىت ھەموو ھىزەكانى ناۋخۇ بەيەكسانى ۋەرى بگىرن، ئەمە ھۇكەى چىە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى(ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۇربەى پىرسىيارەكان ۋەلام دراىەو، بەلام بەكورتى ۋەلامىيان دەدەمەو، پىرسىيارى يەكەم: لەپارىزگاي دەۋكەو بۇ ھاۋكارى كىردنى ئەو ھىزانەى زاخۇ كە ژمارەيان كەمە بەرپى كەوتوون، بەرپىكەوت، بەلام بەھۇى گىرتى ھاتوچۇ لەنىۋان گەلى زاخۇ و بازگە، لەگەل بەرپەست و رىگىرى ھاۋولاتيان لەو ھىزانەى ناۋ زاخۇ، نەتواندراۋە ۋەك پىۋىست كۇنترۇل بارودۇخەكە بىكەن، بەلام كە ھىزەكان گەشتە زاخۇ و داخلى زاخۇ بوون، كۇنترۇل كرا، يەنى ھىزى بۇ رۇشت، بەلام گەلى زاخۇ خۇتان دەزانن يەك سايدە، لەوى بەرپەست ھەبوو خەلكى لى بوو سەپارەى لى بوو، نەيانتوانى بىرۇن، خۇ لەخەلكىش نادەن تا بىرۇن، بۇيە چاۋەرۋانىان كىرد تا بەخۇشى رىگامان كىردەو، بەنىسبەت موخاسەبەكىردنى مەسئولىنى ئەوى، ئىمە

وتوومانە لیژنەى تەحقىقى تەواو بوو، چ لیژنەى وەزارەتى ناوخۇ، چ لیژنەى سەرۇكى ھەرېم، لەسەر ئەساسى ئەوہ نېمە ئىجرائاتى خۇمان دەكەين، بەبى راپۇرتى لیژنە، نېمە ناتوانین ئىجرائات بکەين، بەلام ئیستا کە راپۇرت ھاتووہ، نېمە لەگەلیان خەریکین و ئىجرائاتى پېویست لەنزیکتین کات دەکەين، وەلامى پرسىارى سېیەم: راستە پارېزگای دەوک ژمارەى پۇلیسیان کەمە تارادەمەك، ئیستا برپارى دامەزراندنى (500) کارمەندیان بۇ دەرجووہ، ئەوہ خەریکین دای دەمەزرېنین، زۆربەیان مامەلەیان تەواو کردووہ، خەریكى دەوام کردنن، پرسىارى چالاکىە مەدەنیەکان بوونى ھەيە، بەلئ ھەيە بەقەبارەى يەك سريە لە ھیزەکانى نامادەى دەوک، ئەم ھیزەش ویستی زیاد کردنى ھەيە ئیمەش زیادى دەکەين، ئەوہى پاسەوانەکان وەلاممان دایەوہ، ئەوہى کە ماوہ پېشنىارى لیژنەکە جووہتە بەردەم سەرۇكى ھەرېم کە برپارى لەسەردا ئیمەش جېبەجېی دەکەين، سوپاس.

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس، تەعقیبت ھەيە؟ باشە سوپاس، رېژدار بەفرین حسین خلیفە، فەرموو.

بەرپز بەفرین حسین خلیفە:

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان.

بەخېراتنى جەنابى وەزیر دەکەم، دیارە من چوار پرسىارم ھەبوو، سېيانیان وا بەستە بوون بە رووداوەکانى ھاتوچۇ ورپکخستنى ژمارەى پاسەوانى بەرپرسان و دەقەرى بادینان وئەو رووداوەنى کەرپویاندا، کە ئەوانە وەلامەکانیانم وەرگرتەوہ، ئەوہى کەماوہ تەنھا يەك پرسىارە، ئەویش ئەوہیە کە سەرەپراى ئەو ھېمنى و ئارامیەى کە لەگوردستاندا بەرقەرارە، بەلام دەبىنین کە جۇرېک لەکەمتەرخەمى بەدى دەکرېت بەتایبەتى کە دەبىنین ھەرېمەگەمان بووہ بە بازارېک بۇ ساغ کردنەوہى کالو بەرھەم و بەروبووم وداوہەرمانى بەسەرچوو، رۇژ نېە بەچەندین تەن، لەم مەوادانە نەسووتېندرىن، سەرەپراى زیانە ئابووریەکانى ئەم مەوادانە بۇ ھەرېمى کوردستان مەترسیەكى گەورەشى بۇ زینگەى ھەرېم ھەيە، بەلام پرسىارەکەى من ئەوہیە چ خېرە بۇچى نېمە لەیادمان نەبېت لە خالە سنووریەکان و لە مەرزەکانەوہ بەیلین ئەم شتانە بېتە ناوخۇ، بەلام لەناوخۇى ھەرېمدا بەبیرمان بېتەوہ کە ئەمانە کالای بەسەرچوون یان شەمكى بەسەرچوون، بۇیە ھەولەکانى وەزارەت ئەوہى کە دەکەوېتە ئەستۆى ئەوانەوہ لەم بارەيەوہ چيە؟، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجارى(وەزیرى ناوخۇ):

بەرپز سەرۇكى پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەم پرسىارە، تەبیعی زۆر سوپاسى خوشکە بەفرین دەکەم، ئەمە ئىختصاصى وەزارەتى ناوخۇ بەتەنھا نېە، ئەمە ئىختصاصى وەزارەتى تەندروستیە، کشتوکالە، تەبیعی لیژنە دروست کراوہ، کۆبوونەوہشیان کردووہ، ئەو بەمن دەلېت، بەپۆلیس دەلېت، ئەم دەرمانە لەم دەرمانخانەيە دەفرۇشرېت بەسەرچووہ، ئەمرى گرتنى ھەيە، پۆلیس دېت جېبەجېی دەکات، بەلام پۆلیس نازانېت ئەم دەرمانە بەسەرچووہ، یان خۇراک دەبېت دیسان وەزارەتى تەندروستی ئیشى تېدا بکات، بەلام خوشبەختانە ئیستا کۆنترۆللى جۇرى دەستی پېکردووہ، برپار دراوہ

كۆمپانىيەكى جېھانى ھەيە، سويسرىيە پىككەوتن كراوھ لەگەل ھۆكۈمەتى مەركەزى فېدېرال ۋ ھۆكۈمەتى ھەرىم لەھەموو مەرزەكان دائىندىت لەكوردستانىش جىيەجى دەكرىت، زۆر سوپاس.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەفرىن خان تەعقىبىت ھەيە؟ زۆر سوپاس، پىزدار سەمىر سلىم، فەرموو.

بەپىز سەمىر سلىم امىن:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىنج پىسىارم ئاراستەى ۋەزىرى ناوخۇ كىردبوو، پىسىارىكىان ئەۋەى رىسوماتى ھاتوچۇ ۋەلامەكەىم ۋەرگرتەۋە، بەلام چوار پىسىارەكەى تىرم ماۋە، پىسىارى يەكەم: بەپىي ئەۋ زانىارىانەى لە بودجەى سالى 2011 دەستەم كەوتوۋە، لەسنوورى پارىزگاي ھەۋلىرو دھۆك نىكەى (74718) ھەزار مونتەسبىنى ۋەزارەتى ناوخۇ ۋەزگاي ئاسايشمان ھەيە، ئەم مونتەسبىبانە تەقرىبەن زىاتىر لە (660) مىليار دىنارىان بۇ تەرخان كراۋە، جگە لە بودجەى ۋەبەرھىنان، ئىمە لە سەردانمان بۇ دھۆك ۋ زاخۇ ۋ سىمىل، كۆى بەرپىسان پاساۋيان ئەۋەبوو، لە كۆنترۆل نەكردنى روۋادەكانى 12/2، برىتى بوو لەبى ژمارەبى پۇلىس، ئاسايش لە روۋى چەندايەتى ۋ چۇنايەتى، بۇچى پارىزگاي دھۆك بى پۇلىس ۋ بى ئاسايش ۋ بى ئىمكانىياتە؟ بەپىي قسەى ئەۋان ناعەدالەتى لە دابەش كىردنى پۇلىس ۋ ئاسايش ۋ ئىمكانىيات ھەيە، ئەم ناعەدالەتە بۇچى؟، بناغەۋ پىۋەرى دابەش كىردنى پۇلىس ۋ ئاسايش ۋ ئىمكانىيات بەسەر شارو شارۇچكەكاندا لەسەر ئەساسى چىە؟، پىسىارى دوۋەم/ لە گرتە فىدىۋىيەكاندا دەزگا ئەمنىەكانى دھۆك ۋ زاخۇ ۋ سىمىل ۋ قەسرۆك دەردەكەۋى ۋەكو تەماشاكەر دەردەكەۋن، يەئنى ئىجرائاتيان نىە، لە ھەندى جارىش ئەۋانىش بەرد ئەۋەشىن لە شوپنەكان، يەئنى لە ھەندى مەقتەع، يەئنى ئەم بارەگايانە سووتىنران، بارەگاي يەكگرتوۋى ئىسلامى، دوكانى مەى فرۇشى، مەساج، ئوتىلى گەشتىارى گازىنۇ سووتىنران، ئايا پىسىارەكەم ئەۋەيە، ئەمانە مەسئولىەتى تەقسىرى بەرپىسى ئەۋ دەزگا ئەمنىانەن ھوكم ۋ سزايان چىە بەپىي ياسا كارپىكراۋەكانى ۋەزارەتى ناوخۇ؟، مەسئولىەتى تەقسىرى پىش بەشدارى كىردنى جورمە، پىش تەۋرىتە، پىش ئەمانە، ھەر بۇيە كە مەسئولى ئەمنىە، لە پىش چاۋى شتىك روۋئەدات، ئەم مەسئولىەتە تەقسىرىيە بەپىي ياسا كارپىكراۋەكانى ۋەزارەتى ناوخۇ سزاكەى چىە؟، پىسىارى سىھەمەم، پاراستنى ئاسايش ۋ زىان ۋ سەرۋەت ۋ سامانى ھاۋولاتيان لە ئەستۋى دەزگا ئەمنىەكانە، پىسىارەكەم ئەۋەيە، سىستىمى بەرگرى ۋ پاراستنى ئاسايشى ھاۋولاتيانى كوردستان لەسەر چى بەندە؟، ئايا جىاۋازى بىرو ۋاۋ ئىنتىماى سىياسى، ھۆكارى لەق بوۋنى ئەم سىستەمە بەرگرىيە، بۇچى ئەۋانەى جىاۋازى بىرو ۋاۋ ئىنتىماى سىياسى ھەيە، لە پارىزگاي دھۆك تا ھەست بە پاراستنى سەرۋەت ۋ سامانىان ناكى، لە 2005 تاۋەكو ئىستا، ئەمە چوارەم جارە ھەلدەكوترىتە سەر بارەگاكانى يەكگرتوۋى ئىسلامى كوردستان، كە يەككىيان سوۋتان بوۋە، دوانى تىران كۆنترۆل كراۋە، ھەرۋەھا بارەگاكانى بزۋوتنەۋەى گۇرانىش، ئايا جىاۋازى بىرو ۋاۋ ھۆكارى لەق بوۋنە، پىسىارىكەم جواب دراۋەتەۋە، پىسىارى پىنجەمىشەم جواب دراۋەتەۋە،

بەلەم يەك ھىنى، ئايا بېرىلگەن سەرۋەك گەشتتە ۋەزارەتى ناوخۇ بۇ رېڭخستىنى حىراسات و ئەوانە، ئەگەر گەشتتە كەي تەواۋ ئەبى؟، پىرسىيىرى زۇرمان لى ئەكرىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى/ۋەزىرى ناوخۇ:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان.

ۋەلامى پىرسىيىرى يەكەم، سەرەتا داۋاي لىبوردن دەكەم، من ناتوانم رېژەي كارمەندان بە ئاشكرا رابىگەيىنم لەبەر ھۆكارى ئەمنى، بەلەم ئەگەر زۇر مەبەست بوو بە نووسراۋى تايبەت بۇتان پەوانە دەكەم، لە پارىزگاي دەۋك، كارمەندانى پۇلىسمان دابەش بوونە بەسەر ناۋەندى پارىزگاو قەزاۋ ناحىيەكان بەپىيى چىرى دانىشتوان، ئەركىان بىرىتە لە پاراستنى سەرو مالى ھاۋولاتيان و رېڭخستىنى سىستەمى گشتى، سەربارى ئەركەكانى تىرى پۇژانەيان، پاراستنى دام و دەزگاكەن دەكەۋىتە ئەستۇيان، ھەست ناكىرىت ناعەدالەتى لە ئىمكانىيات و موۋچە ھەبى، بەتايبەتى داۋاي زىاد كىردى موۋچەكانىان، سەبارەت بە ژمارەشيان خەرىكىن 500 كەسىان بۇ دادەمەزىنەن، موعامەلاتىشيان كىردوو، لەم پۇژانە دەوام دەكەن، پىرسىيىرى دووم، ئەو رووداۋانە ھۆكارى خۇي ھەيە، يەككە لەم ھۆكارانە ھۆكارى عەفەۋىن، زۇرى پىۋە ديار بوو ۋەك ئاگادارى لىژنەي تايبەت بۇ لىكۆلپنەۋە لەم رووداۋانە كۆتايى بە ئەركەكانى ھىناۋە، چەندىن پىشنىارىان كىردوو، لەسەر ئەم بابەتە ئىمەش ۋەكو ۋەزارەت لىژنەي لىكۆلپنەۋەمان ناردوو، لايەنى كەمتەرخەم سزا دەدرىت بە تەئكىد، سىيەم: بىروپاي جياۋاز و ئىنتىماي سىياسى ھەرگىز ھۆكارى لەق بوونى سىستەم و ئەركەكانى پۇلىس نەبوۋە ناپىت، كە بەپىيى ياسا و رېنمايەكان ديارى كراۋە، پىرسىيىرى كۆتايى جەنابت، پىشنىارەكەي جەنابى سەرۋەكى ھەرىم ھىشتا نەگەشتوۋەتەۋە ئىمە موتابەعەي دەكەين، ھەركاتىك گەشت لەماۋەي ھەفتەيەك لەۋەزارەتى ناوخۇ جىبەجى دەكرىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك سەمىر تەعقىبەت ھەيە؟ فەرموو.

بەرىز سەمىر سلىم امىن:

بەرىز سەرۋەكى پەرلەمان.

سەبارەت بە پىرسىيىرى دووم: ھۆكارەكان ھەرچەك بن لەرووداۋەكاندا ئىعفاي مەسئولىيەتى نە موئەسسەسات نە مەسئولىن ناكات، ھۆكارەكان ھەرچى بن، عەفەۋى بن، موخەتەت بن، ھەر شتىك بىت، لەروۋى ياسايىيەۋە ئىعفاي نەدەزگا ئەمىنەكان دەكات، نە مەسئولىنى ئەمىنىش، چونكە ئەۋە مەسئولىيەتى تەقسىرىيە، لەروۋى ياسايىيەۋە ئەبىت ئىجرائاتى پىۋىستىش ۋەربىگىرىت، من پىرسىيىرەكەم ئەۋەيە بەپىيى ياسايى عىقوباتى عەسكەرى كە لاي ئىۋە پەپەرە دەكرىت، ياسا لىرەدا قەرارى ئىنفازى بۇ دەرچوۋ لەپەرلەمانى كوردستان كە ئەۋەي عىراقمان تەبەنى كىردوو، ئەمە ھۆكارەكان ھەرچى بن ئەۋە مەۋزوعىكى ترە، بەلەم ئەۋە مەسئولىيەتە سزاي خۇي ھەيە، من پىرسىيىرەكەم ئەۋەيە سزاكەي چىيە؟، سەبارەت بە لەق بوون ولەق نەبوون، ئەۋە

لەرپووی نەزەرىيەۋە قەسەپەكى زۆر تەۋاۋە، بەلام لەرپوۋى غەمەلىيەۋە من ئىستا ۋەكو لايەنئىكى سىياسى ھەست بەئارامى ۋىتيمىئان ناكەم و پاراستى ژيانم ناكەم، تەنھا باسەكە باسى ئەۋەپە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەنسىبەت مەسئولىيەتى تەقسىرى من ناتوانم ۋەكو ۋەزىر بلىم فلان كەس تۆ موقەسرى، مودىرى شورتى زاخۇ لە سى جىگا سەرى شكاۋە، ئايا ئەۋە بە موقەسىر دابنىم يان بە موقەسىر دانەنىم؟، من ناتوانم لىژنەى لىكۆلىنەۋە بىر بار دەدات ئەۋە موقەسىرە يان موقەسىر نى، نە من خۇم، ئىحتىمالە خۇى كابر ا دىفاع لە خۇى دەكات، لە سى جىگا سەرى شكاۋە، لەناۋ خۇپىشاندىران بوو و پالى بە خۇپىشاندىران ئەدا، باشە ئايا ئەۋە موقەسىرە يان نا؟، من نازانم، لىژنەى لىكۆلىنەۋە بىر بار دەدات، ئايا مودىرى پۇلىس كە لە سى جىگا سەرى شكاۋە موقەسىرە يان موقەسىر نى؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار عبدالله محمد امين فەرموو.

بەرپىز عبدالله محمد امين:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من سى پىرسىارم ئاراستەى بەرپىز جەنابى ۋەزىر كىردبوو، پىرسىارى يەكەمم بەشىكى ۋەلام دراىەۋە سەر بە پۇلىسى بەرگرى مەدەنى، بەشى دوۋەمى كە تايبەتە بە شىۋازى مامەلە كىردن لەگەل خۇپىشاندىران و ئىدارە كىردنى خۇپىشاندىران، بە باۋەرى من ھاۋولاتيان بە ھەر جۇرىك بىت لە سەر جاددە پىۋىستە حكومەتى ھەرىمى كوردستان و ۋەزارەتى پەيوەندىدار شىۋازىكى مەدەنى و ئامادەى ھەمىشەى ھەبى بۇ مامەلە كىردن لەگەل خۇپىشاندىران، لەبەر ئەۋەى حالەتتىك لە ۋلاتى ئىمە دوۋبارە دەبىتەۋە لەم ھەرىمە كە برىتتە لە سووتاندىن بارەگا حىزبىيەگان و بارەگاى دەزگاى راگەياندىن حىزبە ئۇپۇزىسونەگان كە ئەمە كەلتوورىكى ناشىرىنى دروست كىردوۋە خەرىكە ۋىنەپەكى زۆر نىگەتتىقى ئەبەخشىتە شەخسىيەتى ئەم ھەرىمە، كە لەسەر ئاستى ناۋەخۇبى و لەسەر ئاستى دەۋلىيەۋە بۇتە بابەتى رەخنە كىرتن لە حكومەت و بەرپىرسىارى يەكەمىش ۋەزارەتى ناۋەخۇبە لەم بارودۇخە، بۇپە من پىرسىار دەكەم لە بەرپىز جەنابى ۋەزىر، كەى ئەۋان بىر لەۋە دەكەنەۋە پلاننىك دابنىن كە شىۋازىكى مەدەنى و ئامادەبىيەكى ھەمىشەى بۇ روۋبەرۋوبوۋنەۋەى خەلك بە ھەر جۇرىك كە دىتە سەر جاددە روۋبەرۋوبى بىنەۋە؟، من دەلىم ئەگەر ئەۋەى لە زاخۇ روۋبىدا، پاساۋىكى بۇ ھەبى كە حالەتتىكى لەناكاۋ بوۋە، ئەم حالەتە بە نىسبەتى دھوك و ناۋچەگانى دىكە دەكرى بلىن ۋەكو ئىنزارىك حىسابى بۇ بىكەن و ۋەكو ناكاۋ ۋەرنەگىرىت، لەبەر ئەۋە من جەنابى ۋەزىر ئاگادار دەكەمەۋە لەۋەى كە لە 50% ئەۋەى روۋبىداۋە دەكرا روۋنەدات ئەگەر بە شىۋەپەكى بەرپىرسانەتر مامەلەى لەگەل كرابا، پىرسىارى دوۋەمم، سەبارەت بە ۋەزارەت، لە پىرسىارەكەمدا ئامازەم

بەۋە كىردۈۋە، ئايا ئىۋە نوپنەرى حىزبەكانن، حىزبەكانى دەسلەتن يان نوپنەرى مىللەتن؟، ئەگەر نوپنەرى مىللەتن، بە كام ئالىەت بارەگای حىزبەكانى دەسلەتن دەپارىژن؟، بۇچى ئەم ئالىەت و ئەم مىكانىزمانە بۇ پاراستن لە بارەگاكانى حىزبەكانى ئۆپۆزىسۆن لەكاتى روودانى كىشەكاندا غائىبن؟، پرسىارى سىيەم سەبارەت بە مەسەلەى دوو ئىدارەيىە، كاتىك كە رووداۋىك روو ئەدات لە پارىزگای سلىمانى، ئىشارەت بەۋە دەكرى كە يەكىتى نىشتمانى كوردستان بەرپرسە، كاتىك كە لە پارىزگای دەۋك رووداۋىك رووئەدات ئەوترى كە پارتى دىموكراتى كوردستان بەرپرسە، هىچ پەنجەى بەرپرسىارىەتى بۇ حكومەت و ەزارەتى ناۋەخۇ درىژ ناكرى، ئايا بە باۋەرى جەنابت ئەمە حكومەتى ەرىمى كوردستان پىناسەكەى چىيە لەم بەينەدا؟، بەرپرسىارىەتەكەى لە كوئىدايە؟، زۆر سوپاس.

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ەزىر فەرموو.

بەرىژ كرىم سىنچارى / ەزىرى ناۋەخۇ:

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان.

ەەر چەندە سوئالەكان زۆر گۇراون، ئەو سوئالانەى كە بۇ من ەاتوون ئەو سوئالانە نەبوون.

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ەزىر ئەو سوئالانەى كە بە رەسمى ەاتوونە جەۋابى ئەۋان بەدە، چۈنكە ئەۋەى بە رەسمى نەەاتوۋە حەقتە جەۋابى نەدەى، ەەر پرسىارىك بە رەسمى نەەاتىبى، حەقىتى لىرە جەۋاب نەدات، چۈنكە سىستەمەكەمان ۋا داناۋە، نەفسى پرسىارى جەنابت و نەفسى جەۋابى جەنابت بۇ ئەو پرسىارانە ۋەلام بەدەرەۋە.

بەرىژ كرىم سىنچارى / ەزىرى ناۋەخۇ:

بەرىژ سەرۋكى پەرلەمان.

بە نىسبەت سوئالى يەكەم، نەبوونى ەىزەكانى چالاكى مەدەنى لە ەەولپىر و دەۋك، ەىزى ئاسايشى ناۋەخۇ لە ەرىمى كوردستان بە ەممو پىكەتەكانىەۋە، سەر بە ەزارەتى ناۋەخۇن، يەك ياسا و يەك رىنمايىان ەەيە، بۇ ئاراستە كىردنى كار و چالاكىەكانىان، شىۋازى ئىش كىردنىان لە پۇلىس بىت يان لە ەاتوچۇ بىت، يان لە ەەر پىكەتەيەك سەر بە ەزارەت، كاتىك ياساى خۇپىشاندىان لە پەرلەمان دەرچوۋە، بۇ ەممو پارىزگاكەن جىبەجى دەكرى، بەلام پرسىار ئەۋەيە: ئايا ئەۋەى لە 2-12 لە زاخۇ روویدا، دواتر لە سىمىل، خۇپىشاندىان بوو يان گىردكىرنەۋەى ياسا شكىن بوو؟، ەىزى ئامادە و پۇلىسى موكافەحەى شەغەب ەەيە لە دەۋك بە ەمان شىۋەى پۇلىسى چالاكىە مەدەنىەكان، سوئالى دووم، ئىۋە نوپنەرى حىزبى دەسلەتن يان نا؟، من نوپنەرى مىللەتم و ئەو حىزبىەى كە تىدا ئەندامم ۋە ەمان شىۋە نوپنەرى ئەو مىللەتەيەۋ بە دەنگى ئەو مىللەتەش تۋانىومانە لە پەرلەمان و حكومەت بەشدار بىن، ئىمە لە حكومەت و ەزارەتى ناۋخۇ كار بە ياساكانى پەرلەمان و بىرپارەكانى حكومەت دەكەين و بە ئەركى خۇمانى دەزانىن پارىزگارى

بكهين له سهروماڤ و ههموو شوپنه گشتى و تايبه تيه كان و ئارامى و تهناهى بهپته دابين كرن، بهگيانى خومان بهرگرى دهكەين له ريزى هيژهكانى ناسايشى ناوخو به گشتى بهدهيان شههيد و سهدان بريندارمان داوه بو پراگرتنى سهروهى و ياسا و پاريزگارى كردن له دهستكهوتهكانى گهل و ميللهت، سوئالى سييه مى ئايا دوو ئيداره ماوه يان نا؟ دوو ئيدارەيى تارادەيهكى زور نەماوه، وەكو وەزارەتى ناوخو هەولەكانمان بەردەوامن بو نەهيشتنى ناسهوارەكانى دوو ئيدارەيى و من ئەركى وەزيرى ناوخو هەموو كوردستان له ئەستۆ دەگرم و هەرودها برپارەكانم له هەموو هەريم جى به جى دەكرىت و هيچ ناستهنگىك نەهاتووته پيش له م بارەيهوه، زور سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقيبەت هەيه؟ فەرموو.

بەرپز عبدالله محمد امين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

نازانم وەڤا جياوازيه كان بەرپزان گوپيان ئى بوو، هەريهك بوو من وتم بەشى يەگەمى پرسيارەكەم باسى پۆلىسى چالاكى مەدەنى بوو باسم نەكرد، لەبەرئەوهى دوو بەرپز باسيان كرد، بەلام سەبارەت بە شيوازى مامەلە كردن لەگەل هاوولاتى كه دپته سەر جاده، دووهميان مەسەلەى ئەوهى كه نوپنەرى حيزبن يان نوپنەرى ميللهت، ئيمە دەزانين كه بەرپزتان نوپنەرى حيزبن و دەتانيپتە ناو حكومهتەوه، بەلام لەویدا وەكو بەرپرسياريه تيكي ئەخلاقى و قانونى پيوسته تەمسيلي هەموو ميللهت بكەن وە كارەكانتان وەلامدەرودە بپت بوو خزمەت كردن بە هەموو ميللهت، پرسيارى من ئەوه بوو بۇجى بارەگای حيزبهكانى ئوپوزسيون دووبارە دەبنەوه و سى بارە دەبنەوه و دەسووتين و دەزگاکانى پراگەياندننەيان دەسووتى كاديرەكانيان بە بى ئەمرى دادگا دەگيرى و بەلام ئەمە بە پيچەوانەوه بۇ بارەگای دەسەلات كه له كاتيك دا بەرپرسياريهتى و دەسەلات و ماليه و هەموو شتيكى ئەم حكومهتەى لەبەردەسته و پاريزراوه، كام ئاليهتەيه كه ئەمان دەپاريزى؟ ئەم ئاليهتە بۇ غائيبه لەكاتى رووبەرپروبوونەوهى مەترسى بۇ بارەگاکانى حيزبى ئوپوزسيون؟.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز كريم سنجارى (وەزيرى ناوخو):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيشم وتن و پيشم گەياندن من وەزيرى ناوخوم و وەزيرى ميللهتم، راستە من نوپنەرى حيزبيكەم، چونكه حيزبيك منى هيناوه، جەنابيشت حيزبيك توى هيناوه بۇ پەرلەمان، هەردووكمان تەمسيلي دوو حيزب دەكەين، ئەم حيزبهش ميللهت ئينتخابى كردوو و منى هيناوته پەرلەمان، ئەوهى موهم بى ئەوهيه من جياوازی ناكەم، هەموو بارەگاکانى ئەحزاب حيمايەمان بۇ داناوه، هەموو بارەگاکانى ئەحزاب حيمايەى هەيه و ئيمە چەندين جار قسەمان كردوو لەسەر ئەوه، هەموو بارەگاکان بە بى جياوازی حيمايەيان هەيه، حيمايەى خوڤيان بكەن، ئيمەش وەكو حكومهت حيمايەيان دەكەين، داواى حيمايەيان كرد ئەو هيزانه، حيمايەيان بۇ چوو، بەلام تا گەيشتنە ئەوى رووداوهكان رووياندا، زور سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان بە حەقىقەت لەو ھالەتەنە ھەموو لايەك بەرگەوت، بارەگای دەسەلات سووتا، مالى فقير و ھەزار و مەسىحى و يەزىدى و كلدان سووتا، مالى معارزە سووتا، يەعنى ئەو دياردەيە دەبى نەمىنى و دەبى ياسا سەرورەر بىت، ھەتاوھكو ياسا ئىجرائاتى توندوتىز بەرامبەر ھەركەسيك ھەول بەدات لە سنوورى ياسا دەربچىت ئىجرا نەكرىت ئەو ھالەتەنە زياتر دەبى و مەئساتيشى لى دەكەوئتەو، كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەرپىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پيشەكى بەخىرھاتنى جەنابى وەزىر دەكەم، من سى پرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كرددوو، يەك/ جەنابى وەزىر چىتان كرددوو بۇ رووداوھكانى دلئەزىنى شارى زاخۇ و 17 ى شوبات؟ دوو/ جەنابت باسى تەعامول كرددن بە ياسا دەكات، بەلام من پيموايە لە واقعدا ياسا بوونى نيە يان ئەگەر ھەبى جى بەجى ناكريت، نموونە زۆر، دەمەوى بۆم روون بكەيەو بۆچى ئەو ياسايە جى بەجى ناكريت كە لىرە دەردەجىت؟ سى/ بۆچى تا ئىستا ھىزە ئەمنىەكانى سنوورى سلىمانى و ھەولير يەكترىان نەگرتووھتەو، نەبوونى ھىزىكى نىشتەمانى كە ئىمە ھەموومان شانازى پى بكەين لەزىر بالى حىزبايەتى دەربىن، كى رىگرە لى و بۆچى؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كريم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پرسىارى يەكەمى لىكۆلئىنەو لەلايەن دادگاكانەو بەردەوامە، برايان و خوشكان ھەموو لايەك دەزانن وەزارەتى ناوخۇ دەزگايەكى جى بەجى كارە برپارى بە دەست نيە، بەلكو دادگاكان بە پىي ياسا رپوشوئىنى ياساي دەگرەنە بەر و ئىمە ھەول دەدەين رووداوھكان روونەدات و ئەگەر رووى دا كارى تىكدەرانە روو نەدات، جەوابى سوئالى دوو، ھەولمان داوھو ھەول دەدەين ياسا سەرورەر بىت، چەند رووداويك ئەو نەگەيەنى كە ياسا بوونى نيە، رۆژانە بە دەيان چالاكى رووبەر رووبوونەو پۆلىس و ئاسايش بەرامبەر بە ھەموو موخالەفاتىك ئەنجام دەدرىت، پىويستە ھەلسەنگاندنەكان وەك خۇى باس بكرىت، بۇ نموونە 85% لە تاوانەكانى كە رووى داوھ كەشف كراو، ئى ئەمە مەعنای ئەو نيە ياسا ھەيە؟ ئەى بەجى كەشف كراون؟ ئەى بەجى دراونەتە دادگا؟ نە بە ياسا؟ سىيەم/ ياسا ئاسايشى ھەرىم لەلايەن پەرلەمانى كوردستانەو پەسەند كراو و من وەزىرى ناوخۇى حكومەتەم و بەو سىفەتە لىرە ئامادەم، من تەمسىلى

ئاسايش ناگەم، دەتوانن ئىيۈە ۋەگۈ لىژنەى ناوخۇ ئەو پىرسىيارە تەۋجىھى ئاسايش و سەرۋىكايەتى ئەنجۈمەنى ۋەزىران بىكەن بۇ ئەۋەى ۋەلام بىدەنەۋە، سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تەعقىبىت ھەيە؟ كاك عبدالرحمن فەرمو.

بەرىز عبدالرحمن حسين ابابكر:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەپراستى من بۇ بىرگەى دوۋەم تەعقىبىم ھەيە، ئەو پىروداۋانەى لە زاخۇ پىروى دا، لەسەعات يەك و نىۋى نىۋەرۇ پىروى دا، لەبەردەرگى قائىمقامىيەتى پەپىم بىچىم بۇ شىتىكى تر بىكەن، منىش لەگەل تۆمە كە دەلىم ئەۋە فەوزا بوو توندوتىژى تىكدەرانە بوو، ھىچ شىۋەيەكى خۇپىشاندانى پىۋە دىار نەبوو، بەلام كە تىپەپىم ھەر ھىمايەى قائىمقامىيەى كە تەلقەى فىپىدا ئاسمان پەرت و بلاۋى پى دەكرد، قەيناكە مەساجەكى سو وتاند لە پىشەۋە، بەلا ئەۋانى تر لەۋى سى سەد و چوار سەد مەتر پىشتن تا گەپىشتىنە فىندقى سىياحى، لەۋى سووتاندن، سى سەد، چار سەد مەترى تر پىشتن تا مەيخانەكان سووتاند، يەنى كەس نەبوو لەۋى تەلقەيەكى فىپى بىدات، ياخود ھەر لە عەسەبى بىكات و ھەر خۇى تورە بىكات و بلاۋەى دەكات، كەسى لەو ناۋانە نەبوو، كەمن ئەۋانەى ھەبوونىش يەنى بەپراستى بەپراستى ھەر لەگەلىان نەپىشتن تەماشايان دەكردن، يەنى مەبەستىم لىرە كە دەلىم ياسا نىە، يان دەلىم چىان نەكردوۋە ئەمىرۇ لەۋانە، يەنى مەبەستىم ئەۋەيە ئەگەر ئەو پۇلىسانە بۇچى ئىمە مەعاش دەدەين؟، ئەگەر باس دەكەى كە من مىلاكىم كەمە زىاد بىكىت، ئەو مىلاكە بۇ ئەۋەيە كە سەرۋەت و سامانى خەلكى بىپارىزى، ئەمنىيەتى شارەكان بىپارىزىن، من لەگەل تۆمە ئەۋە پىروداۋىكى زۇر دلتەزىن بوو و زۇر توندوتىژى بوو زۇر خىراپ بوو، بەلام كى ھەيە بەرپىرس بى لىپى و پىگەى لى بىگى؟ ئەمن و ئاسايش، دامودەزگى ئەو مەنتەقە، نە ھەستاۋن بەكارى خۇيان، ئىشى خۇيان جى بەجى نەكرد، ئەو ھەموو دلتەزىنەۋ ئەو ھەموو سووتاندنەى لە زاخۇ كەۋت، ئىستا زاخۇى ۋىران كىردىە جەنابى ۋەزىر، ئىمە لىرە قسە دەكەين ھەروا بە ئىختىسار باس دەكەين، بەلام لەناۋ زاخۇ نەماۋە، يەنى ئىستا مىۋانەك بىتە زاخۇ ناتۋاننى بىچىتە فىندقى، فىندقى نەماۋە، جىگەى تىا نەماۋە، گازىنۇى تىا نەماۋە، بەھەرچال كە دەلىم ياسا نىە، ئەۋەيە ئەۋانە بە توندى سزا بىرپىن و بىرپىنە دادگا، ئەۋانەى تەحرىزىان كىردوۋنە، ئەۋانەى كە كەم تەرخەم بوۋنە، زۇر ھەنە و دىاران و ئاشكرانە، ھەموۋى خەلكى زاخۇيىنە يەك بە يەك دەيناسىن، ناۋ بەناۋ دەيناسىن چىان كىردوۋە و چىان دەگوت و لە كوئى بوون و چى نەبوون، ئەمە يەك، دۋاى ئەۋە كە دەلىم بۇچى پىروداۋى مەسەلەن لە دۋاى 17 / شوباتەۋە تا ئىستا نەمان بىنىۋە كەسىك گىرا بىت بلىت ئەۋە توندوتىژى كىردوۋە بىرپىتە دادگا، كەسىك يەكىكى كۈشت بى و بىرپىتە دادگا، لەبەرئەۋەيە كە ياسا نىە، كە ياسا ھەبوۋە لە 17 ى شوبات جى بەجى كراۋە خەلكىك دابايە دادگا و سزا بىدراپا ئەمەش پىروۋنەدەدا، بەيانى يەكى تىرىش پىرو دەدات ئەگەر

ئەمە چارەسەر نەكرىت، ئەمەش يەعنى سزا نەدرىن و ياسا جى بەجى نەبىت، شتى تىرىش روودەدات، گەورەتىرىش دەبى و خراپىتىش بەسەرمان دادىت، من مەبەستم لىرە ئەوھىە و، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنچارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەراستى من لىرە لە پەرلەمان دام و لە جىگاي مەدەنىيەتم، من تەعلیمات و قەرارات و قەوانىن لەم پەرلەمانە دەردەچى و من جى بەجى ى دەكەم، ھەموو ھەولتى من وەكو وەزىرى ناوخۇ ئەوھ بووھ كە تەقە نەكرىت، ئەگەر تەقە نەكرابا، يەك شت رووى نەدەدا، ئىمە تەعامولى مەدەنىيەنە دەكەين و ئەوھ تەوجىھاتى پەرلەمانە و تەعامولى مەدەنى ئىمە تەشجىعى تەقە ناكەين، تەقە كىردن شتىكى خراپە و خەلقى ئىمە برىندار بووھ و پۇلىس سەرى شكاوھ و تەحەمولىشى كىردووھ، بەلام مەدەنىيەنە تەعامولى كىردووھ، نەمانەشتووھ يەك تەقە بىكات، وە قىبولىش ناكەين تەقە بىكەن، دەبى ئىوھ لىرە لە پەرلەمان تەشجىعى ئىمە بىكەن لەسەر ئەوھ، خالى دووھم جەنابت دەلىتى كە زۆر كەست بىنىوھ لەوئى دەزانى و كىنەو چىنە و بەردبارانى كىردووھ، تۆ كە جەنابت ئەندامى پەرلەمانى لەرىگەى داواكارى گشتى ھاوکارىمان بىكەو دەعوایان لەسەر تۆمار بىكە، بۆ ئەوھى ئىمەش ئىجرائاتىان لەگەل بىكەين، زۆر سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۆ جەنابت، كاك پىشەوا فەرموو.

بەرىز پىشەوا تۇفلىق مەغىد:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

من چوار پىرسىارم ھەيە بۆ جەنابى وەزىرى ناوخۇ، پىرسىارى يەكەمىان غائىب بوونى رۆلى وەزىرى ناوخۇ و وەزارەتەكەيان لە رووداوەكانى كە لە سالى 2011 رووياندا، بە تايبەتى رووداوەكانى 2/17 و 12/2 من ناوى شوپنەگان ناهىنم، ئەوھى كە بىستمان و بىنىمان و گوئى بىست بووین لىدوانى بەرپىرسانى حىزبى بوو، واتە رۆلى وەزارەتەكە غائىب بوو لە كاتى رووداوەگان، من دەپىرسم بۆچى؟ پەرلەمانى كوردستان دوابەدوای ھەردوو رووداوەكە دوو برپىارى دەر كىردووھ دوای ئەوھى كە دوو لىژنە پىكھات و سەردانى ھەردوو ناوچەكانى كىرد كە رووداوەكانىان تىدا رووى داوھ وە لە راپۆرتەكەيان ئامازەيان بەوھ داوھ كە كەمتەرخەمى ھەبووھ لەلايەن ھىزەكانى سەر بە وەزارەتى ناوخۇ، دىيارە برپارەكەش لە پەرلەمان دەرجوو، برپارىكىان لە 12/8 يەككىشىيان لە 2/23 بوو برپار درا پەرلەمانى كوردستان بە زۆرىنەى دەنگ برپارى دا كە ئىجرائات بىكرىت لەلايەن بەرپىرتانەوھ وەكو وەزىرى ناوخۇ لەگەل ئەو لايەنانەى كە سەر بە وەزارەتەكەى جەنابتانن كەم تەرخەم بوونە لە كاتى رووداوەگان، ئايا برپارەكەى پەرلەمانتان جى بەجى كىردووھ ئىوھ وەكو وەزارەت، ئەگەر جى بەجى تان كىردووھ چ ئىجرائاتىكتان كىردووھ لەگەل ئەو

ھېزانهى كه كه مته رخەم بوونە؟، چونكه ئىمە بىنيمان من نالئيم رەنگە بەرپىزت لە ھەلامدانە ھە بلىي جارى زووه كه 12/2 لە زاخۆ و دەوروبەرى رپوى دا، بەلام ئەوھى كه لە سلئمانى رپوى دا 10 مانگ تىپە رپوھ بەسەر شەھىد بوونى كۆمەلئىك گەنجى نازدار و سووتانى چەندىن بارەگای گۆران، برىندار بوونى پۆلىس و ھاوولائى، بەلام تا ئەو لە حەزەبەش من دەپرسم ئايا ئەو ئىجرائاتانەى كه ئىوھ كرووتانە چىھ وەكو وەزارەت؟، پرسىارى سىيەمەم پرسىارىكى گشتىھ سەبارەت بە پىدانى دەسەلاتى زىاترە بە قائىمقام و بەرپوبەرى ناحىھەكان بۆ ئەوھى كه لە كاتى جى بەجى كرونى داواكارى ھاوولائىيان دەسەلاتىيان فراوانتر بىت واتە دەستىيان نەبەستى، ئىوھ وەكو وەزارەت لە بەرنامەتان داىھ من نالئيم ھەموو دەسەلاتىك، بەلام ئەو دەسەلاتانەى كه رپگرە لەبەردەمى ئەوان دەسەلاتى زىاترىيان پى بەرپىت بۆ رپى كرونى ئىش و كارەكانىيان، گرفتىكى تر ھەبە نەبوونى بىناى پىووستە بۆ ئەو فەرمانگانەى كه سەر بە وەزارەتەكەى بەرپىزتانە، لە قەزا و ناحىھ و شارە گەورەكانىش بە تايبەتى لە قەزاو ناحىھەكان، ئايا ئىوھ وەكو وەزارەت چ بەرنامەبەكتان ھەبە بۆ ئەوھى بتوانن بىناى زىاتر دروست بكەن، تاوھكو ئەو فەرمانگانە ئىش و كارى خۆيان وەكو پىووست رپى بكەن لەو شوئانە؟، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۆ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەتى سوئالى يەكەم ناوخۆ غائىب نىھ و نەبووھ، پارىزگا و دەزگاكانى پۆلىس بە ھەموو جۆرەكانىيانە ھەگەل دادگاكان ھەموو رپگەبەكىان گرتوووتە بەر و لىكۆلئىنە ھەى ياساى كراوھ، ھەروھكو وتم پەلە كرونى لە لىكۆلئىنە ھەى و لەم جۆرە رپووداوانە كارىكى باش نىھ و لە ئايىندەبەكەى نزيك ھەموو ئەنجامەكان رادەگەبەندى و پەرپاوى لىكۆلئىنە ھەى و كەبىس لە دادگا كارىيان لەسەر دەكرىت و لەژىر سەرپەرشتى داواكارى گشتى، بە نىسبەتى سوئالى دووھم، بەم زووانە ئىجرائات جى بەجى دەكرىت بە شىوھبەك كه كەمەرخەمى دووبارە نەبىتە ھەى و سزای ھەموو كەمەرخەمان دەدرىت، پەلە و پاىھىيان ھەرچى بىت، چاوپرئى بن ھەروھەا بۆ راست كروندە ھەى زانىارىھەكان ئىمە وەك دەسەلاتى جى بەجى كرونى بەشىكىن لە ئەنجومەنى وەزىران، پەرلەمانى بەرپىزىش دەتوانى ھەر برپارىك لەرپگەى ئەنجومەنى وەزىرانە ھەى پىمان رابگەبەنى، سوئالى سىيەم، دەسەلاتىكى زۆر دراوھ بە پارىزگار و قائىمقام و بەرپوبەرى ناحىھ، بە پى رپارى سەرۆكايەتى ئەنجومەنى وەزىران زىاتر لە 70% دەسەلاتەكانى وەزارەت بۆخوارە ھەى چووھ، ئەوھ دەسەلاتەكان لىرەنن ئەوھ لەلامانە و دوواى دەتوانن نوسخەبەك وەربگرن، ئىمە دەبىدەبەنى لىزنىھى ناوخۆ، سوئالى چوارەم لە زۆربەى قەزا و ناحىھەكان كۆمەلگەى يەكەى كارگىرى كراووتە ھەى، لەزۆر شوپىن خانووشىيان بۆ دروست كراوھ، ھىوادارىن بۆ سالى ئايىندە ھەمووى تەواو بى و بەردەوامىن لەو

پرۆسەيە، ھەرۋەھا بۇ دروست كىردنى بىنايە بۇ پۇلىس و ئاگركوژيئەوۋو ھاتوچۇش پلانى بەردەوامان ھەيە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبەت ھەيە؟، كاك پيشەوا فەرموو.

بەرپىز پيشەوا تۇفيق مەغيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

باست لەوۋە كىرد كە رۇلى وەزارەتەكەتان غائىب نەبوۋە لە رووداۋەكان، من باسم لە جەنابتان وەكو وەزىرى ناوخۇ و رەۋلى وەزارەتەكان كىرد، من دىئىام لەوۋە كە موخافز بەشىكە لە وەزارەتەكەي جەنابتان و پۇلىس و ئەوانە، بەلام رۇلى جەنابتان غائىب بوو بەو پىيەي كە ئىۋە نوپنەرايەتى وەزارەتەكە دەكەن كە بە باۋكى ھەموو وەزارەتەكانى حكومەتى ھەرىم ناسراۋە، چونكە ئەركتان پاراستنى سەرو مالى گشتى و سەرومالي ھاۋولاتيانە و دامودەزگاكانى حكومەتەش دەپارىژن، رۇلى ئىۋە غائىب بوو ئەوۋە كە من بىنىم و گوى بىستى بووم لىدوانى بەرپىزتايم نەبىنى بەھىچ شىۋەيەك لەسەر رووداۋەكان وەكو وەزىرى ناوخۇ، ئەوۋە كە من گوى بىستى بووم مەسەلەن لەبرى بەرپىزتان بەرپىزتانى حىزبى لىدوانيان دەدا لەسەر رووداۋەكان، من باسم لە رۇلى جەنابتانە بۇچى رۇلى جەنابتان غائىب بوو وەكو وەزىر، سەبارەت بە برپارەكانى پەرلەمانى كوردستانىش من دىئىام يەئنى برپارىك لە 10 مانگ دەرجوۋبى لە پەرلەمان بە بى ئەوۋە ئىجالەي ئەنجومەنى وەزىران كرابى و لەۋىشەۋە بۇ لاي جەنابتان ھاتبى و ئىۋە كارى لەسەر بكن، من مەبەستم ئەوۋەيە ئىۋە لە 10 مانگ چ ئىجرائاتىكتان كىردوۋە، ئايا ھىچ كەسەك گىراۋە لەسەر سووتانى بارەگاكانى گۇران؟ ھىچ كەسەكتان گرتوۋە لەوانەي كە گرتەي فىديۋىي ھەبوۋە؟ لەبەردەمى بارەگايەكى حىزبى كە بە جلى پۇلىسى سەر بە وەزارەتەكەي جەنابتان تەقە لە ھاۋولاتيان دەكەن و خەلك شەھىد دەكەن و دەكوژن، كەسەكتان گرتوۋە و ئىجرائاتان لەگەلى كىردوۋە؟ پىرسارەكەي من ئەوۋەيە ھەز دەكەم وەلامىكەم لەسەر ئەوانە بەدەيتەۋە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەزىر غائىب نەبوۋە، ھەر رووداۋىك بوۋە و تەبىژى وەزارەت يان وەزارەت بەيانى پى دەركىردوۋە، لەناو ئەھداس بوۋە دائىمەن، دوو/ تەۋجىھات بە پارىزگارەكان و مودىرى شورتەي عام و مەدىر شورتەي مرور بەرپۇزانە تەۋجىھاتيان پى دەدرى و چۇن رەفتار بكن، نوقتەي تر بۇ ئەوۋە كە كەس دەسگىر نەكرا من لە ھادىسەي 17 ي شوبات لىرە بووم و فايلەكانم ھىنا و خەلك گىرا و تەسۋىر كراون و دراۋنەتە دادگا و

ئىجرائاتى ياسايان لەگەل كراوه، ئىمە هيچ وختىك كەسك كەئەمرى دادگاي بۇ دەرچوو بى
ئىجرائاتەكەى لەگەل كراوه، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابت، كاك بكر فەرموو.

بەرپىز بكر كريم محمد (ئاسق):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو پرسىيارم ئاراستەى بەرپىز وەزىرى ناوخۇ كرىبوو، وەلامى پرسىيارىكم وەرگرتوووتەو و تەنھا
پرسىيارىك ماوه، وەك دەزانن ھەر شەش مانگ جارىك سەندىكاي رۇژنامەنووسانى كوردستان راپورتىك
سەبارەت بە رەوشى رۇژنامەگەرى لە كوردستان بلاودەكاتەو، لەو راپورتانەدا ئامازە بە پىشلىكارىەكان
دەدرىت، ھەندىكىان لەلايەن دامودەزگاكاني پۇلىسەو بەرامبەر بە رۇژنامەنووسان و كەنالەكاني ميديا
دەكرىت، ئايا ئىو وەكو وەزارەت هيچ لىكۆلىنەو ەيەكتان لەگەل ئەو دامودەزگايانەى خۇتان كرىوو و
پىشلىكارىان كرىوو؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كريم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلئى دوو جار سەندىكاي رۇژنامەنووسان راپورتىان بلاو كرىوووتەو چەند حالەتتىكى پىشلىكارى لەلايەن
ھىزەكاني ناوخۇ بەرامبەر رۇژنامەنووسان ھاتبوو لە راپورتەكەيان، ئىمە لە وەزارەت لىژنەيەكمان بۇ
بەدو اداجوونى بابەتەكان پىكھىنا، نوینەرى سەندىكاي رۇژنامەنووسانى تىدابوو، ئىمە چەند جارىك رامان
گەياندوو و ھەر كەسك رۇژنامەنووس بىت يان ھەر ھاوولاتىەك بىت ھەر پىشلىكارىەكى بەرامبەر ئەنجام
درا بىت لەلايەن ھەر مەفرەزەيەك يان كارمەندىكى ھىزەكاني ئاسايشى ناوخۇ بەپىي ياسا دەتوانى
راستەوخۇ داواى ياسايى لە دادگا تۆمار بكات لە دژى ئەو كەس ولايەنانە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىب ھەبوو؟ باشە نيە، كاك صباح فەرموو.

بەرپىز صباح بيت الله شكرى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ل بەرايى بىخىرھاتنا جەنابى وەزىرى دكەم، حەقىقەت من دوو پرسىيار ئاراستەى جەنابى وەزىر كرىبوون،
يەك دەربارىت پۇلىسى چالاكى مەدەنى، دوو / دەربارى يارمەتتى زىرەقانى، كە جەنابى وەزىرى بەرسقى
ھەردووكى دابوو، زۆر سپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عمر فەرموو.

بەرپىز د.عمر حمدامىن خدر (نورەدىنى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لەميانەى ئەو پېشەكەيەى كە جەنابى وەزىر پېشكەشى كىرد، پاشان ئەو پرسىارانەى كە لەلايەن ھاوکارانەمەوہ پېشكەش كراو جەنابى وەزىر وەلامى دانەوہ، من وەلامى پرسىارەكانى خۆم وەرگرتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك دلېر فەرموو.

بەرپىز محمد دلېر محمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

دوو پرسىارم ھەيە بۆ بەرپىز وەزىرى ناوخۆ، بۆچى فەرمانى دادگا كە دەردەچىت، بەلام پۆلىس نامادە نەبوون بۆ جى بەجى كىردى فەرمانى دادگا؟، پرسىارى دووہمەم ئايا ئەگەر كەسىك لەكاتىك دا دەعاويەكى ھەبى يان غەدرىكى لى بىرى كاتىك دەچىتە بىنكەيەك لە بىنكەكانى پۆلىس ھىندەى دەھىنن و دەبەن و رۆتىنىياتى پى دەكەن، واى لى دەكەن كە ناچار واز لە شەكواكەى بەھىن، منىش دەپرسم ئايا كەمتەرخەمى پۆلىس و ئىھمالى واجبى سەرەكەيان واى نەكردووہ كە لاى خەلك ھەيەتەى پۆلىس نەمىن؟ لەھەمان كات ئەمە زىاتر خەلك ھان دەدات بۆ ئەوہى تاوان بىكات و زىاتر خەلك ھان دەدات بۆ ئەوہى ياسا بىشكىنى و تەجاوز بىكات و دەبىتە ھۆى ئەوہى كە خەلك ھەول بىدات خۆى بۆ خۆى تۆلەى خۆى بىكاتەوہ و كىشە كۆمەلايەتەيەكان زىاتر بىت، يەەنى ئەوہى كە من مەبەستەمە پۆلىس و نەك وەكو ھەموو بەرپۆبەرايەتەيەكانى ناو وەزارەتى ناوخۆ و گشتى و پۆلىس و واتە پۆلىسى مەحەلى ئەگىنا وەكو ئاسايش دەورو رۆلى خۇيان گىراوہ لە پاراستنى ئەمىنەت و سەقامگىرى ھەرىمى كوردستان دا، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (وہزىرى ناوخۆ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من ھەردوو سوئالەكە بە يەكەوہ جەوابى دەدەم پۆلىس بە فەرمانى دادگا كار دەكات، بىرپارەكانى جى بەجى دەكات، مەسەلەى رۆتىنىيات و ھىنان و بىردى ھاوولاتىان خەتاي پۆلىسى تىدا نىە، چونكە بە پىسىستى قەزايى لە دادگاكان قۇناغەكانى پەراوى لىكۆلەينەوہ لەلايەن موھەققى عەدى بۆ جىگىرى داواكارى گشتى و پاشان بۆ بەردەم دادوہرى لىكۆلەينەوہ و پاشان دووبارە داواكارى گشتى راو سەرنجى خۆى دەدات، ھەندى جار سىروشتى كىشەكە پىپويست بە كۆمەلەئىك رىوشوئىنى ياسايبە لە بانگ كىردى شاھىد و بەلگە و پىشكىنن، بۆ پۆلىس نىە دەسكارى بىكات، ئىمە نابى بەشىوہيەكى گشتى پۆلىس كەم تەرخەم بىكەين، ئەگەر ئەوان نەبن سىستىمى گشتى چۆن بەرپۆہ دەچىت و دادگاكان چۆن كارەكان بەرپۆہ دەبەن؟، ئەگەر كەسىك

ھەبىي شىكايەتتىك لەسەر پۇلىسىك بىكات كە موعامەلەكەي تاخىر كىردوۋە يان شىتىكى وا شىكاتى ئى بىكا ئىمە ئىجرائاتى پىۋىست وەردەگرىن، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس تەعقىبىت ھەيە؟ كاك دلىر فەرموو.

بەرىز محمد دلىر محمود:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەرىز وەزىرى ناوخۇ ئەۋەي كە من دەلىم فەرمانى دادگا جى بەجى ناكات، لەزۇر بىكەي پۇلىس ھەيە كە فەرمانى دادگا بۇ جۇرە كەسىك كە تەجاۋىزى كىردوۋەتە سەر مال و مولك و يەنى ھىجومى شەخسىشى كىردوۋە، فەرمانى بۇ دەرجوۋە كە ۋەختىك دەجى پى دەلىن سەيارەمان بەدى ئىنجا دىن، دەبى سەيارەمان بۇ بگرىت، دەبى ئاوا و ئاوا بىكەي، يەنى ۋەھاي ئى دەكەن كابر ئىنجا ئەگەر خۇ تۆلەي خۇ بىكاتەۋە و خۇ سەيارە ببات و خۇشى شت بەرى پۇلىسى بۇچىە؟، ئەۋە ھەشە بە فعلى ھەيە، ئەگەر بىشتەۋىت كەي وىستت چەند دانەيەكت لەۋانە بۇ ئەنىرم بۇ جەنابت كە تاۋەكو ئىستا بە فعلى ھەيە، مال و مولكى داگر كىردوۋە، تەجاۋىزى كىردوۋە پۇلىس ھىنى دەكات.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

ۋەللا ھەقە سۈئالەكان موحەدەد بى و گشتى نەبى، عموم ۋەللا پۇلىس وا دەكات، كام پۇلىس و لە كام مەركەز لەگەل كام ھاۋولاتى و چۇن بوۋە؟ بۇ ئەۋە تەشخىس بىرىت، بەس بە عام بلىي ۋەللا ھەموو ۋلات شامى شەرىفە، ناۋەللا بلىن ھەموۋى ئاگرە، ناۋەللا ئەۋىش وانىە، بۇيە تىكايە لە داھاتوۋ دەقىق بىن لە دانانى پىرسىارەكان، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرىز كرىم سىنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىعى ئىمە ۋەكو ۋەزارەت بۇ ھەموو بىكەكانى پۇلىس سەيارەمان كىرپوۋە، ئىستا زۇربەي بىكەكان دوو سەيارەۋسى سەيارەشيان ھەيە، ئىنجا ئەگەر ھالەتتىكى ۋاھەبى مەمنون دەبم و چەند نىمۇنەيەكمان بدى بۇ ئەۋەي ئىمە لىكۆلئىنەۋە بىكەين و ئىجرائاتى پىۋىست بىكەين، كەس جارىكى تر دووبارەي ئەۋە نەكاتەۋە، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابتان، سىمىرە خان فەرموو.

بەرىز سىمىرە عبدالله اسماعىل:

بەرىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى بەرىز وەزىرى ناوخۇ و ھاۋرىكانى دەكەم و دەست خۇشىش لە كارو چالاكىەكانى دەكەم، من دوو پىرسىارم ھەبوو، پىرسىارى يەكەم تەقربەن جەۋابەكەم ۋەرگرت، بەلام ئەۋە تر ئايا جگە

له ھېزەكانى سەر بە ۋەزارەتى پېشمەرگە ھېزى دېكە ھەيە لە دەرەۋەى دەسەلاتى ۋەزارەتى ناوخۇ بېت؟
ئەگەر ھەيە تەبىعەتى كارگردنيان چۆنە؟ زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ياساى بەرپۆبەرايەتى گشتى ئاسايشى ھەرپىمى كوردستان بە يەگگرتوويى لە پەرلەمانى كوردستان پەسند
كراۋە، ئومىدەۋارين بەم زووانە بخرىتە ۋارى جى بەجى كوردنەۋە، ھەر ھېزىكى تر ھەبى ئەگەر سەر بە
ۋەزارەتى ناوخۇ نەبىت ئەۋا سەر بە ۋەزارەتى پېشمەرگەيە.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

كاك نەريمان فەرموو.

بەرپىز نەريمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من چەند پرسىارىكەم ئاراستەى بەرپىز ۋەزىرى ناوخۇ كوردوۋە، پېموايە ھەشت پرسىارە، يەكەم/ لە كاتى
سەردانى لىزەنى ھاوبەشى ناوخۇ و مافى مرؤف بۇ ناۋچەكانى بادىنان لە زاخۇ و دھۆك ھېزەكانى پۇلىس
و ئاسايش و يەكە ئىدارىەكان ھۆكارى ئەۋەى كە نەپانتوانىۋە بەرگرى بكەن لە تەشەنە كوردنى رپوداۋەكان
و سووتانى مولك و مالى خەلك و بارەگاكانى يەگگرتووى ئىسلامى بۇ كەمى مىلاكىان گەپاندەۋە ئايا ئەمە
راستە؟ ئەمە پرسىارىكە ئايا ئەمە راستە بە بەلى يان بە نەخىر؟ ئەگەر ۋايە ئەۋ مىلاكە زۆرەى پۇلىس و
ئاسايش چۆن دابەش كراۋە لە كوین، ئەگەر ۋانپە راستى مىلاكى پۇلىس و ئاسايش و زىرەفانى لە زاخۇ و
دھۆك چەندە؟ ئەۋە پېموايە ۋەلامى دايەۋە بەس شەقى يەكەم ۋەلام نەدراۋەتەۋە، تىكايە رپونكردەۋەمان
بەدەيتى بەرپىز ۋەزىر، دوۋەم/ يەككىك لە ھۆكارەكانى بەھىز بوونى ھەر دەزگايەك بەھىز بوونى كەسەيتى
كارەكتەرەكانىيەتى، واتە فەرمانبەرەكان ۋەئەندامانەكانىيەتى، بەھۆى بەكارھىنانى دەسەلات بەشىۋەيەكى نا
ياساىي و خراپ و بە پىي مەزاج بەرپۆبەرە و ئامرەكان لىپرسراۋانى دەزگاكانى ۋەزارەتى ناوخۇۋەن
كەسايەتى كارمەندانى خوار بەردەۋام لەژىر رەحمەتى ئامرەكەى دايە، تەبەن مەبەستەم ئەۋەيە كە ئىستا
فەرقيش دروست بوۋە لە فەرىقەۋە بۇ لىۋا و لە لىۋاۋە بۇ عەقىد ھەتا دىتە كارمەندىك ئەمە خۋارى خۋى
لەژىر پرسىار دايە و مافەكانى پىشىل دەگرى، ئەگەر بە دلى ئەۋ نەبوۋ مافى ناداتى تەنانەت دىفاعىش لە
خۋى بىكات و پرسىار بىكات و رەخنەش بگرىت و داۋاى مافى خۋى بىكات، زۆر بى باكانە گواستەنەۋە و سجن
وسزا و تەنانەت بوختان بۇ كوردن و برپىنى موۋچەۋ ھەندى جار فەسل كوردنىشى بۇ دەردەكات يان
پىشنىار دەكات، واتە پەيۋەندى ئامر و مەئمور كۆپلايەتى و ژىر دەستەيە، نەك ۋەك ئىنسانىكى كە رپىز و
ياسا لە بەينىان دا ھەبى، بەھۆى بەكارنەبوونى سەرۋەرى ياسا لە پەيۋەندىەكانىان دا، بۇيە كەسايەتى ئەم

ھېزانه لەژېر پرسیار دایە، بەرپزتان وەکو وەزارەت چۆن دەتوانی بێ دەسەلاتەکان لە خوارەووە بۆ سەرەووە بکەیتە خاوەنی کەسایەتی خۆی تەنھا یاسا تەحەکۆم بە پەيوەندیەکانی نامر و مەئموور بکات نەك مەزاج و بەرژەوەندیەکان، سێیەم/ تا چەند تەوانیوتە دیاردەى دوو ئىدارەیی لە بریار و دەسەلاتی وەزارەتتان وەك وەزیر سەرتاسەری بکەن و نووسراوتان بۆ ھەموو سنوورەکان و وەك یەك كاری پى بکریت؟، كە ئەمە ئیمە وەكو لیژنەى ناوخۆ لە زۆربەى شوپنەکان دا بە كامل جیاوازیەووە تەعامول دەکریت لە زۆربەى دەزگاگاندا، چوارەم/ تاچەند تەوانیوتانە کار لەسەر یاسا بکەن و بە یەك چاوە سەیری ھەموو لایەنەکان بکەن و خۆتان بە بەشیک لە لایەنە سیاسییەکان نەزانن و بەشیکى تر وەك ناحەز سەیر نەکەن؟، لەکاتیك دا ئەرکەکانتان وا دەخوای بێ جیاوازی و وەك یەك لەگەڵ لایەنەکان دا ھەئسوگەوت بکەن، پینجەم/ تا چەند تەوانیوتانە دەستی حیزب و کاری حیزبی لە نیوان کارمەندانى وەزارەتتان بە گشتى و بە تەیبەت ھېزە چەكدارەکان دوور بچەنەووە؟ كە تا ئیستاش لەلایەن ھەردوو حیزبى دەسەلاتەووە بەزۆر و رازی بە ئاشکرا ئابوونە و مردەگىریت وکۆبوونەووەى حیزبى دەکریت و لەناو ھېزەکان دا، شەشەم/ بۆچى تا ئیستا نەتەوانیوتە ھېزەکانى زىرەفانى و بەرگرى و فریاکەوتن یەك بچەنەووە كە ھاوشیووەى یەك بن لە ئىدارەى كۆنى سلیمانى و ھەولێر تا ئیستا وەك خۆیان ماوئەتەووە كە ئەمە مانەووەى دیاردەى دوو ئىدارەییە بە ئاشکرا واتە ھەیکەلیان نەبووئە یەك ھەیکەل كە ھەمان ئیشیان ھەییە، بۆچى تا ئیستا ھىزى چالاکىە مەدەنیەکان لە ھەولێر و دەوێك دروست نەکراووە؟ ئەم پرسیارە بە جۆریكى تر كرا بەلام من دەئیم بۆچى دروست نەکراووە؟ تەنھا لە سلیمانى و گەرمیان ھەییە ئەمەش نامازەییەكى تری دوو ئىدارەییە جەنابتان فەرمووتان لە زاخۆ و لە ھەولێر بەناویكى تر ھەییە، بەلام ھەمان ئیش دەکەن، بۆ نەکراووە بە یەك؟ پرسیارى ھەشتەم لە دوای خولى ئەفسەران دا ئەوانەى دەرچووی كۆلیژى زانستە سیاسییەکانن وەرتان نەگرتن؟ بۆچى؟ لە کاتیك دا نزیك ترین وەزارەتن لە ئیختەساسى ئەم كۆلیژەووە؟ ئەگەر لێرە دانەمەزرین وەزارەتیكى تر نیە لە ئیووە موختەس تر بێ بە ئەوانەى كە كۆلیژى زانستە سیاسییەکانیان تەواو کردووە، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجارى (وەزیری ناوخۆ):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سوئالى ئەخیرم نیە، لای من نیە.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لای ئیمە ھەییە و بە نووسراو دەیدەینى، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجارى (وەزیری ناوخۆ):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وئلامى پىرسىيىرى يەكەم/ ھۆكارەكانى ئەم رۇوداۋە زۇرن، ۋەك پېشتر ئامازەمان پېيانداه، بەلام ھۆكارى سەرەكى دەگەرپتەۋە بۇ ئەۋەكى كە خۇپپىشانداھەكان بە بى مۇئەت و لە كاتى نوپۇزى ھەينى بوۋە، بۇيە ھىزەكانمان ئاگادار نەبوۋنە تاۋەكو نامادەباشى بۇ بىكەن، ئەركى زىپەفانى نىە پاراستنى ناۋ شارەكان بىكات و لە ماۋەيەكى كورت رۇوداۋەكان رۇويانداۋ دواتر كە ھىزەكان جوۋلەيان پىكرا پەۋشەكە كۇنترۇل كرا، داتاكان ئەگەر دەتەۋى بە نووسىن دەدەمە جەنابت ھىچ موشكىلەم نىە، ۋەلامى پىرسىيىرى دوۋەم/ لە ياساى ژمارە 18 ى سالى 2011 ياساى خزمەت ۋخانەنىشىنى و ھىزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لە ھەموو عىراق خرايە بوارى جى بەجى كىردنەۋە كە زۇر لايەنى ئەم پىرسىيىرى چارەسەر كىردوۋە لەم فۇرسەتە دەمەۋى سۇپاسگوزارى خۇمان و ۋەزارەتەكەمان ئاراستەى لىژنەى ناوخۇى پەرلەمان بىكەين و كاك نەرىمانىش بە تايبەتى كە رۇلى جىدىان ھەبوۋ لە پەسەند كىردنى ئەم ياسايە، بوۋ نادرىت بە ھىچ بەرپىرسىك سزا و لىپرسىنەۋەى ناياساى دەرحەق خوار خۇى ئەنجا بدات، ھەۋلى بەردەۋامىش ھەيە بۇ بنىر كىردنى ھەر دىاردەيەكى ناياساى لەرپىگەى بەرزكىردنەۋەى ئاستى ھۇشيارى و ياساى ئەفسەر و كارمەندانى دامودەزگاكان بە كىردنەۋەى خولى تايبەت بۇ ئەم مەبەستانە، ھەرۋەھا دەمەۋى ھەموومان ئەۋە بزانىن كە لە ھەرىمى كوردستان لە سالى 1992 دواى ھەلپۇزاردنى يەكەم پەرلەمان ۋحكومەتى ھەرىم ۋەزارەتى ناوخۇ دىامودەزگاكانى پۇلىسمان ھەيە، بە بەردەۋام كارمان كىردوۋە كە شىۋازى مامەئە كىردن لە نىۋان كارمەندان و ئەفسەرەكان ۋبەرپىرسان گۇرپانكارى بەسەردابەينىن لەلايەك ۋھەرۋەھا شىۋازى پەپوۋەندى پۇلىس لەگەل ھاۋولاتى بەرەۋ مەدەنىەت و ھەلسوكەۋتى شارستانىانە ئاراستەكەيان بگۇرپىن، ئەۋ سىستەم ۋ پاشماۋەى لە رۇمى پىشۋو بۇمان جى مابوۋ شىۋازىكى ھوكمى شمولى دىكتاتورى بوۋ، داپلۇسىنەرانە بوۋ لە دواى پىرۇسەى ئازاد بوۋنى گەلانى عىراق و گۇرپىنى سىستىمى كارى پۇلىس لە ھەموو عىراق و ھەرىمى كوردستانىش گۇرپانكى نەۋەى باشى بەخۇيەۋە بىنىۋە، ھىزى ھاۋپەيمانان تۋانىان زۇر لە ھەلسوكەۋتەكان ۋ ھەتا جى و بەرگ و پىۋەندى ھىزەكانى ئەمنى گشتى گۇرپانكارى تىدا بىكەن، ھەتا لە كۇلىزى پۇلىس و ئەكادىمىە سەربازىەكان تا ئىستاۋانەى مافى مرفۇ و دىموكراتىەت و ھەلسوكەۋتى مەدەنى و فىربوۋنى نامىرى تەكەنەلۇزى و زمانى ئىنگلىزى و گەلۋانەى تر كراۋەتەۋە لە پىرۇگرامى ئەم كۇلىزە، ئەكادىمىانە ئەۋە رىپروۋىكى باشە، ئاراستەيەكى باشە تاۋەكو ئەفسەرانى پۇلىس لە نەۋەى نوۋ ھەست بە ئەركى سەرشانىان بىكەن و بزىنن ئەۋان بۇچى پۇلىس و دەبى بزىنن ئەۋان پارىزەرى سەرۋەرى ياسا و سەرۋمالى ژيانى ھاۋولاتىانىان لە ئەستۇ دايە، ئەۋان نوپنەرايەتى ھكومەت و دەسەلات دەكەن بەرامبەر ھاۋولاتىان دەبى بزىنن ئەگەر كەسىك موخالەفەيەكى كىردىان لە خۇپپىشانداۋ بەشدارى كىرد ناپى بە چاۋپىكى دوژماننە سەپىرى بىكەن، چۈنكە ئەۋانە ھاۋولاتىن و دوژمن نىن، لە كۇتايى دا ھەر جەماۋەر و ھاۋولاتىانى ئەم ھەرىمەن پىريارى يەكلاكەرەۋە دەدەن بۇ سەرچەم بابەتە چارەنۋوسسازەكان، ئىمە لە سەرچەم دەسەلاتەكانى پەرلەمان و ھكومەت دەسەلاتى دادۋەرى پىۋىستە لە خزمەتى بەرژەۋەندى ئەۋان كار بىكەين و ھكومەت بەرپوۋە بىبەين، ۋەلامى پىرسىيىرى سىيەم/ نووسراۋەكانى ۋەزارەت لە ھەموو ھەرىمى كوردستان

وہك يەك كاری پى دەكرىت و هیچ كىشەيەگمان نىە لەم بارەيەو، بەلام لەگەل ئەوهدا هەندى جار زىدەرەوى دەكرىت، ئەوہى پىمان گەشىت بىت رپوشوینى ياسايىمان وەرگرتوو بەرامبەريان، وەلامى پرسىارى چوارەم/ ئىمە وەك وەزارەتى ناوخوا بە ھەموو پىكھاتەگانىەو بەشىكىن لە حكومەت و بە پى بەرنامە و پلان و سىياسەتى حكومەت كار دەكەين، ئەم حكومەتەش لەلایەن پەرلەمانەو متمانەى پىدراوہ كەواتە ئامادەبوونى ئىمە لەم سەگۆيە نىشانەى ئەوہيە كە ئىمە ھاتووین كاروچالاکىەگانمان پىشكەشتان بكەين و وەلامى تىببىنيەگانمان بەدەينەو و ئىوہش دەتوانن ھەلسەنگاندنى كارەگانمان بكەن، ئىمە راستە بەشىكىن لەلایەنىكى سىاسى ناو پەرلەمان و حكومەت، بەلام بە ئەركى سەر شانى خۆمان دەزانين بەرگرى لە ھەموو خاك و نىشتمان و بەرژەوہندى گەلەگەمان بكەين بە بى جىاوازى، لە راستى دا پاراستنى ئەمنىەت و دابىن كردنى تەناھى بو ھەموو كەسىكە و بە بى جىاوازيە و ھەموو ھاوولالتيان سوودى ئى وەردەگرن، تەنھا عەدالەتى موتلق لە دابىن كردنى ئەمنىەت دا ھەيە، چونكە بو ھەمووان وەكو يەكە، وەلامى پرسىارى پىنجەم/ حىزب رۆلى نىە وەك رپىكخستن لە كارى ھىزەگانى ناوخوا و ئابوونە وەرگرتن، لەسەر لیستى مووچە نىە، بەلام كارمەندىك يان ئەفسەرىك پارتىيە يان يەكئىتە و يان گۆرانە بە ئارەزووى خوى ھاتووچوى رپىكخراوىك دەكات ئەوہ بابەتىكى جىاوازە، لەم بارەيەوہ گشتاندنمان كردووہ بو سەرچەم فەرمانگەگانى سەر بە وەزارەت بە ھىچ شىوہيەكى نابى كار بە تەزكىەى حىزبى و ئابوونە وەرگرتن و يان ھەر سىمايەكى حىزبایەتى لە كاتى دەوامى فەرمى دا پىادە بكرىت، ئامازەمان داوہ كە سەرپىچى كار لە ھەر پۆستىك بىت و پەلەيەك دابىت رپوشوینى ياسايى بەرامبەر وەردەگىردى، وەلامى پرسىارى شەشەم/ ھەر دوو ھىز بەرگرى فرىاكەوتن و زىرەفانى سەر بە وەزارەتن و گرفتمان نىە ئەركەگانىان بەشىوہى ئاسايى جى بەجى دەكەن، تەنھا ناويان جىاوازە، سوئالى بوچى تا ئىستا ھىزى چالاکىە مەدەنيەگان لە ھەولير و دەوك ھىزى چالاکىە مەدەنيەگان لە ھەولير و دەوك بوونيان ھەيە و بەشىكن لە ھىزى ئامادە، ھەمان ئەرك و چالاکيان ھەيە و بەم نزيكانە رپىك دەكرىنەوہ وەك فەرماندەى ھىزى چالاکىە مەدەنيەگان لەو شارەدا، ئەگەر تىببىنيەگان كەردبىت لە خۆپىشاندانەگانى رابردوو لەناو شارى ھەولير ھەمان ئەو ھىزانە بوون ئەركى پاراستنى ئەمنىەتى خۆپىشاندانىان دەبىنى، سوئالى ئەخىر لە لای من نەبووہ، دەرچووى كۆلىزى زانستە سىاسىەگان، بەراستى ئىمە پىويستىەگان كە دانىشتين وەكو لىژنە پىويستىەگانىان چى بوو دىاريان كرد، چونكە دەرچووى زانستە سىاسىەگان زۆر زۆر بوون كە دەيانويست تەقدىم بكەن بو كۆلىزى پۆلىس، ئەنجا كۆلىزى ياسا و ئىدارە و بايولوزى و ئەو بەشانەيان ئىختيار كرد، بۆيە ئىمە تەنھا ئەوانەمان وەرگرت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تەعقىب تەھيە؟ كاك نەرىمان فەرموو.

بەرپز نەرىمان عبداﷲ قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من به تېبېنى بۇ باره ئەمىنەگە وازم له ژمارهگه هېنا كه بهرپز كاك كريم فەرمووى كه داواى بكهين بمان داتى، بەلام ئىمه وتمان نايا ئەوه وايه كهكەمى ميلاك ھۆكار بووه نەيانتوانيوه ئەركى خۇيان جى بەجى بكهين يان نا؟ بەس به ئا و به نا؟ ئەو پرسىياره وەلامم وەرنەگرتەوه، دوووم/ كه من باسى كەسىتى ھىزەكانى پۇليس و ئاسايشم كردوو له زمنى ئەم وەزارتە، بەلى كاك كريم وتى ياسا ھەيه و پىنمايش ھەيه، قسەكەى من لەسەر ئەوهيه ياساكان كارى سەرورەنەى لەسەر ناكريت، بۇ نموونه ياسا رېكى خستوو ھەر ئامريك له ناخر دەرەجەيهوه بۇ خواروو رېكى خستوو و تەنزيماي چۆنە و به پىي ماددە له قانون دا ھاتوو نابى سنوورى خۇى تى پەپىنى، بەلام بەداخوہ ئەم ياسايە بۇ ئامرەكان بۇ خواروو جى بەجى دەبىت، بەلام له خواروو بۇ سەررەو من پىموايه له ئاستى زۆر زۆر خوارو، ئەگەر له ئاستى سفر نەبى، تەننەت ناتوانى بە ئامرەكەى بلى بەسيت ترين شت بلى ئىستا بووتە دياردەيهكى زۆر شائىع يەكسەر بەس به دلى نەبوو نەقل دەبىت له كاتيك دا له ھىچ سزايەكى عەسكەرى دا نەقل سزا نيه، نەقل دەبى بۇ بەرژوہەندى گشتى بىت، ئىستا بووتە سزايەكى عام لەم ھەرپمە، كاك كريم نەقل سزا نيه بەپىي ھىچ پىوهرىكى ياسايى دەبى بۇ بەرژوہەندى گشتى بى و بەرژوہەندى گشتى دەبى ھۆكارەكەى روون بكرىتەوه، له كاتيك دا ئەم كەسە ئەگەر لىرە خراپە، نەقلت كرد له ناحيەيهكەوه بۇ ناحيەيهكى تر كەواتە لەوئىش ھەر خراپە، بۇيە فەلسەفەكەى ئەوهيه ئەمە سزا نيه ونابى بە سزا حساب بكرىت و ئىستا بەردەوامە، ئەوه جارېك لەوانەى كه بلىين ئابوونە نادەين، راستەوخو يەككەى له ھۆكارەكان نەقلە، ئەمرو كه ھاتووم بۇ لای جەنابت سى كەس تەلەفۇنى بۇ من كردوو، كه تەنھا دەلئىن ناوئىرين بلىين ئابوونە، بۇ نموونه يەك شت كەدەلئىم نايەلن بلىين ناتوانى دىفاع له مافى خۇى بكات، 60 ھەزارى ئى براو، پىي نالئىن بۇ، من يەك نموونه بۇ جەنابت باس دەكەم كه بەرگرى و فرىاكەوتن له سلىمانى و زىرەفانىش لىرە وايە، شەست ھەزارىان ئى دەپن بۇ ئا و خواردن، كاك كريم چەند جارېك باسمان كرد، وتمان خواردن كىشەيهك نيه ئەگەر بە شىوہيهكى عەدالەت لىي بېرى، بەلام كاتيك كه چووہ ئەوہى گومان بوو، ئەم ئەفسەرە يان ئەو كارمەندە كه گومانى ھەبوو لەسەر ئەوہ ئەمە بەراستى نەمانى متمانەيه، وە كەسىتى ئەمانە كه كاتى ھەستىان كرد خۇيان زولمىان ئى دەكرىت چۆن دەتوانن ئەوان بتوانن زولم لەسەر خەلك ھەلئىگرن و ئەوان بوونە پارىزەرى خەلك بۇيە كەسىتەيهكى بەقوتى پىويستە بۇيە ياسا ھەيه خوار دەپارىزى له سەررەو، بەلام ناتوانى بەكارى بەپىنى، بۇيە ئەمە لىرە مەحكەمەى دائىمى ھەيه لەم ھىزانە كه ئەسلەن خواروو بۇ سەررەو ناتوانى بەكارى بەپىنى، ئەگەر ئىستعمالى دەسلەتەكەى كرد بەشىوہيهكى تەعەسوفى ئەمە ناتوانى بە ھىچ شىوہيهك بەكارى بەپىنى، ھەررەھا مەحكەمەى موجزە ھەيه و غير موجزە ھەيه، ماددەى ياسايان ھەيهو دەبى ھۆكارەكانى ھەر سزايەك له كارمەندەكانى ھەبى، دەبى مەحكەمەيهكى ھەبى يان موجزە يان غير موجزە، يان دائىمىيە و يان غير دائىمىيە و ئەوہشى كه ناچىتە قالىبى ماددەوہ مەحكەمەى زەبىت ھەيه ئەوئىش دەبى بە نووسين بىت، دەبى ھەموو شروتهكانى مەحكەمە له مەحامىوہ و له دىفاعەوہ و له شايتەوہ، بەلام ئەمانە نيه لەمەر كەزەكان ولە بەرپويەراتىەكاندا راستەوخو بە كتابىكەوہ دەروات و

بەرزى دەكەنەوۋە بۇ جەنابت بە دلى نىيە و فەسلىشى دەكەى، بۇ نموونە لە دوو ھەفتەى پىشوو نموونەيەكى و اسيدساق ھاتە بەردەستى ئىمە تەنھا لەسەرى نووسيوو و فەسلەكەى بۇ ھاتووۋتەوۋە وئىمە وەكو لىژنەى ناوخۇ داوامان كەرد بەس ئەمەرى فەسلەكەمان بەدەنى، ئەمەرى فەسلەكەشيان نەدا و بزائىن ھۆكارى چىيە؟ نەيان دا بە لىژنەكە كاك كرىم، بۇيە ئەمە لە خۇمانەوۋە نىيە، ئەم ھىزانە تەنانەت ھەرگەسەكە دەمەزرا لەم ھىزانە بە پىي ياسا بۇ ئەو مەبەستە دادەمەزرى دەبى ھەر ئەو مەبەستەش بەكاربىت، دوئى جەنابىشت لام وايە بىنيت، لە خۇپىشانداكەى سلىمانى دا كارمەندەكان دەلئى ئىشى مائمان پى دەكرىت، ئىحترامەن ئىشى رازاندنەوۋە مىزمان پى دەكرىت، باقى برادەرانى ئەو مەسئولانە يان ئەو كەسانەى كە لەسەريان بەكارىان دەھىنن و لە چەندىن نموونە بۇ ئىمە و تراوۋە و دەتوانىن بە نموونە باسى شوئىن ھىنەكانىش بەكەين ئىستا بۇ ئەوۋە ناشىت، ئەمە لە كاتىك دا كارى ئەمانە نىيە كارى ئەوانە پاسەوانەتە، پاسەوانەتى يان شەخسەكەيە يان مائەكەيەتە، ئەو برادەرانە باخيان ھەيە و كارىشيان پى دەكەن، لەلەى ئىمە سكاللا دەكەن و دەلئى بۇ سكاللا دەكەن، سكاللا چى بەكەين فەسلىشمان دەكەن و دەرىشمان دەكەن و بوختانىشمان بۇ دەكەن، ئەمە وەكو ياسايەكە، بەلام وەكو خالى دووۋم، جەنابت فەرمووت ئىمە قەرارەكانمان وەكو يەك دەردەكەين، بەلئى وەكو يەك دەرى دەكەين، بەلام وەكو يەك كارى پى ناكرىت موشكىلەكە لەوۋيە، لە ھەولئىر بە جۇرىكى ترە و لە سلىمانى بەجۇرىكى ترە، چەند جارىكىش باسما كەرد لای جەنابتان، بۇ سەرورەرى كەردنى ياسا سەير كەردنى ھەموو لايەنەكان وەكو يەك و تەنھا بۇ كار بۇ لايەنەكە نەكەن، يەئەنى كاك كرىم ئەمە پىويستى بە رۇشنىبىرەكى ياسايى ھەيە بۇ ئەم كارمەندانە، بۇ نموونە بىجگە لەوۋى كە ئەم كارمەندانە و تەيار دەكرىن كە لايەنەكانى ئۇپۇسىيۇن يان لايەنەكانى غەيرە دەسەلات بە جۇرىكى تر سەير دەكەن، تەنانەت لىپرسراوۋەكانى ئۇپۇسىيۇن و ئەوانەى تىرىش لى گەرى تەنانەت رۇژنامەنووسەكانى ئۇپۇسىيۇن، يان بى لايەنەكان، ئەگەر بىتو كامىرايەكەيان پى بى ئىستا عوقدەيەكى زۇر گەورەيان لادىرست بوو، لە ھەركوئى بىنيان لىي دەدەن و كامىراكەى لى دەسپىن و شىرەتەكەى لى دەسپىن ئەگەر تىھەلدىانىشى نەكەن ئەوۋە شەنسى ھەبوو، يان سەجنى نەكەن، بەلام بەداخەوۋە ئەمە بە ھەمان چاۋ سەير ناكرى بۇ لايەنەكانى دەسەلات لەلايەن ئەم ھىزانەوۋە، لەوانەيە لەلايەن ھاوۋولاتىەوۋە شتى و ابى بەرامبەر بە رۇژنامەنووسانى دەسەلات، بەلام لەلايەن ئەم ھىزانەوۋە موشكىلە وايە كە بەرامبەر بە رۇژنامەنووسان پىشلىكارى دەكرىت بە تايبەتى ئەوانەى ئۇپۇسىيۇن و بى لايەنەكانن، بۇ پىرسىارى پىنچەم كارى حىزبى تا ئىستا كۇبوونەوۋە دەكرىت لەناو ھىزەكاندا كاك كرىم، ئىمە لە مانگى پىشوو ھاتىنە لای جەنابت لەو دەقەيەى كە ئىمە دەردەچىن ھاتىنە دەروە من تەلەفۇنىكەم بۇ ھات لە مەركەزى زىرەفانى لە ھەولئىر ناۋى شەخسەكەشم لەلايە و لە بەشى رۇشنىبىرى لە مەركەزى ھىزەكانى زىرەفانى لە قىادەى زىرەفانى پىيان راگەياندىن كە كۇبوونەوۋەى حىزبىيان پى كەردوون، تەنانەت و تەم باشە ئىوۋە جەنابت بە ئىمەت راگەياندا كە نووسراوۋەكەش ھەيە و نوسخەشت بۇ عەرز كەردىن و كە ناردووتە بۇ قەدەغەكەردنى، ھەر لە نەفسى ئەو بە سەعات و نىويك دواى ئەو تەلەفۇنە وتى كاكە ئەوۋە

پېيان وتووین فلان کەس پېی وتوین له قسمی رۆشنبری لەناو دەزگاگە وتویتی ئەو لە ئیعلام دەوتری و برپاریکە و نازانم چی، نابئ گوی لەوانە بگرن، تۆ هیزی حیزبی دەبی واکار بکە و دەبی ئابوونەکەش بەدی، بە هەمان شیوە لە بەرگری فریاکەوتن لە سنووری سلیمانی بۆ مەزوعی شەست هەزارەکە من دەتوانم روونی بکەمەووە بۆت کە نزیکە 40 هەزاری سەرف دەبیت، بیست هەزاری دەبردپ و ناتوان بلین بۆ؟ لە کوپووە دەبرپت و چۆنیش دەبرپن؟ بە کیلۆ و بە گرام و بە دانە تەنانت لە برنج و روون وشەگر و تایت و سابوون و لە چایە، کە چیان بۆ سەرف دەگریت لەلامە، چەندیکی تی دەچی؟ غەدریکی زۆر هەیه، کاک کریم داوات ئی دەکەم ئەووش چارەسەر بکە کە زیادەیان ئی دەبەن، هەر وەها نموونەیهکی تریش هەیه لە دوو لیوای جەنابت باست کرد، ئەو دوولویایە کە پاسەوانی کۆمپانیاکانی نەوتن، لە هەندی شوپنیاکان دا کۆمپانیاکە خواردنیاکان دەداتی، کە چی هەمان ئەو

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە ئەو شتانه دەزانی بۆچی جەنابت نەتھیناوە لە لیژنەکە خۆت و لیژنە موناقلەشە بکە، بۆ ئەووی بیهینینە ناو پەرلەمان بانگی تەرەفی مەسئول بکەین، چاوەکەم ئەو شەرەحە لە سوئالەکانت دەرچوو، رجائەن وەرەووە سەر سوئالەکانت، تەعقیبیش بەو شکله نابئ، محازەرە دەدی ئاخر ئەویش 111 ئەندام پەرلەمان لیژنە، نا؟، تەواو، کاک نەریمان فەرموو.

بەرپز نەریمان عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

شەریکات دەیات 60 هەزارەکەشیان ئی دەبرن بۆ نموونە لە حەسیرە و لە کوردەمیرەکان کە دوو ساریەن، ئەووە نموونەشیان زۆرە، ئەووی خالی نەخیریش بۆ خەرجی زانکۆ زۆرە، من پیموایە علومى سیاسى لە هەموو ئەوانە زانکۆکان زەرور تر بوو کە لەو کۆلیژە دابندرین، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخۆ):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

من وەلامم دایەووە وتم هۆکاری تر هەبوو، کاک نەریمان پێشتریش باسی هۆکارەکانم کردوو، بە نەیسبەتی یاساکە جەنابت دەزانی ئیمە چەند موشکیلەمان هەبوو جەنابت پۆلیس بووی، موقەدەمی پۆلیس بووی، دەزانی چەند موشکیلەمان هەبوو لەبەر بی یاسایی، چەند گیروگرفتمان هەبوو، چەند هەولمان دا و جەنابت یەکیک بووی لەگەڵ لیژنە ناوخۆ کە ئەم یاسایە بەرەو پێش ببهی و لە پەرلەمان تەسیدیکی بکە، کە یاسایەکە کەوتە دەست ئیمە ئیستا ئیمە ماددەیهکی باشمان لەدەست دایە بەو یاسایە ئیش

دەكەين، ياسايەكەش ئەو ھەمووی يەك، دوو مانگە كەوتووتە كار، مەجالمان بەدەنى با ماوہیەكى بەسەر بچیت و ئىنجا وەرن ئەگەر ئەو ما، ئەو وەختە ھەقى جەنابتە بىی و لىرە نموونەشمان بەدەيەى بۇ ئەوہى ئىمە موتابەعەى بکەين و بەدوای دا بچين، بە نىسبەتى خواردن، بۇ ھىزەکانى ئاسایشى ناوخۇ ئىوہ لىرە بېرىرتان دا 330 ھەزار دینار سەرف بکریت بۇ خواردن، موافقەتى ئىوہ بووہ ووکو بەغداتان لى کرد، ھەندى ھىز ھەيە تەبیعی ئەم پارەيە دەدریتە پۇلیس خۇی، ئەوانەى لەناو شارەکانن و لە مالى خۇيانن ئەوہ موشکیلە نیە، بەلام ھەندى ھىزمان ھەيە لە رەببەيە، 15 رۇژ بە شەو و بەرپۇژ لە واجب دەبى، دەبى خواردى بەيانى و نیوہرۇ و ئىوارەى بۇ بچیت، ئى دەبى جیھەتیک ھەبى خواردى بۇ تەئمین بکات، ئەو 60 ھەزارە بۇ ئەوہیە كە لىیان دەبرن خواردىیان بۇ دابین دەكەن، لەبەر ئىعترازاتى خەلكەكە، خەلكەكە دەپەوى 330 ھەزارەكەش وەربگری و ھكومت خواردىشى بۇ تەئمین بکات، ئەوہ لە ھىچ ولاتەك و لە ھىچ دنیايەك باوہر ناکەم ئىوہى پەرلەمانتاریش تەئیدی ئەوہ بکەن، بۇیە ئىمە لىژنەيەكمان داناوہ، لىژنەكە خەرىكن راپۇرتىكى باشمان دەدەنى چۇن ئەو مەوزوعە چارەسەر بىت، من نالىم 60 ھەزار دینار بۇ مانگیك سى وەجبە خواردن كەمە و زۇرە و تەلاعوبى ھەيە و من ناتوانم ئەوہ بلىم، ئەوہ لىژنەكە قەرارى لەسەر دەدات، لەسەر ئەوہى انشالله ئىمە ئىجرائاتیش وەردەگرين.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

امینە خان فەرموو.

بەرپىز امینە زکرى سعید:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەف ھىزانە ناسنامە ھكومتینە، وەزارەتا ھەوہ چ پلان و بەرنامە بۇ بەھىز خستنا كەسايەتیا پۇلیس و چەوانیا رەفتار كرنا وان دگەل وان ھاوولاتیان ھەيە، وەزیرى ئامازە دا ھەندى كو گەلىك خولیت رەھینانى بۇ وان دینە فە كرن، لى وا دیارە ئەف خولە نە لە ئاستیت پىتقى دانە، بەرنامە ھەوہدا ھەيە كو خولیت سەردەمیانە كو ب شىوہیەكى یى بنەرەت گۇرانكاريا ناف پۇلیسى دا ھەبیتن، ھەندەك ژ پۇلیسى زالگەھان ھەمان رەفتاریت نا مەدەنى دگەل خەلكیا ھەى، ھەندەك پرسيارین خۇ بى رپىزى و ئیھانە والاتیا دكەن، وەكى دش كیفە چى و دش كیفە چى و تۇ خەلكى چ گوندى و تۇ خەلكى چ جیى؟، یەعنى براستی ئەفە ھەندەك پرسيارن كو شولى پۇلیسى نینە، پۇلیسى چ عەلاقەتا ھەى كو ئەز كو سايەقى مەى یان چ پەيوەندى دگەل وى كەسى ھەيە ئەز د سەيارا دا، شولى پۇلیسى پاراستنا ئەمنیەتا یا وەلاتیە، نایا نەپیتقىا پۇلیس بەینە رەھینان و فیركرن رپىزى خەلكى بگرن، پەیفى رپىزگرتنى بكاربىنن و سلاقى ل خەلكى بکەن و بىژن بى زەحمەت ناسنامە خۇ بەدەنە فە، بى زەحمەت ئەم دى بۇ ھەوا زەحمەتى چى كەن بەس ئەگەر بشى سەیرى خۇ بەدەینە خەلكى، بەس ئەفە شولى پۇلیسییە، لى ئەم بىنن گەلەك پۇلیس ھەتا ئىشارەتى دەستى دگەل ولاتیا دناخافن ھەرە وەرە، یەعنى ئىشارەتى دەستى كو ئەفە زى گەلەك ئسلوبەكى نەیا شارستانیە، مە فیت بزانین پلان و بەرنامى وەزارەتى بۇ نەھیلانا فى دیاردا نەشارستانى چنە؟ بەرپىز

جەنابى ۋەزىر قان دەھ سالى بۇرى دا ھەۋە چەند ئافاھىيەت بىنگەھىت پۇلىسا دھۆكى ئافا كرىنە، چەند بىنگەھ بىنەجىپەن، ئەم بىنەن كۆ گەلەك بىنگەھىت پۇلىسان د ھەندەك رېقەبەرىيەت دىيەت حۇمەتتەنە بۇ نەمۇنە مالتايى رېقەبەرىيا پۇلىسا يەت بىنەيەتتى زراعى دا، بۇ ھەتا نوكە پۇلىسى ئامادە و ھاۋارھاتنى جىل و بەرگىن خۇ ب خۇ دكپن؟ بۇچى چ نەسرىيە لىبەر دەستى بىنگەھىت پۇلىسان نىنە، ئەۋە ھەزى ھەفتى و پەنجا ھەزارا كۆ بىراستى ئەفە ۋى گەلەك كۆۋمەكى كەمە، ل كۆپ ياسايى 86 ئى ساللا 2004 بەشى 11 پەنجا سەدى ۋ داھاتى ھاتن و چوونى بۇ گەشەپىدانا مەرورى بۇ ۋەزارەتا ناۋفخۇ دچىت، ئى ھەتا نوكە گەشەپىدانا مەرورىن نە ل كۆپ پىتقىانە، ئامرىيەت ب كارتىت گەلەك بى سەروبەر و لاۋازن، بۇ نەمۇنە ئەۋە ئامىرت لاسكيا ما بەينا وان دا ھەتا نوكە تۆرەكى فەيا گریدای نىنە، جىل و بەرگىت وان د ۋەخت دا بۇ ناھىنە كرىن، دەمى تى ۋى گەلەك بى سەروبەرن، ئەمى چوۋىيەن زىستانى دا و ماھى دۋازدە ۋى ھەتا نوكە جىل و بەرگ بۇ مەرورىا دھۆكى نەھاتىنە كرىن، جەنابى ۋەزىرى ئەف ھەمى داھاتە بۇ مەراما گەشەپىدانا مەرورى بۇ ۋەزارەتتى تىت بۇ چەۋا دىتە مەزاختن؟ گەلەك گازاندە ۋى لای ۋەلاتيان بۇ حۇمەت تىن كۆ پۇلىسىت ھاتن و چوونى بى ۋاۋەستان دىن و ئاگەھدار كرىنا شوڧىران سزايان بۇ دىقىسن، مەراما مەن نە ئەۋە كۆ بكامىرا، مەراما مەن ئەۋە كۆ پۇلىسىت ھاتن و چوونى بى ۋاۋەستاندىن و ئاگەھدار كرىنى شوڧىران سزا بۇ شوڧىران دىقىسن و ئەفە قەت نابتىن، پىتقىا شوڧىران كەيى ئاگەھدار بى كۆ چ جۆرە سەرىپچىت تىتە سزا دان، بەرپىز جەنابى ۋەزىرى مە دىقتى بۇمە ۋوون بىكەن كۆ پۇلىس ۋ چ دەسەلاتا ياسايى قى كارى دكەن؟ سىپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سونالى يەكەم/ بەلى ئىمە ھەستمان بەم بۇشايىيە كىردوو ھە ھىزەگانمان و دەبى چارەسەرى بىكەين لە بەرنامەى ئەمسال 500 پۇلىس بۇ دھۆك و نىكەى 2000 پۇلىس بە گشتى دادەمەزى، بۇ سالى ئايىندەش ھىۋادارىن ئىۋەش ھاۋكارمان بن لە كەم نەكردنەۋەى ئەۋ رېژەيەى داۋاى دەكەين بۇ پىرکردنەۋەى مىلاك بە گشتى، ئەۋەش راستە لە ۋوۋادەگانى 17 ى شوبات و دواتر نىكەى 460 پۇلىسمان بىرىندار بوۋە، دوو شەھىدمان ھەبوۋ، لە ۋوۋادەگانى دھۆك و زاخۇ زياتر لە 32 لە ھىزەگانى ناۋخۇ بىرىندار بوۋن بە دەستى خۇپىشاندىران، ئىمەش پاراستن و پاگرتنى سەروەرى ياسا لە ھەر كۆپىيەك بىت بە ئەركى سەر شانى خۇمانى دەزانىن و بەردەوامىن، لەلایەكى تەرەۋ لەۋوۋى نەۋەيەۋە بەلى پىۋىستمان بەراھىنانى بەردەوام ھەيە، پىۋىستمان بە نوئى كىردنەۋەى بەردەوامى جىل و بەرگ و ئۆتۆمبىل و كەلوپەل تايبەت و لەم ۋوۋەۋە ھەندى جار لەگەل ئەنجومەنى ۋەزىران و ۋەزارەتى دارايى دوۋچارى كىش و ھاتن و چوونى زۆر دەبىنەۋە، لەبەرئەۋە ۋەك پىۋىست بەپىر داۋاكارىيەگانمان نايەن، راستە بە

نيسبەت سونالى دوووم بەللى ئەوۋە راستە زۆر جار حالەتى سنوور بەزاندىن لەلايەن ھېزەكانى ناوخۇ بەرامبەر ھاوولاتيان ھەلئوكەوتى ناشارستانيانە ئەنجام دراو، بەلام ئىمەش دەست بەجى رى و شوپىنى ياسايمان بەرامبەريان وەرگرتوۋە، بەردەوامىن، ھەروھە بەردەوام خولى راھىيان و رۆشنىبرى و بەرزكردنەۋەى ئاستى تواناكانيان دەكەينەۋە، لەم ساللەۋە ئەگەر كەسك لە رېزى پۇلىس دابمەزىت ناپىت بېروانامەى لەناۋەندى كەمتر بىت تاۋەكو بتوانى بەشدارى خولەكان بكات و تواناى پېشكەوتنى ھزرى ھەبى، سونالەكە ت كروۋە كە بىكەى پۇلىس دەبى بە پى قانۇن لە ناحىە لە 30 كەس پىك بىت، سەحبت كرىد؛ باشە چونكە سونالەكان تىكەل بوون، بە نىسبەتى ئەۋەى كە 10 ساللە چەند بىكە لە دەۋك كراۋنەتەۋە، ئەو بىكانەى كەۋا كراۋنەتەۋە لەسنوورى پارىزگى دەۋك بەم شىۋەيەى خوارەۋەيە، 19 كۆمەلگى كارگىرپىمان ئاۋەدانكردوۋەتەۋە لە قەزا و ناحىەكان كە ھەموويان بىكەى پۇلىسيان تىدايە، ھەروھە دوو بىكەى پۇلىسمان كروۋە لەگەل 3 بىنايە بۇ بەند كراۋان، ۋە بالەخانەيەك بۇ بەرپوبەرايەتى پۇلىسى دەۋك، ھەروھە لەگەل كرىنەۋەى 26 بىكەى پۇلىس، دە نوسىنگەى نەھىشتى تاۋان، 15 بىكەى شارستانى، 6 بىكەى پۇلىسى كارەبا، 8 بىكەى پۇلىسى دارستان، 7 نووسىنگەى بەدواداچوونى توندوتىزى ئافرەتان، لە پلانى ئەم سال دا 9 بىكەى پۇلىس موافقەتى بۇ كراۋە بۇ جى بەجى كرىن، سالانە جى و بەرگى ھەموو ھېزەكانى ئاسايشى ناوخۇ لەلايەن ۋەزارەتەۋە دابىن دەكرىت و تەنھا بۇ ئەم سال نەبىت، ھۆكارەكەش دەگەرپتەۋە بۇ ئەۋەى ويستمان جى و بەرگى زۆر باشيان بۇ دابىن بىكەىن و رىككەوتنمان لەگەل كۆمپانىيەكى نەروىجى كروۋە كە جى و بەرگى ھېزەكانى ناتۇ دابىن دەكات، بە پى ستانداردى جىھانىە و دوو جار نووسراۋمان بۇ ئەنجومەنى ۋەزىران ناردوۋە بە مەبەستى رەزامەندىان، بەلام تاۋەكو ئىستا ۋەلاممان پى نەگەيشتوۋە، ئەۋەى خۇپىشاندىان پۇلىسى زالگەكان ھەندىك پۇلىسى زالگە، بىورن بازگەكان بە گشتى بەرپوبەرايەتى ئاسايشى گشتى سىپىرداۋان، پەيوەندى بە ۋەزارەتى ناوخۇۋە نيە، ئاسايشى ئەۋان، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

تەعقىبىت ھەيە؟ امينە خان فەرموو.

بەرپىز امينە زكى سەيد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

پرسىارا ھەفتى و ھەشتى؟ پرسىارا ھەفتى گور ياسايا ژمارا 86 سال 2004 يى بەشى 11 پىنجا سەدى ژ داھاتى ھاتن و چوونى بۇ گەشەپىدانا مرورى بۇ ۋەزارەتا ناخۇ دچىت، لى ھەتا نوکە گەشەپىدانا مرورى نە لگور پىتقىيەنا؟ نامرىن بىكارتىن گەلەك بى سەروبەر و لاۋازن، مەسەلەن من نمونەى لاسلكى ھىنان ھەتا نوکە ب تۆرەكا ۋا گرېدانىنە و ئەكەر ھەزى گەلەك گەلەك كەمن، جى و بەرگىت ۋەختى دا نىنە كرىن ۋەختى زۆر بى سەروبەرن، جەنابى ۋەزىرى ئەف ھەمى داھاتى بۆمەراما گەشەپىدانا مرورى بۇ ۋەزارەتى تى بۇ چ چەۋا دىتە مەزاختن؟ پرسىارا ھەشتى گەلەك گازاندە ژ لايى ۋەلاتيان بۆمە تىن كو پۇلىسىت

ھاتن وچوونى بى ۋاھەستاندن و ئاگەھدار كرنا شوڧىران سزايى بۇ دنقىسىن و ئەڧە قەت نابىت، پىتڧيا شوڧىريا ئاگەھدار بى كو بۇ چ جوړه سەرپىچى تىتە سزادان، بەرپىز جەنابى وەزىرى مە دڧىت بۇمە روون بکەن كو پۇلىس ب چ دەسەلاتا ياسايى ڧى كارى دكەن؟.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر ڧەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

زۇر سوپاس، بەنىسبەتى سونالى ئەوھى كە پەنجا لەسەد لە پارەى ھاتوچۇ بۇ پەرەپىدان سەرف دەرگىت ئەمە تا ئىستا زۇر بە باشى سەرف كراو، من نالېم كەموكورى نى، بەلام تۇ ناتوانى بەيەك دەرەجە بچىە سەربان، چونكو جىھازەك دەرگى دەبى تەدرىبى بۇ بکەى چۇن بەكارى دىنى، جىھاز كرىن موھىم نى، بەلام بەكارھىنانەكەى موھىمە، بە نىسبەتى ئىتسالات باس ت كرر باشترىن ئىتسالات لە مرورى دھوك و ھەولېر و سلېمانىيە، باشترىن سىستەم خاسەتەن لە ھەولېر و دھوك ئەوھى ئەپكۇ سىستەم كە ھەموو ئىتسالات لەگەل ھەموو دەزگاكان دەتوانن ئىتسال بکەن، نازانم كى بە تۇى گوتوو ناتوانن، من لە وەزارەتى ناوخۇ دادەنىشەم دەتوانم يەك زرە دەستى لى دەنىم دوو ھەزار و ھەشت سەد جىھاز قسەى لەگەل بکەم، پۇلىسى ھاتوچۇش لەو جىھازانەى پىيە، ئەو ئىشاراتى مرورى ترافىك لايتەكان ئى ئەوانە ھەمووى لەسەر ئەو پارەيە سەرف كراو، بۇيە ئىمە قسورىمان نەكردوو پارەى خۇيانە و ئىمە بۇ خۇيان سەرفى دەرگىن، بەلام بە مەراحل، چونكو ناتوانىن ھەموو شتىك بە يەك رۇژ جى بەجى بکەين، بە مەراحل بۇيان سەرف دەرگىن، بە نىسبەتى سزاي پۇلىسى ھاتوچۇ يەككىك سزا دەدات بى ئەوھى ساىەقە بزانىت، من نازانم دەبىت نمونەم بدەيتى لەچەند حالەتېك، بەلام ھەندى حالەت ھەيە شوڧىر بە سورعەت لى دەخوړېت، سزاي بۇ دەنووسىت، پىي نالى ۋاھەستە ئەوھ سزاکەتە، سەيارەكەى موخالف ۋاگرتوو سزاي بۇ دەنووسىت، خۇى پىي ناليت تۇ موخالىڧ ۋاھەستاوى سزات دەرگەم، بەلام ئەوانەى كە بەپىي سزا بى ئەوھى ئەوھ بزانىت، ھەندى نمونەمان پى بدە سوپاست دەرگەم، بۇ ئەوھى من بتوانم جوابت بدەمەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار سەرگول رضا حسن، ڧەرموو.

بەرپىز سەرگول رضا حسن:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من چوار پرسىارم ئاراستەى جەنابى وەزىر كرىبوو، دوو پرسىارىان جوابم وەرگرتەو، كە تايبەت بوو بە پۇلىسى چالاكى مەدەنى كە لە دھوك نى، پرسىارەكەى ترىشان تايبەت بوو بەرپىزەى ۋاھەكەنى ھاتوچۇ كە بەرزىبووئەو، بەلام دوو پرسىارم ماوھ ھەزدەكەم ئاراستەى بکەم بۇ ئەوھى وەلامى دروست وەربىگرم، يەكەمىان: ئەو ياسايەى كەدەرچوو بۇ وەزارەتى ناوخۇ لە پەرلەمان، بەپىي ماددەى دوو لە بىرگەى

دووهمی یاساکه باس له ئهركهكانی وهزارهت دهكات، پاراستنی مولك ومالى گشتی، من دهمه ویت ئه و پرسیاره به ته حدید ئاراسته ی جهنابی وهزیر بکه، له و دوو پرووداوهی که له ههریمی کوردستان له سالی 2011 پروویدا، ههموومان دهزانین ئینفیلاتیکی ئه منی بوو، ئه وهی پارێزگای سلیمانی له 17/ی شوبات پروویدا، ئه وهی دهووک و زاخو و ناوچهی بادینان پروویدا، به راستی ئه و دوو پرووداوه کهس ئینکاری ناکات که پرووداوی ناخوش بوون و ئاسه واری زور خراپی به جیهیشت له دواوی خوئی، که له پرووی ئه منیه وه، یان له پرووی ئه رکی وهزارهت وه ئه مه ئه رکی وهزارهتی ناوخو یان هیزهکانی ناوخو بوو که بهر به و پرووداوانه بگرن، ئیمه دهزانین که جهنابی وهزیر ئامازهی پیکرد له وهلامهکانی تریدا، که ئه رکی هیزهکانی ناوخو پاراستنی ئه من و ئاسایشه، به لام له کاتی ئاساییدا ئه وه ئاساییه، به لام له کاتی کدا که ئاسایی بییت و پرووداوی ئاوا پروویدات، ئایا ئه وان توانیویانه به ئه رکهکانی خو یان ههستن، یان نا؟، پرسیاره کهم به ته حدید ئه وهیه ئایا جهنابی ههست دهكات که ئه وان کهمته رخه م بوون، یان بلین ئه وان نه یان توانیوه ئه و مادهیه جیهی جی بکه ن که له یاساکه دا هاتوه، پرسیاری دووه م: ههر به پیی هه مان یاسا برگیه سییه م، له ئه رکهکانی وهزارهت باس له پاراستنی بنکه و بارهگا حزیه کان دهكات، راسته و تراوه و پیشتریش جهنابی وهزیر ئامازهی به وه کرد، که ئیمه کاتی پرووداویک ده بییت ناتوانین له 10 دهقیقه دا بگهینه ئه و شوینه و کونترۆلی بکهین، به لام من وهکو ئه و لیژنه ی چووینه دهقه ری بادینان وهک لیژنه ی مافی مرؤف، پرووداوی سووتاندنی بارهگاکانی یه کگرتوو، هیزهکانی پۆلیس یان به ته حدید به رپوه به رایه تی پۆلیس پیشتر ئاگادار کرابوو یه وه له رپگای ته له فۆنه وه، پییان و تراوو که ئیمه خه ته رپکمان له سه ره و بارهگاکانه مان دهستووتیندریت، پرسیاره که ئه وهیه بۆ به ده میانه وه نه چوون؟، بۆ بهر به و پرووداوه نه گهرا، پیش پروودانی، پرسیاریکی تریش ههر له دهووک و ترا پۆلیسی ناگرکوژی نه وه له به رده م بارهگاکانی یه کگرتوو بوونی هه بوو، بهس به هیج شیوهیه ک هه ولی نه داوه که کونترۆلی ئه و ئاگره بکات که که وه ته وه، یه عنی ئه مانه هه مووی به لگه یه و گرته کانیش شاهیدن، جهنابی باسی له وه کرد که ئیمه لیژنه مان پیکه یناوه بۆ به دوا داچوون یان لیکۆلینه وه، بهس ئه مانه هه مووی ئه یسه لی نییت که ئه وان نه یان توانیوه که ئه و مادهیه یان ئه و برگیه یه له یاسای وهزارهتی ناوخو جیهی جی بکه ن، پرسیاره که پیشتر من ئامازه م به وه کرد که به دوا داچوونتان کردوو، جهنابی له وه لامه کاندای ده لییت به دوا داچوونمان کردوو، به لام به سه راحهت ده رده که ویت که ئه مه راسته کهمته رخه می کراوه؟، ئه م برگیه یه ش له یاساکه پیشیل کراوه، چه ز ده که م له هه ردوو برگیه که جهنابی به ته حدید وه لامی ئه وه بداته وه که ئه وان کهمته رخه م بوون، یان توانیویانه به پیی ئه م یاسایه ئیش بکه ن له ههریمی کوردستاندا، که خو مان دهزانین وهزارهتی ناوخو وهزارهتیکی گرنه، ئه گه ر جهنابی ههست دهكات که نه یان توانیوه ئه و کهمته رخه میانه چاره سه ر بکات به تایبه تی پرووداوه که ی 17/ی شوبات وه وهی بادینان، مه ودایه ک له نیوانیاندا هه بوو، تا بتوانییت پیداجوونه وه بکات له ئه رکهکانیاندا، بهر له وه بگیرییت که پرووداوی تر نه بییت، ئه گه ر ئه مانه نه کراوه پیشتر ئامازه به وه کرا که پرووداوی ناخوش یان

ئىنقىلابىي ئەمىنى رۇبىدات، ۋەزىرى ناخۇ دەست لەكار دەكىشىتەۋە، بۇ خۇى ئەو ھەنگاۋەى نەناۋە كە دەست لەكار بىكىشىتەۋە، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

جەنابى ۋەزىر فەرمو.

بەرىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناخۇ):

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەلامى پرسىارى يەكەم، ۋەزارەتى ناخۇ ۋەك ھەمىشە ھەموو رى و شوپىنىكى ياساى دەگرىتەبەر لەكاتى ھەر رۇداۋىكدا، ئەۋەشى كە لەتوانايدا بىت دەيكات بە دىسۇزىش ئەنجامى داۋە، بە ئەركى سەرشانى خۇمانى دەزانىن، بەلام لەگەل ئەۋانەشدا زۇرچارى ۋا ھەيە رۇوبەرۋوى كىشە دەبىنەۋە، بەلام ئىمە جەخت لەسەر ئەۋە دەكەينەۋە كە پىۋىستە پىش ھەر خۇپىشاندىنىك داۋاى مۇلەت بىرىت تاكو بەپىى ياسا ئىمەش بەئەركى خۇمان ھەستىن ۋ ئامادەى بىكەين بۇ ئەركەكانمان، پرسىارى دوۋەم: لەكاتى رۇداۋەكان تىمەكانى ئاگرىكۇزىنەۋە لەشۋىنى سوتانەكە ئامادە بوون، لەدھۇك 6 ئۇتۇمبىلى ئاگرىكۇزىنەۋە راستەۋخۇ گەشتبۇنە شوپىنى رۇداۋەكە، بەلام بەھۇى ھىرشى خەلك بەبەرد ھاۋىشتن كە بوۋە ھۇى شىكاندىنى جامى چەند ئۇتۇمبىلىك ۋ پەككەۋتىنى، بۇيە كارمەندىن نەيانتوانى بەردەۋام بن تاكو داۋاى گەپاندنەۋە كۇنترۇلى ئاگرەكەيان كىرۋە، ھەرۋەھا لە زاخۇ بەھۇى ئاپۇرەى جەماۋەر نەيانھىشتەۋە بگەنە شوپىنى پىۋىست ھەرۋەھا داۋاى ھاۋىكارى لە بىكەكانى ئاگرىكۇزىنەۋەى گەلى زاخۇ ۋ ابراھىم خىلىل كراۋە، 12 ئۇتۇمبىلى ئاگرىكۇزىنەۋە بەرە شوپىنى رۇداۋەكە چوون، بەلام نەگەشتۋنەتە شوپىنى مەبەست، چۈنكە ھاۋۇلاتيان بەدارو بەرد لىيان داۋن، زۇر زەرەرۋ زىانىش بە ئۇتۇمبىلەكان گەشتۋە، ھەندىكىان جاميان شكاۋە ۋ ھەندى ئەفسەرۋ سى كارمەندىش بەسوۋكى بىرىندار بوون، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

تەعقىبت ھەيە سەرگول خان؟، فەرمو.

بەرىز سەرگول رضا حسن:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

جەنابى ۋەزىر ئىشارەتى بەۋەكرد ئەو رۇداۋەى زاخۇ كارىكى گىرە شوپىنى بوۋە نەك خۇپىشاندىن تا مۇلەتى بۇ ۋەزىرگىرەت، ئەۋەى سلىمانىش دەزانىن سەرەتا كەرۋىدا لە خۇپىشاندىنىكى مۇلەت پىدراۋەۋە ئەو رۇداۋانە رۇواندا، ئەبوۋ ئەۋان ئىحتىياتى پىۋىستىان بىكرايە، تا حالەتى لەو شىۋەيە رۇۋنەدات، سەبارەت بە پرسىارى دوۋەم: كە باس لەۋە ئەكات بۇ زاخۇ ئەۋان داۋاىان كىرۋەۋە كە ئۇتۇمبىلى ئاگرىكۇزىنەۋە بىرۋات، يەئنى ئەو كاتەى كەرۋىداۋەكە رۇداۋە لەسەعات 1 بوۋە، ھەتا سەعات 10 ئىنچا بارەگى مەلئەندى يەكگرتوۋ لەزاخۇ سوۋتاۋە، يەئنى لەسەعات 1 تا 10 ماۋەيەكى زۇر زۇر، بۇ ئەۋەى تۇ بۇتوانىت ھىز داۋا بىكەيت، لەكاتىكدا ئىمە بىنىمان لە رۇداۋەكانى 17ى شۇبات تا ماۋەى سەعاتىك يان دوۋ

سەعاتى پېنەنچو ھېزەكان لە ھەولپەرەو گەشتنە سلېمانى، ئەى بۇ ئەوكاتە نەپانتوانى لە دەھۆكەوہ كە نزيكە لەزاخۆ بگەنە ئەوى، لەكاتيكدە كە ئيمە پرسيارمان كرد ئەوان وتيان ئيمە زۆربەى ھېزەكانمان ناردووہ بۇ زاخۆ، ئەى بۇ نەتوانرا كۆنترۆل بكريئت؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز كريم سنجارى (وەزيرى ناوخۆى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

يەكەم: خوشكە سەرگول دەئيت ھېزەكان بە يەك سەعات گەشتنە سلېمانى لەھەولپەرەو، من نازانم چۆن گەشتن بە يەك سەعات، دووہ: ھيز چوو ئەوہى زاخۆ لەدھۆك چوون، گەلى زاخۆ نازانم بينيوتە يان نا؟، يەك رېگا ھەيە كە ئەويش لۆفەھەو تەسكە، سەيارەى بارھەلگى توركى ھەموو لەوئ وەستابوون رېگايان قەپات كردبوو، خەلكيش ھاتبوو لەوئ رېگايان قەپات كردبوو، ماوہيەكى زۆرى پېچوو تا رېگا كرايەوہ، كە رېگا كرايەوہو گەشتنە زاخۆ كۆنترۆلى وەزەكەيان كرد، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

رېزدار ئەفەين عمر، فەرموو.

بەرپز ئەفەين عمر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخيرھاتنى جەنابى وەزير دەكەم، دەستخۆشى ليدەكەم بۇ روونكردنەوہكانى، من تەنھا دوو پرسيارم ھەيە، يەكەميان: گلەييەكى زۆر ھەيە لەلايەن ھېزەكانى ناوخۆ لەبارەى تەجھيزاتيان، تڪايە بۆمان روون بكەرەوہ كەبۆچى ئەم گلەييە ھەيە، ئايا تەجھيزاتەكان لە جيگاي پيويستە؟، يان نا؟، دووہ: سەبارەت بە بازگەكانى نيوان كوردستان و شارەكانى ترە، كە لەژير دەسەلاتى حكومەتى ھەرئيمدا نين، ئايا بۇ تەسھيلات دەكرپت بۇ ھاتنە ناوہوى خەلك، ھەرودھا لە ئيقامەدان بەو عەرەبانەى كە نيشتەجيئ لەشارەكانى كوردستان، بۇ رپ و شوينى زۆر توند ناگيرپتە بەر بەرامبەريان، چونكە ئەم خەلكانە بوونەتە مايەى ناوہوى گرفت و كيشەى زۆر بۇ دانيشتوانى ھەرئيم؟، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزير فەرموو.

بەرپز كريم سنجارى (وەزيرى ناوخۆى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۇ وەلامى پرسيارى يەكەم: بۆچەك و تەفەمەنى و ئۆتۆمبيل كيشەمان نيە، بەلام بۇ تەجھيزاتى جەل و بەرگ و ھەندى پيداويستى تر كەپيويستە سالانە دووجار جەل و بەرگى ھاوينەو زستانەيان بۆدابين بكرپت ئەوہ كيشەمان ھەيە، بەلام بەھوى رۆتيناتى وەزارەتى داراييەوہ لەرووى خەرج كردنى بودجەى پيويست ئەمە دوادەكەويٹ ، بۇ نموونە نزيكەى 5 مانگ دەبيٹ لەگەل كۆمپانيايەكى نەرويجى رپك

كەوتووین كە سالانە جل و بەرگی پۆلیس و ھاتووچۇمان بۇ دابین بكات، بەلام تا ئیستا رەزامەندی لەسەرۇكایەتی ئەنجومەنی وەزیران نەھاتوووتەوہ سەرەپای ئەوہی كە دوو جار نووسراومان كرددوہ، پرسیاری دووم: ھاوولاتیانی عەرەب خاوەن رەگەزنامە عیراقین، لەرووی یاساییەوہ ئیمە ناتوانین ھیچ ھاوولاتیەکی عیراقی قەدەغە بکەین لەکاتی ھاتنیان بۆناو ھەریمی کوردستان، بەھەمان شیوہش ھاوولاتیانی ھەریم ئازادن کەبچنە شارەکانی ناوەرەست و خوارووی عیراق، بەلام لەگەل ئەوہشدا ھەرھاوولاتیەکی عیراقی دەرەوہی ھەریم دینە ناو ھەریم بۆ ئەوہی نیشتەجی بیٹ، لەرپگای بنگەکانی ئاسایشەوہ ھەندی رۆ و شوینی ئەمنی بەرامبەریان دەرگنە بەر، لەخۆناساندنیان و پیشەیان و ھۆکاری ھاتنیان و ژمارە تەلەفۆنیان و ناویشانی نیشتەجیبوونیان، ھەرچەندە زۆر جار پووبەرپووی گلەیی بووینەتەوہ، لەلایەن حزب و لایەنەکانی دەرەوہی ھەریم، بەلام بۆ راگرتنی باری ئەمنی ناچارین کە ھەندی رۆ و شوینی تاییبەت بگرینە بەر، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۇکی بەرلەمان:

ئەفین خان تەعقیب نیه؟، سوپاس، ریزدار ناشتی عزیز، فەرموو.

بەرپز ناشتی عزیز صالح:

بەرپز سەرۇکی بەرلەمان.

من دوو پرسیارم ھەییە، یەكەم: سەبارەت بەوہی كە ئایا وەزارەتی ناوخوا چەندیك دەسەلاتی ھەییە، لەدانانی قائیم مەقام و پاریزگار و مودیری ناحیەگاندا، وە پێوەرتان چیە بۆ دانانی ئەم كەسانە؟، وەكو ئەوہی كە ئیمە دەزانین زۆر بەی كات ئەمانە لەرپگای لەقەكان و مەلەبەند و كۆمیتەكانەوہ دەستنیشان دەرین، ئایا ئیوہ چەندیك دەسەلاتتان ھەییە وەكو وەزارەتی ناوخوا؟، كە لەکاتی سەرپێچی و ئیھمالکردندا بتوانن لێپێچینەوہ بکەن لەگەل ئەم پۆستانە، كە بەتاییبەت ئەمانە سەرۇکی لیژنەیی ئەمنی ناوچەکانی خۆیان، وە جەنابت لەبەشیک لەوہلامەكاندا بەرپزت وتت ئەو بەشەیی كەمن وەلامم وەرنەگرتووہ، لەپرسیارەكەمدا داوای وەلام دەكەم، جەنابت وتت ئیمە چاوەروانی لێكۆلینەوہی لیژنەکانین و ھی لێكۆلینەوہکانین، بەلام لەسەر ئاستی ئیداری فەرمانبەرێك دۆكۆمێنتیک لەناو فەرمانگەییەكدا ون دەكات لەسەر ون كەردنی دۆكۆمێنتیک لائەبیریت، لیژنەییەکی تەحقیقی ئیداری بۆ دەرگیریت لەناو خودی وەزارەتەكەیی خوی و فەرمانگەكەیییدا ئیعلانی ئەوہ ئەكەرت كە ئەم كەسە شایەنی ئەوہ نیە لەم پۆستەدا بیٹ، یەعنی كۆمەلێك سەرۇکی لیژنەیی ئەمنی، كۆمەلێك پاریزگار لەچەند ناوچەییەکی جیاوازدا چەند بارەگایەك بسووتیت، وەزعی ئەمنی و سەقامگیری تیک بچیت، ئەمانە لەرووی ئیدارییەوہ نالی بوەستین لەسەر دەرئەنجامەکانی لیژنەیی لێكۆلینەوہ لەسەر ئاستی ھەریمی كە بەرپز سەرۇکی ھەریم بانگەوازی بۆ كرددوہ، یان ئەو لیژنەییە كە بەرلەمان كۆمەلێك راسپاردەیی خستە بەردەم سەرۇكایەتی و لەویشەوہ بۆ رەئی گشتی، بەلام لەسەر ئاستی ئیداری خۆ ئەمانە ئیھمالیەكان و تەقسیرەكانیان لەو رۆژانەدا مەسەلەییەکی یەكلا كەرەوہییە، ئەمانە

ليژنەى تەحقيقى ناوئيت، وەكو ئاراستەى جەنابتەم كىرد، خەلك لەسەر ئىھمالىيەكى بچووك لە فەرمانگەيەكدا ئەگوپزىتەو، يەئنى كۆمەلئىك فەرمانبەر لەووزارەتئىك لەووزارەتەكانى كوردستاندا لەسەر نووسىنى توپزىنەو، يەئنى كۆمەلئىك لە پۇستە سەرەكەيەكەى خۇيان لابران كران بە فەرمانبەرى صاديرەو وارىدە لە ھەلەبجەى شەھىد كە خۇيان توپزەرى كۆمەلئىكەى بوون، دۆكۆمىنتىشەم ھەيە، يەئنى ئەم پارىزگارە بەرپزانە لەئاستى ئەوودا نەبوون، ئىھماليان و تەقصرىيان لەئاستى ئەمنىدا كە ئەمانە لەرپووى ئىدارىيەو بەرپزىت وەك وەزىر ئاگادارىيان بکەيتەو بەرپۆ و شوئىنى ليژنەى تەحقيقى و ئىدارى ووزارەتەكەى خۇتانە كە ئەمانە دەست لەكار بکىشەو، چونكە بەپپى وەسفى وەزىفى كارەكانى خۇيان بئت ئەم بەرپزانە نەيانتوانىو سەقامگىرى وئاسايش بپاريزن، لەھەمان كاتىشدا وەكو كەسايەتى خۇيان نەيانتوانىو بەرپرسىارىئى بەپپى بارو شوئىنىكى گونجاو لەئاست رپوودا وەكاندا پيشان بەن، يان تەصرىحىيان ھەبئت بۆ ئەووى كە خەلكى تر غىابى رپۆلى ئەوان نەقۇزىتەو دەورى ترى ھەبئت، دووم: بەشىكى ئەمەيان وەلام دراوتەو سەبارەت بەووى كە ئايا ووزارەتى بەرپزتان ئەو كەسانەى كە راستەوخۇ پەيوەندىيان بەووزارەتى جەنابتەو ھەيە، كە كارمەندى ووزارەتتەن، كە ئەمانە لەسووتاندى نالىادا ، لە سووتاندى كۆمەلئىك بارەگای تردا لە 17 شوباتەو، لە 12/2 شدا بىنران كە كۆمەلئىك كەس بەجلى فەرمى ھى ووزارەتەكەى بەرپزىت، پرسىارەكەى من لەسەر ليژنەى دەرەو نىە، كە لەپرسىارەكەدا نووسىومە، وەكو ووزارەتەكەى جەنابتان بۆ تا ئىستا نەمانىنى نە لە تەلەفزیۇندا نە لەسەر ئاستى ووزارەتەكەى خۇتان، لەرپووى ئىدارىيەو بەتەنھا ياداشتىك بنووسن كە ئەم كەسانە سەر بەووزارەتەكەى ئىو نىە، يان ئەم كەسانە سەر بەووزارەتەكەى ئىو و ئىو نە عەمەليەى ليكۆلئىنەو وەدان لەگەل ئەم كەسانە، كە ئايا تاوانبارن يان تاوانبار نىن؟، تا ئىستا ئىمە رەئىكەى ووزارەتى ناوخۇمان نەبىنىو كە ئايا ئەم فەرمانبەرانە بەم جەلە فەرمىانەو ئەمانە دىوئىكى ترى تەمسىلى كىردنە پيشان دراو، بۆ خۇلكىردنە چاوى خەلك بوو، كە ئەم جەلە فەرمىانەيان لەبەردا بوو، راستە ئەمانە تىوگلاون لەم مەسلانەدا، كە دەستى حزبىيان لەپشت بوو يان لەلایەن حزبەو بوو؟، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز كرىم سنجارى (ووزىرى ناوخۇى):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وەلامى پرسىارى يەكەم: بەپپى ياسا دانانى بەرپووبەرى ناحىەو قائىم مەقامەگان دواى ئەووى ناحىەيەك يان قەزايەك بە فىعلى شوئىنەكەى شاغر دەبئت، پارىزگاگان ناوى چەند پالئوراوئىك بەنووسراو بۆ ئىمە بەرز دەكەنەو، ناوى ئەو ناحىە يان قەزايە دىارى دەكەن كە پىوئىستىيان پىيەتى، ووزارەتىش بەرزى دەكاتەو بۆ ئەنجومەنى وەزىران، دەبئت فەرمانى ھەرئىمىشى پى دەربچئت، پىوەریش بۆ دانانى بەرپووبەرى ناحىە، دەبئت شارەزايى لەكارەكانى ئىدارى ھەبئت و خاوەن برپوانامەى بەكالۆرىؤس بن لە

ياسا، بۇ لېپرسىنەۋە لە سەرۋكى يەكە كارگېرپىيەكان دەستەي پشكنىنى ۋەزارەتەمان ھەلدەستىت بە پشكنىنى قەزاۋ ناحىيە ۋ پارىزگاكان بە بەردەۋامى ۋ پاپۇرتى خۇيان بۇ ئىمە بەرز دەكەنەۋە، ھەر كەسىك سەرپىچى لەكارەكانى بكات، ئىمە ئىجرائاتى ياساى بەرامبەر ۋەردەگرىن ۋ بەپىي ياساى رىكارى فەرمانبەرانى دەۋلەت، لە بىدايەت مەن باسەم كەرد كە چەند تەفتىشان كەردوۋە چەندجار چوون بۇ قەزاۋ ناحىيەكان؟، پرسىارى دوۋەم: بەئى لىژنە لەۋەزارەت پىكھاتوۋە بۇ ئەۋ مەبەستە ھەرۋەھا ۋەك دەزانىن لىژنەيەكى بالا لەلايەن سەرۋكى ھەرىم پىكھىنراۋە، ئەنجامى سەرەتايى بلاۋكرايەۋە، خەرىكىن كىشەۋ سكالاکان رى ۋ شوپىنى ياساى خۇيان ۋەردەگرىن، ئەم رۋوداۋانەش بەراستى كارىگەرپىيەكى ناخۇشان ھەبوۋە لەسەر ھەموۋ لايەك، بەبى دلگرانى، مەسەلەي موحاسەبە ئىمە تەعامول لەگەل ياسا دەكەين، مەن ناتوانم ۋەك ۋەزىرى ناخۇ لىرە لە پەرلەمان، پەرلەمان مەصدەرى ياسايە راستەۋخۇ تەقرىرىكم بۇ ھاتوۋە، بەيانى ۋ توۋيانە يەكى موخالەفەي كەردوۋە مەن لاي بەدم، فەرمانبەرى مەدەنى لىژنەي لىكۋلىنەۋەي بۇ دروست دەكرىت، فەرمانبەرى سەربازى مەجلىسى تەحقىقى عەسكەرى بۇ دروست دەكرىت، ئىنجا پاش ئەنجامى ئەمە مەن ئىجرائات دەكەم، فەرمانبەرى عەسكەرىش دەتوانىن بىدەين بە دادگاي عەسكەرى كە ئىشەكەي موختەص بوۋ بەئەۋان، مەن ناتوانم ۋ تەعامول لەگەل ياسا دەكەم، بۇ يەكسەر خەلك بەدم بە تەحقىق يان بىدەم بە مەككەمە، بەنسىبەت ئەۋەي جارىكى تر لىرە بووم لەپەرلەمان باسى ئەۋ كەسانەتان كەرد كە جل ۋ بەرگيان عائىدى ۋەزارەت بوۋە، مەن ۋ تەم بەرپرسىن لەۋ خەلگانەي كە سەر بەۋەزارەتى ناخۇن، ئەۋانى تر ئىمە بەرپرس نىن، ھەر كەسىك بىت، سوپاس.

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان:

ئاشتى خان تەعقىب ھەيە؟، فەرموۋ.

بەرىز ئاشتى عزيز صالح:

بەرىز سەرۋكى پەرلەمان.

لەراستىدا مەن لەماۋەي دوۋ سالى پەرلەمانتارىمدا شتىكم بۇ رۋون ببوۋيەۋە كەداۋاكار بووم شتىكى تىرىش ھەيە بۇم رۋون ببىتەۋە، بۇم رۋون بوۋيەۋە كە تەۋاۋى بارەگاكانى ئۇپۇزسىۋن بسوۋتىندىرپىت ۋ سى بەشى تىرى ھەرىمى كوردستان سەقامگىرى ۋ ناسايشى تىك بچىت، يەكىكە لە موعجىزەكان كە سەحبى سىقە لەجەنابت بكرىت، پرسىارەكەي مەن ئەۋە بوۋ كە ئايا ئەمەش موعجىزەيە كە لىژنە ئەمىنەكانىش كە لەژىر دەسەلاتى جەنابتدان يەئنى لەرۋوى تاۋانەۋە نا، بەلكو لەرۋوى ئىدارەي سەرکەۋتوۋ، يەكى لە بنەماكانى ئىدارەي سەرکەۋتوۋ ئەۋەيە كە ئىدارەكەردنى وزە مەۋىيەكانە كە لەژىر دەسەلاتى جەنابتدا ھەيە ئاراستەكەردنى گونجاۋ بىت، ئەگەر جەنابت لاچوونت موستەحىل بىت پرسىارەكەم ئەۋە بوۋ، يەئنى بزائەم تەقىمىكىشم لابت بۇ لەم ھەموۋ رۋوداۋانەدا بۇ نمونە پارىزگارى سلىمانى بىناكەي 5 دەقە دوۋرە لە لقى چوارەۋە، يەئنى ئەۋ ھەموۋ رۋوداۋە رۋوداۋە جەند كاترمىرىكى پىچوۋە نەيتوانىۋە سوپايەك يان ھىزىك نامادە باش بكات كە پارىزگارى لە لقى چوار بكات، يان خۇپىشاندەران جىبا بكاتەۋە، كە ئەۋ رۋوداۋە ناخۇشانەي لى نەكەۋىتەۋە، مەن لەھەمان رۋزى لىكۋلىنەۋەكەدا لىژنەكەي كە پەرلەمانى بەرىز دروستى كەردبوۋ چوومە لاي بەرىزى لەگەل ھەندى ھەفالى

بەپېزدا، وتى كۆنترۆل ۋە وزى سىلېمانى زۆر ئاسپاشە، ئىۋارەكەى چوار كەس كوژران، يەنى ئەمە تەقىمىكى نەگونجاوو نا سەرکەوتوو نىيە، بەۋەزى ئارامى ئەو ئىدارەى كە ئەو بەپېزە دەيكات، سوپاس.

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەپېز كرىم سىنجاى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان.

من تەنھا ئەۋە دەلېم ئىمە تەعامل لەگەل ياسا دەكەين، ۋە بەياسا كار دەكەين، زۆر سوپاس.

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، پېزدار دكتور ئەحمەد ۋەرتى، فەرموو.

بەپېز د. احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەپېز سەرۋكى پەرلەمان.

سەرەتا بەخىرھاتنى ۋەزىرى ناوخۇ دەكەم، من چوار پىرسىارم ھەيە، پىرسىارى يەكەم بەپېى قسەى لىژنەى ئەمىنى قەزى زاخۇ، پروداۋەكانى 2011/12/2 دواى نوپزى ھەينى قەوماون، كاترمىر 11 ى شەو كۆتايان ھاتوو، ۋەك لەپاپۇرتى لىژنەى ھاۋبەشى پەرلەماندا ھاتوو كە بۇ ئەۋ دەقەرە چوون، پىرسىارمەكە ئەۋەيە بۇ لەۋ ماۋە زۆردا نەتواندرا كۆنترۆلى بارودۇخەكە بىرئىت، لەلايەن ھىزەكانى ناوخۇ ۋ پىگە نەگىرا لەپەرە نەسەندى پروداۋەكان؟، ديارە بەپېز ۋەزىرى ناوخۇ ئامازەى دا بە مەسەلەكە، بەلام لىردا مەبەستى من ئەۋەيە مەۋداكە زۆر بوۋە لەنيوان سەرەتاى دەست پىكردنى پروداۋەكان تا سەعات 11 ى شەو بەپېى ئەۋەى كە لەپاپۇرتى لىژنەى ھاۋبەشى پەرلەماندا ھاتوو، ماۋەكە زۆرە بۇ لەۋ ماۋەيە دا نەتواندرا پىگە لەپەرەسەندى ئەۋ پروداۋانە بىرئىت؟، پىرسىارى دوۋەم: ھەر بەپېى ۋەتى لىژنەى ئەمىنى زاخۇ لەناۋ سەنتەرى شار 80 پۇلىسى فرىاكەۋتن ھەيە، كە نيۋەيان لە ۋاجبدا بوون، ۋە 60 ئاسپاشيان ھەبوۋە، ھەرۋەھا بەنىسبەت سىمپلىش دىسان ۋتراۋە كە 40 پۇلىس ۋ 40 ئاسپاشيان ھەيە، نەيانتوانىۋە بەۋ ژمارە كەمە كۆنترۆلى تەۋاۋ بىكەن، باشە ئەگەر ژمارەكە كەم بوۋ، بۇچى لەشۋىنى ترەۋە لە پارىزگاۋە ھىزى تر رەۋانە نەكرا بۇ كۆنترۆل ۋ كىردنى بارودۇخەكە؟، ئەگەر نا بۇچى ژمارەكان زىاد ناكەن؟، تا لەھالەتى ۋادا رەۋشەكە لەدەست دەرئەچىت، ئەگەر ئەم پاساۋانە بۇ قەزاۋ شۋىنەكانى تر دروست بن، ئەى بۇ ناۋ دھۆك كەپەلامارى بارەگاكانى يەگىرتوو دراۋە سوۋتىندراون بۇچى پىگىلى نەگىراۋە؟، ۋە كۆنترۆل نەكراۋە؟، سەربارى بوونى پىشپىلكارى بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋسان ۋ دەستگىر كىردىيان، كە لەدوا راپۇرتى لىژنەى داکۆكى كىردن لە ماف ۋ ئازادى رۇژنامەنوۋسان لەسەندىكاي رۇژنامەنوۋسان ئامازە بەۋ پىشپىلكارىيانە كراۋە كە بەرامبەر بە رۇژنامەنوۋسان كراۋە؟، پىرسىارى سىيەم: تا ئىستا ھەست بەجىاۋازى كارى ۋەزارەت ۋ ھىزەكانى ناوخۇ دەكرىت، لەھەۋلىر ۋلە سىلېمانى، بۇچى كارەكانتان يەك نەخستۋتەۋە لەكاتىكدا حكومەتى يەگىرتووۋى ھەرىم ھەيە؟، بەحساب حكومەتى ھەرىمى يەكى گرتوۋتەۋە، بەلام لە زۆربەى ھەلۋىست ۋ كارەكاندا سەبارەت بە ھەلۋىست ۋ بەرۋوداۋەكان، يان كارەكان ھەست بەجىاۋازى دەكرىت، جەنابتان ئامازەتان

بەھەندى زىيادەپۇيى كىرد، كە زۇرچار زىيادەپۇيى دەكرىت، ئايا ئەو زىيادەپۇيىيانش چىن؟، پىرسىيارى چوارەم: بەپىي پىيارە 9 خالىيەكەي پەرلەمان سەبارەت بە رووداوەكانى بادىنان، دەبىت حكومەت ئەو بەرپىرسە ئىدارى و ئەمىنەنە كە كەمتەرخەم بوون لەو ناوچانەدا دەبىت سزا بدات بەھۆى كەمتەرخەمىيەنەو كە نەتواندراو بەر بەو رووداوانە بگىن، ئىيۇ لەوبارەو وەكو وەزارەت چ ھەنگاويكتان ناو؟، يەئنى ئىجرائاتى ئىدارى خۇتان وەكو ناشتى خان ئامازەي پىدا، بىرگەي دووهمى ئەو پىرسىيارەم، تايبەت بوو بە راگەياندىنى ئەنجامەكانى لىژنەي لىكۆلئىنەوہى بەرپىز سەرۆكى ھەرىم، كە ئەو راگەيەندرا، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپىز جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۇربەي پىرسىيارەكان وەلام دراىەو بەپاسىتى، دووبارەو سى بارەو چوار بارەيە، بەلام ھەر بەگورتى وەلامى دەدەمەو، پىرسىيارى يەكەم: كەمى ژمارەي ھىزەكانى پۇلىس و نەگەيشىتىن بۇ شوپىنى رووداوەكان، بەھۆى رىگىرى و بەرەستى ھاوولائىيان و پەلاماردانىيان ھۆكارى ئەو كۆنترۆل نەكردنە، كە گەيشىتنە ئەو يەكسەر كۆنترۆلئىان كىرد، پىرسىيارى دووہم: لەپارىزگاي دەوك ھىزى پۇلىس و بەرگىرى شارستانى بۇ ھاوكارى كىردن چوون، بەلام بەھۆى گىرفتى ھاتوچۇ لەنىوان گەلى زاخۇو بازگەكە كە تەنھا رىگايە ئەو ھىزانە نەيانتوانىوہ بەخىرايى بگەنە شوپىنى رووداوەكە، لەكاتى گەيشىتىن كۆنترۆل باروودۇخەكەيان كىردو، بەتەئكىد ئەو بەرپىرسەنەي كە كەمتەرخەم بوون سزاي ياسايى و ئىدارى دەدرىن، پىرسىيارى سىيەم: ئەرك و فەرمانەكانى پۇلىس لەدەفەرى سلىمانى و ھەولير بەيەك شىوہو بەپىي يەك رىنەماي رىكخراوہو جىاوازييان تىدا ناكىرىت، پىرسىيارى چوارەم: سەربارى ھەستانى لىژنەي بالاي لىكۆلئىنەوہى ھەرىمى كوردستان لەرووداوەكان و پىشنىارەكان وەزارەتى ناوخۇش لىژنەيەكى نارد بۇ ئەو دەفەرەو دەستنىشانى كەمتەرخەمانى لە بەرپىرسەكانى وەزارەتى ناوخۇ كىردو، كارى پىويستىش بەپىي ياسا ئەنجام دەدەرىت، ئىمە ئىجرائات وەردەگرىن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، دكتۇر ئەحمەد تەعقىبىت ھەيە، فەرموو.

بەرپىز د. احمد ابراهيم على(وہرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز جەنابى وەزىر سەبارەت بە نەگەيشىتنى ھىز، دىيارە ئەلئىت لەبەر ئەوہى كە نەگەيشىتونەتە ئەو، يەئنى سەعات 11 شەو كۆتايى ھاتوہو، يەئنى ماوہكە زۇر زۇر بوو، بۇ ئەو ھىزانە نەيانتوانىوہ لە دەوكەوہ بگەن، ئەمە يەكەم، پىرسىيارى دووہم: جىاوازي لەنىوان ھەلۆيىست و كارەكانى وەزارەتى ناوخۇ، راستە ياسا يەكە، بەلام ھەست بە جىاوازي دەكرىت، وەكو ئەوہى كە جەنابىشت ئامازەت بەھەندى زىيادەپۇيىدا، پىرسىيارەكە لىرەدايە، ياساكە يەكە، بەلام ھەلۆيىست و كارەكان جىاوازي تىدا بەدى دەكرىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ياسا يەكە، ياساكەش تەتبىق كراۋە، ئىمە ھەول دەدەين بەزۋوتىن كات، ئىۋە بزانن دوو ۋەزارەتى ناوخۇ ھەبوۋە، بەدوۋ تەعلىمات ئىشى كىردوۋە، بەدوۋ جىاۋازى ئىشى كىردوۋە، بەيەك رۇژ ناتۋانیت ھەموۋى بەكەيت بەيەك، مەشاكىل ھەيە، بەلام ئەۋە خەرىكىن ئىستا ئەۋ ياسا كە ئىۋە لىرە تەصدىقتان كىرد، گەۋرەترىن ھاندەرە بۇ ئىمە كە ھەموۋ ئىجرائات و تەتبىقاتىك بىت بەيەك، ئومىدى ئىمە ئەۋەيە ھەول دەدەين كە ھەموۋى بىت بەيەك، كەموكۋرى دەبىت لىرە و لەۋى بەلام ئامانجى كۆتايى يەكە، خالى دوۋەم، سەعات 11 نەبوۋ، پىش سەعات 11 كۆنترۆلى ۋەزەكە كرا، كە ھىزەكان داخلى زاخۇ بوۋن بەماۋى سەعاتىك، دوو سەعات كۆنترۆلى ۋەزەكەيان كىرد، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، رىزدار بىرىقان سەرھەنگ، فەرموۋ.

بەرپىز بىرىقان اسماعىل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من تەنھا يەك پىرسىارم ھەيە، جەندىن لە ژنانى سالۋنەكانى شارى ھەولىر، ئاگادار كراۋنەتەۋە كە كامىرا دابنىن لە سالۋنەكانىيان، بەپى رىنمايەكانى پارىزگاي ھەولىر بەمەرجىك ئەم رىنمايە لەشارى دھوك و سلىمانىدا نىە؟، بۇيە جەندىن خاۋەن سالۋن پەيوەندىان پىۋە كىردوۋم نارازىن لەۋ بىرپارە، چونكە ئەۋە گومان لەلاى ئافىرەت دروست دەكات، پىرسىار ئايا بەرپىز ئاگادارى لەم رىنمايە كە پىشكەش كراۋە بەدانانى كامىرا لە سالۋنەكانى ژنان، مەبەست چىە لەدانانى كامىرا؟، بۇ؟ ئايا ئەمە شتىكى بە راست دادەندىت، ئايا ئەگەر وايە بۇ تەنھا لە ھەولىر؟ بۇ بەس بۇ ژنان؟، ئەگەر بۇ ئەمەن و ئاسايشە، سالۋنى ژنان جىگاي تاۋانباران نىە، بۇچى لە سالۋنى پىاۋانىش داناندىت، ئايا ئەۋە پىشلى كىردنى ماقى مروۋ نىە؟، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموۋ.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خوشكە بىرىقان ۋا بزانم بۇ ھەمان مەبەستىش تەلەفۇنت بۇ پارىزگار كىرد، ۋەلامىشى دايتەۋە، بەلام بەپى بىرپارىكى لىژنەي ئەمنى پارىزگا، داۋا كراۋە لەسەرجم ئوتىلەكان، چىشتخانەكان، مۇلەكان، شوپنە گىشتىەكان، بەمەبەستى ھاۋكارى كىردن لە پاراستىيان كامىرا لەدەرەۋەي شوپنەكانىيان دابنىن، بۇ چاۋدىرى و پاراستنى ئەمنىەتيان، ئەۋەش ئىجبارى نىە، بەلام بۇ سەلامەتى شوپنەكەۋ بەرژەۋەندى گىشتىە، بەلام

ئەگەر حالەتتەك ھەبىت لەناو سالۇنچان دانابىت، ئەو پېمان بلى، بەلكو خاوەن سالۇنەكە خۇى دايناوھ تا ئىمە ئىجرائاتى لەگەل بكەين، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بېرىقان خان تەعقىبەت ھەيە، فەرموو.

بەرپىز بېرىقان اسماعىل سەرھەنگ:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلى جەنابى وەزىر چەند سالۇنچىك پەيوەندىان پىوھ كىردم، تەئكىدىان كىردۇتەوھ كە ئىجباريان كىردوون دوو كامپىرا دابنىن يەك لەدەرەوھ يەككىشى لەزورەوھ، مەن بەخۇم ئافىرەتم تازە بەھەياتم ناچمە سالۇن، چونكە سالۇنچىك وەكو مۇبايلى لى ھاتوھ كە چەند ئىك بكوژىت لەبەر سالۇن، ئەوھ شتىكى نا ئىنسانىيە، بۇ لە سالۇنى ئىزان چى دەكرىت، تا كامپىرا دابندىت، گەر بۇ ئەمەن و ئاسايشە بۇ دەرەوھش بىت مەن ھەر قىولم نىيە، ئەگەر ئىن خۇى رازى نەبىت لى دابندىت، بۇ داى دەننن، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپىز كىرىم سىنچارى (وەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبىئى مەنىش وەكو تۇ دىزى ئەوھم، كە لەداخلى سالۇن دابندىت، بەلام با پىت بلىم، پاش دانانى كامپىرا لە مۇل و شوپنە گىتىھەكان، لە سالۇنەكان، زۇر تاوان كەشف بوو، زۇر كارى پۇلىسى ئاسان كىردۇتەوھ، نەمۇنەمان زۇر، بەلام ھەر سالۇنچىك نەپەوئەت داى بنىت، ئەوھ ئىجبارى نىيە، ئەوھ ئىختىارىيە، پىم بلى فلان سالۇن ئىجبارىيە بەنامە بۇم بنووسە، بۇ ئەوھى ئىمە ئىجرائاتى ياساى وەرىگرىن لەگەل ئەوانەى كە ئىجباريان كىردوھ كامپىرا دابنىت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار فاضل حەسن اسماعىل، فەرموو.

بەرپىز فاضل حەسن اسماعىل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وھلامى پىرسىيارەكانم وەرگرت، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، رىزدار زكىيە سەيد صالح، فەرموو.

بەرپىز زكىيە صالح عبدالخالق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەرەتادا بەخىرھاتنى جەنابى وەزىر و ھاوکارانى دەكەم، بەپاستى مەن ھەشت پىرسىيارم ھەبوو، شەشىان جوابى دراوھتەوھ، بەس دووانىان ماوھ، يەكەم: ئىمە دەزانىن بەگوپىرەى دەستوورى عىراق، ھەر ھاوولاتىيەك

ماڧى ئەۋەى ھەيە كە پەساپۇرت ۋەربگرىت، بەس جياۋازى رەگەزى ھاتۋەتە كاپەۋە لە جىبەجىكردى ئەۋەدا، ئەۋىش ئەۋەيە كە كاتىك ئافرەت دەچىت پەساپۇرت دەرېكات، دەلىن دەبىت ۋەلى ئەمرى لەگەل بىت، من نازانم تاچەند ئەۋە چارەسەر كراۋە؟، ھەرچەندە بەر لەۋەى راپۇرتەكە بىتە رەگەزنامەن من ئەۋ پرسیارەم كەرد و تارادەيەكش جۋابى ئەۋەم ۋەرگرتەۋە، پرسیارى دوۋەم: لە ياساى رەگەزنامەى عىراقىدا كە دەزانين لە 2006 دەرچوۋە، دەستۋورى عىراقىش لەدۋايدا لەسالى 2006 ھاتە جىبەجىكردىن، لەبەر ئەۋە ھەندى ئەحكام ھەيە لەۋ ياسايدە كە لەگەل دەستۋورى عىراقدا ناگونجىت، ھەرچەندە دەرچوۋنى ياساى رەگەزنامە تايعى حكومەتى عىراقە، من دەمەۋىت بزائەم ۋەكو ۋەزارەتى ناۋخۇ چ ھەماھەنگىەك ھەيە لەگەل حكومەتى فیدرال بۇ تەعدىلات تا بىخەنە ناۋ ئەم ياسايدە كە نىستا ھەيە؟، چۈنكە بەراستى ھەندى ئەحكامى تىدايە لەگەل دەستۋورى عىراقدا ناگونجىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

دەستۋور سالى 2005 بوۋ، نەك سالى 2006، فەرموۋ.

بەرپىز زكىە صالح عبدالخالق::

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

جىبەجىكردەنەكەى لەسالى 2006 بوۋ، من تەئكىد كەردۋەتەۋە كە لە كۇتايى سالى 2006 جىبەجىكراۋە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىز جەنابى ۋەزىر، فەرموۋ.

بەرپىز كرىم سىنچارى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

پىدانى پاسپۇرت بىپارىكى حكومەتى فیدرالە، ھەموۋ مەرجانىش لەۋىۋە دەردەچىت، ۋە پىدانى ژمارەى پاسپۇرتىش لەپىگەى رەزامەندى ئەلكترۇنىەۋە واتە كۇنترۇل لەدەست نىمەدا نىە، بەلام لەھەفتەى راپردوۋ بىپارىك لە حكومەتى مالىكىەۋە دەرچوۋ، ھەر ئافرەتەك تەمەنى 18 سالى تەۋاۋكرد بۇى ھەيە داۋاى ۋەرگرتنى پاسپۇرت بكات بەبى رەزامەندى كەسوكار، نىستاش لەھەرىم پەپەرۋ دەكرىت، نىمەش زۇر ھەۋلماندا بەراستى بۇ ئەۋ مەۋزۋە، خالى دوۋەم، بەراستى زەكىە خان، مەبەستتان پوۋن نىيە كام ئەحكام و ماددە لەم ياسايدە؟، بەلام دەمەۋىت بە بەرپىزتان بلىم ھەموۋ نىشوكارەكانى تايبەت بە رەگەزنامەۋ پەنابەرى ونشىنگە بە گوپەرى ماددەى 110 لەدەسەلاتى حەسرى حكومەتى فیدرالدايە، ياساى ژمارە 26 سالى 2006، لە ئەنجومەنى نوپنەرانى عىراق دەرچوۋە، خۇتان دەزان نىمە لە ھەرىم ناتوانين ھەموارى بکەين، بەلام دەتوانين پەسەندى ياساكە بکەين، يان بەشىك لەماددەۋ بىرگەكان ۋەربگرين، ئەۋىش بىپارى پەرلەمانى كوردستان دەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، پىزدار گوليزار قادر، فەرموۋ.

بەرپىز گولئىزار قادر اسماعىل:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخىرھاتنى جەنابى ۋەزىر ومىۋانە بەرپىزەكان دەكەم، ديارە من دوو پرسیارم ھەبوو، پرسیارى يەكەم، دەربارە رووداۋەكانى بادىنان، جەنابى ۋەزىر ۋەلامى داىهە، پرسیارى دووم: ئايا زەمانەت چىيە، جارىكى تر ئەوانەى كە رووياندا لە سلىمانى و بادىنان كە دووبارە نابیتهوه؟، ئايا ھىزەكانى ئەمنى لە چاكسازىدان يان لەنامادە باشىدان بو ئەوهى جارىكى تر ئەوانە دووبارە نەبنەوه؟ سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز كرىم سنجارى (ۋەزىرى ناوخۇ):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەكاتى روودان ۋەھەبوونى ھەر زانىارىيەك لەسەر ھەر رووداۋىك ھىزەكانى پۇلىس دەخرىنە حالەتى نامادەباشىيەوه، بەلام مەسەلەى گرەنتى، دەگەرپىتەوه بو خودى ھاوولانتیان و لایەنەكان كە حەق وایە بەر لە ئەنجامدانى ھەر خۇپىشاندانىك بەلایەنى كەمەوه ئاگادارمان بكەنەوه، تاوەكو رپرەوى خۇپىشاندانەكە بپارىزىن لەھەموو كردهويەكى تىكدەرەنە، ۋە لىشت ناشارمەوه، ئەم حەوادسى ئەخىرە ئىمە دىراسەيەكى باشى دەكەين كەموكورپەكان دەبىنين كە چىيە، ۋەلەسەر ئەساسى ئەوه پلانى تازە دادەنئىين، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، رپىزدار عەونى بەزاز، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

من سى پرسیارم ئاراستەى جەنابى ۋەزىر كرد، سەبارەت بە پرسیارى سىيەم ۋەلامەكەم ۋەرگرتەوه، تەنھا 2 پرسیار دەمىنئىتەوه، يەكەمیان: دانىشتوانى گەرەكەكانى عەرەب، تەعجیل، خانەقا، تەيراوه، لەشارى ھەولیر كىشەیان ھەيە سەبارەت بە بابەتى قەرەبوو كىرنەوه، كە بەبپارىكى حكومەت دەست بەسەر مولكەكانیان گىراوه، كە لە فەرمانگەى تاپۆ بەناوى خۇيان تۆمار كراوه، ۋە لەبەرامبەریشدا كرىچپەكان بە پارچە زەوييەك قەرەبوو كراونەتەوه، لەلایەن حكومەتەوه، بەلام ئەوان بىبەش كرابوون لەو قەرەبوو كىرنەوهيە، ۋە بى حال و مال ماونەتەوه، ۋەھىچ سەرچاۋەيەكى داھاتیان نىيە بو گوزەرانى خىزانەكانیان، ۋە قفل كىردنى خانوۋەكانیان كە بەكرى دراون لەلایەن خاۋەنەكانیانەوه دوای دەر كىردنى كرىچپەكان بى ئەوهى خاۋەن مولكەكانیان قەرەبوو بكرىنەوه، يان خانوۋەكانیان ئىستىملاك بكرىت، واتە مولكیان حجز كراوه، لەھەمان كاتىشدا ئەو وارىداتەو داھاتەى كە بۇى دەھات لەئەنجامى بەكرىدانى مولكەكەى بۇى نەماوه، لىى مەحروم بووه، سەبارەت بەم بابەتە لىژنەى ياساىي بەنوسراوى ژمارە(242) لە 7/31 /2011، ئاماژەى بەوه كرد كە بەپىي ماددەى (23) لە دەستوورى ھەمىشەيى عىراق مافى مولكايەتى پاریزراوه، نابى كەس مولكى لى زەوت بكرىت پىش ئەوهى قەرەبوو بكرىتەوه، ۋە پارەى خۇى ۋەربگرىت،

يان قهره‌بوو كردنه‌وه به‌پارچه زه‌وييه‌ك، به‌پيى ياساى ئىستيملاكى ژماره(12)ى سالى 1981 به‌ركار له‌هه‌ريى گوردستان، هه‌رچه‌نده ئه‌مانه ده‌توانن قهره‌بوو له‌حكومه‌ت و ئه‌و ده‌زگايانه وه‌ربگرن كه مولگه‌كانيان حجز كردوون، وه كرپچه‌كانيان ده‌ركردووه، بى ئه‌وه‌ى ئىجرائاتى ياسايى وئسوئى ئه‌نجام بدن، وه قهره‌بووى ئه‌و خاوه‌ن مولگانه بكه‌نه‌وه، لىژنه‌ى ياسايى پيشنيارى كرد كه نووسراويك ئاراسته‌ى وه‌زاره‌تى ناوخۆ بگريئ، بۆ چاره‌سه‌ركردنى ئه‌م كيشه‌يه به‌زوتريين كات، بۆ ئىستيملاك كردنى مولگه‌كانيان به‌پيى ياساكانى كارپيكراو له هه‌ريئما، به‌لام تا ئىستا هيج نه‌كراوه ئايا وه‌زاره‌ت چى له‌به‌رده‌مدايه بۆ چاره‌سه‌ركردنى ئه‌و كيشه‌يه؟، به‌تايبه‌تى ئه‌گه‌ر ئه‌م حاله‌ته به‌رده‌وام بيئ، قورسايه‌كى دارايى قورس ده‌كه‌ويئته سهر حكومه‌ت، چونكه ئه‌وان ده‌توانن داواى (اجر مثل) واته كرى هاوتا بكه‌ن له‌حكومه‌ت، پرسىارى دووه‌م: ئاشكرايه لاي هه‌موومان كه‌وا رووداوه‌كانى هاتوچۆ زۆربه‌ى زۆرى له‌ئه‌نجامى به‌په‌له لىخووپىنى ئوتۆمبيل و سه‌رپيچى كردنى ياساو رپنمايه‌كانى هاتوچۆيه، ژماره‌ى ئوتۆمبيله‌كان تۆمار ده‌كريئ به‌هوى ئامپه‌ركانى كۆنترۆل كردنى رپگاووبانه‌وه ده‌ستخۆشى له وه‌زاره‌ت ده‌كه‌ين بۆ ئه‌م مه‌به‌سته، به‌س پرسىاره‌كه‌م ئه‌ويه، ئايا ناتواندريئ مه‌فرزه‌كانى كه له‌كۆنترۆل ئىش ده‌كهن، خه‌به‌رى مه‌فرزه‌كانى ترى پيشوو بدن له‌كاتى سه‌رپيچى كردنى ياسايى، واته غه‌رامه‌كانى به‌فه‌ورى وه‌ربگريئ، له‌جياتى ئه‌وه‌ى كه تۆمار بگريئ به‌فه‌رز، ئه‌گه‌ر به‌فه‌رز بيئ كه‌س له فه‌رز ناترسىئ، ده‌ئىن كه‌ى موراجه‌عه‌ى دائيره‌ى هاتوچۆمان كرد ئه‌وكاته غه‌رامه‌كه ده‌دين، به‌لام ئه‌گه‌ر هاتو فه‌ورى وه‌ربگريئ ئه‌مه وابزانم زياتر خه‌لك ئىلتىزام ده‌كات به‌ياسا ورپنمايه‌كانى هاتوچۆ، زۆر سوپاس.

به‌رپز سه‌رۆكى په‌رله‌مان:

سوپاس، به‌رپز جه‌نابى وه‌زىر فه‌رموو.

به‌رپز كرىم سنجارى (وه‌زىرى ناوخۆ):

به‌رپز سه‌رۆكى په‌رله‌مان.

پرسىارى به‌كه‌م: ئه‌وه‌ى گه‌ره‌كه‌كانى عه‌ره‌ب، ته‌عجىل، خانه‌قا، ته‌يراوه، به‌ئى له‌به‌شىكى گه‌ره‌كى خانه‌قا، چه‌ند خانوويه‌ك له ته‌عجىل و عه‌ره‌ب خانووه‌كان خه‌رىكى دارمان بوون، وه زۆر كۆن بوون، كه‌لكى ژيان وگوزمه‌رانىان نه‌مابوو، وه چه‌ند جارپك له‌چاوى كاميراكان پيشاندان، بۆيه وه‌ك هه‌لمه‌تئىكى به‌دواداچوون كرپچه‌كانى ئه‌م خانووانه له‌لايه‌ن پاريزگاي هه‌ولپه‌روه بانگ كران، يه‌كى پارچه زه‌وييه‌كىان پيدرا تاكو له‌م بارودۆخه ناله‌باره رزگارىان بيئ، وه داوا له‌خاوه‌ن مولگه‌كان كرا كه نابيئ به‌م شپوه‌يه خانووه‌كانيان به‌گريئ بدن، كه به‌كه‌لكى ژيان نايه‌ت، تاكو ته‌عميرى ده‌كه‌نه‌وه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش به‌ئىن نامه‌يان لى وه‌رگىراوه، ئه‌وانىش داواكارن كه خانووه‌كانيان ئىستيملاك بگريئ و قهره‌بوو بگريئ، به‌لام صنفي خانووه‌كان تاكو ئىستاش به‌سه‌كه‌نى ماوه‌ته‌وه، ناتوانين قهره‌بوويان بكه‌ينه‌وه، ته‌ملىك كردنى ئه‌م خانووانه‌ش پيويسته له‌رپگه‌ى وه‌زاره‌تى شاره‌وانيه‌وه بيئ، پرسىارى دووه‌م: تيژره‌وى له‌هۆكاره سه‌ره‌كه‌كانى رووداوى هاتوچۆيه كه له‌ئه‌نجامدا رووداوى دلته‌زىنى لى ده‌كه‌ويئته‌وه، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته

چەندەھا كامپىرا لەرپىڭاۋ بانەكان و شەقامەكان دانراون، لەھەولپىر لەرپىڭاۋ پۇستەۋە سەرپىچى و غەرامەكە دەنپىرەن بۇ مالى خاۋەن ئۆتۆمبىل، لەسلىمانى پاش ئەۋەى كە كامپىرا خىرايىيەكەى دەگرىت لەدوورى نىو كىلۆ مەتر مەفرەزەبەكى تىران ھەيە كە ئۆتۆمبىلەكە رادەگرن و پسولەى غەرامەكەى دەدەنى، ھەندى ئۆتۆمبىل ناۋەستىت بەردەوام دەبىت لە تىز رەۋى، ناچار لەسجىلدا پسولەكەى دەمىنىتەۋە، ھەتا ھاۋولاتى موراجەعە دەكات، لەپارىزگاى دەۋكەش كار دەگرىت لەسەر بلاۋكردنەۋەى سەرچەم سەرپىچەكان بەۋىنەۋە لەرپىڭاۋ ساىتى ئەنتەرنىتى ھاتوۋچۇى دەۋك ھەر ھاۋولاتىك دەتوانىت بەدواداچوون بكات و سەرپىچەكەى خۇى بىيىنەۋە، ئومىدەۋارىن ئەم پلانەمان لەھەولپىر وسلىمانى و گەرميانىش دووبارە بكەينەۋە، بەراستى پلانى ئەساسى ئىمە ئەۋەى ئەنتەرنىتە، ھەركەسىك رەقەمى سەيارەى خۇى لىدەدات و لەكۆمپىوتەر دەرى دەكات كە غەرامەى چەند ھەيە، لە دەۋك جىبەجى دەگرىت، ئەۋە ئىستا لە سلىمانى و ھەولپىرىش خەرىكىن بەپشتىۋانى خۋاى گەۋرە لەماۋەى 2 ھەفتەدا جىبەجى دەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عەۋنى تەعقىب تەھبۇۋ؟، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بەنىسبەت قەرەبۇۋ كىردنەۋەكە، تەبەن پارىزگاى ھەولپىر ئەۋ ئىجرائاتەى كىردوۋە، خانوۋەكان ۋەكو جەنابى ۋەزىر دەللىت بەۋ شىۋەيە نىە كە روۋخابىت و خەلكى تىدا نەزى، فىئەلەن خالك تىدا دەزىۋاۋ وارىداتى ھەبۇۋ بۇ خاۋەن مولكەكان، واتە بى بەشيان دەكەين بى ئەۋەى ئىجرائاتى ياساى ۋەربىگرىت، ئەۋە موخالەفەى ياساى، ئىلتىزامىكى قورس دەكەۋىتە سەر حكومەت، ۋە سەبارەت بە پرسىارى دوۋەم، پىشنىار دەكەم كە غەرامەى فەۋرى ۋەربىگرىت، ئىستا ئەۋەى سلىمانى ئەۋ ۋەرگرتنە مەۋجودە، بەس لەھەولپىر ئەۋە ناكىت، ئەگەر لىرەش ئەۋە بىكرىت ئەۋە خەلك زىاتىر ئىلتىزام دەكات بە تەعلىماتى ھاتوۋچۇ، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، جەنابى ۋەزىر، فەرموو.

بەرپىز كرىم سىنجاى (ۋەزىرى ناۋخۇ):

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

تەبىئى ئەۋ خەلكانەى كەلەناۋ ئەۋ خانوۋانەدا بوون، ھەموۋتان بىنىتان خۇپىشاندىان كىردو ھاتن داۋايان كىرد كە ۋەزىران خراپەۋ ژىانىان خراپە، بۇيە حكومەت سەرو پارچە زەۋىيەكى پىدان، تا لەۋ خانوۋانە دەربىچن، ئىنجا ئىمە لەگەل پارىزگار قسە دەكەين جارىكى تر دەتواندىت خاۋەن مولكەكان بىن و قسەيان لەگەل بكەين، بەنىسبەت ۋەرگرتنى پارەى موخالەفە بەخىراىى، ئىمە ھەموۋمان لەم كۆمەلگايە دەزىن،

بەرپراستی تووشی مەشاکیلکی گەورە بووین، نامەوئیت نموونە بەینمەو، بەلام لەهەمووی باشتەر ئەووی ئەلکترۆنیە، ناتوانئیت بلئیت نیمەو ناتوانم، ئەچئیت رەقەمی سەیارەکە ی لئیدەدات و دەزانئیت غەرامە ی هەیه یان نا؟، بەلام ئەووی کە سەیارە رادەگیرئیت لەسلیمانی بەراستی تووشی چەند موشکیلەیهک بووین، کئشەکانیش گەیشتە دادگا، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیر و گشت ئەندامانی بەرپز یەکە بەیهکە، کە زۆر بەراشکاو ی پرسیارەکانی خۆتان کردو جوابەکشیتان بیست، هەندیکی بەدلئان بوو، هەندیکی تریشی بەدلئان نەبوو، بەس رپوونکردنەو هیهک و شەفافیهتیک بۆ گشت خەلگی کوردستان بەدیار کەوت، بەپشتیوانی خوی گەورە بەردەوام دەبین لەسەری، لە داها توویەکی نزیکیشدا وەزیرە بەرپزەکانی تر لەپیش پەرلەمانی بەرپز نامادە دەبن و رەئی خۆیان دەدەن و رپوونکردنەو دەدەن، بۆ ئەووی ئەو ناروونیە ی کە هەیه نەمیئیت، ئیستا داوا لەجەنابی وەزیر دەکەین ئەگەر قسە ی هەیه بۆ پەرلەمانتاران، فەرموو.

بەرپز کریم سنجاری (وەزیری ناوخۆ):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

دەمەوئیت سوپاسی هەموو لایەک بەکم، کە ماندوویمان کردن لەم دانیشتنەدا، وە سوپاسیکی زۆر بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان. وە سوپاس و رپز ی تایبەت بۆ خوشک وبرا ئەندام پەرلەمانەکان، کە پرسیار و تییینیان ئاراستەکردین، هیوادارم ئیمە توانیبئتمان وەلامی تەواومان دابئتەو، هەرودها سوپاسیکی زۆر تایبەتی بۆ سەرۆک و ئەندامی لیژنە ی ناوخۆ، کەبەوردی بەدواداچوونی کارەکانیان کردوو، سوپاسی تییینیەکانیان دەکەم، لەکوئاییدا قسەکانم بەو کوئای دینم، کە جاریکی تریش دووبارە ی دەکەمەو بەبەر ئەووی رپووداوەکانی زاخۆ لەناکاو و کتوپر بوو، داوا ی مۆلەت نەکراوو لەرپۆزی هەینی بوو، راستەوخۆ دوا ی نوپزی نیوەرۆ، نەتوانراو راستەوخۆ لەلایەن هیزەکانی ناوخۆ کۆنترۆلی بارودۆخەکە بکریت، وە ماو هیهک دوا ی گەیشتنی هیزەکان بارودۆخەکە کۆنترۆل کرا وە ئیستاش برپاری لیکۆلینەو کراو تەو بۆ هەموو ئەو کەسانە ی کە گیراون یان بەکەفالهت ئازاد کراون، ئیمەش لەرپگای دادگا و داواکاری گشتیەو بەدواداچوونی یاسای بۆ هەموو کەیسەکان دەکەین، وە بەرپزتان و هەموو خەلگی کوردستانیش دلئیا دەکەینەو هەرکەسیک سەرپچی کەر یان کەمتەر خەم بووبئت، ئیجرائاتی یاسای لەگەل دەکریت، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس بۆ جەنابی وەزیر، سوپاس بۆ ئەو بەرپزەکانی کە ئەم دانیشتنە لەکەنالی ئاسمانی پەرلەمان دەبینن، تەمەناش دەکەین ئەو برایانەشی کەوا لەواجب کەمتەر خەمیان هەیه، بزائن کە سزا دەدەرین، خۆیان خۆیان با چاک بەکەنەو پیش ئەووی جاریکی تر بچنەو سەریان، خوشک و برایانی بەرپز

كۆبۈنەۋەى داھاتوومان دوو سبەى دەبىت واتە رۇزى 2011/12/31، سەعات 10 لىرە ئامادە بن بۇ
ئەۋەى دەنگدان لەسەر درىژگردنەۋەى خولەكە ئەنجام بدرىت، تا ئەوكات بەخواتان دەسپىرم.

محمد قادر عبدالله(د.كمال كەركووكى)

سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

د. ارسلان بايز اسماعيل

جىگرى سەرۆكى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله

سكرتيرى پەرلەمانى

كوردستان - عىراق

پەرلەمانى كوردستان - عىراق

پروٹوکۆلى دانىشتىنى ژماره (23)

شەممە رېكەوتى 2011\12\31

خولى سېيەمى ھەئىزاردن

پروتۆكۆلى دانىشتىنى ژماره (23)

شەممە رېكەوتى 2011/12/31

كاتزمىر (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى شەممە رېكەوتى 2011/12/31 پەرلەمانى كوردستان - عىراق بە سەرۇكايەتى بەرپىز محمد قادر عبدالله (د.كمال كەركووكى) سەرۇكى پەرلەمان و، بە نامادەبوونى بەرپىز د.ارسلان بايز اسماعيل جيگري سەرۇك و، بەرپىز فرست أحمد عبدالله سكرتېرى پەرلەمان، دانىشتىنى ژماره (23) ى خولى سىيەم، سالى (2011) ى خوى بەست.

بەرنامە ى كار:

بەپىي حوكمەكانى برگه (1) ى مادده (20) له پەپرەوى ناوخوى ژماره (1) ى ھەمواركرائى سالى 1992 ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستە ى سەرۇكايەتى پەرلەمان برپارى درا دانىشتىنى ژماره ى (23) ى خولى سىيەمى ھەئبژاردن له كات (10) ى پېش نيوەرپۇ رۇژى شەممە رېكەوتى 2011/12/31 دا بەم شىوديه بىت:

- 1 - بەردەوام بوون لەسەر گفوتوگۆكردنى ئەم پېشنياره ياسايانە ى خوارەوہ:
 - أ- پېشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
 - ب- پېشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىه تايبەتەكان.
 - ج- پېشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىه تايبەتەكان له ھەرئىمى كوردستان.
 - د- پېشنيارى ياساى مافەكانى كورته بالاکان له ھەرئىمى كوردستان.
 - ه- پېشنيارى ياساى تايبەت بە كورته بالاکان له ھەرئىمى كوردستان.

2- وتاری سەرۆکی پەرلەمان بەبۆنەى كۆتايى ھاتنى خولى گریدانى يەكەمى پەرلەمان.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەرەو مېھرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، دانىشتنەگەمان دەكەينەو، خولى سىيەمى ھەئىژاردن، سالى سىيەم، خولى گریدانى يەكەم، ژمارەى دانىشتن (23)، رۆژى دانىشتن 2011/12/31، بەرنامەى كار؛ بەپىيى ھوكمەكانى بىرگەى (1)ى ماددەى (20) لە پەپرەوى ناوخوى ژمارە (1)ى ھەموار كراوى سالى 1992ى پەرلەمانى كوردستان - عىراق، دەستەى سەرۆكايەتى پەرلەمان بىرپارىدا بەرنامەى كارى دانىشتنى ژمارە (23)ى ئاسايى خولى سىيەمى ھەئىژاردن لە كاتژمىر (10)ى پىش نىوەرۆى رۆژى شەممە رىكەوتى 2011/12/31، بەم شىوہىە بىت:

1- بەردەوام بوون لەسەر گفئوگۆگردنى ئەم پىشنيارە ياسايانەى خوارەو:

أ- پىشنيارى ياساى مافەكانى كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەريمى كوردستان.

ب- پىشنيارى ياساى گرنگيدان بە كەمئەندامان و خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان.

ج- پىشنيارى ياساى چاودىرى كردن و شياندىنى خاوەن پىداويستىە تايبەتەكان لە ھەريمى كوردستان.

د- پىشنيارى ياساى مافەكانى كورئە بالاكان لە ھەريمى كوردستان.

ھ- پىشنيارى ياساى تايبەت بە كورئە بالاكان لە ھەريمى كوردستان.

2- وتاری سەرۆكى پەرلەمان بەبۆنەى كۆتايى ھاتنى خولى گریدانى يەكەمى پەرلەمان.

ئىستاش داوا لە لىژنەى ياسايى و لىژنەى كۆمەلايەتى و لىژنەى دارايى دەكەين كەرەم بكەن بۆ سەر مەنصە، نوقتەى نيزاميت ھەيە؟ فەرموو.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپىيى ئەو بەرنامە كارە بىت، ئىمە وەكو فراكسيونى كوردستانى داوا دەكەين ئەو بىرگەى دووہمە، كە وتارى جەنابتە بەبۆنەى كۆتايى ھاتنى خولى گریدانى يەكەمى پەرلەمانەو بەگۆردىت بۆ دەنگدان لەسەر درىژگردنەوہى خول و، ئىمە لەگەل ئەو دەين.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

تكاىە، ئىستا لە خالى يەكەمين، كەى ھاتىنە ئەوئ، ئىنجا رەئى خۆتان بدەن، بىرگەى دوو دەخوينىنەو، ئىنجا پىشنيار ھەبىت بۆ درىژگردنەو، بۆ كۆتايى ھاتن، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شھاب نورى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆكارم ھەيە بۆ ئەم قسە گردنە، بۆ ئەوہى ئىمە دەست نەكەين بە بىرگەى يەكەم و ماوہ بدەين، چونكە ئەوہى من ئاگادارم دوئى شەو ھەتا سەعات (11)ى شەو بەرپىزان لىرە ئامادە بوون، بۆ ئەوہى راپۆرتەكە

تەۋاۋ بىكەن، بۇ ئەۋەدى ھىچ كەمۇكورتىيەك لە راپۇرتەكە نەبىت، ھىچ كەمۇكورتىيەك لە ياساكەدا نەبىت، بۇيە ئەگەر ھاتو ئىمە بېرىرى ئەۋە بىدەين خولەكە درىژ بىكەينەۋە لە پىشدا، بىگومان لە ھەفتەى داھاتوودا، بلىين دواى پشوى سەرى سال رۇژى 1/1 دەستمان پى كىردەۋە بە دەۋام، ئەۋ ياسايە زۇر بە تىرۋتەسەل تر بەبى نوقصانى، بەبى كەمۇكورتى ئىمە دەتوانين لە گىفتوگۇيەكانى بەردەۋام بىن و دەنگى لەسەر بىدەين، لەبەر ئەۋە من يەك پىشنىارم ھەيە بۇ جەنابت، ئىمە داۋاكارىن پشوو ۋەرنەگرين بە ھىچ جۇرىك، بەلام داۋاكارىن لە سەرۇكايەتى پەرلەمان، دەزانم ئەمە لە پەيرەۋى ناوخۇ بەۋ شىۋەيە نىيە، بەلام داۋاكارىن لە پەرلەمان دوو مانگەكە دەۋام بىكەين، بەلام مانگى سى لەبەر ئەۋەدى عوتلەيەكى زۇرى تىايە، ئىمە پشووۋكەمان لە مانگى سىدا ۋەرگرين و، زۇر سوپاس.

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

ئەۋە موخالىفى پەيرەۋى ناخۇيە، ناتوانين، ئەگەر بىتانەۋىت تەمدىدى بىكەن ھەقى ئەۋەتان ھەيە بە دوو لەسەر سى دەنگى ئەندامانى پەرلەمان، تەنھا يەك مانگ تەمدىد بىكەن، لە ھەفتەيەك تا مانگىك، فەرموو كاك كاردۇ.

بەرىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

با پىشنىارەكانمان لە پەرچەكردار نەبىت، بەلكو لە بەرژەۋەندى پەرلەمان و ژيانى خەلك و ياساكان بىت، ئىمە لەگەل درىژكردنەۋەيەكىن، ئەگەر چەند ياسايەك ھەيە لە بەرژەۋەندى ژيانى خەلك دايەۋ پەيوەندى بە توپىك ھەيە درىژ بىكرىتەۋە، ئەگەر ھەر بۇ دەۋامىكى شىكى بىت، ئىمە لەگەل درىژكردنەۋە نىن، بە مەرجىك لەگەل درىژ كىردنەۋەين، كە خزمەتى ياسايەك بىكات، يان ئەۋ ياداشتانەى كە داۋمانە پەيوەندى بە پىشنىارەكانى خەلكە، ھەموو پەرلەمانتارانى بەرىز ئىمە دەۋايە لە فەسلى تەشرىعى ھەموو ئەۋ ياسايانەى پىۋىستە تەۋاۋمان كىرد بۋايەۋ ھەموو ئەۋ ياداشت و پىرسە گىشتيانەى كە پەيوەندى ھەيە بە بەرنامەى كار، بە ھەر ھۆكارىك بىت سەرۇكايەتى تىدا بەرپىرسىارە، بەلام ئىستاش ئىمە لەگەل درىژكردنەۋەيەكىن، كە چەند ياسايەكى گىرنگ ھەيە لە كوردستان ۋەكو بەشىك لە بودجە، بۇ نەۋنە، ھىسابى خىتامى، راپۇرتى تەۋاۋ بوۋە، دەبىت بىخرىتە بەرنامەى كار.

دوو/ ياساى زانىارىيەكان، لىبۋوردنى گىشتى، ياساى مامۇستايان، بەلى لەگەل ئەۋ درىژ كىردنەۋەين و پىداگىرى لەسەر دەكەين و، سوپاس.

بەرىز سەرۇكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس بۇ جەنابت، يەكەم/ سەرۇكايەتى لىى بەرپىرسىار نىيە، ھەموو ئىۋەدى بەرىز، ئەندامانى پەرلەمان لە لىژنەكان، ئىۋە بەرپىرسىارن، (74) پىرۇژە زىاتر لە شەش مانگ، تا سالىك لەبەردەستتانە، تەۋاۋتان نەكردوۋە، راپۇرتان بۇ سەرۇكايەتى نەناردوۋە، سەرۇكايەتى لە بان ھەۋا ناتوانىت بىت

مونا قەشەى راپۇرتەكان بىكات، بۇيە كەمتەرخەمىيەكە لە خودى لىژنەكانە، لە خودى ئەندامانى پەرلەمانى گىشت فراكسىيۇنەكانە بەبى جىاوازى، ئىنجا دەچن بەر راگەياندىنەكان دەخەنە سەر سەرۇكاپەتى، سۆزان خان كەرەم بىكە.

بەرپىز سۆزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

ئەم داواكارىيەى من نە پەرچەكردارە، نە هىچ شتىك، من حەز دەكەم بۇ ئەوھى لەلەى ھەمووان روون بىت، بۇ نەموونە، ئەم ياساى كەمئەندام و خاوەن پىداوويستىيە تايبەتەكان، ئەمە پىنچ دانە ياسايە، ھەمووى دوو رۇژە، رۇژى چوارشەممە سەعات (9)ى شەو لە كۆبوونەوھە بووينەتەوھە، ئەم ھەموو ئەندامە قسەى كرددوھە، پىشنىارى ئەم ھەموو ئەندامانە وەرگىراوھە، ئايا ئەگەر ئىمە داوا بىكەين خولەكە درىژ بىكرىتەوھە، بۇ ئەوھى راي ھەموو ئەندامان وەرگىرىت و لە كۆتايىدا يەك راپۇرت بىت، ئەمە پەرچەكردارە؟.....

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

تكايە پىشنىارەكەى خۆت بدە، ھەر كەسىك حەقى ھەيە رەئى خۆى بدات، مەبەستىيان جەنابت نەبووھە، رەئى خۆت بدە بۇ تەمدىدەكە، تكايە، فەرموو.

بەرپىز سۆزان شەباب نورى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

تەنھا من قسەم كىرد بوو و پەرچەكردارىش نىيە، ئەوھە بۇ ئەوھى بزانرىت، بۇيە داواكارم لە پىشدا درىژكردىنەوھەكە بىخرىتە دەنگدانەوھە، بۇ ئەوھى ئىمە لەو كاتەى كە خولەكە درىژ دەكەينەوھە بەردەوام بىن لە مونا قەشە كىردنى ئەو ياسايە، سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بەرپىزان، لىژنەى ھاوبەش كەرەم بىكەن، فەرموون بۇ شوپىنى خۆتان، رىزدار دىكتورە رۇژان كەرەم بىكە.

بەرپىز د.رۇژان عبدالقادر دزەبى:

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوھى من لە كۆبوونەوھەكەى دوپىن بىشدار نەبوومە، ئاگادار نىمە لەسەر چ رىكەوتوونە، بۇيە ناتوانم بىم لەوئى نوپىنەرايەتى لىژنەكە بىكەم، زۇر سوپاس.

بەرپىز سەرۇكى پەرلەمان:

بزانى لىژنەكان وائىشى خۆيان دەكەن، ئىنجا دەللىن خەتاي سەرۇكاپەتىيە، باشە بۇجى؟ من ھەتا سەعات (9)ى شەو لىرە لەگەل وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلايەتى، لەگەل سەرۇكى لىژنە، لەگەل ئەندامى لىژنە، لەگەل جىگىرى سەرۇكى لىژنەى ياسايى، لەگەل لىژنەى دارايى لىرە بووينە، بۇجى حازر نابىن؟ سەلامەت بن، تكايە مەبەستەم جەنابت نىيە، پىداچوونەوھە بە ھەيكەليەتى لىژنەكان بىكرىت لە سەرۇك و جىگىرو موقەرىرو ئەندامەكانى، بۇ ئەوھى لەمەودوا ياسا لە 100% لەسەرتان تەتبىق دەكەين، ئەوانەى غائىب بن

ياسای (رعاية وتأهيل اشخاص ذوي الاعاقة لاقليم كردستان)، يهك/ له لايهن ئەنجومهنى وهزيرانى ههريمی كوردستان بهنووسراويان ژماره (2254) له 2011/9/15 ئاراستهى پههلهمانى كوردستان كراوه. دوو/ له ديوانى پههلهمان بهرپوهبهرايهتى كاروبارى پههلهمان له ريكهوتى 2011/9/19 واريده كراوه، يهعنى فههقهكه له 9/15 هاتوو، له 9/19 واريده كراوه. له دانىشتنى ژماره (4) له ريكهوتى 2011/10/3 خويندنهوهى يهكهمنى بو كراوه، به نووسراومان (ك1236) له 2011/10/5 ئاراستهى ليژنهكانى ياساو كوومهلايهتى كراوه، يهعنى فههقهكه تههنا سى روزه، ببوورن تههنا دوو روزه، چونكه له 10/3 خويندنهوهى بو كراوه، له 10/5 ئاراسته كراوه، بويه له راپورتهكه به سائيك فههقه هاتبوو، خهلهكه ليره نهبوو، نهوه ئەنجومهنى وهزيران بو ئەنجومهنى شووراي ناردوو، بويه ئيمه لهسهه كوپيهك ناتوانين بيين ليره موناقهشهى بكهين، يان خويندنهوهى بو بكهين و ئاراستهى ليژنهكان بكهين، ههزم كرد ئهم روون كردنهوهيهتان به گهنگ زانى بو ئيوه بهرپز بليم، ئيستا بههدهوام بن لهسهه كارتان، فههروون.

بهرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهرپز سهروكى پههلهمان.

ئيستا دهبيت پيشنيارى ناوئيشانى ياساكه بخريته دهنگدانهوه، ئايا ئەندامانى پههلهمان كام ناوئيشان ههلهبزيين؟ سوپاس.

بهرپز سهروكى پههلهمان:

ئهو بهرپزانهى كه گهتوگوپان لهسهه ناوى پرۆژه كردهوه، سى بوچوون ههبوو:

يهكيان/ دهليت (قانون حقوق و امتيازات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم كردستان).

دوو/ (قانون رعاية المعاقين في الاقليم).

سى/ (قانون حقوق و امتيازات ذوي الاحتياجات الخاصة).

ئهووى ئەخير ريزهيهكى ئەندامانى پههلهمان پيشكهشيان كردهوه، كه لهگهلا ناوهپرۆكى پرۆژه ياسايهكهى حكومهت دووره، ههروهه لهگهلا راپورتي ليژنهى هاوبهشيش دووره، بويه ئيمه ئهووى سييم دهخهينه پيش دهنگدانى ئيوه بهرپز (قانون حقوق و امتيازات ذوي الاحتياجات الخاصة)، وازيحه بوتان، كى لهگهلا ئهوويه ناوى پرۆژه ياساكه بهو شيوهيه بيت كه خويندمانهوه (قانون حقوق و امتيازات ذوي الاحتياجات الخاصة) دهستى بهرز بكاتهوه؟ (10) بهرپز لهگهلا، زور سوپاس، كى لهگهلا نيهه دهستى بهرز بكاتهوه؟ بهزورينهى دهنگ ئهو موقتتهههه رهت كرايهوه.

يهكهه/ (قانون حقوق و امتيازات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم كردستان)، كى لهگهله دهستى

بهرز بكاتهوه؟ زور سوپاس، كى لهگهلا نيهه دهستى بهرز بكاتهوه؟ زور سوپاس، بهزورينهى دهنگ پهسند

کرا، ئەوہ عینوانی قانونہکە بووہ (قانون حقوق و امتیازات المعاقین وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم کوردستان) پەسند کرا، لیژنە یاسایی کەرەم بکەن.

بەرپێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای دەنگدان لەسەر ناوێشان یاساکە، واتا یاساکە بوو بە یاسای (قانون حقوق و امتیازات المعاقین وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم کوردستان - العراق).

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک شێردل فەرموو.

بەرپێز شێردل تحسین محمد:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو تەعدیلانەکی کە کرا لەلامان نییە، هەر وا دەنگ بەدەین چۆن دەبێت، سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک عەونی فەرموو.

بەرپێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

جاری تەعدیل نەکراوە، بەس لەسەر رەئی ئەندامانی پەرلەمانەو ئەو پێشنیارانەکی کە کرا بوو بەنیسبەت ناوێشان و ماددەکان، ئیستا وردە وردە دێینە سەر ماددەکانیش، سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک رێباز فەرموو.

بەرپێز رێباز فتاح محمود:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

راستە خرایە دەنگدانەو و رویشت، بەلام ئەو شتیکی غەلەت دەر دەچێت، چونکە کەم ئەندامان بەشیکی لە خاوەن پێداویستی تاییبەت، ئیتر چۆن دەبێت بلی کەم ئەندام و خاوەن پێداویستی تاییبەت، خۆ دوو شتی جیاوازی، ئەو یەک شتە، سوپاس.

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە رەئی خۆتان بوو لەناو قاعە چەند ئەندامێکی بەرپێزی پەرلەمان ئەم رەئییەکی داوە (قانون حقوق و امتیازات المعاقین وذوي الاحتياجات الخاصة في اقليم کوردستان)، یەعنی هەمووی دەگریتەو و تەواو، کاک عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەرپێز عمر عبدالرحمن علی:

بەرپێز سەرۆکی پەرلەمان.

راسته ئىستا دەنگ درا لەسەر عینوانیك، بەلام سى راپورت نامادە كراوه، هەر راپورتىك بە شیوهیهكى تايبەت، ئەگەر (ذوي الاحتياجات الخاصة) بیټ، ئەو یاسایه وا دەپوات، ئەگەر (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة) بیټ بەم نەوعه دەپوات، ئەگەر عینوانهكەى تریان بیټ بەو نەوعه دەپوات، لەم سى عینوانه عینوانیکیان دەنگی هیناوه، ماوهته سەر راپورتەکان، ئەو راپورتانە لەلای ئەندام پەرلهمانهکان نین هەتا بزانی بە کام صیغه دەپوات بەرپۆه، چونکە هەر عینوانیکیان حقوق و ئیمتیازاتیکی تايبەتی خۆی تیاپه، پێویستە ئەو راپورتانە نامادە بیټ، بۆ ئەوهی یاساکه بە ریک و پیکى بپوات و شیوهیهکی تايبەتی خۆی وەرگیریت، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان:

فەرموو کاک عبدالسلام.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان.

زۆر سوپاس، کاک عومەر شتیکی جوانی باس کرد، بەلام هەر بۆ مەلومات ناوهرۆکهکه راپورتی هاوبهشی پێشوو، تەنها لەسەر ناوهرۆکه ئیوه بپارتاندا، ئیمه له لیژنەى کاروبارى کۆمهلايهتی ئەوجارەش باسمان کرد گرنگ نییه ناوهرۆکهى بگۆریت، گرنگ ناوهرۆکهکهیهتی، لەسەر ناوهرۆکهکهى ئیمه دەسەلاتمان نییه بگۆرین، ناوهرۆک هەر ئەوهی کۆنه، بەلام لەناو موناقهشه کردن، بیگومان لەجیاتى مەهوهق دەلیین (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة) لەسەر داواکاری ئیوه، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان:

کاک شیروان فەرموو.

بەرپۆز شیروان ناصح حەیدەرى:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان.

ئەو قسەى کاک عومەر کردى زۆر دروسته، لەبەر ئەوهی ئىستا وشەى موعاق هاتوو له زیمنى قانونهکه، کهواته مادام عینوانى قانونهکه بووه (المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة)، پێویستە له مەتنى قانونهکه له کوئ موعاقين هاتبیټ (ذوي الاحتياجات الخاصة) بجپته پالى، زۆر سوپاس.

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان:

کاک دکتۆر ارسلان فەرموو.

بەرپۆز د.ارسلان بابز اسماعيل / جیگری سەرۆکی پەرلهمان:

بەرپۆز سەرۆکی پەرلهمان.

هیچ کەسێک له کورته بالاکان، یان له پیداوئیستیه زەرورییهکان باشتر له حالهتی خۆی پیداوئیستیهکانى خۆی نازانیټ، خۆتان دەزانن پیرئ وهفدیکی کورتهبالاکان هاتبوون و بهیانیکیان دابهش کرد، هاتنه لای ژمارهیهك له پەرلهمانتارهکان و خۆشیان لهوئ دانیشت بوون، ئەوان دەیانویست بۆ خۆیان بهتايبەتی

پروژه ياسايەك دەرىجىت بەراستى، تۆ بلىيى ئىمە لە ئەوان باشتىر بزىنان پىداويستىەگانى ئەوان چىە؟ ئەوان خۇيان داوايان كىردووه ياسايەكى تايىبەتى بۇ ئەوان دەرىجىت، يەئنى ئىمە چۆن دەتوانىن لىرە لە جىياتى ئەوان قەرار بەدىن و بەبى ئىرادەى ئەوان، لەبەر ئەو مەن پىموايە تىكەلاؤ كىردنى ئەو مەسەلانە كارىكى باش نىيە، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرىزان، لەبەر ئەو وەكو ئەندامەگانى بەرىزى پەرلەمان، هەندىكىان پىشنىارىان كىرد كە ئەم ئامادە كىردنە بۇ دەنگدان لەسەرى لەبەر دەستان نىيە، دانىشتنەكە بۇ ماوہى سى چارەك دوا دەخەين، بۇ ئەوہى كۆپى بىرىت و بەسەر ئىوہى بەرىز دابەش بىرىت، كە وەختى دىنە سەر دەنگدان لەبەر دەستان بىت، تىكايە سەعات (11:15) هەمووتان لىرە بن، هەتا ئەو كاتە هەمووتان لەبەر دەستان دەبىت، زۆر سوپاس.

دانىشتنى دووہ

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەناوى خواى گەورەو مېرەبان.

بەناوى گەلى كوردستان، بەردەوام دەبىن لەسەر دانىشتنەكەمان، فەرموون، بەرىزان، پىشنىارى ئەوہ كرا كە خولەكە درىز بىرىتەوہ، چەند پىشنىارىك هەيە، پىشنىار هەبوو دوو مانگ، ئەوہ نابىت، چونكە بەپىي ياسا نابىت، هەبوو بۇ مانگىك، هەبوو بۇ دوو هەفتە، هەبوو بۇ يەك هەفتەيەك، ئەگەر بۇ هەفتەيەك داواى درىز كىردنەوہ بىكەين، هىچمان پى ناكىرىت، چونكە بەيانى پشووہ، ئەگەر رۆزى دوو شەممە ئىعلانى جەلسە بىكەين، دەبىت رۆزى چوارشەممە جەلسە بىكەين، يەئنى يەك جەلسە دەكىرىت، بۆيە ئىستا پىشنىار دەكەين بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بىتە پىشەوہ، چونكە ديارە ئەو بەرىزانە، واتا لىزنەى هاوبەش شتەكانيان بە رىكى تەرتىب نەكردووه، بۇ ئەوہى مەجالى زياتريان هەبىت، ئىوہش باشتىر ناگاتان لە وەزەكە بىت، ئىستا بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بە دەنگدانى ئىوہى بەرىز دەهينىنە پىشەوہ، درىز كىردنەوہى خولەكەش دەخەينە پىش ئىوہى بەرىز، كى لەگەل ئەوہىە بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار بىتە پىشەوہ دەستى بەرز بىكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەوہ؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار هاتە پىشەوہ، ئىستا گىفتوگۆى لەسەر دەكەين، وتارى سەرۆكى پەرلەمان بەبۆنەى كۆتايى هاتنى خولى كىردانى يەكەمى پەرلەمان، بەلام پىشنىار هەيە، بۇ ئەوہى خولەكە درىز بىرىتەوہ، لەدوو هەفتەوہ دەست پى دەكەين، پاشان مانگىك، كى لەگەل ئەوہىە دوو هەفتە خولى

پەرلەمانى كوردستان بەردەوام بېت و دريژ بکريتهوه، دەستى بەرز بکاتهوه؟ (37) بەرپز لەگەلدايه، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نيهه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (19) بەرپز لەگەلدا نيهه، بەزۆرينهه دەنگ خولى پەرلەمان بۆ دوو هەفتەى تر دريژ کرايهوه، بەرپزان، پيشنيارىكى تر ههيه، پيشنيار کراوه بۆ مانگيک، داواى لیبووردن دەکەين، بۆ مانگيک دريژ بکريتهوه، كى لەگەل ئەوهيه خولى پەرلەمان بۆ مانگيک دريژ بکريتهوه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (31) بەرپز لەگەلدايه، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نيهه دەستى بەرز بکاتهوه؟ (13) بەرپز لەگەلدا نيهه، زۆر سوپاس، بەرپزان، خولهکه دريژ نەکرايهوه، چونکه دوو لەسەر سى دەويت، (37) پيش بۆ (15) رۆژهکه ناکاته دوو لەسەر سى دەنگى ئەندامان، تەواو دەنگدان کرا، ئیستا داوا لە لیژنەى هاوبەش دەکەين بینه جیگای خۆيان، فەرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەندامان لەگەل دريژکردنەوهيان، بەلام تیکە لکيشانىک بوو لەنيوان دوو هەفتەو ئەوه، ئەگەر جەنابت جاريكى تر بيخهيته دەنگدانەوه، بەراستى ناکريت، چونکه هەر دەبیت دوو لەسەر سى ئەندامان کە لیڕە جزورىان ههيه، ئەو ياسا گرنگانه دەبیت بخريته بەرنامەى کارهوه، ئەمە ياسای ماف و ئيمتيازاتى کەمئەندامانه، لیبووردنى گشتيهه، يەکیتى مامۆستايانه، ئیمە بۆ ئەو ياسايانه خولهکه دريژ دەکەينهوه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان، ئەوه لەپيش ئیوهى بەرپز، لە پيش خەلکی كوردستان خۆتان دەنگ نادەن دەيخهينه سەر سەرۆکايهتى، خۆتان دەنگتان ئەدا بۆ دريژکردنەوه، کاک ئەحمەد کەرەم بکە.

بەرپز د.احمد ابراهيم على(وهرتى):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بەپى پەپهروى ناوخۆ دوو لەسەر سى ئەندامان کە دەنگ بۆ دريژکردنەوه بەدن، وایزانم ئەگەر بە تەنها بيخهيته دەنگدانەوه، ئەو ریزهيه بەدەست هاتوووه، چونکه زیاتر لە دوو لەسەر سى لەگەل تەمديدان، بەس لەسەر تەمديدەکه، ئایا هەفتەيهک بېت، یان دوو هەفتە، یان مانگيک بېت؟ لەسەر ئەوه رەئيهکان جياوازن، بەلام دوو لەسەر سى مسۆگەر بووه، بۆيه ياساييه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

کاک بلال فەرموو.

بەرپز احمد سليمان عبدالله(بلال):

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە وا حالى بووين کە سابتە، دريژ دەکريتهوه، ئەگەر جارى يەکەم ئەوهت خستبوايه دەنگدان ئایا دريژ بکريتهوه، یان نەکريتهوه؟ ئینجا بینه سەر ئەوهى کە چەند رۆژ دريژ بکريتهوه، من پیموايه ئەو دەنگدانەمان نەکردوووه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئىمە پىمان باشە جارىكى تر مودەكان بخەيتە دەنگدانەوہ بەراستى، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

نيازىكى زۆرىنە پەرلەمان ھەيە لە پىناوى ھەندىك ياساى گىرنگ خولەكە درىژ بىرىتەوہ، بەلام كاتى دەنگدانەكە كاريگەرى ھەيە، يەنى من خۇم لىرە نەبووم كە ئەوہ بووہ پىشىنارو خرايە دەنگدانەوہ، مەبەستىشە بوو، دەمانتوانى ئامادەكارى بىكەين لە جزورى برادەران، بۇ ئەوہى ئەم نىسبەتە تەواو بىيىت، چۈنكە نيازەكە نيازىكى گىشتى و زۆرىنەيە، لەبەر ئەوہ من پىم باشەو پىشتر قسەمان لەسەر كىرد، جەنابت گوتت ئىمە دوای بەرنامەى خاوەن پىداويستىەكان دەخەينە دەنگدانەوہ، يەنى دوای ئەوہ ئامادەكارى بۇ دەكەين.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

نەخىر، بەرپىز، جارى دووہم جەنابت بە وازحى لەناو مەوزوعەكە بووى، كاك دىكتۇر ئەحمەد وەرتى پىشىنارى كىرد، كاك بلال پىشىنارى كىرد، دووبارە خستمانە دەنگدانەوہ، لە فراكسىۋنى گۇران خەلكىك ھەبوو دەنگى نەدا، لە فراكسىۋنى كوردستانى ھەبوو دەنگى نەدا، لە لايەنى پىكھاتەكانى تر ھەبوو دەنگى نەدا، دەتەوئىت موخالەفەى قانون لەناو پەرلەمان لەسەر كورسى سەرۋىكايەتى پەرلەمان بىكەم، لەبەر ئەوہى جەنابت پىت خۇشە، ئەمە مەحائە، تەمدىد نىيە، بەردەوام بن لەسەر موناقتەشە، ئىستا دەگەرپىنەوہ سەر خالى يەكەم لە بەرنامەى كار، بەردەوام دەبىن، لىژنەى ھاوبەش، كەرەم بىكەن فەرموون بۇ شوئىنى خۇتان، فەرموو كاك شىرزاد.

بەرپىز شىرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خالى دووہم لە بەرنامەى كار بە دەنگدان ھاتە پىشەوہ، ئىستا تۇ جارىكى تر دەچىتەوہ خالى يەكەم، دەبىت جارىكى تر دەنگ بۇ ئەوہ بدرىتەوہ.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

خالى دووہم نەما، تەواو، دروستە كاك شىرزاد، سوپاس، بەراستى مولاخەزەكەت لە جىگاي خۇيەتى، بەرپىزان، ئىستا خالى دووہم كۇتايى پى دەھىنن، وتارەكە پىشكەش دەكەين، كاك شىروان فەرموو.

بەرپىز شىروان ناصح ھەيدەرى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئەگەر وتارى سەرۆكايەتى خويىندرايەوۈ بۇ كۆتايى ھېنان بە خولەكە، ئىتەر موناھەشە تەواو دەبىت، واتا نابىت ئەو ياسايە موناھەشە بىكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

داوا لە بەرپىزتان دەكەين، لەبەر ئەوۈى ئەم ياسايە زۆر گرنگە زوو تەواو بىت، دووبارە دەپخەينە دەنگدانەو، نا قانونى نىيە، دەتوانى دەنگى بۇ نەدەيت، دەتوانى دەنگى بۇ بەدەيت، چونكە ئەو بە دەنگى ئىو ھاتە پىشەو، ئىستا كى لەگەل ئەوۈيە بىرگەى يەك بىرئىتەوۈ شوپىنى خۆى و گىتوگۆى لەسەر بىكەين دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ دوو كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ ئىستا بەردەوام دەبىن لەسەر بىرگەى يەك، كەرەم بىكەن، فەرموون. بەرپىزان، ئىستا ناوى قانونەكە تەسبىت كرا بە دەنگدانى ئىوۈى بەرپىز، ئىستا دەچىنە سەر ماددەى يەك، لىزنىەى پەيوەندىدار فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ماددەى يەكەم.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

يەكەم جار ئەسلى پىرۆژەكە پىرۆژەى حكومەت بوو بە دەنگدان بوو ئەساس، ئەسلى پىرۆژەكە بىخوینن، ئىنجا راپۆرتى ھاوبەش بىخوینن، پاشان ئەو فەقەرەنەى بۇ دەنگدان ئامادە كراو بە رەئى ئەندامە بەرپىزەكانى پەرلەمان موناھەشەى لەسەر دەكەين، فەرموون، بىوورن دەپخەينە دەنگدانەو، موناھەشە تەواو بوو، ئەم جەلسەيە جەلسەى دەنگدانە لەسەر ماددەكان.

بەرپىز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الاول

(التعاريف والاهداف)

المادة الاولى:

يقصد بالتعابير والمصطلحات الاتية لاغراض هذا القانون المعاني المبينة ازاء كل منها:

اولاً: الاقليم: إقليم كردستان - العراق.

ثانياً: الحكومة: حكومة اقليم كردستان - العراق.

ثالثاً: الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في حكومة الاقليم.

رابعاً: الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في حكومة الاقليم.

خامساً: المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في اقليم كردستان.

سادساً: الرئيس: رئيس مجلس رعاية وتأهيل المعاقين في الاقليم.

سابعا: المعاق: هو الشخص المصاب بعجز دائم كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية مقارنة بأقرانه من غير المعاقين.

ثامنا: منظمات وجمعيات المعاقين: يقصد بها كل جمعية أو اتحاد أو منظمة أو معهد أو مؤسسة تعمل لضمان حقوق المعاقين بهدف لا يتوخى الربح.

تاسعا: بطاقة المعاق: هي الهوية الشخصية التي تعرف المعاق وتصدر عن الوزارة، والتي تخول حاملها ممارسة الحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

عاشرا: التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم على الاندماج بالمجتمع.

حادية عشر: مراكز التأهيل: هي المراكز التي يتم فيها إيواء المعاقين المصابين بالاعاقات الشديدة وتأهيلهم وتشغيلهم فيها حسب قدراتهم.

ثانية عشر: الملاءمة (المواءمة): اجراء تحويلات و وضع شروط واسس لازمة في جميع مرافق الحياة العامة بشكل تجعلها مناسبة لاستخدامها او ارتيادها من قبل المعاقين.

ثالثة عشر: اللجنة الطبية: الهيئة أو الجهة التي تحددها الوزارة.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

به رهچاو كردنى راپورتى هاوبهشى پيشوو، هه موو نهو پيشنيارو تيبينيانهى بهريزان نهندامانى بهرلهمان له جهلسهى رابردوو دهريانبرى، ئيمه گهيشتينه نه صياغهى كوئابى پيشنيار كراو بو ماددهى بهكه م:

الفصل الأول

(التعاريف والأهداف)

المادة الاولى:

يقصد بالمصطلحات والتعابير الآتية المعاني المبينة ازائها لأغراض هذا القانون:

- 1- الاقليم: إقليم كردستان - العراق.
- 2- الوزارة: وزارة العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.
- 3- الوزير: وزير العمل والشؤون الاجتماعية في الاقليم.
- 4- المجلس: مجلس رعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الاقليم.
- 5- ذوي الاحتياجات الخاصة: كل شخص مصاب بعجز كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر، في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية.

پاش دانانی ئەو ناوہ تازہیہ، بە پێویستمان زانی پێناسەى موخاقیش بکریت، بێجگە لە (ذوی الاحتیاجات الخاصة).

6- المعاق: كل ذوی احتیاجات خاصة مصاب بعجز بدنی دائم او كلي أو جزئي خلقي أو غير خلقي وبشكل مستقر.

7- بطاقة المعاق وذوی الاحتیاجات الخاصة: هي البطاقة الخاصة التي تعرف المعاق وذوی الاحتیاجات الخاصة وتصدر عن الوزارة، والتي تخول حاملها التمتع بالحقوق والامتيازات التي تمنحها القوانين والانظمة والتعليمات.

8- التأهيل: مجموعة الخدمات الطبية والتربوية والتعليمية والاجتماعية والمهنية والنفسية وتأمين الوسائل لتسهيل الوصول اليها لغرض تمكين المعاقين وذوی الاحتیاجات الخاصة من ممارسة حياتهم بأستقلالية ومساعدتهم في الاندماج بالمجتمع.

لەسەر داواى زۆر بەى بەرپزان، نيمه (تاسعاً: مراكز التأهيل) گوڤيمان، چونکه (مراكز الايواء) مان نيزافه کردوو.

9- مراكز التأهيل: هي المراكز التي تقوم بأعادة تأهيل المعاقين وذوی الاحتیاجات الخاصة وتقوم بدعم برامج التأهيل ودمجهم في المجتمع .

10- مراكز الأيواء: هي المراكز التي تقوم بأيواء المعاقين الذين يتم الاستغناء عنهم من قبل ذويهم وهم بحاجة الى رعاية واهتمام وتقوم بدور إعادة التأهيل ايضاً.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

تەواو بوو، رهئى ئەندامان، ئەو ئەندامانەى داوايان کرد بوو تەصويت بکریت بە نەزەرى ئیعتیبار وەر تانگرتوو هەمووی؟

بەرپز عونی کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

بەئى، ئەو رهئیانەى تەرح کرا لە جەلسەى پێشوو هەمووی بەنەزەرى ئیعتیبار وەرگراوه بەو صیاغەى کە ئیستا خویندمانەوه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

کاک کاردۆ نوقتهى نيزامى ههيه، فەرموو.

بەرپز کاردۆ محمد پیرداود:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

یەکیک لە پێشیارەکان ئەوه بوو، کە نيمه تەئکیدمان لى کردوه، ئەویش مەجلیسەکەو سندووقەکە بوو، کە دەبوايە پێناسە بکریت لیرە، چونکه گوتمان ئەم مەجلیسە بەم شێوہیە هیچ زەرورەتیکی نییە،

بارقورسى دروست دهكات، لهكاتىكدا وهزارت ههبيت، وهزير ههبيت، موديريهتى ريعايه ههبيت، گوتمان سندووق، مهجلى سندووقيش ههبيت، پيويست بهو مهجليسه ناكات، سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

زور سوپاس، كاك شيروان فهرموو.

بهريز شيروان ناصح جهيدهرى:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

كاك عبدالسلام تهعريفىكى خويندهوه بهنيسبهت تهعريفى موعاق دهليت (المعاق: كل ذوى احتياجات خاصة)، لييره موعاقهكه تنها نهوه (ذوي الاحتياجات الخاصة)، نيمه قسهمان ليى كردو دوو پروژهشمان ههيه، هى كورتهبالاكان، نهوان نيعتيبار دهكريت (من ذوي الاحتياجات الخاصة)، نهگهر بهپيى نهو تهعريفه بيت كورتهبالاكان ناگريتهوه، زور سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

زور سوپاس، كاك عبدالسلام فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

كورته بالا موعاق نييه، كورته بالا (ذوي الاحتياجات الخاصة)يه، نهگهر بيينه سهر تهعريفى (ذوي الاحتياجات الخاصة) دريژتره له هى موعاق، موعاق تنها فهقههه يهكهمه، (دائم او كلي او جزئي خلقي او غير خلقي بدني)، بهلام تهعريفى (ذوي الاحتياجات الخاصة) نيزافهتن بو نهم فهقهههيه (في أي من حواسه أو قدراته الجسدية أو النفسية أو العقلية الى مدى يحد من الاداء الوظيفي لعضو أو اكثر من أعضاء جسمه مما يحول دون تلبية متطلبات حياته العادية)، له چوار جيگا كورته بالا دهگريتهوه، سوپاس.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

بهريزان، نيستا بهو شيوهيهه كه خويندرايهوه دهپخهينه دنگدانهوه، كي لهگهئدايه دهستي بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، كي لهگهئدا نييه دهستي بهرز بکاتهوه؟ (2) بهريز لهگهئدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهه دهنگ بهسند كرا، بو ماددهه دوو.

بهريز د.ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

دهچينه سهر ماددهه دووى نهسلى پروژهكه، بهم شيوهيهه خوارهوهيهه:

المادة الثانية:

يهدف هذا القانون إلى:

أولاً/ تعزيز وحماية وكفالة جميع الأشخاص المعاقين وضمان تمتعهم على قدم المساواة مع الآخرين بجميع حقوق الإنسان والحريات الأساسية وتعزيز احترام كرامتهم المتأصلة.

ثانياً/ احترام كرامة المعاقين وإستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم وإستقلاليتهم.

ثالثاً/ احترام القدرات المتطورة لأطفال ذوي الإعاقة وإحترام حقهم في الحفاظ على هويتهم.

بهريز سهروكي پهرله مان:

تهواو بوون، ليژنهى هاوبهش فهرموون.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

ليره دوو شت هه بوو، ته لهب هه بوو هه نديك گوزانكارى له صياغهى لوغهوى، وهكو (احترام القدرات) شتيكى وا هه بوو، نهوه ته بديل كراوه، ههروهها له دوو، سى بهريز نه ندامى پهرله مان داوايهك هه بوو به په سندانمان زانى دهقيك هه بيت ئينديماجى حياتى عامه، بويه ئيمه نه صياغه تازديه مان داناو نهو داواكارى يانه مان، رهچاو كردووه:

المادة الثانية: يهدف هذا القانون الى:

أولاً: كفالة حقوق جميع الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وضمان تمتعهم بجميع الحقوق والحريات الاساسية على قدم المساواة مع الاخرين.

ثانياً: ضمان كرامة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة واستقلالهم الذاتي بما في ذلك حرية تقرير خياراتهم بأنفسهم واستقلاليتهم.

ثالثاً: تطوير قدرات الاطفال المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: اتخاذ كافة الاجراءات الكفيلة باندماجهم في الحياة العامة للمجتمع.

بهريز سهروكي پهرله مان:

زور سوپاس، جه نابى وهزير ره نيت تكاپه.

بهريز ناسوس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كومه لايه تى:

بهريز سهروكي پهرله مان.

من سهبارت به ماددهى دوو له گهل بهريزان دوينى نهوه مان صياغه كردووه، به لام سهبارت به ماددهى يهك، نهو كه سانه مه حروم دهبن كه دهرهجهى عيجزيان ديارى نه كراوه، وهكو مه نغول، هه نديك نه خووشى ههيه وهكو تالاسيما، نهوانه عيجز نييه، به لكو به ته قيرى توبى مووچه كه وهرده گرن.....

بهريز سهروكي پهرله مان:

تكاپه ماددهى دوو، فهرموو كه ره م بكه، بهريزان، ئيستا بهو شيويهى كه خويندراپه وه دهپخهينه دهنگدانه وه، كى له گهلدايه دهستى بهرز بكا ته وه؟ زور سوپاس، كى له گهلدا نييه دهستى بهرز بكا ته وه؟ زور سوپاس، به كووى دهنگ په سند كرا، بؤ ماددهى سى كه ره م بكه، نوقتهى نيزاميت ههيه؟ دكتور احمد فهرموو.

بهريز د. احمد ابراهيم على (وهرتى):

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

من پيىم باشه بەر لەوہى ھەموو ماددەکان موناقدەشە بکەين بە دەنگدان يەکلای بکەينەو، کە پرۆژە ياسای کورتە بالاکان لەناو ئەو ياسايە جیى دەکەينەو، يان بە حیا، چونکە لە پيشدا جەنابيشت ئاماژەت پيدا، زۆرئیک لە ئەندامانى پەرلەمان داوا دەکەن پرۆژەى کورتە بالاکان بە حیا بيىت، خویشيان ئەو داوا دەکەن، بەلام ئەوہى کە کاک عبدالسلام ئاماژەى پيدا، وا ديارە نيەتى ليژنەکەش ئەوہى لە چوارچيوى ئەو ياسا دابن، بۆيە من پيىم باشە بخريتە دەنگدانەو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، کاک عبدالسلام وەلامى بدەو، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ببوورن، من ليىرە وەکو سەرۋىكى ليژنەى موختەص قسە دەکەم، من وەکو شەخص و سەرۋىكى ليژنەى موختەص دەنگدا دزى ئەو ناو، بۆ مەلوماتتان، من لەگەل ئەو بووم موفاقين بە تەنيا بيىت، (ذوي الاحتياجات الخاصة) و گروپە مومەييەزەکان وەکو کەمئەندام و ئەويتەر ياسای تايبەتى خوى ھەبيىت، بۆيە نيەتەکە تکا دەکەم ئەوہ رەفە بکەم لە ھەموو لايەک، ئەوہ يەک.

دوو/ کە ئيوە برپارتاندا بيىتە (ذوي الاحتياجات الخاصة، المعاقين)، ئەم تەعريفەى موفاقين بۆ موفاقە ئەوہى ئيزافەمان کرد، ئىحتياجات خاصە ئەو تەعريفە شاملەيە، کە ئەوہى ھەموويان دەگريتەو، ئيستا ديىنە سەر ياساکە، لە نيہايەتەو پيشنيارىک ھەيە، ئيشارەتيک بدرپت کە گەشتينە ئەو ھەدەدە دەليين، ئەگەر لە من دەپرسى من لەگەل ئەوہ بووم، ئيمە يان ياسايەكى فراوانتر بۆ ھەموويان دانين، يان يەک، يەک ياسايان بۆ دەردەچيىت، ئەوہ تەوزيحي منە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، کاک عەونى کەرەم بکە.

بەرپىز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

قسەکانى کاک عبدالسلام بەشيکی زۆر راستە، ئىحتياجات خاصە سەرەيانى لەسەر کورتە بالاکانيش دەبيىت، بەلام لەگەل ئەوہشدا ئيمە رەچاوى ئەوہمان کردو، لە کۆتايى ماددەکاندا صياغەيەکمان داناو، ئەگەر پەرلەمانتاران قەبوليان کرد بەو شيۆہى کە ئيستا دەيخويئەمەوہ ئاگان لى بيىت:

(تسرى احکام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم)، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

سوپاس، کاک برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشيد حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كاك عەونى كردى، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىستا ماددەى سى بخوینەوه.

بەرپز تارا تحسین ئەسەدەى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الثالثة: يصنف المعاقون

اولاً/حسب طبيعة العوق الى صنفين:

1 / المعاقون بدنيا.

2 / المعاقون عقليا ونفسيا.

ثانيا/ حسب قدراتهم على العمل الى صنفين:

1 / المعاقون غير القادرين على العمل كليا.

2 / المعاقون غير القادرين على العمل جزئيا.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له راپۆرتى لىژنەى ھاوبەش و زۆرىنەى ئەندامانى پەرلەمانى بەرپز، كه رهئىيان دابوو لهگهڵ ئەوهنە كه

ئەم ماددەيه پيويست نييه، چونكه تەنها ئىعادەى صياغەيهو تەبويبيكى ئەو ماددەى تەعريفى (ذوي

الاحتياجات الخاصة)يه، بۆيه دوو رهئى ههيه، يهك/ لادانى.

دوو/ وهكو خۆى بمينيتەوه.

رهئى تاك، تاكيش ههيه، پيشنيار ههبوو، يهعنى ئەو تەصنيفه بهشيويهكى تر ببيت، بهلام رهئى تاك، تاك

بوو، بۆيه رهچاو نهكرا، واتا ئيمه روويهرووى دوو حالهتين، يهك/ دهئىن لادريت، لهبەر ئەوهى پيويست

نييه، چونكه تەنها ئىعادەى كتابهى پيناسهيه.

دوو/ دهئيت وهكو خۆى بمينيت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، رهئى لادان، لهبەر ئەوهى دووره، جهنابى وهزير رهئيت.

بەرپز ئاسؤس نجيب/ وهزيرى كارو كاروبارى كۆمهلايهتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پيمان باشه ئەم ماددەيه بمينيت، لهبەر ئەوهى له ياساى چاوديرى كۆمهلايهتيش ههيه، بهلام زۆر گرنگه

لهم ياسايه بهو شيويه بيت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

دو نوقتہی نیزامی ھہیہ، کاک برھان فہرموو.

بہرپز برھان رشید حسن:

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان.

(ذوي الاحتياجات الخاصة) ئەم ياسايە بۆ ئەوانیش دەرچوو، بەلام ئەوان موعاق نین، تاوہکو تەصنیف بکرین، بلین موعاقن و صنفي عەوہقەکەیان چیه، لەبەر ئەوہ ئەمە ناگونجیت لەگەڵ تەعریفەکەو ناونیشانی ئەم ياسايە، بۆیە پئویستە وزارەت بە تەعلیماتیك دەرکات، کە ھەم مەوہقیش بگریتەوہ، ھەم (ذوي الاحتياجات الخاصة) ش بگریتەوہ، ھەم کورتەبالاش بە ماددەیک باس کراوہ، بەلام ئەو ماددەیک لەویدا دەبیت بە تەناقوزو سەغری قانونی لەگەڵ ئەو ماددە تەعریفیہ، لەگەڵ ناونیشانی ياساکە، بۆیە من پئشنیار دەکەم ئیلاغا بگریتەوہ، لەبەر ئەوہی سەغری قانونییہ، سوپاس.

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان:

زۆر سوپاس، شلیر خان فہرموو.

بہرپز شلیر محی الدین صالح:

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان.

راستە ئیمە چەند کەسیك بووین رەئیماندا کە ئەو تەصنیفە بەشیوہیہکی تر بیت، زیاد بکریت، چونکە ئەگەر تەصنیف بکریت، ئەو تەصنیفە تەواو نییە، تەصنیف بکریت بە موعاقین (بدنیا وعقليا ونفسيا)، ئەوانی تر شمول ناکات، ئەگەر لابریت، ئەوہ لەو سەقەتیہ باشترە، چونکە بەو شیوہیہ تەصنیف بکریت ھەموویان ناگریتەوہ، سوپاس.

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان:

زۆر سوپاس، جەنابی وەزیر فہرموو.

بہرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەلاپەتی:

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان.

تاكو ئیستا ئیمە بە قانونی ریعایە ئیجتیماعی ژمارە (126) ی سالی 1980 ئیشمان کردووہ، لە ماددە (43 و 44) زۆر جوان ئەم تەصنیفە ھاتووہ، تاكو ئیستاش ئەو کەسانەکی مووچە وەردەگرن، پەيوہست بەم ماددەیک مووچە وەردەگرن، تەصنیفیش کراوہ، ھەندیک نەخۆشی ھەبە عەقلیہ، نەفسیہ، بەپیی ئەو ماددەیک تا ئیستا مووچەیان بۆ سەرف کراوہ، بۆیە پئم باشە بمینیت، سوپاس.

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان:

زۆر سوپاس، کاک ریباز فہرموو.

بہرپز ریباز فتاح محمود:

بہرپز سہرۆکی پەرلہمان.

ئەگەر لەسەر قسەكەى بەرپۆز وەزىر بەردەوام بىن، كە ئەو ماددەىە بمىنئىتەو، من تەئكىد لەو دەكەمەو، كە ئەو غەلەتە، ئەگەر قانونىكى پىشتىرى ھەبوو بىت، ئەو بە غەلەت دانراو، يەعنى مەعقول نىيە، ئىستا ئىمە ھەر لەسەر ئەو غەلەتە بەردەوام بىن، ئەگەر برىارە بمىنئىتەو، دەبىت بگۆردىت، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپۆز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

من دوو موبەرىم ھەيە:

يەك/ سوپاسى بەرپۆز وەزىر دەكەم، تەصنيفەكە ھەيە لە ياسايەكى نافىز لە كوردستان، ئىمە لىرە ھىچ ئىزافە ناكەين، وابزانم زىادە.

دوو/ دووبارەى قسەى خۆم دەكەم، ئەم ياسايەى كردتان لەسەر ئىرادەى ئەكسەرىەت، بۆ ئىحتىجات خاصەش، چونكە لىرە تەصنيفى ئىحتىجات خاصە نەكراو، تەنھا لەسەر موەاقى بەدەنىە، بۆيە بە تەسەورى من لەوئى نەمىنئىت ھىچ زەرەرى تىدا نىيە، چونكە قانونى (26) ئەو تەصنيفەى تىدايە، سوپاس.

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپۆزان، ئىستا ئىلغايەكە دەخەينە دەنگدانەو، كى لەگەل ئەوھىە ماددەى سى لابرديت دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كراو ماددەى سى لابرديرا، تكايە ماددەى چوار، فەرموون.

بەرپۆز د.ئاراس حسين محمود:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية المعاقين)

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويترأسه الوزير ويكون بعضوية مايتى:

أولاً/ المدراء العاميين: كل من (مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الإجتماعية) في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ ممثل عن جمعيات المعاقين.

رابعاً/ خبير يختاره المجلس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

بهراستى ئيمه تهرريبهه له گهل ئهسلې پروژدهكهين له گهل جهند گورانكاريبهك، ههنديك له ئهندامان دهئين (ان يكون لجمعيات المعاقين ممثلين فعليين في المجلس)، بويه ويستم شهرحى بكهه كه ماناي چيه، نهويتز (للمجلس استعانة).

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

تكايه، رجائهن نهصهن بيخوينهوه، شهرح مهكه، چونكه ئيستا كاتى دهنگدانه، نهصهن بيخوينهوهوه دهدريته دهنگدانهوه، هيچ شهرحيك نهكريت، ئيلا نهگهر داواتان لى كرا، تكايه، كهرهه بكه.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ئيمه به رهچاو كردنى نهو بيرو رايانهى كه ههبوو، راپورتى ليژنهى هاوبهش گهيشته نهه صياغهيه:

المادة الرابعة:

يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويتأسسه الوزير ويكون بعضوية كل من:

أولاً/ مديرية رعاية المعاقين ومديرية التنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لاتقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ للوزير دعوة ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة لحضور اجتماعات المجلس.

رابعاً/ للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

خامساً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

نوقتهى نيزاميت ههيه؟ فهرموو كاك شيرزاد.

بهريز شيرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دوینی لهکاتی موناڤه شهکاندا دوو شت باس گرا، وابزانم زیاتر له سی گهس باسیان کرد، که نه خراوته لای لیژنه‌ی هاوبه‌ش، یه‌گیکیان/ ئەوه بوو که ئەو معهوه‌قه‌ی وه‌زیر بانگی دهکات بۆ ناو لیژنه‌که، ده‌بی‌ت دائیم بی‌ت، نه‌ک وه‌زیر بانگی بکات، ته‌نکیدمان له‌سەر ئەوه کردهوه، له پینجه‌میشدا، ئەو فەرمان‌به‌ره‌ی (یتولی موظف حاصل علی شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، ده‌بی‌ت فورسه‌ت به‌ معهوه‌ق بدری‌ت، که ئەو ئیشه وه‌ر بگری‌ت و، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش روون کردنه‌وه.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

یه‌ک/ ئەوه‌ی که سکرته‌ره‌که ئیداره‌ی بکات، معهوه‌ق بی‌ت، یان معهوه‌ق نه‌بی‌ت، ئەمه به‌ فیکره‌یه‌کی جوان ده‌زانم، به‌لام له یه‌ک زیاتر نه‌بوو.

دوو/ ئەوه‌ی که دائیمی بی‌ت له لیژنه، لیژنه‌که لیژنه‌یه‌کی ره‌سمیه مودیر عامی تیدایه، یه‌گیک له ده‌ره‌وه‌ی سلکی وه‌زیری نابیته ئەندام له لیژنه‌یه‌کی ره‌سمی، به‌لام به‌شدار ده‌بی‌ت و فه‌عال ده‌بی‌ت و گو‌ی ده‌گری‌ت، بۆیه ئوسولیه‌ن تۆ ئەمریکی وه‌زیری ده‌ره‌که‌یت ئەو ته‌عین ده‌که‌یت به‌ ئەندام له لیژنه‌یه‌ک که فەرمان‌به‌ر نییه، ده‌بی‌ت ئەو زه‌وابته ئیداره‌یه‌مان له‌به‌رچا و بی‌ت، به‌لام ئیمه موسیرین له‌سەر ئەوه‌ی ده‌عوت بگری‌ت و به‌شدار بی‌ت، باسی صوتی ئیستیشاریشمان نه‌کردوه، ئەمریش بۆ ئیوه‌یه، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، کاک برهان فەرموو.

بەرپىز برهان رشید حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ده‌باره‌ی ماده‌ی چوار له برگه‌ی دووه‌مدا، من سه‌یری چهند یاسایه‌کی ولاتی ترم کردوه، به‌پراستی زۆر زه‌روه شاره‌وانی و وه‌زاره‌تی ته‌ختیت.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

کاک برهان ئەو موناڤه‌شه‌ی له‌ناو ئەم پەرله‌مانه گرا، ئیمه ئەوه ته‌بویب ده‌که‌ین، موناڤه‌شه‌ی تازه ناکه‌ین، کاک عومه‌ر نوره‌دینی که‌ره‌م بکه.

بەرپىز د.عمر حمدامین خدر(نوره‌دینی):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سه‌باره‌ت به‌ برگه‌ی دوو زیاتر له شه‌ش، چه‌وت ئەندامی پەرله‌مان، هه‌روه‌ها جه‌نابی وه‌زیریش له‌گه‌ل ئەوه بوون، که ئەمه به‌م شیوه‌یه نه‌یه‌ت بۆ وه‌زیر هه‌یه بانگه‌یشتی نوینه‌رانیان بکات، به‌لکو بلاین

نۆپنەرى ئەوان لەناو ئەم مەجلىسە دەبىت، لەراستىدا حىكمەتەكە، يان مەبەست لە ئامادە بوونى ئەوان لەناو ئەم مەجلىسە، لەو نىيە ئەو دەرجەى وەزىفەيان ھەيە، يان نا، بەئگو بەشدارى كردنە لە بىرپاردان لە مەجلىسىك كە پەيوەندى بە چارەنوسى ئەوانەو ھەيە، ئايا مەجلىسىكى لەم بابەتە چۆن دەكرىت نۆپنەرى ئەوان تىيدا ئامادە نەبىت لە بىرپاردان و لە دارشتنى سىياسەت و ستراتىجىيەت، كە بۆ ئەوان دادەنرىت، بۆيە لەراستىدا پىويستە ئەم.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس گەيشت، كاك دكتور صياح فەرموو.

بەرپىز د.صباح محمد نجيب:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە مەرحەلەى صياغەو دەنگدان داین، موناغەشەو شتى تيا نىيە، بەس دوو مولاخەزەى بەسىتم ھەيە لە صياغەكەدا، ئەگەر لىژنەى ياساى سەرنج بەدن، ئىمە كە لە ماددەى پەكەمدا گوتوومانە (المجلس) پىناسەمان بۆ كردوو، كەواتە لە ماددەى چوارەمدا پىويست ناكات دووبارەى بكەينەو، (يشكل مجلس لرعاية.....) ھەر بگوترىت (يشكل المجلس)، چونكە لەناونىشانەكەى فەسلى دووھميشدا ھاتوو (مجلس رعايةوتأهيل المعاقين)، ئەمە مولاخەزەيەك، يەئنى ئىمە بۆچى ئىستىلاحات دادەنرىن، بۆچى ماددەى پەكەم دادەنرىن؟ بۆ ئەو ھەى دووبارەو تەتویر لە ماددەكاندا نەبىت. لە پىنجەميشدا كە دەئىت (يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس وادارة اعمالها)، يەئنى ئەمە تىكرارىكى تيايە زۆر جوان نىيە، (تنظيم اعمال المجلس) لەگەل (ادارة اعمال المجلس) فەرقى چيە، يەئنى وەكو تىكرار وايە، بكرىت بە (تنظيم اعمال المجلس وادارته)، ئەو ھە باشترە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز سكرتيرى پەرلەمان موداخەلەيەكى ھەيە، كەرەم بكە.

بەرپىز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دروست كردنى ھەر دەزگايەك لەناو وەزارەت، مەفرۆزە ماددەيەك ھەبىت دروستى بكات، ماددەى تەعريفى نابىتە بەدىلى ئەو ماددەيە، ئەسلەن تەعريف بۆ دوو حالەتە، يان ئەگەر ھاتو موستەئەحىك زۆر درىژ بىت لە جارىك و دوو جارو سى جار زياتر تىكرار بوو، ھەتاكو زۆر تىكرار نەبىت بەو درىژايە تەعريف دەكەن جارىك و، بە موختەسەرى لە ماددەكانى تر دىن، يانىش موستەئەحىك ھاتبىت لەناو قانون مانايەكەى زۆر وازىح نەبىت لەلای ھاوولتەيان، لەبەر ئەو تەبسىتى دەكەن لە ماددەى تەعاريف، بۆ ئەو ماددەيە دروست كردنى مەجلىس زۆر زەرورىيە لىرە نەصەكە وا دەرباز بىت، كە بىرپارە مەجلىسىك تەشكىل بكرىت و ماددەى تەعريفى نابىتە بەدىلى ئەو ماددەيە، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار، لىرە نووسراۋە (يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين)، لىرە نووسراۋە (يتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم)، ئەم مەجلىسە بۇ ئەۋەپ تەۋسىيات و ستىراتىجىيات دابنىت و، ئەگەر ئىقرار بىت ئىمە بە تەنبا ناتوانىن ئىقرارى بىكەين، يەئنى لەۋانەپە لە صياغەكە ئەگەر وشەپەكى تر بىت باشترە، سەبارەت بە بىرگەى سىش لىرە (للوزير)، من جەخت لەۋە دەكەمەۋە (على الوزير) بىت، كە مولزەم بىن لە ۋەزارەت نوپنەرەك لە كەمئەندامان ھەبىت و ماقى دەنگدانىشان ھەبىت، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك نەرىمان فەرموو.

بەرپىز نەرىمان عبدالله قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە لە ياساكانى پىشوو، بەتايىبەتى ئەۋ ياسايانەى كە خەدەمى بوون، لەھەر شوپنەك مەجلىسەك ھەبوو بىت مودىر عامەكانى تىدا بوۋە بە محافەزات ئىدارەى گەرميانىشى تىدا بوۋە، بەراستى لىرە ئىدارەى گەرميان نەھاتوۋە، كەۋاتە گەرميان بى بەش دەكرىت لەۋ مەجلىسە، لەبەر ئەۋەى مودىرىتەتەشان ھەپە، پىۋىست دەكات تىدا ھەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك دكتور احمد فەرموو.

بەرپىز د.احمد ابراهيم على(ۋەرتى):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە ئىمە ئىستا لە قۇناغى دەنگدان دابىن، نەك موناقەشە كەردنى، من پىم باشە لىژنەى بەرپىز ئەۋ رەئىانەى لەسەر ھەر ماددەپەك بوۋنە، ئەگەر زىاتر لە دوو كەس پىشتىگىرى لە رەئىەك كەردوۋە بىرپتە دەنگدانەۋە، بۇ نەۋنە، ماددەى چوارەم چەند رەئىەك ھەپە داۋاى نوپنەرى پارىزگاكانىان كەردوۋە زىاتر لە دوو رەئى، ھەندىك داۋاى نوپنەرى ۋەزارەتى پلانندانان و ھەندىكىش داۋاى نوپنەرى ۋەزارەتى ئەۋقافىان كەردوۋە، ئەۋەى لە دوو رەئى زىاترە.....

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، تەحەدەد كراوه، بەس ئەمەى ئیستا تەنھا دوو كەس داواى كردوو، ئەوەى جەنابت دەلئی یەك كەسە، من خۆم لەگەلئیان دانیشتووومەو سەیریانم كردوو، ئیستا كاك عبدالسلام ئەمەى كە دوو رەئیه بەو شیوێه تەرتیبی بكەن، بۆ ئەوەى بیخەینە دەنگدانەو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

رەئیهك هەیه نوینەرى جەمعیاتی موغاقین ئەندام بیټ لەو لیژنەیه وەكو مودیر عامەكان، ئەوە دەبیټ بخیریتە دەنگدانەوە ئایا ئەندام بیټ، یان ئەو پيشنیاڕەى بەرپز وەزیر كە (علی الوزیر دعوتە)؟

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ئیستا موفاقەشە تەواو، دەیخەینە دەنگدانەو، كى بەو شیوێهیه كە داوا كراوه، دوو ئەندامی پەرلەمان داواى كردوو، كە ئەندام بیټن لە مەجلیسەكە، نوینەرى كەمئەندام و خاوەن پیداوپیستیە تاییبەتەكان، كى لەگەل ئەوێه ئەندام بیټ لەمەجلیسەكە دەستی بەرز بكاتەو؟ (36) بەرپز لەگەلئایه، زۆر سوپاس، كى لەگەلئایه دەستی بەرز بكاتەو؟ (14) بەرپز لەگەلئایه نییه، زۆر سوپاس، بەزۆرینەى دەنگ پەسند كرا، واتا ئیزافە دەكریټ، تكایه صیاغەى بكەن و بیخویننەو، تكایه شتی هەلە نەقلی ئیره مەكەن، حەقیقەت چۆنە، موفاقەشەى ئەندامان لەناو پەرلەمان بە چ شیوێهەك بوو، هیچ شتتان كردوو لەسەرى و تەسبیټان كردوو؟ ئەوەمان پى بلین، فەرموون.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صدیق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين في الإقليم ويتولى إقرار مايتعلق بشؤونهم ويترأسه الوزير ويكون بعضوية كل من:

أولاً/ مدير عام رعاية المعاقين والتنمية الإجتماعية في محافظات الإقليم.

ثانياً/ ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لاتقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً/ ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لە صیاغەكە كاك فرسەت تیبینیەكى هەیه، كەرەم بكە.

بەرپز فرست احمد عبدالله/سكرتیری پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

مهامى مه جليس له مادده پينج هاتووه، له ديري نهو هل (يتولى اقرار مايتعلق بشؤونهم)، نهو هس به شيكه له مه هام، نهصه كه لي ره وا به موتله قى هاتووه، ماناى نهو هيه جه نابى وه زير ناتوانيت هيچ برياريك بدات، كه واته سه لاحتياى وه زارته هه موو بو مه جليسه كه رويشت، سه لاحتياى وه زارته له مادده پينج هاتووه، به رهئى من نهو چوار وشهيه هه زف بكرىت، (يتولى اقرار مايتعلق بشؤونهم)، چونكه ته فاسيل له ماددهى پينج هاتووه، ماددهى پينج مولزهمه، نهو هك نهو نهصه لى ره هاتووه، زور سوپاس.

بهريز سهروكى په رله مان:

ليژنهى ياساى وه رت انكرت؟

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى په رله مان.

پيشنياره كان وه رگيران، ئيستا نه گهر ره زامه ندى به رموون بيخوينه وه، تاكو نه ندامانى په رله مان ناگادار بن.

بهريز سهروكى په رله مان:

فه رموو كه رهم بكه.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى په رله مان.

الفصل الثاني

(مجلس رعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة)

المادة الرابعة: يشكل مجلس لرعاية وتأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في الإقليم، ويترأسه الوزير، ويكون عضوية كل من:

أولاً: مدير عام الرعاية والتنمية الاجتماعية في محافظات الاقليم.

ثانياً: ممثلين عن الوزارات الآتية على ان لا تقل درجتهم عن درجة مدير عام:

1- التعليم العالي والبحث العلمي.

2- التربية.

3- الصحة.

4- الثقافة والشباب.

ثالثاً: ممثل عن جمعيات المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: للوزير دعوة اي خبير من داخل الوزارة او خارجها للمشاركة في اجتماعات المجلس.

خامساً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم أعمال المجلس وادارته.

بهريز سهروكى په رله مان:

بەپۈز، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەو؟ (2) بەپۈز لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنە دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددە پىنج تىكايە.

بەپۈز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپۈز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة الخامسة:

اولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع استراتيجيات و اقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين.

2- تحديد الاجراءات و وضع التوصيات لتوفير الرعاية و التأهيل للمعاقين.

3- اقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بالحقوق و مساواة الأشخاص المعاقين مع الآخرين.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الاقل كل شهرين وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء و بحضور اغلبية الاعضاء و تتخذ القرارات بموافقة اغلبية الحاضرين.

ثالثاً: يتولى موظف حاصل على شهادة جامعية تنظيم اعمال المجلس و متابعة اعمالها.

رابعا: تخصص ميزانية خاصة للمجلس، و تحدد ايراداتها بتخصيص مالي من ميزانية الوزارة و تضاف اليها التبرعات و الاموال الموصى بها للمجلس، او اية ايرادات اخرى تقررها التعليمات التي تصدر من الوزارة بخصوص سير العمل في المجلس.

بەپۈز سەرۆكى پەرلەمان:

ريژدار عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەپۈز عمر عبدالرحمن على:

بەپۈز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پىشتر دەنگمان لەسەر راپۆرتەكەدا كە بكرىتە ئەساس، ئەم راپۆتە ھاوبەشە ئىستا كە نووسراوئەتەو دواى ھەموو موناھەشەكان ئەمە صياغە كراو، لەبەر ئەو پىويست ناكات ديسان مەشروعە ئەسلەكە بخويندريتەو، دەبىت تەئكىد تەنيا لەسەر ئەم راپۆرتە ھاوبەشە بكرىت، سوپاس.

بەپۈز سەرۆكى پەرلەمان:

نا، نا، عەفون، پروزەى حكومت كە كرايە ئەساس وەكو راپۆرتى پروزەى ئەسلى دەمىنىت لەو جوار پروزەى تريس ئىستيفادەى لى كرا لەگەل ئەمە، راپۆرتى لىزنەى ھاوبەشە بۇ تەعدىل، بۇيە لەوانەيە راپۆرتى ھاوبەش دەنگ نەھىنىت، پروزەكەى حكومت دەبىتە ئەساس، فەرموو لىزنەى ھاوبەش بەردەوام بن.

بەپۈز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەپۈز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە گەيشتىنە ئەم صياغەيەى خوارو، چونكە فەرمانبەرەكە نەقل كراو لە تەسەلسولى (خامسا) دەبىتە چوار.

المادة الخامسة:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومتابعة ومراقبة الايواء.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساواتهم مع الآخرين، بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهر وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتخصص له ميزانية ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها او اية ايرادات اخرى ويدار الصندوق من قبل المجلس.

ئەگەر يەك ئىجازە ھەبىت، لە ماددەى (27) ھەيە باسى سندوق دەکات، بە مەسەلەحەت زانرا بخريته ئەم (ثالثاً)، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

مولاحەزەت ھەيە؟ فەر موو.

بەرپىز جلال على عبدالله:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

يەك كەلىمەيان لەبىر چوو، (وضع الاستراتيجيات)، (الاستراتيجيات) بە تەنيا لەوانەيە كامل نەبىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

فەر موو سيوهيل خان.

بەرپىز سيوهيل عثمان احمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەنيسبەت خالى دووم ھەقە صياغەگەى بگۆرن، چونكە صياغەيەكى زۆر رەكيك و ناشيرينە، كەسيش تىي ناگات، ئەگەر ھەز دەكەن با بەرپىزان بيخويننەو، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەر موو.

بەپرېز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:
بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەگەر لېرە يەك تۆز تەوزىجى تر ھەبىت سەبارەت بە برگەى سى، چونكە ئەو سىندووقە ئەگەر بلىت
(بىنظم بنظام)، بەشىوازيك بىت، چونكە ئەگەر قانۇن نەبىت، دەبىت نىزامى ھەبىت، چونكە پىشتەر قەرزى
بىچووقمان ھەبوو، سىندووقمان ھەبوو، بەلام بە نىزام رىكمان خستوو، سوپاس.

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان:

ئاخىر صياغە بخويىننەو، بۇ ئەوۋى بىدەينە دەنگدانەو.

بەپرېز عونى كمال سعید بەزاز:

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

دووبارە صياغەى ماددەى پىنج دەخويىنمەو:

المادة الخامسة:

أولاً: يتولى المجلس المهام الآتية:

1- مناقشة و وضع الاستراتيجيات وإقرار السياسات النموذجية المتكاملة وتهيئة البيئة المناسبة للأشخاص
المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

2- تحديد الاجراءات ووضع التوصيات لتوفير الرعاية والتأهيل للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومتابعة
ومراقبة التنفيذ.

3- إقرار برامج خاصة للتوعية الاجتماعية بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساواتهم مع
الأخرين، بالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة.

ثانياً: يجتمع المجلس مرة واحدة في الأقل كل شهر وللوزير دعوته للاجتماع عند الاقتضاء.

ثالثاً: يتم انشاء صندوق لرعاية وتأهيل الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتخصص له ميزانية
ضمن ميزانية الوزارة، وتضاف اليها التبرعات والاموال الموصى بها او اية ايرادات اخرى ويدار الصندوق من
قبل المجلس وينظم شؤون وطريقة عمله بنظام.

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپرېزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە
دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى شەش بەردەوام بن، فەرموو.

بەپرېز د.ئاراس حسين محمود:

بەپرېز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الثالث

(الحقوق)

الفرع الأول

" الحق في الحماية والرعاية الاجتماعية "

المادة (6): تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة لرعاية المعاقين داخل اسرهم، او توفير دور الايواء المناسبة لهم.

بەرپز عونى كمال سعيد بهزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەشەمى پرۆژەكە، هېچ ئەندام پەرلەمانىك تىببىنى لەسەر نەبوو، لەبەر ئەوەى وەكو خۆى ماپەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەش، نازانم لىرە شتىك هاتوو (داخل اسرهم)، ئەى ئەوانەى لە دەرەوئەى خىزانن چۆن، ئىمە رۆژانە كەمئەنداممان هەپە، خاوەن پىداوئىستى تايبەتمان هەپە لە پەيمانگان چاودىريان دەكەين، (توفىر دور الايواء المناسبة لهم)، ئەوئەيان جىاپە، (الايواء) جىاپە، مەراكىزى تەئهل جىاپە، لىرە داوا دەكەم تۆزىك تەفسىل هەبىت، (داخل اسرهم) شتىكى ترە، بۆپە داواى تەوزىح دەكەم، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

لە بەردەوام بوونى هاتوو، (او توفىر دور الايواء المناسبة لهم)، يەئنى عەپنەن وەكو ئەوەى لە پرۆژەى حكومەتەو هاتوو، بە هەمان شىو داپىزراو، فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنەا ئەو (داخل اسرهم) لاجىت، ياخود (داخل اسرهم) بەشىوئەپەك بىت ئىمە بە هەموو شىوئەپەك هاوكارىيان دەكەين، ئەگەر لەناو خىزان بن، ياخود لە دەرەوئەى خىزان بن، چونكە هەندىكمان هەپە خىزانان نىپە، بەلام ئىمە هەر چاودىريان كردوو بە هەموو شىوئەپەك، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەس بەرپز جەنابى وەزىر، هەردووكى هاتوو، يان لەناو مال، يان جىگانان بۆ دروست بكەين، پەيمان خان كەرەم بكە.

بەرپز پەيمان عبدالكرىم عبدالقادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەكرىت لىرە (داخل اسرهم) لەبەردەمى ئەو (متابعتهم داخل اسرهم)، يەئنى ئىمە مەبەستمان ئەوئەپە موتابەعەيان بكەين، ئەگەر نەكرا، ئىنجا (ايوانهم)، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو ئاشتى خان.

بەرپز ئاشتى عزيز صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەھەدى كە دەئەت (توفىر دور الايوء)، ئەو ئەو مانايە ناگرىتەو، مولاھەزەكەى جەنابى وەزىر لە شوپىن خۆيەتى، لىرەدا تەنھا تەئكىد دەكاتەو سەر دابىن كەردنى شوپىن نىشتەجى بوون (الايوء) گرتەنەخوئان، بەلام لىرەدا تەئكىد ناكاتەو سەر ئەوئەى خەدەماتيان پىشكەش بكرىت لەو شوپىنانەى كە ئىوائە، لەبەر ئەوئەى بە تەنھا نووسراو (توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، بە تەنھا ھاوكارى كەردنەكە بو ئاوخىزان ھاوئەو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

ئەو ئەگەر باش بكرىت (داخل اسرهم او في دور الايوء)، لە جىاتى (توفىر)، (او في دور الايوء)، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، (ذوي الاحتياجات الخاصة) ھەيە ھەندىك حاجەتيان ھەيە لەمال سەردانىشىيان بكرىت، بۆيە (تتخذ الحكومة الاجراءات اللازمة) ئىتر ئەو ئىجرائاتە ج بىت، بابەتى رىعايە ھەموو شت دەگرىتەو، ئىنجا لە مال بىت، يان (توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، (داخل اسرهم، او توفىر دور الايوء المناسبة لهم)، واتا مومكىنە مەركەز تەئھىل بىت، يان تەنھا جىگاي ئەو بىت، پىشنيارەكە من قەبول دەكەم.....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بەرپز ئاسۇس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىمە پەيمانگامان ھەيە نىزامى خۆى ھەيە، بۆيە لىرە دەبىت باس بكرىت، مەراكىزى تەئھىل ھەبىت، يەئنى دەبىت بەشيوھىەك بىت، چونكە ئىمە پەيمانگامان ھەيە نىزامى خۆى ھەيە، ئەگەر ئىمە بلىين بەس تەنھا (دور الايوء)، ئەى مەراكىزەكانى ترو نىزامە قانونىەكانى خۆى، يان دەتوانين مەراكىزى تەئھىل بەو شيوھىە بىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

اولاً: يتم تحديد نسبة العجز من قبل لجنة طبية مختصة حسب معايير خاصة تصدرها الوزارة.
ثانياً: يستحق كل معاق بغض النظر عن مصدر دخله بدل اعاقه يعادل ثلثي اعانة الحماية الاجتماعية.
ثالثاً: اضافة الى ما ورد في الفقرة (ثانياً) من هذه المادة يستحق كل معاق ليس الموظف اعانة اضافية بالشكل الآتي:- اعانة الحماية الاجتماعية X نسبة العجز.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

توزيحيكي زياد بدن لهسر نهو موعادهلهي هيناوتانه، كهردم بكن.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

نصه نهسليهكهى له وهزارت هاتوو تهحيدى عهجزى كولى به 65%ى كردوو، لهسر نهساسى وهزيفه، تهعلماتيک بهنيسبت فهريمانبهر، ههروهها ههنديک نهسهبى داناوه، نهگهر لهسر نهوه رويشتباين، نهوهى نيستاش سهرف دهكرا كهه دهبوو، نيجهافيكيش دهبوو، به ناماده بوونى بهريز وهزيرى كارو كاروبارى كومهلايهتى و نوينهرانى وهزارتى دارايى و نابوورى و ههرسى ليژنهى هاوبهش حيسابات و جهمع و تهرحمان كرد، دهباويه جهند حالهتيك رهچاو بكهين، بهكيكيان/ نيستا نهوهى فهريمانبهره سهه هزار سهرف دهكريت، دهبيت دهستى لى نهدهين، دهبيت عيلاجيك بدوزينهوه بو حمل كردنى نهمه.
دوو/ ههموو نهوانهى كه نيستا يارمهتى حيمايهى نيجهاماعى له ژير ناوى چ موعاق بيت، چ خاوهد پيداويستيه تايبهتهكان له وهزارت (150) ههزار دينارى مهفتوع ومردهگرن، دهباويه نهوهش دهست لى نهدرپت.

سيهه/ دهباويه حهلى تهفاوز بكهين له دهرجهى عهجز، تا بگاته دهرجهى عهجزى كولى، واتا دهباويه صيغهيهك بدوزينهوه (100) ههزار دينارى وهزارت بهمينيت، (150) ههزار دينارهكesh بهمينيت، بهپيى دهرجهى عهجز، توزيرك نيزافهيان ههبيت لهسر (150)، بويه نهوهى نيمه گوتوومانه (كل معاق بغض النظر عن مصدر دخله)، واتا موهزهف و غهبرى موهزهف جارئ (ثلثي اعانة الحماية) ومردهگرن، نهگهر قهلهم و وهرق ومردهگرن دهبيتته سهه، (محبذ) نييه لهقانون سهه بنووسى، يان نيسبه بنووسى.

دوو/ يهك كيشههمان ههبوو، بهريز جهنابى وهزير پيشانى نيمهيدا، كه نهوان بهپيى نهو تهعلماتهى نيشى لهسر دهكريت له حالتي (ذوي الاحتياجات الخاصة) ههيه عهجزهكهى له شهست دهست پي دهكات، ههيه له پازده، ههيه له چل، ههيه له ههفتاوه دهست پي دهكات، بويه (محبذ) نهبوو، دووهمين جار نيمه نيسهه ليره دادهنيين چل، يان پهنجا، چونكه گوتوومانه نيسههتى عهجز له لاي وهزارت دادهنيين، بويه شتهكه واى ليهاه، كه سههدهكه تهئمين دهبيت، بهبئ نهوهى ناوى سههدهكه بلين، بيجهه له سهه، نهوانهى نيستا له دهرهوهى وهزيفهه (150) ومردهگرن، سههدهكهى ومردتوو، چونكه گوتوومانه (كل من) نيزافهيهكهمان كردوو بهپيى (150) حيمايه (في نيسبه العجز)، جهند نمونههمان هيناوه، نهوهى فهريمانبهره گوتمان سههدهكهى بهردهوام دهبيت، نهوهى فهريمانبهر نييه، نهگهر دهرجهى عهجزى چل بيت و ههبيت چل، سهه

دوووم/ له (ثانيا) دهلیت (كل معاق)، یه عنی ئەگەر یه کیکیش له 5% عه جزی هه بیټ، خو ههر مو عاقه، تو لیږه ناتوانیت به یاسایه کی تر ریگه بگری له مه، چونکه ئەمه دهلیت (كل معاق)، یه عنی ئەگەر قه راریش بیټ له 40%، یاخود له 45% هوه دهست پئی بکات، یه عنی ئەم یاسایه ریگه ی لی دهگریټ، چونکه دیاری کردوو دهلیت (كل معاق) یه عنی هه موو که سیک، سوپاس.

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

زۆر سوپاس، جه نابی وه زیر فهرموو.

به ریټز ئاسۆس نجیب/ وه زیری کارو کاروباری کۆمه لایه تی:

به ریټز سه رۆکی په رله مان.

له مادده ی یه کدا هوه بوو ریگه نه درا من قسه بکه م، به لām گرنگ هوه یه ئیمه لیږه بلین ئەگەر تازه ناوه که ی بوو به که مه نندامان و خاوه ن پیداو یستیه تایبه ته کان، من ریټز له ئەندامانی په رله مان ده گرم، بو کورته بالاکان به پیویستی ده زانم به برکه یه که له م یاسایه باس بگریټ، نه و مافانه ی که لیږه یه کورته بالاکانیش مه شمول ده بن، به لām تا کو نه و کاته ی که پرۆزه یاسایه کیان بو ته نزیم ده کریټ، یاخود پرۆزه یاسایه که ته قدیمی په رله مان ده که ن، و اتا ئیمه لیږه به ه یچ شیوه یه که مافی کورته بالاکان ناخوین، یاخود نه و نه خو شانیه ئیستا له لایه ن وه زاره ته وه هاوکاری ده کریټ، بۆیه داوا ده که م به برکه یه که ده سه لات بدریته وه زاره تی کارو کاروباری کۆمه لایه تی و وه زاره تی ته ندروستی، که به نیزامیک، به ته علیماتی که نه و نه خو شانیه بگریته وه، چونکه هه ندی که نه خو شی هه یه ده ره جیه عه جزی نییه، وه کو تالاسیما، نه خو شی تریش هه یه وه کو شیزۆفرینا، ه یچ کاتی که ده ره جیه عه جزی بو دیاری نا کریټ، به لگو به ته نها به راپۆرتی پزیشکی ده بیټ، سوپاس.

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

سوپاس، به عه مدی که س ریټی له جه نابت نه گرتوو قسه نه که یه تی، ئازادی، ههر وه ختی که ده ستت به رز بکه یته وه ریگات پئی ده ده ین، به لām بو ناوه که به حه قیقه ته به شیوه یه که بو و ده رباز بوو، به لām عه مدی نه بوو دلنیا به له وه ی که جیگای ریزی لیږه و، حه قی خو شته دیفاع بکه یه تی له پرۆزه که، فهرموو.

به ریټز شلیږ محی الدین صالح:

به ریټز سه رۆکی په رله مان.

لیږه زۆر له ئەندامانی په رله مان باسی هوه ده که ن، که وا کورته بالā، ئەگەر بلینی مو عاق کورته بالā ناگریته وه، به لām ئەگەر له برکه که ته سنیف بکرا بوا یه که م توانای جه سته یی ده یانگریته وه، راسته نه وان قاچیان هه یه، ده ستیان هه یه، به لām له رووی جه سته ییه وه که م توانایان هه یه، نه وه بۆته کۆسپیک له به رده میان.....

به ریټز سه رۆکی په رله مان:

تکایه، ئیستا رهئی مهده، ئه وه رهئییه له دانیشتنی رابردوو داوتانه، رهئییهکان هاتوو، ئا لهسه رهئییه، ئه مه رهئی ئه وه کهسانهیه که داوایان کردوو چاک بکریت، ئیستا تکایه بیخویننه وه، بۆ ئه وهی بیدهینه دهنگدانه وه، لیژنه ی هاوبهش ئاخیر صیاغه تان بخویننه وه.

به پێژ عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

ئه وهی ئیستا خویندمه وه موعاق مه به ستیمان ئه وه نه بوو، مه به ستیمان ئه وه بوو ئه وهی لیژنه ی توبی له سه ره ئه وه قه رار ده دات، ئه مه ده ره جه یه ک، نیسه به یه ک عه جزی هه یه وه موسته حه قی ئیعانه یه، ئیستاش ئه م نه صه ده خوینمه وه، ئه گه ره سه لاحیه ت بدرییت به لیژنه ی قانونی بۆ صیاغه کردنی، تا کو بیخوینمه وه، چونکه راست ده که ن (کل معاق) نییه، سوپاس.

به پێژ سهروکی په ره له مان:

لیژنه ی هاوبهش ئاخیر صیاغه تان له وه باره یه وه، به پێی ئه وه بۆ جوونانه ی دراو، فه رموو.

به پێژ عبدالسلام مصطفی صدیق:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

صیاغه تازه که، تا کو ته جاووزی ئه وه ئیشکالیه ته وه سوئفه هه مه بکه ی، ئه مه ی خواره وه یه:

المادة السابعة:

اولا: يتم تحديد نسبة العجز من قبل لجنة طبية مختصة حسب معايير خاصة تصدرها الوزارة.

ثانيا: يستحق المشمولون باحكام الفقرة (أولاً) اعلايه بغض النظر عن مصدر دخله بدل اعاقه يعادل ثلثي اعانة الحماية الاجتماعية.

ثالثا: اضافة الى ما ورد في الفقرة (ثانيا) من هذه المادة يستحق المشمولون من احكام الفقرة (اولا) من هذه المادة من غير الموظفين اعانة اضافية بالشكل الآتي:-

اعانة الحماية الاجتماعية X نسبة العجز

به پێژ سهروکی په ره له مان:

به پێژان، ئیستا ده یخه مه ده نگدانه وه، کێ له گه ئدایه ده ستی به رز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، کێ له گه ئدا نییه

ده ستی به رز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، به کۆی ده نگ په سند کرا، بۆ ماده ی هه شت به رده وه ام بن، فه رموو.

به پێژ تارا تحسین ئه سه هدی:

به پێژ سهروکی په ره له مان.

المادة (8): استثناء من احكام قانون الخدمة المدنية ونظام الاجازات تستحق الموظفة المعاقه اجازة خاصة

براتب تام لا تحتسب من اجازاتها الاخرى اذا كانت حاملا واوصت اللجنة الطبية ان حالتها تتطلب ذلك.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

ليژنهى هاوبهش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

ماددهى ههشت هيچ مولاچهزهى له سەر نه بوو، موداخه لهش نه بوو، واتا وهكو خۆى بمينيته وه.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

بەرپزان، ئيستا ده بخه مه دهنگدانه وه، كى له گه ئدايه ده ستى بهرز بكا ته وه؟ زۆر سوپاس، كى له گه ئدا نيه

ده ستى بهرز بكا ته وه؟ زۆر سوپاس، به كووى دهنگ په سندا كرا، بۆ ماددهى نۆيه م بهردهوام بن، فەرموو.

بەرپز تارا تحسين ئه سه دهى:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

المادة (9): التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ او قام أو التزم برعاية المعاق الذى لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذى يحتاج لن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ وكالاتى:

اولا/ اذا كان للمتفرغ راتباً من الحكومة:

1. يمنح اجازة براتب تام ويستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التى يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين.

2. اضافة لما وردت فى الفقرة السابقة يصرف له راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثانيا/ اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاق واحد، وراتباً يعادل نسبة 150 بالمئة للحد الأدنى لراتب الموظف فى الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثا/ لايجوز ان يتفرغ اي شخص لرعاية اكثر من معاقين اثنين فى الوقت نفسه، وتتكفل الحكومة بضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعا/ تجدد اجازة التفرغ سنويا.

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

ليژنهى هاوبهش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرله مان.

تهنها هه نديك داوايان كرد بوو موخه سه ساتى ختوره وه شتانه بمينن، وابزانم له يهك بوو، يان دوو

بوو، هه نديك.....

بەرپز سەرۆكى پەرله مان:

راپۆرتەكە تان بخوینەوه.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

المادة الثامنة:

التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ لرعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي: أولاً: اذا كان للمتفرغ راتب من الحكومة:-

1- يمنح اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معاق واحد.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الاقليم لرعاية معاق واحد.

2- يمنح راتباً يعادل نسبة (150%) للحد الأدنى لراتب موظف في الاقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً:

1- لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين اثنين في الوقت نفسه.

2- تتكفل الحكومة ضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.

رابعاً: تجدد اجازة التفرغ سنوياً.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

زۆر سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وهزیری کارو کاروباری کۆمهلاپهتی:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

لیره له عینوانی ماددهكه دهلیین (التفرغ لرعايه المعاق)، بهلام لیره دهلیین (كل شخص تفرغ او قام او التزم برعايه المعاق)، لیره ئیجتیهاداتی زۆری تیا بیئت تهحیدید بکریئت به تهفهروغ، بهشیوهیهك بیئت ئیجتیهاداتی تیا نهبیئت لهکاتی تهنفیز کردنی ماددهكهدا، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان:

سوپاس، سۆزان خان فهرموو.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلهمان.

له ئەسلى مەشروعەكەدا، لەيەكەمدا هاتوو (يەنچ اجازە براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيعات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معوق واحد)، چونكە لەدووهدا هاتوو (إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين).....

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

تکایە، ئیستا موناڤەشەیه ئیزافە ناکەین، نیهائین، ئەوێ کە قسەتان کردوو لە جەلسەکانی رابردوو، ئیمە دەدەینە سەرەوه، کاک عبدالسلام بیخوینەوه، واتا پێشنیاری ئەندامەکان بیخوینەوه.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنھا بەشێك لە ئەندامانی پەرلەمان داوايان کرد بوو موخەصەساتی ختوره بۆ راتبی مۆتەفەرغین بمانی، هەرۆك ئیمە مشوهرمان کرد لەگەڵ ئەوانەى وهزارەتى دارایی و ئەوانەى له حكومت، گوتیان معمول ئەوێهه موخەصەساتی ختوره بۆ ئەو كەسانه سەرف دەكری، ئەوانەى له مەوقیعی خەتەر دەبن، هەر یەكێك هەتا لەناو دائیرەكەش ئەگەر وهزیهكەى گۆرا، چون بچیتە مال موخەصەساتی ختوره سەرف نابیت، بە پێچەوانەوه وهزارەتى مالىه گوتى هەموو موخەصەساتی غەیری دائیمە ئۆتۆماتیکەن سەرف ناکریت، ئەگەر هاتو تەبیعیەتى موهیمەكەى گۆرا، ئیمە لە ئیقتیراحی خۆمان ئیزافەكەمان کردوو کە (المخصصات الثابتة) تیدا بیت، یەعنى ناچاریان دەكەین بۆیان سەرف بكریت، بەلام موخەصەساتی ختوره وهكو ئیمە تیگەیندراين نابیت بەو حالهته، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، سیوهیل خان فەرموو.

بەرپز سیوهیل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەوێ کاک عبدالسلام گوتی تەعلیق نییە، بەس هەر مەبەستم شتیکی تر بوو، جاری وا هەیه کارمەندی تەندروستیە، موخەصەساتی ختوره نیوه مەعاشەكەیهتی، واتا ئەگەر تۆ لیت بری، دەكات نیوه مەعاشەكەت لى بری، چ ئیستیفادەیهك دەكات، دەبیت بۆ خۆی موخەصەساتی ختوره وهگریت، ئەدی لەوی معوهقیکی نییە؟ واتا شەلەل دەماغی هەیهو خزمەتی دەكات و موراعاتی دەكات، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، شلیر خان فەرموو.

بەرپز شلیر محی الدین صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

له خالى دووهم، ئەو پرسیارە ئاراستەى لیژنەى یاساییش دەكەم، ئەو له رووی یاساییهوه (اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة يستحق العلاوة والترفيح)، هه موو ئیجازهیهکی بدون راتب له رووی یاساییهوه (يستحق العلاوة والترفيح) ئەمه ته حصيل حاصله، ئیلا ئەگەر.....

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

ئیسنا شتم بۆ ئیزافه مهکه، پيشتر ئەوانهى گوتراوه، رجائهن، ژيان خان فەرموو.

بەرپز ژيان عمر شريف:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

منيش پشتگيرى له قسه كانى سيوهيل خان دهكەم، خو ئەمان ئينسانىكى ئيعتيادى نين، بوى موته فهريغن، يه كيك نيبه له مائه وه بۆ خوشى دابنيشيت، ئەمانه مناله كانيان شه له له دماغيان ههيه، تا به يانى هه موو تووشى نه خووشى بوون، هه موو ئەم ژنانه تووشى شه يقه بوون، با خو مان بجهينه شوينى ئەم داىكانه، تو يه كه شهو منداله كه ته نه نفلونزايه تى تا به يانى ناخه وى، خه ريكه شيت ده بيت، ئينجا ئەمانه ش شه له له دماغيان هه بيت و ئەم منداله دهرىكىنى، ئەم داىكانه هه موو نه خو شن، بويه ئيمه داواى ئەوه مان كردوه.

بەرپز سەرۆکی پەرله مان:

ئەمه وازيخ بوو، ئەمه به عاتيفه نابيت، به قانون ده لئيت كهى سه به به كه لاجوو، كهى چاك بوو، پيوست ناكاتن، كهى فه رمانبه ره كه له ئيشه كه ته واو بوو، ئەو واجيبهى كه بوى دانراوه، ئەو ئينسانه چاك بوو، ئينجا پيوست ناكات و پيوستى به كه سيك نيبه به خيوى بكات، ئينجا لاده چيت، كاك عبدالسلام به رده وام بن له خويندنه وهى، بۆ ئەوهى بیدهينه دهنگانه وه.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

المادة الثامنة:

التفرغ لرعاية المعاق: كل شخص تفرغ لرعاية المعاق الذي لا يستطيع تلبية متطلبات حياته العادية والذي يحتاج لمن يلازمه لقضاء حاجاته ولرعايته بشكل مستمر، يحق له الاستفادة من تعويض التفرغ، وكالاتي: أولاً: اذا كان للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح اجازة براتب تام مع المخصصات الثابتة كما يستحق العلاوات والترفيحات وكافة الحقوق التي يستحقها اسوة بأقرانه من الموظفين لرعاية معاق واحد.

2- إضافة لما ورد في الفقرة السابقة، يصرف له راتب يعادل الحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم، لرعاية معاقين اثنين.

ثانياً: اذا لم يكن للمتفرغ راتب من الحكومة:

1- يمنح راتباً يعادل الحد الأدنى لراتب الموظف في الإقليم لرعاية معاق واحد.

2- يمنح راتباً يعادل نسبة (150٪) للحد الأدنى لراتب موظف في الإقليم لرعاية معاقين اثنين.

ثالثاً:

- 1- لا يجوز ان يتفرغ أي شخص لرعاية أكثر من معاقين إثنين في الوقت نفسه.
 - 2- تتكفل الحكومة ضمان توفير الرعاية للمعاقين الذين ليس لهم من يرعاهم.
- رابعا: تجدد إجازة التفرغ سنويا.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا دهپخه مه دهنكدانه وه، كئ لهگه لدايه دهستی بهرز بکاته وه؟ زور سوپاس، كئ لهگه لدا نيه دهستی بهرز بکاته وه؟ (3) بهريز لهگه لدا نيه، زور سوپاس، بهزورينه دهنگ پهسند كرا، بو مادده ده بهردهوام بن، فهرموو.

بهريز تارا تحسين نهسهدهي:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

الفرع الثاني

حق المعاق في التربية والتعليم

المادة (10): لكل شخص معاق الحق في التعليم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها، ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه او دخوله الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

ليژه چهندهئى ههبوو به دهمج كردن و ئيعادهو تهريتيي ئهه ئهفكارانهى لهناو ئهه ماددهبهدا ههيه، واتا ئهه صياغهيهى كه ئيمه كردهوومانه دهمجى ماددهى دهه يازدهيه، لهگه ل رهچاو كردهى لادانى خالى دووهم له ماددهى يازده، كه له راپورتي ليژنهى هاوبهشدا هاتبوو و موناقهشهشى لهسهه كراوه، تهقريبهه زوربهى لهگه ل لادانهكه بوون، ههه بو ماددهماتتان.

الفرع الثاني

" الحق في التربية والتعليم "

المادة العاشرة:

اولا: لكل شخص معاق وذوي الاحتياجات الخاصة الحق في التعلم وذلك بضمان حصوله على فرص متكافئة للالتحاق بالمؤسسات التربوية والتعليمية بكافة مراحلها بما فيها الدراسات العليا وتسهيل استمراره بها ولا يمكن ان تحول الاعاقة دون انتسابه الى اية مؤسسة تربوية او تعليمية رسمية او خاصة.

ثانياً: على الحكومة تأمين سبل تعليمية مناسبة وخاصة للمعاق وذوي الاحتياجات الخاصة حسب نوعية العوق وحاجتها واعداد معلمين ومدرسين في هذا المجال وتوفير كافة المستلزمات الدراسية وتنظيم كافة الامور المتعلقة بتعليمهم والتي تسمح لكل تلميذ معاق او ذوي الاحتياجات الخاصة الالتحاق ومواكبة البرامج التعليمية اسوة باقرانه من التلاميذ.

ثالثاً: الاهتمام بتربية الاطفال المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في مرحلة الطفولة المبكرة.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ئەمە چەند رەئىيەك هەبوو لەسەرى وەر تانگرتوو، بەرپزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لهگەلدايە دەستى بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لهگەلدا نيە دەستى بەرز بکاتەو؟ زۆر سوپاس، بەکۆى دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەى يازدە بەردەوام بن، فەرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي پهرله مان.

وابزانم پاش ئەوئى كە ئەو ماددەيە تەصدىق کرا، پيويست ناکات ماددەى يازدە لە ئەسلى پرۆژەكە بخويئينهو، چونکە هەردوو ماددە دەمچ کرا، ماددەى دەو يازدە، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

دەبىت بە دەنگدان بىت، ماددەى يازدە بخويئينهو، پيشنيارى بکە، فەرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

بۆيە لە سەرەتاو قسەم کرد، ئەم نەصەى خويئندمانەو لە ژير ناوى ماددەى دە، کۆکراو دەمچ کردنى ماددەى دەو يازدە بوو، سوپاس.

بهريز سهروكي پهرله مان:

هەلەتان کرد، دەبوو پيش وەخت ئيشارەتتان پى کرد بوايە، كە ماددەى دەو يازدە دەمچ دەكەن، ئينجا صياغەكەتان بخويئندبايەو، بەلام مادام ئەندامە بەرپزەكان بەکۆى دەنگ پەسنديان کرد، ئىستا برۆ بۆ ماددەى دوازدە.

بهريز تارا تحسين ئەسەدى:

بهريز سهروكي پهرله مان.

الفرع الثالث

حق المعاق في التأهيل والعمل

المادة (12): يكفل القانون للمعاق حقه في العمل كسائر افراد المجتمع وتأهيله ومساعدته للدخول في سوق العمل ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرېز سرؤكى بهرله مان.

من پيشنيار دهكهم نهگهر جهنابتان رهئى بدن كه ماددهى (12 و 13 و 14) دهمج بكرئت، چونكه ههموو نهوانهئى رهئيان داوهو ليژنهئى هاوبهش صياغهيهكى كردوهو به يهكخستنى ههر سئى مادده، نهمر بو جهنابتانه، سوپاس.

بهرېز سرؤكى بهرله مان:

فهرموو.

بهرېز تارا تحسين نهسهدهئى:

بهرېز سرؤكى بهرله مان.

المادة (13):

أولاً: تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

ثانياً: يلتزم اصحاب المشاريع الخاصة بتخصيص فرص عمل في القطاع الخاص للمعاقين بنسبة لاتقل عن (3%) من مجموع عدد العاملين في كل مشروع، وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق وحالة اعاقتهم.

المادة (14): تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين والالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش محمية او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

بهرېز سرؤكى بهرله مان:

فهرموو ليژنهئى هاوبهش بهردهوام بن.

بهرېز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرېز سرؤكى بهرله مان.

له راپؤرتى پيشووش هئى ليژنهئى هاوبهش لهگهل رهئى بهرئزانئيش، ماددهئى (12 و 13 و 14) دهمج بكرئت و برهگهئى دووى ماددهئى سيژدهئى نهسلئى پرؤژه لابدرئت و له رهئى بهرئزانئيش تئدياه، چونكه ئيلزامئى نهصحابئى مهشاريئى خاصه به ههنديك شت دهكات، كه بوئمان نيئه، بوئه ئيمه پيشنيارى نههم دهقهئى خوارهوه دهكهين، كه دهبيته تهسهلسولى ماددهئى يازده:

الفرع الثالث

" الحق في التأهيل والعمل "

المادة الحادية عشرة:

أولاً: يكفل القانون للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة حقهم في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيلهم وتوفير فرص العمل بما يتناسب قابليتهم ومؤهلاتهم ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

ثانياً: تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة للالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

ثالثاً؛ تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لاتقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

رابعاً؛ تعمل الحكومة على تشجيع قيام اصحاب المشاريع الخاصة بتأمين فرص عمل لذوي الاحتياجات الخاصة وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق ومتطلبات العمل، وتحمل الحكومة نصف اجره الشهري لمدة (ثلاث سنوات) مع مراعاة احكام المادة (السابعة) من هذا القانون.

تسهور دهكهم ئەمە تۆزۈك شەرحى پۈيۈستە، لە ئەسلىيەكە حكومەت ئىلزامى ئەسحابى مەشارىعى خاصە دەكرد، كە خەلك وەربىگرن، زۆربەى زۆرى رەئىيەكان ئەو بوو كە نابىت، بەلام لە زۆر دوەلىش ھەيە، بۆ ئەوئى خەلكەكە تەنھا لە مائەوہ دانەنشىت و ئىعتىماد لەسەر پارەى حكومەت بكات دوو، سى سالى تەنھىل دەكرىن و، دەنېردرىن بۆ كەرتى تايبەت وەكو ھاندان بە كەرتى تايبەت، كە ئەوانە وەربىگرىت، حكومەت سى سالى نىوئى راتب وەربىگرىت، ئەو پىشنىارى ئىمە بوو و، پىشنىارى ھەندى بەرىزىش بوو لە جىياتى ئىلزامى حكومەت، سوپاس.

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرىزان، لەبەر ئەو نىصاب تەواو نىيە، ناتوانىن ئىستا بىخەينە دەنگدانەو، چاوەرى دەكەين تا ئەو ئەندامە بەرىزانەى لە دەروەن بىنەو زوور، بەس جەنابى وەزىر دەتوانىت رەئى خۆى بدات، كەرەم بكە.

بەرىز ئاسۆس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەئى:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم ماددەيە، بىرگەى دوو، كە دەئىت (لالتحاق بمراكز التأهيل المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية)، ئىمە لە ئەسلىدا لە وەزارەت مەراكىزى تەدربىمان ھەيە، ئىمە لەم پىرۆژەيش مەبەستمانە، كە كەمئەندامان و خاوەن پىداوئىستى تايبەتەكان تىكەل بە كۆمەل بن، نابىت مەركەزى تەدربى تايبەت بە خۆيان ھەبىت، بەلكو ئىمە دەبىت ھەول بەدەين ئەوان بەشدار بكەين لەو خولانەى كە لەلايەن مەراكىزى تەدربى خۆمانمان ھەيە، بەلام بەشۆوئەيەك بىت مەركەزەكان، واتا مەركەزەكان بەشۆوئەيەك دروست بكرىت ئاسانكارى بۆ كەمئەندامان ھەبىت، بەشۆوئەيەك دروست بكرىت لە وەسائىلى تەعلیمیە، بۆيە لىرە دەبىت ئەمانە چاك بكرىت، چونكە مەراكىزى تەنھىلمان نىيە، بەلكو تەدربى مەھەنيمان ھەيە، (فتح ورش او مؤسسات تشغيلية) بە تايبەت نابىت بە كەمئەندامان، ئىمە دەمانەوئىت دەمچ بىت بە كۆمەلگا، ئەك جىايان بكەينەو.

سەبارەت بە بىرگەى چوار، لىرە ئەگەر بەو شۆوئەيە بىت بۆ ماوئى سى سالى، ئىمە لە ئىستاو دەبىت بىر لەو بەكەينەو بودجەيەك بۆ ئەمە تەرخان بكرىت، چونكە كە باسى ئەو دەكەين كەمئەندامان ھەلى كارىان بۆ بدۆزىنەو و رەچاوى ئەو بارە بكەين، لە ھەمان كاتىش لە وەزارەتمان پىرۆژەيەكى تر ھەيە، تەنھا بىرارى ئەنجومەنى وەزىرانە، كراوئە نىزام و ئىستا لەبەردەستدايە، تەعلیماتىشمان بۆ دەركردو، ھەر

خاوەن كارىك بتوانىت بى كارىك بخاتە سەر كارو و هەلى كارى بۆ بېرەخسىنىت، وەزارەتەمان مانگانە (150) هەزار دىنار ھاوکارى ئەو خاوەن كارە دەكات، بۆ ئەوەى بىدات بە گرىكارەگە، بەلام سەبارەت بە ئەمە دەبىت لە ئىستاوہ بودجەى بۆ تەرخان بکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو كاك شىرزاد.

بەرپز شىرزاد عبدالحافظ شريف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەبەر ئەوەى ئىمە لە ئەوەلەوہ نىصابمان تەواو بوو، ئىستا پىموا نىيە ئەوەندە تەئسىر بکات، دەتوانين دەنگ بەدەين، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

نا، نا، لەكاتى دەنگدان دەبىت بەلای كەم (56) ئەندام لە ژوورەوہ بن، لە ئىفتىتاحىش بە ھەمان شىوہ، بەلام لە كاتى موناقدەشە دەتوانىت كەمتر بىت، بۆيە ئىستا لە (56) كەمترە، بۆيە ناتوانىت بخرىتە دەنگدانەوہ، فەرموو كاك رىباز.

بەرپز رىباز فتاح محمود:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەرچەندە وازانم ئەو پىشنيارە نەكراوہ، بەلام ھەرۆكو روون كردنەوہيەك ئەگەر بەرپز جەنابى وەزىر روون كردنەوہ لەسەر ئەوہ بىدات لىرە ئىلزام كراوہ كە لە ھەر (100) كەس، (5) كەس كە دادەمەزرىت لە كەمئەندامان بىت، باشە رىژەى كەمئەندامانى كوردستان بەرامبەر بە خەلكى ئاسايى كوردستان چەندە؟ ئەوہ لەلایەك.

يەعنى ئەم ياسايە وا دەكات لەوانەيە سالى وا ھەيە پىنج مەقەد لە ھەر سەد كەس بە بۆشايى بىمىنىتەوہ، لەبەر ئەوەى كەمئەندامان نىيە دايمەزرىنين، ھەموويان دادەمەزرين، لايەنىكى ترىش، ئەوہيە ئەسلى ئەم ياسايە ئەوہيە كە (دىسكرىمىنشن)، يان تەمىز نەبىت، يەعنى ئىمە لە ھەموو بابەتەكدا كەمئەندامان جيا بکەينەوہ، يەعنى ئەوہ بۆ خووى ديسان كارىكى نىگەتيف دەبىت، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كەرەم بکە سۆزان خان.

بەرپز سۆزان شهاب نوری:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لېږدا دەلېت (من مجموع الوظائف)، يەنى له هه موو مه سه له ن مه جموعى وه زائيف ئەگەر سالى داها توو هه زار وه زيفه پېشنيار بکريت، يەنى دابنريت بۆ ته عين بوون له 5% ئەو مجموعه که، زۆر به وازيحي دياره، (من مجموع الوظائف)، يەنى کهى ئيعلانى وه زائيف کرا له 5% بۆ دادهنريت، نهک له سه د کهس، پينج کهس، سوپاس.

بهريز سهروکى پهرله مان:

زۆر سوپاس، جهنابى وه زير فهرموو.

بهريز ئاسؤس نجيب/ وه زيرى کارو کاروبارى کؤمه لاپه تي:

بهريز سهروکى پهرله مان.

سه بارهت بهو نيسبه يه، ئەوهى که موعانانى که مئه ندامانه رۆژانه دېن زۆربهى ئەوانهى دهرچووى کؤليزن، دهرچووى په يمانگان، ئاماده يين، په يمانگانى خۆمانن، زۆر به زهحه تي دادمه زرين، يەنى ئيجتیهاداتى شه خصى خۆمانه، ماندوو بوونه، که دېنه وه زارهت داواکارى بهرز ده که نه وه، به لام لېره ئيلزام ده کريت له سه ر حکومت که ريژه يه که لهو دامه زراوانه ته خصيص بکات، ئيستا له (25) هه زار کهس، نازانم تاکو ئيستا ژماره م بۆ نه ها توه، ئەگەر که مئه نداميک دابمه زري، بۆيه داواى ئەوه ده که ين ريژه يه کيان بۆ ديارى بکريت، به لام نهک بۆ هه موو که سيک، به لکو ئيمه لېره باسى ئەوه ده که ين (وذلك بعد تأهيلهم)، که مئه ندامى زۆر به توانامان هه يه، که دهرچووى کؤمپيوته رن، دهرچووى ئينگليزىن، له زۆربهى بواره کان دهرچوومان هه يه، لېره ده لئين (لاتقل) له 5% (بعد تأهيلهم)، که مئه ندامان هه يه يه که مى دوفعه که يه تي، که مئه ندامان هه يه زۆربه يان له يه که مه کانن، بۆيه به م برگه يه ئيمه ده توانين بواريان بۆ بره خسيين زياتر بيته پيشه وه، بتوانن وه زائيف له حکومت وه ربگرن، سوپاس.

بهريز سهروکى پهرله مان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش ئاخير صياغه تان بخوينه وه، بۆ ئەوهى بيخه ينه دهنگدانه وه، پيش ئەوهى صياغه که بخوينه وه، داوا کراوه له لايه ن ئەندامه بهريزه کانى پهرله مان، ئەو سى مادده يه ئيشاره تيان پى کرد يه که بخريين، ئەگەر دهنگداندا يه که بخريت، ئينجا صياغه که دهخه ينه دهنگدانه وه، بهريزان، ئيستا دياره ماددهى (12 و 13 و 14) داواى دهمج کراوه، صياغه يه کى پى حازر کراوه، ماددهى (15) داواى ئيلغا کراوه له لايه ن ئەندامه بهريزه کانه وه، بۆيه جيان له يه که ترى، ناکريت، ئيستا صياغه ي سى مادده که دهخويندريته وه، ئەگەر موافيق بوون، ئەوه ده بيته به ديل بۆ ماددهى (12 و 13 و 14)، ئيستا ئاخير جار بيخوينه وه کاک عبدالسلام، فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروکى پهرله مان.

الفرع الثالث

" الحق في التأهيل والعمل "

المادة الحادية عشرة:

اولاً: يكفل القانون للمعاق وذوي الاحتياجات الخاصة حقه في العمل كسائر أفراد المجتمع وتأهيله وتوفير فرص العمل بما يتناسب قابليته ومؤهلاته ضمن مبدأ المساواة وتكافؤ الفرص.

ثانياً: تتولى الوزارة بالتنسيق مع الجهات المعنية تأهيل المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة للالتحاق بمراكز التدريب المهني وفتح ورش او مؤسسات تشغيلية ومتابعة عملهم ضمن الادارات التابعة لها.

ثالثاً: تلتزم الحكومة بتخصيص وظائف في القطاع العام للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة بنسبة لا تقل عن (5%) من مجموع عدد الوظائف وذلك بعد تأهيلهم.

رابعاً: تعمل الحكومة على تشجيع قيام اصحاب المشاريع الخاصة بتأمين فرص عمل لذوي الاحتياجات الخاصة وذلك بعد تأهيلهم بما يتفق ومتطلبات العمل، وتتحمل الحكومة نصف اجره الشهري لمدة (ثلاث سنوات) مع مراعاة احكام المادة (السادسة) من هذا القانون.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا ده يخمه دهنگدانهوه، كى لهگه لدايه دهستى بهرز بكا تهوه؟ زور سوپاس، كى لهگه لدا نييه دهستى بهرز بكا تهوه؟ (2) بهريز لهگه لدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهى دهنگ پهسند كرا، ئيستا ئه مادديه جيگاي ماددهى (12 و 13 و 14) دهگريتهوه، ماددهى (15) بخويننهوه، داوا كراوه ئيلغا بكرىت، فهرموو.

بهريز تارا تحسين ئهسهدى:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

المادة (15): يمنح المعاق بدنياً الافضلية للاستفادة من القروض التي تمنحها الحكومة لتمويل المشاريع ويعفى من الرسوم والضرائب المترتبة على تأسيس هذه المشاريع.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

فهرموون بهردهوام بن.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى بهرلهمان.

ليز نهى هاوبهش گهيشتوتته ئهه فهناعهته، بهپي رهئيهكانيش نيوان مونهدو هيچ ئيقتيراحى تر نييه، لهبهر يهك شت، چونكه ئههه مهبهدهئى موساوات و تهكافئو پيشيل دهكريت و، تهعليمات ههيه بو مهسهلهى قهرزو تهمويلى مهشاريع، بويه تهسهور دهگهين ههر بو بهرزهوهندى ئهوانيش ئهوهيه ئهوهى ئينديماجيان لهناو موجتهمهع ههنديك جار تو نيهتى تهفزييليان بدهيتى و جيايان دهكهيت، سوپاس.

بهريز سهرؤكى بهرلهمان:

بهريزان، ئيستا ده يخمه دهنگدانهوه، كى لهگه لدايه ئهه مادديه ئيلغا بكرىت دهستى بهرز بكا تهوه؟ زور سوپاس، كى لهگه لدا نييه دهستى بهرز بكا تهوه؟ (4) بهريز لهگه لدا نييه، زور سوپاس، بهزورينهى دهنگ پهسند كرا، ئهه مادديه ئيلغا كرا، بو ماددهى شازده بهردهوام بن، فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الرابع

حق المعاق في التنقل وبيئة مؤهلة

المادة (16): للمعاق الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجته وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

ليزنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

ثم دهقهى ئيستا دهخوينينهوه له زير ناوى تهبعهن ماددهى (12) بيئنيارى دهمج كردنى ماددهكانى (16 و 17 و 18 و 19)يه، نهگهر ئيجازه ههبيت بيخوينمهوه.

بهريز سهروكي بهرلهمان:

فهرموو، كه رهم بكه.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي بهرلهمان.

الفرع الرابع

" الحق في التنقل والبيئة المؤهلة "

المادة الثانية عشرة:

اولاً: للمعاق وذو الاحتياجات الخاصة الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجتها، وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكينهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

ثانياً: لكل شخص معاق وذو الاحتياجات الخاصة حق التمتع ببيئة مؤهلة، والوصول الى اي مكان يستطيع غير المعاق الوصول اليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والاتصال بأستقلالية وسهولة الوصول الى الاماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثالثاً: تعمل الحكومة على إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية بالتقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والملاعب العامة والمعابد والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور للمعوقين ولذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

زۆر سوپاس، جهنابی وهزیر فهرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وهزیری کارو کاروباری کۆمهلاپهتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

دیاره ئیمه لهگهڵ لیژنه‌ی په‌یوه‌ن‌دیاردا صیاغه‌مان کردۆته‌وه‌و پشتگیری له مادده‌که ده‌که‌ین، دوا راش بو ئه‌ندامانی پەرله‌مانی به‌رپزه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

سوپاس، سیوه‌یل خان فهرموو.

بەرپز سیوه‌یل عثمان احمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به‌نیسه‌ت ئه‌و مادده‌یه، مادده‌ی (16 و 17 و 18) داوایان کردووه‌و ده‌مج بکریت، به‌س مادده‌ی (19) هیج که‌سیک تی‌بی‌تی له‌سه‌ر نه‌بووه‌و ئه‌وه‌ش تی‌بی‌نیه‌کانی جه‌نابت لی‌ره‌ نووسراوه، له‌سه‌ری نه‌بووه، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

لیژنه‌ی هاوبه‌ش فهرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

به‌ئێ، مادده‌ی (19) هاتووه‌ له (رابعاً)، یه‌عنی هیج مولاچه‌زه‌ی له‌سه‌ر نه‌بووه‌ له‌لای من نووسراوه، نازانم.

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان:

داخوازی هه‌بووه‌ ده‌مج بکریت، بکریت به‌ فقه‌ره‌ی یه‌ک، دوو، سێ، به‌و شی‌وه‌یه، ئیستا ئاخیر صیاغه‌ دووباره‌ بخوینه‌وه، بو ئه‌وه‌ی بیخه‌مه‌ ده‌نگدانه‌وه، که‌ره‌م بکه‌.

بەرپز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەرپز سەرۆکی پەرلهمان.

مادده‌ی (12) کۆکراوه‌ی مادده‌کانی (16 و 17 و 18 و 19)یه:

الفرع الرابع

" الحق في التنقل والبيئة المؤهلة "

المادة الثانية عشرة:

أولاً: للمعاق وذو الاحتياجات الخاصة الحق بالتمتع بإمكانيات خاصة لتيسير تنقله وقضاء شؤونه اليومية وذلك حسب طبيعة عوقه ودرجتها، وتعمل الحكومة والقطاع الخاص على تهيئة البيئة المناسبة لتسهيل حركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة وتوفير التسهيلات اللازمة لتمكنهم من استخدام وسائل المواصلات العامة.

ثانياً: لكل شخص معاق وذو الاحتياجات الخاصة حق التمتع ببيئة مؤهلة، والوصول الى أي مكان يستطيع غيرهم الوصول اليه بحيث تؤمن له حرية الحركة والتنقل والاتصال بأستقلالية وسهولة الوصول الى الاماكن والحصول على الخدمات اللازمة.

ثالثاً: تعمل الحكومة على إلزام الجهات الرسمية وغير الرسمية بالتقيد بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت والملاعب العامة والمعابد والمرافق العامة والخاصة، القديمة منها والجديدة التي يحتاجها الاشخاص المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة.

رابعاً: على دوائر المرور إدخال علامات الحركة والمرور للمعوقين ولذوي الاحتياجات الخاصة ضمن إمتحان منح الاجازة للسائقين.

بهريز سهروكي پهرله مان:

بهريزان، ئيستا ده يخه مه دهنكدانه وه، كي له كه لدايه دهستي بهرز بكاته وه؟ زور سوپاس، كي له كه لدا نييه دهستي بهرز بكاته وه؟ زور سوپاس، به كوي دهنك په سند كرا، بو مادده ي تر، فهرموو بهرده وام بن.

بهريز تارا تحسين نه سعه دي:

بهريز سهروكي پهرله مان.

الفرع الخامس

حق المعاق في الرعاية والخدمات الصحية

المادة (20): تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

بهريز سهروكي پهرله مان:

ليژنه ي هاويهش فهرموون.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرله مان.

ليرهش داوا كراوه هه رسى مادده كانى (20 و 21 و 22) بكريته يهك مادده، له كه ل گورپنى ته سه لسوله كه، رهئى شه خصى من له كه لدا نييه، به لام رهئى نه كه سه ريه ته ده يخوينمه وه، واتا مادده ي (20 و 21 و 22) ده بيه يهك مادده به ته سه لسولى مادده ي (13):

الفرع الخامس

" الحق في الرعاية والخدمات الصحية "

المادة الثالثة عشرة:

اولاً: تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق وذو الاحتياجات الخاصة على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.

ثانياً: تعمل الحكومة على:-

1- تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

2- توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بهريز سهرؤكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزىر فەرموو.

بهريز ئاسؤس نجىب/ وەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بهريز سهرؤكى پەرلەمان.

دياره ليرە هەندىك ئىلتىزامات دەخريته سەر وەزارەتى تەندروستى، بۆيە كاتىك كە بودجە دىتە ئيره رەچاوى ئەو بەكرىت بۆ كەرتى وەزارەتى تەندروستى، لەبەر ئەوئى هەندىك شتى باس كردوو (تطوير خدمات)، ياخود (توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية)، هەندى شتى هەيە دەئيت (تقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، ديارە پىويست بەو دەكات، بۆ وەزارەتى تەندروستى رەچاوى ئەو بەكرىت، زۆر سوپاس.

بهريز سهرؤكى پەرلەمان:

بهريز جەنابى سكرتير موداخەلەى هەيە، فەرموو.

بهريز فرست احمد عبدالله/سكرتيرى پەرلەمان:

بهريز سهرؤكى پەرلەمان.

موقەدەيمەكە دەئيت (تعمل الحكومه على) هەموو وەزارەتەكان دەگرىتەو، هەر يەك بەگوپرى ئىختىصاصى خۆى دەتوانىت ئەركى خۆى بەجى بگەيەئيت، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك ريباز فەرموو.

بهريز ريباز فتاح محمود:

بهريز سهرؤكى پەرلەمان.

پيشترىش پيشنارىك هەبوو كە ئەو لايەنە پەيوەندىدارانە ديارى بكرىت، راستە هاتوو دەئيت حكومەت، بەلام ئەو سەندوو قەى كە دروست دەكرىت هەر حكومەتە، وەزارەتى تەندروستىش هەر حكومەتە، بەلام دوايى ئەو دەبىتە موشكىلە لەنيوان وەزارەتى تەندروستى لەگەن وەزارەتى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى، كە كاميان لەو حالەتە بەرپرسن؟ چونكە ئەگەر ئەو بەخريته سەر وەزارەتى تەندروستى دەبىت ديارى بكرىت لەكاتى بودجە، ئەگىنا

جاری وا ھەبە پېداوېستى يەك كەمئەندام بودجەيەكى زۆر زەبەلاخە، ئەو كاتە يەعنى وەزارەتى تەندروستى دەبېت ھەموو بودجەكەى بۇ ئەمە ديارى بكات، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، مونافەسە ھەبېت باشترە، بۇ ئەوہى شتە باشەكە جېگېر بېت، ئەوېش لە ئەنجومەنى وەزيران حەل دەكرېت، لەوئى ناكريت، كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان عبدالكرېم جلال:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (29)دا لە راپۇرتى ھاوبەشدا ھەموو لايەكى ئىلزام كرددو، لەبەر ئەوہ پېويست ناكات بە دېقەت ناوى وەزارەتېك بەھنرېت، دەلېت (المادة 29): على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون)، (الجهات ذات العلاقة) وەزارەتى رۇشنىرې، تەندروستىە.....، ھەر وەزارەتېك بېت ئەم ياسايە ئىلزامى دەكات لە ئەحكامى عامە، لەبەر ئەوہ ھېچ پېويست ناكات بە دېقەت يەك وەزارەت ناوى بەھنرېت، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ھاژە خان فەرموو.

بەرپىز ھاژە سلېمان مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئېمە چەند ئەندامېكى پەرلەمان، سۆزان خانېش پشترېرى لى كردد، ئەو تەكلىفەى لە نەخۇشخانە تايبەتەكان بۇ ئەو كەسانە دەكرېت كە خاوەن پېداوېستى تايبەتېن، حكومەت تەكلىف بكات، لېرە نەھاتو، ھەر بە ھەمان شېوہ ھاتوو، چەند ئەندامېكى پەرلەمان داواى ئەوہمان كردد بوو، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لېژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وابزانم زۆر بە سەراخەت ھاتوو، (تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاق على الخدمات الصحية مجاناً)، نەمانگوتوو بەس حكومى، (وتقديم التسهيلات اللازمة له اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم)، ئېمە نەمانگوتوو عامە، گوتوومانە (حصوله) لە كوئى بېت، يەعنى (مجانياً)، وازېجە، سوپاس.

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئاخېر صياغە بخوئېنەو، بۇ ئەوہى بدەينە دەنگدانەو، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفرع الخامس

" الحق في الرعاية والخدمات الصحية "

المادة الثالثة عشرة: أولاً: تتكفل الحكومة ضمان حصول المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة على الخدمات الصحية مجاناً وتقديم التسهيلات اللازمة لهم اذا ما تطلبت حالته الصحية معالجته خارج الاقليم.
ثانياً: تعمل الحكومة على:

1- تقديم الخدمات الوقائية والعلاجية وتطوير خدمات الكشف المبكر والتي تهدف الى تقليل نسبة الاعاقة في المجتمع.

2- توفير الاجهزة التأهيلية والتعويضية والادوات الطبية اللازمة وتأمين التكنولوجيا الحديثة لمساعدة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

بهريزان، نيسا دهخه دهنگدانهوه، كي لهگه لدايه دهستي بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، كي لهگه لدا نيهه دهستي بهرز بکاتهوه؟ زور سوپاس، بهکوي دهنگ پهنسند کرا، بو ماددهي تر، فهرموو بهردهوام بن.

بهريز تارا تحسين نهسهدي:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

الفرع السادس

حق المعاق في الرياضة والترويح

المادة (23): تعمل الحكومة على توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين ومساعدتهم لممارسة الرياضات التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاق، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زور سوپاس، ليژنهي هاويهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

صياغهي نيمه بو دهمج كردني ماددهکاني (23 و 24 و 25)، لهسهر داواکاري ههنديک له نهندام پهرلهمانه بهريزهکان بوو:

الفرع السادس

" الحق في الرياضة والترويح "

المادة الرابعة عشرة:

اولاً: على الحكومة توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين وذوي الاحتياجات ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.
ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثريّة الحكومية.

بهرپز سهرۆكى بهرلهمان:

زۆر سوپاس، فهرموو تهوزيخ بده.

بهرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرپز سهرۆكى بهرلهمان.

ئەگەر ئىجازە ھەبىت تەوزيخىك بدهم، ليرە لە ئەوەلەن كە ماددهى (23)ى كۆن بوو بە وازيخى لەسەر داواى ھەندىك (ملائمة الملاعب)، خۆى لە نەصهكە ھەيە (ملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي لحالة المعاق وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية)، ئيمە لەگەل ئەو نين بۆ ئەوان جيا بىت، چونكە يەك كەس داواى كرد بوو مەلەعب، يان قاعاتى تايبەت بۆ ئەوان بىت، ئيمە لەگەل ئەو نين، ئەگەر بيا ھەويت لە زاويەيەك لە قاعە گەرەكان داعى نيبە ليرە، ئەو يەك.

دوو/ يەك تەلەب ھاتبوو، من خۆم تى نەگەيشتم، بەراستى ھەرچەندە مەلوماتى ريازيم ھەيە (اضافة بارا اوليى الى المادة)، من نازانم ئەمە چيە؟ پارا ئۆلۆمپى ئەلەابن، چوار سال جارىك دەكرىت بۆ كەمئەندامان، ئەلەابى ئۆلۆمپى بۆ ئەوانەى ترن، ئەلەابى ئۆلۆمپى ھەدەسە، بە ھەدەسەكە دەلئىن ئەلەابى پارا ئۆلۆمپى، بۆيە ئەگەر ليرنەى پارا ئۆلۆمپى ھەبىت، ئەو تەبە، ماددهى (24)ى كۆن كە لەلای ئيمە (ثانية)ە (ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، بەرپزان، ئەو ھى لە ريازە دەزانىت كەمئەندامان بۆيان نيبە بەشدار بن لە ئەلەابى ريازى و ھتەنى و دوھلى بۆ غەيرى كەمئەندامان، تەبەن كە ئيمە دەعميان دەكەين، يەعنى ھانىيان دەدەين بچن، ئەگەر بۆيان بكرىت بەشدار بن لە ئەلەابى پارا ئۆلۆمپى ھى ھتەنى، ھى دوھلى، ھى ئىقلىمى، ھى ناوچە، بۆيە زيمنيەن مەفھومە ئەو ھى لە ريازە بزانيت پارا ئۆلۆمپى كە تىدايە، ئەگەر مەبەست شتىكى تر بىت تاكو ئيمە روونى بكەينەو، ئەو دوو.

سى/ لە ماددهى (25)ى كۆن كە لەلای ئيمە سيبەمە، ئيمە لەگەل ئەو ھى (ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثريّة الحكومية)، حكومەتە بۆ خۆى قانونىك دەردەكات خۆى ئىعفايان دەكات، بەلام نووسرا بوو لە نەصە كۆنەكە (وخصم نسبة 50٪ من اجور دخولهم الى الاماكن الخاصة)، حكومەت لە نيزامى ئىقتىصادى حور بوى نيبە، بەلام دەتوانىت ئىتيفاق بكات و موبادەرات ھەبىت، سوپاس.

بهرپز سهرۆكى بهرلهمان:

زۆر سوپاس، كاك شيردل فەرموو.

بهرپز شيردل تحسين محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

تەبىئىي من لە 100% لەگەل كاك عبدالسلامم لە دەولتەتەكانى ئەوروپى لىژنەى ئۆلۆمپى ھەيە، چوار سالل جارىك بتولات دەكاتەو، ئەويش بۇ ئۆلۆمپىيات، ئىتتىحادات جىايە لە ئۆلۆمپىيات، ئەوروپا ئىتتىحاداتى ھەيە، قەدەمە، سەلەيە، تائىرەيە، يدە، عىلاقەى بە ئۆلۆمپىيات نىيە، لە مەنتىقەى ئىمە شەرقى ئەوسەت لىژنەى ئۆلۆمپى سەرپەرشتى ھەموو رىازەيەك دەكات، يەعنى لىژنەى ئۆلۆمپى عىراقى سەرپەرشتى ھەموو رىازەيەك دەكات، ئىستا لە كوردستان قەدەم، سەلە، دائىرە، يدە، لە ئەوروپا وا نىيە. دووھەمىن/ شت لە ھەموو دەولتەتەكان، ئىستا لىژنەى پارا ئۆلۆمپى ھەيە، ھەر چوار سالل جارىك پارا ئۆلۆمپى كەمئەندامانە، نابىنانە، نابىستانە، ھەموو بتولات دەكاتەو، پاش ئۆلۆمپى لە نەفسى مەكان دەكرىتەو، ئەو پارا ئۆلۆمپىيەى ئىستا لە كوردستانىش ھەيە سەرپەرشتى ھەموو رىازەيەك دەكات، ھىچ رىازەيەك ناكرىت ئەگەر پارا ئۆلۆمپى لەگەلدا نەبىت، بتولەى سىباحە دەكرىت ھى پارا ئۆلۆمپى ھەموو سالل دەكرىت، كەمئەندامان و نابىنان و نابىستان و ھەموو، ھەتا بەو دوايىيە بتولەى عەرەب كرا لە قەتەر كرا كورەت قەدەمى نابىنان كرا، يەعنى تۆپەكە ھەندىك شتى لەناو وەكو زەنگولەيە لەناويان داناو بەدواى ئەو تۆپە دەكەون، ئەوانە ھەر چوار سالل جارىك دەكرىت، ھەموو سالتىكىش بتولەى عىراق دەكرىت، بتولەى عەرەبى دەكرىت، بتولەى لەوانەيە ئەوروپى بكرىت، لىژنەى پارا ئۆلۆمپى جىايە.....

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

تكاىە جى بكەين، شەرح مەكە، مەتلۆب جىيە؟

بەرپىز شىردل تحسىن محمد:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بەخۇيان شىتلىكان نووسىو (على الحكومة للجنة بارا الاولمبية مشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، كەمئەندامىش زىمنى پارا ئۆلۆمپىيە، يەعنى بەس لىژنەى پارا ئۆلۆمپى، نەشاتاتى ھەموو لە پارا ئۆلۆمپى موشارەكە دەكات، بۇيە پارا ئۆلۆمپى بە تەنيا لەوئى بىتت دەعمەكەش لە حكومەت بكرىت، دەللىت (على الحكومة للجنة بارا الاولمبية لمشاركة المعاقين في البرامج الرياضية الوطنية والدولية)، ئەگەر (لمشاركة المعاقين) ھەر بەخۇى موشارەكە لە پارا ئۆلۆمپى دەكاتن، ئىستا ئەگەر موشارەكەى دوەلى بكاتن كتاب بە پارا ئۆلۆمپى وەردەگرىتت دەچىت موشارەكە دەكاتن، بە تەنيا ناتوانىت موشارەكە بكات، بۇيە دەبىت ناوى پارا ئۆلۆمپى تىدا بىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك شوان فەرموو.

بەرپىز شوان عبدالكرىم جلال:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

بۇ پىشتىگرى لە پىشنىارەكەى كاك شىردل و ھاوكارى برايان و خوشكانم لە لىژنەى ھاوبەش دەكەم، پىشنىارى ئەم صىاغەيە دەكەم، كە دەللىت (ثانياً؛ على الحكومة تسهيل مشاركة المعاقين)، دواى (الدولية وذلك عن طريق دعم لجنة البار اولمبيك)، ئەووە ھەلى دەكات بە رەئى من، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك عبدالسلام فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ليژنەى پارا ئۆلۆمپىي وەكو (NGO)، وەكو ئىتتىجادىيەكە بەپىي ئەنزىمە لە كوردستان، زۆر ليژنەو زۆر ئىتتىجاتات ھەيە، ئەمە ناكريت ناوى بينين، ئەمە يەك. دوو/ ئەگەر مەبەستى كاك شيردل من تەعاتوفى لەگەل ئەوان تىدەگەم، (على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية) لەلای من عەرەبىيەكەى زۆر زۆر وازىچە، ئەوھى لە رىزەش دەزانىت، دەزانىت ئەمانە غەيرى رىگای پارا ئۆلۆمپىي ناتوانىت ئىشتىراك بکەن، بۆيە لەلای ئىمە ئەم نەصە وازىچ بوو غەرەزەكە تەحقيق دەكات، ئەگەر بتانەوئىت ناوى ئەو ئىتتىجادە، ئەو جەمعیە لىرە بينين، ئەمەر بۇ ئىوھى، بەلام من تەسەور دەكەم لەگەل ئوسولى تەشرىع ناگونجىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، سۆزان خان فەرموو.

بەرپىز سۆزان شهاب نورى:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سوپاسى كاك عبدالسلام دەكەم بۇ ئەو روون كوردنەوھى، ئىمە لەھىچ ياسايەكدا، تەنانەت لە خودى ئەم ياسايە نەمانگوتوو وەزارەت نوپنەرىك لەناو مەجلىسەكە دابنىت لە فلان جەمعیدا باسما نەگردوو، گوتوو مانە لە نوپنەرىك، مادام پارا ئۆلۆمپىي تەمسىلى رىزەى كەمئەندامان و خاوەن پىداوويستى تايبەتەكان دەكات، پىويست ناكات لە رىگەى دەعم كوردنى نەشاتاتەكانەو ئەو دەھىنىت، چونكە ناوھىنانى يەك دانە جەمعیە، يان ئىتتىجادىك خەلەلىكى گەورە دروست دەكات لە ياساكەدا، چونكە ئىتر ئىلتىزامىكى زياد لە ھەد، ئەوانى ترىش داوا دەكەن، زۆر سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، وازىچە، كاك عبدالسلام بخويئەو، بۇ ئەوھى بىدەينە دەنگدانەو، فەرموو.

بەرپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

الفرع السادس

" الحق في الرياضة والترويح "

المادة الرابعة عشرة:

اولا: على الحكومة توفير فرص الرياضة والترويح للمعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة ومساعدتهم لممارسة الرياضة التي تلائمهم، وذلك بملائمة الملاعب والقاعات والمخيمات والنوادي ومرافقها لحالة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة، وتزويدها بالادوات والمستلزمات الضرورية.

ثانياً: على الحكومة دعم مشاركة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة في البرامج الرياضية الوطنية والدولية.
ثالثاً: يعفى المعاقون وذوي الاحتياجات الخاصة من اجور دخولهم الى الاماكن الرياضية والثقافية والترفيهية والاثرية الحكومية.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

بهرپزان، ئیستا دهیخه مه دهنگدانه وه، كى لهگه ئدايه دهستی بهرز بکاته وه؟ زۆر سوپاس، كى لهگه ئدا نييه دهستی بهرز بکاته وه؟ (4) كهس لهگه ئدا نييه، زۆر سوپاس، بهزۆرينه دهنگ پهسند كرا، بۆ ماددهى تر بهردهوام بن، فهرموو.

بهرپز تارا تحسين ئهسهدهى:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

الفرع السابع

احكام ضريبية خاصة بالمعاق

المادة (26): تعفى جميع تجهيزات المواد التعليمية والطبية و وسائل المساعدة والآلات والأدوات الخاصة بالمعاقين وقطعها و وسائل النقل الفردية والجماعية الخاصة بالمعاقين المستوردة من جميع الرسوم الجمركية والضرائب، على ان تعود منفعة الإعفاء لصالح المعاق وان لا تستغل للمتاجرة بها.

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهرپز سهرۆكى پهرلهمان.

سهبارت به ماددهى (27) داعى نهبوو، چونكه ئه وه ئيعادهى صياغهى چوارهم له ماددهى پيئجهمان دانا، ئه وه ماددهيه نهما، ئه وه وازيحه، ماددهى (26) ئيمه موناغه شهيهكى دوورو دريژمان كرد له ليژنه وه لهويش، ئه مه لهلايه كه وه وهكو زانيمان ئه گهر تاكيك جيهازيک، شتيك بۆ خوئى بينيت حكومهت تهسهيلاتى بۆ دهكات و موراعاتى ههيه، مه نهعن بۆ ئه وهى ئيستيفلال بكريت و خه لکيک به ناوى كه منه ندام تيجارتهى پى بکات، ئه م ماددهيه به تهسهورى ئيمه زياده، چونكه ئه گهر خوئى بۆ خوئى بيت له هه موو حالته كان تيجارتهى پى ناکات، ئه وهى تر بينن، ئيمه خوئمان ده ليين بۆ تيجارته نييه، ئه وهى تر كه كه منه ندام نينه وه ئه جهيزه دهه ينييت، تهبعهن بۆ تيجاره دهيكهن، بۆيه تهسهورمان كرد ئه م ماددهيه نه بيت، يه عنى ماددهى (26 و 27) ههردووکیان ئيلغا بكريت، رهئيه كانى ناو پهرلهمان و ليژنهى هاوبه شيش هه ر به وه شيويه بوو، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، بۇ پېشنيارى لىژنەى ھاوبەش و چەند لە ئەندامە بەرپزەكانى پەرلەمان بۇ ئىلغاي ئەو دوو ماددەيە، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى بەرز بكتەو؟ زۆر سوپاس، بەكۆى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

احكام عقابية

المادة (28): مع عدم الاخلال بأية عقوبة اشد ينص عليها قانون العقوبات أو أي قانون آخر يعاقب بغرامة لاتزيد عن (500,000) خمسمائة الف دينار كل شخص يرفض دون عذر مقبول تشغيل المعاق الذى ترشحه الجهة المختصة للعمل لديه وفقا لاحكام هذا القانون مع عدم الاخلال بحق المعاق بمراجعة المحاكم المختصة للمطالبة بالتعويض.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، لىژنەى ھاوبەش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەمە بەرپاستى عىقابه لەسەر ماددەى پېشوو، كە ئىلزامى ئەصحابى مەشاريعى قيتاعى خاص دەكات نيسبەيەك تەعين بكن، ئيمە ئەو ماددەيەمان ئىلغا كرد، چونكە تەحصیل حاصلە ئەم ماددەيە حەزف بكریت، چونكە مەفعولى ئەما، سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیرى كارو كاروبارى كۆمەلایەتى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دياره به يەكەوہ گفتوگوگومان کردووہو به پئويستيمان زانى ئەو سزايە لاجپیت، لەبەر ئەوہى عقوبە لەسەر چيە؟ زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، پېشنيارى لادانى ئەو ماددەيە دەخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نييە دەستى بەرز بكتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نييە، زۆر سوپاس، بەزۆرينەى دەنگ پەسند كرا، بۇ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەرپز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (29): يعاقب بالحبس مدة لاتزيد على (3) ثلاثة اشهر وبغرامة لا تتجاوز (250,000) مئتان وخمسون الف دينار أو بأحدى هاتين العقوبتين كل شخص يلزم برعاية المعاق اياً كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته أو في اتخاذ مايلزم لتنفيذ هذه الواجبات وتكون العقوبة الحبس مدة لاتزيد على سنة وبغرامة لاتتجاوز (1,000,000) مليون دينار او بأحدى هاتين العقوبتين اذا ترتب على هذا الاهمال الحاق ضرر بالمعاق.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پهرلهمان.

تۆزۆيك صياغهى ئه و ماددهيه مان گۆپيوه بهبى ئه وهى دهستكارى بكهين، بهلكو غهرامه كه مان زياد كردووه، ئه وه يهك. دوو/ ئه گهر له بيرمان بيّت له و ماددهيه تايبهت به ئيلزامى ئه صحابى مه شاريع ذوى ئيعاقه و ذوى ئيحتياجاتى خاصه ره چاو بكهين له بينايهك، يان داوا كرا سزايهك دابنرّيّت، ههروه ها ئه و زيادهيه كه كردوومانه له سهر ئه وهى له ماددهى (29) هاتووه، پيشنيارى چه ند ئه ندامى پهرله مان بوو، بۆيه ماددهيه كى تازه به ژماره (15) به و شيويه پيشنيارمان كردووه:

الفصل الرابع

" أحكام عقابية "

المادة الخامسة عشرة:

اولاً: يعاقب بغرامة لا تقل عن (500.000) خمسمائة الف دينار و لاتزيد على (1.000.000) مليون دينار، كل شخص يلتزم برعاية المعاق وذو الاحتياجات الخاصة ايا كان مصدر هذا الالتزام، ويهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ ما يلزم لتنفيذ هذه الواجبات اضافة الى قطع تعويض التفرغ عنه).
ئهمه صياغه تازه كهى ماددهى (29) يه له سهر پيشنيارى بهريزان ئه ندامانى پهرله مان.
دووهميان ته سبيت كردنى ئه و سزايه له سهر ئه و خاوهن پرۆژانه يه كه ئيلتيزام ناكهن، ئه و مهرجه مان داناهه له ماددهيه كى پيشوو.

ثانياً: مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة في الاقليم يعاقب بغرامة لا تقل عن (5,000,000) خمسة ملايين دينار ولا تزيد على (15,000,000) خمسة عشر مليون دينار صاحب المشروع الذي لا يلتزم بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت التي يقوم بتشيدها بالشكل الذي لا يتلائم مع حالة الاشخاص المعاقين او ذوى الاحتياجات الخاصة.
ئهمه يهك ئيزافه بكه م (اضافة الى) ئه و (عدم الاخلال بالقوانين والانظمة الصادرة)، چونكه له وئيش سزاي ههيه، زۆر سوپاس.

بهريز سهروكي پهرلهمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە (15)، ئەۋەى بىرگەى يەك پىشتر باسماى كىرد، گوتماى با ئىلتىزام ۋ ئەۋانە نەمىتت، بۇ ئەۋەى ئىجتىھاد نەبىت، بلىن (كل شىخىس يتفرغ لىراىه المعاق)، بەو شىۋەىه بىت، نەك تەنھا ئىلتىزام بىت. سەبارەت بە بىرگەى دوۋەم، كە ئىمە غەرامە لى خاۋەن پىرۇژەكە ۋەردەگرىن يەك صىاغە بىرئىت بلىن چۇن ئىمە بىتۋانىن ۋ بەشىۋەىهك بىت مۇتابەعەى چاك كىردنى ئەو كەمۇكورىه بىت، نەك تەنھا بەس غەرامە ۋەرگرتن بىت، بەشىۋەىهك بىت، ئەو پىرۇژەىه بەشىۋازىك چاك بىرئىت بگۇنجىت لىگەل بارى كەمئەندامان، دوا راش لى ئەندامانى بەرپىزە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك عەۋنى فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سەىد بەزاز:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

لى صىاغەى مۇقەدىمە ماددەكە ئەو مەبەستە دەگاتە جى، كە دەئىت (مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة فى الاقليم)، واتا دەگەىنە ھەدەفەكەى بەو شىۋەىه، جگە لىۋەش دەتۋانىن ئەگەر مەبەستتانه، دەتۋانىن بلىن (بعد انذار صاحب المشروع بمراعاة التوجيهات الصادرة من الوزارة او الجهات المعنية)، ئەۋەش دەكرىت، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى ۋەزىر فەرموو.

بەرپىز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپتە:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

خۇى گىرنگ ئەۋەىه بىتۋانىن ھەر صىاغەىهك بىت كە تۇزىك تەۋزىجى زىاتىر بىت، جگە لى سزاكە بەشىۋەىهك پىرۇژەكە چاك بىرئىت، لىگەل بارى كەمئەندامان بگۇنجىت، ئىتر ھەر صىاغەىهك بىت مەن پىشتىگرى دەكەم، سوپاس.

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك اسماعىل فەرموو.

بەرپىز اسماعىل سەىد مەمود:

بەرپىز سەرۋىكى پەرلەمان.

ئوسولى خانوو كىردن، بىنا كىردن لەم ولاتەدا بەلەدىيە ئىجازە دەدات، بەلەدىيە تەعلیماتى ھەيە، ھەر وەختىك تۆ دەھىت ئىجازە وەردەگىرى پىش ھەموو شتىك مەرجەكانت دەداتى، بە مەراھىلىش دىت تەماشادەكات، يەنى بە مەراھىل، بە چەند مەرحەلەيەك موھندسى بەلەدىيە دىت بزائىت تۆ ئەو مەرجانەى كە لە شەرتى ئەساسى ئىجازەكەدا ھەيە دەداتى، دەپىت جى بەجىي بىكەيت، يەنى ئەم عقوبەيە.....

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

كاك اسماعىل شەرح مەكە، ئىستا ئەو موئافەشەيەى لىرە كرا پىشتر، تۆ گوى لەبراى خوت بگرە، ئەو موئافەشانەى كە كرا شتىكى تازەى ئىزافە كىردەمان ناوئىت، ئەو رەئىانە بۆ دەنگدانە، بۆ لاىردنە، لەو دەرنەچىن، تكايە، كاك عبدالسلام بەردەوام بە، فەرموو.

بەپىز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الرابع

" أحكام عقابية "

المادة الخامسة عشرة:

اولاً: يعاقب بغرامة لا تقل عن (500.000) خمسمائة الف دينار ولا تزيد على (1.000.000) مليون دينار، كل شخص يتفرغ لرعاية شخص معاق او ذو الاحتياجات الخاصة، و يهمل في القيام بواجباته او في إتخاذ ما يلزم لتنفيذ هذه الواجبات اضافة الى قطع تعويض التفرغ عنه. ثانياً: مع عدم الاخلال بالقوانين والانظمة والتعليمات النافذة في الاقليم يعاقب بغرامة لا تقل عن (5,000,000) خمسة ملايين دينار ولا تزيد على (15,000,000) خمسة عشر مليون دينار صاحب المشروع الذي لا يلتزم بالشروط والمواصفات العالمية والفنية والهندسية والمعمارية الواجب توافرها في الابنية والمنشآت التي يقوم بتشيدھا بالشكل الذي لا يتلائم مع حالة الاشخاص المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان:

بەپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بىكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بىكاتەو؟ (1) كەس لەگەلدا نىيە، زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا، بۆ ماددەى تر بەردەوام بن، فەرموو.

بەپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەپىز سەرۆكى پەرلەمان.

الفصل الخامس

احكام ختامية

المادة (30):

اولاً: على الوزارة توعية المواطنين بحقوق المعاقين والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم فى المجتمع.

ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الوزارات المختصة تقديم الخدمات والتسهيلات والجوائز للمعاقين.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

ليژنهى هاوبهش و ئەندامانى پهرلهمان هيچ تيبينيان لهسهر ئەو مادديه نيينه، بۆيه پيشنيار دهگهين دهقى ئەسليهكه بخريته دهنگدانهوه، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

زۆر سوپاس، كاك عهونى فهرموو.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

من پيشنيار دهگهين بابهتى كورتهبالاكانيش ليژه چارهسهر بكرىت، پيش ئەوهى بگهينه ئەحكامى خيتامى، صياغيهكه ناماده كراوه، ئەگهر جهنابتان موافقهتان كرد بيخوينمهوه، ئەگهر ئەندامانى پهرلهمان قهبوليان كردن بخريته دهنگدانهوه، سوپاس.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

صياغيهكه بهج شيوهيهكه؟

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم ولحين تشريع قانون خاص بهم.

بهريز سهرؤكى پهرلهمان:

سوپاس، كاك عبدالسلام فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهرؤكى پهرلهمان.

من له گەل تەعاتوفم و ریزو خۆشەووستیم بۆ (قصارى القامة) ھەيە، بەلام من بەو نازانم ھیچ ئیزافەيەگمان نییە، چونکە (قصارى القامة) معەوق نین، بەلام (ذوي الاحتياجات الخاصة)ن، ئەم یاسایە بۆ ھەموو (ذوي الاحتياجات الخاصة) دەرچوو، یەعنی بۆچی بلیین (تسرى احكام هذا القانون عليهم)، ئەو یەك. دوو/ ئەم نەصە دەلیت (ولحين تشريع قانون خاص بهم)، واتا قانونیکی خاص دەر دەچیت، بۆ ئیتز ئیمە ئەو ئیزافە بکەین؟ لەو مینبەرەو ھەز دەکەم ھەموو ئەو خوشک و برا بەرێزانە ئەو حەقیقەتە تێ بگەن، ئەگەر نیاز بیت یاسایەکی خاص بۆ ئەوان بکەین بەبێ ئەوئ ئیلزام بکەینە نەصیک لە قانونیکی تر. سییەم/ ئەحکامەکان لەسەریان تەتبیق دەبیت، چونکە ئەوان موعاق نین، رەنگە لەبەر خاتری ئەوان زۆر فیئەتی تر ئەو خوشک و برایانە ی کە داوایان دەگردد (ذوي الاحتياجات الخاصة) ی تیدا بیت، بۆیە من بە زەروری نازانم، یەعنی ئەک لە کەمی قیمة تیان و، ئەک گوئ نەدان بە پیداو یستیەکانیان، یان بە تایبەتمەندیەکانیان، بەلام من تەسەور دەکەم پێویست نییە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک برهان فەرموو.

بەرپز برهان رشید حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

کورتە بالاکان خۆیان نە بە کەمئەندام دەزانن، نە خۆیان بە خاوەن پیداو یستی تایبەت دەزانن، کە قسەیان لەگەل مندا کرد، چونکە دوو مانگە لەگەل من قسە دەکەن بە تەلەفۆن و بینین، داوای یاسایەکی تایبەت بە خۆیان دەکەن، ئیمە (70) مەشروعمان ھەيە، بەلام دەتوانین بەم ماددەییە موشکیەلی کورتە بالاکان عیلاج بکەین، بۆیە من رەئیم لەگەل ئەو یەو بە زەرورەتی دەزانم بۆ عەمەلی تەشریعی ئەندامان.....

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، تەواو، فەرموو.

بەرپز سۆزان شەھاب نوری:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

ھەر بەپێی تەعریفی نەتەوہ یەگرتوو وەکان کورتە بالاکان خاوەن پیداو یستی تایبەتن، لەناو ئەم یاسایە جیگایان دەبیتەوہ، بەلام بۆچی ئیمە دەلیین بەماددەییەک، ئەم شەرھە بۆ کاک عبدالسلامە، بۆچی دەلیین ئەمە بە ماددەییەک بیت، لەبەر ئەوئ لەکاتی مونا قەشە کردنی ئەم یاسایە بەیاننامەییەکی نەرەزاییان ھیناوە گوتیان ئیمە ناومان بپنن وەکو تەتمینیکی، ئەگینا من دەزانم لە رووی قانونییەوہ ناییت، کە گوئت خاوەن پیداو یستی تایبەت ئەوانیش دەگریتەوہ، بەلام بۆ تەتمینیکی و، فیعلەن ئەوان پێویستیان بە یاسای خۆیان ھەيەو داوای دەکەن، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، يەك/ بۆ تەتمين قانون دەرناكەين، حەقىقەت چۆنە وا تەعامول دەكەين دوور لە تەعاتوف رجائەن، موحامەلە نەكریت، ئەمە يەك.
دوو/ ئەگەر ئەوئەش بېت دەكەوئتە دواى ماددەى (17)، لە راپۆرتى لىژنەى ھاوبەش، ئىستا كاك عبدالسلام ئەوئەى ئەخىر بەدەينە دەنگدان، پاشان دواى ئەم ماددەى تەواو بوو، پاشان دېينەو سەرى، كەرەم بكە، فەر موو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (30 و 31) كرا بە يەك ماددە، ماددەى (16):

الفصل الخامس

" أحكام ختامية "

المادة السادسة عشرة:

اولاً: على الوزارات توعية المواطنين بحقوق المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة والعمل على تقديم العون اللازم لهم وحسن معاملتهم واندماجهم في المجتمع.
ثانياً: للوزارة وبالتنسيق مع الجهات ذات العلاقة تقديم الخدمات والتسهيلات والحوافز للمعاقين ولذوي الاحتياجات الخاصة.
واتا وهكو خوى دەمئيتەو، برادەرانئيش هئج تئبئنيان لەسەر نەبوو، زۆر سوپاس.

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان، ئىستا دەپخەمە دەنگدانەو، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نيە دەستى بەرز بكاتەو؟ زۆر سوپاس، بەكوئ دەنگ پەسند كرا، ئىستا پئشنيارى كاك عەونى، جەنابى وەزير قسە بكات، پاشان پەرلەمانتارە بەرپزەكان دەنگى لەسەر دەدەن، ببوورن، پاش ماددەى (17)، پئشترئيش ئىعلانمان كرد گوتمان دواى ماددەى (17)، فەر موو بۆ ماددەى (17).

بەرپز عونى كمال سعيد بەزاز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

المادة (31): تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون الحد الأدنى لما يتمتع به المعاقين من حقوق في الاقليم.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

هئج مولاخەزەى لەسەر نەبوو، جگە لەوئەى كە ناوى ياساکە گۆراو بەم شئوئەى خوارەو:

المادة السابعة عشرة: تمثل الحقوق والامتيازات الواردة في هذا القانون، الحد الأدنى لما يجب ان يتمتع به المعاقون وذو الاحتياجات الخاصة من حقوق في الاقليم.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان، ئیستا دەیخەمە دەنگدانەوه، کى لهگەڵدايه دەستی بەرز بکاتەوه؟ زۆر سوپاس، کى لهگەڵدا نیه دەستی بەرز بکاتەوه؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ پەسند کرا، ئیستا کاک عەونى پيشنيارى جەنابت فەرموو.

بەرپز عونى کمال سعید بەزاز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم ولحين تشريع قانون خاص بهم.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، جەنابى وەزیر فەرموو.

بەرپز ئاسۆس نجیب/ وەزیری کارو کاروباری کۆمەڵایەتی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی کورتەبالاگان پيشتر پرۆژەى تايبەت بە خۆيان پيشكەش بە پەرلەمان کردوو، ليرەش بەشيۆديهك عينوانهكەى وا نەبوو كە بليين كەمئەندام و كورتەبالاگان، بۆيە پشتگيرى لەو ماددەيه دەكەين، لە زۆربەى ولاتانيش كورتەبالاگان خاوەن پرۆژە ياساى خۆيانن، دوا راش بۆ ئەندامانى پەرلەمانى بەرپزە، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز کاک عمر عبدالرحمن فەرموو.

بەرپز عمر عبدالرحمن على:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ماددەيه لە ئەسڵدا هەر پيوست ناکات لەم ياسايە هەييت، ئەگەر كورتەبالاگان لە (ذوي الاحتياجات الخاصة)ن، ئەوه دەقاودەق هەموو ياساگان بەسەردا تەتبيق دەبيت، ئەگەر مەشمول نين بە (ذوي الاحتياجات الخاصة)، ناکریت بليى لەم فيئەيه ئەوانە موستەفيد دەبن هەتا ياسايان بۆ دەردەكریت، ئەگەر وا بييت، دەبيت ياسايەكى تايبەتى بە خۆيان بكریت، مادام ئەمە بە (ذوي الاحتياجات الخاصة) بە تەعريفە دەوليەكە هاتوو، پيوست بەو ماددە ئيزافيه ناکات، سوپاس.

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دەستخۆش راستە، لیژنەى هاوبەش فەرموو.

بەرپز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئىمە ۋەكو لىژنەى كاروبارى كۆمەلەيەتى بە سەرىحى ۋەكو سەرۋكى لىژنە قسە دەكەم، شتەكە تازەيە من سەرۋكى لىژنەو جىگرەكە لىرەينە، من لەگەل ئەو مەنتىقەمە بەبى ئەۋەى من بلىم (تسرى على.....) ئەوان (ذوي الاحتياجات الخاصة)ن، بۇيە تەحصىل حاصلە. دوو/ مادام ھەر نىازم ھەيە ياسايەك بۇ ئەوان دەرېكەم، من ئەو تەقلىدە ياسايەم نەديۋە تەشريع لە ياسايەك دىعايە بكەيت بۇ ياسايەكى تر، بۇيە جارىكى تر دەلئىم رىزم بۇيان و گرنگيان و پىويستى رەچاۋ كرىنى تايبەتمەندىيەكانيان من پشتگىرى ياسايەكى تايبەتيان دەكەم، داعى ئەم ماددەيە نىيە، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىزان، داۋا كراۋە، ئاخىر صياغە كاك عەۋنى بخويئەۋە دەيخەينە دەنگدانەۋە، رەئىتان لەسەر ھەبوو دەنگى بۇ بەن، نەبوو دەنگى بۇ مەدەن، كاك كاردۇ فەرموو.

بەرپىز كاردۇ محمد پىرداۋد:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

بۇ تەكىد كرىنەۋە، ئىمە ياسا دەرەكەين بۇ كى دەرەكەين؟ بۇ توپىزىك دەرەكەين كە مافەكانيان رىك دەخت، بلىين توپىزىك داۋا ئەۋە دەكات، بۇ تەكىد كرىنەۋە ئەم دەقە دادەنئىين، بەلام تا ياسايەكانيان بۇ دەرەجىت، ئەگەر پىويست بىت ئەمە پىرۋژە تەقدىم دەكەن و، پىويست ناكات لىرە لە قانون ئىشارەت بكرىت بلىيى قانونىكى تريان بۇ دەرەكەين، سوپاس.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، راستە، بەرپىز كاك عەۋنى بخويئەۋە، فەرموو.

بەرپىز عونى كمال سعید بەزاز:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

المادة المضافة: تسرى احكام هذا القانون على قصيري القامة وبالشكل الذي لا يؤدي الى الانتقاص من حقوقهم.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

بەرپىزان، ئىستا دەيخەمە دەنگدانەۋە، كى لەگەلدايە دەستى بەرز بكاتەۋە؟ (48) بەرپىز لەگەلدايە، زۆر سوپاس، كى لەگەلدا نىيە دەستى بەرز بكاتەۋە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرىنەى دەنگ پەسند كرا ئىزافە بكرىت، بۇ ماددەى تر بەردەۋام بن، فەرموو.

بەرپىز تارا تحسین ئەسەدى:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

المادة (32): أولاً: تصدر الوزارة التعليمات اللازمة فيما يتعلق بدعم تاهيل المعاقين وتشكيل المجلس ومراكز التاهيل وبيان كيفية سير العمل فيها وفقاً للمواصفات الملائمة بما يضمن حسن تمتع جميع المعاقين في الاقليم بحقوقهم.

ثانياً: على الوزير اصدار التعليمات اللازمة لتسهيل تنفيذ هذا القانون.

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، لیژنہی ھاوبہش فہرموو.

بہرپیز عبدالسلام مصطفى صديق:

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە لەسەر رۆشنایی گتفوگۆیہکانی لیژنہی ھاوبہش و چەند مولاہزەہیہک ئیعادەى صیاغەمان کردۆتەوہ بە یەك نەص، بەم شیوہیہ:

المادة التاسعة عشرة: على وزارتي العمل والشؤون الاجتماعية والصحة إصدار التعليمات اللازمة لتحديد المشمولين باحكام هذا القانون من المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة.

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

بہرپیزان، ئیستا دەیخەمە دەنگدانەوہ، کۆ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوہ؟ زۆر سوپاس، کۆ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوہ؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەى دواتر بەردەوام بن، فہرموو.

بہرپیز تارا تحسین ئەسەدەى:

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (33): على الوزارات المختصة كل فيما يخصه تنفيذ أحكام هذا القانون.

بہرپیز عونی کمال سعید بەزاز:

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنہا ئەو ماددەىہ صیاغەکەمان گۆریوہ بەو شیوہیہى خوارەوہ:

المادة العشرون: على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ أحكام هذا القانون.

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

بہرپیزان، ئیستا دەیخەمە دەنگدانەوہ، کۆ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوہ؟ زۆر سوپاس، کۆ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوہ؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ پەسند کرا، بۆ ماددەى دواتر بەردەوام بن، فہرموو.

بہرپیز عونی کمال سعید بەزاز:

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة (34): لايعمل بأي نص يتعارض مع مبادئ وأحكام هذا القانون.

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، لیژنہی ھاوبہش فہرموو.

بہرپیز عبدالسلام مصطفى صديق:

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان.

ھیچ مولاہزەمان لەسەر نییە، بەلام لەژیر تەسەلسولیکى تازە:

المادة الحادية والعشرون: لايعمل بأي نص يتعارض مع أحكام هذا القانون.

بہرپیز سەرۆکی پەرلەمان:

بهريزان، ئيستا دهخه مه دهنگدانه وه، كى له گه ئدايه دهستى بهرز بكاتيه وه؟ زور سوپاس، كى له گه ئدا نيهيه دهستى بهرز بكاتيه وه؟ زور سوپاس، به كووى دهنگ پهسند كرا، بو ماددهى دواتر بهردهوام بن، فهرموو.

بهريز د. ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكى په رله مان.

المادة (35): ينفذ هذا القانون من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية.

بهريز عونى كمال سعيد بهزاز:

بهريز سهروكى په رله مان.

ئهو ماددهيه تهنه صياغه كهيه، پيشنيار كراوه وه تهسه لسوله كهيه گوڤا دهبيته ماددهى (22) بهم شيويهيه خواره وه:

المادة الثانية والعشرون: ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كردستان).

بهريز سهروكى په رله مان:

بهريزان، ئيستا دهخه مه دهنگدانه وه، كى له گه ئدايه دهستى بهرز بكاتيه وه؟ زور سوپاس، كى له گه ئدا نيهيه دهستى بهرز بكاتيه وه؟ زور سوپاس، به كووى دهنگ پهسند كرا، ئيستا بو ئه سباب موجيبه فهرموو.

بهريز د. ئاراس حسين محمود:

بهريز سهروكى په رله مان.

"الاسباب الموجبة"

نظراً لوجود أعداد كبيرة من المعاقين في الإقليم وإنخفاض مستواهم المعاشي ولعدم وجود تشريع إقليمي خاص بهم، وإن بعض النصوص الواردة في التشريعات والقوانين الخاصة بحقوق المعاقين وأوضاعهم لم تجد طريقها إلى التطبيق إلا في نطاق محدود للغاية، ولإنخفاض نسبة المستفيدين من البرامج الخاصة برعايتهم وتأهيلهم وتشغيلهم ومن أجل النهوض بهذا المستوى وإتخاذ التدابير اللازمة لمساعدتهم على التكيف النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والعمل لإزالة الحواجز الجسدية والإجتماعية والتي أدت إلى تقليص فرص العمل أمام المعاقين نتيجة التنافس اللامتكافيء من غير المعاقين على فرص العمل المحدود أمام الجميع ولإزدياد عدد المعاقين في الإقليم بشكل مضطرد نتيجة للظروف التي مرت بها الإقليم والتي نجمت من السياسات غير الحكيمة واللاإنسانية للسلطة الحاكمة في حينها في العراق، وإنسجاماً مع التشريعات الخاصة بحقوق المعاقين الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، ولتعديل المفاهيم والنظرة إلى المعاقين من منظور القدرة وعدم النظر إليهم من منظور العجز، والنظر إليهم ضمن معيار الإنسان العادي من حيث الحقوق والواجبات ومن حيث ضرورة إتاحة كافة الفرص له، وللإستفادة من كافة البرامج والخدمات التربوية والتعليمية وشأنهم شأن أي إنسان عادي، بحيث تحفظ كرامتهم وتمكنهم من تجاوز الحالات السلبية بما يضمن بقائهم مندمجين في بيئة الأفراد العاديين وعدم عزلهم في مؤسسات خاصة من أقرانهم العاديين، فقد شرع هذا القانون.

بهريز سهروكي پههلهمان:

سوپاس، ليژنهى هاوبهش فهرموو.

بهريز عبدالسلام مصطفى صديق:

بهريز سهروكي پههلهمان.

ئهم نهسه دوورو دريژ بوو، ئهم نهسه ههنديك نصوصى تييدا ههيوو ئهسلهن (ديس كريمنيشن)ى تييدا ههيوو، يهعنى كهه كردن له قيمهتبيان، بويه ليژنهى هاوبهش لهگهه وهرگرتنى تييينيهكانى بهريزان ئهندامانى پههلهمان كههشته نهصيكي گونجاوتر، فهرموو تارا خان بخوينهوه.

بهريز سهروكي پههلهمان:

فهرموو تارا خان بخوينهوه.

بهريز تارا تحسين نهسهدى:

بهريز سهروكي پههلهمان.

" الاسباب الموجبة "

لأخذ التدابير اللازمة لمساعدة المعاقين وذوي الاحتياجات الخاصة للاندماج النفسي والبيئي في المجتمع وتوفير فرص الرعاية والحماية والتدريب والتأهيل والعمل على ازالة الحواجز الجسدية والاجتماعية والتي ادت الى حرمانهم من الحقوق والحريات. ومنحهم امتيازات مادية ومعنوية اضافية وانسجاماً مع المبادئ الرئيسية للقانون الدولي الانساني والاتفاقيات والمعاهدات الخاصة الصادرة عن الجمعية العامة للأمم المتحدة، فقد شرع هذا القانون.

بهريز سهروكي پههلهمان:

بهريزان، ئيستا نهسباب موحيبهه و گشت پرژه ياساكه، گشت ماددهكانى دهپخهه دهنگدانهوه، كى لهگهلهدايه دهستى بهرز بكاتهوه؟ زور سوپاس، كهكوى دهنگ پهسند كرا، ليژه پيرؤزبايى له كهمهندام و خاوهن پيداويستيه تايهتهكان دهكهين، ههروهها كورتهبالاكانيش، سهربهريزين ئهمرؤ له پههلهمانى كوردستان، چونكه توانيمان ياسايهكيان بو دهركهين، هيوادارين ئهم ياسايه خزمهتيان بكات و ئهگهه كهموكورتيشى تيا ههبيت، له داهاتوو ئيمه نامادهين خزمهتى ئهم شهريجهيه بكهين، ئهم بهريزانه خهلكى ئهم ههريمهه، لهناو ئهم ههريمهه تووشى كهمهندامى بوونه، ههنديكيش بالاي كورته له تهبيعهتهوه، بهلام ئينسانى سالن و عاقلن، عالميشيان لى دهردهچييت، حهقى خويانه خزمهت بكرين و واحيبي ئيمهيه ليژه له پههلهمان به دواواچوونى جى بهجى كردنى ئهم ياسايه بكهين، ئهگهه له مومارهسه كهموكورتى تيا ههيوو، پاشان چاكترى بكهين بويان و يارمهتى باشتريان بدهين، بويه دهستخوشى له ئيوه پههلهمانتاران دهكهين و پيرؤزبايى له خهلكى كوردستان و سهروكايهتى ههريم و حكومهت و پههلهمانى كوردستانيش دهكهين، كه ئهمرؤ ئهم ياسايه بو

ئەو بەرپۇزىنە دەرگراۋ، ئومىدەۋارىن ئەۋانېش ئىستىفادەى لى بىكەن و دلىان پى خۇش بىت و پىى سەر بەرز بن، ئىستاش جەنابى ۋەزىر ئەگەر ۋەتەكى ھەيە، فەرموو.

بەرپۇز ئاسۇس نجىب/ ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى:

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەكو ۋەزىرى كارو كاروبارى كۆمەلەپەتى و خزمەتكارى كەمئەندام و خاۋەن پىداۋىستىيە تايپەتەكان و كورتەبالاكان سوپاسى سەرۋكايەتى پەرلەمان و يەك بە يەكە ئەندامانى پەرلەمانى بەرپۇز دەكەم، لىرەۋە پىرۇزبابى لە ھەموو كەمئەندامان و كورتە بالاكان دەكەين بە پەسند كىردنى ئەم پىرۇزەيە، ديارە جى بەجى كىردن و پەسند كىردنى ئەم پىرۇزە ياسايە، جى بەجى كىردنى دەستكەۋتىكى گەۋرەى دەبىت بۇ كەمئەندامان، دەتوانىن لەمەۋدوا باشتر خزمەتى كەمئەندامان بىكەين و، دووبارە رىزم بۇ ھەموو لايەكو سوپاستان دەكەم.

بەرپۇز سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس بۇ جەنابىشت، بەھەقىقەت چالاک بوۋى لەم بوۋارە، دەورت بىنى و ھىلاک بوۋى دەستخۇشیت لى دەكەين، بەرپۇزان، پىش ئەۋەى بىچىنە بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار لەناۋ قسە كىردنەكان باسى لىژنەكانمان كىرد، باسى كەموكورتىەكانمان كىرد، بۇيە باس كرا مەبەست شەخسىكى تايپەت نىيە، بە عام ھەندىك لىژنە ئىشى كىردوۋە ھەندىكىش نەيانكىردوۋە، ھەندىك مولاھەزاتمان بۇ ھاتوۋە، ھەندىك خۇشك و براش وایان زانىۋە مەبەستمان شەخسىكى تايپەتە، بە تەكىد قسە كىردنەكانى من لە دواى موداخەلەى دىكتۇرە رۇزان دزەيى ھات، ھىچ نە لە دوور، نە لە نىك مەبەستمان ئەو شەخسە نەبوو، چونكە بە ھەقىقەت ئەو يەكىكە لەۋانەيە كە لە لىژنەكە زۇر ھىلاک دەبىت و، لە لىژنەى ياسايش كە زۇر ھىلاک دەبن مەبەستمان شەخسىكى موعىنە نىيە، بەلام بە عام تاكو ئىستا ئەو پىرۇزانەى ماون، ئىمە داۋاتان لى دەكەين لەم دەۋرەيە بەلگو تەۋاۋ بىرپىت، ئەۋەى ناۋى پشووۋە بە تەۋاۋەتى ھەموو پىرۇزەكان حازر بىكەن و بىخەنە بەردەستمان، بۇ ئەۋەى لە بەرنامەى كار بتوانىن داىبىنىن، تاكو موناھەشەى لەسەر بىرپىت.

ئىستا دىنە سەر بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار، داۋا لە لىژنەى ھاۋبەش دەكەين بىچنەۋە جىگای خۇيان، كەرەم بىكەن.بىرگەى دوو لە بەرنامەى كار/ ۋتارى سەرۋكى پەرلەمان بەيۇنەى كۇتايى ھاتنى خولى كىردانى يەكەمى پەرلەمان.بەرپۇزان، پىش ئەۋەى بىچىنە ناۋ ۋتارەكە، داۋا لە ئىۋەى بەرپۇز دەكەم دەقىقەيەك بوەستىن بۇ رىزگرتن بۇ ئەو كۆمەلە شەھىدەى كە لە دەۋرەبەرى شەرناخ بە بۇردومانى فرۇكەكانى توركىا شەھىد بوون، دەقىقەيەك راۋەستىن بۇ گىانى ئەو سەر بەرزانە، زۇر سوپاس. بەرپۇزان، خۇشكان، برايان، ئەندامانى پەرلەمانى كوردستان. ئەمىرۇ 2011/12/31 بەپىى ياسا، بەپىى پەپىرەۋى ناۋخۇى پەرلەمان كۇتايى خولەكەمانە، تەمەنامان دەكرد دىرپۇ بىتەۋە، چەند رۇژىكى تىرىش كار بىكەين، بەلام بەداخەۋە لە نەتىجەى دەنگدان دوو لەسەر سىى دەنگ نەھات، بۇيە ئىمەش لەسەرۋكايەتى ھەرسىكمان تەمەنای ئەۋەمان دەكرد دىرپۇ بىتەۋە، بۇ ئەۋەى ئىۋەى بەرپۇز بتوانن چەند ياساىەكى تىرى گىرنگ ھەيە دەربىرپىت، بەلام رىزمان ھەيە بۇ دەنگى ئەندامە بەرپۇزەكان، كە نەكرا تەمەنا دەكەين لەم ماۋەيەى كە جەلساتى ئاساىى ئەنجام نادىپت، خەرىك بن، خەرىكى ئەو پىرۇزانەى كە لە لىژنەكان ماۋە بە تەۋاۋەتى و بە رىكوپىكى كارىكى تەۋاۋى لەسەر بىرپىت و دەربىچىت، بىتە لای ئىمە، بۇ ئەۋەى

بتوانریت له دەست پى كړدى خول زور به زووى تهواوى بكهين، نهوهى ليره ئيشارمى پى دهكهين هم شيوه تازيه بۇ پرۆزه ياساكان دهكریت، به حهقيقهت جوانرو باشتر موناغهشهى ماددهكان دهكریت و له ههموار كړدى پهپهوى ناوخو كه ئیستا حازره، ماوهپهكى زوره لای من دهرچوو له بهردهستان دهبیت، بۇ نهوهى كه ههموار كړا به شيوهپهك بېت، هم له بانگهپشت كړدى براو خوشكه وهزيره بهرپزهكان، كه دپنه په رلهمان بهو شيوهى كه له چهند دانیشتنى رابردوو بینیتان، كه به چ شيوایك بوو، نه مه شهفایه تىكى باشه، به تايبه تى ئیش و كارى برا وهزيرهكان و خوشكه وهزيرهكان و، حهقيقه تى نهو كارانهى له ناو ههریمى كوردستاندا دهكریت به شهفافی دهردهچیت، ئینجا دهمیپیت له سهر نه ندامانى په رلهمان، لیژنهكانى په رلهمان به دوا د اچوونى خویمان به تهواوه تى بكه، چونكه كاتى ليره باس دهكریت خه لك دهبیپیت باسى مه شروعیك دهكریت دهزانریت هسهى وهزیر چهند له سهدا دروسته، هی پرسیاره كهى نه ندام په رلهمان چهند دروسته؟ بویه شتهكان له ژیر په رده نامیپیت و ئاشكرا دهبیت، له رۆژنامهكان، له كه نالهكان، له رادیویهكان بلاو دهبیتهوه، كارهكان باشتر دهبیت بۇ مورافه بهى حكومهت. خوشك و برایانى بهرپز. نهوهى ليره نه مپرو دهمه ویت بلیم نهو كردهوهى كه ئیستا ساتیک وهستاین ریزلینان بۇ گیانى پاکی شه هیده سهر بهرزهكان، كۆمه لیک ئینسان بكوژریت، به بی نهوهى دادگایى بكریت، به بی نهوهى قانونیک هه بیته نه مری ئیعدامى بۇ دهر بكات، به بی نهوهى بتوانریت دیفاع له خوى بكات و پارپزه رى هه بیته له دادگایان، ههر كه سیك به ئاره زووى خوى نه مری بكات و پروات گوندیک، یان مه نتيقه پهك بوردومان بكات و مه جموعه پهك كهس بكوژریت تنها له بهر نهوهى كورده، نه مه تاوانیکه، تاوانیکى زور زور گه ورهیه، بویه ئیمه زور زور پى دل گرانین و ئیدانهى دهكهين و شهرمه زارى دهكهين به به یانیکى سهر و كایه تى په رله مانیش لهو بارهیه وه دهردهچیت و دلمان له گه ل ئیش و نازاریانه، نه مه ش نهوه دهگهیه نیته كیشهى نه ته وهیهك له مه نتيقه پهك به زور، به توپ، به ته یاره چاره سهر ناکریت، تنها ریگا، ریگای ئاشتییه، ریگای دیالوگه، ریگای گرته پىشى دیموكراسیه، ئاشتییه، دوور له توندوتیژى، به توندوتیژى، ئینجا زور زور كارى تر دروست دهبیت، ناوى بنرپته هه له، یان خه له لى تهكنیکى، یان ههر شتیك بېت، تاوانیکه، تاوانیکه كۆمه لیک كهسى هه زار، كه بیان هویته به عهره قى ناوچه وانى خویمان بزین، رازى بېت به نان و په نریك لهو شاخانه، لهو دییه دواكه وتوانه، كه هیچ خه ده ماتیکى لى نییه زیان بهرپته سهر، تو بوردومانى بكهیت و بیکوژریت بلیت وامزانى نه وهیه، نه مه گوناخیکى گه ورهیه له پىش خوا، له پىش زهمیر، له پىش ویزدان ههمو كه سیك ناحه رته دهبیت، بویه ههر ئینسانیک له ههر نه ته وهیهك بېت، له ههر شوپنیكى دنیا بېت به ناحهق بكوژریت، ئیمه ئیدانهى دهكهين، كوا كۆمه لیک گه نج و له دییهك زیان بهرپته سهر بكوژریت، بویه نه مه زور شتیكى خراپه، ته مه نا دهكهين تىكرار نه بیته وهو نهو كیشهى ههیه به ئاشتی، به دیالوگ گشت لایه نهكان له گه ل په كتر دابنیشن و بیر لهو بكه نه وه خوینى ئینسانیک به به لاش نه رریت، ئینجا هم ئینسانه له ههر نه ته وهیه كه، له ههر رهنگیكه، ئینسان قیمه تى گه ورهیه و زور بهرزه، وهك له فورئانى پیرۆز ده لیت نه گهر ئینسانیکت كوشت، وهكو نه وهیه ههمو كه سیكت كوشت بېت، نه گهر به ناحهق بیکوژریت، به داخه وه، په عنى نهو مه نساته تیکه لى جه زنى سهرى سال بوو، ئیمه له لایه كه وه ده قیقه پهك حیداد ده وهستین، سهر خو شى له خو مان و له كه سوگارى نهو شه هیده سهر بهر زانه و له گشت ئینسانیکى ئاشتیخوازو دیموكراس دهكهين، له لایه كى تریشه وه پیرۆزباى سهرى سال له گشت ئینسانیکى سهر هم زمینه دهكهين، ته مه نا دهكهين به ئاشتی و به دیموكراسى و به پیکه وه زیان خاوهنى ههر بیرو باوه ریک، خاوهنى ههر نایینك بېت، له ههر نه ته وهیه كى تر دوور له توندوتیژى بتوانین زیان بهرینه سهر. بهرپزان، له م خولهى وا ئیستا نه مپرو دوا رۆزى هه رمیه كانه، به لام نه مه نهوه

ناگهيه نېت، ئېمه له ليژنه كان ده بېت كار بهردهوام بېت، ده بېت سه روځا يه تي په رله مان بهردهوام بېت، كارمهنده كانى په رله مان ده بېت بهردهوام بن، ته نها دانېشته فه رميه كان نه نجام نادريت، بويه دووباره ده كه مه وه و داوا له ئيوه بهرېز ده كه م نه و پرؤژانه ي له ليژنه كان هه يه ناماده ي بكه ن و حازرى بكه ن، ره ئى دروست وسائى به له سه ر بده ن، پيوستى كرد شاره زا بېن، پرسى پى بكه ن و ئىحتياجى به ده عم هه بوو، ئېمه ده عميان ده كه ين، مانع نييه شاره زا يه كه به ئىت بؤ پرؤژه يه كه له ليژنه كه ت هاوكارىت بكاتن، ريگات نيشان بدات و له خه لگى تر بېرسن، له م خوله ش كه ده رباز بوو، په يوه ندى به كه چا كى په رله مان له گه ل په رله مانه كانى ترى پيشكه وتوى عالمى ديموكراتيه ت گرى دراوه، له نه وروپا، له نه مريكا، نه و په يوه ندى يانه بهردهوام ده بېت، نه و وه زيره بهرېزانه ي كه هاتنه ناو په رله مان ژماره يه كه باش لي ره حازر بوون، كه پرسى زور له نه ندامانى په رله مان بويان چوو بوو، خو ئىندرايه وه وه لآم درايه وه و شيو ازيكى تازه يه، زور سوودى هه يه بؤ هه موومان و بؤ خه لگى كوردستان، ئېمه لي ره نه مرق سهرى ساله، شه وى سهرى ساله، هه مووتان چاوپرى نه وه تانه بچنه وه لاي كه سو كارتان و دوست و برادره كانتان، كه نه م سهرى ساله پي كه وه ياد بكه نه وه، له هه مان كاتدا له بىرتان نه چى ت كؤمه ئي ك كه سى وه كو ئېمه، وه كو ئيوه بهرېز به ئومىدى زيانيكى باشتر بوو بؤ منداله كانى، به لآم به داخه وه به شيو ازيك زيانيان له ده ستدا، له بىرتان بىت و، نه مرق له م دانېشته له 2011/12/31 له دانېشته نى ژماره (23) مان كؤتايى به خولى گريانى يه كه م، سالى يه كه م، خولى سييه مى هه لى ژاردن دى نى ن، پيش نه وه ي بچى ن دووباره ته ئكى د ده كه مه وه له وه ي كه باس مان كرد، مه به ست مان شه خصى كى موعه يه ن نه بوو، به تاي به ت مه به ست مان دكتؤره رؤژان دزى نى نه بوو، چونكه وه زعه كه وا هات، هه روه ها هه ندى ك ليژنه ش، هه ندى ك بهرېز كاغه زيان نووسيوه، ئيشى خويان كردوه، راسته، هه ندى ك ليژنه پرؤژه ي له به رده سته كارى خوى كردوه، هه ندى ك نه ندامى په رله مانى ش چالاكانه ئيشى خوى كردوه، به لآم هه ندى ك ليژنه وه هه ندى ك نه ندام په رله مانى ش هه يه خوى ئيش ناكات و ده يخاته سه رشانى سه روځا يه تي په رله مان، ته مه نا ده كه ين چاك بىت، خوا ناگادارتان بىت، نه گه ر كه مو كورتيه كه هه بوو قصورمان عاف بكه ن، سه ركه وتوو بن و سه رى سالى نو يتان پى رؤز بىت له هه موو كوردستان و له هه مووتان، زور سوپاس.

محمد قادر عبدالله (د. كمال كه ركووكى)
سه روكى په رله مانى
كوردستان - عىراق

د. ارسلان بايز اسماعيل
چيگري سه روكى په رله مانى
كوردستان - عىراق

فرست احمد عبدالله
سكرتيرى په رله مانى
كوردستان - عىراق

پؤزش

داواى لىبوردين له خو ينه رانى پرؤتؤكؤله كانى په رله مان ده كه ين، چونكه به هه له قسه كانى په رله مان تار بهرېز (پشه وا توفيق) له پرؤتؤكؤلى ژماره (74) له لاپه ره (54) دي ره كانى سييه م و پى نجه م وه رگى راون.

ههلهكه بهم جوړهيه:

ديري سييهم:

وهزيري شارهوانی و گهشت و گوزار.

ديري پينجهم:

گهورهترين گهشتي گهشتياري

راستيهكهشيان بهم جوړهيه:

ديري سييهم: وهزيري كشتوكال

ديري پينجهم: كهرتي گهشتياري

بوپه داواي ليبوردين له پهړلهمانتار بهرپيز (پيشهوا توفيق) خوښنهران دهكهين.

كاروباري پهړلهمان